

ქვემო ქართლი

მე XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში

НИЖНЯЯ КАРТЛИ

В ПЕРВОЙ ЧЕТВЕРТИ XVIII СТОЛЕТИЯ

ქუბულენი ჩემი მყვანობის
ნაცვალთა ნაჟღერობისა და ახლოობის
ლთხთქოცვანობის ხანაჟსა.

*Памяти моего друга
Наталии Николаевны
Лордкипанидзе.*

სანამ ამ წიგნის კითხვას შეუდგებოდეთ, საჭიროა შეასწოროთ ის შეცდომები, რომლებიც აღნიშნულია 503 გვერდზედ.

Прежде чем приступить к чтению, необходимо исправить ошибки и опечатки, указанные на 510 стр.

ნაწილი პირველი

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ

შ ე მ ს ა ვ ა ლ ი

§ 1. ამ შრომის მიზნად დასახულია: გამოვიკვლიოთ და შევაგროვოთ ქვემო-ქართლის მე-XVIII საუკუნის პირველი მეოთხედის მოსახლეობის და მფლობელობის შესახები ყველა ის სტატისტიკური და გეოგრაფიული ცნობები, რომლებიც ხელთა ჰქონია იმდროინდელ საზოგადოებას.

მე-XVII საუკუნის პირველ მეოთხედის ქვემო-ქართლი არჩეულია იმიტომ, რომ საქართველოს არცერთ მხარის შესახებ არ შენახულა. იმდენი სტატისტიკური და გეოგრაფიული მასალა, რამდენიც ამ პროვინციის შესახებ. ამის მიზეზი შეიძლება: სწორედ მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში რამდენიმე წელს საბარათიანოს სარღლად ვახუშტი ბატონიშვილი ყოფილა (იხ. 1721 წლ. აღწერის წინასიტყვაობა), რომელსაც მეფე-დედოფლის დავალებით და მდივანი გივი თუმანიშვილის მანაწილეობით აწუწრია მეწინავე სადროშოს რაიონი — ქვემო-ქართლის უდიდესი ნაწილი.

ეს აღწერა ჩვენამდე შენახულა. გასაკვირველი არ არის იმიტომ ია გარემოება, რომ ვახუშტი ბატონიშვილის ცნობილ საქართველოს გეოგრაფიულ აღწერაში ქვემო ქართლის შესახებ უფრო ვრცელი და უფრო დაწვრილებითი ცნობებია მოყვანილი, ვიდრე სხვა პროვინციის შესახებ. აგრეთვე უფრო დაწვრილებითი ცნობებია მოთავსებული ამ მხარის შესახებ იმ სოფლების სიებში და იმ რუკებზე, რომლებიც შედგენილია ვახუშტის მიერვე და დართული აქვს მის გეოგრაფიას.

მეორე მიზეზი ქვემო-ქართლის შესახებ უფრო მეტ და ვრცელ ცნობების შენახვისა ის არის, რომ ამ მხარეში, შედარებით სხვა მხარეებთან, მეტად ბევრი სამეფო და სადედოფლო მამულები ყოფილა. ამით აიხსნება ერთი მხრით ის გარემოება, რომ „დასტურლამალში“ აღნიშნული სამეფო და სადედოფლო სოფლები თითქმის ყველა ქვემო ქართლის სოფლებია და მეორეს მხრით ის, რომ გამოქვეყნებულ სიგელ-გუჯარებიდან უმეტესი ნაწილი ეკუთვნის იმავე ქვემო-ქართლის სოფლებს და მის მოსახლეობას. თავის თავად ცხადია, რომ სადაც სამეფო და სადედოფლო სოფლები მეტი იყო, ხკ მეტი იქნებოდა ამ სოფლების გადასახადების აღნუსხვა, სიგელ-გუჯარების გაცემა; იმავე მხარიდან მეტი იქნებოდა მოხელეთა და ხელისუფალთა დანიშვნა და მათი სამსახურის რიგის განწყობა.

ბოლოს, ამ ცნობების სიმრავლე აიხსნება იმითაც, რომ იმ დროს ქვემო-ქართლში უდიდეს მებატონეებად ყოფილა ორი დიდი გვარი — ბარათაშვილები

და ყაფლანიშვილები, რომელთა ბევრი სიგელ გუჯარი და მამულის დავთარი დროთა განმავლობაში გადარჩენილან და ეხლა გამოქვეყნებულია.

მთელი ეს შრომა ოთხ ნაწილად განიყოფება:

პირველი ნაწილი შეიცავს იმ წყაროების განხილვას, რომლებზედაც დაყარებულია ჩვენი გამოკვლევა. ამისათვის საჭირო შეიქნა არა თუ იმ ხელნაწერების განხილვა და შესწავლა, რომლებიც ჯერ არ არის დაბეჭდილი, არამედ გადამუშავება და ერთგვარი სისტემით გამოცემა ზოგიერთ უკვე გამოქვეყნებულ საბუთებისა.

მეორე ნაწილში მოთავსებულია გეოგრაფიული ცნობები ქვ.-ქართლის საზღვრების, მისი მხარეების, სოფლების და სხვა დასახლებულ ადგილების შესახებ და დასახლებული ადგილების ზოგადი სტატისტიკა.

მესამე ნაწილი შეიცავს--მოსახლეობის და მფლობელობის დეტალურ სტატისტიკას.

მეოთხე ნაწილი — საძიებელს და ლექსიკონს.

საქართველოს სწორი და ნამდვილი ისტორიის შესადგენად მასალების ამგვარი გამოკვლევა და შეკრება უპირველეს საჭიროებას შეადგენს. უამისოდ ყოველგვარი მოსაზრება და დასკვნა ზერელე იქნება, მკიდრო საფუძველს მოკლებული. ქართულ სამეცნიერო მწერლობაში ასეთი შრომა პირველი ცდაა. ამიტომ წინასწარ შეიძლება ითქვას, რომ ეს შრომა ვერ ასცდებოდა შეცთომებს და დეფექტებს. მიუხედავად ამისა, ჩვენ მაინც მოვკიდეთ ამას ხელი და ვეცადეთ გადაგვედგა პირველი ნაბიჯი. მით უმეტეს, რომ მე-XVIII საუკუნის ყოფა-ცხოვრების გაცნობას უაღრესი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი თანამედროვე მდგომარეობის შესასწავლად.

წყაროები

§ 2. შესავალში უკვე მოვიხსენიეთ, თუ როგორი წყაროებია გამოყენებული ამ გამოკვლევაში. აი ეს წყაროები: 1) ვახუშტის გეოგრაფია და მასთან დართული სიები და რუკები; 2) მისივე მეწინავე დროშის 1721 წლ. აღწერა; 3) ვახტანგ I^ლ-ის სამეფო „დასტურლაშალი“; 4) გიორგი XI-ის სადედოფლო „დასტურლაშალი“, 5) დაეთრები და სიგელ-გუჯრები.

რადგან ეს შრომა დამყარებულია ამ წყაროებზე, საჭიროა იმათი განხილვა და შესწავლა.

როგორც ზევით მოვიხსენიებთ, ამ წყაროებიდან ამოკრეფილია მხოლოდ ის სტატისტიკური და გეოგრაფიული ცნობები, რომლებიც გაერცვლებული ყოფილა ქვემო-ქართლის მოსახლეობის და მფლობელობის შესახებ მე-**XVIII** საუკ. პირველ მეოთხედში. დამატებით მოყვანილია ისეთი ცნობები, რომლებიც შეეხებოდა ამ საკითხებს დასახული პერიოდის წინა ხანებში. ყველა დანარჩენი ცნობები, რომლითაც სავსეა ეს წყაროები და რომლებიც შეეხებიან სააღმინისტრაციო, სასამართლო და საფინანსო საკითხებს, თუმცა მეტად საინტერესო არიან ჩვენი ისტორიისთვის, ამ შრომაში, რასაკვირველია, არ შეგვიტანია.

I.—ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფია.

§ 3. ეს გეოგრაფია მეტად ცნობილი თხზულებაა. მისი ხელნაწერები ბევრი ინახება ჩვენს წიგნთსაცავებში. ჩვენ ვსარგებლობდით საქართველოს ცენტრალურ არქივის ხელნაწერებით (კატალ. № 104 და 33). ქართული ტექსტი ფრანგული თარგმანით პირველად გამოსცა აკადემ. ბროსემ 1842 წ.; შემდეგ 1904 წ. ქართული ტექსტი და მისი რუსული თარგმანი მრავალი შენიშვნებით და განმარტებებით გამოსცა ისტორიკოსმა მ. ჯანაშვილმა. მანამდე კი 1895 წ. იმავე მ. ჯანაშვილმა გამოსცა ამ თხზულებას რამდენიმე ნაწილი (სამცხე, ქართლი). ყველა ეს გამოცემები სრულიად ეთანხმებიან საქ. არქივის ხელნაწერებს.

როგორც ვახუშტის წინასიტყვაობიდანა სჩანს, მას ეს შრომა დაუმთავრებია 1745 წ., რაც იმითაც მტკიცდება, რომ თვით გეოგრაფიაში მოხსენებულია ნადირ-შაის შემოსვლა საქართველოში, რომელიც, საისტორიო ცნობების მიხედვით, მოხდა 1735 წ. (იხ. საქ. სიძე. II ტ. № 500, შენ. თაყაიშვილისა).

რადგან 1724 წლიდან ვახუშტი სცხოვრობდა მოსკოვში (იხ. საქ. ისტ. ვახუშტისა, გამოცემა დ. ბაქრაძისა, გვ. X). ცხადია, ბევრი მასალა, რომლითაც იგი სარგებლობდა თავის შრომის შესადგენად, მას ღილებული ექნებოდა სხვა პირებისაგან საქართველოდან.

ვახუშტის გეოგრაფია განხილული და შეფასებული აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილს მის თხზულებაში: „ისტორიის მიზანი, წყაროები და მეთოდები“ (გვ. 285, 286).

II.— ვახუშტის გეოგრაფიასთან დართული ქვემო-ქართლის სოფლების სიები.

§ 4. ვახუშტის გეოგრაფიას დართული აქვს სოფლების და „ობების“ სიები ქართლისა და კახეთისა, ეს სიები ქართულ ენაზე აქამდე გამოცემული არ ყოფილა (იხ. დამატება § 20). ბროსეს იგინი მხოლოდ ფრანგულად აქვს დაბეჭდილი და შეტომებიც დაუშვია, სხვათა შორის, ზოგიერთი ქართული ასოების მსგავსი მოხაზულობის გამო; მაგალითად:

№ № სიებისა	ვახუშტის ხელნაწერ № 104-შია:	ბროსეს გამოცემაშია:
45	პარაფისი	სარაფსი
92	შაქარას სოფელი	ბაქარას სოფელი
157	უჩქილისია	უოშქილისია
216 წინ	აღბაბალუ	ალიბაბალუ
319	მუტაჟისი	მუტაკისი
344	ალაგარი	ალაგარი
446	მანქა-ელა	მანქაელა
476	ბაბია	ბაძია
552 წინ	ამირხასლუ	ამირასანლუ
560	ღოღოუნა	ღვადოუნა
663	ახოთი	ამოთი

სიას აქვს საერთო ნუმერაცია, რომლითაც ქვემო-ქართლში ღალნიშნულია 682 სოფელი. ხუთ სოფელს (კოდა—ალგეთში, ნარიანი, ფანავარი, შაორი — თრიალეთში, ლომელაური—მტკვრის ვალში) ნუმერაცია არა აქვს; არა აქვს ნუმერაცია არც „ობებს“ და ნასოფლარებს.

გარდა საერთო ნუმერაციისა, რომელიც უზის სოფლებს სახელწოდების მარჯვნივ, ყოველ ნაწილის (მხარის და ხეობის) სოფლებს თავისი სპეციალური ნუმერაცია აქვს და ეს ნუმერაცია უზის სოფლებს სახელწოდების მარცხნივ. მაგ., ტაშირის სოფლების საერთო ნუმერაცია 121—176-ია, მათი სპეციალური

ნუმერაცია კი 1—56-ია, ასურეთის ხეობის საერთო ნუმერაცია 577—592-ია, სპეციალური 1—16. ზოგიერთ სოფელს თუმცა ნუმერაცია აქვს, როგორც საერთო, ისე სპეციალური, მაგრამ სათაურები არ აქვს და არ არის ნაჩვენები, რომელ მხარეს ეკუთვნიან ეს სოფლები. მაგ., ირაგას მთების სოფლებს შემდეგ მოთავსებულია ფოცხვერიანის ხევის სოფლები (№№ 409—413) უსათაუროდ; ვერის ხევის სოფლებს შემდეგ—მტკერის გაღმა მხარის სოფლები (№ № 674—682) და სხვ. (იხ. დამატ. § 20).

ამ სიემის ნაკლს შეადგენს ის, რომ შიგ სრულიად არაა მოთავსებული ბანბაკ-ბერდუჯის მხარის, ლორის რაიონის სოფლები და ძლიერ ცოტა ცნობებია ელი ხალხის მიერ დასახლებულ ადგილების შესახებ.

III.—ვახუშტი ბატონიშვილის რუკები.

§ 5. ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიას დართული აქვს მის მიერ შედგენილი რუკები. აქამდე შენახულა ორი ვარიანტი ამ რუკებისა. ერთი წინედ ინახებოდა საქართვე. საისტ.-საეტნ. მუზეუმში (ახლა საქართველოს მუზეუმში), მეორე ინახება საქართველოს ცენტრ. არქივში (კატალ. № 105). ეს უკანასკნელი რიცხვითაც უკუო მეტია და ცნობების მხრითაც უფრო დაწვრილებითაა შედგენილი, ვიდრე პირველი ვარიანტი. ქართულად ვახუშტის რუკების არც მთელი, კომპლექტი, არც მისი რომელიმე ნაწილი გამოცემული აქამდე არ ჰყოფილა (იხ. დამატ. მეორე ნაწილისა).

ცენტრარქივის ვარიანტში სულ 21 ფურცელია. აქედან 4 ფურცელი (№ № 10, 11, 12 და 13) შეიცავს ქართლის სამეფოს მტკერის სამხრით მდებარე ნაწილის რუკებს, სადაც შედის ქვ.-ქართლიც. ბროსეს მიერ გეოგრაფიასთან ერთად გამოცემული რუკები სწორედ ამ ვარიანტიდან უნდა იყოს გადაღებული, რაც ცხადია როგორც შროსეს წინასიტყვაობიდან, სადაც აღნიშნულია სწორედ ის 21 რუკა, რომლებიც ცენტრარქივის ვარიანტშია, ისე ამ ვარიანტების და ბროსეს მიერ გამოცემულ რუკების ერთმანეთთან შედარებით.

ქართლის მტკერის სამხრით მდებარე ნაწილების რუკებიდან ბროსეს გადაღულია ერთი ფურცელი, სახელდობ № 105/12, მხოლოდ ის ცოტათი გაუდიდება. სამწუხაროთ, ბროსეს მიერ რუკები ფრანგულ ენაზეა მარტო გამოცემული და რადგან შრიფტი მეტად წვრილია, ზოგიერთი ფრანგული ასოც ერთი-მეორისაგან ძნელი გასარჩევია.

ვახუშტის დედანთან შედარებით ბროსეს გამოცემაში შემდეგი განსხვავება შეგამჩნიეთ:

პმ. № სივების	ეახუშტის რუკაში დასახელებულია	ბროსეს გადმოცემაში დაბეჭდილია.
35	ალეგი	ალეგი
68	არქევეანი 2	არქევენი, გაჩიანი
98	შაინის სოფელი	შაინის სოფელი
104	ფირფიჯანი	ფირთფიჯანი
130	ალტაში	ალჩა
134	ყობულაზი	ყობულაზი
149	ახატკალაქი	ახალარაკი
166	ახბულაზი	ახბულაზი
210	მოლაბდულას სოფელი	ბოლაბდულას სოფელი
225	ყიშლალი	ყიშლალი
229	ბახალჯვარი	ახალჯვარი
238	მუსაფერიანი (კრეშის სამხრით)	არაა
262	შუშელი	შუშენი
275	ახულსაგი	ბულმსაგი
302	ქვაბევენი	გვაბლოვანი
310	ჩინჩხური	ჩინჩხუ
312	ლაკლაკაშენი	ლავერაკაშენი
315	მოლამასხუტი	მოლა მასხუტი
325	აცუტი	არცუტი
358	ბალაზაური (მირტ. შენის აღმ.)	არაა
394	მენქალისი	შენქალისი
433	ჩამქორალა (თოფრაყალას აღმ.)	არაა
471	კარუკულმართი 2	კარუკულნი, ღმართი
476	ბაბია	ბაბია
503	კირკიტა	გვირგვიტა
506	საბოზკურა	საბოზურა
527	გელეფარება (ფარების აღმ.)	არაა
552	წინ ყურყურთა (ალგეთში მტკერის პირას)	არაა
555	თოფრაყალა	თოფრაგი
577	მუხათი	ბუხათი
585	ლოუბანი	ლებანი
589	ელფთა (წინვენახის და კიკეტის შუა)	არაა
590	კიკეთი	კილეთი
600	კენისი (ორი მეზობელი სოფელი)	კუმისი და კუმისი
639	მარიაში (ლაკვის ხევის მარცხენა მხარეზე)	არაა
643	ხოხეთი (მანგლისის აღმ.)	არაა
657	მაწუნრა	მამწუნრა

როგორც ამ სიიდანა სჩანს, ბროსეს გამოცემა განირჩევა ვახუშტის დედნისაგან იმით, რომ:

1) სოფლების სახელწოდება გადასხვაფერებულა, მაგ.: ალები--ალების მაგიერ, აზალარაქი--აზატ ქალაქის მაგიერ და სხვ.

2) რამდენიმე სოფელი და მოსახლეობა, რომელიც აღნიშნულია ვახუშტის დედანში, ბროსეს გამოტოვებული აქვს (ბალახაური, ჩამძვრალა, ყურყუთა, ელფია, ხოზეთი).

ერთი დიდი განსხვავება დედანსა (№ 105/12) და ბროსეს გამოცემულ პირს შორის იმაში მდგომარეობს, რომ ვახუშტს არ აქვს აღნიშნული თვით შიგ ფურცელში საერთო სახელი „ქვემო-ქართლი“, ან „საბარათიანო“, იგი მხოლოდ ზოგიერთ მხარეს აღნიშნავს: თრიალეთს, ალგეთს, ზურტაქეტს და სხვა. მაგიერად ფურცლის მინაწერში ნათქვამია: „ქარტა ქართლისა მტკვრის სამხრეთის კერძოსი, სომხით-საპარათიანოსი და შეფის დროშისა, რომელიც შინა მჩენარებს ხეობათა თვითფულად ახალს პოვნილს უფლის ფელეს¹⁾ მენაკსა² ზედა ჩემ მიერ შეფის შეილის ვახუშტისაგან“³. ბროსე კი სახელს „საბარათიანოს“ ათავსებს თვით შუაგულ ფურცელზე, მაგრამ ამ სახელწოდებას აკუთვნებს მეოთხე სადროშოს რაიონს, რომელიც მდებარეობდა თორის, ერჯევანის და დიდგორს იქით, საბარათიანოს ჩრდილოეთით და რომელიც ქვემო-ქართლს არ ეკუთვნოდა.

ბოლოს, განსხვავება დედანსა და ბროსეს გამოცემას შორის იმაშია მდგომარეობს, რომ ვახუშტის აღნიშნული აქვს რუკაზე მხოლოდ უმთავრესი მდინარეების სახელები (მტკვარი, ალგეთი, ქცია და სხ.), მაშინ როდესაც ბროსეს, ეტყობა, მოუსურვებია შეესო რუკები და კიდევაც აღუნიშნავს თავის გამოცემაში პატარა მდინარეები და ხეეები ვახუშტისავე გეოგრაფიის ცნობების თანახმად, ან და ამ მდინარეების და ხეეების სახელწოდება გადმოუღია ახლოს მდებარე სოფლების სახელებისაგან.

რუკაზე აღნიშნულია ქვ.-ქართლის როგორც ის სოფლები, რომლებიც ჩამოთვლილია ვახუშტისავე სოფლების სიებში, ისე ბანბაკ-ბერდუჯის და ლორის რაიონის სოფლები. ასე რომ ამ მხრივ რუკა შეიცავს ქვ.-ქართლის თითქმის ყველა სოფლებს. მასში მხოლოდ შედარებით ცოტა ცნობებია ელი ხალხის ბინადრობის შესახებ.

IV.—დასტურლამალი

§ 6. 1886 წ. პ. უმიკაშვილმა გამოსცა ვახტანგ შეფის „დასტურლამალი“, რომელიც შესდგება ორი ნაწილისაგან: სამეფო და სადედოფლო დასტურლამალისაგან. გამოცემის დროს მას ჰქონია სამი ვარიანტი: სულხან მდივნის, მელიქი-

1) ფელე—ლუი ფელიე—საფრანგეთის გეოდეზისტი დი ასტრონომი (1600—1732 წ.)

2) მენაკი—გრადუსი

3) ეს წარწერა ამოიკითხა პ. ინგოროყვამ, რისთვისაც გულითად მადლობას უძღვნა.

შეიღოს და ალექსი-მესხიშვილისა. პირველი და მესამე ვარიანტი; დედნები ახლა დაკუთვლია საქართველოს მუზეუმში (წერა-კითხვის საზოგადოების კოლექცია № 4738 და 1507); ხოლო მეორეშვილის ვარიანტი ჩვენს წიგნთსაცავებში ჩვენ ვერ ვიპოვეთ. გამოცემას წინ უძღვის პ. უშიკაშვილის წინასიტყვაობა, სადაც აღწერილია სამივე ვარიანტი.

ამ ვარიანტებს გარდა საქართველოს მუზეუმში იმავე კოლექციაში ინახება მეოთხე ვარიანტი (№ 4532):

სულხან მდიენის (თუმანიშვილის) ვარიანტი შეიცავს მხოლოდ სამეფო დასტურლამალს და დალაგებულია შინაარსის კვალობაზე ჯერ ნაწილებად (კარებად), მერე თავებად. ვარიანტში ბევრი ადგილი თავისუფალია, ბევრი გადახაზულ გაუქმებულია, უფრო მეტად ბევრია სხვა მელნით, თუმცა, შესაძლებელია, იმავე ხელით ჩამატებულ-დამატებული ხან თვით ტექსტში, ხან არ-შიებზე. ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტთან შედარებით მას 17 თავი აკლია, რაც აღნიშნული აქვს პ. უშიკაშვილსაც (გვ. 202). ეს ვარიანტი პირია და არა თვით პირყანდელი დედანი, რაც მინაწერებიდანაც სჩანს. რამდენსამე ადგილას გადამწერი ამბობს: „აქ დედანი დახეული იყო“, „აქაც დედანი დახეულია. ვიპოვეთ“...

მელიქიშვილის ვარიანტი, პ. უშიკაშვილის სიტყვით, შეიცავს სამეფო და სადედოფლო დასტურლამალს და გადაწერილი ყოფილა სადედოფლო—1773 წ., სამეფო კი—უფრო ადრე. როგორც პ. უშიკაშვილის გამოცემიდანა სჩანს, მასში ყოფილა განსხვავება როგორც სულხან მდიენის, ისე ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტებისაგან (იხ. გვ. 157—162). როგორც ყველა დანარჩენი ვარიანტები, გარდა სულხან მდიენის ვარიანტისა, სამეფო დასტურლამალი დალაგებულია ანბანის რიგზე თავების სახელწოდების თანახმად. სადედოფლო დასტურლამალი-კი დალაგებულია შინაარსის კვალობაზე.

ვარიანტი № 4532 შეიცავს მხოლოდ სამეფო დასტურლამალს და განსხვავდება როგორც სულხან მდიენის, ისე ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტებისაგან. საკმაოა მოვიხსენიოთ, რომ; ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტთან შედარებით, მას აკლია 2 თავი (ოფ—იარალის კეთებისათვის და რკდ—თევზის ჩაჩისათვისა). მეორეს მხრით, სულხან მდიენის ვარიანტთან შედარებით, მასში მოთავსებულია, 15 ახალი თავი. ეს 17 თავი - ის თავებია, რომლებიც აკლია სულხან მდიენის ვარიანტს, ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტთან შედარებით.

როგორც ვარიანტი № 4532-ის ტექსტის და პ. უშიკაშვილის მიერ მელიქიშვილის ვარიანტიდან მოყვანილ ამონაწერების (გვ. 157—162, შედარებისაგან სჩანს, ისინი ძლიერ უახლოვდებიან ერთი-მეორეს, მაგრამ ცოტაოდენი განსხვავება მათს შორისაც არის. მაგალითად:

მესხიშვილის ვარიანტი	მელიქიშვილის ვარიანტი	ვარიანტი № 4532
<p>კპ. ბოქალთუბუცებისა და ეშეკალახ ბაშებისათვის (გვ. 14)</p>	<p>გამოტოვებულია</p>	<p>„ზურაბიშვილი ბეჟან.“</p>
<p>1. „ხურაბიშვილი ბეჟან“ 2. ლ. შიგამდევნისა და ქორის ბაზიერისათვის (გვ. 15)</p>	<p>„ბოქალთუბუცესი და შიგამდევნის, ქორის ბაზიერის“</p>	<p>„ბაზიურთუბუცესი და შიგამდევნის და ქორის ბაზიერის“</p>
<p>ლვ. ბაზიერთუბუცებისა და უარიის მუყორულისათვის (გვ. 19).</p>	<p>„ბაზიერთ ხუცისა არის თუ ღუშალიკი, ნახევარი ბაზიერთხუცის არის და ნახევარი შიგამდევნის და ბაზიერის“</p>	<p>„ბაზიერთ ხუცისა არის თუ ღუშალიკი მოვა, ნახევარი ბაზიერთხუცის არის და ნახევარი შიგამდევნის და ბაზიერის“.</p>
<p>3. „... ბაზიერთ ხუცისა არის და ნახევარი შიგამდევნისა და ბაზიერებისა“</p>	<p>ეს თავი მთლად არის მოთავსებული</p>	<p>ეს თავი გამოტოვებულია.</p>
<p>4. რლზ. ხალვინის მოხელეთათვის (გვ. 70).</p>	<p>„სათეფშოსი“</p>	<p>სათეფშოსი.</p>
<p>5. რმა. მეთეფშეთათვის (გვ. 71) „მეთეფშეთ თავლიდარი გიორგი“.</p>	<p>თავლიდარი თუშლიშვილი გიორგი</p>	<p>„დაჯიყ ნებია მეთეფშეთ თავლიდარი გიორგი“.</p>
<p>6. რნთ. ხალთხუცის ხარგოსათვის (გვ. 76). „ჩელიქიდან თუმანი სამი ტყეის ბაჟიდან თერთმეტის თავის ნახევარი“</p>	<p>„ჩელიქიდან თუმანი სამი ტყეის ბაჟიდან თერთმეტის ნახევარი“</p>	<p>„ჩელიქიდან თუმანი სამი ტყეის ბაჟიდან თერთმეტის თვის ანახევარი“</p>
<p>სიბ. კალის მწვანლიხათვის (გვ. 103)</p>	<p>„მარილის საპალნეზე ფული, ბრინჯის საპალნეზე ფული, თაფლზე ორი ფული, ნალურ-სმანის და რკინის საპალნეზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“.</p>	<p>„მარილის საპალნეზე ფული, ბრინჯის საპალნეზე ფული; ვრბოა და თაფლზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“.</p>
<p>7. მარილის საპალნეზე ფული, თაფლზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“</p>	<p>„მარილის საპალნეზე ფული, ბრინჯის საპალნეზე ფული, თაფლზე ორი ფული, ნალურ-სმანის და რკინის საპალნეზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“.</p>	<p>„მარილის საპალნეზე ფული, ბრინჯის საპალნეზე ფული; ვრბოა და თაფლზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“.</p>

ასეთი ძვირე განსხვავება, როგორც, შესაძლებელია, შეტანილი იყოს გადამწერის მიერ, ან, რაც უფრო მისაღებია, იყოს მისი ჯბრალთა შეცთობა, გვაფიქრებინებს, რომ ვარიანტი № 4532 გადაწერილია იმ დედნიდან, რომელიც ჰქონია მელიქიშვილის ვარიანტის გადამწერს. როდისაა ის დედანი შედგენილი, რომლიდანაც გადმოუწერიათ მელიქიშვილის და № 4532 ვარიანტები, ხელნაწერებიდან არა სჩანს, მაგრამ საფიქრებელია, იგი შედგენილია სულხან ძლავის ვარიანტს შემდეგ, ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტის შედგენამდე.

რაც შეეხება ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტს, იგი გადაწერილია 1821 წ., შეიცავს დასტურლამალის ორივე ნაწილს და განსხვავდება როგორც მელიქიშვილის და № 4532-ის, ისე უფრო მეტად სულხან ძლავის ვარიანტებისაგან. ამ ვარიანტის ხელნაწერება საკმაოდ გავრცელებული ყოფილა. გამოცემის ტექსტად პ. უმიკაშვილს ეს ვარიანტი აქვს აღებული, როგორც უფრო სრული, ხოლო სულხან ძლავის და მელიქიშვილის ვარიანტების განსხვავებანი შეტანილი აქვს შენიშვნებში (გვ. 131—162). ალექსი მესხიშვილის ვარიანტი, შედარე-

ბით სულხან მდიენის, მელიქიშვილის და № 4532-ის ვარიანტებთან, მართ-
ლაც უფრო სრულია. მაგ., 141 თავში (მეთექვშეთათვის) უკანასკნელ სამ ვა-
რიანტში ჩამოთვლილია მხოლოდ 6 მეთექვშე და შემდეგ მიწერილია: „სამი კი-
დე იშონ“. ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტში კი უკვე 9 მეთექვშეა მოხსენე-
ბული („კიდევ გიორგი, თეოდორე და ბერუასწვილი იოანე“); სჩანს, სამი ახალი
მეთექვშე უშოვნიათ და ჩაუმატებიათ. მეორე მაგალითი: 153 თავში („საციციან-
ოს კოდის პურისათვის“) უკანასკნელ სამ ვარიანტში ნათქვამია: „საციციანოს
გამომღები ქია: ამისი თარხანი ვ“. ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტში კი, გარდა
ამ ცნობებისა, ბევრი სხვა ცნობებია ამ თავში აღნიშნული საციციანოს კოდის
პურის გამოსაღებზე. ეს ორი მაგალითიც ამტკიცებს, რომ ალექსი-მესხიშვილის
ვარიანტი უფრო სრულია, ვიდრე დანარჩენი სამი ვარიანტი.

მაგრამ იგი დამთავრებულად მაინც ვერ ჩაითვლება. მასში რამოდენიმე
მუხლია ისეთი, რომლებსაც კონსპექტური ხასიათი აქვს: 24 თავის („ყაიყულში
ახალი მოსული კაცისათვის“) ბოლოს ნათქვამია: „ხასადარის რიგი და სარგო“.
რა რიგი და სარგო იყო დაწესებული, აღნიშნული არაა; თუმცა სულხან მდიე-
ნის ვარიანტი ამ სიტყვას უმატებს: „წიგნი აქვსთ, მოიტანონ“; 40 თავის („გა-
ტეხილის ხიდის რაგისათვის“) ბოლოს ნათქვამია: „ამისის მოურავის სარგო“—
ამგვარათვე უშინაარსოთ; 158 თავის სათაურია: „სამშვილდე კრწანისს ხერგე-
შების, მზარეულების და ფარეშებისათვის“, — შინაარსი კი ეხება სოფ. ჯურორის,
დამბლუტის და ანდიკის გადასახადებს; 185 თავის ბოლოს („ქეთკირის ლილოს“)
ნათქვამია: „ქეთკირის ლილოს მამასახლისისა, ქეთკირის ლილოს ნაცელისა“, —
აქაც უშინაარსოდ. ამგვარი შემთხვევა ცოტა არაა, რაც ამტკიცებს, რომ ალექ-
სი მესხიშვილის ვარიანტიც დაუმთავრებელია.

მიუხედავად იმისა, რომ ეს ვარიანტი უკანასკნელი რედაქციაა, იგი საე-
სეა შეცთომებით და გაუგებარი ფრასებით. მაგ., 3—თავში („კოჟორზე ტკბილის
ზიდვის ულაცის შეწერილობისათვის“) ნათქვამია:

„შულავერის ამაღლან უნდა იქირაონ 6 (ულაცი)“, რაც გაუგებარია,
რადგან ამაღლან და იქირაობა არ შეიძლება. სულხან მდიენის და № 4532 ვა-
რიანტში კი იკითხება: „შულავერის მალიდამ უნდა იქირაონ 5 (ულაცი)“, რაც
გასაგებია, რადგან მალი ერთგვარი გადასახადი იყო. თრიპლეთის სოფლების სიაში
(აზ) აღნიშნულია: „ემანი“ „ემანის“ მაგიერ, „ლომოსი“ — „ლომოს“ მაგიერ,
„ოლფისი — ოლთისის“ მაგიერ. როგორც პ. უმიკაშვილის გამოცემიდან სჩანს, ამ
მხრივ მელიქიშვილის ვარიანტი ეთანახმება სულხან მდიენის და № 4532 ვა-
რიანტებს.

ყველა ეს შენიშვნები ეხება მხოლოდ სამეფო დასტურლამალს. რაც შე-
ეხება საღვთო დასტურლამალს, იგი შენახულა ორის რედაქციით. ერთი,
როგორც უკვე იყო ნათქვამი, გადაუწერიათ 1773 წ., და, უმიკაშვილის სიტ-
ყით, მოთავსებული ყოფილა მელიქიშვილის ვარიანტში; მეორე მოთავსებულია
ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტში. პ. უმიკაშვილის გამოცემაში ტექსტად დაბე-
ჭილია ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტი, ხოლო შენიშვნებში მოყვანილია ცოტა-
ოდენი წერილმანი განსხვავება მელიქიშვილის ვარიანტისგან (გვ. 162). რადგან
სულხან მდიენის და № 4532 ვარიანტებს საღვთო დასტურლამალი არ

აქტო, ამიტომ ჯერჯერობით უნდა დაეკმაყოფილდეთ ზემოხსენებული ორი ვარიანტით.

§ 7: სამეფო დასტურლამალი შედგენილია ვახტანგ ბატონიშვილის მიერ, როცა იგი საქართველოს ჯანიშინად, მეფე გიორგის (1704—1709) მაგიერა ითვლებოდა. მაგრამ ამ ხანის შემოკლებაც შეიძლება. თრიალეთში მეფეს, სხვათა შორის, ეკუთვნოდა სამი სოფელი: უზნარიანი, კარუკლმართი და კარწახი. ამათგან დასტურლამალში (თავი 53), სადაც ჩამოთვლილია თრიალეთის ყველა სახასო სოფლები, იხსენიება მხოლოდ კარწახი და არ იხსენიება უზნარიანი და კარუკლმართი, ეს იმიტომ, რომ უზნარიანი და კარუკლმართი უკვე 1707—წ. (ისტ. სბ. V) ვახტანგ ბატონიშვილმა შესწირა ნათლისმცემლის მონასტერს; კარწახი კი შესწირა იმავე მონასტერს მეფე ბაქარმა 1719 წ. (იქვე). 1721 წლ. აღწერაში კი სამივე ეს სოფელი ნაჩვენებია როგორც ნათლისმცემლის სოფლები. მაშასადამე, სამეფო დასტურლამალი შედგენილია უზნარიანის და კარუკლმართის შეწირვის შემდეგ, მეფე გიორგის სიკვდილამდე, ე. ი. 1707—1709 წელს.

ამგვარად, სამეფო დასტურლამალის ტექსტის შედგენა ასე უნდა წარმოვიდგინოთ: პირველად შეუდგენიათ ის ტექსტი, რომელიც უნახულა სულხან-მლიქინის პირვანდელ ვარიანტში, მრავალ ადგილების გამოტოვებით; შემდეგ ეგ ტექსტი ზოგ ადგილას შეუესიათ, ზოგ ადგილას შეუსწორებიათ ან ჩაუმატებიათ. ამ შესწორებულ და ჩამატებულ ტექსტისაგან შეუდგენიათ მელიქიშვილის და № 4532 ვარიანტების დედანი და ბოლოს შეუდგენიათ ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტის ტექსტი.

სადედოფლო დასტურლამალი „განახლებულია“ ვახტანგ მეფის მიერ, ხოლო „განწესებულია“ მეფე გიორგის მიერ. დასტურლამალში მოხსენებულია დედოფლის დარბაისლები: გერმანოზის შეილები ოთარი, პაპუა, გუგუნა და ვარაზა. ოთარი და ვარაზა შეილებია გერმანოზისა (იხ. გერმანოზიშვილების შტო (§ 21,—2, 4). პაპუა და გუგუნა შეილებია გერმანოზის მესამე შვილის პაატასი (იქვე 3. 5. 6). პაატა ცოცხლად სჩანს 1679 წ. (სიძვ., 1—318). მაშასადამე მანამდე სადედოფლო დასტურლამალი შედგენილი არ ყოფილა.

შემდეგ, სადედოფლო დასტურლამალის დასაწყისში ასეთი გარიგებაა: „სადაპოდ მისაქემი მარიამ დედოფლისათვის. მარიამ დედოფლისათვის მიეცემოდეს შეიღს საუფლოს დღეს“... მარიამ დედოფალი გადაიკვალა 1682/3 წელს (თ. ყორდნაის ქრონიკები 11 გვ. 496/497). ამიტომ სადედოფლო დასტურლამალი ამ წლის შემდეგ უნდა „განწესებულიყო“ და მის შედგენის დროდ უნდა ვიგულისხმოთ 1682/1688 წლები, რადგან 1688 წ. უკვე მეფედ ერეკლე ნაზარალიხანი იყო.

რამოდენათ, დაახლოვებით მინც, ადგილად გამოსაკვევია, როგორც სამეფო, ისე სადედოფლო დასტურლამალის პირველად შედგენის დრო, იმდენათ, ჯერჯერობით, სანამ შესაფერი საბუთები არ იქნება გამოქვეყნებული, ძნელია მისი ვარიანტების შედგენის დროის აღნიშვნა. ერთადერთი დასკვნა შეიძლება მხოლოდ გამოვიტანოთ: ეს ვარიანტები დროს მიხედვით მეტად დაშორებულნი არ არიან ერთი-მეორისაგან, რადგან მოხელეთა გვარები, სახელები

და მათი თანამდებობანი, მცირე გამონაკლისის გარდა, თითქმის ერთი და იგივეა ოთხსავე ვარიანტში.

სამეფო-დასტურლამალი ვახტანგ ბატონიშვილის მიერ მთლად ხელახლად შედგენილი კი არ არის, არამედ ის წარმოადგენს როგორც თვით ვახტანგის, ისე ადრინდელ მეფეების დებულებათა და განკარგულებათა კრებულს. ზოგიერთი ასეთი დებულება კიდევაც აღნიშნულია დასტურლამალში. მაგალითად, ბოქალდათუქესის სარგოს დებულება (თავი ლღ)—გამოცემულია ვახტანგ VI-ის შამის შაჟულიხანის—ლევანის მიერ; ყარაიის კონის გარიგება (თავი ოზ)—მეფე როსტომის მიერ; ყაიყულის სამოურაოს გარიგება (თავი ხა)—მეფე გიორგის შაჟო; მღვიანბევის გარიგება (თავი რ)—შაჟულიხან ლევანის მიერ; სამორდროს გამოსაღების რიგი გაუჩენია მეფე როსტომს 1638 წ. (საქ. სიძვ. III—565). უნდა ვიფიქროთ, რომ დასტურლამალში ზემოხსენებულ თავებს გარდა სხვა ბევრი თავია შეტანილი ძველ სიგელ-გუჯრებიდან, მაგრამ ჯერჯერობით იმათი სწორი აღნიშვნა შეუძლებელია.

ისე, როგორც სამეფო დასტურლამალი, სადედოფლო დასტურლამალიც შეიცავს არა მარტო გიორგი მეფის გარიგებებს და განკარგულებებს, არამედ მათთან ერთად განხილული და დამტკიცებულია „ძველადგან“ გამოცემული წესები დედოფლის კარის მოხელეებისა და მათი ხარჯების ბეგარის შესახებ (იხ. ნაგ., თავები ლთ, შა).

სამეფო და სადედოფლო წყმების მოსახლეობის შესახებ დასტურლამალი ბევრ ცნობას იძლევა; მეტარდე ძვირფასია მისი ცნობები ელი ხალხის მოსახლეობის შესახებ, რადგან სხვა საბუთებში ჯერჯერობით ასეთი დაწვრილებითი ცნობები ამ ხალხის შესახებ არ აღმოჩენილა.

სამეფო დასტურლამალი ვრცლათ და სადედოფლო უფრო მოკლეთ გარჩეული და განხილული აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილს მის „ქართული სამართლის ისტორიაში“ (წიგნი პირველი, გვ. 73—81) და აგრეთვე „საქართველოს ეკონომიურ ისტორიაში“ (წიგნი I, გვ. 51—52).

V. — სიგელ-გუჯრები.

§ 8. ერთ მთავარ წყაროდ ქვ. ქართლის მოსახლეობის და მფლობელობის სტატისტიკის გამოსარკვევად მე XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში უნდა მიისწეულ იქნეს აღრაცხელი სიგელ-გუჯრები, რომელთაგან ზოგი დატულია ჩვენს მუხეუმებში, მაგრამ უმეტესი ნაწილი კი გაბნეულია სხვადასხვა დაწესებულებებში საქართველოს და საქართველოს გარეშე, და ბევრიც კერძო ოჯახებში ინახება. დაბეჭდილი და გამოქვეყნებულია მხოლოდ მათი უმცირესი ნაწილი. ამ დაბეჭდილ საბუთებიდან სარგებლობა შეიძლება მხოლოდ ე. თაყაიშვილის, სარგ. კაკაბაძის, ა. ხახანაშვილის და თ. ჟორდანიას კრებ „ლების საშუალებით, რადგან სხვა სიგელ-გუჯრები ჟურნალ-გაზეთებშია მოთავსებული. ამ გამოკვლევისათვის ვსარგებლობდით უმთავრესად ე. თაყაიშვილის („საქართველოს სიძვ.“) და ს. კაკაბაძის („ისტორ. საბ.“) გამოცემებით, რადგან მხოლოდ ამ გამოცემებშია სიგელ გუჯრების სრული ტექსტი დაბეჭდილი. თაყაიშვილის გამოცემას განმარტებებიც აქვს.

ყველა ამ გამოცემების მოკლე განხილვა მოყვანილი აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილის თავის თხზულებაში: „სიგელთ-მცოდნეობა და დიპლომატიკის ისტორია“ (გვ. 14-19).

დაბეჭდილი სიგელ გუჯარები კრიტიკულად გასინჯული არ არის¹⁾, ამიტომ შიგ ბევრი შეცთობა უნდა იყოს, უმთავრესად მათს დათარიღებაში. შემჩნეული შეცთომები ჩვენ აღნიშნეთ დამატებაში (§ 21); იქვე (§ 22) მოყვანილია სია ყველა იმ სიგელ-გუჯარებისა, რომლებშიაც იხსენიება ქვ.-ქართლის სოფლები და დასახლებული ადგილები.

VI.—საუაშინის საყაფლანიშვილოს დავთარი.

§ 9. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის „საქ. ეკონომიურ ისტორიაში“ (გვ. 52) გამოქვეყნებულია სია ყაფლანიშვილების სოფლებისა შემდეგის სითურით: „მოწინავე სადროშოს ძღვენისა და სამასპინძლოს გარიგების წიგნის ნაწყვეტი“. თვით დედანი ხელნაწერი ინახება საქართველოს მუზეუმში (წერაკითხვის საზოგადოების კოლექცია № 1365). ხელნაწერის თავში აღნიშნულია მერიქივე გულაიზაშვილი ბეჟან, ფინეზაშვილი გიორგი, წრაურთას მამასახლისის შვილი ბაინდურა, 10 ფაოეში, მეჯინიბეთ-უხუცესი რამაზ, შიგამდეგი ხანდამაშვილი ბიძინა, 4 მეჯინიბე, ბოქაულთ-უხუცესი ზურაბ და 9 იცაული; ბოლოს, აღნუსხულია ის ძღვენი და სამასპინძლო, რომელიც ედვათ შემდეგს სოფლებს და გვარებს: 3) წყლამი, შუშელი (მუშელი), მწყენეთი (წყნეთი), აღზიბუქი, ფარჩხლუ, შიშთეფა, ჩხმხლუ, ჩარდახლუ, ვალავერი, სირჩაპატა (შირჩაპატი), წითელიეკლისია, გატეხილი საყდარი, ჯანბალა, ქუჯა, იანგიჩახი, ხუცის სოფელი, ოსკევანას სოფელი, წყალთა შუა, წრაურთა, იფნობა, ტურის უბანი, ბაღუჩაშვილები, მუგუთი, ბალახაურა, ქცილა (ქციხლა), ნახიდური, აფრჩამას სოფელი, მუხრანა, წულრულაშენი, ტანძია, მუსეფარიანი, ჯანაზიანი, კოპრუქი, ძაბილაშვილები, ფოკხევიანი, ავაზანი (ავაზანთი), ჯვარა, ფიტარეთი (ფიტარელი), ბოცოეთი, ვარდის უანი, ჩინჩხური, არმანი, თაგუთი, ვარძაგარი, ორპოხანი (ორპოხანი), მანაქრტი (მანავერი), ტამალია (ტამალა), ავანჯუეი, ქვემო მიჯა, ქარატაკი, ქიაიტაკი, ძველი დბანისი (ძველი დმანისი), დილამაშენი, ბოსლები, ქვაბევიანი, შინდლარი, საკონეთი, ვარდისუბანი, შესაყარი, სარახველა, ყაჯილუხი ხული, დარბაზი, სუგუჩან, ჩარგამაშენი, იალღუხი (იალღუხი), ყამიში, ელიას სოფელი (გელას სოფელი), აღუმბრუ, (აღუმბრუ), წაკაგელცი, ნადარბაზევი და მზა სოფელი. სულ 70 სოფელი და 2 გვარი.

დავთარი შეიცავს ჩამოთვლილ სოფლების და გვარების სამასპინძლოს და ძღვენის გადასახადების გაწერას მებატონე ყაფლანიშვილების სასარგებლოდ. სჩანს, იგი ყაფლანიშვილების სამეურნეო დავთარია და არ ეხება მ.წინავე დრო-

1) გამოაკლისია სასისხლო სიგელები, რომლებიც გარჩეულია და განხილული პროფ. ივ. ჯავახიშვილის მიერ და რომლებიც მისგან თითქმის ყველა აღიარებულია „ნატყუარად“ (იხ. მისი „სიგელთმცოდნეობა“ და „დიპლომატიკის ისტორია“ (იქვე გვ. 160). მაგრამ ამგვარი სიგელები ჩვენის გამოკვლევის საგანს არ შეეხებიან.

2) ამ შრომაში სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სახელები აღნიშნულია იმ ტრანსკრიპციით (იხ. §§ 60-65), რომელიც მიღებულია ჩვენს მიერ. თუ რომელსამე წყაროში სხვა ტრანსკრიპციაა, იგი მოთავსებულია ბრჩილებში.

შის აღწერას, რომელიც ხდებოდა მთავრობის განკარგულების თანახმად სასელ-მწიფო გადასახადებისა და სამხედრო ბეგარის გასაღებად.

რაც შეეხება ძაბილაშვილებს და ბადურიაშვილებს, ისინი ყაფლანიშვილების ყმები ყოვილან: პირველები სოფ. კიპრუქში (იხ. 1721 წლ. აღწ. გვ. 172) და მეორენი სოფ. მუგუთში (იხ. 1707 წლ. სიგ. სიძე. II—174 ძალუაშვილები).

ხელნაწერი უთარიღოა. პროფ. ჯავახიშვილი მას ათარიღებს მე-XVII საუკუნით. ასეც უნდა იყოს, რადგან იქ აღნიშნული მერიტიჟე გულიაზაშვილი ბეჟანი და ხანდამაშვილი ბიძინა იხსენიებიან მხოლოდ 1701/11 წლ. აღწერაში (გვ. 348, 357; 1721 წლ. აღწ. ივინი უკვე აღარ სჩანან.

VII.—1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროშისა.

§ 10. 1907 წელს ექ. თაყაიშვილმა გამოსცა „მასალანი საქართველოს ატატისტკური აღწერილობისა მეთრამეჟე საუკუნეში“, სადაც, სხვათა შორის, მოთავსებულია ქართლის სამეფოს „მეწინავე დროშის“ აღწერა, შედგენილი 1721 წ. ვახუშტი ბატონიშვილის და მდივანი გივი თუმანიშვილის მიერ (გვ. 4—296). ხელნაწერი ამ აღწერისა ინახება საქართველოს მუზეუმში (კოლქცია წერა-კითხვის საზოგადოების № 3037). ექ. თაყაიშვილს თავის წინასიტყვაობაში საკმარისად აღწერილი აქვს ეს ხელნაწერი. ყურადღებას მივაქცევთ მხოლოდ ზოგიერთ გარემოებას. ხელნაწერი დათარიღებულია 1721 წ. და შეიცავს 450 გვერდს დაღის in folio ფორმატისას და იმათში ალაგ-ალაგ დაწერელია 74 გვერდამდე. ზოგ ადგილას დაუწერელია 1/4 გვერდი, ზოგან 1/2 და ზოგან კიდევ მთელი, ზოგან 1? და 16 გვერდიც. ეს გარემოება ამტკიცებს, რომ აღწერა არ დაუმთავრებიათ აღწერა და ფაქრად ქონიათ შემდეგში დაესრულებინათ ეს აღწერა.

აღწერაში არ არის შეტანილი ბანბაკის და ბერდუჯის მხარეები, ლორის რაიონი, ყაიყული და ელის მოსახლეობა. ბანბაკის, ბერდუჯის, ლორის და ელის შეუტანლობა გასაგებია. ქართლის სამეფოს აღწერის დებულებით ისინი არ შედიოდნენ სამეფოს აღწერაში. „როდესაც ქართლი აღწერილა ან აღიწერების, ამ წესით უნდა აღიწერებოდეს, — ამბობს ეს დებულება (დასტ. კზ): ყაიყულიდან შემოყოლებით თათარსა და მელიქის საულლარს (ოლქი) გარდა. სომხიას, ტაშირს, ყაიყულს, თრიალეთს და საბარათაშვილოში — ამაზე საბარათაშვილოს სარდალი წაეა“.

ამ „თათარი“ გულისხმობს ელის გარდა ბერდუჯ-ბანბაკის მხარეებს, რადგან ისინი უმეტესად თათრებით იყო დასახლებული, მელიქის საულლარი კი — ლორის რაიონს. ბანბაკ ბერდუჯის მხარეები ერთ სახანოს შეადგენდნენ, რომელსაც ჰებატონებმა ბორჩალოს ხანი (იხ. II ნაწ.); ლორის რაიონიც როგორც, ეტყობა, ცალკე ერთეულს შეადგენდა, რადგან მე-XVII საუკ. მეორე ნახევარში და წინათაც (იხ. 1557 წ. სიგ.-საისტ. მოამ. 1924 წლ. წ. 1 გვ. 173) იქ სახანო ყოფილა. ყაფლან ბარათაშვილის მამულზე დავის შესახებ მეფე როსტომი ამბობს: „პაპის ჩემის ლუარსაპის ეამში თქვენი სახლსკაცები დიდი ორბელი და იო-

თამ გაყრილიყენენ და რაც თქვენნი მამა-პაპის სამკვიდრო მამული ყოფილიყო, ყველა გაგეყოთ. ამას წინად ვინცა ვინ ლორეს მჯღომნი ხანი ან სულთანნი ყოფილა, ვერავის ეხსენებინა და არც გაგონილა“ და სხვა.

ცხადია, რომ ამ ორ სახანოს, როგორც ვასალურ იურიდიულ ერთეულებს, ქონდათ თავისი ცალკე აღწერები; ელის რაიონის შესახებ კი პირდაპირი ცნობაა, რომ მისი აღწერა ხდებოდა 3 წელიწადში ერთხელ (დასტ. რწზ), მაშინ; როდესაც ქართლის სამეფოს აღწერა ხდებოდა 7 წელიწადში ერთხელ (საქ. ეკონომ. ისტ. პროფ. ივ. ჯავახიშვილი, გვ. 5).

მნელი გამოსარკვევია მხოლოდ, რატომ არ არის 1921 წლის აღწერაში შეტანილი ყაიყული. ეს მით უფრო გაუგებარია, რომ, როგორც ქართლის სამეფოს აღწერის დებულებიდან დავინახეთ, სამეფოს აღწერის დროს ყაიყულიც უნდა აღწერილიყო.

ამ აღწერის დაუშთავრებლობა იმაშიაც გამოიხატება, რომ მეწინავე სადროშოს არა ყველა სოფელი და არა ყველა მფლობელობა არის შიგ. შეტანილი. ეს ნათლად გამოირკვევა ამ შრომის მოსახლეობის სტატისტიკის ნაწილის და ქვ.-ქართლის სოკლების სიის განხილვის დროს (III და II ნაწილები).

თვით იმ სოფლების და მათის მფლობელობის აღნუსხვა, რომელიც შეტანილია 1721 წლ. აღწერაში, სრული არის. ეს შეიძლება აიხსნებოდეს იმ მიზნითაც, რომელსაც ისახავდენ ამწერლები და რომელიც გამოთქმულია მათს წინასიტყვაობაში: „აღწერეთ,—ამბობენ ვახუშტი ბატონიშვილი და გივი მდივანი,— ამ დაეთართა შინა, რომელთა ძაღედვა აბჯართა და ცხენთა ხმარებანი, გინა სამეფოთა ხარჯთა და ბეგართა გამოლებანი, ხოლო რომელთა არა ძაღედვა ყოვლისა რასამესი ქმნა და გაპოლება, განუტევით და არა აღწერეთ წიგნსა ამასა შინა.“

აქედან ცხადია, რომ 1721 წ. „მეწინავე დროშის“ აღწერას მიზნად დასახულია ჰქონდა იმ მოსახლეობის და მფლობელობის მხოლოდ აღნუსხვა, რომელთაც სამეფო გადასახადები და სამხედრო ბეჯარა ეღვათ. ამიტომ იქედან განგებ გამოუტოვებიათ ყველა უქლერი და უსახსრო მოსახლეობა, რომლის რაოდენობა, იმ დროინდელ მდგომარეობის მიხედვით, საკმაო დიდი უნდა ყოფილიყო.

მიუხედავად ამ დაუშთავრებლობისა და დანაკლისისა, 1721 წ. მეწინავე დროშის აღწერა დაუფასებელი განძია ქვემო-ქართლის მე-XV-III საუკუნის პირველ მეოთხედის ეკონომიურ-სოციალური ცხოვრების დასახასიათებლად. იგი ჯერჯერობით ერთად-ერთი წყაროა, სადაც ამ ეპოქის შესახებ მოყვანილია ისეთი ცნობები, როგორც სხვა საბუთებში არ მოიპოვება.

აღწერას ორი წინასიტყვაობა აქვს. ერთი მითავსებულია აღწერის დასაწყისში, მეორე—97 გვ. სადღეოფლო სოფ. წინწყაროს აღწერის წინ. პირველ წინასიტყვაობაში ვახუშტი და გივი მდივანი იგზავნიებიან მეფე ვახტანგის მიერ ასაწერად „მეწინავე დროშისა, საბარათაშვილოს და სომხითისა“ (გვ. 1.) მეორე წინასიტყვაობაში იგივენი იგზავნიებიან რუსუდან ღედოფლოს, ვახტანგ მეფის მეუღლის მიერ „აღწერად სადღეოფლოს თვისისა საბარათაშვილოსა და სომხეთის (უნდა იყოს სომხითის) თავადთა, აზნაურთა და გლეხთა“ (გვ. 99).

ორი წინასიტყვაობის მოქცევა 1721 წ. აღწერაში გამოწვეულია იმ გარემოებით, რომ აღწერის დებულების თანახმად (დასტ. თავი კზ), ქვეყნის აღსაწერად სარდალთან ერთად ერთ მხარეს მეფის მდივანი იგზავნებოდა, მეორე მხარეს—დედოფლის მდივანი. და რადგან ამ შემთხვევაში მდივანი გივი გაგზავნილი იყო როგორც მეფის, ისე დედოფლის მიერ, ამიტომ ორივეს მინდობილობა, წინასიტყვაობის სახით, აწერლებს მოუქცევიათ აღწერაში: სამეფო საბარათაშვილოს აღწერის დასაწყისში—მეფის დავალება და სადედოფლო საბარათაშვილოს აღწერის დასაწყისში — დედოფლის დავალება.

§ 11. მთელი მეწინავე სადროშოს რაიონი ხუთ ნაწილადაა დაყოფილი. ესენია: სამეფო საბარათაშვილო (გვ 1—96), სადედოფლო საბარათაშვილო (გვ. 97—156), საყაფლანიშვილო¹⁾ (გვ. 159—232), სომხითი (გვ. 233—288) და სამეფო ტაშირი (გვ. 288—296). აქედან მხოლოდ სომხითია გეოგრაფიული ტერმინი თავისი სახდერებით, სამეფო ტაშირი შეიცავს აღწერას მხოლოდ მეფის მამულებისას ტაშირში, დანარჩენი სამი სახელწოდება—ორივე საბარათაშვილო და საყაფლანიშვილო შეიცავენ სხვადასხვა მხარეების სოფლებს იმის მიხედვით—სამეფო და სადედოფლო თავადებად და აზნაურებად ითვლებოდნენ იქ სოფლების ყმების მფლობელნი, ანუ იმის მიხედვით—ეკუთვნოდნენ იქაური ყმები მეფეს, დედოფალს თუ ყაფლანიშვილებს.

ქვ.ქართლის ამგვარი დანაწილება არ შეეფერება ვახუშტის გეოგრაფიაში ჩამოთვლილ მხარეებს (იხ. II ნაწილი). იქ, როგორც დავინახავთ, ჩამოთვლილია: ალგეთი, ბერდუჯი, ბანბაკი, დბანისის ხეობა, თრიალეთი, სკვირეთი სომხითი, ტაშირი, ქციის ხეობა (იგივე ქციის ხრამი), ყაიყული (იგივე აბოცი) ყარაბულაღი (იგივე ზურტაკეტი) და ცალკე აღნიშნულია, თუმცა დაუსახელებლად, მტკერის ვალმა მხარე.

• 1721 წლ. აღწერაში კი მთლად სომხითია გამოყოფილი თითქმის სრულიად. ტაშირის მხოლოდ ის ნაწილია გამოყოფილი, რაც შეეხება მეფის ან ყაფლანიშვილების მფლობელობას. ამას გარდა საყაფლანიშვილოში გამოყოფილია დბანისის ხეობა²⁾ და ყარაბულაღი და იქ აღნიშნულია ის სოფლები, სადაც ყაფლანიშვილებს ყავდათ ყმები. მაგიერად იქ მოთავსებული არიან რაიონები „დაბალი“ და „ლოქი“, რომლებიც ვახუშტის გეოგრაფიაში არ სჩანან. საყალღ ნიშეილოს „დაბალში“. 1721 წლ. აღწერით შედიოდა ვახუშტის გეოგრაფიაში მოხსენებულის შემდეგი მხარეების—ქციის და დბანისის ხეობების და

¹⁾ იოსებ ანათქის (იხ. კრებული, გამოცემა ბეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტობისა) საყაფლანიშვილო მოუქცევია სომხითში (გვ. 55, 59) ეს, რასაკვირველია, შეცდომაა. არა თუ დბანისის და ქციის ხეობები, არამედ თვით ტაშირი სომხითის ნაწილად არ შეიძლება ჩაითვალოს. იგი, როგორც დავჩანხავთ (იხ. მე-2 ნაწილი § 44), იყოფოდა ორად: საბარათაშვილოდ და სალოაროდ. ყაფლანიშვილების ყმები იყვნენ მხოლოდ ტაშირის საბარათაშვილოს ნაწილში, თვით სომხითში კი ყაფლანიშვილებს მეტად მცირე ყმა ჰყავდათ და ისიც უმეტესად არა სამკვიდრო, არამედ ნსყიდით.

²⁾ დბანისის ხეობაში მოქცეულია ალგეთის სოფელი მარაბდა (გვ. 169), სადაც ყაფლანიშვილების აზნაურს ზურბა ჩაჩიკაშვილს ყავდა „ნასყიდი“ ყმები. თვით ყაფლანიშვილებს ალგეთში ყმები არ ყოლიათ, ამიტომ ჩაჩიკაშვილის მარაბდელი „ნასყიდი“ ყმებიც არ შეიძლება. საყაფლანიშვილოს მიეწეროს.

ყარაბულაღის რამდენიმე სოფელი¹⁾: „ლოქში“ შედიოდა დბანისის ხეობის, სომხითის და ტაშირის საზღვრებზე მდებარე ზოგიერთი სოფლები. რაც შეეხება ორივე საბარათაშვილოს, ისინი სრულიად არ არიან მხარეებად დაყოფილი და მებატონეები და სოფლები მოქცეულნი არიან იმათში ქვ.-ქართლის ყველა ნაწილებიდან. მხოლოდ შემდეგი სოფლების შესახებ ნათქვამია, რომ იგინი მდებარეობენ თრიალეთში: ეძანი (გვ. 7), ახალქალაქი (გვ. 14), უგუღეთი, (გვ. 41), (როგორც შემდეგ დავინახავთ, უგუღეთი მდებარეობდა ალგეთში და არა თრიალეთში), საბატე (გვ. 39), ტამალია (გვ. 95).

სოფლების აღნიშვნა, ამ დანაწილების თანახმად, თითქმის სრულიად დაკულია, შემდეგის მცირე გამოჩაქლისს გარდა:

1. სომხითის სოფლები: ბოჟაძორი (ზეჟან შერმადინაშვილისა) მოთავსებულია სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 13); ციხის სოფელი (მუშა მუსტოფესი) მუშა მუსტოფას და მეფის ტაშირის სოფლებში (გვ. 295,); ქაპალა (სოლალაშვილების) სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 143—145), მაშინ როდესაც ეს სოფლები სომხითში უნდა ყოფილიყვნენ აღნიშნულნი.

2. ყაულანიშვილების ახნაურ ზურაბ ჩაჩიკაშვილის ყმები მარაბდაში, რომელიც მდებარეობდა ალგეთში, მოქცეულია დბანისის ხეობაში (გვ. 179), მაშინ როდესაც საყაულანიშვილოს აღწერის ტერმინოლოგიის თანახმად, იგი მოთავსებული უნდა ყოფილიყო „დაბალში“, როგორც მოთავსებულია ასლამაზ ყაულანიშვილის ნასყიდი ყმა ალგეთის ხეობის სოფ. ჩიკეთაში (გვ. 160) მცხოვრები.

3. მაშავერის მარცხენა მხარეზე მდებარე ყაულანიშვილების სოფლები შინდლარი და საკარისები მოქცეული არიან ყარაბულაღის ხეობაში (გვ. 208—209), მაშინ როდესაც, იმავე ტერმინოლოგიის თანახმად, იგინი მოთავსებული უნდა იყვნენ ან დბანისის ხეობაში, ან „დაბალში“.

§ 12. აღწერა, მცირე გამოჩაქლისს გარდა, შედგენილია ქვემო ქართლის ზემოხსენებულ ნაწილების მებატონეების მიხედვით, ასე რომ ერთი და იგივე მებატონე იმდენჯერ არის აღნიშნული, რამდენ ნაწილშიაც მას ყავდა ყმა. მაგ. მეფე იხსენიება ოთხჯერ, რადგან მას ჰყავდა ყმები სამეფო საბარათაშვილოში, სომხითში, ტაშირში და საყაულანიშვილოში (დბანისის ხეობაში); დედოფალი იხსენიება ორჯერ, მას ჰყავდა ყმები სადედოფლო საბარათაშვილოში და სომხითში. სომხითში მეფე დედოფალი ორორ-ჯერ არის მოხსენებული, შავრამ ეს რედაქციის ბრალი უნდა იყოს. ამილახორი მოხსენებულია ორჯერ, ყავდა ყმები სამეფო საბარათაშვილოში და სომხითში. ასე რომ ერთი და იგივე სოფელი იმდენჯერ მეორდება, რამდენ მებატონეს ჰყავდა მასში გლეხები; აბრამეთი სამკერაა მოხსენებული, აბულმაგი 9-ჯერ, ანდრია 11-ჯერ და სხ., რადგან ამდენ მებატონეს ყავდა იქ ყმები.

¹⁾ „დაბალში“ მოქცეულია ალგეთის სოფელი ჩიკეთა, სადაც ასლამაზ ყაულანიშვილი ყავდა „ნასყიდი“ ყმა. ყაულანიშვილებს ალგეთში სამკვიდრო ყმები არ ჰყოლიათ, ამიტომ ასლამაზის ჩიკეთელ „ნასყიდი“ ყმაც არ შეიძლება საყაულანიშვილოს მიწურთას.

ამგვარათვე საყფლანიშვილოში ერთი და იგივე მემამულე იმდენჯერ იხსენიება, საყფლანიშვილოს რამდენ რაიონში ჰყავდა მას ყმები (ახნ. ჩ ჩიკა-შვილები, ყაითმაზაშვილები და სხვა).

ცხადია, ის ვარიანტი, რომელზედაც ახლა გვაქვს ლაპარაკი, პირველი რედაქცია არ არის. ტექნიკურის მხრივ შეუძლებელია ამწერლებს აეწერათ თუ გინდ ქვ. ქართლის ერთ ნაწილში ჯერ ერთი მებატონის ყმები ყველა იმ სოფლებში, სადაც მას ყმები ყავდა, და შემდეგ დაბრუნებუიყვნენ ისევ იმავე სოფელში მეორე მებატონი ყმების ასაწ რად. შემდეგ მესამის და ასე ა გვარად.

აღწერა უთუოდ ხდებოდა სოფლობით, ე. ი. ჯერ აღიწყოებოდა ერთი სოფლის მრავალეობა მებატონების, მემამულეების და მათი ყმების აღნიშვნით. შემდეგ მეორე სოფლის, მესამის და სხ. ბოლოს, იმ რედაქციის შედგენის დროს, რომელიც ჩვენამდე მოღწეულა, შეუჯგუფებიათ ყმები მებატონების მიხედვით.

იგი არც მეორე რედაქციაა. ე. თაყაიშვილის იმავე გამოცემაში დაბეჭდილია 1721 წ. აღწერის სხვა რედაქციის ნაწილი, სადაც მოთავსებულია მეტი ცნობები (გვ. 362—406). ამ მეორე რედაქციაში აღნიშნულია ბოგანოების გვარები, დამატებითი ცნობები აყრილებს შესახებ, რომელიც ჩვენს ვარიანტს, რამოდენიმე შემთხვევას გარდა, სრულიად აკლია. ხოლო სისრულა და შინაარსი დატულია იგივე. ეჭობა, პირველი რედაქციის შემდეგ შედგენილი იყო მეორე რედაქცია, რომლის ნაწილს წარმოადგენს ბოგანოების გვარების და დამატებითი ცნობების შემკველი ვარიანტი, და მხოლოდ ამ ვარიანტიდან ბოგანოების გვარების და ზოგიერთი აღწერის მიზნის გაჩეჭი ცნობების გამოკლებით შეუდგენიათ ის აღწერა, რომელსაც ჩვენ ახლა ვიკვლევთ.

იმ დიდმნიშვნელოვან ცნობების გამო, რომლებსაც შეიცავს ხელნაწერი № 3037, ჩვენ საჭიროდ დაინახეთ მისი ხელმეორედ გამოცემა. მითუმეტეს იყო ეს საჭირო, რომ ეს აღწერა საუფიქლოდ უფიქვს მთელ ჩვენს გამოკვლევას მხოლოდ ტექსტი გაუსწმინდეთ სარედაქციო ნაკლისაგან და შეჯგუფებული სტატისტიკური ცნობები მოვაქციეთ ერთგვარ ტერიტორიაში (იხ. დამატება §§ 23—33).

1721 წლ. აღწერის ხელნაწერის შესახებ, გარდა თაყაიშვილის ზემოყვანილი წინასიტყვიობისა, აღწერა და განაბრტება აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილს თავის „საქართველოს ეთნოგრაფიის ისტორიაში“ (გამოც. 1930 წ. წიგნი I, გვ. 18).

სამეფო და სადედოფლო საარხთაშვილოში და აგრეთვე სომხობითი პირველად აღწერილია მეფის და დედოფლის სახსო, სახასოდან „გაცეული“ და მდგენდუაჯლის ხელქვეით მკანაშელების ყმები, შემდეგ მეფის გვარეულობის, უდიდესი მებატონების (ამილახოვის, ციციშვილების, გოსტაშაბაშვილების და სხ.) და ბოლოს, დანარჩენი მებატონეების ყმები. საყფლანიშვილოში და სამეფო ტაშარში კი, რასაკვირველია, ამგვარ სისტემას ადგილი არა აქვს, რადგან იქ მებატონებად იყვნენ პირველში მხოლოდ ყაფლანიშვილები, მეორეში — მეფე.

1921 წლ. აღწერის ვარიანტი.

13. როგორც ზევით იყო მოხსენებული, თაყაიშვილის „მასალებში“ გამოცემა 1721 წლის აღწერის საყფლანიშვილოს ნაწილის ვარიანტიც (ი. მისი ხელნაწერი იოანე ბატონიშვილის ბიბლიოთეკიდან შეუ-

ქენია პეტრპურვის საჯარო წიგნსაცავს, სადაც პირი გადმოუღია პროფ. ივ. ჯავაიშვილს, და თაყაიზვირ ს ეს ვარიანტი დაუბეჭდია ამ პირიდან. ახლა დედანი ახახება საქართველოს მუზეუმში (საეტნოგრ. მუზეუმის კოლექცია №1366). ვარიანტი გადაწერილი უნდა იყოს მე XIX საუკ., რადგან ერთ ადგილას გვარი (გვ 402) აღნიშნულია რუსული დაბოლოებით: „მგალობელი“, 1721 წლ. აღწერის სრულ რედაქციაში (იხ. § 10) კი მისი გვარი „მგალობელია“ (გვ. 229). ვარიანტი ეცება იმ სოფელს, რომლებიც აღნიშნულია თაყაიზვირის გამოცემაში 1721 წლ. აღწერის სრული დედანის 160—170 და 206—232 გვ. რედაქციაში. ორივე ნაწილი მიწვეებულია ერთი მეორეზე, მაგრამ როგორც პირველს, ისე მეორეს აკლია დასაწყისი და ორივეს თავში მოქცეული სოფლების მირტაშენის და ბინდლარის ყმების სიაც მხოლოდ ნაწილობრივ შენახულა.

ვარიანტი სრულდებით მიყვება 1721 წლ. სრულ რედაქციას, მხოლოდ არის ზოგიერთი განსხვავება:

1. სოფლების უმეტეს ნაწილს უზის სი. ჟევა „სახასო“. მაგ. შუგეთი — სახასო, იფნობი — სახასო, რაც 72: წ. სრულ რედაქციაში არაა. ან ამ სიტყვის მაგიერ არის სიტყვა „ყოფლანიანი“, ისიც ორიოდ შემთხვევაში.

2. ბევრ სოფელს უზის სი. ჟევა „სოფელი“ მაგ., მოლაყასუმას სოფელი, ქვემო-დელიყუ-იჯანი სოფ. ლი, რაც სრულ რედაქციაში არაა.

3. ბოგანოებს უზის ხშირად სახელი და გვარი, ყოველთვის თითო „კომლი“ და „თავი“, ზოგიერთ შემთხვევაში აყრილებსაც უზის ს. ხელი და გვარი (გვ. 374). შინდლარში კი აყრილებს უზის გვარი, სახელი, კომლი და თავი; სრულ რედაქციაში ეს არაა.

4. იფნობში გამოტოვებულია „საყდრის ყმა გონალაშვილი გოდერძა ბოგანო (გვ. 163—164)“; აკოფას სოფელში (211—381) გამოტოვებულია პაპი-აშვილი მიჩიტა „კ. 1, თავი 2“. რომლებიც ჩანან სრულ რედაქციაში.

5) 1721 წლ. აღწ. სრულ რედაქციაში სოფლები ბაზითალა, სამალა-ლექი, უნდუში, ჯურარი და შუმბუნი მოხსენებულია მარტივად, როგორც აყრილი. (გვ. 220). ვარიანტში კი ნათქვამია: ბაზითალაზე — „იქ სამი კომლი სახლებულა“, სამალალექზე — „იქ სამი კომლი სახლებულა“ შუმბუნი — „აყრილი სოფელი ახალი შუმბუნი“, უნდუში და ჯუროზზე „აყრილი სოფელი“.

6. რამდენსავე სოფელში ქვრივებიც არის ნაჩვენები ყმებად თუკა მათ კომლი არ უზის და საერთო ჯამის გამოანგარიშებაში ისინი არ შედიან; ზემო ჯანბალაში (გვ. 208—378) — „ერთი ქვრივი“, ქვემო დელიყულიჯანში — (გვ. 20—379) „ორი ქვრივი“; ქალის სოფლები (გვ 212—382) — „ერთი ქვრივი, ობოლი ყავს“, აზბულაში (215—386) — „ერთი ქვრივი, ობოლი ყავს“.

7. მირტაშენის ყმების საერთო ჯამის გამოანგარიშების ჩემდეგ ნათქვამია (160—362): „აქვე შარბადინაშვილს რომ „მისცევიან“ ჩამოთვლილია 8 კომლი, 8 თავით: 3 მალიაშვილი, 3 ყარახანაშვილები. 1 მარტაშვილი და 1 სარქი-საშვილი. მხოლოდ ამის შემდეგ იწყება სოფ. შუგეთი ს აღწერა. 1721 წლ. აღწ. სრულ რედაქციაში ეს აბზავი სრულდებით არ არის. მაგრამ სადღეოდგოლა საბა-

1 ამ წ-ში ფრჩხილებში ჩასმული ციფრები უნდა ნებნენ: პირველი 1721 წლ. სრული რედაქციის გვერდებს თაყაიზვირის გ. მოცემ: დაწ, მეორე — მისი ვარიანტი იმავე გამოცემიდან.

რათაველონი, სადაც შერნადინაშვილის ყმებია აღწერილი მარტაწენში (გვ. 130), აღნიშნულია ორი ყმა (მალიაშვილი ულუანა და მარტარაშვილი არსთინა), რომლებიც მოთავსებული არიან ზემომოყვანილ აბზაცში.

რამოდენიმე წინაზევეა, როცა ყმებს განაპრტება აქვს: „ესენი (ე. ი. ზემოთ ჩამოთვლილი ყმები) განაყა-ი არიან“. მაგ., კრეშში ორჯელ (165—369), (177—369, ჯვარში (169—373) და ბერეილში (170—374).

9. შემდეგი გაშანგარაშება განახუჯდება 1721 წლ. აღწ. სოული რედაქციისაგან: (215—387) ყარაქილისიაში აყრილთა რიგ ბი 20-ია ნაჩვენები 6 მაგიერ (220—392), ხანძორში (ხანძორი) 3 აყრილია ნაჩვენები ერთის მაგიერ: (226—398) თოფრაყალასა და ეკრისში ქაიხოსრო ყათლანიშვილის ყმები ნაჩვენებია „ყოლი 1, ბოგანო 1“—ორი ბოგანოს მაგიერ; (231—405) შიშილეთში ნაჩვენებია „აყრილი სახლი ილაძისა, აყრილი პაპუაი—ორი აყრილის მაგიერ (216—387); გატებულ საყდარში ნაჩვენებია 5 აყრილი სამის მაგიერ.

10. ბერაქარის და ჯავშანიანის ყმებუ ყაჟულან ყაჟულანიშვილის (231—404) ნაჩვენებია როგორც „ნასყიდი“, სოფ. საქარისის ერთა ყმა კოქლანა ყათლანიშვილებისა (206—375) „ახალ მოსულად არის აღნიშნული“.

11. წიჟურში (გვ. 168—371) ნაჩვენებია ალთუნაშვილის ყმა „რევახი-შვილები აყრილი“, რომელიც სრულ რედაქციაში არაა.

12. ქვემო თალას (168—372) ყათუშაშვილი რამაშას შესახებ ნათქვამია: „აყრილი სახლი მებრისა—1, თვითონ სენის დროს აქ დადგების“, რაც არ არის სრულს რედაქციაში.

13. ბელას, ტაშირის სოფლუის აყრილების გამო შემდეგი შენიშვნებია იმის შესახებ, თუ როდის და რამდენი ყმა აყრიოა: (იხ. ცხ. 21 გვ.)

აქ ჩამოთვლილ მუხლებიდან სჩანს, რომ უმთავრესი განსხვავება 1721 წლ. სრულ რედაქციასა და მის ვარ ანტს შორის მდგომარეობს სხვადასხვა წერილ-მანებში და ისეთ შენიშვნებში, რომელთაც აღწერის დასახული მიზნისათვის (იხ. § 10) დიდი მნიშვნელობა არ ქონდათ, ამიჯომ უყანასკნელი სრული რედაქციის შედგენის დროს ყველა ეს შენიშვნები გამოუტოვებიათ და ამით გაუწმენდიათ აღწერა. ამ გამოკვლევაში ჩვენ ვხელმძღვანელობთ სრული რედაქციით.

IX. 1701/11 წლის აღწერა საყაფლანიშვილოში.

§ 14. იმავე „მასალეში“ ე. თაყაიშვილმა გამოაქვეყნა საყაფლანიშვილოს ნაწილის სხვა აღწერა (გვ. 297—361). ამ აღწერის დედანი წინედ ინახებოდა. ლეონინგრადის საჯარო ზიბლიოთეკაში. ახლა იგი დაკრულია საქართველოს მუზეუმში (საისტ.-საეტნოგ. საზოგად. კოლექცია № 1364). გამოცემა დაბეჭდილია იმ პირისაგან, რომელიც გადმოუწერია პროფ. ივ. ჯავახიშვილს.

გამომცემელი ე. თაყაიშვილი ფიქრობს, რომ ამ აღწერაში „მოთავსებულია მარტო სახასო გლეხები მეწინავე დროშისა“ და რომ იგი „ამთავრებს მეწინავე დროშის საბარათაშვილოს, სომხითის, ტაშირის, ჯაიულის და თრიალეთის აღწერას“. როგორც ქვევით დავინახავთ, ორივე ეს დებულება შეშტარია. შიგ მოქცეულია მხოლოდ ყათლანიშვილების როგორც სახასო, ისე.

სოფლები	1721 წლ. აღწერით.		1751/51 წლ. აღწერით:	
	გვ.	შინაარსი	გვ.	შინაარსი
ხანზადას (ხანჯაზას) სოფ.	207	ოჯერი	376	სოფელი აყრილია „დიდი ხნის“
ჭუქა (კუქას სოფელი)	209	აყოლი	377	აყოლი „შუღუღისაგან“
ახარა-კალაქი	208		377	აყრილი „ახალი“
ზემოჯანბალჩა	218		378	„ახლა აყრილია“
მოლაყასტვი	209		378	„ახალი“ აყრილი
სუღეიმანის სოფ.	209		379	„წრეულს“ აყოლი
ქვე ო დელიყელიჯანი	210		379	აყრილი „ახალი“
ზემო დელიყელიჯანი	210		380	აყრილი „ზოგი წრეჯანდელს. ზოგი შარ-შანდელი“.
ყოშა-ქილისა	211		381	„ათი ახლა აყრილია და ექვსი შემოდ-გომახედ“.
აკოფას სოფელი	211		381	„აყრილი 14,6 შემოდგომახედ. და სხვა ახლა აყრილია“.
წითელი ეკლესია	212		382	აყრილი „შემოდგომახედ“.
ქალის სოფელი	212	„	382	აყრილი „ზოგი ძველი და ზოგი ახალი“.
სირჩაპატი	212	„	383	„ზოგი ძველი და ზოგი ახალი“ აყრილი.
ალზიბეუქი	213	„	383	აყრილი „ახალი“
შავი საყდარი	213	„	383	აყრილი „ახალი“
ჩარდახლუ	214		384	აყრილი „ახალი“
ჩახმახლუ	214		384	„სულ აყრილი არის, ახლა აყრილია“
შიშტიფა	214		385	„ახლა“ აყრილი
მწყნეთი	214		385	„აჰ ზამთარ აყრილია“
ფარჩხლუ	215		385	„დიდი ხნის“ აყრილია
მდივანჯეგის სოფ.	215		386	„ახლა“ აყოლი
ახბულახი	215		386	„ახლა“ აყრილი
ყარაქილისა	216		387	„ცხრა შარშანწინ და თერთმეტი ახლა აყოლია“
პატარა ჯანბალჩა.	216		397	აყრილი „წრეჯანდელი“
გატეხილი საყდარი	216		387	„აყრილი, ორი შარშან და სამი წრეულს“.
მეორე ქალის სოფ.	217		387	აყრილი 8 „სამი შარშან და ოთხი ახლა“.
ვალავერი	217		389	აყრილი 8, დ შარშან ა ე წლეჯანდელი
პატარა ყარაქილისა	217		388	„ახალი“ აყრილი.
მეორე ყამიშის სოფ.	218		389	აყრილი შემოდგომახედ კომლი ვ“.
ხუცის სოფელი	218		389	„აყოლი 8 „დ შემოდგ. ვ ახლა“.

მათი შემაჟულებების ყმების ნაწილი სხვადასხვა რაიონებში, და ისე როგორც 1721 წლ. აღწერის საყდარლანიშვილო განყოფილება არ ეხება თრიალეთს. ყაიყული ხომ სრულიად არ არის 1722 წლ. აღწერაშიაც.

დედანი დაწერილია რამდენიმე ერთი მეორეზე მიწებებულ გრაგნალ ნაქრებზე. თითო ნაქერზე მოთავსებულია უფრო ხაირად ერთი სოფელი, ზოგიერთ შემთხვევაში — ორი სოფელიც. დაუწერავი ადგილები მეტად ბევრია.

ხელნაწერა არავე არი მინაწერი ათა აქეს არც თავში და არც ბოლოში, იწყება პირდაპირ სოფელ შინდლარიდან „3 შინდლარი სახლობელი მამასახლისი შალვა კი — 1, თავი 3“. მხოლოდ ბოლოელი ნაქერის მეორე გვერდზე აწერია „საორბელოშვილოს დავთარი“.

აღწერაში ხელ 10 სოფლის ყმები არიან ჩამოთვლილი. ამ 120 სოფლის ყმებიდან ჯერ 24 სოფლის ყმებია აღნიშნული მეტატონეების ან მემამულეების დაუსახელებლად, შეჰდეგ მებატონე სარდლის „სახასო“ ყმები 10 სოფელში, მებატონე მდივანბეგის „სახასო“ ყმები 12 სოფელში, მებატონე მ. მუქას „სახასო“ ყმები 13 სოფელში და ბოლოს მებატონე პაპუას „სახასო“ ყმები 8 სოფელში. სულ 66 სოფელში, (რადგან ერთ სოფელში (საკირჩში) ორ მებატონეს სარდალს და პაპუას ყოლიათ ყმები. სოფელი საკირე კი 1721 წლ. აღწერაში არ იხსენიება, ამიტომ არა გვაქვს საბუთი, იგი ორ სოფლად მივიღოთ). სოფლების ამ კატეგორიას უნდა მიეუმატოთ 6 სოფლის ყმები (ავაზანი, ჯვარი, ბოცხოე იი, ბურკილი — ბერკილი, ზემო მიჯახი და ნარიას სოფელი), რომლებიც მოთავსებულნი არიან მებატონის ან მემამულის დაუსახელებლად მემამულეების ყმებს შორის. ამგვარად, მებატონის ან მემამულის დაუსახელებლად ამ აღწერაში აღნიშნულია სულ 31 სოფელი, მებატონის დასახელებით — 42 სოფელი.

მემამულეების ყმების აღრიცხვა იწყება ზ. მოხსენებული მეტატონე პაპუას ყმების შემდეგ. მერაპულეებს ჰყოლიათ ყმები 65 სოფელში, აქედან 17 სოფელში — მებატონეებთან ერთად და 48 სოფელში — მხოლოდ მათ.

§ 15. აღწერას თაღილი არა აქვს. მაგრამ მისი შედგენის დაახლოებითი დროის აღდგენა შესაძლებელია საქაროა მხოლოდ მიუაქციოთ ყურადღება იმ გარემოებას, რომ შიგ მოხსენებულნი არიან მებატონეებად: სარდალი, მდივანბეგი, მამუკა და პაპუ. ესენი არიან წარმომადგენლნი ყაფლან ყაფლანი შვილის შოთარ მავლობისა მე Δ VIII საუკუნის პირველ ათიან წლებში. ყაფლანა ჰყავდა 5 ვაჟი: 1) პაპუნა-ბეგი, რომელიც უშვილო იყო („სიძველანი“ ტ. II № 73) და რომელიც 1696—1701 წ. ცოცხლად აღარ სჩანს, რადგან იგი ათა მოხსენებული ლუარსაბ სარდალს ცოლის მზითვის წიგნში (იქვე II—386); 2) ალანბეგი, რომელიც ცოცხლად არა სჩანს 1702 წ. (იქვე II—№ 398), რადგან მამულს ყიდულობს მამის მოუხსენებლად მისი უჯროსი შვილი (696 წ. იქვე II—139) ლუარსაბ სარდალი. 3) ვახუანგ მდივანბეგი, რომელიც ცოცხლად არ სჩანს 1696 წ. (იქვე II № 138), რადგან მამულს ყიდულობენ მის მოუხსენებლად მისი შვილები; მისი შვილი ერასტი (1684 წ. იქვე II № 113) მდივანბეგად მოხსენებულია 1703 წ. (იქვე I № 154., დასტ. თავი რ. 4) თამაზ სარდალი მოკლული სპარსეთში 1701 წ. (ს. ჩხეიძე, გამ. კიკინაძისა, გვ. 19), რომელიც დარჩა უფროსი შვილი მამუკა (იქვე გვ. 10) და 5) გიორგი, რომელიც ცოცხლად არ სჩანს 1676—1698 წ. (სიპო. II—211), (ი. ამ სიგელის განმარცება § 21), რადგან მამულს ყიდულობენ მის მოუხსენებლად მისი შვილები (1674 წლ. იქვე II. 214) პაპუა, გოოჯასპი და ზურაბი.

ამიტომ აღწერა ი მოხსენებული მებატონები უნდა იყვნენ: ხარდალი ლუარსაბ—აღანბ; გის შვილი, მღვინებეგი ერასტი—ვახტანგის შვილი, მამუკა—თამაზ სარდლის შვილი და პაპუა გიორგის ჩვილი.

ლუარსაბი, ერასტი და მამუკა იხსენიებიან 1718 წ. (სიძე. III—177), საყაფლ ნიშვილოს მებატონეთა შორის. პაპუა ამ სიგელში არ იხსენიება, იქ მხოლოდ მისი ძმა ზურაბია აღნიშნული. პაპუა 1712 წ. ყოფილა ჯარდაცული (იქვე II 200) რადგან მის ვალს იხდიან მისი ძმები გორჯასპი და ზურაბი.

თ გვარად, ამ აღწერის დათარიღება შეიძლება ასე: თამაზის გარდაცვალებიდან 170: წ. პაპუას სიკვდილამდე 1'11 წ., მაშასადამე ეს აღწერა შედგენილია 1701/11 წ., ე. ი. 1721 წლამდე.

რომ ეს აღწერა შედგენილია 1721 წლის აღწერამდე, სხვაფერიაც მტკიცდება. ამ აღწერით ყველასიშვილის ყმებად ნაჩვენებია მამები, 1721 წლ. აღწერით იხსენიებიან შვილები. მაგალითად (გვერდები უჩვენებენ თაყაიშვილის გამოცემას):

სოფლები	გვ.	1701/11 წლ. აღწერით	გვ.	1721 წ. აღწერით
აღნიბეუჯი	319	ასღანა, თამაზა	212/15	ასღ.ნ. შვილი, თამაზაშვილი
გატეხილი საყდარი	305	მამასახლისი აკოფე	216	აკოფეშვილი მამასახლისი მადანა
გღას სოფ	261	მესესა	2 5	მესესაშვილი არუთინა
იადლე (იადღეზი)	317	ურქაზა	193	ურქაზაშვილი არაქელა
ვლავილანი	316	საუზანა	194	სარუბ ნაშვილი ამირხანა
ყითაზი მთ ჩიჯა (ზემო მრჯაოი)	314	ვერმიშა	185	ვერმიშაშვილი თარაყულა
მესაფარიანი	334	ვლიკა	168	ვლიკაშვილი გელია
ფტარეთი	330	დეკ ნოზი იოვანე	171	იოვანეშვილი დეკანოზი ღაზარე
ფიტარეთი	331	ბესიტა	171	ბასტაშვილი ბერიძე
ყოშა ქალისა	317	კოსტანდა	210	კოსტანტაშვილი იეგანა
ყოშა ქალისა	317	ნოდარა	211	ნოდარაშვილი ტიროსა
ყჯილუხი ქვმო	321	კაკა	196	კაკიაშვილი ხეჩატურა
შინდლარი	297	მამასახლისი შალვა	205	შალვაშვილი ნასყიდა
შინდლაოი	297	სალუყა, ვეანება	205	სალუყაშვილი ბეჟუა, ვეანიზაშვილი მირზა
ჩარდახლუ	324	ააქა	218	აოქაშვილი ბეჟუა
ჩარდახლუ	324	სულხანა	218	სულხანიშვილი დათუნა
ჩინჩუერი	329	შათირა	168	შათირიშვილი რამაზა

თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ 1701/11 წლ. აღწერაში ყმები უფრო ხშირად ნაჩვენებია მხოლოდ სახელის აღნიშვნით, მოყვანილი ცნობები საკმაოდ საფუძვლად იძლევა ი ისას, რომ აღწერა ეს შედგენილია 1721 წლის აღწერამდე. მაგომ ისიც უნდა ითქვას, რომ ეს აღწერა დიდათ დამორეგული არაა 1721 წლ. აღწერისაგან. ამას ამტკიცებს ის გარემოება, რომ ორსავე აღწერაში ხშირად ვხვდებით ერთი და იგივე მებატონე, მემამულე და ყმა.

ჩვენ უკვე ვიცით, რომ საყაფულანიშვილოს მთავარი მებატონეები სარდალი ლუარსაბი, მდივანპუკი ერასტო, თაყაზიშვილი მაჟუკა ორსავე აღწერაშია მოხე-
ნებული. გარდა ამისა, შემდეგს სოვლებში ორივე აღწერით ერთი და იგივე
შემამულე იხსენიება.

განძაგარში: ჯანიაშვილი რევან—ჯანიაშვილი, ზაქაშვილი ესტატე—ზაქა-
შვილი (გვ. 186—357)¹⁾.

განში: ჩაჩიკაშვილი ზურაბ, ჩაჩიკაშვილი იასე (გვ. 179—334, 336).

თაგუთში: ხანდამაშვილები პაპუა, მეორე პაპუა, ბერუა, ბაინდურა—ბადუ-
რი (გვ. 192—355, 357, 358).

დრიანეთში: ბაკრაშვილი ზურაბ (გვ. 170—351).

შულავერში: ყაითმაზაშვილი ბეჟან—ალაუნაშვილი (ყაითმაზაშვილი ბეჟან
(გვ. 200—345).

ტრეშში: ყაითმაზაშვილი ზაერადა—ზაეარდა, ყაითმაზა გიორგი, (გვ. 166,
167—342, 343).

კიპრუტში: მკერვალაშვილი რამაზი—მღვდელი რამაზა, ჩომახიშვილი იასე—
დეკანოზ-სწავლი იასე, ჩომახიშვილი ოთარი—ჩომახიშვილი მღვდელი ოთარი (გვ.
172—349, 350).

მანაკერტში: თათოზაშვილი ლაჩინა (გვ. 188—356).

ერთი და იგივე ყმებია აღნიშნული:

განში: ლომიაშვილი ნ ნია (გვ. 179—334)

ტამალიაში (ტაბლაში): პაპუნაშვილი (პაპიაშვილი) ზაინდურა, მანთაშა-
შვილი ვართანა (გვ. 81—308).

ქეზო უჯილუხში: მკულა—მამუა, განაყოფი ამირხანა, ხოჯაშვილი
გიქუა—ხოჯიაშვილი (გვ. 196—321).

შირტაშენში: ელუზარამელი შავერდა (გვ. 159—334).

ბურჯილში (ბერკილი): ირემაწილი თამაზა, დათუნაშვილი ბერია, თევ-
დორაშვილი დათუნა (გვ. 169—333).

ფიტარეთში: ირემაწილი სიყუბია, მისი განაყოფი ბერი(ძე), ხუციაშვილი
საამ, მამუკაშვილი გიორგი, დემეტრეშვილი ბერია (გვ. 171—330).

საკარხეზში: საქიაშვილი ნასყიდა, ოქრუაშვილი, აკოფაშვილი (გვ. 206—
—312).

შინდლარში: ყაზარაშვილი მამულა, ბარაშვილი ზურაბა (გვ. 205—297).

დრიანეთში: მამისაშვილი, იოსანაშვილი (იასონაშვილი), ლაშქარაშვილი
(გვ. 170—351).

მუხეფარიანში: ლონიაშვილი საბია, ბაზაშვილი მახარა (163—338).

ხეჩანში: ხახუტაშვილი გოგია (გვ. 169—333).

ყოშაქი ლისაში: თამასახლისი რამაზა, მანთაშაშვილი გრიგოლა (გვ. 210—317).

ბოცოფთში: დარჩიაშვილი ბერია (გვ. 168—332).

1) შ მუხეზოში თრახი ობზში ჩასმული ციფრები უჩვენებენ: პირველი 1721 წლ აღწერის
გვერდებს თაყაიშვილის გამოცემა-დან, მეორე 1701/11 წლ. აღწერის გვერდებს იმავე გამოცე-
მიდან.

უარაქილიხაში: მამასახლისი ჯანლუზაშვილი ტერაკოფა—მამასახლისი ტერაკოფა (გვ. 215—323).

ხულში: ღონდარაშვილი ალავერდა (გვ. 191—304).

ხუცოს ხოფელში: მამასახლისი სარქისა (გვ. 218—19).

წყლამში: მამასახლისი სალმახანა (გვ. 224—305).

ჩინხურში: ხეჩიაშვილი თამაზა (გვ. 183—329).

აპიტოის განსხვავება, რომელიც არსებობს 1721 წლ. და 1701/11 წლ. აღწერათა შორის სოფლების და ყვების რაოდენობის შესახებ, აიხსნება 170/11 წლის აღწერის დაუმთავრებლობით ან მისი ნაწილის დაკარგვით, რაც ასე სჩვევია ხოლმე მრავალ ჩვენს საბუთს.

განსაკუთრებულ თვისებას ამ აღწერისას შეადგენს ის, რომ აღწერაში ყმებს გარდა აღნიშნულია ყაფლანიშვილების ზოგიერთი საკუარი მიწები—სამეხრეოები. ეს, რასაკვირველია, იმას არ ნიშნავს, რომ ყაფლანიშვილების ადგილ მამულის რაოდენობა ამოიწურებოდეს 1701/11 წლის აღწერაში მოთავსებულ ცნობებით. პირიქით, როგორც 1699—1700 წლ. სიგელებიდან (იხ. ქრონ. II. გვ. 442/4) სჩანს, იმათი ადგილ-მამულები ქემო-ქართლში მეტად ბევრი ყოფილა, ვიდრე ეს აღნიშნულია 1701/11 წლ. აღწ. იმ დროს როცა 1701/11 წლ. აღწერაში ჩამოთვლილია მხოლოდ შემდეგი სამეხრეოები და ზერები: ვარძაგარას 60 დღის სამეხრეო, ლაკლაკაშენის 60 დღის სამეხრეო, საკირეში 60 დღის სამეხრეო და ერთი ზეარი, ყალამშიანში სამოცი დღის სამეხრეო (და ფიტარეთის საყდრის ერთი ზეარი), ზემონაჩვენებ სიგელებში სახასო ზერების შემდეგი შემოსავალია ნაჩვენები მხოლოდ 9 სოფლიდან:

	1699 წელს	1700 წელს:
ნახიდურის ზეარიდან ტებილი .	120 საპალნე	180
მუხრანის ზეარიდან	240 „	310
ბალახაურის	21 „	24
შუა ბოლნისის	100 „	140
წულრულაშენის	45 „	50
ქვემო ბოლნისის	40 „	43
ტანძიას	15 „	22
ჭალის (ტაოა)	12 „	13
მუსუნფარიანის	5 „	7
სულ .	598 საპალნე	789 საპალნე.

§ 16. ყმების აღწერას გარდა, ეს აღწერა შეიცავს მემამულეების აღწერასაც. იგი ააღნიშნულნი არიან „კომლობით“ და „თავობით“; თუ როგორღა მემამულეს რამდენსამე სოფელში ჰყავს ყმები, მას „კომლი“ და „თავი“ უზის მხოლოდ ერთ სოფელში, უთუოდ იმ სოფელში, სადაც იგი ცხოვრობდა. ამ მხრივ 1701/11 წლ. აღწერას მართლაც შეაქვს ერთგვარი კორრექტივი და შეესება 1721 წლ. აღწერაში, რადგან ამ უკანასკნელში მემამულეების კომლობით და თავობით აღნიშვნა მეტად მცირეა და ჩვენის აზრით 1721 წლ. აღწერაში ამგვარი აღნიშვნა—ნაშთია პირვანდელი ტექსტისა, როცა იგი ჯერ კიდევ გაწმენდილი არ იყო იმ ცნობებისაგან, რომელნიც აღწერის მიზანს არ ემსახურებოდენ (§ 10).

საყურადღებოა კიდევ ერთი დამახასიათებელი მხარე ამ აღწერისა: გამო-
შლებ ყმებს პირველ 24 სოფელში, გარდა იმათის „კომლობის“ და „თაფობის“
აღნიშვნისა, წინ, მარცხენა მხარეზე, უზის სხვადასხვა ნიშანი. მაგალითად: სოფ.
ხულის ყმები ასე არიან აღნიშნულნი (გვ. 304):

გ. მამასახლისის დავითა კომლი	— ა	თავი ბ.
გ. მირზა	— ა	თავი გ.
გ. დონდარაშვილი ალავერდა	— ა	თავი ბ.
გ. დემურაშვილი წატურა	— ა	თავი დ.
გ. ასტურა	— ა	თავი ბ.
გ. ვართანა	— ა	თავი დ.
ა ამის განაყოფი მურადხანა	— ა	თავი ა.
გ. თამაზა	— ა	თავი გ.
გ. მამულა	— ა	თავი გ.
ა. კირაკოზა	— ა	თავი ა.

როგორც ამ მაგალითიდან სჩანს, ზოგ ყმას იგივე ნიშანი უზის მარცხნივ,
რაც მარჯვნივ „თავი“, ზოგს კი განსხვავებით. ამასთანავე მარცხენა ნიშანი
ხან მეტია მარჯვენაზე, ხან ნაკლები. ამგვარი ნიშანი უზის, როგორც იყო ნათ-
ქვამი, ნხოლოდ პირველ 24 სოფლის ყმებს, რომლებიც მებატონეების დაუსა-
ხელებლად არიან აღნიშნულნი. იქ, სადაც მებატონეები და მემამულეები არიან
ნაჩვენები, ყმებს ეს ნიშანი არ უზის. არ უზის ეს ნიშანი იმ 6 სოფლის ყმებ-
საც, რომლებიც მოთავსებულნი არიან მებატონეების დაუსახელებლად, მემარ-
ტონეების ყმებს წინ. რას გულისხმობენ ეს ნიშნები, ჩვენთვის გამოურკვეველია.

§ 17 ყველა ეს გარემოება გვაფიქრებინებს, რომ 1701/11 წლ. აღწერა
შედგენილია თვით ყაფლანიშვილების მიერ და არა მთავრობის დავალებით,
როგორც იყო 1721 წლ. აღწერა. იგი წარმოადგენს ყაფლანიშვილების სავა-
რეულო მამულების დავთარს, რომლითაც ყაფლანიშვილების ოთხსავე შტოს,
გარდა საერთო მფლობელობაში დატოვებულ მამულებისა (მიწების ყმების
და მემამულეებისა) მიჩენილი ქონდით ცალკე ყმები შესაძლებელია, ყმების
ასეთი განაწილება ოფიციალურად არ ყოფილიყო დამთავრებული, მაგრამ რომ
იგი ფაქტიურად არსებობდა, მტკიცდება იმავე ყაფლანიშვილების 1699 და
1700 წლ. სიგელებით (ქრონ. II გვ. 442/3), სადაც ამგვარი მამულები გამოყო-
ფილია „საერთო“ მამულებიდან და მათ ეწოდება „სათავისთავო“ (იხ. საძიე-
ბელი — ლექსიკონი).

1701/11 წლ. აღწერის ამგვარი „სამეურნეო“ ხასიათით უნდა აიხსნე-
ბოდეს ის, რომ აღწერაში არაა სრულიად მოხსენებული ცალკე ყაფლანიშვილების
მიერ „ნასყიდი“ ყმები (იხ. 1721 წლ. აღწ. გვ. 224—232). შესაძლებელია, ამი-
თვე აიხსნას, რომ ამ აღწერაში შედარებით 1721 წლ. აღწერასთან ყმებს უზის
მეტე „თავი“, რომ ბოგანობის რიცხვიც მეტად მცირეა, აყრილთა და ახრე-
ბულთა ყმების რიცხვი აღნიშნულია მხოლოდ რვა და ისიც სამ სოფელში; აყრილი
სოფლები და ამოწყვეტილი ყმები ხომ სრულიად არა სჩანს. პირიქით, ბოის
სოფელი, ტაშირის მწყენთი, სარტყამის სოფელი, ფარჩხლუ, დბანისის შავი

საყდარი, ჩანახალს, რომლებიც 1721 წლ. აღწერით აყრილ-აოხრებულად არიან ნაჩვენები, 1701/11 წლ. აღწერაში დასახლებულ სოფლებად არიან აღნიშნულნი. არაა ნაჩვენები არც უყუო აზნაურები.

ბოლოს, უნდა მივიქციოთ ყურადღება იმას, რომ, როგორც 1721 წლის აღწერაში, ეპიტეტი „მოლაშქრე“ არც ერთ ემას—არც გამომღებს და არც ბოგანოს არ უზის და საზოგადოთ ეს სიტყვა აღწერაში ნახმარი არ არის.

§ 18. ზემოხსენებულიდან შემდეგ დასკვნა შეიძლება გამაგრებანოთ:

1) ეს აღწერა შეიცავს საყაფლანიშვილოს მამულის მხოლოდ ნაწილის აღწერას.

2) იგი შედგერილია 1701/11 წლ. თვით ყაფლანიშვილების მიერ.

3) მასში ზოგი სოფლების ყრები ყაფლანიშვილის ოთხივე შთამომავლობს: ყაო მიჩენილი, ზოგი სოფლები და ყმები, ადგილმ. მელი და ყველა მემამულეები მათის ყრებით საერთო მფლობელობაშია დატოვებული.

4) ამ აღწერაში ბუერი ისეთი ცნობებია მოსახლეობის და მფლობელობის შესახებ, რომლებიც 1721 წლ. აღწერაში არაა. ეს აღწერა, თუმცა მის უდიდეს ნაწილს ჩვენამდე არ მოუღწევია, შეიცავს ისეთ ცნობებს, რომელიც გაგვიადვილებს, (ყოთაოდნათ მაინც), შეჯავსოთ 1721 წლ. აღწერის ცნობები, რადგან, ცხადია, ყაფლანიშვილების მიერ თავისთვის შედგენილი აღწერა უფრო სწორი და სინამდვილესთან შეფარებული იქნებოდა, ვიდრე მთავრობის მიერ გადასახადების ასაკრეუად და სამადრო ბეგარის დასადებად შედგენილი აღწერა. ამიტომ საჭიროთ დავინახეთ ამ აღწერის გადამუშავებაც (§ § 35—38).

§ 19. ქართულ სამეცნიერო მუკრობაში გამოთქმული იყო აზრი (იხს. კაკაბაძის „კლევა-ძიება“ გვ. 42., „საქ. მოკლე ისტ.“ გვ. 79., „საისტ. მოამბე-1924 წ., წიგნი 1, გვ. 177), რომ 1721 წლ. აღწერის რამოდენიმე წლის შემდეგ ახალი აღწერით საორბელოში ყოფილა: 93 კომლი აზნაური, 1118 კომლი გლეხი თავადები, 10 აზნაურების, 263 კომლი ბოგანო, 578 კომლი აყრილი, და რომ ეს აღწერა შენახულია წერა-კითხვის მუზეუმის ხელნაწერებში № 1648. ეს ცნობა მეტად საინტერესო და სერიოზული იქნებოდა, რომ გამართლებულიყო, რადგან მაშინ ჩვენ გვექნებოდა საყაფლანიშვილოს სრული აღწერა 1721 წლისა, და მისი წინანდელი (1701/11 წლ. აღწ.) და შემდეგი ხანისა. მაგრამ, სამწუხაროდ, ამგვარი აღწერა ჩვენს წიგნთსაცავებში ჯერჯერობით არ აღმოჩენილა. დასაქელებული ხელნაწერი № 1658 კი შეიცავს სწორ და უნაკლო პირს საყაფლანიშვილოს აღწერისას, რომელიც მოქცეულია 1721 წლ. მეწინავე დროშის აღწერაში (თაყანიშვილის გამოცემა გვ. 159—232).

გარდა ზემოხსენებულ წყაროებისა, ჩვენ ვხელმძღვანელობდით სხვადასხვა წყაროებით და გამოკვლევებით, რომლებიც ნაჩვენები იქნება ამ შრომის თავ-თავის ადგილას. დიდი დახმარება აღმოგვიჩინა ამ კვლევა-ძიების დროს პროფ. ივ. ჯავახიშვილას ისტორიულმა. რუკამ. მხოლოდ, როგორც ამ ვრცელი რუკის, ისე სხვა წყაროების ცნობები ჩვენ მოგვყავს იმ შემთხვევაში, როცა მე- XVIII საუკუნის საბუთები და წყაროები ვერ იძლევიან დაზაკაყოფილებელ პასუხს ქვ. ქართლის სოფლების და დასახლებულ ადგილების გეოგრაფიულ მდებარეობის და სტატისტიკის შესახებ.

Введение.

§ 1. Предлагаемая работа имеет целью исследовать и собрать все статистические и географические сведения по населению и владению в Квемо-Картли (Нижняя-Картлия—одна из провинций Карталинии—Карталинского царства*) первой четверти XVIII ст., какие имелись у общества того времени.

Квемо-Картли первой четверти XVIII ст. мы избрали потому, что ни по какой другой части Грузии не сохранилось столько статистического и географического материала, сколько сохранилось по этой провинции и, именно, за этот период. Причины тому следующие: как раз в первой четверти XVIII ст. Сардаром (командующим войсками) Сабаратиано (оно же Квемо-Картли) в течение нескольких лет был Вахушти Батонишвили (царевич), который по поручениям царя и царицы и при участии мдивани (Государственного Секретаря)—Гиви Туманишвили произвел перепись района Мецинаве Дроша (передовой армии), наибольшей части Квемо-Картли. Эта перепись дошла до нас. Неудивительно поэтому, что в известном труде Вахушти Батонишвили—географии Грузии, по Квемо-Картли приведены более подробные сведения, чем по другим провинциям. Точно также более подробные данные имеются относительно этой провинции в тех списках селений и на тех картах, которые составлены тем же Вахушти и которые приложены к его географии.

Вторая причина, почему относительно Квемо Картли сохранилось больше и подробнее нужных сведений, заключается в том, что в этой провинции, сравнительно с другими, было значительно больше имений царя и царицы. Этим объясняется, с одной стороны, то обстоятельство, что указанные в „Дастурламали“ (см. ниже § 6) царские и царицыны селения все почти расположены в Квемо-Картли, а с другой стороны то, что из обнаруженных до сих пор сигели и гуджари (грамоты) большая часть касается деревень и населения Квемо-Картли. Само собою ясно, что там, где было больше царских и царицыных имений, там больше было установок податей этих деревень, выдач сигели и гуджари, больше было правительственных и царских служащих и назначений им содержания.

Наконец, значительное количество этих сведений по Квемо-Картли, объясняется тем, что самыми крупными владельцами в то время в Квемо-

*) Грузинские названия местностей, должностей, податей и пр. мы сохраняем в русском тексте, давая кратко объяснения в переводе при первом встрече и более подробные объяснения в IV части настоящего труда—в указателе-словаре.

Картля были две фамилии: Бараташвили и Каплишвили (Орбелиани), сгели, гуджари и описи имений которых до сего времени сохранились и теперь обнаружены.

Вся наша работа делится на четыре части.

Первая часть заключает в себе исследования тех источников, на которых базируется настоящий труд. Для этой цели стало необходимым не только исследовать и изучить те рукописи, которые до сих пор не напечатаны, но переработать и привести в известную систему некоторые из уже обнаруженных документов.

Вторая часть заключает в себе географические сведения.

Третья часть—статистику населения и владения.

Четвертая часть—указатель-словарь.

Для составления более или менее верной и точной истории Грузии такое исследование и собрание материалов представляется первейшею необходимостью. Без этого всевозможные заключения и посылки—априорны и лишены твердых оснований. В грузинской научной литературе такой труд—первый опыт. Поэтому заранее можно сказать, что в нем ошибок и дефектов будет не мало. Мы всетаки взялись за это, чтоб сделать первый шаг, тем более, что ознакомление с нашим социально-экономическим положением в XVIII ст. имеет громадное значение для изучения нашего современного состояния.

Русский текст настоящей работы предлагается полностью. Исключены из него только места, касающиеся восстановления текста подлинника, указания на разноречия отдельных источников и в большинстве случаев ссылки на документы, т. к. во всех этих вопросах интересующиеся могут разобраться только при условии знания грузинского языка.

Источники.

§ 2. Во введении уже указано, какими источниками мы пользуемся в этом исследовании. Эти источники: География Вахушти с приложенными к ней списками деревень и географическими картами; царский Дастурламали Вахтанга VI-го; царицын Дастурламалч Георгия XI-го; перепись района передовой армии 1721 года, составленная царевичем Вахушти и Гиви мдивани; описи ичений; сигели и гуджари.

Как мы выше указали, из этих источников мы извлекли только те статистические и географические сведения, которые были распространены относительно населения и владения в Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст. Дополнительно мы приводим и те сведения, которые касаются этих вопросов за предыдущие периоды. Все остальные сведения, которыми изобилуют эти источники, которые касаются административных, судебных и финансовых вопросов и которые весьма интересны для наших историков, мы, конечно, в этот труд не могли внести.

Так как вся наша работа основана на означенных источниках, является необходимостью исследование и изучение их.

I. География царевича Вахушти.

§ 3. География Вахушти, — весьма известный труд. Его рукописи хранятся в наших книгохранилищах. Мы пользовались рукописями Центрархива Грузии (каталог № 104 и 33). Грузинский текст с переводом на французский язык издан академиком Броссе в 1842 г. Затем в 1904 г. грузинский текст и перевод его на русский язык со многими примечаниями и разъяснениями изданы историком М. Джанашвили, а до тех пор, в 1895 году, тот же М. Джанашвили издал на грузинском языке несколько частей этого труда: Самцхе*), Картли. Все эти издания вполне согласуются с рукописями Центрархива.

Как видно из предисловия Вахушти, он этот труд закончил в 1745 году, что подтверждается тем, что в самой Географии упоминается приход Надир-Шаха в Грузию, каковое событие, по историческим данным, имело место в 1735 году. Так как с 1724 года Вахушти жил в Москве, ясно, что много материалов, которыми он пользовался при составлении своего труда, он получил из Грузии от других лиц.

Разбор и оценка Географии Вахушти помещены у проф. Ив. Джавахишвили в его „Цели, источники и методы Истории“ (на грузинском языке).

*) Самцхе — приблизительно Ахалцихский и Ахалзальский уезды.

II. Списки деревезь, составленные царевичем Вахушти.

§ 4. К географии Вахушти приложены списки деревень и „оба“ (татарские деревни) Картли и Кахети—(Картлии и Каххи). Эти списки до сих пор ни на грузинском, ни на русском языках не были изданы. Броссе их обнаружил только на французском языке, причем он допустил ошибки, между прочим, в виду сходного очертания некоторых грузинских букв. В грузинском тексте настоящей работы приводятся примеры такой неправильной передачи.

Списки имеют общую нумерацию, по которой в Квемо-Картли обозначены 632 деревни. 5 деревень (Кода в Алгети, Нариапи, Панавари, Шаори в Триалети, Гомелаури Мткварис-Гагма), а равно Насоплари (бывшие деревни) и „оба“ (Татарские поселения) нумерации не имеют.

Кроме общей нумерации, помещенной направо от деревень, последние имеют специальную нумерацию по округам и ущельям, которая помещена на левой стороне тех же названий. Так, общая нумерация округа Ташири 121—176, специальная 1—56, ущелья Асурети—общая 577—592, специальная 1—16. Некоторые деревни хотя имеют как общую, так и специальную нумерацию, но обозначены без заголовков и не указано, к какому округу они относятся. Наприм., после нагорных деревень Ирага помещены деревни Поцхверманис-Хеви без заглавия, после деревень Верес-Хеви помещены деревни Мткварис-Гагма, тоже без заглавия и т. д. (см. приложение § 20).

Недостаток этих списков состоит в том, что в них совершенно отсутствуют деревни Банбак и Берлуджи, и очень мало сведений относительно населенных мест „ели“ (кочующие племена).

III. Географические карты царевича Вахушти.

§ 5. К географии Вахушти приложены также составленные им же географические карты. До сих пор сохранилось два варианта их. Один из них хранился в грузинском Историко-Этнографическом Обществе (теперь в Музее Грузии), другой хранится в Центральном архиве Грузии (Каталог № 105). Этот последний по количеству листов больше и по сведениям составлен более подробно, чем первый. До сих пор ни на грузинском языке, ни на русском не изданы ни весь комплект карт, ни отдельные части их (см. прил. II части).

В варианте Центрального архива всего 21 лист. Из них 4 листа (№№ 10, 11, 12 и 13) заключают в себе карты провинций Картли, лежащих южнее реки Куры, куда входит и Квемо-Картли.

Карты издания Броссе, должно быть, взяты из этого варианта, что ясно как из предисловия Броссе, где он перечисляет именно те 21 карту, которые содержатся в варианте Центрального архива, так и из сравнения этого варианта с изданными Броссе картами.

Из карт Квемо-Картли Броссе снял одну, именно № 105/12, только он ее несколько увеличил. К сожалению, издана эта карта только на французском языке и так как шрифт очень мелкий, некоторые французские буквы трудно читаются.

По сравнению с рукописною картою в издании Броссе мы заметили разноречия, заключающиеся:

- 1) в разночтении названий одних и тех же деревень;
- 2) в отсутствии у Броссе некоторых деревень, значащихся у Вахушти.

В грузинском тексте приведены эти разноречия.

Одно значительное разногласие между подлинником и изданием Броссе заключается в том, что у Вахушти в тексте этого листа нет общего названия „Квемо-Картли“ или Сабараташвило. Он только в нем обозначает отдельные округа Триалети, Алгети и пр. Но зато в надписи, в виде заголовка, сказано: „Карта (части) Картли, лежащей на юг Мтквари (Курь), Сомхити, Сабаратиано и района армии царя, в которой обозначены ущелья, каждое отдельно, по новому менаки (градусу), найденному господином Феле¹⁾, составленная мною, царевичем Вахушти“. Броссе же название „Сабаратиано“ помещает внутри самой карты № 105/12; но он помещает ее в районе Четвертой Армии, который находился за хребтами Тори, Эрджевани и Диди Гори, на сев. Сабараташвило, и который Квемо-Картли не принадлежал.

Наконец, разноречие между подлинником и изданием Броссе состоит в том, что Вахушти на карте приводит названия только главных рек (Мтквари, Алгети, Кциа и пр.), тогда как Броссе, очевидно, из желания пополнить карту, обозначает в своем издании мелкие реки и леви (ущелья), согласно сведениям Географии Вахушти, или же названия таких рек и леви перенимает от названий близлежащих деревень.

На карте нанесены как те деревни Квемо-Картли, которые поименованы в списках селений царевича Вахушти, так и селения Бангак-Бердуджи. Так что с этой стороны карта обнимает почти все деревни Квемо-Картли. В ней только сравнительно мало сведений относительно местожительства „ели“.

IV. Дастурламали.

§ 6. В 1886 году П. Умикашвили издал Дастурламали (Инструкция.— Сборник царских постановлений и распоряжений), который состоит из двух частей: царского и царицыного Дастурламали. При издании он руководствовался тремя вариантами: Сулхана мдивани, Меликишвили и Алекси-Мешихишвили. Подлинники первого и третьего вариантов теперь хранятся в Му-

¹⁾ Феле—Фелье, французский геодезист и астроном (1860—1832 г.).

зее Грузии (Коллекция Общества распространения грамотности №№ 4738 и 1507); вариант же Меликишвили в наших книгохранилищах нами не обнаружен.

Издание снабжено предисловием П. Умикашвили, где приводится описание всех трех вариантов.

Кроме этих вариантов в Музее Грузии в той же коллекции находится четвертый вариант (№ 4532).

Вариант Сулхана мдивани (Туманишвили) содержит в себе только царский Дастурламали и расположен по отделам, а отделы—по главам, применительно содержания.

В варианте много мест свободных, много перечеркнутых и зачеркнутых, еще больше надписанных и вписанных другими чернилами, хотя, быть может, и тою же рукою, то в самом тексте, то на полях. Сравнительно с вариантом Алекси-Месхишвили у этого варианта не достает 17-ти глав, что отмечено и у Умикашвили (стр. 202). Вариант—копия, а не первоначальный подлинник, что видно из приписок. Там в нескольких местах переписчик говорит: „тут подлинник был порван“, „и тут подлинник был порван“.

Вариант Меликишвили, по словам П. Умикашвили, содержит царский и царицын Дастурламали и переписан царицын—в 1773 г., а царский еще раньше. Как видно из издания Умикашвили, в нем имеются разноречия как по сравнению с вариантом Сулхана мдивани, так и по сравнению с вариантом Алекси-Месхишвили. Как и во всех остальных вариантах, за исключением варианта Сулхана мдивани, в варианте Меликишвили царский Дастурламали расположен в азбучном порядке по названию глав. Царицын же расположен по содержанию.

Вариант № 4532 содержит в себе только царский Дастурламали и различается как от варианта Сулхана мдивани, так и от варианта Алекси-Месхишвили; в сравнении с последним у него не достает 2-х глав; с другой стороны, в сравнении с вар. Сулхана мдивани, в нем имеются 15 новых глав. Эти 17 глав именно те самые, которых недостает у вар. Сулхана мдивани, сравнительно с вар. Алекси-Месхишвили.

Из сопоставления варианта № 4532 с выписками вар. Меликишвили, приведенными П. Умикашвили, первый сильно подходит ко второму, но незначительные разногласия между ними все-таки есть. В грузинском тексте настоящей работы приведены несколько незначительных разногласий между вариантами Меликишвили и № 4532.

Такие незначительные разногласия, которые, быть может, допущены переписчиками или, что скорее возможно, обьяняется их простыми опечатками, заставляет думать, что вар. № 4532 переписан с того подлинника, который имелся у переписчика вар. Меликишвили. Когда составлен тот под-

линник, с которого сняты варианты Меликишвили и № 4532, не видно, но нужно думать, что он составлен после варианта Сулхана мдивани и до варианта Алекси-Месхишвили.

Что же касается вар. Алекси-Месхишвили, то он переписан в 1821 г., содержит в себе обе части Дастурпамали и разнится как от вар. Меликишвили и № 4532, так в особенности от вар. Сулхана мдивани. Рукописи этого варианта довольно распространены. В основу своего издания П. Умикашвили положил именно этот вариант, как наиболее полный; различия же вар. Сулх. мдивани и Меликишвили приведены в примечаниях.

Вариант Алекси-Месхишвили, по сравнению с вариантами Сулхана мдивани, Меликишвили и № 4532, действительно более полон. Напр., в 141 гл. о метепше (придворный чин, хранящий тарелки и подающий их на стол) в последних трех вариантах поименованы 6 метепше и затем сказано: „трех еще пусть достанут“, в варианте же Алекси-Месхишвили уже поименованы 9 метепше. Очевидно, достали нрвых трех метепше и дополнили список. В 153 гл. трех последних вариантов о кодиспури в Сацциано (налог с хлеба по одному из округов Картли) сказано: „податных в Сацциано 611, из них тархани (освобожденных от налога) 6“. В варианте же Алекси-Месхишвили кроме этих сведений помещено еще много данных относительно хлебного налога в Сацциано. И эти два примера показывают, что вариант Алекси-Месхишвили более полон, чем остальные три варианта.

Но законченным означенный вариант всетаки не может быть признан. В нем не мало глав, имеющих конспективный характер. В конце 24 гл. (о новых поселенцах в Кайкули) сказано: „Инструкция Хасадары (сборщик хлебного налога) и его содержание“, но не указаны ни инструкция, ни содержание, несмотря на то, что вариант Сулхана мдивани к этому добавляет: „имеют (Хасадары) книгу, пусть принесут“. В конце 40 гл. (о Гатехили хиди—селение под этим названием) сказано: „О содержании его моурава“, опять без текста и т. д. Такие случаи доказывают, что и вариант Алекси-Месхишвили окончательно не средактирован.

Несмотря на то, что вариант Алекси-Месхишвили—последняя редакция, он полон описок и непонятных фраз. В грузинском тексте приведены примеры таких неправильных и непонятных слов и выражений.

Все эти замечания относятся к царскому Дастурламали. Что касается царицынского Дастурламали, он сохранился в двух вариантах. Один из них, как сказано, переписан в 1773 году и, по словам Умикашвили, помещен в вар. Меликишвили, второй помещен в вар. Алекси-Месхишвили. В основу издания П. Умикашвили положен вариант Алекси-Месхишвили, в примечаниях же приведены несколько мелких разноречий из вар. Меликишвили.

Так, как в вариантах Сулхана мдивани и № 4532 нет Царицынского

Дастурламали, нам до поры до времени приходится довольствоваться упомянутыми двумя вариантами.

§ 7. Царский Дастурламали составлен царевичем Вахтангом, когда он считался джанишином Грузии, т. е. наместником царя Георгия (1704—1709 г.). Возможно и этот период сократить. В Триалети царю, между прочим, принадлежали, три деревни: Узнариани, Карукугмрти и Карцахи. Из них в Дастурламали, где перечисляются царские деревни в Триалети, обозначена только деревня карцахи и не упомянуты Узнариани и Карукугмрти. Это потому, что Узнариани и Карукугмрти в 1707 г. царевич Вахтанг пожертвовал монастырю Натлис-Мцемели (Ист. Док. кн. V), а Карцахи пожертвовал тому же монастырю царь Бакар в 1719 году (там же).

По переписи же 1721 г. все эти три деревни значатся за Натлис-Мцемели (монастырь Иоанна Крестителя). Следовательно, царский Дастурламали составлен с момента жертвования Узнариани и Карукугмрти до смерти царя Георгия, т. е. в 1707—1709 г.г.

Таким образом, составление текста царского Дастурламали нам представляется в следующем виде:

В начале был составлен тот текст, который сохранился в первоначальной редакции вар. Сулхана мдивани с оставлением многих мест свободными, затем этот текст в некоторых местах заполнили, в других местах исправили или вписали. Из этого исправленного и дополненного текста составили подлинник вариантов Меликишвили и № 4532 и, наконец, составили текст вар. Алекси Месхишвили.

Царицын Дастурламали „возобновлен“ царем Вахтангом, но „составлен“ царем Георгием. В Дастурламали упомянуты царицыны дарбансели—(вельможи) Германозишвили (ветвь Бараташвили): Отар, Папуа, Гугуна, Вараза. Отар и Вараза—сыновья Германоза. Папуа и Гугуна—сыновья Пааты—третьего сына Германоза. Паата упоминается живым в 1679 г. (см. указатель-словарь). Значит, до тех пор царицын Дастурламали составлен не был.

С другой стороны, в начале царицынского Дастурламали имеется следующее постановление: „На выдачу для агапи (поименование усопшего) царицы Мариами... Для агапи Мариами-Царицы выдавать в 7 „саупло“ дней (дванадцатые праздники)“...

Царица Мариами умерла в 1682/3 году, поэтому царицын Дастурламали мог быть составлен после этого года, именно во второй половине первого периода царствования Георгия XI (1676—1688). Следовательно, составление царицынского Дастурламали необходимо приурочить к 1682—1688 г.г.

Насколько легко, хотя бы приблизительно, установить время первоначального составления, как царского, так и царицыного Дастурламали, настолько, в настоящее время, пока не будут открыты соответствующие документы, трудно установить время составления вариантов. Одно только за-

ключение можно вынести: эти варианты по времени не слишком далеки друг от друга, т. к. фамилии, имена и должности государственных служащих, за немногими исключениями, почти одни и те же во всех четырех вариантах.

Царский Дастурламали не весь составлен царевичем Вахтангом заново, а представляет из себя сборник положений и распоряжений как самого Вахтанга, так и предшествующих царей. Так, Положение о правах и обязанностях Бокаулт-Хуцеса (начальник полиции) издано Шахкулиханом-Леваном, отцом Вахтанга VI-го; Положение о кони Карая (забой в Караязах для лова рыбы)—царем Ростомом; Положение о правах и обязанностях Моурава (правитель) Кайкули (округ в Квемо-Картли)—царевичем Георгием; Положение о правах и обязанностях Мдиванбега (судья)—царем Шахкулиханом-Леваном; Положение о повинностях в пользу жердаря (хранитель печати)—царем Ростомом. Нужно полагать, что в Дастурламали, кроме указанных глав, внесено еще много глав из старых сигели и гуджари, но пока точно выявить их не представляется возможным.

Точно также, как царский Дастурламали, царицын Дастурламали содержит не только постановления и распоряжения царя Георгия, но кроме того в нем „рассмотрены и утверждены установленные с давних времен“ правила относительно царицыных придворных, их содержания, раскладки подачей и повинностей и пр.

О населении царских и царицыных крестьян Дастурламали дает много сведений, в особенности драгоценны его сведения относительно населения „ели“, т. к. в других документах до сих пор таких подробных сведений об них не обнаружено.

Царский Дастурламали подробно, а царицын кратко разобраны и исследованы проф. Ив. Джавахишвили в его „Истории Грузинского права“ и в „Экономической истории Грузии“ (на грузинском языке).

V. Сигели и Гуджари.

§ 8. Одним из главных источников для исследования статистики населения и владения в Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст. необходимо признать сигели и гуджари. Из них некоторая часть хранится в наших музеях, но большая часть разсеяна по разным учреждениям, как в Грузии, так и вне Грузии, много их остается и в частных домах. Напечатана и обнародована только незначительная их часть. Из этих напечатанных документов можно пользоваться только изданиями: Еф. Такайшвили, Какабадзе, Хаханашвили и Ф. Жордания, т. к. остальные помещены в журналах и газетах. Мы в своем исследовании пользуемся, главным образом, изданиями Такайшвили („Древности Грузии“) и Какабадзе („Исторические документы“), т. к.

только в этих изданиях сигели и гуджари приведены полностью, а издание Такайшвили к тому же слаблено примечаниями.

Краткий разбор всех этих изданий дан проф. Ив. Джавахишвили в его сочинении — „Сигеловедение и История Дипломатики“ (на грузинск. языке).

Напечатанные сигели и гуджары критически еще не рассматривались¹⁾, поэтому в этих документах должно быть много ошибок. Замеченные нами неправильности в отношении датирования отмечены в приложении (см. № 21). Там же (см. § 22) приведен список всех тех сигели и гуджари, в коих упоминаются деревни и другие населенные места Квемо-Картли.

VI. Сакаланишвилос Давтари (Опись Сакаланишвило) XVII ст.

§ 9. В „Экономической Истории Грузии“ проф. Ив. Джавахишвили обнаружен список деревень Каплианишвили под следующим названием: „Отрывок из книги, устанавливающей (размер) дзгвени (гостинцев) и самаспиндзло (налог на угощение) района первой армии“.

Подлинник рукописи хранится в Музее Грузии (Коллекция Общества распространения грамотности № 1365). В начале рукописи обозначены: Мерикипе (Виночерпий) Гулаизашвили Бежан, Пинезашвили Георгий, Црауртского мамасахлиси сын Баяндура, затем 10 пареши (личная прислуга). Меджинибетухуцеси (Начальник над конюхами) Рамаз, шигамдеги²⁾ Хандамашвили Бидзина, четыре конюха, Бокаултухуцеси Зураб и 9 масаули (исполнитель административных распоряжений и судебных решений). Затем идет перечень тех дзгвени (приношений) и самаспиндзло (угощений), которые наложены были на следующие селения и фамилии³⁾:

Цклами	Балахаури	Тамалиа
Шушеги	Кцила	Авенджуки
Мцкнети	Нахидури	Квемо-Миджа
Агзибеуки	Априамас-сопели	Каратаки
Парчухлу	Мухрана	Дзвели-Дбаниси
Шиштапа	Цугругашени	Диламашени
Чахмахлу	Тандзиа	Бослеби

¹⁾ За исключением сигелей, устанавливающих плату за увечье и другие уголовные преступления. Сигели последней категории исследованы проф. Ив. Джавахишвили в почти все они признаны подложными (там же). Но они по своему содержанию нас, в данном случае, не интересуют.

²⁾ Чин, следящий за порядком во дворе.

³⁾ В грузинском тексте этой работы названия деревень и населенных мест обозначены по принятой нами транскрипции (См. II часть §§ 60—65); если же в неточностях вычатся другие транскрипции, они помещены в скобках.

В русском же тексте эти названия приведены только по принятой нами транскрипции.

Чардахлу	Джаназияни	Саркинети
Вагавери	Кипручи	Вардис-убани
Сирчапети	Дзабилашвили	Шесакари
Цители-Еклесиа	Поцхвериани	Сарахвела
Гатехили-сакдари	Авазани	Каждилухи
Джанбагча	Джвара	Хули
Чука	Питарети	Дарбази
Иенгичахи	Боцоети	Сугучани
Хуцис-сопели	Вардисубани	Чаргамешени
Оскеванас-сопели	Чинчхури	Иалгуэи
Цкалта-Шуа	Армани	Камиши
Цраурта	Тагути	Елиас-сопели
Ипноби	Вардзагара	Агумбру
Турис убани	Ормозани	Цекагегци
Бадучашвили	Манакерти	Надарбазеви
Мугути	Квабевани	Амза-сопели.
Мусапериани	Шиндлари	

документ содержит расписание дзгвени и самаспиндзло на перечисленные деревни и фамилии в пользу владельцев Капланишвили, Ясно, что это—хозяйственная опись, составленная самим Капланишвили и не касается переписи района передовой армии; последняя перепись производилась по распоряжению Правительства для обложения государственной податной и военной повинностью.

Что же касается Дзабилашвили и Бадучашвили, то они являются крепостными Капланишвили—первые в сел. Кипручи (см. переп. 1721 г.), вторые в Мугути (см. сиг. 1707 г. „Древн. Грузии“ т. II—174).

Рукопись не датирована. Проф. Ив. Джавахишвили датирует ее XVII столетием. Так оно и должно быть, т. к. в ней упоминаются Гулаизашвили Бежан и Хандамашвили Бидзина, которые значатся только в переписи 1701/11 г. (стр. 248, 357). В переписи 1721 г. их уже нет.

VII. Перепись Мецинаве Дроша (района передовой армии) 1721 г.

§ 10. В 1907 г. Такайшвили издал „Материалы по статистическому описанию Грузии в XVIII стол.“, где, между прочим, помещена перепись района передовой армии Карталинского царства, составленная в 1721 году царевичем Вахушти и мдивани Гиви Туманишвили. Рукопись этой переписи хранится в Музе Грузии (Коллекц. Общ. распротр. грамотности № 3037). В своем предисловии издатель дает описание этой рукописи. Следует обратить внимание только на некоторые обстоятельства. Рукопись датирована 1721 г. и содержит 450 стр. in folio, среди них, местами, свободных страниц около 74.

В некоторых местах свободна $\frac{1}{4}$ стр., в иных— $\frac{1}{2}$ стр., в других—1 стр. и так далее, а в некоторых 12 и даже 16 стр. Это обстоятельство указывает, что перепись не закончена и что предполагали, впоследствии, закончить ее.

В перепись не вошли округа Банбаки, Бердуджи, Кайкули, Лорийский район и население Ели. Невнесение в перепись Банбаки, Бердуджи, Лори и Ели понятно. По Положению о переписи Карталинского царства они не должны были быть включены при переписи царства. „Когда производится перепись Карталинского царства—говорит Положение (Даст. гл. 27)—необходимо соблюдать следующий порядок; включая Кайкули, за исключением татар и Меликис Саулгари (район Мелика, округ Квемо-Картли), в Сомхити, Ташири, Кайкули, Триалети и Сабараташвиле посылается Сардар Сабараташвиле“. Тут под словом „татар“ подразумеваются кроме Ели округа Банбак и Бердуджи, т. к. они были большей частью заселены татарами; Меликис-Саулгари подразумевает Лорийский район; Банбак-Бердуджи составлял одно ханство, владельцем коего являлся Хан Борчало; Лорийский район, как видно, составлял отдельную единицу т. к. во второй половине XVII ст. и раньше там значится ханство. По поводу спора о владениях Каплана Бараташвили царь Рустом в 1657 г. говорит: „Во времена нашего дяди Луарсаба Ваши родные (сахлискиаки) Диди-Орбели и Иотам разделились и в Ташири все Ваши наследственные имения были разделены. До сих пор сколько ни было в Лоре ханов и султанов, никто не указал и никому не было известно“ и пр.

Очевидно, оба эти ханства, как вассальные юридические единицы, имели свои отдельные переписи. Что же касается Ели, что об нем есть прямое указание, что перепись Ели производилась через каждые 3 года (Дастурл. гл. 157), между тем как перепись царства производилась через каждые 7 лет. (Экон. ист. Грузии Проф. Ив. Джавахишвили, стр. 5).

Трудно только выяснить, почему не внесен в перепись Кайкули. Это тем более непонятно, что, как видно из Положения о переписи Карталинского царства, при производстве переписи царства должен был быть переписан и Кайкули.

Незаконченность этой переписи видна и из того, что не все деревни и не все владения района передовой армии в ней помещены; это ясно видно будет в отделе статистики (часть III) и в списке деревень и населенных мест Квемо-Картли (II часть).

Даже перепись тех деревень и владений, которые помещены в переписи 1721 г., неполная.

Это, быть может, объясняется тою целью, которую руководствовались производящие перепись, и которая ими выражена в предисловии. „Переписали.—говорят царевич Вахушти и Гиви Туманишвили,—в этих книгах тех, которые обязаны нести воинскую повинность (собственно „которые обязаны выставлять лошадей с упряжью“) или платить царские подати и нести повин-

ности, а тех, которые не в состоянии все это сделать и выполнить, мы их исключили и не внесли в эту перепись⁴.

Отсюда видно, что перепись 1721 года района передовой армии имела целью переписать только то население и владение, на которых были возложены царские подати и повинности. Поэтому из этой переписи исключены все слабые и несостоятельные, количество коих, по тогдашнему состоянию, должно быть было довольно значительное.

Несмотря на эту незаконченность и дефекты, перепись 1721 года района передовой армии неоценимый клад для характеристики экономическо-социальной жизни Квемо-Картли первой четверти XVIII столетия. Она до сих пор является единственным источником, где приведены такие сведения относительно указанной эпохи, каких мы в других документах не находим.

Перепись имеет два предисловия. Одно помещено в начале, второе — перед переписью царицыного сел. Цинцаро. В первом предисловии царевич Вахушти и Гиви мдивани посылаются царем для переписи „района передовой армии Сабараташеило и Сомхити“, во втором предисловии те же лица посылаются царицею для переписи „князей, дворян и крестьян царицыного Сабараташвило и Сомхити“. Включение двух предисловий в переписи 1721 г. вызвано тем, что, по Полож. о переписи Карталинского царства (Дастурл. гл. 27), для производства переписи вместе с сардаром посылался в одну сторону царский мдивани и в другую — царицын мдивани, и так как, в данном случае, Гиви мдивани был послан как царем, так и царицею, то поручения обоих в виде предисловия поместили: в начале переписи царского Сабараташвило — поручение царя и в начале переписи царицыного Сабараташвило — поручение царицы.

§ 11. Весь район передовой армии разделен на пять частей: царский Сабараташвило, царицын Сабараташвило, Сакаплианишвило, Сомхити и царский Ташири. Из них только Сомхити представляет географический термин со своими границами. Царский Ташири содержит перепись только царских деревень в Ташири; остальные три названия — оба Сабараташвило и Сакаплианишвило — заключают в себе деревни разных округов, смотря потому — принадлежали эти деревни царю, царице или Каплианишвили или смотря по тому, царскими или царицыными тазадами (князьями) и азнаурами¹⁾ (дворянами) считались владельцы крепостных, проживающих в тех деревнях. Такое деление Квемо-Картли не соответствует тем округам Квемо-Картли, которые значатся в географии Вахушты. Там, как мы увидим, поименованы: Алгети, Банбаки, Берзуджи, Дбанисис-Хеоба, Триалети, Сквирети, Сомхити, Ташири. Кцис-Хеоба (оно же Кцис храми); Кайкули (оно же Абоци), Карабулаги (оно же Зуртакети) и отдельно указан, хотя не поименован, Мткарис-гагма.

В переписи 1721 г. только Сомхити выделен почти весь. Из Ташири выделена та часть, которая касается царского владения и в Сакаплианишвило,

¹⁾ См. Указатель-словарь.

Кроме того, в Сакаплианишвило выделены районы Дбанисис-Хеоба и Карабулаги с указанием тех деревень, где Каплианишвили имели крепостных. Но за то там значатся районы „Дабали“ и „Локи“, которых в географии Вахушти нет.

В „Дабали“ Сакаплианишвило по переписи 1721 г. входили деревни следующих округов (по географии Вахушти): Алгети, Кциис-Хеоба, Дбанисис-Хеоба и Карабулаги; в „Локи“ входили несколько деревень, лежащих на границе Дбанисис-Хеоба, Сомхити и Ташири.

Что же касается обоих Сабараташвило, округа в них совершенно не указаны и деревни владельцев, как сказано, помещены там со всех частей Квемо-Картли. Только относительно деревень Едзани, Ахалкалаки, Угудети, Сабате, Тамалиа указано, что они лежат в Триалети.

Обозначение деревень Квемо-Картли по переписи 1921 года, согласно вышеуказанного деления, соблюдено почти везде, но есть несколько исключений¹.

§ 12. Перепись составлена, за редким исключением, по вышеуказанным частям Квемо-Картли на владельцев, так что один и тот же владелец повторяется столько раз, во скольких частях он имел крепостных. Так, царь повторяется 4 раза, т. к. он имел крепостных в царском Сабараташвило, в Сомхити, в Ташири и в Сакаплианишвило (в Дбанисис-Хеоба); царица—2 раза, она имела крепостных в царицыном Сабараташвило и Сомхити; Акилахори—2 раза, он имел крепостных в царском Сабараташвило и Сомхити, и т. д. Естественно, одна и та же деревня повторяется столько раз, сколько в ней было владельцев: Абрамети—3 раза, Абулмаги—9 раз, Андриа—11 раз, и т. д. Точно также в Сакаплианишвило подвластные владельцы повторяются столько раз, во скольких районах этой части они имели крепостных (двор. Чачикашвили, Кайтмазишвили и пр.).

Ясно, что тот вариант, о котором идет речь,—не первая редакция. В техническом отношении невозможно, чтобы переписчики переписали крестьян сперва одного владельца, хотя бы в одной части Квемо-Картли, во всех тех деревнях, где они были у него, а потом возвратились бы в те же деревни для переписи крестьян другого владельца, затем третьего и т. д.

Очевидно, перепись производилась по деревням, т. е. сперва переписывали все население одной деревни, с указанием владельцев собственников, подвластных владельцев, крепостных, потом другой деревни, третьей и т. д. а затем уже, при составлении дошедшей до нас редакции, сгруппировали крепостных по владельцам.

Этот вариант даже не вторая редакция. В той же самом издании Такайшвили напечатана другая редакция переписи 1721 г., касающаяся части Сакаплианишвило, где помещено гораздо больше сведений, чем имеется в

¹ В грузинском тексте припедены эти исключения, которые по русскому тексту будут указаны в списке деревень Квемо-Картли (См. часть II).

разбираемом варианте. В этой второй редакции обозначены фамилии богано (малоземельные, см. указатель-словарь), которых в нашем варианте, за немногими исключениями, совершенно нет; кроме того, там есть дополнительные сведения об акрили (разоренные) и несколько других сведений. Но система и содержание сохранены те же самые, что и в полной редакции. Видно, что после первоначальной редакции была составлена вторая редакция, часть которой сохранилась в варианте, заключающем в себе, между прочим, фамилии богано и дополнительные сведения, и только после исключения из последнего варианта фамилий богано и сведений, не имеющих прямого отношения к цели переписи (§ 10), составили редакцию, дошедшую до нас в более полном виде.

В царском и царицыном Сабараташвилло, а также Сомхити в начале переписаны крепостные царя и царицы: „сахасо“, „гацемули“ (отданные другим владельцам) и крепостные их подвластных владельцев, затем те же разряды крепостных членов царской семьи, крупных владельцев (Амилахори, Цицишвили, Госташабашвили и т. д.) и, наконец, крепостные остальных владельцев. В Сакаплианишвилло и в царском Ташири такого порядка, конечно, нет, т. к. там владельцами были в первом—только Каплианишвили, во втором—царь.

В виду тех весьма ценных сведений, которые заключаются в переписи 1721 г., мы нашли нужным вновь переработать ее, тем более, что эта перепись лежит в основу всего нашего исследования. Только текст очистили от редакционных недочетов и суммированные статистические данные поместили в одинаковых таблицах (см. Прилож. §§ 23—33).

Кроме указанного выше предисловия Такайшвили, описание и разъяснение рукописи переписи 1721 г. имеется у проф. Ив. Джавахишвили в его „Экономической истории Грузии“ (т. I, стр. 18).

Х. Вариант переписи 1721 года.

§ 13. Как мы уже указали, в „Материалах“ Такайшвили обнаружен вариант переписи 1721 г. части Сакаплианишвилло. Его рукопись из библиотеки царевича Иоана была приобретена Петербургской (ныне Ленинградской) Публичной библиотекою.

Вариант напечатан с копии, снятой проф. Ив. Джавахишвили; сама же рукопись теперь хранится в Музее Грузии (Коллекция Груз. Истор.-Этногр. Общ. № 1366). Она, должно быть, переписана в XIX веке или в конце XVIII ст., т. к. в одном месте (стр. 402) фамилия подвластного владельца употреблена в русской форме—„Мгалобелов“, по полной редакции переписи 1721 г.—„Мгалобели“ (стр. 289).

Вариант касается тех деревень, которые помещены на 160—170 и 306—232 стр. полной редакции переписи 1721 г. (изд. Такайшв.). Обе ча-

сти приклеены друг к другу, но у обоих недостает начала, и даже списки крепостных деревень Мирташени и Шиндлари, помещенные в начале этих частей, сохранились неполностью.

Вариант следует во всем за полную редакцию переписи 1721 г., но есть и разноречия.

В грузинском тексте приводятся эти разноречия. Они заключаются в наименовании деревень „сахасо“, „сопели“, в обозначении имен и фамилий богано, в отсутствии в селениях Ипноби и Акопас-сопели по одному крепостному, в дополнительных сведениях о разоренных (акрили) селениях, в помещении в переписи вдов, в разнице итогов крепостных в некоторых деревнях и т. п., и в дополнительных сведениях о том, когда образовался в той или другой деревне разряд крестьян „акрили“. Последние сведения об образовании „акрили“ мы помещаем в соответствующих местах в Списке деревень и населенных пунктов Квемо-Картли (см. II часть).

Из этих данных видно, что главное разноречие между полною редакцией переписи 1721 г. и ее вариантом заключается в разных мелких подробностях и в таких дополнениях, которые для намеченной цели переписи (§ 10) значения не имели, а потому при составлении полного варианта все они были редакторами выпущены, и тем перепись была очищена.

Мы в своем исследовании руководствуемся редакцией, дошедшей до нас в полном виде.

XI. Перепись Сакапланишвило 1701/11 года

§ 14. В тех же „материалах“ Такайшвили обнаружена другая перепись части Сакапланишвило. Подлинник этой переписи хранился раньше в Ленинградской Публичной библиотеке. Теперь он в Музее Грузии (Коллекц. Груз. Истор.-Етнограф. Общ. № 1364). Издание напечатано с той копии, которая снята проф. Ив. Джавахишвили.

Издатель полагает, что в этой переписи помещены только „сахасо“ (принадлежащие непосредственно владельцу) крепостные района передовой армии и что она восполняет перепись 1721 г. района передовой армии: Сабараташвило, Сомхити, Ташири, Кайкули и Триалети“. Как увидим ниже, оба эти положения ошибочны. В этой переписи помещена часть, как „сахасо“ крепостных, так крепостных подвластных владельцев Капланишвили в разных районах и также как и отдел Сакапланишвило переписи 1721 г. не касается Триалети; Кайкули же вообще нет и в переписи 1721 г. Подлинник написан на „грагнили“ (состав—приклеенные друг к другу листы бумаги). На каждом листе помещена, большею частью, одна деревня, иногда две. Свободных мест очень много.

Рукопись не снабжена никакими приписками, ни в начале, ни в конце. Начинается она прямо с деревни Шиндлари: „3 Шиндлари, житель Мама-

сахлиси Шалва, дым 1, глав 3". Только на второй странице первого листа написано: „Саорбелишвилос Давтари (описание владения Орбелишвили)“.

В переписи помещены крепостные, проживающие в 120 деревнях: сперва крепостные 24 деревень, без указания владельцев-собственников или подвластных владельцев, затем — „сахасо“ крепостные Сардара — в 10 деревнях, Мамва-бега — в 12 деревнях, Мамука — в 13 деревнях и, наконец, Папуа — в 8 деревнях. Всего в 66 деревнях, т. к. в одной деревне (Сакире) крепостные значатся у двух владельцев — Сардара и Папуа.

К этой категории деревень необходимо прибавить 6 деревень, которые помещены между крепостными подвластных владельцев, но без указания, кому они принадлежали.

Таким образом, без указания владельцев в переписи значится 30 деревень, с указанием владельцев — 42 деревни.

Перепись крепостных подвластных владельцев начинается после переписи крепостных вышеназванного Папуа. Они имели крепостных в 65 деревнях, из них в 17 деревнях вместе с владельцами-собственниками, а в 48 — они одни.

§ 15. Перепись даты не имеет, но есть возможность восстановить приблизительно время ее составления. Необходимо обратить только внимание на то обстоятельство, что в ней упоминаются владельцами Сардар, Мдиван-бег, Мамука и Папуа. Они суть ставшие представители потомства Каплана Каплианшвили: Сардар Луарсаб — сын Асланбега, Мдивач-бег Ерасти — сын Вахтанга, Мамука — сын Тамаза и Папуа — сын Георгия.

Тамаз — отец Мамука — убит в Персии в 1701 г., а Папуа в живых не значится в 1711 году, а потому эта перепись могла быть произведена в 1701/11 г.г., т. е. до 1721 г.¹

Что эта перепись произведена до 1721 года, доказывается и тем, что в ней крепостные показаны, как отцы крепостных, упоминаемых в переписи 1721 г.²

Но, вместе с тем, нужно отметить, что эта перепись по времени не слишком далека от переписи 1721 г., так как в обеих переписях часто встречаются одни и те же владельцы-собственники, подвластные владельцы и крепостные³.

Поэтому, то разноречие, которое существует между этой переписью и переписью 1721 г. в отношении количества деревень, а, следовательно, и в отношении количества крепостных, объясняется незаконченностью переписи 1701/11 г. или потерей части ее.

¹ В грузинском тексте сделаны ссылки на документы, удостоверяющие это заключение.

² Там же приведено несколько примеров такого характера.

³ Там же приведено довольно значительное количество таких примеров.

Особенность этой переписи заключается в том, что в ней, кроме переписи крепостных, обозначены несколько участков земли, принадлежащих фамилии Каплианишвили (самехрео—пашни). Но, конечно, это не значит, что земельные угодья фамилии Каплианишвили в Квемо-Картли исчерпывались бы данными переписи 1701/11 г. Наоборот, из сигели 1699 и 1700 г.г. видно, что земля в Квемо-Картли у Каплианишвили было очень много. Тогда как, по переписи 1701/11 г., у них значится самехрео—по 60 дней паханья в каждом: в Вурдзагари, Лаклакашени, Сакире и Каламашиами, всего, значит, на 240 дней паханья, в упомянутых сигели одних доходов с „сахасо“ виноградников и то только в 9 деревнях показано в 1699 году 598 сапалне (около 21 пуда), а в 1700 г. 879 сапалне¹.

§ 16. Кроме переписи крепостных, перепись 1701/11 г. содержит в себе перепись подвластных владельцев с обозначением количества их „дымов“ и „глав“. Если какой либо подвластный владелец имел крепостных в нескольких деревнях, у него „дым“ и „глава“ обозначены только в одной деревне, очевидно, там, где он фактически проживал.

В этом отношении перепись 1701/11 г. действительно выполняет перепись 1721 г., т. к. в последней „дымами“ и „главами“ обозначено весьма ничтожное число подвластных владельцев и, по нашему мнению, обозначение это является случайным остатком от первоначального текста, до очистки его от излишних сведений (§ 13).

Необходимо еще обратить внимание на одну сторону этой переписи. У податных крепостных первых 24 деревень, обозначенных „дымами“ и „главами“, на левой стороне помещены какие-то цифры; напр. в сел. Хули крепостные переписаны так:

3. Мамасахлиси Давита	дым 1	глав 2
3. Мирза .	1	3
3. Дондарашвили Алаверда	1	2
3. Демурашвили Цатура	1	4
2. Астура .	1	2
3. Вартана .	1	4
1. Выделенный от него Мурадхана	1	1
2. Тамаза	1	3
3. Мамула	1	3
1. Киракоза	1	1

Как видно из этого списка, у некоторых крепостных на левой стороне стоят те же цифры, что на правой „глав“, у некоторых же эти цифры разнятся. Вместе с тем левые цифры в некоторых случаях больше правых,

¹ В грузинском тексте приведены подробности сведения о доходах с сахасо виноградников по сигели 1699 и 1700 г.г.

а в некоторых меньше. Такие цифры помещены, как сказано выше, только у крепостных первых 24 деревень, обозначенных без владельцев-собственников или же без подвластных владельцев. Что означают эти цифры—не понятно.

§ 17. Все эти обстоятельства заставляют думать, что перепись 1701/11 года произведена, не по распоряжению правительства, как перепись 1721 года, а самими Каплианишвили; она представляет из себя фамильный хозяйственный инвентарь Каплианишвили, по которому представителям всех четырех ветвей Каплианишвили, за исключением оставленных в общем пользовании имений (участков земли, крепостных „сахасо“, подвластных владельцев с их крепостными), были отдельно предоставлены крепостные в пользование.

Возможно, что такое деление имений не носило официального характера, но что оно фактически существовало, это видно из сигели 1699 и 1700 г.г., где имения, предоставленные отдельным членам фам. Каплианишвили, выделены особо из „общих имений“ и названы именами „Сатавиставо“.

Таким хозяйственным характером переписи 1701/11 г. объясняется, что в ней совершенно отсутствуют „купленные“ имения отдельных Каплианишвили. Возможно, что этим же объясняется, что, в сравнении с переп. 1721 г., у крепостных обозначено „глав“ гораздо больше, что число богано весьма незначительно, а „акрили“ крестьян всего 8 дымов и то только в 3 х деревнях. „Акрили“ же деревень и „диокветили“ (вымерших) крепостных совершенно нет. Наоборот, деревни: Бошис-сопели, Мцкнета (в Ташири), Саручама-сопели, Парчухлу, Шави-сакдари (в Дбанисис-хеоба), Чахмахлу, которые по переписи 1721 г. значатся, как „акрили“, в переписи 1701/11 г. значатся как населенные. Нет указаний и на дворян „укмо“ (дворяне, не имеющие крепостных).

Наконец, необходимо заметить, что как и в переписи 1721 г. эпитет „Молашкре“ (военно-обязанный) не стоит ни у одного крепостного, ни у воеводного, ни у богано и вообще это слово в переписи не упоминается.

§ 18. Из всего сказанного мы можем вынести следующее заключение:

1. Эта перепись обнимает собою перепись только одной части Сакаплианишвило.
2. Она составлена в 1701/11 г. самими Каплианишвили.
3. В ней крепостные некоторых деревень предоставлены в пользование представителям всех четырех сыновей Каплиана Каплианишвили; крепостные некоторых деревень, земельные угодья и все подвластные владельцы с их крепостными оставлены в общем пользовании.
4. В этой переписи содержится много таких сведений относительно населения и владения, которых нет в переписи 1721 г. Эта перепись, большая часть которой до нас не дошла, помогает нам, хотя и в незначитель-

ной степени, пополнить сведения переписи 1721 г., т. к. ясно, что перепись, составленная самими Каплианишвили для себя, должна быть более верно и более соответствующею действительности, чем перепись, произведенная правительством для взимания податей и для наложения воинской повинности. Поэтому мы сочли необходимым переработать и эту перепись и в таком виде издать ее (§§ 35—38).

§ 19. В грузинской научной литературе высказывалось мнение, что через несколько лет после переписи 1721 г. была произведена новая перепись Саорбело (Сакаплианишвили) и что в ней оказалось 93 дымов дворян, 1118 дымов крепостных князей и дворян, 263 дымов богано, 698 дымов акрили, а что эта перепись сохранилась в рукописи Общ. распр. грамотн. № 1648 (С. Какабадзе). Это сведение очень интересное и серьезное, если бы оно оправдалось, т. к. у нас тогда была бы полная перепись Сакаплианишвили 1721 г., предшествующая ей (1701/11 г.) и последующая. Но, к сожалению, такой переписи в наших книгохранилищах пока не обнаружено. Указанная же рукопись № 1648 представляет из себя точную и полную копию переписи Сакаплианишвили, которая помещена в переписи района передовой армии 1721 г. (по изданию Такайшвили стр. 159—232).

Кроме указанных выше источников, мы руководствовались и другими источниками и исследованиями, о которых будет сказано в своем месте. Большую помощь в наших разысканиях оказала нам Историческая карта Грузии проф. Ив. Джавахишвили. Но как на эту карту, так и на прочие источники мы ссылались только в тех случаях, когда документы и источники XVIII столетия не дают удовлетворительных ответов относительно географии и статистики Квемо-Картли.

დამატებანი

პირველი ნაწილისა

✓

ПРИЛОЖЕНИЯ

К ПЕРВОЙ ЧАСТИ

დამატება. I. — სივამი ჭვემო-ქართლის სოფლების და სხვა დასახლებულ ადგილებისა, რომლებიც დატული აქვს ვახუშტი ბატონიშვილის საქართველოჲ გეოგრაფიას¹⁾.

Приложение I.—Списки деревень и прочих населенных мест Квемо-Картли, которые приложены к Географии Грузии Царевича Вахушти¹⁾.

§. 20 სოფლის სოფლები ქრისტეანთა და თათრის ობა	Христианские деревни и татарские оба Сомхити
ალაღაჯში ობა 20	В Алагачи—оба 20
ხოჯორნის ხეობა:	Ущелье Хожорниа:
1 ხოჯორნია	1 Хожорниа
2 მელიქაშენი	2 Меликашени
3 ტეფური	3 Телури
4 წოფა	4 Цопа
5 ახტალა	5 Ахтала
7 ყახან გუნბათი (ყახანში 2) 2	7 Казан-гунбати 2
კოქკანის ხეობა:	Ущелье Чоккани:
1 კოქკანი	8 Чоккани
2 ბადეკი	9 Бадеки
3 ბორდაძორი	10 Бордадзори
4 ჩორთანი	11 Чортани
5 აცუტი	12 Ацуги
შთანი:	В Горах:
6 ბარნაკარი	13 Барнакари
7 ლეკილისა	14 Укылиса
8 ვანგირი	15 Жангири
არლუთაშვილი	16 Аргутъшвили
10 სანანის 2	17 В Санани 2
12 ბაშბეუქიშვილი 2	19 Башбеукъшвили 2

¹⁾ ხელნაწერში ნასოფლარების და ობების და ერთი სახელწოდების მეზობელ სოფლების უმეტეს ნაწილის რიცხვები აღნიშნულია ქართული ასოებით. ქართული ასოები არაბულ ციფრებით შეცვალა. სოფლების და დანარჩენ დასახლებულ ადგილების სახელები აღნიშნეთ ჩვენს მიერ მიღებულ ტრანსკრიპციით (§§ 60—65); ფრჩხილებში—წყაროში ნაჩვენებ ტრანსკრიპციით.

²⁾ Грузинские буквы, обозначающие в рукописи в некоторых случаях цифры, заменены нами арабскими цифрами. Названия деревень и других населенных мест обозначены нами по принятой нами транскрипции (§§ 60—65); в скобках—взявшиеся в рукописи.

შულავრის ხეობა:

	ყულარები, ობა 6.
	შოლის ობა 1
1	ნაქალაქევი
2	შულაველი
3	შატკას სოფელი
4	თეთრი სოფელი
5	მახლარაჯი 2
7	ხუცის სოფელი
9	ჯანხოში 2
10	გორუმი (გორული)
11	ჯანხოში
12	დალარი
13	კარმიკარი
15	წერაქვი 2
16	ალეგი
17	ველეტი
18	ბესტის სოფელი
19	ჩაყლაბუნე
20	ციხის სოფელი
21	ოფრეთი
22	ჯილიზი
23	ასანას სოფელი
24	ხანძორისი
25	კერატას სოფელი
26	პარაფსი
27	ხორაკერტი (ხვარაკეტი)
28	გოლის სოფელი
1	წაქარი
2	კატავეთი
3	ნუგზარის სოფელი
4	მამუტეი
5	დარბაზი
6	ყუდრო
7	გორუმი (გორული)
8	კირაკოხას სოფელი
9	ვასაკას სოფელი
10	სამება
11	ვასაკასი
12	ჩოხობანი
13	აკანათი (აკანათერი)
1	ჭაპალა
2	ტალავერი
3	გილაგდაკი
4	ხოვარას სოფელი
5	ხანძორკუტი
6	ისაკას სოფელი
8	არქევეანი 2
1	ვანათი
2	ხატის სოფელი
4	სარკინეთი 2
	მირასან-დურგაძე, ობა 2

ბოლნისის ხეობა:

2	წულარულაშენი 2
5	ბოლნისები 3
6	დარბაზი
8	სახუნდარი 2
9	შორი
10	თალა
11	ახოტი

Ущелье Шулавери:

	Кулареби, оба 6
	Молис-оба 1
20	Нахалакени
21	Шулавери
22	Шатикас сопел
23	Тетри сопел
25	Махгараджи 2
26	Хуцис сопел
28	Джанхоши 2
29	Горуми
31	Джанхоши
31	Да гари
32	Кармикари
34	Церакви 2
35	Агеги
36	Велети
37	Бестис сопел
38	Чаклапуе
39	Цихис сопел
40	Офрети
41	Джилыз
42	Асанас сопел
43	Хандзориси
44	К. ратас сопел
45	Париси
46	Хоракерти
47	Голис сопел
48	Цакар
49	Катавет
50	Нугзарис сопел
51	Мамхути
52	Дарбаз
53	Кудро
54	Горуми
55	Киракзас сопел
56	Васакас сопел
57	Самеба
58	Васкასи
59	Чохобаши
60	Аканати
61	Чапала
62	Талавери
63	Гилагдак
64	Ховарас сопел
65	Хандзоркути
66	Исакас сопел
68	Аркелани 2
69	Ванати
70	Хатис сопел
72	Саркиети 2
	Мврасан-Дургаძე, оба 2

Ущелье Болнис:

74	Пугругашени 2
77	Болнис 3
78	Дарбаз
80	Сахундарп 2
81	Шора
82	Тала
83	Ахоти

12	ბოგაძორი
13	სამწვერისი
14	ბერდიკი
15	ლურჯი ვანქი
16	კიოაკოხას სოფელი
17	შამირხას სოფელი (შერმაზანას სოფელი)
18	უნდუში
19	წყლამი
20	შაქარაა სოფელი
21	შინის სოფელი
22	მათიში
23	ხანძუტი
24	ხუჯაბი (უჯაბი)
26	ჯაომეჩი 2
27	საბას სოფელი (საბა)
28	ურუტი
29	თალის სოფელი
30	მანენლას სოფელი
31	ჩიტალა (ჩიტალოხი)
32	ფირფიჯანი
33	აკოფას სოფელი
35	სამსონია 2
36	აკუტი
37	ბორის სოფელი
3	დარბაზ-თალა (დარბაზი)
39	საბა
40	ურუტი
41	დელცენტრი
42	ორთაშუა
43	დამბლუტი
44	წყლის ორმო
45	ჩორთანი
47	ნადვალეთი 2
48	ხუკოუტი

ტაშირი:

1	ბოცხორი
2	ყიხილ ზიარათი
3	აიდარბეგი
4	უცუტი
5	ყათორლუ
6	იჭი
	ნასოფლარი 3
7	ყარაყალა
8	ქურთყალა (ყურთყალა)
9	ოაკიპარა
10	ალტაში
11	ველათი
12	მისზანა
	ნასოფლარი 3
13	ოთურბულახი
14	ყირხბულახი
15	ფათალას სოფელი
16	დოლბანდლუ
17	ქელეთი (ქელუ)
18	პალუა
19	თელუ
21	ყამიში 2
22	ხანხადას სოფელი
23	ჰუკა
24	იენგიახი (იენგიახი)
25	სულეიმანას სოფელი

84	Бовадворн
85	Самцеврисн
86	Бердикн
87	Лурджн Ванкн
88	Киракозас сопелн
89	Шамирзас сопелн
90	Ундушн
91	Цкламн
92	Шакарас сопелн
93	Шинлას сопелн
94	Матшнн
95	Халдзутн
96	Худжабн
98	Джармечн 2
99	Сабас сопелн
100	Урутн
101	Таллс сопелн
102	Маненлас сопелн
103	Читала
104	Пирпиджанн
105	Акопას сопелн
107	Самсонна 2
108	Акутн
109	Борнс сопелн
110	Дарбаз-тала
111	Саба
112	Урутн
113	Делцентрн
114	Орта Шуа
115	Дамблутн
116	Цклас ормо
117	Чортанн
119	Надвалетн 2
120	Хукутн

Ташири:

121	Бопхорн
122	Клэлн Зларатн
123	Андарбегн
124	Укутн
125	Катнрлу
126	Ичн
	Насопларн 3
127	Каракала
128	Курткала
129	Оскнпара
130	Агташн
131	Велатн
132	Мнхлანн
	Насопларн 3
133	Оурбулახн
134	Кнрхбулახн
135	Патазას сопелн
136	Долбандлу
137	Келутн
138	Палуа
139	Телу
141	Камшнн 2
142	Хаввадас сопелн
143	Чука
144	Иенгнчახн
145	Сулелманнас сопелн

26	წითელი ეკლესია
27	მოლა ყასუმის სოფელი (მოლა ყასუნი)
28	ჯანბალჩა (ჯანბალჩა)
29	აზატკალაქი
30	წითელი ეკლესია
31	აკრავეაშენი
32	აკოფ. ს სოფელი
34	დელიყულიჯანი
36	ქალის სოფელი 2
37	უჩქილისია
38	აღზიბეუქი
39	შავი საყდარი
40	სიონაპეტი
42	ჩარდახლუ 2
43	შიშტეფა
44	შეყმეთი
45	მდივანბეგის სოფელი
46	აზბულახი
47	ფარხულუ
48	თახილბითმაზი (თახიბათმანი)
49	ვალავეუი (ვალავერზი)
50	ჯანბალჩა
51	გა უეხილი საყდარი
52	ყარაქილისია
53	ხუტის სოფელი
54	კარმიქარი
55	წარუკა
56	ყარაიულახი

ყაიყული:

1	ფინჯარკუტი
2	დინაოიხას სოფელი (დინარზი)
3	მირის სოფელი
4	შანახარას სოფელი
5	ხატის სოფელი
6	ფანოსას სოფელი
7	ხოსიას სოფელი
	ნასოფლარი 1
8	ალიხანას სოფელი
9	საკას სოფელი
11	ფარემუხას სოფელი 2
12	მელიქბეგის სოფელი
14	ორთლუ 2
15	ყახანი
16	კირაკოხას სოფელი
17	წყაროს სოფელი
18	დევაგოზი
19	რევახას სოფელი
20	სოფელი
22	ოქსუზი 2
24	ყორყორი 2
26	გოლი 2
27	ივლდოლი
29	თიქრატაში
29	დგრზი ოღლის სოფელი
30	სატანას სოფელი
31	ბეგს „
32	ქალის „
33	მეზაბ ალას „
34	მოლა-აბდულას სოფელი
35	ტაშკორფი
36	ამულას სოფელი

146	Цител еклесиа
147	Мола Қасумиә сопеги
148	Джанбагча
149	Азаткалаки
150	Цител еклесиа
151	Акраваши
152	Акопас сопеги
154	Дели Кулджави 2
156	Чалис сопеги
157	Учкяваси
158	Агазбеуки
159	Шави сакдарп
160	Сирчанета
1 2	Чаряхау 2
163	Шинтета
164	Микетети
165	Мянвирбегис сопеги
166	Азбуахи
167	Парчухлу
168	Тихид битмаш
169	Вагавери
170	Джанбагчи
171	Гатехили сакдарп
172	Кара килисиа
173	Хуцис сопеги
174	Кармьквари
175	Царука
176	Карабуахи

Кайнули:

177	Певджаркути
178	Динариас сопеги
179	Мирис сопеги
180	Шанварас сопеги
181	Хатис сопеги
182	Насосас сопеги
183	Хосиас сопеги
	Насоплари 1
184	Алпханас сопеги
185	Сакас сопеги
187	Паремузас сопеги 2
188	Мелькбегис сопеги
190	Орлу 2
191	Казани
192	Кираковас сопеги
193	Цкарис сопеги
194	Дегагози
195	Рсвазас сопеги
196	Солеги
198	Оксузи 2
200	Коркори 2
202	Голи 2
203	Иелдоги
204	Тикматаци
205	Дрва огли сопеги
206	Сатанас сопеги
207	Бегис сопеги
208	Чалис сопеги
209	Мерабагас сопеги
210	Мола Абдулас сопеги
211	Ташкорпи
212	Ашугас сопеги

37	კირაკოზას სოფელი	213	Киракոզას სოფელი
38	ხურუტის სოფელი	214	Хурუტის სოფელი
39	ფალზუხლუ	215	ფალზუხლუ
	ნასოფლარი 2		ნასოფლარი 2
	მაშავერის ხეობა:		Ущелье Машавери:
	ნას-ბლუ, ობა 1		ნას-ბლუ, ობა 1
	აღბაბაღლუ, ობა 1		Агбаბаღლუ, ობა 1
1	მუხრანა	216	Мухრანა
2	მწყნეთი (წყნეთი)	217	მწყნეთი
3	სატრედო	218	სატრედო
4	ველკეთილი (ვერკეთილი)	219	ველკეთილი
5	ყორანთა	220	ყორანთა
6	დისუელი	221	დისუელი
7	აკაურთა	222	აკაურთა
8	რაჯეენი	223	რაჯეენი
9	თავამარა	224	თავამარა
10	ყიშლარი	225	ყიშლარი
11	საბერეთი	226	საბერეთი
12	უშევანი	227	უშევანი
13	ლორისთავი	228	ლორისთავი
	კაზრეთის ხეობა:		Ущелье Казрети:
1	ისპიანი	229	Исппани
2	კაზრეთი	230	კაზრეთი
3	მონასტერი	231	მონასტერი
4	ვირაცხოველი	232	ვირაცხოველი
5	ბაბილაშენი	233	ბაბილაშენი
6	ბუჩუკუნი	234	ბუჩუკუნი
	ქვეშის ხეობა:		Ущелье Квешк
1	ქვეში	235	Квешკი
2	ჯავშანიანი	236	ჯავშანიანი
3	ძველი ქვეში	237	ძველი ქვეში
4	მუსეფარიანი	238	მუსეფარიანი
5	ჯანაუზიანი (ჯანაზიანი)	239	ჯანაუზიანი
6	ძეძეფარიანი	240	ძეძეფარიანი
7	თოფრაყალა	241	თოფრაყალა
8	იწრია	242	Ицрია
9	ტანძია	243	Тандჯია
10	გულგული	244	Гулгули
11	დარბანი	245	დარბანი
12	სავანეთი	246	სავანეთი
13	დამლ-ლო	247	დამგაღო
14	ბაქრანი	248	ბაქრანი
15	ხახალა ჯვარი	249	Хахალა ჯვარი
16	წიფორი	250	წიფორი
17	სოფელი	251	სოფელი
18	გეტა	252	გეტა
19	კრეში	253	კრეში
	ბალიჭის ხეობა:		Ущелье Баличи:
1	ბალიჭი	254	ბალიჭი
2	თავდიდიანი	255	თავდიდიანი
3	ქაგარიანი (ქადგარიანი)	256	ქაგარიანი (Кадагარიანი)
4	უკანგორი	257	უკანგორი
5	ვანი	258	ვანი
6	შავგომი	259	შავგომი
7	კრკონი	260	კრკონი
8	ანდიკი	261	ანდიკი
9	შუშელი	262	შუშელი
10	ალუმბრუ	263	ალუმბრუ

11	შამირანი
12	ბოლორკვანტი
13	შიბიშველი
14	კობრუკი
15	ტანძია
16	ერგენთალა
17	დანბლუტი
18	მონატევი
1	კიანეთი
2	ჯალდამი
3	ახალშენი
4	აბულმაგი
5	ვარდისებანი
6	ვალდოვი
7	ტნესი
9	ყალაშვიანი 2
10	ტამალია
11	მანაკერტი
12	ყაჯილუხი
13	ავანჯუკი
15	საკარისი 2
17	ორმოხანი 2
18	ალუმბრუ
19	სევაგელცი
21	ყადირუყული 2
23	მიჯა 2
24	თეკანანი
25	თევრე
26	დილამაშენი
27	ვალდოვი
28	დბანისი

ლუკუნში:

1	ქარატაკი
2	ბოსლები
3	ქვაბევაი
4	ჯანდიდი
5	ტანძია
6	წითელი ეკლესია
7	სამაგარა
9	შინდლარა 2

ფინეზურის ხეობა:

1	გორინჯუკი
2	ჩინჩხუტი
3	სიქიშხაი
4	ლაკლაკაშენი
5	ანგრევაი
6	ვარძაგარა
7	წილა მახსულის სოფელი (მოლამსხმუტი)
9	თავუტი 2
10	თარაჯუკი
11	მუტაისი
12	სუგეჩანი
13	თარაჯაშენი
14	შებუნი (მუნბუნი)
15	გუგუტი
16	ლორაშენი
17	აკუტი
18	დარბაზი
19	კანდარიკი (ჯანდარიკი)
20	ხული

264	Шамираня
265	Волорквантл
266	Шибшисли
267	Кпиручи
268	Тандза
269	Ергенгала
270	Дамблутл
271	Монастери
272	Кианети
273	Джалдами
274	Ахалшени
275	Абулмаги
276	Варднсубани
277	Валдови
278	Тлуси
280	Каламшвани 2
281	Тамалиа
282	Маникерти
283	Каджилухи
284	Аванджуки
286	Сакариси 2
285	Ормохани 2
289	Агумбру
290	Севагелци
292	Кадиркули 2
294	Миджа 2
295	Теканани
296	Тевре
297	Диламашени
298	Валдови
299	Дбаниси

В Лукуни:

300	Каратаки
301	Бослеби
302	Киабевაი
303	Джавиди
304	Тандза
305	Цитли еკლესია
306	Самაგара
308	Шиндლара 2

Уцельо Пинезаური:

309	Горинджуки
310	Чинчхуტი
311	Спкшшхაი
312	Лаклакашენი
313	Ангрევაი
314	Варძაგარა
315	Мола Масхудис сопели
317	Тавуტი 2
318	Паранджуки
319	Муталиси
320	Сугечани
321	Таракашени
322	Шибшш
323	Гугуტი
324	Лорашени
325	Ацუტი
326	Дарбаз
327	Чандаряки
328	Хули

- 21 ალუმბრუ
- 22 გელდიგილანი
- 23 სოფელი
- 25 ლამიში 2
- 26 წაკველეცი (კოტრაღაგელი)

ლოქში:

- 1 ქედის ეკლესია
- 2 მისხანა
- 3 იალლუზი
- 4 უნდუში
- 5 ელიას სოფელი
- 6 ხანძორი
- 7 ქეთილაშენი (გდალაშენი)
- 8 მურუტი
- 9 ურუტი

ქციის ხეობა:

- ნაჯბადინის ობა 1
- სულთნის ობა 21
- რუებზე, ობა 7
- ალაგარი, ობა 1

- 1 ყისყალა
- 2 ეკლესია
- 3 შარიზა
- 5 ნახიდური 2
- 6 თავმგრგვალა
- 7 ქცილა
- 8 ანდრია
- 9 კარა (კორა)
- 10 თუენიზა
- 11 წინანაური
- 12 წრაურთა (წრაუთი)
- 13 მუკუთი
- 14 თაფანი
- 15 ბალახაური
- 16 მიოტაშენი
- 17 ირდას უბანი
- 18 იფნობი
- 19 სენები
- 20 ბერიქალი
- 21 დია
- 22 შოშილეთი
- 23 ჯაბარყელა
- 24 საკცე
- 25 ქცია
- 26 ლიპარიტის უბანი
- 27 ვარდის ქალა

კივკივას ხეობა:

- 1 საშვილდე
- 2 კრწანისი
- 3 დალეთი
- 4 უკანდალეთი
- 5 ვანათი
- 6 გარისი
- 7 ორთაშუა
- 8 მძორეთი
- 9 აბელია
- 10 ვცო
- 11 ტყემლარა
- ნადარბაზევი

- 329 აგუმბრუ
- 330 გელდიგლანი
- 331 სოფელი
- 333 გამიში 2
- 334 ქაქსეგეცი

В ЛОКИ:

- 335 Кедис еклесиа
- 336 Мисхана
- 337 Иалгузи
- 338 Ундуши
- 339 Елиас софели
- 340 Хандзори
- 341 Кетилашени
- 342 Мурути
- 343 Урути

Ущелье Кциа:

- Наджбадини обა 1
- Султани, обა 21
- На каналах, оба 7
- Алағари оба, 1

- 344 Кискала
- 345 Екссиа
- 346 Париза
- 348 Нахидური 2
- 349 Талмгргვალა
- 350 Кцила
- 351 Авური
- 352 Кара
- 353 Тхялатба
- 354 Цинанаური
- 355 Цраურთა
- 356 Мугუთა
- 357 Тапани
- 358 Балахаური
- 359 Мпртаშენი
- 360 ირდას უბანი
- 361 იშიობა
- 362 სენები
- 363 ბერკალი
- 364 დია
- 365 შ. შილეთი
- 366 ჯაბარკელა
- 267 საკეცე
- 368 კცია
- 369 ლიპარიტის უბანი
- 370 ვარდას ქალა

Ущелье Члочива:

- 371 Самшвилдо
- 372 Крцаниси
- 373 Дагетп
- 374 Укан Дагетп
- 375 Ваяти
- 376 Гариси
- 377 Орташუა
- 378 Мдзორета
- 379 Абелиа
- 380 Ецо
- 381 Ткемლара
- Надарбазеви

ირაკახ ხეობა:		Ущелье Ирага:	
1	ახალუბანი	382	Ахалубани
2	კრეფა	383	Крепа
3	კუშტის უბანი	384	Куштинс убаги
4	ლიპი	385	Липи
5	ავეზანი	386	Авазани
6	გვარეთი	387	Гварети
9	კარაქა 3	390	Караха 3
10	ჯიგრაშენი	391	Джиграшени
11	წობა	392	Цоба
12	მენჯალიპი	393	Менкалияси
13	ავეზანი	394	Авазани
14	ბურვილი	395	Бурвали
15	ჯვარა	396	Джвара
16	დრიანეთი	397	Дрианети
17	ირაკა	398	Ирага
18	ახალშენი	399	Ахалшени
19	მონასტერი	400	Монастери
მთაწი:		В горах:	
1	მონასტერი	401	Монастери
2	სამღერეთი (სალირაშენი)	402	Самгерети
3	გვიანა	403	Гвиана
4	ლიპი	404	Липи
5	კამარეთი	405	Камарети
6	რაფაქეთი	406	Рафакети
7	ბოცეთი	407	Бодети
8	ლიყურეთი	408	Ликурети
1	კიბრუჭი	409	Кибручи
3	ფოცხვერიანი 2	411	Фохверияни 2
4	აბანო	412	Абано
5	მთაწმინდა	413	Мтацმიდა
1	ფიტარეთი	414	Питарети
2	ცხნარი	415	Цхнარი
1	ყურისხევი	416	Курисхеви
2	ატამეთი	417	Атамети
3	ქუჯაეთი	418	Куджети
4	კლდეისა	419	Клдеиса
5	ხორხები	420	Хорхеби
გომარეთი და ზურტაკეთი:		Гомарети и Зуртанети:	
1	ძველი გომარეთი	421	Дველი Гомарети
2	ნიაწარი	422	Ниацари
3	საკურისი	423	Сакურиси
4	ნაქალაქევი	424	Нахалакеви
5	რევაშენი	425	Ревашени
6	სხალნარი	426	Схалнари
7	ქვათეთრისი	427	Кватетრისი
8	დიდი გომარეთი	428	Лиди Гомарети
10	ურტევანი 2	430	Уртевани
11	ბაჟლისტანი	431	Баჟლისტი
12	თოფრაყალა	432	Тофракая
13	ჩამბერალა	433	Чамдვარა
14	უსეინას სოფელი	434	Усеинас софели
15	წითელი საყდარი	435	Цители сакдари
16	საფიქლე	436	Сафикале
17	გვარჯილა	437	Гварджила
20	შესაყარი 3	440	Шесакари 3
21	ვარდისუბანი 2	442	Вардისубანი 2
23	ციხე-კვაბი	443	Цихე-კვაბი
25	გერი 2	445	Гери 2

26	მაჩქათელა
27	სავე
28	იფნარი
29	ნაპალატევი
30	წარბათ უბანი
31	ხახალა ჯვარი
32	ბოსტლარი
33	ბალჩალარი
34	ორმოშენი
35	ლიპი
36	შულავერი
37	კატავეთი
38	მუხრანა
39	სარკინეთი
40	სარეხველა
42	ყარაბულახი 2
43	ვალთეფანას სოფელი
44	დემურას სოფელი
45	ტვარჯილა
46	საფიკლე

თრიალეთი:

1	გვირგვინეთი
2	თალა
3	ქუჩათუბანი
5	კარუქულმართი 2
6	უხნაროიანი
7	ხადვალეთი
8	კისია
10	იაბია 2
12	აბანო 2
13	ჩრდილის უბანი
14	სარკინეთი
15	ახალკალაქი
16	მარიამი
17	კობტა
18	ეძანი
20	ტამალია 2
22	საბატე 2
23	ხუცის სოფელი
24	გარუელუკი
26	ბეშქენაშენი 2
27	სამადლო
28	საბეჭდავი
30	ენოლე 2
33	ლიპი 3
34	ქედის სოფელი
35	გოგათ გვერდი
36	ახალშენი
37	კირკიტა
38	ლურჯი საყდარი
40	ბაოეთი 2
41	შუა სოფელი
42	საბოხკურო
43	მეთრევენა
44	საბროწყლე
46	საქათმე 2
47	ჩამქვრალა
48	ნალიბი
49	ახოტა
50	მოხისი
51	ახალდაბა

446	Мачкатаза
447	Сачо
448	Инваря
449	Налаптеви
450	Царбат убани
451	Хихаладжвари
452	Бостларн
453	Багчалаяра
454	Ормошена
455	Липи
456	Шулавери
457	Катавсти
458	Мухр-па
459	Саркивети
460	Сарехнеза
462	Карабулахи 2
463	Вартеванас сопели
464	Демурас сопели
465	Гварджила
466	Сапикзе

Триалети:

467	Гялргвинети
468	Тала
469	Кучатубани
471	Карукемართი 2
472	Узнарпани
473	Надвалети
474	Киспа
476	Баба 2
478	Абано 2
479	Чрდიлис убани
480	Саркивети
481	Ахалкалаки
482	Маршам
483	Кохта
484	Едзани
486	Тамалиა 2
488	Сабате 2
489	Худис сопели
490	Гарклуни
492	Бешкешашени 2
493	Самადло
494	Сабечдаვი
496	Квоზე 2
499	Липи 3
500	Кედის сопели
501	Гогат გვერდი
502	Ахалшени
503	Киркита
504	Лурჯი საყდარი
506	Баოეთ 2
507	Шуа сопели
508	Сабоакურო
509	Метრევაза
510	Сабрццо
512	Сакатмо
513	Чамдორала
514	Налиби
515	Ахота
516	Мохис
517	Ахалдаба

52 ვარდის უბანი
54 კიტები 2
55 ვრანი
56 თურანი
57 კუკია
59 სამეხრეთ 2
60 ფარება
61 გველფარება
62 უწყლო
68 აზივიანი
64 კობაჯი
65 ცრიტი
66 საპონაური
67 ცხვარეთი
69 რება 2
70 თეხი
71 საპიტიახჩო
72 ბოჯანო
73 ლაშო
74 აელადი
75 მაჭუთა
77 ხველრმა 2
78 თეთრი წყარო
80 ოლთისი 2
82 ანდრაპი 2
84 მერეკანა 2
55 წალკა
ფააქარი
შაორი
ნარიანი
წითელი საყდარი

აღგეთის ხეობა ცფილისამდე:

ჩალაბლე, ობა 1
ამირხასლე, ობა 1
საყალტუთან, ობა 2
ბაგრატიის ლილო, ობა 2
ღვინჭრობი, ობა 4
სარეანი, ობა 1
სოლანლელი (ყერყუთა-1) ობა 1
1 გუფთაფა
2 ბაშინჯალი
3 ნახარას სოფელი
4 ოთურა ყალა
5 მირნველი
6 კანდარი
7 ღვინჭრობი
8 ყოშგერმა (ხომაგერმა)
9 ლალოვანა
10 ნაობაღა
11 კოთისი
12 დერნევი
13 ჩეკვი (ჩიკეთი)
14 წინწყარო
15 გოლთეთი
16 მაჭუეანი
17 საჭუბლე
18 სამება
19 ჩიკეთა
20 ხობისი
21 ბეგლელეთი
ტბინი

518 ვარდის უბანი
520 Чатепи 2
521 Ерани
522 Турани
523 Кукиа
525 Самехрео 2
526 Пареха
527 Гвепареха
528 Уцкло
529 Арчинная
530 Кохаджи
531 Црипи
532 Сапонаური
533 Цхвароти
535 Реха 2
536 'езп
537 Савитпаччо
538 Божано
539 Лашо
540 Апледи
541 Мачета
543 Хевгерма
544 Тетри пкаро
546 Олтиси 2
548 Андрапи 2
550 Мерекана 2
551 Цалка
Паньяри
Шаори
Нарьяни
Цители сакдари

Ущелье Алгети до Тифлиса:

Чалаблу, ობა 1
Амирхаслу, ობა 1
Сагалтутани, ობა 2
Багратис Дило, ობა 2
Гвинчროби, ობა 4
Сарвани, ობა 1
Согалуги, ობა 1
552 Гултана
553 Бишипджаги
554 Назарас сосея
555 Топраката
556 Марнеули
557 Чандари
558 Гвинчროби
559 Кошагерма
560 Головна
561 Марабда
562 Котини
563 Дурички
564 Чхежи
565 Циникаро
566 Голтоти
567 Мацевани
568 Сацурбле
569 Самеба
570 Чхивта
571 Хописи
572 Бвггулети
573 Т'биси

23 ფარცხისი
24 წირანთა
25 ვაჟი

ახურეთის ხევი:

1 მუხაიი
2 ბაგრანეთი
3 ახალშენი
4 ასურეთი
5 ბორბალა
კოდა
6 ვაშლოვანი
7 ერტისი
8 ტაგნაგეთი
9 ლოუბანი
10 სამარვეთი
11 ეშვის წყარო
12 კაბენის მონასტერი
13 ელფია
14 კიკეთი
15 დიდება
16 სალორ ო: ი
1 კოჟორი
2 წავეისი
3 პაწისი
4 კრწანისი
5 შინდისი
6 კაბახშელა
7 გუდელისი
8 ვუთისი
12 თელეთი 4

ბოგვის ხევი:

1 ენაგეთი
2 არდას უბანი
3 ბოგვი
4 ციხია
5 წინენახი

ზრბითის ხევი:

1 სალირაშენი
2 ზრბითი
3 აწუფისი
4 ღარღლუპი
5 წრისი
6 თაკვი
7 ოშეთი
8 ამლივი
9 აბრაშეთი
11 ღორის თავი
12 ცოვრეთი (ცხორეთი)
13 გუდარეხი
1 ბეკორდი
2 მოლავეი
3 დვალთა
4 სათვანეთი
5 ბოლრანეთი
6 ღოღოვანა
7 მამის დაბა
8 ფიჩხისი
9 მოქრისი

574 პარქლესი
575 ცირაფთა
576 შაკე

Ущелье Асурети:

577 Мухати
578 Багрнетп
579 Ахалшени
580 Асурети
581 Борбала
Кода
582 Вацловани
583 Ертиси
584 Тагнагети
585 Гаубани
586 Самачети
587 Ешиц царо
588 Кабелс монастыри
589 Елпа
590 Кикети
591 Дидеба
592 Сагорисკ
593 Кожори
594 Цахкиси
595 Пациси
596 Крпანиси
597 Шиндиси
598 Табахмела
599 Гуделиси
600 Кумиси
601 Телети 4

Ущелье Богви:

605 Енагети
606 Ардас убанџ
607 Богви
608 Цихиа
609 Цинивახი

Ущелье Зрбити:

610 Сагирашиси
611 Зрблти
612 Ацуписи
613 Гаргаუპი
614 Цონსი
615 Таკვი
616 Ошети
617 Амლიви
618 Абрамеп
619 Горнстали
620 Цовესი
621 Гუდარეხი
622 Хеворди
623 Молави
624 Двалта
625 Сатванети
626 Богранети
627 Головиа
628 Мамис даба
629 Пичхиси
630 Мокриси

10	აგვდანეთი (აგვანეთი).	631	Агвянети
11	ხორბლკი	632	Хорбуки
	ზის ხეობა:		Ущелье За:
1	პატიიანი	633	Патвиани
2	კობალა	634	Кобала
3	ახვრისი	635	Ахвриса
4	საბუხარა	636	Сабухара
5	ახალ წენი	637	Ахалшени
6	ზა	638	За
	ლაკვა:		Лаква:
1	მარიამი	639	Марями
2	ფუტრევი	640	Футреви
3	ერწო	641	Ерцо
4	კველთა	642	Квелта
5	ხობეთი	643	Ховети
6	მობისი	644	Мобиси
7	ბორცვის ჯვარი (ბოცისჯვარი)	645	Борцвс джвари
1	მანგლისი და მის ხევი:	646	Манглиси и его ущелье:
3	ოდისი 2	648	Одиси 2
4	ერდო (ედოაი)	649	Ердо
5	საქრისი	650	Сахриси
6	ახიკი	651	Ахики
7	მევიანი	652	Мевяиси
9	თხილოუნა 2	654	Тхилоуна 2
10	ცხენი კალა	655	Цхеникала
11	არშანეთი	656	Аршанети
12	მაწუნარა	657	Мацунара
13	კოზნანაშენი	658	Кознашени
14	შარაბეთი	659	Шарабети
16	საყავრე 2	661	Сакавра 2
17	უგუდეთი	662	Угудети
18	ააოთი	663	Ахоти
	ვერის ხევი:		Ущелье Вера:
1	აკურისი	664	Акуриси
2	ბეთენია	665	Бетениа
4	ნაშირის გორა 2	667	Нахширсе гора 2
5	წყულუეთი	668	Цхлуეთი
6	ღვევი	669	Гвеви
7	წვერი	670	Цвери
8	ვანათა	671	Ванати
9	დრე	672	Дре
10	შავთა	673	Шавта
1	დიდუბე	674	Дидубе
2	ჩულტრეთი	675	Чултрети
3	ახალ სოფელი	676	Ахалсоели
8	ლილო 5	681	Лило 5
9	ნათლული	682	Натлугი
	ლაშქლავური		Гомелაური
	ლოჯინხედ, ობა 1		На Лочине, оба 1
	დემურჩ ასალნუ, ობა 120		Демурч асалну, оба 120

**დამატება II. სია დაგეგმილ სივლე-გუჯრებისა, რომლებშიც
მოხსენებულნი არიან ქვემო-ქართლის სოფლები და სხვა
დასახლებული ადგილები.**

§ 21. მანმარტაბანი

ამ სიის შესადგენად საჭირო შეიქნა შემდეგი შესწორებანი შეგვეტანა სიველ-გუჯრების დათარიღებაში:

„საქ. სიძვ.“ ტ. I—57. სიველი ეხება ღორისთავს და ჯალდამს, დათარიღებულია 1781 წ. თვით ე. თაყაიშვილს ეს თარიღი საეჭვოდ მიაჩნია, რადგან ქორონიკონი სხვა ხელით და სხვა მელნით ყოფილა დედანში ჩაწერილი. მყიდველი ვახტანგ მდივანბეგია. გამყიდველებია სხვათა შორის, შიოშ ბარათაშვილის შვილები: გუგუნა, გიორგი, ბარათა, დურმიშხან და აეთანდილ, რომლებიც, აეთანდილს გარდა, ყველანი იხსენიებიან მამასთან 1678/96 წლ: სიველში (სიძვ. II 170, აეთანდილის მაგიერ აქ იხსენიება ბერი). რადგან შიოშ ბარათაშვილი ცოცხლად სჩანს 1689 წ. (სიძვ. I—322), ვახტანგ მდივანბეგი კი გარდაცვლილად სჩანს 1696 წ. (იხ. ქვემოთ. განმარტ. „სიძვ.“ II—164.), ამიტომ ეს სიველი უნდა მივაკუთვნოთ 1689/96 წლ.

„საქ. სიძვ.“ № 106. სიველი ეხება ამილლაბარ გოსტაშაბაშვილს და მისი ძმების გაყრას. დათარიღებულია 1711/14 წ. რადგან ამილლაბარი გამოეყო თავის ბიძებს 1713 წ. („სიძვ.“ I—303, 304), ამიტომ მისი და მისი ძმების გაყოფა უნდა მომხდარიყო არა უადრეს 1713/14 წლ.

„საქ. სიძვ.“ № 127. სიველი ეხება პაპუნა გოსტაშაბაშვილისა და მისი შვილების მიერ მამულის გაცემას. დათარიღებულია 1636/1703 წლ. შვილებს შორის მღვსენებულია პაპუნას უფროსი ვაჟი გოსტაშაბი. გოსტაშაბი 1696 წ. (სიძვ: 1—364) უკვე ცოცხალი არ ყოფილა, რადგან ამ სიველში მოხსენებულია პაპუნა, მისი დანარჩენი შვილები და გოსტაშაბის შვილი ამილლაბარი (იხ. საძიებელი). თვით გოსტაშაბი კი აღნიშნული არაა. ამიტომ საფაქრებელია, ეს სიველი უნდა ეკუთვნოდეს 1636/96 წლ.

„საქ. სიძვ.“ I № 128. საფიცრის წიგნი ოთარ და პაატა გერმანოზის შვილებისა, მიცემული პაპუნა გოსტაშაბიშვილისადმი დათარიღებულია 1636—1703 წ. ოთარი, შვილი გერმანოზისა, 1693 წ. გარდაცვლილად სჩანს (იხ. ქვემოთ განმარტ. სიძვ. I № 330, გერმანოზის შვილების შტო № 2), პაატა გარდა-

ცვლად სნანს 1688/1703 წ. (იქვე. № 3), გერმანოზი კი 1653 წ. (იხ. იგივე შტო № 1). ამიტომ ეს სიგელი 1653/1692 წწ. უნდა ეკუთვნოდეს.

„საქ. სიძვ.“ 1 № 129. სიგელი ეხება პაპუნა გასტაშაბაშვილის და ღურ-მიშხან ფალაფანხოსროშვილის მამულების გაცვლას. დათარიღებულია 1636-1703 წ. ამ სიგელში მოხსენებულია 1676 წლ. სიგელი (სიძვ. I—48). ცხადია, ამ წლის ადრე სიგ. № 129 შედგენილი ვერ იქნებოდა. მეორეს მხრით, სიგელში იხსენიება, როგორც ცოცხალი, თაყა ფალაფანხოსროშვილი, რომელიც 1684 წ. გარდაცვლილი ყოფილა, რადგან ამ წელს მამულს ყიდიან ზისი შვილები ბარათა, იოთამ და ზურაბი (სიძვ. II—113); ამიტომ ეს სიგელი 1676/84წ. უნდა იყოს დაწერილი.

„საქ. სიძვ.“ 1 № 130. ამ სიგელით. პატრონი ვახტანგი უბოძებს ყმებს ოთარ ბარათაშვილს (იხ. განმ. სიგ. 1--330, გერმანოზ. შტო № 2), მეჯინბეთ-ხუცეს პაატას (იქვე № 3) და ბერს (იქვე. № 4). დათარიღებულია 1703-24 წლ. გერმანოზის შვილების ზემომოყვანილი შტოს დატების მიხედვით, პატრონი ვახტანგი უნდა იყოს არა ვახტანგ VI, როგორც ფიქრობს ე. თაყაიშვილი, არამედ ვახტანგ ბატონიშვილი. შემდეგ ვახტანგ მე-V, და მისი დათარიღება შეიძლება 1658-1676 წლებით, რადგან 1676 წ. ვახტანგი უკვე მეფედ იყო. ამ სიგელში კი იგი იხსენიება მხოლოდ პატრონად.

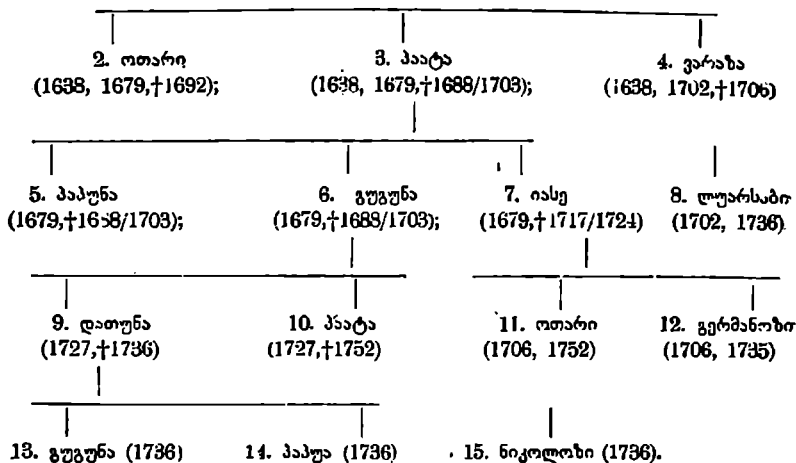
„საქ. სიძვ.“ I—307. სიგელი ეხება გუდარეხს, ვერხენალას, ხოფისს და ცოვრეთს. ხელმოწერილია მეფე ლუარსაბის იმერ. ქორონიკონი უზის ს 3 ს; ამის-და გვარად დათარიღებულია 1600 წლით. მეფე ლუარსაბი მეფობდა 1605-1616წლ. (იხ. ჟორდ. ქრ. II ტ. გვ. 434-441). ამიტომ ქორონიკონი უნდა იყოს ს 3 ს და თარიღი 1610 წელი.

„საქ. სიძვ. I № 330. სიგელი ეხება გერმანოზის შვილების მრავალ სოფ-ლებს. ექ. თაყაიშვილის სიტყვით იგი შესდგება 38 ერთიმეორეზე მიკერებულ ნაჭრებისაგან, რომელთაგან 17 „ნამდვილი“ ყოფილა, დანარჩენი კი პირი. ყველა დათარიღებული ნაჭრები, მისის აზრით, ეკუთვნის 1756 წ., გარდა ერთისა, რომელიც ეკუთვნის 1712 წ.

დაბეჭდილ ტექსტში ყველა ამ ნაჭრებს ნუმერაცია აქვს გაკეთებული გამოცემლის მიერ და „ნამდვილად“ აღნიშნულია არა 17, არამედ მხოლოდ 16 ნაჭერი (5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 32, 33), ქორონიკონი უზის 5 და 9 ნაჭერებს „უ მ დ“—1756 და 37 ნაჭერს „უ“ 1712 წ.

ზოგიერთი ნაჭრების დათარიღება უფრო დაახლოვებით შეიძლება, თუ ჩვენ წინასწარ გამოვარკვევთ იმ გერმანოზიშვილების ნათესაურ ურთიერთობას, რომლებიც მოხსენებულნი არიან ამ ნაჭრებში. იქ იხსენიებიან: 10-ში—ვარაზა, ოთარი, პაპუა და გუგუნა, 24-ში—დათუნა და პაატა, 28-ში—გუგუნა და იასე; 37-ში—დათუნა, პაატა, და მათი ბიძა იასე; 31-ში—ოთარი, 5-ში—ნიკოლოზი და პაპუა, 9-ში—ნიკოლოზი, დანარჩენში—ოთარი და გერმანოზი.

ყველა ესენი ცნობილინი არიან სხვადასხვა სიგელ-გუჯრებიდან, როგორც ეს შემდეგ (იხ. საძიებელი-ლექსიკონი) იქნება განმარტებული. მათი ნათესაური ურთიერთობა ჩვენ ასე გვაქვს წარმოდგენილი:

ამ შტოს მიხედვით ჩვენ შეგვიძლია დაახლოებით გამოვიკვლიოთ როგორც ამ სიგელის (№ 330) ზოგიერთ ნაქერის თარიღი, ისე გერმანოზი-შვილების ვინაობა, ვიზედაც ამ ნაქერშია ლაპარაკი.

ნაკ. 24. ეხება ენაგეთს, გაცემულია მეფე ერეკლე-ნაზარალიხანისაგან, რომელიც მეფობდა დროგამოშვებით 1688—1703 წლ. გებატონეზად დასახელებულია დათუნა და პაატა. ესენი არიან გუგუნას (შტო № 6) შვილები (შტო 9, 10). მაშასადამე, ეს ნაქერი ეკუთვნის 1688/1703 წ. და გუგუნას გარდაცვალების თარიღად უნდა მივიღოთ იგივე წლები.

ნაკ. 10. ნაქერი ეხება ხოდაბუნების და საენნახე ადგილების გაყოფას მარაბდაში ვარაზა ბარათაშვილის (შტო 4) და მისი ძმისწულების პაპუნას (შტო 5) და გუგუნას (შტო 6) შორის. რადგან პაპუნას და გუგუნას მამა პაატა (შტო 3) ცოცხლად იხსენიება უკანასკნელად 1679 წ., გუგუნა კი გარდაცვლილად იხსენიება 1688/1703 წ. (იხ. ზემოთ ნაკ. 24), ამიტომ ეს ნაქერი უნდა ეკუთვნოდეს 1679—1688/1703 წლებს.

ნაკ. 28. ამ ნაქერით იესეს მიეცა საუმცროსოდ ტბისში გუგუნას აშენებული სასახლე კარმიდამოთი. ნაქერი გაცემული უნდა იყოს გუგუნას გარდაცვალებიდან იესეს (შტო 7) გარდაცვალებამდე, ე. ი. 1688/1703—1717/24 წლ.

ნაკ. 38. ამ ნაქერით ოთარ ბარათაშვილი ყიდულობს ლიპარიტისშვილისაგან ერთ ყძას. მოწმედ დასახელებულია მანგლელი მთავარეპისკოპოზი ნიკოლოზი, რომელიც უნდა იყოს შვილი პაპუნა გოსტაშაბაშვილისა და რომელიც მანგლელად იხსენიება 1699—1702 წლ. სიჯელებში (სიძე. I—58, II—157) და მთავარეპისკოპოზად 1712 წ. (იქვე I—136). 1718 წ. მანგლელად უკვე იყო იოანე (იქვე II—250), ამიტომ ეს სიგელი გაცემული უნდა ყოფილიყო 1702—1718 წლ.

ნაკ. 37. ამ ნაქერით ძმისწულები დათუნა (შტო 9) და პაატა (იქვე 10) უთმობენ ბიძას იესე გერმანოზიშვილს (იქვე 7) საუფროსოს. ცოცხლად იხსენიება ვახტანგ მეფე. ამიტომ ეს ნაქერი მართლაც უნდა ეკუთვნოდეს 1712 წ., როგორც ამას ამტკიცებს ქორონიკონი.

ნაკ 5 და 9. სიგელები ეხება სოფლების დაუსახელებლად ყმებს, რომლებიც რგებია § 5-ით ნიკოლოზს და პაპუსს და § -ით—ნიკოლოზს. გერმანოზიშვილების გვარში ნიკოლოზი გვხვდება მხოლოდ ერთად-ერთი ოთარისშვილი (შტო 15). პაპუა უნდა იყოს დათუნას შვილი (იქვე 14). ეს ნაქრები შედგენილი უნდა იყოს არა 1756 წ., როგორც ამას ქორონიკონი უჩვენებს, არამედ 1756 წლ. შემდეგ, რადგან 1756 წ., როგორც დანარჩენი ნაქრების განხილვიდან სჩანს, უნდა მომხდარიყო იესეს შვილების: ნიკოლოზის მამის ოთარისა და გერმანოზის გაყრა.

დანარჩენი ნაქრები ეხება:

ჩხეკეს (ცხეკეს, ნაკ. 1), აბელიას, ტბისს (2), ერგენტალას (ელგენტალას 29), აბელიას (4, 13), ვერხვნალას (6), ზასს (?), სხალნარს (12, 23), მარაბდას (14, 17), ენაგეთს (18), კორკუთს (20) მკოვრეთს (21), კოხოტას (22), ბეთენიას (25), დაუსახელებელ სოფლებს (32, 33), ანდრიას (35), რომლის ყმები რგებია ოთარს. აკურისს, სხალნარს, რევაშენს (11), დაუსახელებელ სოფლებს (15, 31), ანდრიას (27), აკურისს, კოკატლისს, პირმიწეთს (30), რომლის ყმები რგებია გერმანოზს, მარაბდას (16), ზაღ (19), ენაგეთს (26), რომლის შესახებ არ არის ნათქვამი, ვის ერგო.

ოთარი და გერმანოზი, რომლებზედაც ამ ნაქრებშია ლაპარაკი, არიან იესეს შვილები (შტო 11 და 12). ისინი ცოცხლად სჩანან: ოთარი 1752 წ. და გერმანოზი — 1738 წ. ამიტომ ადვილად შესაძლებელია, მათს შორის გაყრა მომხდარიყო 1756 წ., როგორც ამას ფიქრობს ე. თაყაიშვილი.

„საკ. სიძგ.“ II—74. სიგელი ეხება ზურაბ თუმანიშვილის მ. ერ სულხანიშვილების მამულის ყიდვას წ. დოკუმტში. იხსენიება ქვ.-ქართლის სოფელი ვეძისი, დათარიღებულია 1683წ, რაც უბრალო შეცდომაა, რადგან ქორონიკონი უჩვენებს ტნია, ე. ი. 1673 წ. მართლაც, ამ ნასყიდობის დამტკიცება მოხდა 1681 წ. (იქვე III—583), ასე რომ ყიდვა არ შეიძლებოდა მომხდარიყო 1683 წ. ამიტომ ეს სიგელი უნდა მიეკუთვნოს 1673 წ.

„საკ. სიძგ.“ II—154. თამაზ სარდლის მეორე საფიცრის წიგნი, მიტე-მული ვახტანგ მდივანბეგისადმი (იხ განმარტ. II-164, 170), დათარიღებულია 1676/86 წ. ცოცხლად იხსენიება მისი უფროსი ძმა პაპუნაბეგი (იხ. § 15). პირველი საფიცრის წიგნი (იხ. ქვემოთ განმარტ. II—173), რომელიც მოხსენებულია ამ საფიცრის წიგნში, როგორც დაეინახა, დაწერილია 1684/85 წ., ამიტომ ეს მეორე წიგნი გაცემული უნდა იყოს 1885-96 წლებში.

„საკ. სიძგ. II—159.“ სიგელი ეხება მარაბდას, ტბისს, ვერხვნალას, ფიტარეთს, რევაშენს, სხალნარს, აკურისს, ანდრიას, ვაჟთახევს და ქაცაბანს, რომლებზედაც დაობდენ ვარაზა გერმანოზიშვილი და მისი ძმისწულები პაატას შვილები პაპუა და გუგუნა. დათარიღებულია 1695-1703 წ., უნდა იყოს 1692-

1700, რადგან მთავარ მოსამართლედ დასახელებულია თამაზ სარდალი, რომელიც 1700 წ. გაწვეული იყო სპარსეთში, სადაც ის მოკლულ იქნა 1701 წ. (სეხნია ჩხეიძის ისტ. გვ. 19).

„საქ. სიძგ.“ II—164. სიგელი ეხება სოფ. თათანს. დათარიღებულია 1704 წლ. ქორონიკონი ტუბ. მყიდველად აღნიშნულია მდივანბეგი ორბელი, ე. ი. ვახტანგ ყაფლანიშვილი მდივანბეგი და მისი შვილები სულხანი, ერასტი, ვახუშტი და ყაფლანი. ეს ქორონიკონი შეცდომა უნდა იყოს. ვახტანგი მდივანბეგი უფრო აღრინდელ ისეთ სიგელებში არ იხსენიება, სადაც უთუოდ უნდა ყოფილიყო ნაჩვენები, თუ კი იგი მაშინ ცოცხალი იქნებოდა. ამგვარი სიგელებია: 1) ლუარსაბ ყაფლანიშვილის დაქორწინება 1696/1701 წელს (სიძგ. II—386 იხ. განმარტ. ქვემოთ), სადაც ჩამოთვლილია ვახტანგის მამის ყაფლანის ყველა შვილები და შვილისშვილები, სხვათა შორის თამაზ სარდალი, რომელიც 1700 წ. გაწვეული იყო სპარსეთში და იქ იქნა მოკლული 1701 წ. (იხ. განმ. სიგ. II—159); 2) მისი შვილების სულხანის და დანარჩენების ნასყიდობა 1696 წ. (საქ. სიძგ., II—138); 3) მისი შვილების ერასტის და დანარჩენების ნასყიდობა 1702 წ. (იქვე II—156); 4) ამილახვარების საფიცრის წიგნი მიცემული ორბელის შვილებისადმი, სხვათა შორის, ვახტანგ მდივანბეგის შვილების სულხანის და დანარჩენებისადმი, დათარიღებული ე. თაყაიშვილის მიერ 1685/95 წლ. (იქვე II—145); 5) ვახტანგ მდივანბეგის ძმის ასლანბეგის საფიცრის წიგნი, მიცემული ძმისწულებისადმი (ვახტანგ მდივანბეგის შვილებისადმი) 1696 წ. (იქვე II—139); 6) 1703 წლ. სიგ. (იქვე I—254), სადაც მდივანბეგად მოხსენებულია უკვე ვახტანგის შვილი ერასტი; 7) მდივანბეგობის რიგი, მიცემული ვახტანგის შვილის ერასტისადმი (დასტურლამალი თავი რ) 1704 წ.

რადგან მამის სიცოცხლეში შვილები ჩვეულებრივ მართო თავის სახელზე, მამის დაუსახელებლად, მამულს არც ყიდულობდენ და არც ყიდდენ, უნდა ვიფიქროთ, რომ ვახტანგ მდივანბეგი 1696 წ. უკვე ცოცხალი არ იქნებოდა, ამიტომ ქორონიკონი უნდა იყოს არა ტუბ, არამედ ტუბ ე. ი. 1694 წ.

„საქ. სიძგ.“ II—170. სიგელი ეხება ჯალდამის ანუ „ძველთავან“ ღორის თავის ორი ყმის გაყიდვას; დათარიღებულია 1706 წ. მყიდველი—ვახტანგ მდივანბეგი (იხ. ზემოთ), გამყიდველი — შიოშ, თამაზ ბარათაშვილის შვილი და მისი ძმები. შიოშის მამა თამაზ და მისი შვილი სიოშ (შიოშ) იხსენიება 1643 წ. სიგ. (სიძგ. II—48). თამაზ გარდაცვლილად სჩანს 1678 (I—49), როცა მისი შვილი შიოში ყიდის თავის წილს ღორისთავს და ჯალდამში, ამიტომ ეს სიგელი უნდა ეკუთვნოდეს 1678/1696 წწ.

„საქ. სიძგ.“ II—173. თამაზ სარდლის ყაფლანიშვილის საფიცრის წიგნი მიცემული ვახტანგ მდივანბეგისადმი. დაწერილია ლევან ბატონიშვილის მიერ, დათარიღებულია 1675/85 წ. ეს საფიცრის წიგნი, ეტყობა, გამოწვეული იყო იმით, რომ 1684 წ. (II—73) თამაზის და ვახტანგის უფროსმა შვილო ძმამ პაპუნაბეგმა იშვილა ვახტანგის შვილი ერასტი. ამან გაღვიწვია დანარჩენ ძმებს შორის უკმაყოფილება, რადგან ამ აქტით საუფროსო გადადიოდა ერასტისზე. ამიტომ ეს სიგელი უნდა ეკუთვნოდეს 1684/85 წ.

„საქ. სიძვ.“ II—211. სიგელი ეხება შუა-ბოლნისს, ქვემო ბოლნისს და ბოლნისს. დათარიღებულია 1620 წ. თანახმად ქორონიკონის ტკ-ისა. მყიდველად იხსენიება გიორგი ყაფლანიშვილის შვილები პაპუა, გორჯასპი და ზურაბი. მათი მამა გიორგი ცოცხალია 1675 წ. (იქვე II—215); 1698 წ. (იქვე II—92) მისი შვილების ნასყიდობაში იგი უკვე არ იხსენიება. პაპუა გარდაცვლილად სჩანს 1712 წ. (იხ. ზემოთ § 15). ამიტომ ეს სიგელი უნდა ეკუთვნოდეს 1675—1712 წლ.

„საქ. სიძვ.“ II—294. იესე მეფის წერილი „ლუარსაბ სარდალსა მდივანბეგ ერასტისადმი“ მათი სახლისკაცის დანაშაულის შესახებ. დათარიღებულია 1724-28 წლით. ამ სიგელს მიწერილი ჰქონია: „ესე მეფე იასეს ებოძა სარდალთან მდივანბეგთან“. თუ ეს უხერხული მინაწერი კომენტატორის შეცდომა არ არის, წერილი უნდა ეკუთვნოდეს იესეს პირველი მეფობის დროს, ე. ი. 1714-1716 წლ. (სიძვ. I—106, თარიღი ექვ. თაყაიშვილისა), რადგან ლუარსაბ სარდალი უკანასკნელად სჩანს 1718 წ. (სიძვ. III—177); 1721 წ. საბარათაშვილოს სარდალად კი უკვე ვახუშტი ბატონიშვილია (1721 წ. აღწ.).

„საქ. სიძვ.“ II—336. სიგელი ეხება შუა-ბოლნისს და ქვემო-ბოლნისს. დათარიღებულია 1635 წ. ეს უბრალო შეცდომაა, რადგან ქორონიკონი უჩვენებს უკვ, ე. ი. 1735 წ. მართლაც შიგ მოხსენებული პირები ყველა მე-XVIII საუკუნის ოციან და ოცდაათიან წლების მომქმედი პირნი არიან: დემეტრე ზურაბისშვილი ყაფლანიშვილი 1738 წ. („სიძვ.“ II—352), მისი შვილები ყაფლანი და ზაალი—1746 წ. (იქვე I—390), მდივანი აფთანდილი 1738წ. (იქვე II—351), თუმანიშვილი სულხანი 1736 წ. (იქვე II—344), ღრეული კაცია (1701/11წლ. აღწ.), ტფილელი ეფთვიმე 1733/36 წ. (იქვე I—384, II—342), სულეიმანიშვილი ომანი (1721 წლ. აღწ.).

„საქ. სიძვ.“ II—386. მზითვის წიგნი ანა ქსნის ერისთვის ქალის, რომელიც მიუთხოვებიათ ლუარსაბ ყაფლანიშვილისათვის. დათარიღებულია 1692-1703; უნდა იყოს 1696/1701, რადგან, როგორც დავინახეთ (იხ. განმარტ. სიძვ. II № 164), ერთის მხრით შიგ არ არის მოხსენებული ვახტანგ მდივანბეგი, რომელიც 1696 წლიდან ცოცხლად არა სჩანს და მეორეს მხრით შიგ მოხსენებულია თამაზ სარდალი, რომელიც მოკლულ იქნა სპარსეთში 1701 წ. (იხ. ზემოთ განმ. სიძვ. II—159).

„იხტ. ხაზ.“ IV წ., გვ. 53. ამ გუჯარით ბატონიშვილები გიორგი და ლევანი სწირავენ მცხეთის ეკლესიას სოფ. წავკისს. დათარიღებულია თანახმად ქორონიკონისა (ტნიე) 1677 წ. გიორგი ბატონიშვილი, ძე ვახტანგ V სა, უკვე 1676-დან მეფედ იყო, ამიტომ, ეს სიგელი გაცემული უნდა ყოფილიყო—1676 წლამდე.

ქრონიკები ტ. II გვ. 442/444. ორი სიგელი შეიცავს ყაფლანიშვილების შთამომავლობის საჩივარს თავის ძმა ასლან ყაფლანიშვილზე მამულის შემოსავლის შესახებ. მომჩივნები ადარებენ მათი უფროსი გარდაცვლილი ძმის პაპუნას ბატონობას ასლანის ბატონობასთან და აცხადებენ, რომ ასლანი თავის ბატონობაში მამულის შემოსავალს ისე არ ანაწილებს, როგორც წესია და როგორც პაპუნა ანაწილებდაო. ქორონიკონი უზის ტზ-ტპ და დათარიღებულია 1619 და 1620 წლ. როგორც ზევით გამოვარკვეით (იხ. § 15), პაპუნა, უფროსი

შვილი ყაფლანისა, ცოცხლად არა სჩანს 1696-1701 წ. მაშასადამე, მანამდე ამგვარი საჩივრები აღძრული ვერ იქნებოდნენ. საფიქრებელია, რომ ქორონიკონი ტზ და ტც-ს მაგიერ უნდა ყოფილიყო ტპზ და ტპც, მაშინ ამ სიგელების თარიღი იქნება 1699 და 1700 წელი.

ქართლ-კახეთის მონასტრების საბუთები, გამოცემა თ. ჟორდანიასი, გვ. 227. გუჯარი ეხება საეკლესიო სოფლის მეთრევანის დაბეგვრას მანგლელი მთავარეპისკოპოსის ევდომოსის მიერ. დათარიღებულია 1670 წ. აღნიშნულია, რომ სოფ. მეთრევანი შეუწირავს მცხეთისათვის გიორგი მეფეს, შანავეზის ძეს.

მეფე გიორგი მეფობდა 1676 წლიდან. ამიტომ მეთრევანის დაბეგვრაც მოხდებოდა, რასაკვირველია, ამ წლის შემდეგ. მართლაც ისტ. საბუთებში (წ. V, გვ. 54) დაბეჭდილია გუჯარი 1678 წლისა სადაც, სჩანს, რომ მეთრევანი შეუწირავს გიორგი მეფეს მცხეთისათვის 1678 წ.; შემდეგ, გიორგის მეფობაზე ჟორდანიას მიერ დაბეჭდილ გუჯარში ლაპარაკია, როგორც წარსულზე („ოდეს განაგებდა სამეფოს და ტახტსა მამისა თვისისასა ძე დიდი მეფის შანავეზისა ღვთის მოყვარე, სახელოვანი და სახელდიდი მეფე გიორგი, ეამსა მას თვისსა შემოსწირა“ და სხვა). ამიტომ საფიქრებელია, რომ დაბეგვრა მოხდა და გუჯარი, მოთავსებული ჟორდანიას კრებულში, დაიწერა არა უადრეს 1688 წლ., როცა ქართლში გიორგის შემდეგ პირველად გაბეჭდა ერეკლე ნაზარაღისანი.

Прил. II—Список напечатанных сигели и гуджари, в которых упоминаются деревни и остальные населенные места Квемо-Картли.

§ 21. В грузинском тексте произведены исправления в датировании некоторых сигели и гуджари на основании сопоставления с другим документами. В русском тексте эта часть работы опущена. Окончательные же выводы помещены в списке „Сигели и Гуджари“ (§ 22).

§ 22. სიგელ-გუჯარების სია: *)

Список Сигел-Гуджар: *)

სიგელ-გუჯარები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებელი ადგილები	გამოცემის წლები. №№ 1-100	სიგ.-გუჯარების თარიღი. დათმ. სურსათი და გუჯარები	Сигел и гуджар и упоминаемые в них деревни и населенные места
„საქ. სიძვ.“ გამოცემა თაყაიშვილისა ტ. I.			„Древности Грузии“, изд. Такайшвили т. I.
ნაქურდევნი, ურთხნალი, წლები-დიდი	36	1441	Накурдеви, Уртхнали, Цлепи-Диди
მოლაკი	37	1583	Мозави
ტბასი	41	1659	Тбиси
კობხარი	43	1662	Кохвари
ენაგეთი, პაპის-გორა, ტბისი	44	1671	Енагети, Папис-Гора, Тбиси
ენაგეთი, ტბისი	47	1673	Енагети, Тбиси
ანდრია, ტბისი, ფორქალისი	48	1676	Андриа, Тбиси, Поркаლისი
ლორისთავი, ჯალდამი	49	1679	Горис-Тави, Джалдами
თხვინთბა (თახვინთვისი), ენაგეთი, პაპის-გორა, ტბისი	50	1671	Тхвинтба, Енагети, Папис-Гора, Тбиси
ზემო წერაქვი	54	1689	Земо-Церакви
ლორისთავი, ჯალდამი (1681)	57	1689-96	Горис-Тави, Джалдами
ჩიკვთა	58	1693	Чхиквта
გრძელი (გარძელი)	59	1690	Грдзელი
ლორისთავი, ჯალდამი	60	1704	Горис-Тави, Джалдами
ენაგეთი	62	1710	Енагети
ირაგა	67	1717	Ирага
მარაბი, ჩრდილის უბანი	68	1719	Марави, Чрдили-Убანი
ვანკი, ზეულისტანი	69	1723	Ванки, Зеулистанი
ასურეთი, ვანკი, ზეულისტანი	70	1723	Асурети, Ванки, Зеулистанი
ახალშენი, ბითნია, ძუღულეთი, ეცო (ეწრა), ნიაწარი, საყეცე, ქვათეთრი, ცხნარი, ცხვრისი, კანდარი	71	1720	Ахалшени, Битния, Дзугулети, Ецо, Ниацари, Сакеце, Ква-тети, Цхари, Цхარиси, Чандари
დბალი	72	1724	Дбаги
ნაქურდევნი	73	1724	Накурдеви
ჩიკვთა, ბობი	74	1725	Чхиквта, Хоби
მლაშე (მლშე), ჩიკვთა	75	1728	Млаше, Чхиквта
ტბისი	77	1731	Тбиси

*) შენიშვნა: ფრჩხილებში აღნიშნულია სიგელ-გუჯარებში ნაჩვენები თარიღი და სოფლების სახელწოდებანი; ფრჩხილებს გარეშე—ჩვენს მიერ შესწორებული (იხ. §§ 21, 60—65).

სია დანარჩენ სიგელ-გუჯარებისა, რომლებიც ამ შრომაში იხსენიება, მოყვანილი იქნება შემოთხვევაში (იხ. საძიებელი-ლექსიკონი).

*) Примечание: В грузинском тексте в скобках помещены даты и названия деревень, указанные в сигел-гуджар; в вне скобок — нами исправленные (см. §§ 21, 60—65).

Список остальных сигел-гуджар, упомянутых в настоящей работе, будет помещен в IV части (см. указатель-словарь).

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	გამოცემის ნაკვ. №: №.პ. V. ნაშ.	სიგ.-გუჯრების თარიღი: Дата выдачи и г.д.н.	Сигели-гуджары и упоминаемые в них деревни и населенные места
აბელია	78	1732	Абелиа
ჩხიკვათა (ჩხიქეთა, ჩახქეთა)	79	1733	Чхиквата
ვლეთია (ელაფია)	80	1733	Елпиа
თაკვი (თაკვი)	81	1716-18	Такви
აბრამეთი	83	1736	Абрамети
ბუჯღუღეთი, ლოუბანი	84	1736	Бужгулети, Гоубани
აკურისი	87	1743	Акуриси
თაკვი (თაკუ)	88	1745	Такви
დიდება, ლოლოვნა	90	1749	Дидеба, Головна
ენაგეთი	92	1756	Енагети
ენაგეთი	93	1762	Енагети
ლიპი, ნაპალატევი, ორმე	94	1774	Липи, Напалатеви, Орме
ახპატი, სოლოღაანთ-ხემო	96	1778	Ахпат, Сологаант-Земо
ენაგეთი	100	1783	Енагети
მარაბდა	101	1784	Марабда
აკურისი	102	1736	Акуриси
გუნანეთი, ერდო, ქოთიში, ლოლოვნა, წერაქვი, წინანური (1711-1714)	106	1713-14	Гунанети, Ердо, Котипи, Головна, Церакви, Цишапური
ენაგეთი	109	1749	Енагети
სალორისი, ლოუბანი	110	1622	Сагориси, Гоубани
აგუდანეთი	111	1626	Агуданети
ახალმენი, დვალთა, თაკვი	114	1629	Ахалмени, Двалта, Такви
აკურისი	117	1654	Акуриси
ტბისი	120	1685	Тбиси
ახალქალაქი, ვანქი, პატარა ტამლაია	121	1676	Ахалкалак, Ванк, Патара-Тамлаиа
ტბისი	126	1692	Тбиси
ანდრია, გრძელი, ზემო-ნასკირალა, ტბისი (1636-1703)	129	1676/84	Андрия, Грдвели, Земо-Наскирала, Тбиси
ქანდარი	130	1675 92	Чандари
აკურისი, ენაგეთი	131	1701	Акуриси, Енагети
ვაკე, თაკვი	132	1703	Ваке, Такви
ანდრია, დურნუკი	133	1705	Андрия, Дурнуки
მარნეული, ლოლოვნა	134	1706	Марнеули, Головна
ენაგეთი	135	1712	Енагети
ლოლოვნა	136	1712	Головна
აგუდანეთი	137	1713	Агуданети
შუღაპერი	139	1724	Шугапери
ბოგვი	140	1729	Богви
აგუდანეთი, ვაკე, პატივანი (პატივანი)	141	1732	Агуданети, Ваке, Пативани
ტბისი	142	1732	Тбиси
თაკვი	144	1736	Такви
შოლავი	146	1743	Шолави
ვაკე, ვანქი	149	1749	Ваке, Ванк
ანდრია	150	1750	Андрия
ენაგეთი	151	1750	Енагети
ლოლოვნა	155	1779	Головна
ლოლოვნა	156	1779	Головна
ქემო-ლოლოვნა	157	1740	Клемо-Головна
დვალთა (დვალთა)	158	1780	Двалта
ქოთიში	160	1782	Котипи
წერაქვი	162	1782	Церакვი
ზემო-წერაქვი	163	1783	Земо-Церакვი

სიგელ-გუჯარები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებული ადგილები	გ.წოდებანი ნანებ. №.წ. ა.ძვ.	სიგ-გუჯარების თარიღი. დას. სიგელ. III ა. გუჯ.	Сигели-гуджари я упоминаемые в них деревни я поселенные места
ზემო-წერაქვი	164	1783	Земо-Церакви
ქოთიში, დოლოვნა	165	1784	Котиши, Головна
ქოთიში, დოლოვნა	169	1789	Котиши, Головна
წერაქვი	171	1790	Церакви
წერაქვი	172	1791	Церакви
წერაქვი	184	1800	Церакви
ქოთიში	167	1801	Котиши
ეგრისი	245	1697	Егриси
დიდი გომარეთი, პატარა გომარეთი, ეგროსი, დიდი ეგროსი, რევაშენი, ციხე-ქვაბი	246	1763	Гомарети Диди, Патара Гомарети, Егриси, Дидი Егриси, Ревашენი, Цихе-Кваბი
აკურისი, გომარეთი, ეგრისი, პატარა ეგროსი, ვარდისუბანი, ზეულისანი, თოფრაყალა, ნაქალაქევი, ნიაწარი, რევაშენი, სხალნარი, ურცევანი, ფიტარეთი, კტია	247	1727	Акуриси, Гомарети, Егриси, Патара Егриси, Вардисубани, Зеулистанი, Тофракаლა, Нияцакени, Ницари, Ревашენი, Схалиари, Урцевани, Питарети, Ктиа
ბოგვი, დარუბანდი, ეგრისი, დიდი ეგრისი, ელფია, თხილნარა, ირაგა, რევაშენი, ქვეშის ციხე, ციხე-ქვაბი, წინევენახი, ჯიგრაშენი	248	1792	Богви, Дарубанди, Егриси, Дидი Егриси, Елфия, Тхилнара, Ирага, Ревашენი, Квешис-Цихе, Цихе-Кваби, Цилвапши, Джиграшени
დიდი ეგრისი	249	1801	Дидი Егриси
ზემო ბოლნისი, ქვემო ბოლნისი, შუა ბოლნისი, სამწევრისი	250	1670	Земо-Болниси, 'Квемо-Болниси, შუა-Болниси, Самцევრиси
ქვემო ბოლნისი, სამწევრისი, თალა (თელა)	254	1703	Квемо-Болниси, Самцევრиси, Тала
სამწევრისი, ფირფიჯანი, კიმშურა (ჯიმშური), ზემო ბოლნისი	256	1716	Самцევრиси, Пирфиджани, Чимшურა, Земо-Болниси
სამწევრისი, ქვემო საბუნდარი	257	1716	Самцევრиси, Квемо-Сахუჯდარი
ბოლნისი	258	1726	Болниси
ბო - ნი - ი	259	1749	Болниси
შინდლარა	292	1709	Шиндлара
აბელია	293	1714	Абелиа
ახალქალაქი, ტამალია	297	1717-24	Ахалкалаკი, Тамალია
ახალქალაქი, ტამალია	298	1717-24	Ахалкалаკი, Тамალია
გუდარები, ვარხვენალა	299	1717-14	Гударехი, Вархვენალა
ნად ალეთი	302	XVIII. ა.	Надאלети
აგედან თი, ახიკი (ახიკვი); აკურისი, ამლიკი, ანდრია, ახალშენი, ბეთენია (ბეთანია), ბირთისი, გუნანეთი, დვალთა, დიდება, ელფია, ენაგეთი, ერდო (ერდოთი), ერტისი, ერწო, ვაკე, ვანკი, ვარხუნა, თაკვი, თაფანი, თხვინთბა (თხვინთბისი), კვესეთი, მარიაში, მოლაკი, მძოვრეთი, ტბისი, ფორკალისი, ფეტრევი, ქოთიში, დოლოვნა, ცხნარი, წერაქვი, წინანაურა, ტანდარი, ხორბული	303	1713	Агвანეთი, Азики, Акуриси, Амзანი, Андра, Ахалшени, Бетениа, Биртვისი, Гуанети, Двалта, Дидება, Елфия, Енагети, Ердо, Ертиси, Ердо, Вакე, Ванკი, Вархუნა, Такви, Тапаци, Тхвинтба, Квесети, Марпани, Молави, Мдзавრети, Тбиси, Поркалиси, Цутреви, Котиши, Головна, Цхари, Церакви, Цинаური, Чандари, Хорбуки.
აკურისი, ახალშენი, ბაბია, დიდი ბაბია, ბეთენია, გვირგვინეთი, გუდარები, დვალთა დადვა	305-6	1543	Акуриси, Ахалшени, Бабиа, Диди-Бабиа, Бетениа, Гвиргвинети, Гударехი, Двалта

სიგელ-გუჯარები და მათში აღ- ნიშნული სოფლები და და- სახლებული ადგილები	განთავსი ნაწილს საქმ. მსმ. ვ. მსმ.	სივ-გუჯარ- ბის თარიღი დღის სიგე- ლი ნ. გუჯ.	Сигел-гуджари и упоминаемые в них деревни и насе- ленные места
ლეთი), კიტანთ დმანისი, ენა- ლაგეთი, ვრტისი, ვანჭი, ზა, თა- თი, თაფანი, კვანტასისი, კვესე- თი, კვირიკეთი, კლდისი, კოია, კობტა, მარაბდა, პატარა მარი- ამი, მოდიმნახე, შროვრეთი, ნა- ქალაქეთი, ქვემო-საბუნარი, რევა- შენი, სამადანთ-კარაქა, სარკი- ნეთი, სხალნარი, ტბისი, ფაზა- ანთ კარაქა, ქალიგენი, ქაცაბა- ნი, ქუჩათ მონასტერი, ქუჯაეთი, ლორისთავი (ლორიეთი), ყურის- ხევი, ჩხიკვა (ჩხეკეთა), ცოვ- რეთი, ცხვრისი, კაობი, ლორისებნი	307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 321 323 324 325 327 328 329 330 ²¹ 330 ¹⁰ 330 ²⁸	1810 1612-59 1612-59 1630 1653 1653 1653 1662 1669 1671 1679 1675-95 1706 1706 1727 1733 1752 1688-703 1679-1703 1688-1724	Читаант Дмаицси, Енаге- ти, Ертиси, Ванки, За, Та- ла, Тапани, Квантасиси, Клесети, Квиркети, Клдеси, Коиа, Кохта, Марабда, Пата- ра - Марпаме, Модимнахе, Мдзоврети, Накалакели, Кэ- мо - Сабузари, Ревашиси, Са- мадаант-Карака, Саркиети, Схалари, Тбиси, Паззаант-Ка- рака, Калигени, Кацабани, Ку- чат-Монастери, Куджастаи, Гор- истави, Курисхели, Чхиква, Цоврети, Цхириси, Чаоба, Хо- рихеби Гударехи, Верхянала, Цоврети, Хописи Гударети, Цоврети, Хописи Гударехи, Хописи Гударехи, Верхянала, Цоврети, Горис-Тави Абелна, Ванки Абелна, Ванки Гударехи, Мапганси, Цоврети, Горис-Тави Верхянала Мапелани Чхекли, Цицкаро Тбиси Тбиси Тбиси, Чхиква Бужулети Поркалси Енагети Марабда Енагети Марабда Тбиси Остальи. нусии: Абелна, Акуриси, Андриа, Бето- ина, Енагети, Ергентала, Верхянала, За, Кокатгиси, Кохта, Марабда, Цоврети, Пирмицети, Ревашени, Схал- нари, Тбиси, Чхекли, Цоркути Марабда Авиши, Акуриси, Амлпши, Андриа, Ахалшени, Двалта, Диакони, Дидеба, Едзани, Елпи, Ердо, Ертиси, Ерно, Вакс, Зварети, Тави, Клесети, Кохари, Ма- риანი, Мера, Тбиси, Турису-
გუდარები, ვერხენალა, ცოვრეთი, ხო- ფისი (1600) გუდარები, ცოვრეთი, ხოფისი გუდარეთი, ხოფისი გუდარები, ვერხენალი, ცოვრეთი (მცოვრეთი), ლორისთავი აბელია, ვანჭი აბელია, ვანჭი გუდარები, მანგლისი, ცოვრეთი (მცოვრეთი), ლორისთავი ვერხენალა იანუვანი ჩხეკი (ჩხეკი), წინწყარო ტბისი ტბისი ტბისი, ჩხიკვა ბუნელეთი ფორკალისი ენაგეთი მარაბდა ენაგეთი (1756) მარაბდა (1756) ტბისი (1756)	დაწარჩენი ნაჭკები: აბელია, აკურისი, ანდრია, ბეთენია, ენაგეთი, ერგენტალა (ვგლეთალა), ვერხენალა, ზა, კოკარლისი, კობ- ტა (კობტა), მარაბდა, ცოვრეთი, პირმიწეთი, რევაშენი, სხალნარი, ტბისი, ჩხეკი (ცხეკი), ცორკუტი მარაბდა ახიკი (ახიკი), აკურისი, ამლიკი, ან- დრია, ახალშენი, დვალთა, დია- კონი, დიდება, ეძანი (ეკანი), ელფია, ერდო (ერდონი), კრტი- სი, ერწო, ვაკე, ზვარეთი, თაკვი, კვესეთი, კონხარი, მარიამი (მარი-	330 331 337	1756 1770 1591

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	განკუთვნილი ნაჭრები. №№ 1-100	სიგელ-გუჯრების თარიღი დათარიღების თარიღი	სიგელი-გუჯარი и упоминаемые в них деревни и населенные места
ამნი, მერე, ტბისი, ტურისუბანი, უკანაშენი, ფუტრევი, კოთიში, ლოლოვანა, წინვენახი			ბანია, Укнашавия, Путреви, Котиши, Головна, Дивелახი
მოლაკი	338	1590	Молави
ვაკე	339	1627	Ваке
ამლივი, ერდო, ვაკე	340	1628	Амлия, Ердо, Ваке.
ლოლოვანა	341	1654	Головна
ახიკი	342	1654	Азика
ლოლოვანა	343	1659	Головна
ენაგეთი, ერტისი	344	1672	Енагети, Ертиси
ბეთენია, ერწო, თხინთბა (ხვინთვა), მოლაკი, ქვათეთრი, ცხნარი, კანდარი	345	1686	Бетения, Ердо, Тхвинтба. Молави. Кватетри, Цхари, Чамдари
აგუდანეთი	353	1634	Агуданети
აკურისი	354	1644	Акуриси
ამლივი, ენაგეთი	355	1658	Амлия, Енагети
ენაგეთი, პაპის-გორა, ტბისი	356	1671	Енагети, Папис-Гора, Тбиси
ენაგეთი, თხინთბა (თხინთვა), ტბისი	357	1679	Енагети, Тхвинтба, Тбиси
ენაგეთი, ტბისი	358	1680	Енагети, Тбиси
დარბაზი, ისპიანი, ლიყურეთი, ტრეში	359	1690	Дарбазы, Испания, Ликурети, Трешы
ჯალდანი, ვანი, კაზრეთი, ღორისთავი	360	1700	Джалдами, Ваны, Казрети, Гориставы
ისპიანი	361	1725	Испания
ბოლნისი, ისპიანი, კაზრეთი, ღორისთავი	362	1741	Болниси, Испания, Казрети, Гориставы
მარაში	363	1693	Марашы
ენაგეთი	364	1696	Енагети
ახპატი, ლორე	365	1691	Ахпаты, Лоре
ახპატი, ვართაპეტის სოფელი (ვართაპეტის სოფ.), ლორე	366	1693	Ахпаты, Вартапетис-Сопели, Лоре
ახპატი	367	1752	Ахпаты
ახპატი, აჯირი, ბაბილაშენი, ბალიკი, ბერდიკი, ბერთაქარი, გვიანა, ვანეთი, ვართაპეტის სოფელი, ვარდის წყარო, თაფლიდიანი, იოაგა, ისპიანი, კაზრეთი, კამარეთი, კანმაბუთი, კვირაყხოველი, ვართაპეტის ხევი, ლიყურეთი, მონასტერი, ნილოცა, თობისი, რაქაქეთი, ქაგარანი (ქარაგარანი), შამირანი (შამიანი)	368	1792	Ахпаты, Аджире, Баблашени, Балики, Бердики, Бертякари-Гвиана, Ванети, Вартапетис-Сопели, Вардис-Цкaro, Тафлидзави, Ирага, Испания, Казрети, Кахмахути, Квирацхоели, Карпетис-Хени, Ликурети, Моастери, Нилоца, Нобиси, Радакети, Кагарани-Шахирани
ენაგეთი, ახალშენი, არდასუბანი, პაპის-გორა	369	1701	Енагети, Ахалшени, Ардасубани, Папис-гора
აკურისი	370	1702	Акуриси
ენაგეთი	371	1708	Енагети
აგუდანეთი, დიდება, ვაკე, ლოლოვანა	372	1713	Агуданети, Дидеба, Ваке, Головна
ვაკე, თაკვი	374	1711/19	Ваке, Такви
ვანი, ზეულისტანი	376	1723	Ваны, Зеулистан
მონასტერი	377	1723	Моастери
ბუჯღულეთი, ტბისი	392	1726	Бужгулети, Тбиси
პატივანი	393	1738	Пативани
აბელია	394	1738	Абелиа

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	ბამოცემში ნახევრ. ლაზ. №. №. в изд.	სიგ. გუჯრ. ბის თარიღი დას. სიგელის და რუკა.	Сигел-гуджари и упоминаемые в них деревни и поселенные места
აბელია	385	1735	Абелиа
აპრაშეთი, მარაბდა	386	1736	Абрашети, Марабда
აბელია	387	1739	Абелиа
ვაკე, თაკვი	388	1740	Вак, Такви
ცხვისი	389	1740	Цхвиси
ლოლოენა	390	1746	Головна
თაკვი	391	1736/47	Такви
გოწო	392	1747	Ерко
ქვემო ლოლოენა	394	1779	Головна-квемо
წერაქვი, ზეო-წერაქვი, თეთრი-სოფელი, დიადარი	395	1784	Церакви, Земо-Церакви, Тетри-Сопели, Диагари
ჟლოფია	396	1785	Елпиа
ლოლოენა	397	1787	Головна
ლოლოენა	398	1787	Головна
კოთისი, ლოლოენა	399	1789	Котиси, Головна
სარვანი	402	1802	Сарвани
ხორბუკი	409	1803	Хорбуки
ფოწო	410	1808	Ерко
ბალიკი, ბერთაქარი, გვიანა, ირაგა, კახრეთი, კიანეთი, ჯავშანიანი	411	1814	Балик, Бертакари, Гвиана, Ирага, Казрети, Киагот, Джамшаниани
ტბისი	413	1627	Тбиси
ტბისი	414	1628	Тбиси
ვანკი, ცოვრეთი	416	1638	Ванк, Цоврети
ბუჯღულეთი (ბუჯღულანი), ელფია, გუდარეხი, ცოვრეთი	417	1642	Бужгулети, Елпиа
ვაძა	418	1643	Гударехи, Цоврети
ვაძა	419	1652	Вада
ვა, ცხვისი	420	1657	Ва, Цхвисი
ახალქალაქი, ტამალია, ყოშაგერში	423	1686	Ахалкалаки, Тамалиа, Кошагерши
ახალქალაქი, ტამალია,	424	1639	Ахалкалаки, Тамалиа,
სალირაშენი	427	1694	Сапраншени
ახალქალაქი	429	1716	Ахалкалаки
ანდრია, ბეთენია, სალირაშენი	431	1724	Андриа, Бетениа, Сапраншени
"საქართველოს სიძველენი" გამომცემა მისივე ტ. II			"Древности Грузии", изд.ею-же том II
თელეთი (ქვეშე თელეთი)	17	1606	Телети
რატეანი, ქვეშე	30	1468	Ратевани, Квешი
ოძისი	35	1538	Одиси
კრწანისი	39	1608	Крцани
ახალშენი, სამღერეთი, ლორისთავი	47	1643	Ахалшени, Самгерети, Гористავი
ლორისთავი, ჯალდამი	48	1643	Гористави, джалдами
ოლთისი	53	1654	Олтиси
გარისი, ორთაშუა	57	1656	Гариси, Орташუა
ოძისი	64	1663	Одиси
ფძისი, (1683)	74	1673	Вдзиси
ახალქალაქი, ტამალია	78	1688	Ахалкалаки, Тамалиა
თეზი	82	1692	Тези
ზემო-ბოლნისი	85	1693	Земо-Болниси

სიველ-გუჯარები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	განკლები ნაგებ. წიხ. ს.წ. ა.წ.	სოფ. გუჯარების თარიღი დროს მიღ- ესი და გუჯ.	Сигели-гуджари и упомянаемые в них деревни и населенные места
ბერდიკი, კირაკოხას-სოფელი, ლურჯი-ვანკი, შამირხას ნასოფლარი, ჩიტალა (ჩიტალოზი)	91	1697	Бердики, Киракозас-соели, Лурджи Ванк, Шампрас, насонлар, Читала
შუა-ბოლნისი	92	1698	Шуа-болнис
დარბაზი, ირაგა, ლიყურეთი, შთაწმინდა, სარკინეთი, ფიტარეთი, შინდლარი (შინდლარი), კრეში, ჯაბარყელა (ჯაბა)	96	1694/1658	Дарбазы, Ирага, Ликурети. Мта-Цмива, Саркиети, Питарети, Шиндлар, Чреши, Джабаркела
დარბაზი	102	1626	Дарбазы
ბერდიკი, ბოლნისი	104	1658	Бердики. Болнис
აბანო, თოფრაყალა, სენები	107	1670	Абано, Топрыкала, Сенеби
ბოლნისი-ზემო	110	1677	Болнис-Земо
თაფანი	113	1694	Тапани
კრეში	115	1685	Чреши
ახალშენი, ბუყულეთი (ბუყულეთიანი), ერტისი, ტბისი, ცხვრისი, ცხნარი, წინეუწაზი, ჯანდარი	120	1688	Ахалшени, Бужулет, Ертиш, Тбиси, Цхврис, Цинешази, Чандари
ახალქალაქი, ტამალია	122	1689	Ахалкалаки, Тамалиа
თავდიდახი	132	1692	Тавдидахи
ჩიკეთა	138	1696	Чикети
ზრბითი, ლევი	140	1696	Зрбити, Глеви
შუა-ბოლნისი	144	1692	Шуа-Болнис
შუა-ბოლნისი, ქვემო-ბოლნისი	153	1701	Шуа-Болнис, Квемо-Болнис
რეკაშენი	156	1702	Решени
ახიკი (ხაკი)	157	1702	Ахики
აკურისი, ანდრია, ვაჟთახევი, ვერხენა-ლა, კობტა, პარაბდა, რეკაშენი, სხალნარი, ტბისი, ფიტარეთი, ჯაბაზანი (1692/1703)	159	1692/1700	Акуриси, Андрия, Вахтахи, Верхяла, Кохта, Марабда, Решени, Схалари, Тбиси, Питарети, Кацабани
ქვემო-ბოლნისი, თელუ (თელის-წყარო), სამწყვარი სი	163	1703	Квемо-Болнис, Телу, Самевრиси
თაფანი, ნუგეთი (1704)	164	1694	Тапани, Мугუти
შოშილეთი	167	1704	Шошлети
ლორისთავი, ჯალდამი	168	1704	Гористავი, Джалдამი
წიხწყარო	169	1705	Цинქარო
ლორისთავი, ჯალდამი (1706)	170	1678/1696	Гористავი, Джалдამი
კოვრეთი (მცოვრეთი, მცოვრეთი)	171	1707	Коврети
აკუტი	172	1623	Акути
აბანო, ავენჯუკი, ალბაბლუ, ალბიბუქი, ბალახური, ბოსლები, გატეხილი საყდარი, გელდგი-ლანი, დელი-ყულიჯანი, დილა-მაშენი, ძველი დბანისი (დბანისი), ვარაზგარა (ვარაზარი), ვარდისუბანი, იანგიზაზი, იფნობი, კატავეთი, კაპრუკი, მანაკერტი, მიჯა, მიჯა ზემო, მუგეთი (გუგეთი), მუსეჟარიანი, მურტისი (მურგისი), მუხრანა (მუხნარი), ნარიას სოფელი (ნარია), ორმო-ხანი (ორმოხანი), ტამალია (ტამალა), ტანძია, ფარხუზლუ, ფარანჯუკი (ფარჯუკი), ფოცხერანი	174	1707	Абано, Аведжук, Албабалу, Албибуки, Балахური, Бослеби, Гатехили-Сагары, Гелдги-лани, Дели-кулиджани, Дила-машени, Дзели-Дованси, Вардагара, Вардис-убани, Вангичапи, Ипноби, Катавети, Капрук, Манакерти, Миджи, Земо-Миджи, Мугути, Мусеряни, Мухრან, Мухран, Нарис-соели, Ормо-зани, Тамали, Тацзиа, Парчухчу, Парвадუკი, Подхеряни, Каратаки, Кидла, Кавбавани, Кадиркули, Сярчачи, Шулавери, Чичхური, Пра-

სიკვლ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებელი ადგილები	განკვეთ. სე ნაწილ. № № მსგ. в лк.	სიკვლ-გუჯრების თარიღი დათვ. სიტყვ. და в რუკ.	Сягели-гуджарп и уюмниас-ме в пих деревни и населенные места
(ფოცხორინაი), ქარატაკი, ქცილა (კარცხილა), ქვაბუვანი (კობუვანი) ყადირყული (ყადირყული), სირჩაპატი (შარჩაპატი), შულავერი, ჩინჩხური, წრაურთა (წარაურთი), წითელი მკლესია, მწყეუთა (წყენეთი), ხული, ჯანბალჩა, ჯანახანი			ურტი, Цитли, с-клеспа, Микнетп, Хули, Джанбагча, Джавашаи
ახალშენი, სამტრედო, უკანდალეთი ბურთაქაი, ჯავშანიანი შოშილეთი	176 181 183	1727/1730 1709 1710	Ахалшени, Самтрехо, Укан-Даготи Бергшарп, Джавашаиши Шошплетп
ბოლნისი, ქვემო-ბოლნისი, შუა-ბოლნისი	200	1712	Болниси, Квемо-Болниси, Шуа-Болниси
აიდარბეგი	206	1703/11	Аидарбегп
შუა-ბოლნისი (1620)	211	1675/1712	Шуа-Болниси
ვეთხენელა, სახუნდარი, შუა-ბოლნისი	212 213	1662 1665	Верхшела, Сахундарп
შუა-ბოლნისი	214	1679	Шуа-Болниси
შუა-ბოლნისი	217	1679	Шуа-Болниси
ნახიდური, ქოლაგირი	220	1696	Нахидурп, Колагирп
ნახიდური	221	1696	Нахидурп
აიდარბეგი	225	1703	Аидарбегп
დარბაზი, მირტაშენი (მისტარაშენი), ტალაურთი	227	1651	Дарбазп, Мирташени, Талавери
მანგლისი, კერამდარა (ქვენადარი), აბანო	250	1718	Манглиси, Керамдара, Абаио
ოძისი	255	1712/14	Одзиси
ციხე-ქვაბი, გომარეთი	266	1713	Цихе-Кваби, Гомаретп
ლიყურეთი, საყეცე (ღზაყეცე), ფიტარეთი, ცხნარი	278	1725	Ликурети, Сакеце, Питарети, Цхари
პრეში (პრეში)	279	1725	Чрешп
შოშილეთი	281	1726	Шошплетп
აბულბაგი, (აბულბუქი), ახალშენი, მალნარი, მუსაფერაინი (მუსეფერი), ჯალდამი	285	1727	Абулмаги, Ахалшени, Магнари, Мусанерпани, Джадами,
ცხნარი	293	1727	Цхари
საყეცე	298	1728	Сакеце
აღბაბულა, საყეცე, ცხნარი	300	1728	Агбабула, Сакеце, Цхари
შულავერი	302	1723/1729	Шулавери
აბანო, საყეცე, სამტრედო, ცხნარი	303	1729	Абаио, Сакеце, Самтрехо, Цхари
თაჯანი, სალირაშენი	305	1729	Тажани, Салирашени
საყეცე, ცხნარი	307	1730	Сакеце, Цхари
დბანისი (დმანისი), ფიტარეთი	308	1730	Дбаниси, Питарети
წოთა	309	1730	Цопа
ბეთლემი, ორთაუ	310	1692	Бетлеми, Ортау
მინდლარი	314	1706	Миндларп
საყეცე	320	1730	Сакеце
საყეცე	322	1732	Сакеце
ნიაჯარი, ქვათეთრი	323	1723	Ниацари, Кватетри
ქარატაკი	326	1733	Каратакп
ქვემო-ბოლნისი, შუა-ბოლნისი, (1635), აიდარბეგი	336	1735	Квемо-Болниси, Шуа-Болниси
აიდარბეგი	337	1735	Аидарбегп
გომარეთი, ზეუსიტანი, სხალნარი, ფიტარეთი, ურცევანი, ციხე-ქვაბი	338	1735	Гомарети, Зеუსитани, Схалпарп, Питарети, Урцевани, Цихе-кваби

სიგელ-გუჯრები და მ-თში აღ- ნიშნული სოფლები და და- სახლებული ადგილები	პროტოზი ნაწილ. №№ №№. V. 184.	სიგ-გუჯრ- ბის ნომერი დღის სიგე- ლი № გუჯრ.	Сигели-гуджари и упоминае- мые в них деревни и насе- ленные места
ზემო-ბოლნისი, ქვემო-ბოლნისი, შუა-ბოლნისი	339	1736	Земо-Болнис, Квемо-Болни- си, Шуа-Болнис
ფიტარეთი	340	1736	Питарети
ბოლნისი, სამტრედო	342	1736	Болнис, Самтрედო
შუა-ბოლნისი	343	1736	Шуа-Болнис
ჭიფუჭები (ჭიპეჭი)	344	1736	Чипекеби
ნიაწარი, ქვათეთრი	346	1736	Нияцари, Кватетри
შუა-ბოლნისი	347	1737	Шуа-Болнис
მარაბდა	349	1737	Марабда
გორინუჯი, ვანი, უკან-გორი, ჭაგა- რიანი (ქამარიანი), ჩინჩხური, ბალიჭი	351	1738	Балич, Гориджуи, Вани, Укан- Гори, Кагаряни, Чичхури
უკანგორი	352	1738	Укан-Гори
მარაბდა (მარბადა), ტაგნაგეთი, მუხათი (მუხანი), ვაშლოვანი, ერტისი, დიდება	361	1558	Марабда, Тагнагети, Мухати, Вашловани, Ертиси, Дидеба
კუმისი, საქულე	362	1619	Кумиси, Сакуде
კუმისი	363	1619	Кумиси
კუჩისი	364	1690	Кумиси
კუმისი	365	1624	Кумиси
შინდისი	366	1625	Шиндиси
ტალავერი	368	1630	Талавери
კუმისი	369	1636	Кумиси
ტაბახმელა	371	1646	Табахмела
მუხრანი (მუხნარა)	373	1653	Мухрани
მამხუტი (მასრუტი)	374	1654	Мамхути
მოკრისი, სათენეთი (სთონეთი)	375	1654	Мокриси, Сатпаети
სალორისი	377	1655	Салориси
ერტისი, ვაშლოვანი, კუმისი, სამაჩე- თი, ტაგნაგეთი	378	1661	Ертиси, Вашловани, Кумиси, Са- мачети, Тагнагети
ჭაპალა	379	1664	Чапала
ასურეთი, სამაჩეთი	380	1665	Асурети, Самачети
სალორისი, ტაბახმელა	391	1697	Салориси, Табахмела
თელეთი, კუმისი	392	1697	Телети, Кумиси
ტაბახმელა	393	1698	Табахмела
ტაბახმელა, შინდისი	397	1701	Табахмела, Шиндиси
ხინძორკუტი	398	1702	Хиндзоркути
გოგის-სოფელი	405	1784	Гогис-Сопели
სამტრედო	408	1718	Самтрედო
ძველი-გომარეთი, კუმისი, საყალ- ბეთი, ურცევანი, ჭაპალა	404	1718	Дзвели Гомарети, Кумиси, Сака- -тутпи, Урцевани, Чапала
კუმისი, ტაბახმელა, ვიშლარი (ვიშლალი)	487 504	1728 1800/1810	Кумиси, Табахмела, Кишлари
„საქარ. სიძვ.“ გამოცემა მისივე, ტ. III			“Древности Грузии”, издание его же т. III
მამხუტი, ყუდრო (ყუდრუ), შულა- ვერი, ჩოჩხობანი (შინჩობანი)	2	1651	Мамхути, Кудро, Шулавери, Чоч- хобани
ბიდარი, ელი	58	1788	Бидари, Ели
აბელია (აბალია), ახალშენი, სამღე- რეთი	162	1580	Абелиа, Ахалшени, Самгерети

სიველ-გუჯარები და მათში აღ- ნიშნული სოფლები და და- სახლებული ადგილები	გამოცემაზე ნაწილ. №. ან ნ. ან.	სივ-გუჯარ- ბის თაობაზე დანი სივე- ლი და გუჯ.	სიველი-გუჯარი და ულომინა- მე ვიხ დერევიი და ნასე- ლესი მესა
ბორცვის-ჯვარი (ბოცის-ჯვარი)	165	1626	Борцвис-Джвари
ენაგეთი	166	1643	Енагети
სათვანეთი (სათორნეთი), ჩხიკეთა	176	1717	Сатванети, Чхикята
გელდიგოლიანი, ზაკვა	177	1718	Гелдиголали, Махва
შაქარას სოფელი (შარქარი)	188	1778	Шакарас-соели
დარბაზი	190	1780	Дарбаз
დარბაზი, შუა-ბოლნისი	192	1785	Дарбаз, Шуа-Болниси
დარბაზი	201	1803	Дарбаз
ენაგეთი	214	1664	Енагети
ჩარგამაშენი, შინდისი	227	1774	Чаргамашени, Шиндиси
გოლი, ჭათანაქანი, ტალავერი	301	1802	Голи, Каханаქანი, Талавери
მოლა-ყიშლარი (ყიშლოლი), ქოლა- გორი, ყოშაქილისა, წინ-წყარო	311	1801	Мола-Кишлари, Колагори, Коша- Килиси, Цицкаро
ფოხქილისა (თოხვილისა)	424	1713	Похкилиса
ბარქადარი	497	17(3)/1709	Баркадари
თელეთი, კრწანისი	452	1755	Телети, Крцаниси
ანდრია (1671)*	515	1771	Андриа
მერე, მირზანი	524	1779	Мере, Мирзани
დარბაზი	571	1653, 58	Дарбаз
„საქართ. ხიშველნი“ საისტ.- საეტი-საზ. გამოც. III-ე ტომის დამატება			„Древн. Груз“. изд. Ист.- Этн. Общ. Дополн. III т.
ბორცვის-ჯვარი	1	1170	Борцвис-Джвар

სოფლები	გველი გამოც. სტრ. ან. ა.	გუჯარების თაობაზე დანი. გუჯაროვ	
„ისტორ. საბუთ.“ გამოცემა ს. კაკაბაძისა, წიგნი I			Ист. Донум. изд. С. Какабадзе, кн. I
ბოსტან-ქალაქი-როსთ		1722	Рустави-Бостан-Калаки, Мдзორети
„ისტ. საბ.“ გამოც. მიხივე წიგნი-II			Ист. Донум. изд. 'его-же кн. II.
ქვეში	4	1433	Квеш
არწიანი, გველფარება, სამხრეთ	11	1457	Арциани, Гвелфареха, Самохრეო
შოხისი	32	1524	Мохиси
ველეთილი, სამშვილდე, სატრედო, ყორანთა	55	1537	Велетили, Самшвиდე, Сатредо, Коранта

*) უბრალო შეცდომაა, რადგან ქორონიკონი უჩვენებს უნთ (459) და ბრძანება გაცემუ-
ლია ნეფე ერეკლე II-ს მიერ.

სოფლები	მეტრები განსაცემის სტრ. №-ს	საფეხურ თაღის ღარი სიღრმე и гуджар	Деревни
<p>„ისტ. საბ.“ გამოც მისივე, წიგნი III</p> <p>დიის ველი, ველეთილი, მოლიო, რატევიანი, ყორანთა სამშეილდე, ყორანთა (ყურანთა) ყორანთა ფიჩხისი (ფიცხისი) ხობლა, ჯოგას-კერდი, დოლანი, მეძ- ლეგი, სახევენი, შეხვეტილა</p> <p>შინდისი ლოლოვნა</p>	<p>36</p> <p>38 59 62 63</p> <p>65/7 77</p>	<p>1447/1759</p> <p>1466/72 1529 1551 1552</p> <p>1558 1590</p>	<p>Ист. Докум., изд. его же, кн. III</p> <p>Дяле Вели, Велигели, Молио, Ратевани, Коранта Саминилде, Коранта Коранта Пичхиси Ахоти, Гогас-Гверди, Долани, Модзети, Сахვენი, Шохве- тиლა Шиндиси Головна</p>
<p>„ისტ. საბ.“ გამოცემა, მისივე, წიგნი IV</p> <p>ბოლნისი მოქრისი, სათვანეთი (სათონეთი), ფიჩხისი (ფიცხისი), ლოლოვნა (ლოლოვნა), შეეთა (შეფი), წვერი, წინარები თემრგვალა, კვიო-ცხოველი, ნახი- ღური, ლოლოვნა წაქისი (1677)</p> <p>მანგლისი, მეთრევენი ახალშენი, ბარალეთი, დარბაზი, კო- ჟორი, მოხისი, ყორანთა, ციხე- დრი კრწანისი, ტაბახმელა, შინდისი</p>	<p>6 21</p> <p>35 53</p> <p>59 66</p> <p>70</p>	<p>1611 1635</p> <p>1654 1676-მდე</p> <p>1678 1687</p> <p>1695</p>	<p>„Историч. Докум.“, изда- ние его же, кн. IV</p> <p>Болниси Мокриси, Сатвалети, Пичхиси, Головна, Цери, Цапареხი, Шавთა Тавმრგვალა, Квирацховели, На- хидური, Головна Цавкиси (до 167-го года), Манглиси, Мстревани Ахалшени, Баралети, Дарбазы, Кожоры, Мохиси, Коранта, Цихедади Крцаниси, Табахмела, Шиндиси</p>
<p>„ისტ. საბ.“ გამოცემა მისივე, წიგნი V</p> <p>ანტრაფი, ეძანი, კარუკუმართი—ძვე- ლი უხნარიანი, კარწაზი, უხნა- რიანი, ურციევანი კარუკუმართი, კოჟორი, უხნარიანი კარუკუმართი, კარწაზი, უხნარიანი</p> <p>უკანდალეთი ბეთიზია რატევიანი მარაბდა ჯვარა-დმანისი ჯარისი წაქისი გოვარინჯუკი სამაჩეთი</p>	<p>12</p> <p>16 32</p> <p>48 61 64 73 75 78 92 95 104</p>	<p>1707</p> <p>1708 1719</p> <p>1736 142 1746 1756 1756 1757 1778 1780 1784</p>	<p>„Истор. Докум.“, издание его же, кн. V</p> <p>Антрапи, Едзани, Карукумарты Дзели Унарпани, Карцахи, Узварпани, Уриевани Карукумарты, Кожори, Узнарпани Карукумарты, Кардахы, Успар- пани Укан-дагеты Бетевна Ратевани Марабда Джвар-Дманиси Гариси Цавкиси Горинджухи Самачвети</p>

სოფლები	გვერდები ბარათების სტრ. ნაძ.	სიკვლევი თარიღი (latva-sigra გუდარი	Деревни
სამაჩეთი	108	1789	Самачети
„ქართლ-კახეთის მონასტრების და ეკლესიების ისტ. საბ.“, გა- მოც. თ. ჟორდანიას			„Историч. Документы мо- настырей и церквей Картали и Нахети“, изд. Ф. Жордания
მეთრევენი (1670)	227	1688 შემდეგ.	Метревали (после 1689 г.)
„გუჯრები“ ალ. ხახანაშვილისა ახალდაბა, გარისი (გორისი), გოგას- გვერდი, გუდარები, ვაკე, ვარხუ- ნა (ვარხონა), კველთა, კრეფა, ლიანი, მანგლისი, ცოვრეთი ოძი- სი ორი, უგუდეთი, ლორისთავი. „სახსტორიო მოამბე“ 1024 წ. წიგნი I. წერილი ხ. კაკაბაძის.	24	1699	„Гуджары,“ изд. Ал. Хаханашвили Ахалдаба, Гариси, Гогас-гверди, Гударехи, Ваке, Верхуна, Квельта, Крена, Липпи, Манг- лвси, Цоврети, Оздиси, Угу- дети, Гористави „Историч. Вестн.“ 1924г. кн. I, Статья С. Канабадзе
ავდარა, აკოფას სოფელი, ბარქადარა, დელიყულიჯანი, მიჩნაქარი (მიჩ- ნაქარი, დიკანის ქვა, სირ- ხაპატი (შირხაპატი), შიშთაფა, ყოშაქილისა, წითელი ეკლესია, ქუყის სოფელი, ჯილო	173	1657	Авдара, Акопас-Сопели, Баркада- ра Доликулиджани, Мишнакари, Сирчапати, Шиштана, Кома- Килиса, Цытели Еклезиа, Чу- кис-Сопели, Джилги
აბანო კვემო, აკაურთა, ავაზანი, ანგ- რეუნი, ალუმბრუ, ბალახურო, ბოალები, ბოაცორი (ბოძორა), ვლიას სოფელი (ველას სოფელი), გომარეთი, გელდიგილანი (გელდი გილანი), გოგარლუ (გოგალჩელი), გულაური (გულეული), გუდარები, დბანისის ციხე, დბანისი (დბა- ნისი), დლამაშენი (დილამაშენი), დარბაზთალა (დარბაზულა), ვარ- ძაგარა (ვარძაგარი), ვანი (ვანთა), კვემო თაგუთი, თანდრულალი თევრე, იალღუზი (იაღღუზი), იფნობი, ირდას უბანი, კრეფა, ლიპარტიკის უბანი (ლიპარტიკა) ლორაშენი, ლევის უბანი, მან- კერტი, მუტაყისი (მუტაყისი, მუტალი), მარაბდა, მოლა მას ხუდის სოფელი (მოლა მასხუტი) მიჯა, მირტაშენი, მუგუთი, ცოვ- რეთი, ზემო ორმოხანი (ორმო- ხანი), კვემო ორმოხანი (ორმო- ხანი), რა ევანი, სიქიშანი, სულ- გელიანი, სამაგარა, საკარისი, სე- ლუტი, საკირე, ტანძია, ტამა- ლია (ტამალია), ტუსი, უკანგორი უხემა ფირმადას სოფელი, ფი- ტარეთი, ფარანჯუქი (ფარანჯუქი)	179	1536	Абано-Квемо, Акаурта, Авазани, Балахурп, Бослеби, Агрс- вани, Агушбру, Боаорп, Езвас-Сопели, Гомарети, Гел- диглани, Гогарчлу, Гулаური, Гударехи, Дбанисис-цихе, Дба- ниси, Диламашени, Дарбазтала, Вардзагара, Вани, Клемо-та- гути, Тандрული, Тевре, Иаг- гузи, Ипноби, Идрасубани, Крена, Липартис-убани, Ло- рашени, Левис-убани, Мана- керти, Мутависи, Марабда, Мо- ла-Масхуди, Миджа, Мурта- шени, Мугути, Цоврети, Земо- Ормозани, Клемо-Ормизანი, Ратевани, Слқишхანი, Сузде- дანი, Самагара, Сакариси, Сулути, Сакире, Тандули, Та- малва, Тлуси, Укаи-Гори, Увема примамдас-сопели, Пи- тарети, Паралджуки, Кнабел- ли, Кедис Еклезиа, Кетля- шени, Керемдара, Кцила, Кве- скерტი, Караша, Кампиши, Ка- дрякули, Кара-Килиси, Казва- ратылис-сопели, Шавгоми, Шавя Сахдари, Квемо-Шив-

სოფლები

გვერდები
გაბიჯების
სტრ. ნომ.სიგელ-ფურცლის
თარიღი
დღის სიღრმე
გუჯარი

Деревни

ქვაბუნი, ქედის ეკლესია, ქეთი-
ლაშენი, ქერამდარა (ქერანდენი)
ქცილა (კრცხილა), ყაისკერტი,
ყარაშა, ყაბიში, ყადრიყული,
(ყადირული), ყარაქილისა (ყარა-
ქილისი), ყანზარაშვილის სო-
ფელი, შავგომი (შავგომი), შავი
საყდარი, ქვემო შინდლარა, ჩინ-
ხური, ჩარგამაშენი (ჩარგმეშენი),
წაპველეცი (კოტჩაწაპველეცი),
წითელი ეკლესია, წნორი, წრაუ-
რთა, (წარურთი), ქანდარი, ხული,
ხანძორის სოფ. (ხანზოძორი),
ხატის სოფელი, ჯანაზიანი.

„ქრონიკები“ გამოცემა თ.
ჟორდანიასი, ტ. II

ახიკი (ახიკუ), ამლიგი, (ამლევი),
ახალშენი, ბუთენია (ბუთანი), გვა-
რეთი, დვალთა, ენაგეთი, ერტი-
სი, ერწო, ეშეის წყარო, თაკვი,
თაფანი, ლიბნი, მძოვრეთი, ტბი-
სი, ცხვრისი, ციხია, ცხნარი,
ხოხეთი, ჯანაზიანი (ჯანაზიანი),
ბალახაური, ბოლნისი ქვემო,
ბოლნისი შუა, ვარდისპოხანი,
მუსეფარიანი, მუხრანა, ნახიდური
ტანძია, წულურულაშენი, ქალა,
(ტალა), ჯანაზიანი (1619, 1620)

„საქართველოს არქივი“
წიგნი III
წერილი ვ. ჩაჩანიძისა

ახოტა, დოლანი (დლანი), მეძლეტი
(მძლითი), სახვენი (საენი), ყო-
რანთა შეხვეტილა (შხლტა)

ღარი, ჩნიჩხური, ჩარგამა-
შენი, დაჰეგენი, ძიტელი-
ეკლესია, ციორი, ცრაურთა,
ჩანდარი, ხული, ხაძვორის-
სოფელი, ხატის-სოფელი, ძაჰა-
ვანი

„Хроника“, изд. Ф. Жорда-
ниа т. II

349 1529

აზვი, ამლივი, ათაშენი, ბე-
ნია, გვარგა, დვალთა, ენა-
გეთი, ერტისა, ერწო, ეშენი-
ყარო, ტაკვი, ტაფანი, ლიხია,
მძოვრეთი, ტბისი, ცხვირისი,
ციხია, ციხარი, ზოგეთი, ძა-
ვანი

42/44 1699/1700

ბალახაური, ბოლნის-კვემო, ბო-
ლისი შუა, ვარდისუბანი, მუ-
სეფარიანი, მუხრანა, ნახი-
დური, ტანძია, წულურულაშენი,
ქალა, ჯანაზიანი

„Архив Грузии“, кн. III.
Статья Г. Чачанидзе

108 1447

ახოტა, დოლანი, მეძლეტი, სახ-
ვენი, კორანთა, შეხვეტილა

დამატ. III. 1721 წლ. აღწერა მეფინავე დროშისა.

§ 23. მეწინავე დროშის 1721 წლ. აღწერიდან სტატისტიკური ცნობების შესადგენად ის მასალა, რომელსაც შეიცავს ეს აღწერა, ცხრა სვეტშია მოქცეული, ხოლო რიგი და სისტემა იგივე დავიცავით, როგორც თვით აღწერაშია.

1. პირველ სვეტში აღნიშნულია მესაკუთრე მებატონეები, მათი მემამულეები და ის სოფლები, რომლებშიაც ამ მებატონეებს და მემამულეებს *) ყავდათ ყმები. ძველ საბუღებში და ისტორიულ ნაწერებში არაფრე ყმები და წვრილი მემამულეები, არამედ ხშირად დიდ გვარის მებატონეები და ზოგჯერ სამეფო გვარის წევრებიც იხსენიებიან მართო სახელებით ან მამის სახელით, ან რაიზე სხვა ნიშნით, ხანდახან მართო მეტსახელით.

ასეა 1721 წლ. აღწერაშიაც (ბატონის რძალი, ხოსროხანის შვილი, ალიყულიხანი, დავითი, ჭირმანხანი, ყელგრძელი, არეშიშვილი სეხუას ძმისწული). ჩვენ ეს ნაკლი, რამდენადაც შეგვეძლო, შევავსეთ და ავხსენით შენიშვნებში. გამოვიკვლიეთ აგრეთვე ზოგიერთი მებატონეების და მემამულეების წოდებრივი მდგომარეობა (უმთავრესად აზნაურებისა).

მეორე სვეტი უჩვენებს ექვთ. თაყაიშვილის გამოცემის გვერდებს. მესამე სვეტში მოქცეულია სტატისტიკური ცნობები უყუო აზნაურებისა. თუ ამგვარი უყუო აზნაურები სჩანან თავისუფალ, ე. ი. მებატონეებისაგან დამოუკიდებელ აზნაურებად, იმათი გვარები, სახელები და რიცხვი პირველ სვეტში არიან ნაჩვენები; თუ ისინი დამოკიდებულნი არიან რომელიმე მებატონისგან, მაშინ მხოლოდ იმათი რიცხვია აღნიშნული მესამე სვეტში. რადგან ამგვარი უყუო აზნაურების გვარების და წოდების მიხედვით, ზოგიერთ შემთხვევაში, შევიძლიათ იმ მებატონეების და მემამულეების წოდების აღდგენა, რომელთაც წოდება აღწერაში არ უზის, ჩვენ საჭიროთ დავინახეთ იქ, სადაც მათი გვარები იყო ნაჩვენები, შენიშვნებში აღგვენიშნა ისინი.

დანარჩენი ექვსი სვეტი შეიცავს ყმების შესახებ სტატისტიკურ ცნობებს. ყმები კი იყვნენ საკუთრივ მებატონის ყმები ანუ ეგრეთწოდებული სახასო და მემამულეების, ე. ი. მესაკუთრე მებატონისგან დამოკიდებულ მემამულეების.

სახასო ყმები განირჩეოდნენ სახასო ყმებად, რომლებიც საკუთრივ მებატონის უშუალო გამგებლობაში იყვნენ, და „გაცემულ“ ყმებად, რომლებიც გაცემულ იყვნენ „გარეშე პირებზე“ ე. ი. სხვა მებატონეებზე. გაცემული ყმები მხოლოდ ორჯერ იხსენიება აღწერაში: ქვემო ბოლნისში, გვ. 236, და შუა ბოლნისში, გვ. 242. მემამულეების ყმები, გარდა თვით დამოკიდებული აზნაურების ყმებისა, შეიცავდნენ საეკლესიო და დანარჩენ მემამულეების ყმებს.

ქონებრივის მხრით ყმები განირჩეოდნენ: „გამომღებ **“) ყმებად და ბოგანობებად.

*) „მემამულეებად“ აღნიშნული გვეყავს მებატონეებსაგან დამოკიდებული ზღუკვეითი აზნაურები, ეკლესიები და გლეხები, რომელთაც ყავდათ ყმები (იხ. მესამე ნაწილი—მფლობელობის სტატისტიკა).

**) იხ. სამიხებილი-ლექსიკონი.

როგორც „გამომღები“ ისე „ბოგანო“ გლეხი რამოდენიმე შემთხვევაში აღნიშნულია თარხნად.

აღწერა კომლობითაა შედგენილი. „გამომღებ“ ყმას ჯერ „კომლის“ რაოდენობა უწერია, შემდეგ „თავის“. „კომლი“ — ოჯახს ნიშნავს. „თავი“ — თაყაიშვილის აზრით (იხ. მისი წინასიტყვაობა 1721 წლ. აღწერაში) ნიშნავს იმას, „თუ რამდენი მეომარი უნდა გამოვიდეს კომლიდან ომის დროს“. ჩვენის აზრით ამგვარ ოფიციალურ ქალაქებში, სადაც ლაპარაკია გადასახადებზე და სამხედრო ბეგარაზე, „თავი“ უნდა ნიშნავდეს ოჯახის იმ წევრებს, რომლებსაც ერთი მხრით ედვათ სამხედრო ბეგარა და მეორეს მხრით უნდა ეხადნათ გადასახადები, უმთავრესად კი „მალი“ (იხ. საძიებელი-ლექსიკონი). ამგვარსავე მნიშვნელობას აძლევს ამ სიტყვას პროფ. ივ. ჯავახიშვილი თავის „საქართველოს ეკონომიურ ისტორიაში“ (გვ. 46), სადაც აღნიშნულია, რომ აღწერებში-ნიშნებობდენ ყველა სამხედრო ბეგარის და სამეთო გადასახადების ვალდებულნიო.

ყოველ შემთხვევაში, „თავი“ უზის მხოლოდ გამომღებ გლეხს და თუ რამდენიმე შემთხვევაა, რომ იგი უზის ბოგანოს, ან აზნაურს, ეგ, ჩვენის აზრით, ამწერის ან, შეიძლება, რედაქციის შეცდომა უნდა იყოს.

ბოგანოს შესახებ ჩვენი აღწერა მეტად ძუნწია. რამდენიმე შემთხვევის გარდა, ბოგანო არაა აღნიშნული არც „კომლად“, არც „თავად“. „თავის“ აღუნიშვნელობა ადვილათ გასაგებია, თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ ბოგანო საზოგადოთ მალს არ იხდიდა. მესამე ნაწილში (იხ. სტატისტიკა) ბოგანოს კომლობა მინც უნდა შეგვეტანა მოსახლეობის გამოსანგარიშებლად. მაგივრად, ბოგანოს აღრიცხვა „მოლაშქრედ“ ძლიერ ხშირია. გამონაკლისია საყაფლანი-შვილო, სადაც ეპიტეტი „მოლაშქრე“ იხმარება მხოლოდ ერთი გამომღები ყმის შესახებ (გვ. 150).

გარდა გამომღებ და ბოგანო გლეხებისა, აღწერაში აღნიშნულია ცნობები აყრილთა, აოხრებულთა, ამოწყვეტილთა და ამოვარდნილთა შესახებ. იმათ მიჩენილი აქვთ ორი სვეტი: ერთი სვეტი აყრილთა და აოხრებულთა (ჩვენ მიერ მიღებულ ტერმინოლოგიით „აყრილთა“), რადგან მოსახლეობის გამოსანგარიშებლად ეს საჭირო იყო, მეორე სვეტი კი — ამოწყვეტილთა და ამოვარდნილთა (იმავე ტერმინოლოგიით „ამოწყვეტილთა“), რაც იმ დროინდელი ყოფა-ცხოვრების დამახასიათებლად გამოდგება. ამგვარათ, ჩვენ მივიღეთ ყმების ასარიცხავად:

მეოთხე სვეტი — გამომღებ გლეხთა კომლებისა,

მეხუთე — იმავე გლეხების „თავებისა“,

მექვსე — ბოგანოების კომლებისა,

მეშვიდე — ბოგანო მოლაშქრეებისა,

მერვე — აყრილთა და აოხრებულთა კომლებისა,

მეცხრე — ამოწყვეტილთა და ამოვარდნილთა კომლებისა.

2. ყმების დახასიათების ის წესი, რომელიც ზემოთაა დადგენილი, აღწერაში ყოველთვის დაცული არაა. მაგ., გამომღებ გლეხს ზოგჯერ „კომლი“ არ უზის, ზოგჯერ — „თავი“. ზოგჯერ კი უზის „მოლაშქრე“. ბოგანოს უმეტეს შემ-

თხვევაში უზის მხოლოდ „მოლაშქრე“. რამდენიმე შემთხვევაში იმავე ბოგანოს უზის „კომლი“ ან „თავი“. ყველა ეს შემთხვევები რედაქციის უყურადღებობას მიეწერეთ. გამომღებს თითო „კომლი“ და „თავი“ დაეუსვით, მხოლოდ შენიშვნებში აღნიშნეთ, ბოგანოები კი ყველა შევიტანეთ კომლთა სვეტში მოსახლეობის გამოსაანგარიშებლად.

არის აგრეთვე რამდენიმე შემთხვევა, როცა ეპიტეტები „ბოგანო“, „მოლაშქრე“ უზის მემამულეებს, მათ უზის აგრეთვე „კომლი“, „თავი“. ყველა ეს შემთხვევები შენიშვნებში გვაქვს აღნიშნული. როცა ამგვარი შემთხვევა ეხება ყმიან ანუ უყმო აზნაურებს, ჩვენ ის სვეტში არ შეგვიტანია, ხოლო როცა იგი ეხება დანარჩენ მემამულეებს, რომლის აზნაურობა ცხადად გამორკვეული არაა, ისინი გამომღებ გლებთა სვეტში მოვაქციეთ.

3. ზოგიერთ ყმას სახელის და ვეარის მეტი არაფერი — უზის. ჩვენ ისინი ბოგანოთა სვეტში შევიტანეთ.

4. ზოგიერთი ყმა აღნიშნულია როგორც „ნახევარი კომლი“. საერთო ჯამის გამოანგარიშებაში ისინი ხან-მთელ გამომღებ კოძლებად ირიცხებიან, ხან ბოგანოდ, ხან სრულიად გამოტოვებულნი არიან. ჩვენ ისინი მთელ გამომღებად ჩავწერეთ, მხოლოდ შენიშვნებში აღნიშნეთ. ამგვართვე სთვლის თვით აღწერა „ნახევრებს“. მაგ. სოფ. ვანქში — შაყულაშვილს ალავერდას ყოლია 2 გამომღები და 1 ნახევარი (იქ. თაყაიშვილის გამოცემა გვ. 281), ჯამში კი ნაჩვენებია საში-კომლი, თუმცა უფრო ხშირათ „ნახევრები“ ან სათვალავში სრულიად არ არის შიღებულნი, ან ნაჩვენებია ბოგანოებად (იქვე, გვ. 282).

5. ზოგიერთი ყმა იწოდება „ბოგანო-ცარიელად“, ცარიელად ან მხოლოდ მოლაშქრედ. ისინი ჩვენ ბოგანოთა სვეტში შევიტანეთ.

6. აღწერაში აღნიშნულია თარხანი გლებობაც, როგორც გამომღები. ისე ბოგანოც.

7. წინამდებარე ცხრილებში (§§ 24-33) ყველა ყმების საერთო ჯამი ჩვენ მიერ არის გამოანგარიშებული. აღწერაში კი შემდეგი წესია ამგვარი გამოანგარიშების შესახებ:

ა) საწვეო საბარათაშვილოში და სომხითში გამოანგარიშებულია ყმების საერთო ჯამი მებატონეების მიხედვით. გამოანაკლისია კარის წინაპქერის ყმების გამოანგარიშება, რომელიც შესრულებულია სოფლობით (იქვე გვ. 226, 267) და თუშლიშვილი — მირზაშვილების ყმების შესახებ, რომელთა საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია მხოლოდ ერთ სოფელში (იქვე გვ. 279).

ბ) სადელი.ფლო საბარათაშვილოში დედოფლის ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სოფლობით; დანარჩენი ყმების საერთო ჯამი — მებატონეების მიხედვით.

გ) საყაფლანიშვილოს საერთო მამულში ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია ჯერ სოფლობით, მერე მხარეებით (დაბალი, ღბანისი, ყარაბულალი, ტაშირი, ლოქი).

დ) ცალკე ყაფლანიშვილების „ნასყიდი“ ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია მებატონეების მიხედვით.

ე) სამეფო ტაშირში ყმების საერთო ჯამი არაა გამოანგარიშებული, არც სოფლობით და არც მებატონეების მიხედვით.

აღწერის ყველა გამოანგარიშება აღნიშნულია ჩვენს ცხრილებში განსაკუთრებული ნიშნით—ვარსკვლავით (*); თუ აღწერის გამოანგარიშება არ ეთანხმება ჩვენს გამოანგარიშებას, იგი აღნიშნულია შენიშვნებში (§ 34).

გარდა ამისა, აღწერაში გამოანგარიშებულია ზოგიერთი გვარის ყმების საერთო ჯამი ამა თუ იმ სოფელში, ან ამა თუ იმ მხარეში. ამგვარი გამოანგარიშებ ცხრილებში არ შეგვიტანია, მხოლოდ შენიშვნებში (§ 34) ვაჩვენეთ.

ბ) შენიშვნებში ნაჩვენებია, თუ რომელი მემამულე თავის ყმებში და რა საფუძვლით მიწერილია ამა თუ იმ მებატონეზე. ეს საფუძველი სამნაირია: ა) როცა ამაზედ პირდაპირ არის ნათქვამი აღწერაში, ბ) როცა მემამულის ყმები მოთავსებულია მებატონის ყმებს შორის და გ) როცა მემამულეს ყმები მოთავსებულია მებატონის ყმებს შემდეგ, მაგრამ ისინი შედიან აღწერაშივე გამოანგარიშებულ მებატონის ყმების საერთო ჯამში ან ცხოვრობენ იმავე სოფლებში, სადაც მებატონეების უშუალო სახასო ყმები არიან.

1721 წლ. აღწერის ამ გადამუშავებას მიზნად აქვს დასახული მხოლოდ მეწინავე დროშის მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში. მოსახლეობის და მფლობელობის შესახებ სტატისტიკური ცნობების ამოკრეფა, ამიტომ არავითარი სხვა ცნობები ამ აღწერიდან მისი გადამუშავების დროს ცხრილებში არ შეგვიტანია.

დასასრულს, საჭიროა აღინიშნოს, რომ ამ აღწერაში შეტანილი არიან ყმები იმ რამდენიმე სოფლისა, რომლებიც მდებარეობდნენ არა ქვემო-ქართლის საზღვრებში და, მაშასადამე, არა მეწინავე დროშის რაიონში; სახელდობრ, სოფელი ქარელი, სადაც ბაშინჯალიდან გადასახლებულან დედოფლის ყმები, და დიღმის წყალის და სხალდიდის მთაგრეხილის შუა მდებარე სოფლები: ბევრეთი, ლისი, მწყენეთი (წყენთა) და წოდორეთი (იხ. მე II ნაწ. § 44). როგორც ვახუშტის გეოგრაფიით, ისე მისივე სოფლების სიებით და აგრეთვე რუკაზე ეს სოფლები აღნიშნულია, როგორც მეოთხე სადროშოს სოფლები. რათა 1721 წლის აღწერის მთელი სურათი გვქონოდა, ამ სოფლების ყმები ჩვენი შრომის I ნაწილის ცხრილებშია (§§ 24, 25) შეტანილი, ხოლო შემდეგ, ქვემო-ქართლის მოსახლეობის და მფლობელობის გამოანგარიშების დროს (მე III ნაწილი), ისინი მხედველობაში მიღებულნი არ არიან.

Прил. III. Перепись района „Медианаве дрoша“ 1721 года.

§ 23. При составлении статистических таблиц „Медианаве Дрoша“ (района передовой армии) по переписи 1721 года тот материал, который содержится в этой переписи, мы расположили в 9-ти столбцах, причем порядок и систему сохранили те, которые имеются в самой переписи.

1) В первом столбце помещены названия владельцев-собственников, их подвластных владельцев и тех деревень, где у этих владельцев имелись крестьяне. В старых документах и исторических писаниях не только крепостные и мелкие подвластные владельцы, но часто крупные владельцы-собственники¹⁾, а иногда и члены царской семьи упоминаются только по имени, или по отчеству, или по какому либо другому признаку, даже по прозвищу. Также и в переписи—1721 г. (Аликулихан, Давид, сын Хосрохана, Кирман-хан, племянник Сехуа Арешивили, Невестка царя, Кел-Грдзеги—Длиношейный и т. д.). Мы эти недочеты, насколько могли, пополнили и указали их в примечаниях. Подвергнуто исследованию также сословное положение некоторых владельцев и подвластных владельцев (главным образом, дворян).

Второй столбец указывает на страницы издания Еф. Такайшвили.

В третьем столбце помещены статистические сведения о дворянах, не имевших крепостных (так называемые „дворяне укмо“).

Если такие „дворяне укмо“ показаны, как свободные, т. е. неподвластные владельцам-собственникам, фамилии, имена и количество их помещены в первом столбце, а если они зависимы от какого либо владельца, то показано только их количество в третьем столбце. Так как по фамилиям и сословиям таких дворян—„укмо“ мы сумели восстановить сословное положение тех владельцев и подвластных владельцев, сословие которых не обозначено в переписи, мы нашли нужным там, где фамилии дворян—„укмо“ были указаны, отметить их в примечаниях.

Остальные шесть столбцов содержат в себе статистические сведения крепостных. Крепостные же делились на „сахасо“, т. е. на принадлежащих непосредственно владельцам-собственникам и на крепостных подвластных владельцев, т. е. владельцев, зависимых от владельцев-собственников.

„Сахасо“—крепостные делились на крепостных, находящихся в непосредственном пользовании владельца и на крепостных, отданных („гацемули“) посторонним лицам, т. е. другим владельцам. „Гацемули“ крепостные только два раза упомянуты в переписи: в Квемо-Болниси и Шуа-Болниси.

Крепостные подвластных владельцев заключали в себе, кроме крестьян зависимых от дворян, крепостных царквей и остальных владельцев.

¹⁾ В целях сокращения, в дальнейшем „владельцы-собственники“ иногда именуется просто „владельцами“.

Крепостные по имущественному положению делились на „гамомгеби“ — податных и на богано (малоземельных). Как гамомгеби, так и богано в нескольких случаях названы тарханы т. е. освобожденными от податей.

Перепись составлена на крепостных подымно.

У „гамомгеби“ сперва обозначено количество дымов, потом количество „глав“. Дым („комли“) означает семью. „Тави“ (глава) по мнению Такайшвили (см. его предисловие к переписи 1721 года) означает, „сколько лиц должна выставить семья на войну“. Думаем, что в таких официальных бумагах, где идет речь о податях и повинностях, „тави“ означает тех членов семьи, которые должны были с одной стороны нести воинскую повинность, а с другой стороны платить подать „мали“.

Такое же значение придает этому слову проф. Ив. Джавахишвили в своем исследовании „Экономическая история Грузии“ (стр. 46), где разъяснено, что „в переписях должны были быть внесены все обязанные, как воинскою повинностью, так и царскими податями“.

Во всяком случае, слово „тави“ обозначено только у гамомгеби, и если есть несколько случаев, что оно помещено против богано или дворянина, это, по нашему мнению, недосмотр производившего перепись, или самой редакции.

Относительно богано наша перепись очень скупа. Богано, за исключением нескольких случаев, не обозначено ни как „дым“, ни как „глава“. Неуказание „глав“ легко понять, если мы примем во внимание, что богано мали не платили. В отделах статистики (см. III часть) мы всетаки должны были внести подымное обозначение богано для того, чтобы определить их количество. За то весьма часто богано обозначены как „молашкре“ (военно-обязанный). Исключение составляет Сакаплианишвило, где „молашкре“ упоминается только в отношении одного податного.

Кроме гамомгеби и богано в переписи указаны снявшиеся, разоренные, вымершие, уничтоженные. Им открыты два столбца: один — первым двум рядам (по принятой нами терминологии „акрили“) и другой — последним двум (по той-же терминологии „амоцкветили“). Первый столбец необходим был для выявления живущего населения, второй — для определения жизненных условий того времени. Таким образом, для подсчета крепостных мы получили:

Четвертый столбец — о количестве дымов податных крестьян.

Пятый — о количестве глав их.

Шестой — о количестве дымов богано,

Седьмой — о количестве молашкре богано,

Восьмой — о количестве дымов акрили,

Девятый — о количестве дымов амоцкветили.

2) Тот порядок, которым обозначены различные виды крепостных, не всегда соблюден. Напр., у податных крепостных не всегда обозначено количество „дымов“ или „глав“, а в некоторых случаях они обозначены „молашкре“. У

богано большею частью обозначено только „молашкре“, а иногда показано количество—„дымов“ и „глав“. Все эти случаи мы отнесли к невнимательности редакции. В таких случаях у податных мы поставили по одному „дыму“ и по одной главе, а богано все внесли в столбец „дымов“ для исчисления населения.

Есть случаи, когда эпитеты „богано“, „молашкре“ присвоены подвластным владельцам, также они обозначены „дымами“ и главами, что нами отмечено в примечаниях (см. груз. текст § 34). Когда такие случаи касаются подвластных или „укмо“ дворян, мы эти обозначения в столбец не вносили. Но когда они касаются остальных подвластных владельцев, чье дворянское сословие ясно не выражено, мы таких владельцев внесли в рубрики податных крепостных.

3) Некоторые крепостные обозначены только фамилиею и именем. Мы их отнесли к категории богано.

4) Некоторые же обозначены нахевари (пол дыма). При подведении итогов, эти „нахевари“ в переписи приняты то как полные податные дымы, то как богано, а, иногда, совсем пропущены. Мы их отнесли к категории податных, только отметили в примечаниях (в груз. т. § 34). Также считает сама перепись, напр., в сел. Ванки, хотя, большею частью, нахевари или причислены к богано или совершенно пропущены.

5) Некоторые крепостные обозначены „богано-цариели“, т. е. богано, ничего неимеющие, „цариели“ или только „молашкре“. Мы всех их отнесли к богано.

6) В переписи обозначены некоторые как податные, так и богано крестьяне тарханами, т. е. освобожденными от податей.

7) В подлежащих таблицах (§§ 24—33) все подсчеты общего количества крепостных сделаны нами; в переписи же принят следующий порядок такого подсчета:

а. В царском Сабараташвиле и Сомхити сделаны подсчеты количества почти всех крепостных по владельцам-собственникам. Исключение допущено в отношении крепостных настоятеля дворцовой церкви, которые подсчитаны по деревням (стр. 266/7) и дворян Тушмлившили-Мирзашвили, крепостные коих подсчитаны только по одной деревне (стр. 279).

б. В царичьном Сабараташвиле количество крестьян царичи подсчитано по деревням, остальные крепостные—по владельцам-собственникам.

в. В общем имении Сакаплиншвиле количество крепостных подсчитано по деревням и округам (Дабали, Дбаниси, Карабулаги, Ташири, Локи).

г. Количество крепостных, „купленных“ отдельными Каплиншвили, подсчитано по владельцам.

д. В Царском Ташири нет подсчета крепостных ни по деревням, ни по владельцам.

Все подсчеты, имеющиеся в переписи, обозначены в таблицах особыми

знаками (*). Случаи, когда подсчет переписи разнится от нашего подсчета, указаны в примечаниях (§ 34, в груз. тексте.)

Кроме того, в переписи подитожены крепостные некоторых фамилий в той или другой деревне, в том или другом округе. Эти итоги в таблицы не внесены, но отмечены в примечаниях (§ 34 груз. текста):

В примечаниях (в груз. т.) мы указали, кто из подвластных владельцев со своими крепостными и на каком основании отнесены к тому или другому собственнику-владельцу. Эти основания троякого рода:

1) когда об этом прямо указано в переписи;

2) когда крепостные подвластного владельца помещены между крепостными владельца-собственника и

3) когда крепостные подвластного владельца помещены после крепостных владельца-собственника, но они включены в общее количество крепостных владельцев или проживают в тех же деревнях, в каких живут крепостные сахасо владельца-собственника.

Переработка этой переписи имела в виду извлечь только статистические сведения о населении и владении района Передовой армии в первой четверти XVIII стол., поэтому никаких других сведений в таблицы при переработке переписи мы не вносили.

Необходимо, наконец, отметить, что в перепись 1721 г. внесены крепостные нескольких деревень, кои лежали не в пределах Квемо-Картли, следовательно, не в районе Передовой армии. Именно, дер. Карели, куда переселились из Башинджаги крепостные Царицы и деревни, лежащие между Дягомис-Цкали и хребтом Схалдиди: Беврети, Лиси, Мцкнети и Цодорети. Как в географии Вахушти, так и в его списках деревень, а также на карте (см. II часть § 44) все эти деревни значатся вне границ Квемо-Картли.

Чтобы иметь полную картину переписи 1721 года, крепостные этих деревень внесены в таблицы I части (§§ 24, 25) нашего труда. Но потом, при подсчете населения и владения Квемо-Картли (II и III части), они уже во внимание не приняты.

მებოტონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მემამულეთა ბაზა. გვ. სტრ. იმკ. Е. Такалишвили	უძველესი ახორციელები (УКМО)	ყმები Крестовые						Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			კანონები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)		ზოგადი და სხვა (акриши)	ზოგადი და სხვა (акриши)	
			კანონი Дмлов	თავი Глав	კანონი Дмлов	მთავარი Военнообл.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ნასი ჰენაშელე	—	—	2	2	—	—	—	—	Его подвластный владелец
წინამძღვარი ქვიტირის ლილო	—	—	2	2	—	—	—	—	Настоятель Квителис-Дило
ნანაგაბაძე-ნანა-შაქარ ჰედე	—	—	103	127	33	20	—	—	Шанавазхани— Царь-Бакар Сахасо
ბაკრატის ლილო	12	—	99	123	31	18	—	—	Багралис-Дило
ნასაგური	12	—	13	18	—	—	—	—	Насагури
მარნეული	12	—	2	2	—	—	—	—	Марнеули
ახალქალაქი	14	—	38	45	20	8	—	—	Ахалкалаки
ახალქალაქის ტამალია	14	—	10	14	3	2	—	—	Ахалкалаки-Тамалиа
გველფარება	15	—	12	12	4	4	—	—	Гвел-фареха
ნადვალეთი	15	—	8	12	2	2	—	—	Надвалети
მერეჟანა	16	—	4	6	2	2	—	—	Мерекана
მისი ჰენაშელე	16	—	12	14	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახ. ფორდონა-შვილი შავიშვილი	—	—	4	4	2	2	—	—	Дв. Корганашвили Шивош
ციხი	17	—	3	3	1	1	—	—	Цихи
არდას უბანი	18	—	1	1	1	1	—	—	Ардас-Убани
ციციშვილი	—	—	—	—	—	—	—	—	Цицишвили—
ურუტა ნანა-გაბაძის ცარბაილი	—	4	20	27	4	3	—	—	Уруто боярин (дарбаисели)
სახასო	—	4	20	27	3	3	—	—	Шанавазхана Сахасо
წავკისი ¹⁰	17	4	20	27	3	3	—	—	Цавკиси
მისი ჰენაშელე	—	—	—	—	1	—	—	—	Его подвластный владелец
ახ. ფორდონა-შვილი შავიშვილი ¹¹	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Придошвили Шавиш
წავკისი	17	—	—	—	1	—	—	—	Цавკиси
მურან ბათონი-ნათანი	—	—	—	—	—	—	—	—	Мухран Батони Али-Кулихани
თელეთი	18	—	6	7	—	—	—	—	Телети

მებოტონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაჯიშვილის გამრ. გვ. სტრ. ნაი. ნ. Такайшвили	უძრავი ახსნაუბრები	სფები Крестовные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Милосемельи. (богаче)				
			კობლი ქაშაფი	თაჯი	კობლი ქაშაფი	მლაშუკე	შოეიშობიან.	აგრული და პირბრეღი	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*შ ა ტ თ ნ ი მ ჯ ი - ლ ი ს ჯ ი მ ი ტ ნ ა	21	-	57	89	11	11	-	-	Царевич Симеон
სასასო	-	-	31	49	6	6	-	-	Сахасо
წარაპყურა (წარაბ-ქური)	18	-	16	24	4	4	-	-	Паранхური
ნახიდური	19	-	8	11	-	-	-	-	Нахидური
კოხაჯი	19	-	10	14	2	2	-	-	Кохаджи
მისი შიშაბოტუქანი	-	-	23	39	5	5	-	-	Его подвластные владельцы
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი - შ ე ი ლ ი ბ ე ქ ა ნ ი	-	-	9	15	1	1	-	-	Д. Рчеулишвили Бежия
ბეშქენაშენი	19	-	7	12	1	1	-	-	Бешкешашени
ყიშლარი (ყიშლალი)	20	-	2	3	-	-	-	-	Клишари
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი - შ ე ი ლ ი შ ა ა ტ ა	-	-	2	4	1	1	-	-	Д.в. Рчеулишвили Пата
ბეშქენაშენი	20	-	2	4	1	1	-	-	Бешкешашени
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი - შ ე ი ლ ი გ ი ო რ გ ი	-	-	5	8	2	2	-	-	Д.в. Рчеулишвили Георгий.
ბეშქენაშენი	20	-	2	3	1	1	-	-	Бешкешашени
ყიშლარი (ყიშლალი)	20	-	3	5	1	1	-	-	Клишари
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი - შ ე ი ლ ი გ ი ვ ი	-	-	6	10	-	-	-	-	Д.в. Рчеулишвили Гиви
ბეშქენაშენი	20	-	1	2	-	-	-	-	Бешкешашени
ყიშლარი (ყიშლალი)	20	-	5	8	-	-	-	-	Клишари
თავდიდი შვილი	-	-	1	2	1	1	-	-	Тавдидишвили
თავდიდიანი ¹²	21	-	1	2	1	1	-	-	Тавдидиани
*შ ა ტ თ ნ ი მ ჯ ი - ლ ი ჯ ა ს თ შ ტ ო ¹⁰	23	3	40	66	7	6	-	-	Царевич Вахушти
სასასო	-	3	40	66	6	5	-	-	Сахасо
ნაზარას სოფელი	21	-	20	31	-	-	-	-	Назарас-Сопели
წარბიზი	21	-	6	10	2	2	-	-	Паризи
ნახიდური	22	-	1	2	1	1	-	-	Нахидური

1	2	3	კვები Крестовы						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)		ზაფხუმი და ახ- არბინი	Вымершие и некре- пленные (апопекти)		
			კანონი ДМЛО	თავი ГЛАН	კმლი ДМЛО	მულ. მკე Военнообязан.				
მებოტონენი და მათი მემამულე ბი და სოფლები	მ. თაგოვანი სტრ. ნად. Е. Такайშივი უფრო ახლები Дворяне, не помещ. ности. (КМО)								Бладельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни.	
კახეთი და მონ- სტერი	22	—	3	5	—	—	—	—	Казрети и Моно- стери	
ბალიკი	22	—	4	7	1	1	—	—	Базичи	
ქაგარიანი ¹⁷	22	2	—	—	—	—	—	—	Кагарпани	
ქუეზი	22	—	3	5	1	1	—	—	Клеши	
ბაბილაშენი	23	—	—	—	1	—	—	—	Бабилашеши	
კიანეთი	23	1	1	2	—	—	—	—	Кианети	
თოფი უკალა	23	—	1	2	—	—	—	—	Топракыла	
ლოუეოეთი	23	—	1	2	—	—	—	—	Ликурети	
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	1	—	—	Его подвластные владельцы	
ახს სესიტა- შვილი პაატა	—	—	—	—	1	1	—	—	Д. в. Сесита- швили Па- ата	
ბალიკი	22	—	—	—	1	1	—	—	Базичи	
* მ ს რ თ ხ ა ნ ს შვილი ¹⁸	25	—	39	61	6	6	—	—	Хосроханис- швили	
კაწინის (კვანისი)	23	—	17	27	3	3	—	—	Крцანის	
სამშვილდე	24	—	22	34	3	3	—	—	Самшвиლე	
* დ ი რ შ ა ნ ს ხ ა გის ¹⁹	25	1	30	36	6	4	—	—	Кирман-хан	
დურუკი ¹⁹	28	1	30	36	6	4	—	—	Дуруки	
* ა მ ი ლ ა ს თ რ ი ²⁰ სახასო	28	—	34	51	16	2	—	—	Амилахори	
თელეთი	—	—	20	29	12	2	—	—	Сахасо	
მთლენავი	26	—	12	18	4	2	—	—	Телети	
საყლონე	27	—	2	3	—	—	—	—	Мтლენავი	
ბამინჯახი	27	—	2	4	—	—	—	—	Сакорне	
მისი მემამულენი	28	—	4	4	8	—	—	—	Башиджахи	
მისი მემამულენი	—	—	14	22	4	—	—	—	Его подвластные владельцы	
შიო მღვიმის მონასტერი	—	—	13	20	4	—	—	—	Ш. იო Мгвинис монастери	
დიდი კიტები (შე- წირული)	27	—	10	15	2	—	—	—	Диди-Читеби	
უკაპა კიტები	27	—	3	5	2	—	—	—	Укапа-Читеба	
ახს. აღა	—	—	1	2	—	—	—	—	Д. в. Ага	
თელეთი	27	—	1	2	—	—	—	—	Телети	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	პ. თაყაიშვილის გვ. გვ. (სტრ. ნაი. E. Takhishvili)	უძირე ახლები (ძირი, ნიხელი, კრე-პოსტი. (K.M.U))	კვებები Крестовые						Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			გამომ-ღობი Подат-ные		ბოლონო Малоземель. (богато)		სხვა-სხვა (არაქანი)	სხვა-სხვა (არაქანი)	
			კომლი	დუღი	კომლი	დუღი			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
* ც ი ც ი ვ ა ლ ი ინტერაინველი პაპა	29	—	21	34	3	5	—	—	ციციშვილი ნოდარიშვილი ზაზა
ვეძისი	26	—	9	14	—	—	—	—	ვეძისი
მწყნეთი	28	—	8	13	2	2	—	—	მიქნეთი
რეზა თრიალეთისა	29	—	7	11	1	1	—	—	რეზა-ტრიალეთის
* ც ი ც ი ვ ა ლ ა სასლოურსკოვსკი ქელია ²¹	30	—	17	28	5	4	—	—	ციციშვილი სახლ-ტხუცესი ედიშერ
მწყნეთი	29	—	5	8	1	1	—	—	მიქნეთი
რეზა	50	—	7	12	2	2	—	—	რეზა
საპონაური	30	—	5	8	—	—	—	—	საპონაური
ცხვრეთი (ცხოვრეთი)	30	—	8	13	2	1	—	—	ცხვრეთი
* ც ი ც ი ვ ა ლ ა ნაწილია ზაზა	31	—	12	18	2	2	—	—	ციციშვილი - პაპუნაშვილი ზაზა
მწყნეთი	30	—	4	6	—	—	—	—	მიქნეთი
რეზა	31	—	5	8	1	1	—	—	რეზა
საპონაური	31	—	3	4	1	1	—	—	საპონაური
* ც ი ც ი ვ ა ლ ი ნადურამდელი პაპალი ²²	33	1	40	59	6	3	—	—	ციციშვილი ბადურაშვილი ზაალ
სასასლო	—	1	38	57	4	3	—	—	სახასლო
ვეძისი	31	—	3	5	—	—	—	—	ვეძისი
სამღერეთი	31	—	14	21	1	1	—	—	სამღერეთი
სამღერეთის ახალ-შენი	32	—	1	2	—	—	—	—	სამღერეთის-ახალ-შენი
სამღერეთის მონასტერი	32	—	2	2	—	—	—	—	სამღერეთის-მონასტერი
დიდი დაღეთი ²²	32	1	18	27	3	2	—	—	დიდი-დაღეთი
ვისი მემამულე	—	—	2	2	2	—	—	—	ვისი-მემამულე
ა. ნ. გ. ი. რ. გ. ი.	—	—	2	2	2	—	—	—	ა. ნ. გ. ი. რ. გ. ი.
სამღერეთის ახალ-შენი	32	—	2	2	2	—	—	—	სამღერეთის-ახალ-შენი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მე-33-ის რეგისტრ. ნაძ. №. Такайишиლი	ყველა ახსნები დორაინი, იე უკოში, კრე-პოსტი. (УКМО)	ყველა Крестостиме						Владельцы-соб-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни
			გამომ-ცემები Подат-ные		ბოგაბი Малоземельн. (богано)		ხარკის და ახსნის სილი. (გრუნტი)		
			კომლი დროი	თავი ტაობ	კომლი დროი	ხარკის და ახსნის სილი. (გრუნტი)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*წილი და სოფელი ნიკაძეძეძე ნაძაძე	34	-	10	14	2	2	-	-	ციციშვილი ში-გამდეგი ზაზა
სამღერეთი ახალშენი დაღეთი	33 33	-	7 2	10 2	-	-	-	-	სამგერეთი ახალშენი დაღეთი
*წილი და სოფელი ნაძაძე	34	-	1	2	2	2	-	-	ციციშვილი ვა-რამი
დიდი დაღეთი	34	-	1	2	2	2	-	-	დიდი-დაღეთი
წილი და სოფელი ნაძაძე	34	-	1	2	-	-	-	-	ციციშვილი რე-ვას
დიდი დაღეთი	34	-	1	2	-	-	-	-	დიდი-დაღეთი
*წილი და სოფელი ნაძაძე და სოფელი სანაძაძე	34	-	11	17	-	-	-	-	ციციშვილი ზაა-ლიშვილი კაი-ხოსრო
სამღერეთი	34	-	8	12	-	-	-	-	სამგერეთი
სამღერეთის ახალშენი	34	-	2	3	-	-	-	-	სამგერეთის ახალ-შენი
დიდი დაღეთი	34	-	1	2	-	-	-	-	დიდი-დაღეთი
*წილი და სოფელი ლაძაძე	35	-	1	2	2	1	-	-	ციციშვილი ლი-პარა
დიდი დაღეთი	35	-	1	2	2	1	-	-	დიდი-დაღეთი
*წილი და სოფელი ნაძაძე და სოფელი ნაძაძე	35	-	3	5	2	2	-	-	ციციშვილი მე-რახიშვილი მა-ნუჩარ
ვედისი	35	-	1	2	-	-	-	-	ვედისი
დიდი დაღეთი	35	-	2	3	2	2	-	-	დიდი-დაღეთი
*წილი და სოფელი ნაძაძე და სოფელი ნაძაძე	35	-	3	5	2	2	-	-	ციციშვილი კაია და ლუარსაბ
ვედისი	35	-	1	2	-	-	-	-	ვედისი
დიდი დაღეთი	35	-	2	3	2	2	-	-	დიდი-დაღეთი
*წილი და სოფელი ნაძაძე	35	-	1	2	-	-	-	7	ციციშვილი იესე
ვედისი	35	-	1	2	-	-	-	-	ვედისი

1	2	3	უძებო კრესთინე						9	10
			კამომ- ლები ნოჯა- ხე		ბოგანო მაღოზემელა. (ბოგანო)					
			კობლი დავო	თავი ტავი	ქობლი დავო	ბოლაქე ვოეპოილი.	აქობლი და აზიზბუხა რავრენი და სიანი (სირიანი)	აზიზბუხა და აზ- ვობლი ვიმერინო და იტრობ- ლეპილი (პოიკეტიანი)		
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	მ. თაბაგელის კარა. აზ- სურ. იან. ბ. თაბაგელის უძებო აზიზბუხა დავოხი. იე იმეოქ. კრ- დოსი. (ქიმი)								Владельцы соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
*ციციშვილი ვასტანდი	35	—	1	2	—	—	—	—	ციციშვილი Вах- танг	
დაღეთი	35	—	1	2	—	—	—	—	დაღეთი	
*ციციშვილი ადამ	36	—	2	3	—	—	—	—	ციციშვილი Адам	
დაღეთი	36	—	2	3	—	—	—	—	დაღეთი	
*ციციშვილი სარდღიშვილი პაპუნა ²⁷	36	1	7	11	2	1	—	—	ციციშვილი Сар- დღიშვილი Па- пуна	
სახასო	—	1	6	9	2	1	—	—	Сахасо	
წავკისი ²⁸	36	1	6	9	2	1	—	—	წავკისი	
ვინა მუჰამედო	—	—	1	2	—	—	—	—	Его подвластный владелец	
ახნ. ფრიდონა	—	—	1	2	—	—	—	—	Д.в. Фридопа	
წავკისი ²⁹	36	—	1	2	—	—	—	—	წავკისი	
*ციციშვილი სა- რდღიშვილი ზაზა ²⁹	37	2	11	19	1	1	—	—	ციციშვილი Сар- დღიშვილი Зза	
სახასო	—	2	11	19	—	—	—	—	Сахасо	
წავკისი ³⁰	37	2	11	19	—	—	—	—	წავკისი	
ვინა მუჰამედო	—	—	—	—	1	1	—	—	Его подвластный владелец	
ახნ. თამაზა	—	—	—	—	1	1	—	—	Д.в. Тамаза	
წავკისი	36	—	—	—	1	1	—	—	წავკისი	
შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი ³²	—	—	4	5	—	—	—	—	Шаликашвили назири Еди- шер	
ახალშენი	37	—	1	1	—	—	—	—	Ахалшени	
ვბ გეთი	37	—	1	1	—	—	—	—	ვბ გეთი	
აბრამეთი	37	—	1	2	—	—	—	—	Абраметы	
სამღერეთი ³³	37	—	1	1	—	—	—	—	Самгереты	
*ჩხეიძე სესტია	37	—	8	12	—	—	—	—	Чхеидзе-Сехния	
ლორისთავი	37	—	8	12	—	—	—	—	Гористави	

1	2	3	4-9						10
			კვათი კრეპოსთნიე						
			გამომ- ლები Подат- ნიე	ბოგანო Малоземель. (богано)	კალო თავი Лав	კალო ბლაშე Военнобязан.	პერილი და არბუგული Разрешение и судим. (аризა)	პაშუკული და პრ. კარბული Вымершие и непу- ленные (Амоиетили)	
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	კვ. თაყაიშვილს ვაჭარ. გე- ორ. მარ. მ. Такайშიანი	უფრო ახლები Дворяне, не изеющ. кр- пости. (УКМО)	კალო Далко	თავი Лав	კალო Далко	ბლაშე Военнобязан.	პერილი და არბუგული Разрешение и судим. (аризა)	პაშუკული და პრ. კარბული Вымершие и непу- ленные (Амоиетили)	Владельцы-соб- ственики, их подвластные вла- дельцы и деревни
* აჭაღიანა ლი რთსვლი	38	—	3	4	—	—	—	—	Авалишвили Ростом
ოლთისი	37	—	3	4	—	—	—	—	Отцис
* თარსნანა ლი ლალა	38	—	4	6	—	—	—	—	Тархишвили Заал
ლისი	38	—	4	6	—	—	—	—	Лиси
* თარსნანა ლი ლალა	38	—	13	20	—	—	—	—	Тархишвили Луарсаб
ლისი	38	—	8	12	—	—	—	—	Лиси
ოდისი	38	—	5	8	—	—	—	—	Одиси
* თარსნანა ლი ლალა	39	—	21	32	1	1	—	—	Тархишвили Мамука и Зу- раб
ლალა	—	—	19	29	—	—	—	—	Сахасо
ლისი	38	—	16	24	—	—	—	—	Лиси
ოდისი ზემო	39	—	3	5	—	—	—	—	Одиси Земо
მათა მემამულე	—	—	2	3	1	1	—	—	Их подвластный владелец
ახნ. გეთანას- შვილები	—	—	2	3	1	1	—	—	Д.в. Гетанас- швили
ქვემო ნახშირი ს გო- რა	39	—	2	3	1	1	—	—	Киемо-Нахшири, Гора
* მუსხელა ლი ავთანდილი	40	—	10	16	3	1	—	—	Мухелашвили Автандил
საბატე	39	—	10	16	3	1	—	—	Сабате
* მუსხელა ლი იესე	40	—	6	9	3	2	—	—	Мухелашвили Иесе
სამღერეთი	40	—	4	7	3	2	—	—	Самгерети
ახალმენი	40	—	2	2	—	—	—	—	Ахалмени
* მუსხელა ლი დემეტრე	40	—	3	4	2	2	—	—	Мухелашвили Деметре
სამღერეთი	40	—	3	4	2	2	—	—	Самгерети

მებატონენი და პათი მეეანულე- ბი და სოფლები	მკ. თაყაშვილის კანცლ. გვ. (ტრ. იმჯ. ზ. Такашвиани)	უძველესი კრე- პოსტის (კ.კ.მ.) სახელი	ყმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამო- ლები Подат- ные		ბოჯაზო Малоземелья. (богачи)				
			კომლი კმთი	თავი ქმთი	კომლი კმთი	მთავრე მთავრე	სოფლის სოფლის	სოფლის და სოფლის	
1	2	3	4	5	6	7	8.	9	10.
* გოჩაშვილი	41	—	12	20	0	7	—	—	Гочашвили
უგუდუთი (თრიალეთისა)	41	—	5	8	2	1	—	—	Угудот
ახალ-დაბა	41	—	4	7	3	3	—	—	Ахал-Даба
ლიპი	41	—	3	5	4	3	—	—	Липи
* სააკაძე დინა- ტრაძე	42	—	18	29	5	3	—	—	Саакадзе Де- метре
ტრიცი (ყარციცი)	41	—	15	23	5	3	—	—	Трици
კარუშეთი	42	—	1	2	—	—	—	—	Карушети
ფარეხა	42	—	2	3	—	—	—	—	Фареха
საკაძე პეტრე	—	—	1	2	1	1	—	—	Саакадзе Зураб
ფარეხა	42	—	1	2	1	1	—	—	Фареха
საკაძე პეტრე	—	—	1	1	1	1	—	—	Саакадзе Мераб
ფარეხა	42	—	1	1	1	1	—	—	Фареха
საკაძე ბახუტა	—	—	2	4	1	1	—	—	Саакадзе Бахута
ფარეხა	43	—	1	2	1	1	—	—	Фареха
კარუშეთი	43	—	1	2	—	—	—	—	Карушети
საკაძე ზაზა	—	—	2	3	2	2	—	—	Саакадзе Заза
კარუშეთი	43	—	1	2	1	1	—	—	Карушети
ფარეხი	43	—	1	1	1	1	—	—	Фареха
საკაძე იორამ	—	—	3	5	1	1	—	—	Саакадзе Иорам
ფარეხი	43	—	3	5	1	1	—	—	Фареха
საკაძე ვახუშ- ტი	—	—	1	1	1	1	—	—	Саакадзе Вахуш- ти
ფარეხა	43	—	1	1	1	1	—	—	Фареха
საკაძე ალიკუ- ლავი	—	—	1	2	—	—	—	—	Саакадзе Алику- лашвили
ფარეხა	43	—	1	2	—	—	—	—	Фареха
თუმანიშვილი მდივანი გივი	—	—	3	3	5	2	—	—	Туманишвили Мдивани Гиви
ვეჯისი	43	—	—	—	1	1	—	—	Ведзиси
წოდორეთი	43	—	3	3	4	2	—	—	Цодорети

მებატონენი და მათი შემამუშავენი და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის განმაც. პა. (სტრ. ნაძ. E. Tashvili)	უძენი ახლები (Дворяне, не имеющие достп. (УКМО))	ყმები Крепостные						ანოზვერული და ანოზვერული ვაზრობი (Валершие и истроб-лешние (апоцнстии))	Владельцы-соб-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни
			გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богаио)		აზრობი და აზრობი Разоренные и слани (акрлан)			
			კომლი	დნაოვ თავი	კომლი	დნაოვ მლაშე		Военнообласт.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ოკუპაციის დროის მანუჩარი	—	—	2	3	2	—	—	—	Туманишвили Манучар	
წოდორეთი ¹⁰	44	—	2	3	2	—	—	—	Цодорети	
თაყაიშვილის მანუჩარი	—	—	—	—	1	—	—	—	Туманишвили Кишвари	
წოდორეთი ¹⁰	44	—	—	—	1	—	—	—	Цодорети	
თაყაიშვილის მდივანის მინდობი	—	—	1	1	3	2	—	—	Туманишвили Мдивани Фир-твела	
წოდორეთი	44	—	1	1	3	2	—	—	Цодорети	
*თაყაიშვილის მდივანის მინდობი	45	—	20	20	10	—	—	—	Туманишвили Мдивани Отари	
წოდორეთი	44	—	2	2	2	—	—	—	Цодорети	
ოძისი კვეშთა	44	—	8	8	4	—	—	—	Одзиси-Квемо	
ოძისი ხეობა	45	—	2	2	—	—	—	—	Одзиси-Земо	
ჩრდილის უბანი	45	—	5	5	2	—	—	—	Чрდიлис-Убანი	
გვარეთი	45	—	3	3	2	—	—	—	Гварეთი	
*ცდილი ¹¹	48	3	44	68	49	8	—	—	Тбилელი	
შავრობის ღილაკი	46	—	15	23	2	2	—	—	Шавროбие Лило	
კოდის ღილაკი	46	—	5	7	1	1	—	—	Кодис Лило	
ფიჩხისი (ფიჩხი)	46	—	2	4	3	2	—	—	Плчихси	
ხეკორდი	47	—	6	9	1	1	—	—	Хекорди	
ერტისი	47	—	2	3	2	2	—	—	Ертиси	
ღოღოვანა	47	3	12	19	—	—	—	—	Головна	
დაღეთი უკანა	48	—	2	3	—	—	—	—	Дагет-Укани	
*ვალაკი	49	—	16	24	2	2	—	—	Цалკელი	
წალკა	48	—	12	18	1	1	—	—	Цалკა	
ლოხო	48	—	4	6	1	1	—	—	Лошо	
*ვარკაციის მინდობი	49	—	10	19	—	—	—	—	Гараканидзе Бе-ри	
თეთრი წყარო	49	—	10	19	—	—	—	—	Тетри Цқарო	
*ნათლის მინდობი	50	—	15	18	4	—	—	—	Натлисмцемели	
უხნარიანი (შეწირუ-ლი)	49	—	4	5	—	—	—	—	Ухнариანი (по-жертвованныи)	
კარუგმარტი	49	—	5	6	—	—	—	—	Каругмарти	
კარუგმარტი	49	—	6	7	4	—	—	—	Кариахл	

1	2	3	ყვები, Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель, (ბოგანო)		8	9		
			კმობი	თავი	გლეგი	მლაგებუნი				
მებატონენი და მათი მემამულეე- პი და სოფლები	მე. თაქანბურის კაზიბი, მპ- სტრ. იან. ბ. Такайшвили	უბრა ახვეურები Дворные, не ижеюш. кре- пости. (У.К.М.)	კმობი	თავი	გლეგი	მლაგებუნი	ზურაბული და ზაბრეზული Разоренные и свалки(диринი)	ზმუკვამლო და ზარბელი Выдерные и пестрелные (диринი)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
ერდო	55	—	2	4	—	—	—	—	Ердо	
ახიკი	55	—	4	6	—	2	—	—	Азика	
ბნ არი	55	—	1	1	—	—	—	—	Цхარი	
მძორეთი	55	—	1	2	—	—	—	—	Мдორети	
მარიანი	55	—	8	13	—	9	1	—	Мариани	
აფანი	56	—	1	1	—	—	—	—	Тавანი	
ანდრია	56	—	4	7	—	—	—	—	Андрия	
ერტისი	56	—	2	4	—	—	—	—	Ертиси	
წინანაჭოი	56	—	1	2	—	1	—	—	Ципянаური	
კოთინი	56	—	2	2	—	1	1	—	Котини	
ლოლონა	56	—	9	14	—	1	1	—	Голоши	
მისა ზემადკლენა	—	—	4	7	—	2	2	—	Его подвластные владельцы	
ახნ. ბერდა და ხინჩლა	—	—	1	2	—	—	—	—	Дн Берда и Хинчла	
დვალთა	58	—	1	2	—	—	—	—	Двалта	
ახნ. იუსე	—	—	1	2	—	—	—	—	Дн. Иесе	
აგვდანეთი	58	—	1	2	—	—	—	—	Агвданти	
სახლთხუცესი ბერძენიშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Сихитхудеси Бердзишвили	
მოლავი	58	—	1	1	—	—	—	—	Мозави	
ახნ. ყიფიანი ხოსია	—	—	—	—	—	1	1	—	Дн. Кишани Хосиа	
მოლავი	54	—	—	—	—	1	1	—	Мозави	
ახნ. არეშიშვი- ლი ფარემუხ	—	—	1	2	—	1	1	—	Дн. Ареш- швили Пар- емуз	
ვარხუნა	55	—	1	2	—	1	1	—	Вархун	
ზაალიშვილი პა- ტარა ზურაბი	60	5	48	78	—	22	17	—	Заалишвили Па- тара Зураби	
სახასა	—	5	46	75	—	17	16	—	Сахасо	
თორაყალა	57	—	4	6	—	1	1	—	Торакала	
ირაგა	57	2	—	—	—	—	—	—	Ирага	
ნაქალაქევი	57	—	1	2	—	1	1	—	Накалкени	
კამარეთი	57	—	4	6	—	1	1	—	Камарети	
ლიყუყუთი	58	—	10	18	—	2	1	—	Ликурети	
რაფაქეთი	58	—	—	—	—	3	3	—	Рафакети	

1	2	3	4					8	9	10
			ყმები Крестные							
			გამომ- გზნი Подат- ные	ბოგანი Малоземельн. (ბოგაო)	კობლი Колон	ლაფი Лави	ლაფი Лави			
მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაშვილის ვაჟი (ტ. ი. ა. ჯ. თაყაშვილი) უფრო ახნაუზები (პ. მ. მ.)	პორსი, ის იმოსი, კრისტო, (კ. მ. მ.)	კობლი Колон	ლაფი Лави	ლაფი Лави	მლაშკე Млашкя	პოინი-ბიანი Поини-биани	სურბილი და ახნაუზები Разоренные и сурби (არსი)	ამოწყვეტილი და ახნაუზები Выжаренные и истребленные (ამოწყვეტილი)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
კანტეტი და მონასტერი	58	1	5	8	1	1	—	—	Кантети и Монастыри	
ბალოკი	59	—	12	20	4	4	—	—	Балок	
ქაგარიანი	59	1	—	—	—	—	—	—	Кагаряни	
ქვეში	59	—	7	11	2	2	—	—	Квеш	
ბაბილაშენი	60	—	—	—	2	2	—	—	Баблашени	
კვირადხოველი	60	—	1	2	—	—	—	—	Квирадховели	
კიანეთი	60	1	2	4	—	—	—	—	Киаეთი	
მისი მემამულეები	—	—	2	3	5	1	—	—	Его повластные владельцы	
ახს. ზაზა	—	—	—	—	1	1	—	—	Дя. Заз	
ირაგა	57	—	—	—	1	1	—	—	Ирага	
ახს. ყუღიაშვილი სვიმონი	—	—	—	—	1	—	—	—	Дя. Кушаши-ли Свимон	
ირაგა	57	—	—	—	1	—	—	—	Ирага	
ახს. ყუღიაშვილი თამაზა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дя. Кушаши-ли Тамаз	
ირაგა	57	—	1	1	—	—	—	—	Ирага	
ახს. ჩერკეზიშვილი ფარემუზ	—	—	—	—	1	—	—	—	Дя. Черкеш-швили Фармуз	
ქაგარიანი	59	—	—	—	1	—	—	—	Кагаряни	
ახს. აბაზა	—	—	—	—	1	—	—	—	Дя. Абаза	
ქაგარიანი	59	—	—	—	1	—	—	—	Кагаряни	
ახს. ბაიხდურაშვილი ბერი	—	—	1	2	—	—	—	—	Дя. Баихдур-швили Бери	
კიანეთი	60	—	1	2	—	—	—	—	Киаეთი	
სახლთხუცესი ფრიდონი	—	—	—	—	1	—	—	—	Саклхуцеси Фридон	
წობა	60	—	—	—	1	—	—	—	Цоба	
ჭურჭლის მქადა	62	5	22	32	7	5	—	—	Зурабисшвили Бежан	
სასახლი	—	5	22	32	6	4	—	—	Сахасо	
თოფრაცალი	60	1	1	2	—	—	—	—	Топракала	
ლიურეთი	61	—	1	1	—	—	—	—	Лиурети	
კამარეთი	61	—	2	3	1	1	—	—	Камарети	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზით. მ. სტრ. იან. ბ. Takhishvili	უფრო ახლები (Дворяне, не-помещ. крепостн. (УКМО))	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კობლი დიხონი	თაქი ქალი	კობლი დიხონი	ბოლაშკეშე	ვოსიობილი	ყრილი და ახრებულნი		Разоренные и сплывш. (ავრლი)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
კაზრეთი და მონასტერი	61	1	4	7	—	—	—	—	—	Каврети и Моностери
ბალიყი	61	1	5	8	2	2	—	—	—	Баличи
ქაგარიანი ¹	61	3	—	—	—	—	—	—	—	Кагаряни
ქვეში	62	—	5	7	1	—	—	—	—	Клеши
ბაბილაშენი	62	—	1	1	—	—	—	—	—	Баблашени
კვირაცხულელი	62	—	1	1	—	—	—	—	—	Квирацхული
კიანეთი	62	—	2	2	2	1	—	—	—	Кланети
პისა შავანულა	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. ოსიაშვილი ბერი ¹	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Дв. Оспашвили Бери
თოფრავალა	60	—	—	—	1	1	—	—	—	Тофракала
იაკობაშვილი რაჭველი ²	65	3	45	61	16	9	—	—	—	Ярлашвили Рособ
სახასო	—	3	44	60	13	6	—	—	—	Сахасо
სამაჩეთი	62	—	8	8	3	—	—	—	—	Самачети
სვანეთი	63	—	5	3	—	—	—	—	—	Слвачети
ლყურეთი	63	—	2	3	—	—	—	—	—	Лкурети
კოპიეთი	63	—	1	1	—	—	—	—	—	Копиети
დამლაღი	63	—	2	4	1	—	—	—	—	Дамлау
ქრეში	63	1	2	3	—	—	—	—	—	Креш
დარბანი	64	2	8	13	2	2	—	—	—	Дарбани
მთა წმინდა	64	—	—	—	1	1	—	—	—	Мта-Цмინდა
ძველი ქვეში	64	—	1	2	1	1	—	—	—	Дველი Квеш
სენები	64	—	1	1	1	1	—	—	—	Сенеп
ირავა	64	—	2	3	—	—	—	—	—	Ирава
წობა	65	—	2	3	—	—	—	—	—	Цоба
ორთაშენი	65	—	4	6	1	1	—	—	—	Ортамеш
ლიპი	65	—	2	3	1	—	—	—	—	Липи
ჯაბარ-ყალა	65	—	1	1	—	—	—	—	—	Джабаркала
ხაჯალჯვარი	65	—	1	1	—	—	—	—	—	Хаджалджвари
ბახჩალარი	65	—	2	3	—	—	—	—	—	Бахчалари
პისი შავანულა	—	—	—	1	1	3	3	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. ეგრისელი გიგინია	—	—	—	1	1	3	3	—	—	Дв. Егрисели Гигиния
სამაჩეთი	63	—	—	1	1	3	3	—	—	Самачети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიზის გზაზე. გვ. (სრ. ნაქ. E. Takayishan)	გვ. ახნაურები (ქორიძე, იმ ქორიძე. კ. იოსელიანი. (კ. იოსელიანი))	ყმები Крепостино						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельи. (богато)				
			ქობი	ქობი	ქობი	ქობი	ქობი	ქობი	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*ი ა ტ ა ლ ა მ დ ე ი - ლ ი ჯახანდანი	67	—	13	16	13	3	—	—	Яралашвили Вахтанг
ლიყურეთი	66	—	1	1	—	—	—	—	ლიყურეთი
ირაგა	66	—	—	—	1	1	—	—	ირაგა
წობა	66	—	1	1	—	—	—	—	წობა
საქანეთი	66	—	1	1	—	—	—	—	საქანეთი
სამაჩეთი	66	—	4	5	6	1	—	—	სამაჩეთი
ქრეში	66	—	1	2	—	—	—	—	ქრეში
დარბაზი	67	—	1	1	2	—	—	—	დარბაზი
მთა-წმინდა	67	—	—	—	1	1	—	—	მთა-წმინდა
ძველი ქვეში	67	—	—	—	1	—	—	—	ძველი ქვეში
ორთმაშენი	67	—	1	2	—	—	—	—	ორთმაშენი
ლიპი	67	—	2	2	—	—	—	—	ლიპი
ხახალჯვარი (ხალაჯვარი)	67	—	1	1	—	—	—	—	ხახალ-ჯვარი
*ი ა ტ ა ლ ა მ დ ე ი - ლ ი ოქუტრაძე	68	1	17	18	8	4	—	—	Яралашвили Те-мураз
სამაჩეთი	67	—	2	2	2	2	—	—	სამაჩეთი
ლიყურეთი	68	—	2	2	—	—	—	—	ლიყურეთი
ირაგა	68	—	—	—	1	1	—	—	ირაგა
ბახჩალარი	68	—	1	1	—	—	—	—	ბახჩალარი
ორთმაშენი	68	—	1	1	—	—	—	—	ორთმაშენი
ხახალჯვარი	68	—	1	1	—	—	—	—	ხახალ-ჯვარი
წარბას უბანი	68	—	1	1	—	—	—	—	წარბას უბანი
საქანეთი	68	—	4	5	—	—	—	—	საქანეთი
ქრეში	69	1	—	—	2	—	—	—	ქრეში
დარბაზი	69	—	3	3	—	—	—	—	დარბაზი
მთა-წმინდა	69	—	—	—	1	1	—	—	მთა-წმინდა
ძველი ქვეში	69	—	2	2	—	—	—	—	ძველი ქვეში
*ი ა ტ ა ლ ა მ დ ე ი - ლ ი მდივანი გიორგი	71	1	17	19	10	2	—	—	Яралашвили Мдивани Ге-оргий
პასახალი	—	1	17	19	9	2	—	—	Сазисо
სამაჩეთი	69	—	2	2	2	1	—	—	სამაჩეთი
ირაგა	69	—	—	—	1	—	—	—	ირაგა
ლიყურეთი	69	—	1	1	—	—	—	—	ლიყურეთი
შორი	70	—	5	6	—	—	—	—	შორი
ძველი ქვეში	70	—	1	1	1	—	—	—	ძველი ქვეში
ქრეში	70	1	—	—	—	—	—	—	ქრეში
დარბაზი	70	—	2	2	1	—	—	—	დარბაზი
საქანეთი	70	—	1	1	1	—	—	—	საქანეთი

1	2	3	უცები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			ქმობი ქმობი	თავი ქმობი	ქმობი ქმობი	მლო, მჭე Воспитание	პეტილი და არხებუნი Разрешение и свляши (აკრისი)	მხრეველი და მხ- ვრებელი Владельцы и строи- тельные (აკრისი)		
ნებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მკ. თაყაყობის გმობი. მკ. Ср. иэд. К. Такашвили	უცები მხარეები Дворяне, не имеющие кре- пости. (УКМО)	ქმობი ქმობი	თავი ქმობი	ქმობი ქმობი	მლო, მჭე Воспитание	პეტილი და არხებუნი Разрешение и свляши (აკრისი)	მხრეველი და მხ- ვრებელი Владельцы и строи- тельные (აკრისი)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
კოპანეთი	70	—	1	1	—	—	—	—	Копанети	
წარბას-უბანი	71	—	1	1	—	—	—	—	Царбас-Убаши	
ხაბალჯვარი	71	—	—	—	1	1	—	—	Хабал-Джвари	
ბახჩალარი	71	—	1	1	—	—	—	—	Бахчалари	
ორაშაშენი	71	—	1	1	—	—	—	—	Орашашени	
ჯაბარყალა	71	—	1	2	—	—	—	—	Джабарқала	
მისა მჭამულა	—	—	—	—	1	—	—	—	Его подвластный владелец	
ინდარაშვი- ლი გივი	—	—	—	—	1	—	—	—	Индарашвили Гиви	
სენები	70	—	—	—	1	—	—	—	Сенები	
მელაქინჯი- ლა მალაი	72	—	14	16	2	—	—	—	Доленджишвили Заал	
მისა მჭამულა	—	—	13	15	2	—	—	—	Сахасо	
სამღერეთი აკურთა	71	—	1	1	—	—	—	—	Самгерети Акурта	
—	71	—	12	14	2	—	—	—	—	
—	—	—	1	1	—	—	—	—	Его подвластный владелец	
შიომბუში	—	—	1	1	—	—	—	—	Шомибуши	
აკურთა	72	—	1	1	—	—	—	—	Акурта	
მელაქინჯი- ლა იოთამია	72	—	6	7	—	—	—	—	Доленджишвили Иотам	
სამღერეთი ახალშენი	72	—	2	3	—	—	—	—	Самгерети Ахалшени	
ახალშენი	72	—	1	1	—	—	—	—	Абулмаги	
ახალშენი	72	—	3	3	—	—	—	—	—	
მკაბახიშვი- ლა გიორგი	74	—	18	21	4	—	—	—	Карабудахшви- ли Георгий	
ჯვარა-დმანისი	72	—	7	9	1	—	—	—	Джвара-Дманиси	
ირავა	73	—	2	2	—	—	—	—	Црага	
სარკინეთი	73	—	2	2	—	1	—	—	Саркиноти	
კარაქა	73	—	1	2	—	—	—	—	Карака	
ლიყურეთი	73	—	1	1	—	—	—	—	Лиқурети	
საქანეთი	73	—	2	2	—	1	—	—	Сақанети	
დარბაზი	73	—	2	2	—	—	—	—	Дарбаз	
ველი ქვეში	74	—	1	1	1	—	—	—	Вели-Квеш	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზაზე. გ. ლ. ლ. E. Takaiashvili	უფრო ახლებზე. Дворяне, но не мещане крепостии. (У.М.О.)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამოცემები Податные		ბოჯაო Малоземельные (богаю)					
			კომლი ქალაქი	სოფელი	კომლი ქალაქი	სოფელი	მთავრები და აზრობი და პაპრეშიაო და სხვა. (საქმიანი)	მთავრები და აზრობი და პაპრეშიაო (საქმიანი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*ქაჭაძეების ოჯახი	74	—	11	12	—	—	—	—	—	Карабулахишвили Тамаза
კლდეის სარკინეთი ხორაუბი არაქა	74	—	5	6	—	—	—	—	—	Клдеи Саркишти Хорхаби Карака
*თაყაიშვილი	75	—	6	7	—	—	—	—	—	Такашвили Бахтанги
ეშვის წყარო და ვალთა ვაქე	75	—	1	1	—	—	—	—	—	Ешви-Цкаро Двалта Ваке
*გაბინთაძეების ოჯახი	75	—	7	9	1	—	—	—	—	Сачиношвили Парсадан
ეშვის წყარო ტბის აბრაშეთი კველთა	75	—	2	2	—	—	—	—	—	Ешви-Цкаро Тбисი Абрашети Квелта
*თაყაიშვილი გიორგი	77	—	15	15	2	—	—	—	—	Такашвили Георгий
დიდება ეშვის წყარო ახალშენი მნაგეთი თაკვი (თაკუ) ვაქე აველთა ოძისი-ხემო ანდრია	76	—	1	1	1	—	—	—	—	Иддеба Ешви-Цкаро Ахалшени Енаგети Такви Ваке Квелта Одаш-Земо Андриа
*ეჭყაძეების ოჯახი	77	—	6	6	—	—	—	—	—	Усупбегашвили Кайхосро
თაკვი აბრაშეთი	77	—	3	3	—	—	—	—	—	Такви Абрашети
*გაბაშვილი ვარათა	77	—	4	4	2	—	—	—	—	Бегашвили Барата
აბანო ატაშეთი	77	—	3	3	2	—	—	—	—	Абано Атамети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მეფის მიერ მიწის მფლობელობის გზის რეგისტრაციის № სტრ. ნაძ. E. Tskhishvili	უძრავი საგნების აღწერა და მფლობელობის (УКМО)	წყობილი Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			განკარგებული Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)		მფლობელობის და მფლობელობის (ალექსანდრე)		
			ფაქტობრივი	ფაქტობრივი	ფაქტობრივი	ფაქტობრივი		ფაქტობრივი	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*მეფის მიერ მიწის მფლობელობის რეგისტრაციის № 78	78	—	8	4	2	—	—	—	Бегашвили Рособи
აბანო ატამეთის	77	—	2	3	1	—	—	—	Абаго
	78	—	1	1	1	—	—	—	Атамети
*მეფის მიერ მიწის მფლობელობის რეგისტრაციის № 78	78	—	3	3	—	—	—	—	Бегашвили Отиа
აბანო მექალისი	78	—	2	2	—	—	—	—	Абаго
	78	—	1	1	—	—	—	—	Менкаლისი
*მეფის მიერ მიწის მფლობელობის რეგისტრაციის № 78	78	—	2	2	—	—	—	—	Бегашвили Мжана
დიდება მექალისი	78	—	1	1	—	—	—	—	დიდება
	78	—	1	1	—	—	—	—	Менкаლისი
*მეფის მიერ მიწის მფლობელობის რეგისტრაციის № 79	79	—	4	4	1	—	—	—	Бегашвили Ломკაცი
დიდება მექალისის უბანი	78	—	1	1	1	—	—	—	დიდება
მექალისი	78	—	2	2	—	—	—	—	Ирдилის-უბანი
	78	—	1	1	—	—	—	—	Менкаლისი
*მეფის მიერ მიწის მფლობელობის რეგისტრაციის № 80	80	—	13	14	6	—	—	—	Туркистаниშვილი Туркистан
ახალუბა	79	—	3	4	2	—	—	—	Ахал-Дуба
მექალისი	79	—	1	1	—	—	—	—	ქვემო
მექალისი	79	—	1	1	—	—	—	—	Гарკლოლი
მექალისი	79	—	2	2	—	—	—	—	Горинჯუკი
მექალისი	79	—	1	1	—	—	—	—	Уკან-Гори
მექალისი	79	—	3	3	1	—	—	—	Ертისი
მექალისი	80	—	2	2	3	—	—	—	Мухათი
*მეფის მიერ მიწის მფლობელობის რეგისტრაციის № 81	81	—	13	15	7	—	—	—	Туркистаниშვილი Заза
ახალუბა	80	—	2	2	1	—	—	—	Ахал-Дубა
მექალისი	80	—	1	1	—	—	—	—	Гарკლოლი
მექალისი	80	—	1	1	—	—	—	—	Укан-Гори
მექალისი	80	—	1	2	—	—	—	—	Ертისი
მექალისი	80	—	1	1	—	—	—	—	Мухათი
საბატე თრაქეტის	80	—	7	8	4	—	—	—	Сабате Тракетский
*მეფის მიერ მიწის მფლობელობის რეგისტრაციის № 82	82	—	7	9	3	—	—	—	Туркистаниშვილი Кайхოსრო
ახალუბა	81	—	2	2	1	—	—	—	Ахал-Дубა
მექალისი	81	—	2	3	1	—	—	—	Горинჯუკი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიზელის გამრ. პ. სტ. იმ. E. Takhishvili	უფრო ახლები ღვრიც, იხ. ქვემოთ. (ს.კ.მო)	ყმები ქრისტიანთა						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამოღები Podatime		ბოგანო Магоземе.ль. (ბოგანო)					
			კობლი ქალაქი	თავი ქალაქი	კობლი ქალაქი	ბოლაშვილი Воинობიანი.	ყრბი და ახლები Разорочные и сироты. (არქონ)	სოფლები და ახლები Вымершие и переродившиеся (არქონი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
უკანგორი	81	—	1	1	—	—	—	—	—	Укаи-Гори
ერტისი	81	—	1	2	—	—	—	—	—	Ертиси
მუხათი	82	—	1	1	1	—	—	—	—	Мухати
*თ უ ღ ძ ი ს ტ ვ ა ნ ი - ნ ვ ა ლ ი ო ღ ნ ა	83	—	10	12	6	—	—	—	—	Туркистанишвили Гонена
ახალდაბა	82	—	5	6	3	—	—	—	—	Ахал-Дабა
გარკლოპი	82	—	—	—	—	—	—	—	1	Гарклоп
ერტისი	82	—	1	1	1	—	—	—	—	Ертиси
მუხათი	82	—	2	3	2	—	—	—	—	Мухати
გორნიჯუკი	82	—	1	1	—	—	—	—	—	Горниджук
უკაი-გორი	83	—	1	1	—	—	—	—	—	Укаи-Гори
*თ უ ღ ძ ი ს ტ ვ ა ნ ა - ნ ვ ა ლ ი ო ს ე ს ნ ა	83	—	6	6	1	—	—	—	—	Туркистанишвили Сехния
ახალდაბა	83	—	2	2	—	—	—	—	—	Ахал-Дабა
გორნიჯუკი	83	—	1	1	—	—	—	—	—	Горниджук
უკაი-გორი	83	—	2	2	—	—	—	—	—	Укаи-Гори
ერტისი	83	—	1	1	1	—	—	—	—	Ертиси
*თ უ ღ ძ ი ს ტ ვ ა ნ ა - ნ ვ ა ლ ი ო ს ე ს ნ ა	84	—	4	5	2	—	—	—	—	Туркистанишвили Прангистан
ახალდაბა	83	—	2	2	1	—	—	—	—	Ахал-Дабა
გორნიჯუკი	83	—	1	1	—	—	—	—	—	Горниджук
მუხათი	84	—	1	2	1	—	—	—	—	Мухати
*თ უ ღ ძ ი ს ტ ვ ა ნ ა - ნ ვ ა ლ ი ო გ ღ ე რ დ ა	84	—	13	13	2	—	—	—	—	Туркистанишвили Годердза
გარკლოპი	84	—	3	3	1	—	—	—	—	Гарклоп
გორნიჯუკი	84	—	6	6	1	—	—	—	—	Горниджук
უკაი-გორი	84	—	4	4	—	—	—	—	—	Укаи-Гора
*თ უ ლ ა ნ ვ ა ლ ი ო ა ს ლ ა ნ	85	—	4	4	1	1	—	—	—	Тулашвили Ао-лан
ღვევი	84	—	1	1	—	—	—	—	—	Гвев
ბოიითი	85	—	3	3	—	—	—	—	—	Зрбити
აწუფი	85	—	—	—	1	1	—	—	—	Дцу
*თ უ ლ ა ნ ვ ა ლ ი ო ი ქ ა ე	85	—	5	5	2	—	—	—	—	Тулашвили Иесе
ბევრეტი	85	—	1	1	—	—	—	—	—	Беврети
ღვევი	85	—	1	1	1	—	—	—	—	Гвев
აწუფი	85	—	1	1	1	—	—	—	—	Дцу
ზრბით	85	—	2	2	—	—	—	—	—	Зрбити

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გზა. №. Стр. №№. Е. Такашвили	უძველესი ანუ ძველი სახლი, სრული სახელი, (სკმო)	ყმები Крепостные						Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემი Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)				
			სრული სახელი	თარიღი	სრული სახელი	თარიღი	სრული სახელი და თარიღი	სრული სახელი და თარიღი	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ხოჯაშვილი ათაბაგი		—	1	1	1	—	—	—	Ходжашвили Атабаги
ლიპის ავაზანი	88	—	1	1	1	—	—	—	Липис-Авазани
ხოჯაშვილი სულხანა		—	1	1	—	—	—	—	Ходжашвили Сулхана
ლიპის ავაზანი	88	—	1	1	—	—	—	—	Липис-Авазани
*ბილაქიშვილი ბეჟანი ⁶⁹	88	—	11	12	4	—	—	—	Гилякишвили Бежани
ნახიდური წიფორი	88	—	9	10	3	—	—	—	Нахидური Цифори
	89	—	2	2	1	—	—	—	
*ბილაქიშვილი ნიკოლოზ	89	—	5	5	—	—	—	—	Гилякишвили Николоз
დიდუბე ენაგეთი	89	—	3	3	—	—	—	—	Дидубе Енагети
	89	—	2	2	—	—	—	—	
*ყარჩხაშვილი პატარა-კაცი ⁷⁰	89	—	1	1	1	—	—	—	Карчихашвили Патара-Каци
ნახიდური	89	—	1	1	1	—	—	—	Нахидური
*ლარაძე ზურაბი	90	—	6	7	3	—	—	—	Ларадзе Зураб
ეგრისი წინეზანი	89	—	5	6	3	—	—	—	Егриси Цинезани
	90	—	1	1	—	—	—	—	
*ლარაძე პაატა	90	—	3	3	2	—	—	—	Ларадзе Паата
ეგრისი	90	—	3	3	2	—	—	—	Егриси
ა. მ. ქანაშვილი სუმბათა ⁷¹		—	1	1	2	—	—	—	Дв. Канашвили Сумбата
ჯიგრაშენი	90	—	1	1	2	—	—	—	Джиграшени
ა. მ. ქანაშვილი პარსადანი		—	1	1	—	—	—	—	Дв. Канашвили Парсадани
ჯიგრაშენი	90	—	1	1	—	—	—	—	Джиграшени

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაჯიშვილის გზა. გვ. სტრ. ივან. E. Takaiyshvili	უძველესი ახალგაზრდები Дворниц, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამოღებული Податные	ბოგანო Малоземельн. (богано)				პროცენტები და ახ. ვაჭრები Выдершие и потребовавшие	
				კომლი Дымов	თავი Тави	კომლი Дымов	მლაშქვე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
აზნ. ქანანაშვილი და სარნოშვილი	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Кананашвили Сарношвили
ჯიგრაშენი	90	—	—	—	1	—	—	—	Джиграшени
აზნ. ქანანაშვილი და ფარულაშვილი	—	—	2	2	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Паремюза
ბერთაქარი	90	—	1	1	—	—	—	—	Бертакарп
ჯავშანიანი	90	—	1	1	—	—	—	—	Джавшанпани
აზნ. ქანანაშვილი და აგათანგი	—	—	2	3	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Агатаңги
ჯავშანიანი	90	—	2	3	—	—	—	—	Джавшанпани
აზნ. ქანანაშვილი და ზურაბი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Зураба
ბერთაქარი	90	—	1	1	—	—	—	—	Бертакарп
აზნ. ქანანაშვილი და ფარულაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Паремюза
ბერთაქარი	90	—	1	1	—	—	—	—	Бартакарп
აზნ. ქანანაშვილი და რეინა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Реина
ჯავშანიანი	90	—	1	1	—	—	—	—	Джавшанпани
აზნ. ქანანაშვილი — უკმო 7. იხ. ამ გვ. 75.	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Кананашвили — укмо 7. См. на этой стр. прим.
ბერთაქარი, ჯავშანიანი, ჯიგრაშენი	91	—	—	—	—	—	—	—	Бертакарп, Джавшанпани, Джиграшени

შენ. აზნ. ქანანაშვილები: გიუა, გოდერზა, გიუა, სულხანა, პაპუა, შერმაზანა, ფარსადანა —
 Прим. Дв. Кананашвили: Гауа, Годердза, Глуа, Сулхана, Папуа, Шермазана Парсадана.

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაგინურის გზის მკ. სტრ. პაზ. Е. Такашвили	უძლი ახსნები Дворца, по именов. крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			ქობლი Дюлов	თაჯი Гип	ქობლი Дюлов	მულაჰურე Вошпоошანი.	აჭრული და ხარბული Раворешინე и სუაში (აკრძი)	აჭრული და აჭრული ფარბული Ачрешინე и истроб- лени (მოცხეტლი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
აზნ. ვეშაგა- ვილი ბაალი ⁷³	—	—	—	—	1	—	—	—	—	დვ. Шемазашви- ლი Заал
კარაქა	91	—	—	—	—	—	—	—	—	Карака
აზნ. ვეშაგა- ვილი სოსიცი ⁷⁴	—	—	—	—	1	—	—	—	—	дв. Шемазашви- ли Хосита
კარაქა	91	—	—	—	1	—	—	—	—	Карака
აზნ. ვეშაგა- ვილი ჟიმი: ათა- ნასე, გივი, თა- რი, გიორგი— ⁷⁴ მთ 4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	дв. Шемазашви- ли: Атанасе, Гиви, Отар, Георгий — ук- мо 4
კარაქა	91	—	—	—	—	—	—	—	—	Карака
არქვივილი დუშია ⁷⁵	—	—	2	2	2	—	—	—	—	Арешивили Ду- шиа
გარის-ვარხუნა	91	—	2	2	2	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. არქვივილი გიორგი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	дв. Арешивили Георгий
გარის-ვარხუნა	91	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. არქვივილი მიძინა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	дв. Арешивили Бидзина
გარის-ვარხუნა	91	—	—	—	1	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. არქვივილი მანუჩარ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	дв. Арешивили Манучар
გარის-ვარხუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. არქვივილი შამშია	—	—	—	—	1	1	—	—	—	дв. Арешивили Шамшиа
გარის-ვარხუნა	92	—	—	—	1	1	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. არქვივილი სალმახანა	—	—	1	3	—	—	—	—	—	дв. Арешивили Салмахана
გარის-ვარხუნა	92	—	1	3	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის კაპოტა მ. სტრ. პაძ. Е. Такайшвили	უძველესი ახლოსი სახლი Дворня, по имещ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამთმობენი Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)		აზრის-ვარსებანი და აზრის-ვარსებანი			
			კომლი	დამოვ	კომლი	დამოვ		აზრის-ვარსებანი და აზრის-ვარსებანი		აზრის-ვარსებანი და აზრის-ვარსებანი
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი ბეჭეა	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Дв. Арешивили Бежуа
გარის-ვარსუნა	92	—	—	—	1	1	—	—	—	Гарис-Вархуна
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი ამა	—	—	1	4	1	—	—	—	—	Дв. Арешивили Амза
გარის-ვარსუნა	92	—	1	4	1	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი ჩალაძა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили Чапаба
გარის-ვარსუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი უთრეთა	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили Утрута
გარის-ვარსუნა	92	—	1	2	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი სარქისა	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Дв. Арешивили Саркиса
გარის-ვარსუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი დუშია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили Душиа
გარის-ვარსუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი ჯესუას ძმის- წუღი ⁷³	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Дв. Арешивили племянник Се- хуа
გარის-ვარსუნა	92	—	—	—	1	1	—	—	—	Гарис-Вархуна
აბნ. ა რ ვ მ ი მ ვ ე - ლი ვი: — უყმობ 20. სხ. ამ გვ. მეფ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили — укмо 20. См. на этой стр. прим.
გარის-ვარსუნა	92	—	—	—	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна

შენ. ახნ. არეშიშვილები: ასრათა, გიორგი, გურგენა, ფარემუზა, ფეშანგი, გურგენა, მახუა, დავითა, თემურა, სოხია, პაპა, როინა, შერმაზანი, თურაზა, ბიძინა, ბეგუა, ნახყილა, სალმანა, ალიბეგა, ხალია.

Прим. Дв. Арешивили: Асрата, Георгий, Юргена, Паремуза, Пешанги, Гургена, Махуа, Давита, Темурза, Сохиа, Папа, Роина, Шермазана, Турава, Биданна Бежуа, Наскида, Салмахана, Алибега, Халиа.

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაჯიშვილის გზად. გ. სტ. ნაქ. E. Takhishvili	უძნ ახზეუბი Дворяне, не имющ. крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземелья. (богано)					
			კომლი Дмлов	თაჯი Глав	კომლი Дмлов	ხალაშუკე Воинской.	ყურული და ახზეუბი Разоренные и слуги (ауриан)	აზრუკეტლი და ახზეუბი Выдорные и истробленные (амоикотини)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*აზნ. ყორღანა-შვილი თაკა ⁷⁶	94	—	13	15	5	—	—	—	—	დვ. Корганашвили Така
ენათი	93	—	4	5	1	—	—	—	—	Ванати
შავთა	93	—	4	4	2	—	—	—	—	Шавта
ახალშენი	93	—	1	1	—	—	—	—	—	Ахалшени
ენაგეთი	93	—	1	1	—	—	—	—	—	Енагети
ხორბუკი	93/94	—	3	4	2	—	—	—	—	Хорбуки
აზნ. ყორღანა-შვილი ცარიელი ⁷⁷	—	—	2	2	2	—	—	—	—	დვ. Корганашвили Тариел
აკურისი ციხეა	94	—	1	1	—	—	—	—	—	Акуриса Цихва
94	94	—	1	1	2	—	—	—	—	Цихва
აზნ. ყორღანა-შვილი ფრიდონა ⁷⁸	—	—	1	1	—	—	—	—	—	დვ. Корганашвили Придона
არდას-უბანი	94	—	1	1	—	—	—	—	—	Ардас-Убани
აზნ. ყორღანა-შვილი ქაისოსრო	—	—	2	3	2	—	—	—	—	დვ. Корганашвили Кайхосро
ციხეა	94	—	1	2	2	—	—	—	—	Цихва
არდას-უბანი	94	—	1	1	—	—	—	—	—	Ардас-Убани
აზნ. ყორღანა-შვილი პაპის-ყმა	—	—	1	1	1	—	—	—	—	დვ. Корганашвили Папис-Кма
ციხეა	94	—	1	1	—	—	—	—	—	Цихва
ენაგეთი	94	—	—	—	1	—	—	—	—	Енагети
აზნ. ყორღანა-შვილი ზაალი	—	—	2	2	—	—	—	—	—	დვ. Корганашвили Заал
ენაგეთი	94	—	2	2	—	—	—	—	—	Енагети
აზნ. ყორღანა-შვილი გოდერძა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	დვ. Корганашвили Годердза
ციხეა	94	—	1	1	—	—	—	—	—	Цихва

გებატონენი და მათი შემამულე- ბი და სოფლები	მმ. თაყაშელის გზით, გვ. სტრ. ნაძ. მ. ტიკაიშილის	ფუძვ. ახლები დვორინი, ისე ისე, კრე- პოსტი. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мазоземелья. (богано)			აზრ- ებრივი და აშრ- ებრივი Винарские и истреб- ленные (амонетили)		
			კოხლი Дылов	თავი Улав	კოხლი Дылов	მლაშკე Воспиоошანი.	აზრ- ებრივი და აშრ- ებრივი Разоренные и слнии (априли)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	—	—	9	9	1	—	—	—	—	დვ. Корганашви- ლი Роинашвили
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	94	—	2	2	1	—	—	—	—	ენაგეთი Цихია
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	დვ. Корганашви- ლი Тамаза
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	Цихია
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	დვ. Корганашви- ლი Едишера
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	Цихია
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	დვ. Корганашви- ლი Парсадан
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	Цихია
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	დვ. Корганашვი- ლი Паремуза
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	—	—	1	—	—	—	—	Цихია
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	1	1	—	—	—	—	—	დვ. Корганашვი- ლი Квисиа
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	1	1	—	—	—	—	—	Цихია
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	1	1	—	—	—	—	—	დვ. Корганашვი- ლი Тамаза
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	1	1	—	—	—	—	—	Цихია
მმ. კონტრაქტ- ის დონა	95	—	5	11	9	—	—	—	—	დვ. Корганашვი- ლი: Парсадан, Едишер, Кай- хосро
ტაშლა	95	—	5	11	9	—	—	—	—	Тамазла

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილს გამოც. გვ. სტრ. №№. E. Такайшвили	უძველესი ახორციელები Дворяне, не имевшие крепостных. (УЧМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			ქმლი Димов	თავი თავი	ქმლი Димов	მთავრე მოსახლე მოსახლე	აჭრელი და პარაზიტული მკურნალი (აკურნი)	პროფიტორი და ახორციელები Выморщно и петровские (амощителли)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ყორღანკანა-მჯიღეში—უკმო 14. იხ. ამ გვ. შენ.										Дв. Корганашвили — укмо 14. См. на этой стр. прим.
ვენათი, შავთა, ახალ-შენი, ენაგეთი, ხორბუცი, აკურისი, ციხია, არდას-უბანი	95	—	—	—	—	—	—	—	—	Ванати, Шавта, Ахалшенп, Енагетп, Х. рбуци, Акуриси, Цихпа, Ардас-Убани
ახნ. შალაკანა-მჯიღეში: მურქა, ამირასლანა, ნურალა — უკმო 3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Шаликашвили Берау, Амираслан, Нура-ла — укмо 3
ციხია	85	—	—	—	—	—	—	—	—	Цихпа
იყვანგელა-მჯიღე	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Ивангулашвили
ციხია	96	—	2	2	—	—	—	—	—	Цихпа

შენ. ახნ. ყორღანკანა-მჯიღეში: მანუხარ, ასლამაზა, იონათამი, პაპა, კახაბერი, ავთანდილა, პაპა, ხახა, ავთანდილა, კაცია, ოთარა, ნახარა, როსტა, თამაზა.

Прим. Дв. Корганашвили: Манухар, Асламаза, Ионатам, Папа, Кахабери Автадила, Папа, Заза, Автадила, Кация, Отар, Назара, Росита, Тамара.

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მმ. თაყაიშვილის აგარც ბა- სტრ. პაპ. ზ. Takaišvili	უძველესი ახალგაზრდა კრე- დორი, ნე. ქმელ. კრე- დორი. (უკმო)	ყმები Крпостные					მთავრობის და მხრ- ის დახმარება	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			კანონ- მდებარე Подат- ные	ბოჯანო Малоземельн. (ბოგაიო)	კანონ- მდებარე Подат- ные	კანონ- მდებარე Подат- ные	კანონ- მდებარე Подат- ные		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
წ 25. ხადედიფ- ლო საბარათა- ლელილო ²¹	—	29	1063	122	239	82	6	17	Царицино - Саба- раташвило
მაცენი დედ- ფალი	—	—	213	312	49	12	—	—	Царица
სახასთ	—	—	212	311	44	12	—	—	Сахасо
*წინწყარო	101	—	110	157	29	—	—	—	Цицყარო
*ქარელი ²²	105	—	40	54	—	—	—	—	Карели
*ტაბანძულა	107	—	1	1	—	—	—	—	Табахмела
*ნახიდური	107	—	8	11	2	—	—	—	Нахидური
*გომარეთი ²³	107	—	86	61	10	9	—	—	Гомарети
*ქველი გომარეთი	108	—	6	9	—	—	—	—	Давели Гомарети
*ურტყვანი კუშისი	109	—	11	13	8	9	—	—	Урцвани
	110	ცარიე ლი	ადგ ილი	(სვო	ბოდное	место)			Кумпси
ხისი მემამულეები	—	—	1	1	5	—	—	—	Ее подвластные владельцы
დიარაშვილი ²⁴	—	—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицყარო
დიარაშვილი ²⁵ მანუჩარი ²⁶	—	—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Мануچار
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицყარო
დიარაშვილი ²⁷ თემუა	—	—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Темуа
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицყარო
დიარაშვილი ²⁸ ვარცხნაშვი- ლი	—	—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Варновашви- ли
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицყარო
დიარაშვილი ²⁹ ბირთველი ³⁰	—	—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Биртвела
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицყარო
ატოცის სიანა ³¹	—	—	1	1	—	—	—	—	Атоцис Енге- сна
გომარეთი	109	—	1	1	—	—	—	—	Гомарети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	პ. თაყაიშვილის კავშირით Ср. изд. Е. Такайшидзе უძველესი ხუროთმოძღვრული ძეგლები	კრე- დითი, რე- სტრუქცი- ონული, (УКМО)	კვები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ღები Подат- ные		ბოგანო Малоземельи. (богано)				
			ქობულ დიშოვ	თაყ რავ	ქობულ დიშოვ	ხლაშუკე Военнообязан.	აჭრელი და ახორციული Разоронные и славян (агрини)	აზერბაიჯანის და აზერ- ბაიჯანის Выжорные и истреб- ленные (амонкინი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*მ ა ნ გ ლ ო ო 87	112	—	46	55	4	3	—	—	Мангლეги
მანგლისი	110	—	27	34	—	—	—	—	Манглиси
სამღერეთი	111	—	—	—	1	1	—	—	Самгерети
სათეანეთი (თორნე- თი)	111	—	5	7	—	—	—	—	Сатванети
მეტრევენი	111	—	3	3	1	—	—	—	Метреванки
კეხეთი (ახალი სო- ფელი)	111	—	4	4	1	1	—	—	Кехети (Ахали Со- фели)
უგუდეთი	111	—	3	3	1	1	—	—	Угудети
წიფლარი	111	—	4	4	—	—	—	—	Циллари
*ნ თ ე ა რ ს ე ფ- რ ა ქ ი 88	114	—	30	36	9	5	—	1	Нэдар Супраджи
სახასთ	—	—	29	34	8	5	—	1	Сахасо
ბეთენია	112	—	2	2	1	1	—	—	Бетения
ენაგეთი	112	—	—	—	—	—	—	1	Енагети
სალირაშენი	112	—	9	9	2	2	—	—	Салырашени
ოშეთი	112	—	3	4	—	—	—	—	Ошети
ელთია	113	—	1	1	—	—	—	—	Елтия
მევისი	113	—	1	1	1	1	—	—	Мевиси
ქველი აბანო	113	—	1	2	1	—	—	—	Дзвели Абаго
ეგრისი	113	—	2	3	1	1	—	—	Егриси
ფიწუთი	113	—	1	1	1	—	—	—	Фицуги
იფნარი	113	—	3	4	—	—	—	—	Ифнари
თოფრაცალა	113	—	1	1	—	—	—	—	Топраца
უკან-დაღეთი	113	—	2	2	—	—	—	—	Укан Дагети
ანდრია	113	—	2	3	—	—	—	—	Андрия
დია	114	—	1	1	—	—	—	—	Диа
მისი მემამულე	—	—	1	2	1	—	—	—	Его подвластный владелец
ა ნ ნ. რ ა მ ა ზ ა	—	—	1	2	1	—	—	—	Дв. Рамаз
ფარცხისი	112	—	1	2	1	—	—	—	Парцхиси
*ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ს ე- ფ რ ა ქ ი 89	116	5	36	40	5	1	—	—	Авандил Суп- раджи
სახასთ	—	5	33	36	4	1	—	—	Сахасо
კიკეთი	114	—	6	6	—	—	—	—	Кикети
სალირაშენი	114	—	4	5	—	—	—	—	Салырашени
გოლთეთი	114	—	—	—	1	1	—	—	Голтеги
ფარცხისი	114	—	1	1	—	—	—	—	Парцхиси

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა, 83. Стр. №2. Е. Такашвили	უკრაინელები Дворцы, не входящ. креп. посты. (УКМО)	ყმები Крепостище						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კაბლი Дядов	თაფი Глад	კაბლი Дядов	ბოლაშკა Военпоблизи.	აურალი და აიხრებული Разоренные и сильн.(აკრული)	ზნეუვერალი და ახრ-ვარებლი Видершице и истроб-ленные (ამოდნული)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ოშეთი	114	—	1	1	—	—	—	—	—	Ошети
ზეულისტანი ⁰⁰	114	1	8	9	2	—	—	—	—	Зеулстани
ფიჭულთი	115	—	—	—	—	—	—	1	—	Пицуга
იფნარი	115	—	2	3	—	—	—	—	—	Ипнари
თოფრაცალა	115	—	2	2	—	—	—	—	—	Топракала
გარისი	115	1	4	4	—	—	—	—	—	Гариси
ეცო	115	—	1	1	—	—	—	—	—	Ецо
უკანდალეთი	115	2	1	1	—	—	—	—	—	Укаи-Дагети
ღია	115	—	3	3	1	—	—	—	—	Диа
ზისი ზეზამულეუმი	—	—	3	4	1	—	—	—	—	Его подвластные владельцы
სამების ეკლესია	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Самебис Ек- лесиа
სალირაშენი	114	—	1	2	—	—	—	—	—	Салирашени
ახნ. იახთუნა-შვილი იესე	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Иахтуна- швили Иессе
უკანდალეთი	115	—	1	1	—	—	—	—	—	Укаи-Дагети
იოსები	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Иосиф
ღია	116	—	1	1	1	—	—	—	—	Диа
*აბაშიშვილი დაჯათ	117	3	27	29	3	—	—	—	—	Абашишвили Да- вид
სახასარი	—	3	25	27	3	—	—	—	—	Сахасо
კიკეთი	118	—	4	5	—	—	—	—	—	Кикети
გოლთეთი	116	—	7	7	1	—	—	—	—	Голгети
ფარცხი	116	—	6	7	—	—	—	—	—	Фарцхел
ოშეთი	117	—	1	1	—	—	—	—	—	Ошети
მჭავისი	117	—	1	1	1	—	—	—	—	Мжависи
გარისი	117	—	2	2	—	—	—	—	—	Гариси
ეცო	117	—	1	1	—	—	—	—	—	Ецо
უკანდალეთი	117	2	—	—	—	—	—	—	—	Укаи-Дагети
ღია	117	—	3	3	1	—	—	—	—	Диа
ზისი ზეზამულე	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. იახთუნა-შვილი იესე	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Дв. Иахтуна- швили Иессе
უკანდალეთი	117	—	2	2	—	—	—	—	—	Укаи-Дагети

მებატონენი და მათი შემამუღე- ბი და სოფლები	მ. თაყაიშვილის ვაჭრ. გ- სტრ. №2. E. Takiaishvili უფრო ახალგაზრდები Дворяне, не имевш. кро- вности. (УКМО)	კმები	კმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные	ბოგანო Малоземелья. (богано)			პრეობი და პროპრიეტი Равноправие и спирит.(акрилы)	მზრუნველობა და ახი- ვებები Вымершие и истреб- ленные (акондированы)	
				კმები Димов	თაყ Гдан	კმები Димов			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*მ ა რ ა თ ა შ ვ ი - ღ უ შ ი ს ა კ ა შ ი და უ დ ი შ ვ ი რ ი ⁹²	119	1	34	36	9	4	—	—	Бараташвили Саам и Еди- шери
სასახლო	—	1	33	35	9	4	—	—	Сахасо
ბეთენია (ბეთანია)	117	—	2	2	1	—	—	—	Бетанья
ორი ნახშირის გო- რა ⁹²	117	—	7	7	1	—	—	—	Нахширис Гора 2
მძოვრეთი	118	1	—	—	—	—	—	—	Мдзоврети
ენაგეთი	118	—	4	4	1	1	—	—	Енагет
ახალშენი	118	—	1	1	—	—	—	—	Ахалшени
გარისი	118	—	4	5	1	—	—	—	Гариси
ტბისი	118	—	2	2	1	—	—	—	Тбиси
წინეწინახი	118	ცარეთი	—	—	—	—	—	—	Циневнахи
თაკვი	118	—	1	2	1	—	—	—	Тақви
დვალთა	119	—	1	1	—	—	—	—	Двалта
ზემო ოძისი	119	—	2	2	—	—	—	—	Земо-Одзისი
ხოხეთი	119	—	3	3	1	—	—	—	Хохети
საბუზარი	119	—	1	1	—	—	—	—	Сабузари
თაფანი	119	—	2	2	—	—	—	—	Тафანი
ჩხეკვი	119	—	3	3	3	3	—	—	Чхеқви
მათი მკლამელო	119	—	1	1	—	—	—	—	Их подвластный владелец
ახნ. რევიშვილი სეხნია ⁹²	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Ревшви- ли и Сехья
თაფანი	119	—	1	1	—	—	—	—	Тафани
*ნ ა მ ა ნ გ ლ ვ ლ ვ ი - ჯ ი ს შ ვ ი ლ ი რ თ ა ც ლ მ და ბ უ ბ უ რ თ ა ⁹²	121	1	42	48	8	5	—	1	Наманглелеვის- შვილი Ростო- მ და გუგუნა
სასახლო	—	1	39	45	7	4	—	1	Сахасо
წვერი	119	—	11	14	1	1	—	—	Цвери
ბეთენია	120	—	7	9	1	1	—	—	Бетанья
ენაგეთი	120	—	1	1	—	—	—	—	Енагет
ტბისი	120	—	1	1	—	—	—	—	Тбиси
საჯირაშენი	120	—	8	9	2	—	—	—	Сајираშენი
ელფია	120	—	3	3	—	—	—	—	Елфия
ზა	121	—	1	1	1	1	—	—	За
გარისი	121	—	1	1	—	—	—	—	Гариси
მძოვრეთი	121	—	1	1	—	—	—	—	Мдзовრети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. სტრ. ნაძ. ბ. Takayshvili	უძენი ახლები Дворяне, по помещ. крепостн. (УКМО)	კმები Крестовны е						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემი Податные		ბოგანო Милоземель. (богано)		პროცენტი და ანაზღაურება (процент и анназ)		
			დამოსტავი დამოსტავი	თავი თავი	დამოსტავი მთავარს მთავარს	პროცენტი და ანაზღაურება			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ორთაშუა	121	1	2	2	1	—	—	—	Орташуга
ანდრია	121	—	2	2	1	1	—	—	Андриа
ჭანდარი	121	—	1	1	—	—	—	—	Чандари
მათი მემამულენი	—	—	8	8	1	1	—	—	Их подвластные владельцы
ახნ. რევაზიშვილი და სხვები	—	—	1	1	1	1	—	—	Дя. Р е в а з и ш в и л и и Бежан и Заал
წვერი	119	—	1	1	1	1	—	—	Цвери
ახნ. ლომი	121	—	2	2	—	—	—	—	Д в . Л о м и
ორთაშუა	121	—	2	2	—	—	—	—	Орташуга
*ქათამთაშვილის მანუჩარი	123	—	29	35	6	4	—	—	Кавтаришвили Манучар
სახასო	—	—	29	35	5	4	—	—	Сахасо
ახალშენი	121	—	3	3	—	—	—	—	Ахалшени
კვესეთი	122	—	2	2	—	—	—	—	Квесети
ფურცელი	122	—	1	1	—	—	—	—	Пурели
ჩხიკვა	122	—	1	1	—	—	—	—	Чхиква
საბუზარი	122	—	1	1	—	—	—	—	Сабузари
ზა	122	—	2	4	1	1	—	—	За
ძველი აბანო	122	—	1	1	—	—	—	—	Дзелин Абапо
ქცია	122	—	8	11	—	—	—	—	Кциа
სამღერეთის ახალშენი	122	—	1	1	2	1	—	—	Самгеретис Ахалшени
კარასი	122	—	3	3	—	—	—	—	Карасп
ანდრია	122	—	2	3	—	—	—	—	Андриа
რატეანი	122	—	4	4	2	2	—	—	Ратевани
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	—	—	—	Его подвластный владелец
ატონის ეკლესია	—	—	—	—	1	—	—	—	Атонис Ек- спиа
ქცია	122	—	—	—	1	1	—	—	Кциа
*ქათამთაშვილის მანუჩარი	124	—	18	19	1	1	—	—	Кавтаришвили Сулхани
ახალშენი	123	—	2	2	—	—	—	—	Ахалшени
კვესეთი	123	—	2	2	—	—	—	—	Квесети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის აბოც. გვ. - Стр. пав. Е. Такайшвили	კრ. - დროის უნაზღურები по мессеж. крестам. (УКМО)	ყაბი Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო Махоземель. (богано)					
			ქობი Дялов	თავი Глаз	ქობი Дялов	მთავრე Воевооды.	აჭრის და აზერის Разорение и сильн.(აკრის)	აზერის და აჭრის Винорши и петров- ленне (Амоцкети)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ტბისი	123	-	2	2	-	-	-	-	-	Тбиси
დვალთა	123	-	1	1	-	-	-	-	-	Двалта
საბუზარი	123	-	1	1	-	-	-	-	-	Сабузари
ზა	123	-	1	2	-	-	-	-	-	За
ქცია	123	-	1	1	-	-	-	-	-	Кца
სამღერეთი	123	-	2	2	-	-	-	-	-	Самгерети
კარასი	123	-	1	1	-	-	-	-	-	Караси
ანდრია	123	-	3	3	-	-	-	-	-	Андриа
რატევანი	123	-	2	2	1	1	-	-	-	Ратевани
*ქ ა ვ თ ა რ ა მ ვ ი - ლი გ ი თ რ გ ი ო	124	-	10	12	1	1	-	-	-	Кавтаришвили Георгий
კვესეთი	124	-	1	1	-	-	-	-	-	Квесети
ტბისი	124	-	1	1	-	-	-	-	-	Тбиси
დვალთა	124	-	1	2	-	-	-	-	-	Двалта
ცხვრისი	124	-	1	1	-	-	-	-	-	Цхвრиси
ზა	124	-	1	1	-	-	-	-	-	За
ქცია	124	-	3	3	-	-	-	-	-	Кца
ერტისი	124	-	1	2	-	-	-	-	-	Ертиси
რატევანი	124	-	1	1	1	1	-	-	-	Ратевани
*ქ ა ვ თ ა რ ა მ ვ ი - ლი ი თ ნ ა თ ა მ ი ო	125	-	11	11	2	1	-	-	-	Кавтарашвили Ионатами
კვესეთი	124	-	1	1	1	1	-	-	-	Квесети
დვალთა	124	-	1	1	-	-	-	-	-	Двалта
ზა	124	-	3	3	-	-	-	-	-	За
ქცია ¹⁰⁰	125	-	5	5	-	-	-	-	-	Кца
რატევანი	125	-	1	1	1	-	-	-	-	Ратевани
*ზ ა ბ ო ნ ა მ ვ ი ო შეპანნი	126	-	13	13	4	-	-	-	-	Зазунашвили Бежани
დიდება	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Дидеба
ენაგეთი	125	-	1	1	1	-	-	-	-	Енагети
ელფია	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Елфия
მოლაგი	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Молави
ბეჟდულეთი	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Буждულети
კობალა	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Кобала
ხორბუკი	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Хорбуки
კვალთა	125	-	1	1	1	-	-	-	-	Квалта
ფუტრევი	125	-	-	-	1	-	-	-	-	Футреви
ცხნარი	125	-	2	2	-	-	-	-	-	Цхнари
საკეცი	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Сакечи
მხოვრეთი	125	-	1	1	-	-	-	-	-	Мховрети
კანდარი	126	-	1	1	1	-	-	-	-	Кандарп

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გარდა. გ. ცხრ. იაკ. მ. Такашвили	კრე-პოსტი. (УКНО)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни	
			გამომ-ღები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)		ზოგადი და ახრებელი (არქონი)	ზოგადი და ახრებელი (არქონი)		
			კომლი დიშოვ	თავი ტლავ	კომლი დიშოვ	მულაჰეუ ვოენობივან.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
* გ რ ი ე ლ ი კ ა კ ც ა 101	126	—	4	4	2	—	—	—	—	გურიელი Паата
ტბისი	126	—	—	—	1	—	—	—	—	Тбили
ელფია	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Елиа
ფუტრევი	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Путреви
ნიაწარი	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Ниацари
ცხნარი ¹⁰²	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Цхвари
საკეცე	126	—	—	—	1	—	—	—	—	Сакеце
* ზ ა ჯ რ ნ ა მ ე ჳ ი ლ ი ზ ა კ ა ლ 103	126	—	6	7	—	—	—	—	—	Зазунашвили Заал
ბუჯღულეთი	126	—	აყრ	ილი	(აკ რი ჲ n)	—	—	—	—	Бужгудети
ბეთენია (ბეთანია)	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Бетепиа
ფუტრევი	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Путреви
ცხერისი	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Цхერис
ნიაწარი	126	—	1	2	—	—	—	—	—	Ниацари
ცხნარი ¹⁰⁴	126	—	2	2	—	—	—	—	—	Цхвари
* ზ ა ჯ რ ნ ა მ ე ჳ ი ლ ი გ ი თ ა გ ე 105	127	—	5	6	—	—	—	1	—	Зазунашвили Ге- ორგი
წინეუნახი	126	—	—	—	—	—	—	1	—	Ципвенахи
ფუტრევი	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Путреви
ერწო	126	—	1	1	—	—	—	—	—	Ерцо
ცხნარი	126	—	2	3	—	—	—	—	—	Цхвари
საკეცე	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Сакеце
* თ ა ყ ა მ ე ჳ ი ლ ი ე რ შ ი ც ტ რ	127	—	10	10	—	—	—	—	—	Такашвили Де- метре
კობალა	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Кобала
პატივანი (პატიმანი)	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Пативани
ერწო	127	—	2	2	—	—	—	—	—	Ерцо
ნიაწარი	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Ниацари
ცხნარი	127	—	3	3	—	—	—	—	—	Цхвари
ანდრია	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Андриа
საკეცე	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Сакеце
* თ ა ყ ა მ ე ჳ ი ლ ი ქ ა ი ხ ტ ა ტ თ	128	—	20	20	8	—	—	—	—	Такашвили Кай- хосრო
ელფია	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Елиа
ახალშენი ¹⁰⁶	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Ахалшени
ბეთენია	127	—	2	2	—	—	—	—	—	Бетепиа
წინეუნახი	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Ципвенахи
თაქვი	127	—	1	1	—	—	—	—	—	Такви

მებატონენი და მათი შეეამულეები და სოფლები	მ. თაჯიბეგლის გამ. ბ. ც. რ. ივ. ბ. Тагайшвили უფრო ახანურები	კრ. დიორი, по имен. крепост. (УКМО)	კმები Крепостные						ამრუჯებული და ამრუჯებული წარმოები (амруж. и невр. лещные (амруж.))	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომლეები Податные		მოვანო Малоземель. (богачо)					
			კომლი ქიშღოვ	თავი ტაპი	კომლი ქიშღოვ	მოლაშქურ Воинской.	აჭრელი და ზოხბეგული Рязоринные и сипух. (агрин.)	ამრუჯებული და ამრუჯებული წარმოები (амруж. и невр. лещные (амруж.))		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ხორბუკი	127	—	1	1	1	—	—	—	Хорбуки	
პატივანი (პატიმანი)	127	—	1	1	—	—	—	—	Патваши	
ფურტუვი	127	—	1	1	—	—	—	—	Фуртви	
ცხერისი	127	—	3	3	1	—	—	—	Цхериси	
საკეცი	128	—	1	1	—	—	—	—	Сакеце	
ნიაწარი	128	—	3	3	1	—	—	—	Нияцари	
ცხნარი	128	—	3	3	1	—	—	—	Цхнари	
ქვათეთრისი ¹⁰⁷	128	—	1	1	—	—	—	—	Кватетрисы	
*იოთამივილი-ღუმიწისი და გვი ¹⁰⁸	130	3	45	49	14	13	—	—	Иотамишвили Орбели и Гивы	
ვლფია	128	—	1	2	1	1	—	—	Влфиа	
კრეფა	128	—	8	8	1	—	—	—	Крепа	
(ლოისი) ავახანი	128	—	2	2	—	—	—	—	(Липис) Авазани	
ღიპარატის უბანი	129	—	1	1	—	—	—	—	Дипаратис Убани	
წრაურტი	129	—	4	4	—	—	—	—	Цраурти	
თაფანი	129	—	—	—	1	1	—	—	Тафани	
აკაურთა	129	—	7	7	1	1	—	—	Акаурта	
რატევანი	129	—	7	7	1	1	—	—	Ратевани	
გულაური ¹⁰⁹	129	3	2	3	—	—	—	—	Гулаური	
შავგომი	129	—	1	1	1	1	—	—	Шавгоми	
ანგრევენი	130	—	1	1	1	1	—	—	Ангревани	
თაგუთი	130	—	2	2	1	1	—	—	Тагути	
წითელი ეკლესია	130	—	4	5	1	1	—	—	Цитელი Еклесиа	
ძველი ტანძია	130	—	1	1	1	1	—	—	Дзвели Тандиа	
სამაგარა	130	—	2	3	3	3	—	—	Самагара	
აკრავაშენი	130	—	2	2	1	1	—	—	Акравашени	
*შერმადინი-შვილი ბეჯანი ¹¹⁰	132	5	24	28	7	1	—	—	Шермадини-швили Бежани	
სახასხო	—	5	23	27	7	1	—	—	Сахасхо	
კრეფა	130	—	2	2	—	—	—	—	Крепа	
(ლოისი) ავახანი	130	—	1	1	—	—	—	—	(Липис) Авазани	
წრაურტი	130	—	1	1	—	—	—	—	Цраурти	
მირტაშენი	130	—	4	6	1	—	—	—	Мирташени	
ბოვადორი	130	3	—	—	—	—	—	—	Бовадоры	
აკაურთა	131	—	3	3	—	—	—	—	Акаурта	
რატევანი	131	—	3	4	1	1	—	—	Ратевани	
გულაური	131	2	2	2	—	—	—	—	Гулаური	
შავგომი	131	—	1	1	1	—	—	—	Шавгоми	
თაგუთი	131	—	1	1	1	—	—	—	Тагути	
წითელი ეკლესია	131	—	2	2	—	—	—	—	Цители Еклесиа	
ძველი ტანძია	132	—	1	2	—	—	—	—	Дзвели Тандиа	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. გ. სტრ. ნაღ. E. Такайшиный	უძველესი ახსენებები Дворяне, не имеющие постей. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Маловладельцы. (богано)		ზმრეუბთი და ახორციელები (მოქმედები)		
			ქობი Дымов	თავი Глаз	ქობი Дымов	მლაშეკე Военнообязан.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
სამაგარა	132	—	1	1	2	—	—	—	სამაგარა
აკრავაშენი	132	—	1	1	1	—	—	—	Акравашени
ზისი მემამულე	—	—	1	1	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. თუშშილიაშვილი დარეშვი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Тушмигашвили Паремус
ბოვადორი	131	—	1	1	—	—	—	—	Бовадзори
* გერმანოვი დარეშვი	135	2	47	47	12	—	—	—	Германозишвили Датуна
სახასო	—	2	45	45	10	—	—	—	Сахасо
ენაგეთი	132	—	5	5	—	—	—	—	Енагети
კესეთი	132	—	1	1	—	—	—	—	Кесети
ტბისი	132	—	1	1	1	—	—	—	Тбиси
აბელია	132	1	2	2	—	—	—	—	Абелиа
გუდარეხი	132	—	2	2	—	—	—	—	Гударехи
ცოვრეთი (მცოვრეთი)	132	1	5	5	3	—	—	—	Цоврети
ცხვრისი	133	—	1	1	—	—	—	—	Цхвრиси
ზა	132	—	3	3	1	—	—	—	За
კოხტა	133	—	2	2	—	—	—	—	Кохта
კოხა	133	—	1	1	—	—	—	—	Коха
ბაბია	133	—	2	2	—	—	—	—	Баба
ახვრისი	133	—	2	2	1	—	—	—	Ахвრиси
სხალნარი	133	—	2	2	1	—	—	—	Схалнари
რევაშენი	133	—	2	2	—	—	—	—	Ревашени
დმანისი	134	—	2	2	—	—	—	—	Дманиси
ერგენტალა	134	—	2	2	1	—	—	—	Ергентала
ვერხვალა	134	—	2	2	—	—	—	—	Верхвала
მცოვრეთი	134	—	1	1	—	—	—	—	Мцоврети
მარაბდა	134	—	5	5	1	—	—	—	Марабда
თაფანი	134	—	1	1	—	—	—	—	Тафани
ანდრია	134	—	2	2	1	—	—	—	Андрия
საბუზარი	135	—	1	1	—	—	—	—	Сабузари
ზისი მემამულე	—	—	2	2	2	—	—	—	Его подвластные владельцы
ანტრომანოვი	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Романов
ვერხვალა	134	—	1	1	1	—	—	—	Верхвала

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყაიშვილის გზა. სტრ. № 2. X. Такишвили	რუმა ახლურები Дворце, по плану, крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные					ვლადელცი-სობ- სთვნიიკი, იხ подвластные вла- дельцы и деревни		
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კობლი Двор	თაჯი Паш	კ. მლი Двор	მლაზმეზე Военнообязан.	აფილი და აზობრული Разорочные и спашн (аруши)		აზრეკრძლი და აზო- ვარდლი Выморшле и погреб- ленине (амонкветილი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
კაციკა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Кадца
მარაბდა	134	—	—	—	1	—	—	—	—	Марабда
არტემა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Артема
ანდრია	134	—	1.	1	—	—	—	—	—	Андрия
* გერმანთა- შვილი თაყა- იშვილი ¹¹³	136	—	27	27	5	—	—	—	—	Германошишвили Отар
სახასო	—	—	26	26	4	—	—	—	—	Сахасо
ენაგეთი	135	—	3	3	—	—	—	—	—	Енагети
კვესეთი	135	—	1	1	—	—	—	—	—	Квесети
ტბისი	135	—	—	—	1	—	—	—	—	Тбиси
აბელია	135	—	2	2	—	—	—	—	—	Абелиа
გუდარეხი	135	—	2	2	—	—	—	—	—	Гударехи
ცოვრეთი	135	—	2	2	1	—	—	—	—	Цоврети
საბუხარი	135	—	1	1	—	—	—	—	—	Сабузари
ზა	135	—	2	2	—	—	—	—	—	За
კოხტა	135	—	1	1	—	—	—	—	—	Кохта
კოია	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Коиа
ბაბია	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Баба
ახვრისი	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Ахврис
სხალნარი	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Схалнари
რევაშენი	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Ревашен
დმანისი—ჯვარა	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Дманиси—Джвара
ვერხენალა	136	—	1	1	1	—	—	—	—	Верхвала
მარაბდა	136	—	4	4	1	—	—	—	—	Марабда
ანდრია	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Андрия
მისი მუშაბეღე	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ან. თქრთაიტი- შვილი თამაზა	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Дв. Охроняри- швили Тамაза
ვერხენალა	136	—	1	1	1	—	—	—	—	Верхвала
* გერმანთა- შვილი ვარა- შვილი თაყა- იშვილი ¹¹⁴	138	—	22	25	5	2	—	—	—	Германошишвили Варазшвили Луарсаб
კვესეთი	136	—	1	1	—	—	—	—	—	Квесети
ტბისი	137	—	1	1	—	—	—	—	—	Тбиси
აბელია	137	—	1	1	—	—	—	—	—	Абелиа

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მე. თაყაიშვილის განცხადება. სტრ. №აქ. E. Такайшвили	უფრო ახანებები. Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამონღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კობლი Духов	თარი Царя	კობლი Духов	მლაშკრა Воинской.	უბრლო და ახორბული პარობენი და სლავნი (აკრული)	აზრუკტილი და აზრდბელი Вымершие и истребленные (апокретили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
გუდარეხი	137	—	2	2	—	—	—	—	—	Гударехи
ცოვრეთი (მცოვრეთი)	137	—	4	4	1	1	—	—	—	Цоврети
ცხვრისი	137	—	1	1	1	—	—	—	—	Цхвриси
ზა	137	—	4	5	1	1	—	—	—	За
ბაბია	137	—	1	1	—	—	—	—	—	Баба
აყურისი	137	—	2	2	—	—	—	—	—	Ахуриси
სხალნარი	137	—	1	1	1	—	—	—	—	Схалнара
ვერხენალა	137	—	2	3	1	1	—	—	—	Верхенала
მარაბდა	137	—	2	3	—	—	—	—	—	Марабда
* ან ლ დ ა თ ი - ნ დ ი ი ნ ე ა - ნ ი	138	—	18	19	1	—	—	—	—	Абулпатишвили Бжан
დიდება	138	—	2	2	—	—	—	—	—	Дидеба
ტბისი	138	—	4	5	—	—	—	—	—	Тбиси
ცხვრისი	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Цхвриси
ახალშენი	138	—	3	3	1	—	—	—	—	Ахалшени
ძეული აბანო	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Дзული Абано
უშეყანი	138	—	5	5	—	—	—	—	—	Ушеყани
ერტისი	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Ертиси
ჭანდარი	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Чандари
* ა ნ ა ა ნ დ ი ი თთვა	139	—	11	13	1	—	—	—	—	Канчашвили То- ма
ენაგეთი	139	—	1	1	1	—	—	—	—	Енагети
ბოვცის ჯვარი (ბო- ვის ჯვარი)	139	—	3	3	—	—	—	—	—	Борцис Джвари
ხოხეთი	139	—	2	3	—	—	—	—	—	Хохети
ახალშენი	139	—	2	2	—	—	—	—	—	Ахалшени
ზა	139	—	1	2	—	—	—	—	—	За
მძოვრეთი	139	—	1	1	—	—	—	—	—	Мдзovreტი
თაფანი	139	—	1	1	—	—	—	—	—	Тафани
* ან. მ რ ა მ ი ს - ნ დ ი ი ლ უ არ - ს ა ნ	139	—	2	2	1	—	—	1	—	Дв. Мерабишви- ли Луарсаб
ოშეთი	139	—	2	2	—	—	—	1	—	Ошети
ანდრა	139	—	—	—	1	—	—	—	—	Андра
ხერხეულიძე რე- ვაზ	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Херхеулидзе Ре- ваз
დიდება	139	—	1	2	—	—	—	—	—	Дидеба

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გავრცელებული წიგნი. E. Takhidze-ის მიერ აღწერილი უძველესი ხაზგაშვებული დიპლომები, რომლებიც არ არიან იხსნები. (VEMO)	სახეები Крестовные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
		ქართული Податные		ბოგანო Малоземельн. (богаво)					
		ქართული დიპლომები	საქართველო	ქართული დიპლომები	მალაშვილი	სოფლები და სოფლები	სოფლები და სოფლები		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
სერსეი ლიბე ალათანგი ¹¹⁸	—	—	2	2	—	—	—	—	Херхеулидзе Агатанги
დიდება	139	—	2	2	—	—	—	—	დიდება
სერსეი ლიბე იესე	—	—	1	1	—	—	—	—	Херхеулидзе Иесе
დიდება	139	—	1	1	—	—	—	—	დიდება
სერსეი ლიბე სოსთნაშვილი	—	—	—	—	—	—	—	2	Херхеулидзе Хоснашвили
დიდება	139	—	—	—	—	—	—	2	დიდება
სოლოღაშვილი იესე ¹¹⁹	143	5	68	70	22	14	—	—	Сологашвили Иесе
სახასლო	—	5	68	70	20	14	—	—	Сахасо
ლოუბანი	140	1	15	16	4	4	—	—	Гоубани
ასურეთი	140	—	5	5	2	1	—	—	Асурети
ტაგნაგეთი ¹²⁰	141	1	6	6	4	3	—	—	Тагнэгети
მონასტერი	141	—	15	15	6	6	—	—	Монастери
კუმისი	142	3	19	19	4	—	—	—	Кумиси
ჭაპალა	143	—	8	9	—	—	—	—	Чапала
მისი მემამულეები	—	—	—	—	2	—	—	—	Его подвластные владельцы
ანდ. ქრისტესიაშვილი ბეჟანი	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Крестеснашвили Бежани
ლოუბანი	140	—	—	—	1	—	—	—	Гоубани
ტურიაშვილი ბეჟანი	—	—	—	—	1	—	—	—	Туриашвили Бежани
ტაგნაგეთი	141	—	—	—	1	—	—	—	Тагнэгети
*სოლოღაშვილი კაიხოსრო	146	3	56	56	16	11	—	—	Сологашвили Кайхосро
სახასლო	—	3	53	53	15	10	—	—	Сахасо
ლოუბანი	143	—	13	13	4	3	—	—	Гоубани
ასურეთი	144	—	4	4	—	—	—	—	Асурети
ტაგნაგეთი	144	1	6	6	5	5	—	—	Тагнэгети
მონასტერი	144	—	14	14	2	2	—	—	Монастери

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის განცხ. მე-სტრ. ნაძ. E. Такашвили	ფეხი ახნურები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни:	
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			ქმელი Делов	თავი Товар	ქმელი Делов	მულაჰკე Воинობაჟან.	აჭრელი და ახნურელი Разоренные и ссыльн.(აკრული)	ახნურელი და ახნურელი Вымершие и истребленные (აკრული)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
კაპალა	145	—	2	2	—	—	—	—	—	ჩაპალა
ვეძისი ¹²¹	145	2	14	14	4	—	—	—	—	Ведзиси
ზინი ზეჰაჰელუ-ი ყნა ¹²²	—	—	3	3	1	1	—	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. ქრისტესი- შვილი გივი	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Дн. Кристесна- швили Гиви
ლოუბანი	144	—	—	—	1	1	—	—	—	Гоубანი
ახნ. ზავრადა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дн. Заврада
ვეძისი	145	—	1	1	—	—	—	—	—	Ведзиси
ახნ. ხარშილაძე ბეჰან	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Дн. Харшпладзе Бежан
ვეძისი	146	—	2	2	—	—	—	—	—	Ведзиси
სოლოღაშვილი ლუკა ივანე და ქაინბარბ	—	—	—	—	—	—	—	4	—	Сологашвили Иесе и Кай- хосро
კაპალა ¹²²	145	—	—	—	—	—	—	4	—	ჩაპალა
*სოლოღაშვილი ლიზორაბ ¹²¹	147	—	17	17	3	—	1	1	—	Сологашвили Зураб
ტახხმელა გუდელი ¹²²	146	—	5	5	—	—	—	—	—	Табхмела Гудели
სალორისი	146	—	2	2	1	—	1	—	1	Сагориси
კუმისი	146	—	6	6	1	—	—	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილი გიორგი ¹²⁶	147	—	11	11	1	—	1	—	—	Сологашвили: Георгий
ტახხმელა ¹²¹	147	—	3	3	—	—	—	—	—	Табхмела
გუდელი	147	—	3	3	—	—	—	—	—	Гудели
სალორისი	147	—	2	2	—	—	1	—	—	Сагориси
მაშის დაბა	147	—	1	1	1	—	—	—	—	Машис Даба
კუმისი	147	—	2	2	—	—	—	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილი ასლამაზი	148	1	13	14	4	—	—	—	—	Сологашвили Асламази
სახასო	—	1	13	14	3	—	—	—	—	Сахасо
ინდისი	147	—	2	2	1	—	—	—	—	Шиндиси
ტახხმელა	148	—	3	4	1	—	—	—	—	Табхмела
სალორისი	148	—	3	3	—	—	—	—	—	Сагориси
კუმისი	148	1	5	5	1	—	—	—	—	Кумиси

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ე. თაყაიშვილის გარკ. №3. სტრ. №4. E. Takaiashvili	უძენ ახვეუები დროს, не имеющие крепост. (УКМО)	სფები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღები Податные		ბოგანო Маоземель. (богаво)					
			კომლი Димონ	თავი ტაპი	კომლი Димონ	მლაშვრე Воишობიანი.	აურული და ახრებული Разоренные и сланин. (აკრული)	პარკული და ახრებული Взоренные и истробленные (ახოცხეთის)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. დივანა შვილი ბეჟუა ¹²⁸	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дв. Диванпшвили Бежуа
კუმისი	148	—	—	—	1	—	—	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილი შიოში ¹²⁹	149	—	9	10	—	—	—	—	—	Сологашвили Шиоши
შინდისი	148	—	2	3	—	—	—	—	—	Шиндиси
ტაბახმელა	148	—	5	5	—	—	—	—	—	Табахмела
საღორისი	148	—	2	5	—	—	—	—	—	Сагориси
კუმისი	149	ცარეული	ადგილი	ადგილი	(სვობ. მესტო)	—	—	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილი აყაყარო ¹³⁰	149	—	5	5	—	—	1	—	—	Сологашвили Капары
დრე	149	—	3	3	—	—	—	—	—	Дре
კუმისი	149	—	2	2	—	—	1	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილი აყთაანდილი	149	—	9	9	1	—	—	—	—	Сологашвили Автандил
ტაბახმელა	149	—	2	2	—	—	—	—	—	Табахмела
დრე	149	—	3	3	1	—	—	—	—	Дре
კუმისი	149	—	4	4	—	—	—	—	—	Кумиси
*საგინაშვილი პაპუა ¹³¹	150	—	16	16	3	—	—	—	1	Сагинашвили Папуа
ბოგვი	150	—	5	5	2	—	—	—	—	Богви
ხოპი	150	—	3	3	1	—	—	—	—	Хопи
წრისი	150	—	2	2	—	—	—	—	—	Цриси
ირდას უბანი	150	—	1	1	—	—	1	—	1	Ирдас-Убани
აბულმაგი	150	—	5	5	—	—	—	—	—	Абулмаги
*საგინაშვილი პაატა	151	—	6	6	2	—	—	—	—	Сагинашвили Паата
ბოგვი	150	—	1	1	1	—	—	—	—	Богви
ხოპი	150	—	1	1	—	—	—	—	—	Хопи
წრისი	151	—	1	1	1	—	—	—	—	Цриси
აბულმაგი	151	—	2	2	—	—	—	—	—	Абулмаги
*საგინაშვილი მუჟან	151	—	6	6	4	—	—	—	—	Сагинашвили Мужан
ბოგვი	151	—	1	1	—	—	—	—	—	Богви
ჩხივთა	151	—	3	3	2	—	—	—	—	Чхивта

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ს.გ. №-დანი ს.გ. №-დანი ს.გ. №-დანი	ს.გ. №-დანი ს.გ. №-დანი ს.გ. №-დანი	სოფლები					სოფლები			10
			სოფელი	სოფელი	სოფელი	სოფელი	სოფელი	სოფლები			
								სოფელი	სოფელი	სოფლები	
მემატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
მაწვეანი	151	—	—	—	—	1	—	—	—	Мацевани	
ირდასუბანი	151	—	—	—	—	1	—	—	—	Ирдас-Убани	
აბულმაგი	151	—	—	2	2	—	—	—	—	Абулмаги	
*ს ა გ ი ნ ა მ დ ე ი ლ ი ღურაშინსან	152	—	—	11	11	3	—	—	—	Сагинაშვილი Дурмишхан	
ბოგვი	151	—	—	5	5	2	—	—	—	Богви	
ჩხიკეთა	151	—	—	2	2	—	—	—	—	Чхиквта	
მაწვეანი ¹²⁹	152	—	—	2	2	—	—	—	—	Мацевани	
წრისი	152	—	—	1	1	1	—	—	—	Црисი	
აბულმაგი	152	—	—	1	1	—	—	—	—	Абулмаги	
*ს ა გ ი ნ ა მ დ ე ი ლ ი რთაჯობ	152	—	—	3	3	1	—	—	—	Сагинაშვილი Ростом	
ბოგვი	152	—	—	1	1	1	—	—	—	Богви	
ხოპი	152	—	—	1	1	—	—	—	—	Хопп	
ჩხიკეთა	152	—	—	1	1	—	—	—	—	Чхиквта	
*ს ა გ ი ნ ა მ დ ე ი ლ ი ფარაშინსან ¹³³	153	—	—	20	20	2	—	—	—	Сагинაშვილი Паремушвили Бежан	
სახასბო	—	—	—	14	14	—	—	—	—	Сахасо	
ბოგვი	152	—	—	1	1	—	—	—	—	Богви	
ჩხიკეთა	152	—	—	6	6	—	—	—	—	Чхиквта	
მაწვეანი	153	—	—	4	4	—	—	—	—	Мацевани	
ირდასუბანი	153	—	—	1	1	—	—	—	—	Ирдас-Убани	
აბულმაგი	153	—	—	2	2	—	—	—	—	Абулмаги	
მისი შვიდმული	—	—	—	6	6	2	—	—	—	Его подвластный владелец	
სამების ეკ. ¹³⁴	—	—	—	6	6	2	—	—	—	С а м е б л с - Е к.	
ჩხიკეთა ¹³⁵	152/3	—	—	4	4	1	—	—	—	Чхиквта	
საწურბლე ¹³⁶	153	—	—	2	2	1	—	—	—	Сацурбле	
*ს ა გ ი ნ ა მ დ ე ი ლ ი დათუნა	153	—	—	2	2	1	—	—	—	Сагинაშვილი Датуна	
ჩხიკეთა	153	—	—	1	1	—	—	—	—	Чхиквта	
ირდასუბანი	153	—	—	1	1	1	—	—	—	Ирдас-Убани	
*ს ა გ ი ნ ა მ დ ე ი ლ ი გურამინსან ¹³⁷	154	—	—	9	9	2	1	—	—	Сагинაშვილი Зурабишвили	
ბოგვი ¹³⁷	153	—	—	1	1	—	—	—	—	Богви	
ჩხიკეთა	154	—	—	5	5	2	1	—	—	Чхикვта	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაჯიშვილის გავრც. გვ. სტრ. შაქ. №. Такайшвили	კრეფები ახლები Дворные, по их числ. крепостн. (С.К.МО)	კრეფები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო - Малоземелья. (богано)					
			კრეფი Крепостн	რაჟი Ражи	კრეფი Крепостн	ბოგანო მალაშეხე მალაშეხე მოსიხოხავი. Малашехи. Мосихошави.	აქროლი და ახლები Рабочие и слуги.(აკრილი)	აზრებულნი და ახლები Рабочие и деревенные		ბოგანო და იხრებულნი Выжиги и истребленные
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ირდასუბანი	154	—	2	2	—	—	—	—	—	Ирдас-Убаши
აბულმაგი	154	—	1	1	—	—	—	—	—	Абулмаги
*ს ა გ ი ნ ა მ ე დ ი ო იოსაყათი ¹³⁸	154	—	3	3	1	2	—	—	—	Сагинашвили Иосапати
ჩხიკვა	154	—	—	—	—	1	—	—	—	Чхиква
მაწუენი	154	—	1	1	—	1	—	—	—	Мацееви
აბულმაგი	154	—	2	2	—	—	—	—	—	Абулмаги
*ს ა გ ი ნ ა მ ე დ ი ო დისხსართ	154	—	5	5	2	—	—	—	—	Сагинашвили Кайхосро
ბოგვი	154	—	1	1	1	—	—	—	—	Богви
ირდასუბანი	154	—	1	1	—	—	—	—	—	Ирдас-Убаши
ჩხიკვა	154	—	3	3	1	—	—	—	—	Чхиква
*ს ა გ ი ნ ა მ ე დ ი ო ი-ინდოშვილი ¹³⁹	155	—	5	5	2	1	—	—	—	Сагинашвили-Индошвили
ბოგვი	155	—	1	1	1	—	—	—	—	Богви
ჩხიკვა	155	—	2	2	1	1	—	—	—	Чхиква
ხოპი	155	—	1	1	—	—	—	—	—	Хопи
ირდასუბანი	155	—	1	1	—	—	—	—	—	Ирдас-Убаши
თ უ ლ ა მ ე დ ი ო მასეყაშვილი გივი	—	—	—	—	—	—	—	4	—	Тулашвили-Бахулашвили Гивы
ღვევი ¹⁴⁰	155	—	—	—	—	—	—	1	—	Гвеви
ზრბითი	155	—	—	—	—	—	—	2	—	Зрбяти
აწუფი	155	—	—	—	—	—	—	1	—	Апуди
*თ უ ლ ა მ ე დ ი ო ი-დინდარაშვილი მურამა ¹⁴¹	155	—	2	2	2	1	—	—	—	Тулашвили-Дондарашвили Зурара
ღვევი	155	—	—	—	1	1	—	—	—	Гвеви
აწუფი	155	—	1	1	1	—	—	—	—	Апуди
ზრბითი	155	—	1	1	1	—	—	—	—	Зрбяти
*თ უ ლ ა მ ე დ ი ო ი-სვიმონიშვილი	155	—	2	2	—	—	—	—	—	Тулашвили-Сви-монишвили
ზრბითი	155	—	2	2	—	—	—	—	—	Зрбяти

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მმ. თაყაიშვილის გზა №3- Стр. №2. Е. Такайшвили	უძველესი ახლები Дворяне, не имевш. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამოკლები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			ქობლი Димов	თაფი Гула	ქობლი Димов	მლაპკე Воспообразян.	აჭილი და აჭილები Разоренные и силван.(აკრილი)	ზნაუფუტოლი და აჭილები Вымершие и потребленные (ამოკრებილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*თ უ ლ ა ს მ ვ ი - ლი წარიყლ	155	—	1	2	—	—	—	—	—	Тулашвили Та- риел
ლევი	155	—	1	2	—	—	—	—	—	Гьევი
*ს თ ლ თ ლ ა ს მ ვ ი - ლი ითამაგა	156	—	1	1	3	—	—	—	—	Сологашвили Иотამა
ლოუბანი	156	—	1	1	3	—	—	—	—	Гоубანი
ა მ უ ლ ა ს მ ვ ი ლ ი ლთახია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Абулашвили Гвтисია
საქე ¹⁴²	156	—	1	1	—	—	—	—	—	Сачე
ა მ უ ლ ა ს მ ვ ი ლ ი რუჯაგა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Абулашвили Ре- ვაза
საქე	156	—	1	1	—	—	—	—	—	Сачე
ა მ უ ლ ა ს მ ვ ი ლ ი გივო	—	—	2	3	1	—	—	—	—	Абулашвили Ги- ვი
საქე	156	—	1	2	1	—	—	—	—	Сачე
მარქათელა (მარქათა- ლა)	156	—	1	1	—	—	—	—	—	Мячкатеда
ა მ უ ლ ა ს მ ვ ი ლ ი მარათა დე გიორგი	—	—	7	8	2	—	—	—	—	Абулашвили Ба- рата и Георгий
საქე	156	—	7	8	2	—	—	—	—	Сачე
ტ ლ უ რ ჯ ი ბ ი მ ი - თმ ¹⁴³	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Глурджидзе Ши- ოშ
ხოირეთი	157	—	2	2	—	—	—	—	—	Хопрети
ტ ლ უ რ ჯ ი ბ ი მ ი ნუჩარ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Глурджидзе Ма- нучар
ხოირეთი	157	—	აყრილი	—	აკრილი	—	—	—	—	Хопрети
ტ ლ უ რ ჯ ი ბ ი მ ი აჭა ¹⁴⁴	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Глурджидзе Па- ათა
ხოირეთი	157	—	1	1	—	—	—	—	—	Хопрети
ტ ლ უ რ ჯ ი ბ ი მ ი კოლოზ	—	—	1	1	1	1	—	—	—	Глурджидзе Ни- коლოз
ხოირეთი	157	—	1	1	1	1	—	—	—	Хопрети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. (სტრ. ნაძ. E. Такайшвили)	უძრავი საკუთრების აღწერა და მართვის წესები (УКМО)	წყობი Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			ქობულთა	დიდმოხ	ქობულთა	მლაშკურე	Военнослужащ.	აზრობი და პირდაპირი მფლობელები (აკრუნი)		სოფლები და მამულები (აკრუნი)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ბ ლ რ ჯ ი ბ ე ონათაში	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Глурджидзе Ионатам
ხოირეთი	157	—	1	1	1	—	—	—	—	Ховрети
ბ ლ რ ჯ ი ბ ე ბუჯია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Глурджидзе Буჯია
ხოირეთი	157	—	1	1	—	—	—	—	—	Ховрети
შ ა ნ შ ა შ ვ ი ლ ი	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Шаншашвили
ხოირეთი	157	—	2	2	—	—	—	—	—	Ховрети
შ ა ნ შ ა შ ვ ი ლ ი ბაალი ¹⁴⁵	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Шаншашвили
ხოირეთი	157	—	1	1	—	—	—	—	—	Ховрети
შ ა ნ შ ა შ ვ ი ლ ი პაპუა	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Шаншашвили
ხოირეთი	158	—	—	—	—	—	—	—	—	Папуа
* ბ რ შ ი ც ა მ ე ლ ი შერმაგან ¹⁴⁶	158	—	1	1	—	—	—	—	—	Зубиташвили
შინდისი	158	—	1	1	—	—	—	—	—	Шермазан
* (ს ა კ ა ვ ა ბ ე) ყ ე ლ გრძელი ნიჟოლონი ¹⁴⁷	158	—	6	6	2	—	—	—	—	(Саакадзе) Кел-გრძელი Николоз
ჩხიკვა	158	—	2	2	2	—	—	—	—	Чхикვა
მაწვეანი	158	—	1	1	—	—	—	—	—	Мацевани
სათუანეთი (სოლონეთი)	158	—	3	3	—	—	—	—	—	Сатваეთი
* ა ფ ხ ა შ ი ს მ ე ლ ი (ქაისთ-სტო) ¹⁴⁸	159	—	3	3	3	—	—	—	—	Апхазшвили
ჩხიკვა	158	—	2	2	2	—	—	—	—	Чхикვა
მაწვეანი	158	—	1	1	—	—	—	—	—	Мацевани
სათუანეთი (სოლონეთი)	159	—	—	—	1	—	—	—	—	Сатваეთი

1	2	3	ყვები Крпостные						9	10
			ბაზო- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კომლი Дылов	თავი Гдан	კომლი Дылов	მოსკვეთი Воспоибаан.	აჭილი და ახიზბული Разоранные и сильви.(აკრული)	ზღუკეპილი და ახი- ზბული Взгоршие и погроб- ленные (მოძვეტილი)		
მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მე. თაყაიშვილის ძე Стр. ივან. Е. Такашвили	უფრო ახლები Дворные, не имеющие посты. (УКМО)							Владельцы соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
წ 26. საყაფლან- ნი შვიდლო	—	29	1107	1875	266	5	628	26	Сакапلاميшвили	
საერთო მამული	—	20	972	1195	241	5	577	26	Общие имения	
* და ბ ა ლ ი ¹⁴⁹	159/ 176	16	283	319	75	—	37	7	Д а б а л и	
სასახსო	176	16	119	206	11	—	29	5	Сахасо	
*წრაურთა ¹⁵⁰	159	—	10	14	—	—	5	—	Цраурта	
*ბალაბაური	159	—	2	2	—	—	—	—	Балабаур	
ქცილა	159	—	აყრ ილი	13	აკ რია	ი	—	—	Кцила	
*მუგუთი	160	—	9	13	—	—	—	—	Мугути	
თაფანი	162	—	2	2	—	—	—	—	Тафани	
*იფობი ¹⁵¹	162	—	17	17	1	—	—	1	Ифоби	
*მუსეარანი ¹⁵²	163	—	6	8	—	—	—	1	Мусеарани	
*თოურაყალა ¹⁵³	164	—	2	2	2	—	—	—	Тоуракала	
*ტანძია	164	2	97	99	—	—	—	—	Тандзия	
*წინორი ¹⁵⁴	166	3	1	1	—	—	—	—	Цинори	
*წიფორი	167	—	1	1	1	—	—	—	Цифори	
*ბოცოეთი ¹⁵⁵	168	—	6	8	—	—	—	—	Боцоети	
*ავახანი	169	—	7	7	—	—	—	—	Авахани	
*ჯვარა	169	—	8	10	—	—	—	—	Джвара	
*ბურვილი	169	—	10	10	—	—	—	—	Бурвили	
*ჯანაზიანი ¹⁵⁶	171	1	8	10	—	—	2	1	Джаназани	
*კიპრუჭი ¹⁵⁷	172	6	6	7	1	—	1	—	Кипручи	
*აბალი ¹⁵⁸	173	2	—	—	—	—	—	—	Абали	
*ქემო-ფოცხვერი- ანი ¹⁵⁹	173	2	10	16	3	—	—	2	Кемо-Поххвер- ани	
*ქემო-ფოცხვერიანი	174	—	7	9	3	—	1	—	Земо-Поххвер- ани	
*მუხრანა	174	—	2	2	—	—	8	—	Мухрана	
*ალბაბაღი	175	—	19	19	—	—	1	—	Албабаღ	
*ხიდის-კური	175	—	9	9	—	—	—	—	Хидис-Кур	
საჯინაბო	176	—	ნასო ფლა	რე	ნას ოქარი	—	—	—	Саджинабо	
მწყნეთა	176	—	აყრ ილი	—	ავ რია	ი	—	—	Мцхнета	
მათი მემამულე- ნი ¹⁶⁰	176	—	104	113	64	—	8	12	Их подвластные владельцы	
ვართანა	—	—	—	—	1	—	—	—	Вартана	
წრაურთა	159	—	—	—	1	—	—	—	Цраурта	
ახნ. კოკონა- ვილი ხოსრო	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кокона- швили Хосро	
ბალაბაური	159	—	1	1	—	—	—	—	Балабаური	

1	2	3	ყემაი Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные			მოგანო Малоземель. (бюгапо)				
			კომლი Дялов	თაჯი Тажар	კომლი Дялов	მალაშკა Малашка	ვოეიშობიანი. Воешобиян.	აყროლი და აზობრული Рязорские и спилн.(ყურანი)		
მ. თაჯიშობის გზა. მ. სტრ. ნაი. Е. Тақишвили	ზუზუნ ახანუები Дворяне, не платящ. кре- пости. (УЗМО)						ამოწვეული და ახ. ვაზდობლე Валерийო и истроб- лесные (ამოწვეული)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни		
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ზურაბისა	—	—	13	16	12	—	4	1	დვ. Чачика- швили Зураб	
მირტაშენისა მუგუთისა	159 161	—	7 6	8 8	6 6	—	4	— 1	Мирташени Мугути	
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი იესესა	—	—	3	3	—	—	1	—	დვ. Чачика- швили Иесе	
მირტაშენი მუგუთი	160 161	—	—	3	3	—	—	1	Мирташени Мугути	
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ქაიხოსროსა	—	—	4	4	—	—	—	—	დვ. Чачика- швили Кай- хосро	
მირტაშენი მუგუთი	160 162	—	3 1	3 1	—	—	—	—	Мирташени Мугути	
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ვრაჯი	—	—	1	1	—	—	—	1	დვ. Чачика- швили Врдж	
მირტაშენი მუგუთი	160 162	—	1	1	—	—	—	— 1	Мирташени Мугути	
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ნიკოლოზ	—	—	5	5	1	—	—	—	დვ. Чачика- швили Нико- лоз	
მირტაშენი მუგუთისა	160 161	—	2 3	2 3	—	—	—	—	Мирташени Мугути	
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ბეჟანი	—	—	1	1	—	—	—	—	დვ. Чачика- швили Бежан	
მუგუთი	162	—	1	1	—	—	—	—	Мугути	
ბახიერის შვი- ლი გიორგისა	—	—	—	—	2	—	—	—	Базнеришви- ли Георгий	
იფნობი	162	—	—	—	2	—	—	—	Ифноби	
დორატაშვილი ბიძინა	—	—	4	4	5	—	—	—	Дораташвили Бидзина	
მუსეფარიანი	163	—	4	4	5	—	—	—	Мусефаряни	
დორატაშვილი ზაალი	—	—	8	8	—	—	—	—	Дораташвили Заал	
მუსეფარიანი	163	—	8	8	—	—	—	—	Мусефаряни	
ხანდამაშვილი ბეჟანა	—	—	1	1	—	—	—	—	Хандамашви- ли Бежан	
უსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	Мусефаряни	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	პ. თაყაიშვილის გამოცემული ტრ. ნაკ. №. Такайшвили	ქვემო ახალციხის დვორაჟი, ი. ა. მეომ. კრ. პოსტი. (УКМО)	ყმები Крепостию					ბოგანო Малоземелья. (богано)	პროცენტები და ახ. მუშაკების რაოდენობა (акиრაჟი)	პროცენტები და ახ. მუშაკების რაოდენობა (акиრაჟი)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземелья.						
			კომლი დიღობი	თავი ტიპი	კომლი დიღობი	მლაშეკე	პროცენტები და ახ. მუშაკების რაოდენობა				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
უგანაძე იორაზა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Уганадзе Иорам	
მუსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	—	Мусефаряни	
მღთისია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Мгтисиа	
მუსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	—	Мусефаряни	
მოურავი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Моурави	
მუსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	—	Мусефаряни	
ახნ. გულაიზაშვილი დავით და მირზა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Гулаишвили Давид и Мирза	
ტანძია	165	—	1	1	—	—	—	—	—	Тандзия	
ახნ. გულაიზაშვილი გოდერძა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Гулаишвили Годердза	
ტანძია ¹⁰⁷	165	—	1	1	—	—	—	—	—	Тандзия	
ახნ. მაჭავარიანი ფარსადან	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Мацавариани Фарсадан	
წორი	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цюри	
ახნ. გოგიაშვილი ედიშერი ¹⁰⁸	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Гогиташвили Едипшер	
წორი	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цюри	
ახნ. სვიმონ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Свимон	
წორი ¹⁰⁹	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цюри	
ახნ. ფრანგიშვილი დავით მღვდელი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Франгивили Давид священник	
წორი ¹⁰⁹	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цюри	
ახნ. ყაითმახაშვილი ალექსანდრე ბეჟან	—	—	6	7	5	—	—	—	—	Дв. Каитмашвили Алехсандра Беджан	
კუჭუშა	166	—	4	4	2	—	—	—	—	Чреша	
წიფორი	168	—	2	3	3	—	—	—	—	Цифори	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაბაღულაძის გარეშე. სტ. ივ. ზ. Takaišvili	ფუძე ახლები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმაბი Крепостные.						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამოძღვები Податные		ბოგაბო Магозоземелья. (ბოგაბო)		აზროლო და აზობოლო. Разоренные и сироты (аурия)	აზრებოლი და აზობოლი Выморочно и истробленные (Амокретини)	
			კობლი Духов	თაბუ Тап	კობლი Духов	ბოგაბოუე Воинобязанн.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ან. ყაითმაზა-შვილი ზავრადა ¹⁷⁰	—	—	3	3	3	—	—	—	დვ. Каптмазашвили Заврах
კრეში ¹⁷¹	166	—	2	2	3	—	—	—	ჩრეში
ხანძორთალა ¹⁷²	168	—	1	1	—	—	—	—	Хандзортала
ან. ყაითმაზა-შვილი ყაითმაზა	—	—	6	6	6	—	—	—	დვ. Каптмазашвили Каптмаз
კრეში	167	—	2	2	5	—	—	—	ჩრეში
წიფორი	167	—	2	2	—	—	—	—	Циפורи
ხანძორთალა	168	—	2	2	—	—	—	—	Хандзортала
ან. ყაითმაზა-შვილი გიორგი	—	—	5	7	6	—	—	—	დვ. Каптмазашвили Георгий
კრეში	167	—	2	2	4	—	—	—	ჩრეში
წიფორი	167	—	2	2	—	—	—	—	Циפורი
ხანძორთალა	168	—	1	2	2	—	—	—	Хандзортала
ან. ყაითმაზა-შვილი რამაზა	—	—	4	4	6	—	—	—	დვ. Каптмазашвили Рамаз
კრეში	167	—	2	2	5	—	—	—	ჩრეში
წიფორი	168	—	1	1	—	—	—	—	Циפורი
ხანძორთალა	168	—	—	1	—	—	—	—	Хандзортала
ქემო-თალა	168	—	1	1	—	—	—	—	Кьемо-Тала
ან. ბაგრატის შვილი ბაგრატ	—	—	5	6	4	—	2	—	დვ. Багратишвили Багра
*დრიანეთი	170	—	5	6	3	—	2	—	Дрианети
წობა	170	—	—	1	1	—	—	—	Цоба
ან. ბაგრატის შვილი ზურაბი ¹⁷²	—	—	3	3	2	—	1	—	დვ. Багратишвили Зураб
წობა	170	—	1	1	—	—	—	—	Цоба
დრიანეთი	171	—	2	2	2	—	1	—	Дрианети
ველუაშვილი ¹⁷²	—	—	1	2	—	—	—	—	Велуашвили
წობა	170	—	1	2	—	—	—	—	Цоба
წინამძღვარი	—	—	16	16	3	—	—	—	Настоятель
*ფიტარეთი	171	—	16	16	3	—	—	—	Питарети
ან. ყოინიძე ავთანდილ	—	—	—	—	1	—	—	—	დვ. Коинидзе Авандиль
ჯანაზანი	172	—	—	—	1	—	—	—	Джаназани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მე. თაყიყულას გზაძე. მკ. სტრ. იმდ. E. Takhinshili	უფრო ახლები Дворные, не платящ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крестовые						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კომლი Димлов	თავი ტავი	კომლი Димлов	მულაჰკეუ Воинвообласт.	აგრონი და ჰობზებულო Разоренные и сляши(აკრიუ)	ზრუნული და ზარბილი Выжаренные и истребленные (მოცქეტლი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. კავთლი-შვილი აეთანდილ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Каптан-швили Автадил
ჯანაზიანი	172	—	1	1	—	—	—	—	—	Джаназали
ახნ. ყოინიძე გივი	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дв. Кошпадзе Гиви
ჯანაზიანი	172	—	—	—	1	—	—	—	—	Джаназали
ახნ. ნასყიდა-შვილი თამაზა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дв. Наскидашвили Тамаза
ჯანაზიანი	172	—	—	—	1	—	—	—	—	Джаназали
ახნ. გოგოლა-შვილი გოგოლაძე ¹⁷⁸	—	—	2	2	1	—	—	—	—	Дв. Гоголашвили Гоголадзе
აბანო ¹⁷⁶	173	—	2	2	1	—	—	—	—	Абано
ახნ. გოგოლა-შვილი მიბლანჯი	—	—	—	—	2	—	—	—	—	Дв. Гоголашвили Мибланджи
აბანო	173	—	—	—	2	—	—	—	—	Абано
ახნ. რევახიშვილი შიო	—	—	1	2	3	—	—	—	—	Дв. Ревашшвили Шчо
*კატარი	173	—	1	2	3	—	—	—	—	Катари
მოლიშვილი აბულყა ¹⁷⁷	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Молишвили Абулка
აღბაბალუ	175	—	1	1	—	—	—	—	—	Агбабалу
*ყ. შვ. დბანი-სიხ ზეობა ¹⁷⁸	176	4	294	385	102	4	151	18	—	Дбамсис Хеоба
სახასო	—	—	215	287	52	4	129	12	—	Сахасо
შეორე ვარდისუბანი	177	4	8	12	1	—	4	—	—	Вардисубан Второй
*ბოსლები ¹⁷⁹	179	—	15	18	2	—	—	—	—	Бослеби
*დოლ-მამენი	180	—	7	9	1	—	—	—	—	Дол-мамени
*ქარატაქი ¹⁸⁰	180	—	3	3	—	—	1	—	—	Киратаки
*ტამალია (ტამალა)	181	—	2	3	—	—	—	—	—	Тамалия
*ქაბევაი	181	—	8	9	—	—	2	—	—	Квабевани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გარეგ. გვ. სტრ. №№. E. Takhidvili	უძველესი ახლები დორსი, იე. იეოშ. პრესტი. (УКМО)	ყმები Крестные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богато)				
			კომლი დიშოვ	თავი ტაღ	კმბლი დიშოვ	მლაშკეზე	Военнообязан.	აგრილი და ახმრეული	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
მათი მემამულეები ¹⁹⁶	—	—	79	88	50	—	21	7	Их подвластные владельцы
ახნ. ავთანდილიშვილი ¹⁹⁷	—	—	3	4	4	—	—	—	Дв. Автандилишвили Кулджан
ვარდისუბანი ¹⁹⁸ ფარანჯუკი ¹⁹⁹	176 197	—	2 1	3 1	3 1	—	—	—	Вардисубани Параджуки
ახნ. ავთანდილიშვილი ფრიდონა ²⁰⁰	—	—	2	4	3	—	—	—	Дв. Автандилишвили Придон
ვარდისუბანი ფარანჯუკი	177 198	—	1 1	2 2	2 1	—	—	—	Вардисубани Параджуки
ახნ. ავთანდილიშვილი ფარმუზ	—	—	1	2	—	—	—	—	Дв. Автандилишвили Фармуз
ვარდისუბანი	177	—	1	2	—	—	—	—	Вардисубани
ახნ. ავთანდილიშვილი ბებუნა ბერუა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Автандилишвили-Бегун Беруа
ვარდისუბანი	177	—	1	1	—	—	—	—	Вардისუბანი
ახნ. ავთანდილიშვილი გიორგი	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Автандилишвили Георгий
ვარდისუბანი	177	—	1	1	1	—	—	—	Вардისუბანი
ახნ. ავთანდილიშვილი დოღმაზა	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Автандилишвили Доღмаза
ვარდისუბანი	177	—	—	—	1	—	—	—	Вардისუბანი
ახნ. ავთანდილიშვილი ტერაშვილი ფარმუზ	—	—	—	—	2	—	—	—	Дв. Автандилишвили-Терашвили Фармуз
ვარდისუბანი	177	—	—	—	2	—	—	—	Вардისუბანი

მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა, ბა- ჭყალი, სტრ. № 2. E. Takishvili	ფეოდალური კრე- ფიტი (უკმო)	ყვები Крепостные						ვინაა და ახლ- და ახლად Владельцы и истреб- ленные (покупатели)	Владельцы-соб- ственные, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კლასი Дьяков	თავი Глава	მლი Дьяков	მლაშკე Воспитовская.	აზროლი და ახლებული Разоренные и спланы (акрилы)	აზროლი და ახლ- და ახლად Выворонные и истреб- ленные (покупатели)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ავთანდი- ლი შვილი ბა- ვარდა	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Дн. Автанди- лишвили Ба- вара
ვარდისუბანი ფარანჯუკი	177 198	—	1	1	—	—	—	—	—	Вардисубани Фаранджуки
ახნ. ავთანდი- ლი შვილი ტერ- თუმანა	—	—	2	2	2	—	1	1	—	Дн. Автанди- лишвили Тер- туман
ვარდისუბანი ფარანჯუკი	177	—	1	1	1	—	—	—	—	Вардисубани Фаранджуки
ახნ. ავთანდი- ლი შვილი იე- განაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дн. Автанди- лишвили Ис- ганашвили
ფარანჯუკი	198	—	1	1	—	—	—	—	—	Фаранджуки
ახნ. ავთანდი- ლი ბეჯანი	—	—	—	—	—	—	1	—	—	Дн. Автанди- лишвили Бе- жан
ფარანჯუკი	198	—	—	—	—	—	1	—	—	Фаранджуки
ახნ. ოღუზაშვი- ლი თაყაიშვილი	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дн. Огузашви- ли Така
ბოსლები	178	—	—	—	1	—	—	—	—	Бослеби
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ზურაბი	—	—	4	7	3	—	—	—	2	Дн. Чачика- швили Зураб
ვანი	179	—	4	7	3	—	—	—	2	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი იესე	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дн. Чачика- швили Иесе
ვანი	179	—	1	1	—	—	—	—	—	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ნიკოლოზ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дн. Чачика- швили Нико- лоз
*ვანი	179	—	1	1	—	—	—	—	—	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ერაჯი	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дн. Чачика- швили Ерадж
*ვანი	179	—	—	—	1	—	—	—	—	Вани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყიშვილის გვ. გვ. სტრ. ნაკ. E. Такашвили	უფრო ახლები Дворные, по их числ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თაჯი Таж	კომლი Дымов	ზოგადე Воинской.	აზროლი და ზარცხელი Разоренные и силвы (акрилы).	ახრებელი Забранные		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ქაიხოსრო	—	—	—	—	—	—	—	1	—	დვ. Чачикашвили Каихосро
ვანი	179	—	—	—	—	—	—	1	—	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბი	—	—	1	1	1	—	1	—	—	დვ. Чачикашвили Зураб
*მარაბდა	179	—	1	1	1	—	1	—	—	Марабда
ბუკყიაშვილი ოთარ	—	—	9	9	2	—	8	—	—	Бучкпашвили Отар
*დამბლუტი ³⁰¹	180	—	9	9	2	—	8	—	—	Дамблаути
დორატაშვილი ბიძინა	—	—	5	5	1	—	—	—	—	Дораташвили Бидвина
*ტამალა (ტამალა)	181	—	5	5	1	—	—	—	—	Тамалпа
დორატაშვილი ხალი	—	—	6	6	2	—	—	—	—	Дораташвили Хали
ტამალა (ტამალა)	181	—	6	9	2	—	—	—	—	Тамалпа
ახნ. ხანდაშაშვილი ყაითმახა ³⁰²	—	—	1	2	2	—	—	—	—	დვ. Хандамашвили Каймаз
*ჩინჩხური	182	—	1	2	2	—	—	—	—	Чинчхური
ახნ. ხანდაშაშვილი ბეჟუა	—	—	—	—	—	—	—	1	—	დვ. Хандамашвили Бежуа
ჩინჩხური	183	—	—	—	—	—	—	1	—	Чинчхური
ახნ. ხანდაშაშვილი იორამა ³⁰³	—	—	1	1	—	—	—	—	—	დვ. Хандамашвили Иорам
ჩინჩხური	183	—	1	1	—	—	—	—	—	Чинчхური
დბანელი	—	—	9	10	3	—	1	—	—	Дбанели
ჩინჩხური ³⁰⁴	183	—	3	3	2	—	—	—	—	Чинчхური
*დბანისის ციხე	183	—	1	1	—	—	—	—	—	Дбанисис Цихе
თაგუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	—	Тагути
*ორი ორბოხანი (ორი ორბოხანი)	197	—	4	5	—	—	1	—	—	Ормозани 2
ახნ. საყვარელი დედაკეთ	—	—	—	—	1	—	—	—	—	დვ. Сақварели дае Давид
პაატას სოფელი	183	—	—	—	1	—	—	—	—	Паатас Софели

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	სტრ. ნაშ. №. Такашвили	უფრო ახსნა უფრო ახსნა უფრო ახსნა	ყმები Крепостные						საფრანგო და სხვა-სხვა	Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			გაბომ-ლები Податные		ბოგანო Малоземель. (ბოგანო)		საფრანგო და სხვა-სხვა			
			ყმები	ყმები	ყმები	ყმები				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ზარასპა შვილი	—	—	—	—	2	—	—	—	Зараспашья и Тамаза	
ყადრიყული	183	—	—	—	2	—	—	—	Кадрикული	
ზარასპა შვილი შანაზარი	—	—	—	—	1	—	—	—	Зараспашья и Шаназари	
ყადრიყული	183	—	—	—	1	—	—	—	Кадрикული	
თათოზა შვილი ტარიელა	—	—	—	—	—	—	1	—	Татозашья и Тария	
მანაკერტი	188	—	—	—	—	—	1	—	Манакерტი	
თათოზა შვილი ლაჩინა	—	—	—	—	1	—	—	—	Татозашья и Лачина	
მანაკერტი	188	—	—	—	1	—	—	—	Манакерტი	
ჯანშია შვილი ჯანფაშა	—	—	—	—	1	—	—	—	Джаншпашья и Джанфаша	
მანაკერტი	188	—	—	—	1	—	—	—	Манакерტი	
ან. ჩინახტურელი ხანდაძე შვილი პაპუა	—	—	1	1	1	—	—	—	Дн. Хандамашья и Папуа, и Чичхური	
*თაგუთი	192	—	—	1	1	1	—	—	Тагუტი	
ან. ხანდაძე შვილი პაპუა	—	—	—	—	1	—	—	—	Дн. Хандамашья и Папуа	
თაგუთი	192	—	—	—	1	—	—	—	Тагუტი	
ან. ხანდაძე შვილი გურგენა	—	—	1	1	1	—	—	—	Дн. Хандамашья и Гурген	
თაგუთი	192	—	—	1	1	1	—	—	Тагუტი	
ან. ხანდაძე შვილი კამალა	—	—	—	2	3	1	—	—	Дн. Хандамашья и Камала	
თაგუთი	192	—	—	2	3	1	—	—	Тагუტი	
ან. ხანდაძე შვილი ბერუა	—	—	1	1	1	—	—	—	Дн. Хандамашья и Беруа	
თაგუთი	192	—	—	1	1	1	—	—	Тагუტი	
ან. ხანდაძე შვილი ბანდურა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дн. Хандамашья и Бандура	
თაგუთი	192	—	—	1	1	—	—	—	Тагуტი	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყიშვილის გამოც. გვ. სტრ. იმპ. Е. Павловича	უფრო ახლები Дворные, не имеющие крестьян. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)		ამრევართო და აზრ-ვახშობი Выхрише и истроб-келше (амочветили)		
			კომლი Дымов	თავი Тави	კომლი Дымов	მულაშე Воинвоишаз.		აყროლი და აზრებულო Разоренные и спящие (априли)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
წ 25. *ყარაბულაგის ხეობა ²²²	206	—	186	159	10	—	82	—	Карабулагис Хე-ობა
სასასლო ²²³	—	—	117	140	8	—	71	—	Сахасო
*ჭურჭიკამი ²²⁴	198	—	7	9	1	—	3	—	Курпиками
*მუხათი სოფელი შამბიანისა	199	—	9	10	—	—	9	—	Мухати сопели Шамбианис
*სარკინეთი ხიზუას სოფელი	199	—	7	10	1	—	—	—	Саркиети Хизуас Сопели
*ორთაშუა ²²⁵	200	—	2	2	—	—	5	—	Орташ
*სასახლის ყარაბულაღი	200	—	2	3	—	—	6	—	Сасалис Карабу-ლაღი
*ქვემო-ყარაბულაღი	201	—	7	8	—	—	7	—	Клемо Карабулаг.
*პატარა შესაყარი	202	—	2	2	—	—	—	—	Патара Шесақари
*ვარდისუბანი	202	—	11	12	—	—	1	—	Вардисубани
*პატარა ვარდისუბანი	202	—	2	2	—	—	—	—	Патара Вардис-უბანი
*გვარჯილა	202	—	3	3	—	—	1	—	Гварджла
*სარხეულა ²²⁶	203	—	4	6	6	—	—	—	Сархелა
*საფიქლე	203	—	6	6	—	—	8	—	Сафиле
*ხემო-ყარაბულაღი	204	—	3	6	—	—	8	—	Хемо-Карабулаг
*ვართევის-სოფელი	204	—	3	3	—	—	2	—	Вартевис Со-пели
*მუსიყალა	204	—	8	10	—	—	4	—	Мусиқала
*პატარა მუსიყალა	205	—	4	5	—	—	2	—	Патара Мусиқала
*ორი შინდლარი	205	—	23	23	—	—	10	—	Шиндარი 2
*ორი საყარისები	206	—	14	20	—	—	5	—	Сақарисები 2
მალი მემამულე-ბო ²²⁷	—	—	19	19	2	—	11	—	Их подвластные владельцы
ბუჭკიაშვილი სარკინეთი	199	—	—	—	—	—	4	—	Бучкиашвили Саркиети
ახნ. ყაითმახი-შვილი ბეჟანი	—	—	3	3	1	—	6	—	Дв. Кайтмава-швили Бежан.
*შულავერი	200	—	3	3	1	—	6	—	Шулавер
ახნ. გულაიხა-შვილი ²²⁸	—	—	3	3	—	—	—	—	Дв. Гулаиша-швили.
*კატავეთი	200	—	3	3	—	—	—	—	Катавети
ახნ. ველუაშვი-ლი უსულა ²²⁹	—	—	8	8	1	—	1	—	Дв. Велуашви-ли Усула
*შესაყარი	201	—	8	8	1	—	1	—	Шесақари
დორათაშვილი	—	—	5	5	—	—	—	—	Дораташвили.
*უსენიას სოფელი	204	—	5	5	—	—	—	—	Усениас сопели

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გავლ. გვ. სურ. ნაღ. E. Takaiashvili	უფრო ახლებზე მორიანე, не помещ. посты. (УКМО)	ყმები Крестовине						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			კანონდებები Податные		ბოგანო Малоземелья. (богано)					
			კომლი დამოს თავი	კომლი თავი	მოსკვერე მოსიბილანი.	აზრობა და აზრობული	Разорение и силли (აკრული)	აზრობული და აზრობული		Важерине и истробленине (ამოიხეთანი)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
წ 29. *ტაშირი ²²⁰	218	—	182	227	39	—	229	—	—	Ташири
სასახლო	—	—	181	226	38	—	229	—	—	Сахало
*იენგიჩაზი ²²¹	207	—	6	6	—	—	—	—	—	Иенгичая
ყამიში	207	—	7	9	—	—	7	—	—	Камизи
ხანზადას სოფელი	207	—	რეკი	ოხერი	—	—	—	—	—	Ханзадас селели
ქუქა	207	—	5	5	—	—	10	—	—	Чука
წითელი ვალესია	208	—	1	2	—	—	—	—	—	Цител-Еклесиа
*ახატ ქალაქი	208	—	5	5	—	—	7	—	—	Азатвалаки
*ჯანბალჩა-ხემო	208	—	7	8	—	—	8	—	—	Джанбача Земо
*მოლაყასუმის სოფელი (მოლაყასუმე)	209	—	6	7	—	—	8	—	—	Моза Касумис селели
*სულიმანას სოფელი	209	—	4	6	2	—	6	—	—	Сулейманас селели
*ქემო - დელიყული-ჯანი	209	—	13	14	5	—	10	—	—	Квемо-Дели куджანი
*ხემო - დელიყული-ჯანი	210	—	3	3	2	—	9	—	—	Земо-Дели куджანი
ყოზა ქილისა	210	—	9	12	3	—	16	—	—	Коза-Килиса
აკოფას სოფელი	211	—	13	21	—	—	14	—	—	Акопас селели
წითელი ვალესია	211	—	6	7	—	—	5	—	—	Цител-Еклесиа
ქალის სოფელი ²²²	212	—	8	8	—	—	16	—	—	Чалис селели
სირჩაპატი ²²³	212	—	4	6	3	—	6	—	—	Сирчапати
*ალზიბუქი	212	—	6	7	—	—	8	—	—	Алзибуки
*აეი საყდარი	213	—	5	5	—	—	12	—	—	Шап саклари
*არდახლო	213	—	11	14	6	—	14	—	—	Чордазлу
ჩახმხლო	214	—	აურილი	აკრული	—	—	—	—	—	Чакмахлу
*შიშტეფა	214	—	9	12	—	—	7	—	—	Шистефа
*მწყნეთი	214	—	3	5	2	—	6	—	—	Мцкнети
ფარჩხლო	215	—	აურილი	აკრული	—	—	—	—	—	Фарчулу
თახილ ბითმაზა	215	—	რეკი	ოხერი	—	—	—	—	—	Тахил Битмаза
*მდივანბეგის სოფელი	215	—	9	11	—	—	5	—	—	Мдванбегис селели
*ახბულო	215	—	4	5	1	—	3	—	—	Ахбулаги
ყარაქილისა	215	—	10	13	6	—	6	—	—	Каракилиса
*პატარა ჯანბალჩა	216	—	3	4	—	—	4	—	—	Патара Джанбача
*გატეხილი საყდარი	216	—	2	3	2	—	3	—	—	Гатехили Саклари
*მეორე ქალის სოფელი	217	—	3	3	1	—	7	—	—	Чалис селели второе
*ვალაგერ	217	—	3	6	—	—	9	—	—	Валвери
*პატარა ყარაქილისა	217	—	5	6	—	—	10	—	—	Патара Каракилиса
*მეორე ყამიშის სოფელი	217	—	7	8	—	—	6	—	—	Камизи-селели второе
*ხუცის სოფელი ²²⁴	218	—	4	5	—	—	7	—	—	Хуцис-селели

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мазоземель. (богато)		აზრის და ვახანბუნის Разоренные и спланы (аграрии)	აზრის და ვახანბუნის Выжигание и некре- стные (аграрии)		
			ფიქსი Диком	თავი Лив	ფიქსი Диком	ვალაქეუ Военнослужа.				
მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მ. თაყაიშვილი გვ. ბ. თაყაიშვილი სტ. ივ. ლ. თაყაიშვილი	უფრო ახლები Дворные, но не худ. кре- постн. (УКМО)							Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
მათი მემამულეე ²³⁵	—	—	1	1	—	—	—	—	Их подвластный владелец	
ტერგრიკოლა ხეშო ჯანბაღა	— 208	—	1	1	—	—	—	—	Терггрикола Земо Джанбагча	
§ 30. *ლოქი ²³⁶ სასაბა ²³⁷	224	—	77	105	21	1	79	—	Локи Сахасо	
*ბოლორკენი	219	—	5	5	2	—	4	—	Болорквати	
*ბახალარი	219	—	9	3	2	—	4	—	Бахчалари	
*ქუთილაწენი	220	—	4	5	—	—	3	—	Кетилашени	
ბახითალა	220	—	აყრილი	ილი	აკრ	ლი	—	—	Базитала	
სალამლეკი	220	—	აყრილი	ილი	აკრ	ლი	—	—	Саламлеки	
უხდუში	220	—	აყრილი	ილი	აკრ	ლი	—	—	Ухдуши	
მუშბუნი	220	—	აყრილი	ილი	აკრ	ლი	—	—	Шубуни	
ჯურარი	220	—	აყრილი	ილი	აკრ	ლი	—	—	Джурари	
ტალდანი	221	—	7	7	2	—	2	—	Талдани	
ერგენტალა	221	—	5	5	1	—	4	—	Ергентала	
კიპრუკი	221	—	5	10	—	—	5	—	Кипруки	
დამბლუტი	222	—	3	7	1	—	6	—	Дамблут	
წაკეგეცი	222	—	5	8	1	—	7	—	Цакегеци	
მინაქარი	222	—	3	4	2	—	4	—	Минакари	
წენლაქარი	223	—	2	2	1	—	5	—	Ценлакари	
წიბუნი ²³⁸	223	—	4	7	1	—	7	—	Шибуни	
დარბახთალა	223	—	4	6	1	—	15	—	Дарбахтала	
გულბაბა	223	—	2	3	—	—	4	—	Гулбаба	
ცულამი ²³⁹	224	—	5	6	2	—	3	—	Цулам	
მათა მემამულე- ეა ²⁴⁰	—	—	20	27	5	—	6	—	Их подвластные владельцы	
ახ. ურდუბეგა	—	—	4	5	1	—	2	—	Д. Урдубега	
ელიას სოფელი (გე- ლას სოფელი)	218	—	4	5	1	—	2	—	Елиас-софели	
ახ. ხალია ²⁴¹	—	—	3	5	—	—	2	—	Д. Халиа	
ელიას სოფელი (გე- ლას სოფელი)	218	—	3	5	—	—	2	—	Елиас-софели	
ახ. იარალა ²⁴²	—	—	4	4	1	—	1	—	Д. Ярала	
ელიას სოფელი (გე- ლას სოფელი)	218	—	4	4	1	—	1	—	Елиас-софели	
დბანელი	—	—	9	13	3	—	1	—	Дбанели	
*ხანძორის სოფელი	220	—	9	13	3	—	1	—	Хандзорис-софели	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მმ. თაყაიშვილის ვაზო. მკ. სტრ. ივ. E. Takaiwili	უმცო ახლები დიორი, იხ იმეოუ, კრე-პოსტი. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამო- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)				
			კობლი Димოვ	თაჟი Глан	კობლი Димოვ	მალაშკა Военнообяз.	აზრელი და ახრებული Разоренные и сильные (акриუ)	აზრებულნი და ახრებ- ლნი Выгоренные и истреб- ленные (амошлетни)	
1	2	3	4	5	6	7	8.	9	10
§ 31. ცალკე ყაფლანი შვილები მამული ²¹³	—	9	135	180	25	—	50	1	Владения отдель- ных Каплами- швили
სასახლო	—	9	119	162	19	—	48	1	Сахасо
დავითაჟუღელი მკამეღელი	—	—	16	18	6	—	2	—	Подвластные владельцы
ყაფლანი შვილი და ყაფლანი	—	—	3	3	—	—	—	—	Капламишвили Каплами
კატნარი ²¹⁴	173	—	1	1	—	—	—	—	Катвари
ბერთაქარი	231	—	1	1	—	—	—	—	Берткар
ჯავშანიანი	231	—	1	1	—	—	—	—	Джавшаниани
ყაფლანი შვილი და ყაფლანი ²¹⁵	226	—	5	6	2	—	4	—	Капламишвили Кайхосро
თორაყალი	226	—	—	—	2	—	—	—	Торакала
ფრისი	224	—	1	2	—	—	—	—	Егриси
თათრები ²¹⁶	176	—	4	4	—	—	4	—	Татрефи (татаре)
*ყაფლანი შვილი მანუჩარის შვილები ²¹⁷	223	1	9	13	1	—	6	—	Капламишвили Манучар Моларетхუცესი
შამირზას სოფელი ²¹⁸	227	1	3	6	—	—	3	—	Шамирзас-სოფელი
ვაკერანი - შამირზას ნასოფლარი	227	—	1	1	—	—	2	—	Вакеран-Шамир- зас насолარი
ჩიტალა	224	—	2	2	1	—	1	—	Читала
ხანდორკუტი	228	—	2	2	—	—	—	—	Хандоркути
ზემო-ბოღნისი	228	—	1	2	—	—	—	—	Земо-Богниси
*ყაფლანი შვილი (ქაქავი) მდევანუჯი ²¹⁹	232	1	27	33	2	—	10	—	Капламишвили (Ерасти) Мди- ванбეგი
სასახლო	—	1	25	31	2	—	10	—	Сахасо
ჯალღამი	230	—	14	14	—	—	—	—	Джагдами
ქოსახპერი	231	—	2	2	—	—	—	—	Косахпери
ჭრეში	231	—	—	—	1	—	—	—	Чреш
შოშილეთი ²²⁰	231	1	6	6	—	—	2	—	Шошилети
თაჟანი	231	—	1	2	1	—	—	—	Тагани
სატრედო	232	—	2	5	—	—	8	—	Сатредо

მუხატონენი და მათი შემამულები და სოფლები	მ. თაფურის აპოკ. მ. სტ. ნაქ. E. Takhishvili	ყურ ახლები დვინი, იე ქლუი, კრე-პოსტი. (УКМО)	ყები Крепостные						Владельцы-соб-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни
			გამობ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			დღლი	ფაი	ღაღ	კოლი	ბოგანო	ვოიხოზლი	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ზისი მემამულე	—	—	2	2	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახ. ჩიკოძე რა-მაზა	—	—	2	2	—	—	—	—	Дн. Чикондзе Рамаз
ლოთისთავი	231	—	2	2	—	—	—	—	Гористани
ყაღლანანდვი-ლი ზურაბ სუფ-რაჯი ²³¹	—	1	2	3	1	—	—	—	Каплишвили Зураб Супра-джи
პატარა გორუმი	231	1	2	3	1	—	—	—	Патара Горуми
ყაღლანანდვი-ლი ლუარსაზ სარჯალი ²³²	226	4	23	42	3	—	3	—	Каплишвили Луарсаб Сар-дар
სახასო	—	4	21	40	1	—	3	—	Сахасо
იფნობი ²³³	163	—	1	1	1	—	—	—	Ипноби
ძეძენარია ²³⁴	224	—	3	3	—	—	—	—	Дзедзენარიანი
სიკიზანი	224	—	1	2	—	—	1	—	Сикизхани
უშეიანი ²³⁵	225	4	5	14	—	—	—	—	Ушеяни
დეციუტი	225	—	5	13	—	—	—	—	Дегциути
ურუტი	225	—	5	4	—	—	—	—	Урути
მირაზას სოფელი	225	—	3	3	—	—	2	—	Мирашас-софел
ზისი მემამულენი	—	—	2	2	2	—	—	—	Его подвластные владельцы
ან. ტაყელა შვი-ლი გიორგი	—	—	1	1	1	—	—	—	Дн. Такезаш-вили Георгий
თოფრავალა	224	—	1	1	1	—	—	—	Топракала
ან. ღრეულ-ი შვილი ზურაბ	—	—	1	1	1	—	—	—	Дн. Грегул-швили Зураб
შუაბოლნისი	225	—	1	1	1	—	—	—	Шуа Болниси
*ყაღლანანდვი-ლი ოთარა ²³⁶	227	1	21	24	5	—	16	—	Каплишвили Отари
სახასო	—	1	19	22	3	—	14	—	Сахасо
ანდრა	226	—	3	3	1	—	—	—	Андра
თოფრავალა	227	—	1	1	—	—	—	—	Топракала
ანდრა	227	1	9	11	—	—	9	—	Андра
ზემო-ანდრა	227	—	2	2	2	—	5	—	Земо-Андра

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიზის გამოს. გვ. სურ. ნაძ. ბ. Takaiyishi	უფრო ახსარები	სოფლები					სოფლები და სოფლები	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			კონლი		ბოგანო		ბოგანო		
			დიქონი	თაჯი	დიქონი	ბოგანო			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ნაჭალაქევი ვანკი	227	—	3	3	—	—	—	—	Накхалакхеви Вакви
მისი მემამულეები	227	—	1	2	—	—	—	—	—
მისი მემამულეები	—	—	2	2	2	—	2	—	Его повластные владельцы
ახნ. ყაფლანის შვილი ბეჟან	—	—	—	1	2	—	2	—	Дв. Кахланшвили Бежан
დარბაზი ანდიკას პირდაპირ	227	—	—	—	2	—	2	—	Дарбаз против Андика
ჯიმშერა ვანკი	—	—	1	1	—	—	—	—	Джимшера Вакви
227	—	—	1	1	—	—	—	—	—
*ყაფლანის დის ბეჟან	227	1	6	9	—	—	—	—	Каплишвили Ревази
აბულმაგი (აბულმაგი)	228	—	2	3	—	—	—	—	Абулмаги
დია	228	—	1	1	—	—	—	—	Диа
რევაშენი	228	1	1	2	—	—	—	—	Ревашени
ლიპი	228	—	1	2	—	—	—	—	Липи
ერტისი	228	—	1	1	—	—	—	—	Ертиси
*ყაფლანის დის თამაზის დედა	230	—	29	36	8	—	3	1	Каплишвили Тамаз сардар
სასასო	—	—	18	23	8	—	3	1	Сахасо
ბერთაქარი	229	—	1	1	—	—	—	—	Бертакари
თაფანი	229	—	2	2	—	—	—	—	Тафани
კრკონი	229	—	6	10	2	—	1	1	Кркони
ჯავშანის შიბიშველა	229	—	1	1	—	—	—	—	Джавшанши Шибшвеლა
229	—	—	8	9	6	—	2	—	—
მისი მემამულეები	—	—	11	13	—	—	—	—	Его повластные владельцы
ახნ. ტერტერაშვილი ივანესა	—	—	4	5	—	—	—	—	Дв. Тертерашивили Иванеса
ლიპი	229	—	4	5	—	—	—	—	Липи
ახნ. ტერტერაშვილი ზალია	—	—	3	3	—	—	—	—	Дв. Тертерашивили Залиа
ლიპი	229	—	3	3	—	—	—	—	Липи

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მე. თავაზის ვაზო. გვ. სურ. ნაძ. ბ. (თავაზისიანი)	უფრო ახლები Дворные, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყვები Крестовые						ამოკრძობილი და ამოკრძობილი Выхрещенные и нехрещенные (апокретиანი)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богато)					
			კომლი Данов	თავი Гран	კომლი Данов	მულაჟები Военнооблаж.	ახლები და ახლები Разоренные и сильные (აკრული)	ამოკრძობილი და ამოკრძობილი Выхрещенные и нехрещенные (აპოკრეტისი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ანნ. ტერტერაშვილი	—	—	4	5	—	—	—	—	—	Дв. Тертера- швили Авта- дих
ლიპი	229	—	4	5	—	—	—	—	—	Липи
კაპლანიშვილი- გეორგიშვილი	—	—	1	2	2	—	—	—	—	Капланишвили- Георгишвили
სახასო	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Сахасо
ყიშლარი (ყიშლარი)	232	—	1	2	—	—	—	—	—	Кпшлари
მაკა მემამულეები	—	—	—	—	2	—	—	—	—	Их подвластные владельцы
ანნ. მკერავალი შვილი როსტომ და ხაალ	—	—	—	—	2	—	—	—	—	Дв. Мкерва- швили Ростом и Хаал
შუა ბოლნისი	232	—	—	—	2	—	—	—	—	Шуа Болниси
ფიჭატატი პინამბლაძე ²⁶⁰	—	—	3	3	—	—	—	—	—	Настоятель Пи- таретского мо- настыря
კამარეთი	232	—	3	3	—	—	—	—	—	Камарети
კაპლანიშვილი- ასლამაზ ²⁶¹	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Капланишвили Асламаз
თაყანი	160	—	1	1	—	—	—	—	—	Тапани
ჩიკვთა	160	—	—	—	1	—	—	—	—	Чиквта
კაპლანიშვილი- მამუკა ²⁶²	—	—	5	5	—	—	8	—	—	Капланишвили Мамука
თატრები	175	—	5	5	—	—	8	—	—	Татрети (Татаре)

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყიზის კა.ო. გვ. სტრ. იმ. ბ. Такайшвили	უძენი ახსენებნი Дворцы, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крестовые						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземелья. (богано)		აჭრელი და ახსენებუნი Разоренные и сироты. (ириты)	აჭრელი და ახსენებუნი Взоренные и сироты. (ириты)	
			აჭრელი Дворы	თავი Гляв	აჭრელი Дворы	ბოგანუნი Вощиобязан.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
გ ვჲ. სომხითი ²⁶³	—	32	684	1000	244	158	12	4	Сомхити
მ ი ფ ე	—	—	—	—	—	—	—	—	Царь
ქვ.-ბოლნისი	234,6	12	56	72	27	25	—	—	Квемо-Болнися
*სასასა ²⁶⁴	234,6	12	46	59	20	18	—	—	Сахасо
*შისი მემამულე-ნი ²⁶⁵	236	—	10	13	7	7	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. კილა შვილი და ვით	—	—	3	9	—	—	—	—	Дв. Чигашвили Давид
ქვ.-ბოლნისი	235	—	3	3	—	—	—	—	Квемо-Болнися
ახნ. პაპუა	—	—	2	3	—	—	—	—	Дв. Папуа
ქვ.-ბოლნისი	235	—	2	3	—	—	—	—	Квемо Болнися
ახნ. ხეჩია შვილი ოთარი	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Хечьяшвили Отаид
ქვ.-ბოლნისი	235	—	—	—	1	1	—	—	Квемо-Болнися
ახნ. ლელუა	—	—	1	2	1	1	—	—	Дв. Лелуа
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	2	1	1	—	—	Квемо-Болнися
ახნ. იესე	—	—	1	1	2	2	—	—	Дв. Иесе
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	1	2	2	—	—	Квемо-Болнися
ახნ. დავით	—	—	1	2	2	2	—	—	Дв. Давид
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	2	2	2	—	—	Квемо-Болнися
მამასახლისი რევაზა	—	—	1	1	1	1	—	—	Мамасалиси Ревази
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	1	1	1	—	—	Квемо-Болнися
რევაზი შვილი ავთანდილა	—	—	1	1	—	—	—	—	Ревазшвили Автандил
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	1	—	—	—	—	Квемо-Болнися
*მეფის სასახლადან გადმული ცემისა გარეშე მემამულეები ²⁶⁶	238	—	24	30	6	6	—	—	Посторонние помещики, полученные крепостных из сахасо
თეშანის შვილი ოთარ მდივანი ²⁶⁷	—	—	2	3	1	1	—	—	Туманишвили Мдивани Отар
ქვ.-ბოლნისი	236	—	2	3	1	1	—	—	Квемо-Болнися

მებატონენი და შათი მემამულე- ბი და სოფლები	მკ. თბ. რეგისტრაციის სტ. ნაღ. E. Tskhishvili	უფრო ახლები Дворяне, по их личн. кре- постн. (УКМО)	ყმაბი Крестовишо						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			კობლი Диахов	თფი Гдан	კობლი Диахов	მთავრეკე Воспообразял.	აზრალი და აზიზრული Газаренные и сплавн.(აკრია)	ზნაუკვრალი და ზნა- ვარბული Вышерные и петреб- ленные (Амоцкнстнн)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
თ უ ნ ა ნ ა ნ დ ე ი ლ ი პირთესულა ზცი- ვანა	—	—	1	1	1	1	—	—	Туманишвили Мдивани Бир- твела
ქვ.-ბოლნისი	236	—	1	1	1	1	—	—	Кв.-Болииси
თ უ ნ ა ნ ა ნ დ ე ი ლ ი ბაალა	—	—	5	7	—	—	—	—	Туманишвили Заал
ქვ.-ბოლნისი	236	—	5	7	—	—	—	—	Кв.-Болииси
ბ ლ უ რ ჯ ი ძ ე ნურბარ	—	—	1	1	—	—	—	—	Глурджидзе Ма- нучар
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	—	—	—	—	Кв.-Болииси
ბ ლ უ რ ჯ ი ძ ე ტა- რიელ	—	—	1	1	—	—	—	—	Глурджидзе Та- риел
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	—	—	—	—	Кв.-Болииси
ვ ა რ ჯ ი ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი გაორჯი	—	—	2	2	1	1	—	—	Гарсеванишвили Георгий
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	2	1	1	—	—	Кв.-Болииси
ყ ა რ ბ უ დ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი ნ დ ე ი ლ ი გაორჯი	—	—	2	8	1	1	—	—	Карабудахишви- ли Георгий
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	8	1	1	—	—	Кв.-Болииси
ყ ა რ ბ უ დ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი თამაზა	—	—	1	1	—	—	—	—	Карабудахишви- ли Тамаза
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	—	—	—	—	Кв.-Болииси
კ ო რ კ ო თ ტ ა ლ ე ვ ა ნ ი	—	—	1	1	1	1	—	—	Коркота Левани
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	1	1	—	—	Кв.-Болииси
ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი პარსადან	—	—	2	2	—	—	—	—	Сагинашвили Парсадан
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	2	—	—	—	—	Кв.-Болииси

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაჯიშვილის გამბა. გვ. სურ. იოდ. ნ. Такашвили	უძველესი ახალეუბი ძორილე იხ იხეოშ. კროსთი. (უკმო)	ყმები Крепостны с						Владельцы-соу-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни	
			გამომ-ლეები Подат-щие		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			ქობლი Дымов	თაჯი I. იოვ	ქობლი Дымов	მლო. შ. რე. Воиниоблазн.	აზროლი და ახალეუბი Раворенные и сляши. (аризн)	აზროლი და ახალეუბი Илдершице и истред-ленные (акоцკვეტიანი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ნ ა ს რ ი ა ნ ვ ი დ ი გიორგი	—	—	2	3	—	—	—	—	—	ნასრიშვილი გეორგი
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	3	—	—	—	—	—	კვ. ბოლნისი
ს-ე შ მ ა ც ა	—	—	1	2	1	1	—	—	—	სუმბათა
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	2	1	1	—	—	—	კვ.-ბოლნისი
ნ ა ლ ი ვ ა ნ ვ ი დ ი ნაპირი ედიშერი ²⁶⁸	—	—	3	3	—	—	—	—	—	შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი
ქვ.-ბოლნისი	237	—	3	3	—	—	—	—	—	კვ.-ბოლნისი
მ. ე. ე. ე.	—	5	51	56	15	3	—	—	—	ცარი
სასახლი	240	5	39	44	9	—	—	—	—	სახასო
შულავერი ²⁶⁹	238	—	39	44	6	—	—	—	—	შულავერი
შათიკას სოფელი ²⁷⁰	240	5	—	—	2	—	—	—	—	შათიკას სოფელი
ქირატა	240	—	—	—	1	—	—	—	—	კერათა
*შავი. მკვამლეონი	240	—	12	12	6	3	—	—	—	Его подвластные владельцы
მოურავი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	მოურავი
შულავერი	239	—	1	1	—	—	—	—	—	შულავერი
მამასახლისი ასლამაზა	—	—	3	3	3	3	—	—	—	Мамасаклиси Асламаза
შულავერი	239	—	3	3	3	3	—	—	—	შულავერი
ანნ. გიორგი	—	—	3	3	1	—	—	—	—	დ. გეორგი
შათიკას სოფელი	240	—	3	3	1	—	—	—	—	შათიკას სოფელი
ანნ. ზალიაშვილი	—	—	2	2	1	—	—	—	—	დ. ზალიაშვილი
შათიკას სოფელი	240	—	2	2	1	—	—	—	—	შათიკას სოფელი
ანნ. ავთანდილა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	დ. ავთანდილა
შათიკას სოფელი	240	—	1	1	—	—	—	—	—	შათიკას სოფელი
ანნ. შანაზარა	—	—	2	2	1	—	—	—	—	დ. შანაზარა
შათიკას სოფელი	240	—	2	2	1	—	—	—	—	შათიკას სოფელი

1	2	3	კმები Крестности					9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოჯანო Малоземель. (богано)				
			კმობო Димოვ	თაქო Гай	კმობო Димოვ	ვოლაგებო Военнообязан.	პეჩოლი და პიხეზებო Разоренные и свлюи (აკრული)		
მემატონენი და მათი მემაბულე- ბი და სოფლები	მე. თაყაიშვილი გზოკ. გვ. Стр. иа. Е. Такашвили შუა პნაგებო	Дворные, по лкму.и. кре- пости. (УКМО)					ამოჯანობო და პე- ჩოლი Вымершие и истреб- ленные (აკოცკული)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
დედოფალი	—	—	1	—	—	—	—	Царица	
შუა-ბოლნისი	241	2	46	54	25	15	—	შუა-ბოლნისი	
*სახასადი ²⁷¹	244	2	40	48	7	4	—	Сахасо	
*დედოფლის სახასადი გაღებულ ყმე- მის გატრევი მემატონენი ²⁷²	244	—	11	12	8	6	—	Посторон, поме- щики, получи- вш. крепост- ных из сахасо	
გარსუჯანიშვი- ლი გიორგი ²⁷³	—	—	1	1	2	1	—	Гарсеванишвили Георгий	
შუა-ბოლნისი	242	—	1	1	2	1	—	Шуа-Болниси	
ნეფისამვილი მეჟან	—	—	2	2	1	1	—	Неписашвили Бежан	
შუა-ბოლნისი	242	—	2	2	1	1	—	Шуа-Болниси	
ამულამვილი გიო	—	—	1	1	—	—	—	Абулашвили Ге- оргий	
შუა-ბოლნისი	242	—	1	1	—	—	—	Шуа-Болниси	
კორკოტა ლეჟან	—	—	1	1	1	1	—	Коркота Леван	
შუა-ბოლნისი	242	—	1	1	1	1	—	Шуа-Болниси	
გურიელი პაატა	—	—	1	2	—	—	—	Гуриели Паата	
შუა-ბოლნისი	242	—	1	2	—	—	—	Шуа-Болниси	
დურიშხან	—	—	1	1	1	1	—	Дурмишхан	
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	1	1	—	Шуа-Болниси	
საგინამვილი როსტომ	—	—	1	1	—	—	—	Сагинашвили Ростом	
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	—	—	—	Шуа-Болниси	
თუმანიშვილი ლი მდივანი სულხანი ²⁷⁴	—	—	1	1	1	—	—	Туманишвили Мдивани Сул- хани	
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	1	—	—	Шуа-Болниси	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გარდა. ბ. სურ. ივ. ბ. Тақашвилов	უძმა ახნაურები Дворяне, не имеющие поместь. (ЧКМО)	სტები Крепостные						Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземелья. (богано)		ახსენებელი და სოფლები (деревни)		
			ქაზლი Дымов	თავი Таван	ქაზლი Дымов	ვლამბე ვოიხოვანი.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
შანშიან-მარტიროზაშენილი მდივანი ბექტაბეი	—	—	2	2	1	1	—	—	Шаншиан - Мартирозошенили-Мдивани Бектабег
შუა-ბოლნისი	243	—	2	2	1	1	—	—	Шуа-Болнис
ომანი	—	—	—	—	1	1	—	—	Омани
შუა-ბოლნისი	243	—	—	—	1	1	—	—	Шуа-Болнис
*დედოფლის მემამულეები	244	—	6	6	18	11	—	—	Подвластн. владельцы Царицы
ან. შამასახლისი გოდერძა	—	—	2	2	5	3	—	—	Дв. Махасахлиси Годердза
შუა-ბოლნისი	243	—	2	2	5	3	—	—	Шуа-Болнис
ან. ფეშანგი	—	—	—	—	3	2	—	—	Дв. Пешанги
შუა-ბოლნისი	243	—	—	—	3	2	—	—	Шуа-Болнис
ან. გიორგი	—	—	—	—	2	1	—	—	Дв. Георгий
შუა-ბოლნისი	243	—	—	—	2	1	—	—	Шуа-Болнис
ან. ძეგელაშვილი ალავერდა	—	—	1	1	3	3	—	—	Дв. Дзегелашвили Алаверда
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	3	3	—	—	Шуа-Болнис
მანთაშაშვილი ოთარა	—	—	—	—	2	1	—	—	Манташавили Отар
შუა-ბოლნისი	244	—	—	—	2	1	—	—	Шуа-Болнис
ფინეზაშვილი თამაზა ობოლი	—	—	1	1	2	1	—	—	Пиневашвили Тамаз оболь
შუა-ბოლნისი	244	—	1	1	2	1	—	—	Шуа-Болнис
შამასახლისი ალავერდა	—	—	2	2	1	—	—	—	Махасахлиси Алаверда
ხუჯაბი	244	—	2	2	1	—	—	—	Худжаби
ცარიცა	—	1	64	72	11	8	—	—	Царица
სახასო	—	1	28	34	3	2	—	—	Сахасо
*თეთრი სოფელი	245	1	10	12	1	—	—	—	Тетри-Сопели
*ოფრეთი	245	—	18	22	2	2	—	—	Офрети

მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა №3 Стр. №1, Е. Такашвили	უძრავი საგნები Дворниц, по их числу, кре- пости. (УНМО)	კრეპები Крестовые						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
			გამომ- ღები Подат- ныс		ბოჯანო Малоземелья. (богано)					
			კაბლი Дылов	თავი Тави	კაბლი Дылов	მლაშკე Млашкэ	ვოსპობილ. Воспобил.	აზრალი და აზრებელი Разоринные и сплыв.(адрин)		ხმარებული და ახ- რებული Вымершие и пестре- ленные (амоквернен)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
მააა ვაზაგულაძე	—	—	36	38	8	6	—	—	—	Ея подвластные владельцы
ანნ. ელიარა- შვილი ყარდა- შია	—	—	9	10	2	2	—	—	—	Дв. Элипара- швили Кардам
შაქარას სოფელი (შარქარა)	246	—	5	6	—	—	—	—	—	Шакарас-сопели
ხუჯაბი	246	—	2	2	1	1	—	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	246	—	2	2	1	1	—	—	—	Земо-Худжаби
ანნ. ელიარა- შვილი სულუა	—	—	8	8	3	2	—	—	—	Дв. Элипара- швили Сулуа
შაქარას სოფელი (შარქარი)	246	—	4	4	1	1	—	—	—	Шакарас-сопели
ხუჯაბი	246	—	2	2	1	1	—	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	246	—	2	2	1	—	—	—	—	Земо-Худжаби
ანნ. ელიარა- შვილები და- ვით და ურქაზა	—	—	3	3	—	—	—	—	—	Дв. Элипара- швили Давид и Уркъаза
შაქარას სოფელი (შაქარი)	246	—	3	3	—	—	—	—	—	Шакарас сопели
ანნ. ელიარა- შვილი ხალია	—	—	6	6	1	1	—	—	—	Дв. Элипара- швили Халиа
შაქარას სოფელი (შაქარი)	246	—	3	3	—	—	—	—	—	Шакарас сопели
ხუჯაბი	247	—	1	1	1	1	—	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	247	—	2	2	—	—	—	—	—	Земо-Худжаби
ანნ. ელიარა შვი- ლი გოდერძა	—	—	8	9	1	1	—	—	—	Дв. Элипара- швили Годердза
შაქარას სოფელი (შარქარი)	247	—	5	6	—	—	—	—	—	Шакарас-сопели
ხუჯაბი	247	—	1	1	—	—	—	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	247	—	2	2	1	1	—	—	—	Земо-Худжаби
ანნ. ელიარა შვი- ლები საერთო	—	—	2	2	1	—	—	—	—	Дв. Элипара- швили общее
კიპქაბია	247	—	2	2	1	—	—	—	—	Чипкъаби

მებატონენი და შათი მემამულე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის განცხ. გვ. Стр. н.д. Е. Такишвили	რეზ. ახსნა Дворная, по имош. кро- постп. (УКМО)	კმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богало)		აზროლი და აზრებული Разорочные и сиротн. (акриван)	აზრებული Вздорные и негроб- ленные (амонистანი)	
			ქაბლი Дамов	თავი Тав	ქაბლი Дамов	ბოგანო Воинство			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*შ ა ნ ა ჯ ა შ ი ს ა ნ — მთუ მადარ ²⁸¹	249	—	23	31	9	2	—	—	შანავაზ-Хан— Царь Бакар
სახასლო	—	—	24	26	3	2	—	—	Сахасо
სამწევრისი	247	—	24	26	3	2	—	—	Самцевриси
მისი მემამულენი	—	—	4	5	6	—	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. უსუფაშვი- ლი ურკმაზა	—	—	2	3	1	—	—	—	Дв. Усупашви- ли Уркмаза
სამწევრისი	248	—	2	3	1	—	—	—	Самцевриси
ახნ. კარუა	—	—	2	2	—	—	—	—	Дв. Чаруа
სამწევრისი	249	—	2	2	—	—	—	—	Самцевриси
ბეჟანა	—	—	—	—	2	—	—	—	Бежана
სამწევრისი	249	—	—	—	2	—	—	—	Самцевриси
იგანა	—	—	—	—	1	—	—	—	Игана
სამწევრისი	249	—	—	—	1	—	—	—	Самцевриси
შამასახლისი პაუა	—	—	—	—	1	—	—	—	Мама сахлис Пауа
სამწევრისი	249	—	—	—	1	—	—	—	Самцевриси
შამაგულაშვი- ლი ზაქარი	—	—	—	—	1	—	—	—	Мамагула- швили Захари
სამწევრისი	249	—	—	—	1	—	—	—	Самцевриси
ციციშვილი უტრუა	249	—	6	8	2	2	—	—	Цицишвили Ут- рута
წვერაქვი	249	—	6	8	2	2	—	—	Цераквн
*ალაღულისა- ნი (იესე მაცო- ნიშვილი) ²⁸³	251	5	38	39	6	6	—	—	Аликули - Хан— Иессе Царевич
სახასლო	—	5	35	36	5	5	—	—	Сахасо
თუმანაშენი ²⁸⁴	250	1	5	5	—	—	—	—	Туманашени
მამხუტი ²⁸⁵	249	—	12	12	1	1	—	—	Мамхути
სარკინეთი ²⁸⁶	250/1	4	10	11	—	—	—	—	Саркинети
კარი-სოფელი ²⁸⁷	251	—	5	5	1	1	—	—	Кари-Софели
კარი-სოფელი	251	—	3	3	2	2	—	—	Кари-Софели
ვანი	251	—	—	—	1	1	—	—	Вани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გზაზე, 33-სტრ. ნაძ. E. Tskhishvili	უძველესი ახსნა	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომავლები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)		აზრობითი და ახსნა	აზრობითი და ახსნა	
			ქალიშვილი	თავი	ქალიშვილი	მუშაკები			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ზიანო მუხამბელოვი	—	—	8	3	1	1	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. შაჰალაგაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Шалагашвили Алхаз
სარკინეთი	250	—	1	1	—	—	—	—	Саркиети
ახნ. შაჰალაგაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Шалагашвили Гуа
სარკინეთი	250	—	1	1	—	—	—	—	Саркиети
ახნ. შაჰალაგაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Шалагашвили Горжани
სარკინეთი	250	—	1	1	—	—	—	—	Саркиети
ახნ. შაჰალაგაშვილი	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Махвиладзе Бери
სარკინეთი	251	—	—	—	1	1	—	—	Саркиети
შაჰალაგაშვილი	252	—	19	21	7	6	—	—	Царевич Свимон
სახსართო	—	—	16	18	4	4	—	—	Сахасо
წულრულაშენი	252	—	12	14	1	1	—	—	Цугругაშენი
ახალი წულრულაშენი	252	—	3	3	3	3	—	—	Ахали Цугругаშენი
ვანკი	252	—	1	1	—	—	—	—	Ванკი
ზიანო მუხამბელოვი	—	—	3	3	3	2	—	—	Его подвластный владелец
ჩობანაშვილი	—	—	3	3	3	2	—	—	Чобанашвили Шаверда
ახალი წულრულაშენი	252	—	3	3	3	2	—	—	Ах. Цугругაშენი
შაჰალაგაშვილი	—	—	10	11	3	2	—	—	Царевич Вахушти
წაქალაქევი	252	—	10	11	3	2	—	—	Накалаქევი
შაჰალაგაშვილი	256	5	66	70	2	—	—	—	Амилахори
სახსართო	—	5	64	68	1	—	—	—	Сахасо
არქევიანი (არქევიანი)	252	—	3	3	—	—	—	—	Аркевани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიზის გზით, გვ. სტ. 104. E. Ташишвили	უძრავი საკუთრება Дворные, не входящ. крепостн. (УКМУ)	სოფლები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			კანონ- ლები Подат- ные		ბოჯანო Маловехельн. (ბოგანო)					
			კობლი Димов	თაჯი Гули	კობლი Димов	მთავრე Военнообслан.	აზროლი და აზობული Раборотило и სილხი (აკრუხი)	აზობული და აზობული Выморшне и истроб- ленши (ამოცრეთი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
გოხალა სოფელი	253	—	4	5	—	—	—	—	—	Гозала-სოფლი
კატავეთი ²⁵³	253	4	15	17	1	—	—	—	—	Катавети
თათოხას სოფელი	253	—	3	3	—	—	—	—	—	Татозას-სოფლი
ტრაკუ კარუმიძის სოფელი	254	—	3	3	—	—	—	—	—	Трацу Карумид- ვის-სოფლი
სვიმონას სოფელი	254	—	6	6	—	—	—	—	—	Свимონას-სოფლი
ნუგზარას სოფელი	255	—	5	5	—	—	—	—	—	Нугзарას-სოფლი
წაქვარი	255	—	9	9	—	—	—	—	—	Цаქვარი
ზემო-მახარაღაჯი	255	—	4	5	—	—	—	—	—	Земо Махарагаჯი
ქვემო-მახარაღაჯი ²⁵⁵	255	—	12	12	—	—	—	—	—	Квемо-Махарага- ჯი
მისი მემამულე	—	—	2	2	1	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ანს. ვახუში	—	—	2	2	1	—	—	—	—	Дв. Вахуши
ზემო მახარაღაჯი	256	—	2	2	1	—	—	—	—	Земо Махарагаჯი
*მთლიანი	257	—	31	33	3	3	—	—	—	Болნელი
შუა-ბოლნისი	256	—	2	2	1	1	—	—	—	Шუა-Болნისი
ზემო-ბოლნისი	256	—	16	16	1	1	—	—	—	Земо-Болнისი
ახოთა	257	—	9	11	—	—	—	—	—	Ахота
თალა	257	—	4	4	1	1	—	—	—	Тала
გოსტაშაბაშვილი მცილი ამილ- ღამარ ²⁵⁴	—	—	21	23	2	—	—	—	—	Госташაბაშვილი Амиღგაბარ
წერაქვი	257	—	19	21	2	—	—	—	—	Цераქვი
ვანკი	258	—	2	2	—	—	—	—	—	Ванკი
დავითაშვილი ელიზბარ	258	—	5	5	—	—	—	—	—	Дავითაშვილი Елиზბარ
*გოგი-სოფელი	259	—	5	5	—	—	—	—	—	Гогის-სოფელი
დავითაშვილი კონსტანტინე ²⁵⁹	259	—	3	3	—	—	—	—	—	Дავითაშვილი Конსტანტინე
*გოგი-სოფელი	259	—	3	3	—	—	—	—	—	Гогის-სოფელი
ციციშვილი ბაა- დურისვილი ბაალ ²⁵⁶	259	—	4	5	—	—	—	—	—	Цициშვილი Баа- დურისვილი За- ალ
ჩიტალა	259	—	4	5	—	—	—	—	—	Читала

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გზით, ვ. ვ. სტრ. ნაკ. В. Такашвили	უფრო ახსურები Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღებები Податные		ბოგანო Маловельные. (богано)					
			ქაღალი Дымов	თაფი Губ	ქაღალი Дымов	მლაშქვე Воинские	ყროლი და ახორბული Разоренные и снявши (ავრული)	ახორბული და ყროლი Вымершие и истребленные (ამოიშვესილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ციციშვილი პაპუნა	259	—	3	3	—	—	—	—	—	ციციშვილი Папуна
წერაქვი	259	—	3	3	—	—	—	—	—	Цераქვი
ციციშვილი პაპა	259	—	2	2	—	—	—	—	—	ციციშვილი Заза
წერაქვი	259	—	2	2	—	—	—	—	—	Цераქვი
შალიკაშვილი ნაზირი უდიშვილი ²⁹⁷	260	—	3	3	—	—	—	—	—	შალიკაშვილი Назირи Едишера
*თეთრი სოფელი	259	—	3	3	—	—	—	—	—	Тетри-Сопели
შალიკაშვილი რისციტი ²⁹⁸	260	—	1	1	—	—	—	—	—	შალიკაშვილი Ростом
ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	—	ვაკი
შალიკაშვილი შაალ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	შალიკაშვილი Заал
ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	—	ვაკი
შალიკაშვილი ჯავანშირი ²⁹⁹	—	—	1	1	—	—	—	—	—	შალიკაშვილი Джаваншири:
ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	—	ვაკი
შალიკაშვილი ზურაბიშვილი ანდრია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	შალიკაშვილი Зурабишвили Андрия
ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	—	ვაკი
შალიკაშვილი ზურაბი	—	—	1	2	1	1	—	—	—	შალიკაშვილი Зураби
ვანკი	260	—	1	2	1	1	—	—	—	ვაკი
თუმანიშვილი მცხაიანი გივი ³⁰⁰	—	—	4	4	1	1	—	—	—	Туманишвили Мдивани Гиви
ბერდიკი დაბრახი	260	—	3	3	1	1	—	—	—	Бердики Дабрახи
	260	—	1	1	—	—	—	—	—	დაბრახი

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземелья. (богано)					
			ქობლი Дюлов	თაჯი Тажы	ქობლი Дюлов	მლაშვზე Млашвзе	ვინობა Виноба	ყვინი და ჯაბრუნი Разоренные и спашы (арду)		
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზა. გვ. Стр. над. Е. Такайшвили	უძნა ახნაუზები Дворня, не имеющ. кре- пости. (УГМО)								Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მანუჩარ	—	—	3	3	—	—	—	—	—	Туманишвили Манучар
ბერდიკი	260	—	3	3	—	—	—	—	—	Бердыка
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ქინჯარო	—	—	4	4	3	3	—	—	—	Туманишвили Кишвари
ბერდიკი	261	—	3	3	2	2	—	—	—	Бердыка
ჯილიზა	261	—	1	1	1	1	—	—	—	Джылдза
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მდიანო მთარო	—	—	1	1	2	2	—	—	—	Туманишвили Мдивани Отари
ბერდიკი	261	—	1	1	2	2	—	—	—	Бердыка
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მდიანო მირთუ- ლა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Туманишвили Мдивани Бир- твела
ბერდიკი	261	—	1	1	—	—	—	—	—	Бердыка
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მუქანიშვილი ფირანა ³⁰¹	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Туманишвили მუქანიშვილი Пирана
ბერდიკი	261	—	1	2	—	—	—	—	—	Бердыка
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი იქსე	—	—	2	2	1	1	—	—	—	Туманишвили Иессе
ბერდიკი	261	—	2	2	1	1	—	—	—	Бердыка
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი თაყაიშვილი ზაალი	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Туманишвили Такайшвили Заали
ბერდიკი	261	—	1	1	—	—	—	—	—	Бердыка
დარბააი	262	—	1	1	—	—	—	—	—	Дарбааи
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მამუკა	—	—	2	2	1	1	—	—	—	Туманишвили Мамука
ბერდიკი	262	—	—	—	1	1	—	—	—	Бердыка
ჯილიზა	262	—	1	1	—	—	—	—	—	Джылдза
ვანიკი	262	—	1	1	—	—	—	—	—	Ванки

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაშვილის გზით. მ. სტრ. იმ. Е. Такашвили უკან ახსნა	კრეპოსტი. (УКМО)	კრეპოსტი						სოფლები და ახსნა	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემი Податные		ბოგანო Малоземелья. (богано)					
			კლასი Дымоп	თავი თავი	კლასი Дымоп	მალაშკრა	ვოეპობიანი	სოფელი და ახსნა		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*პონხითას მკლადი ლუგანი ³⁰²	262	—	11	15	1	—	—	—	—	Сомхитис Мелики Леван
სახსახო	—	—	9	12	1	—	—	—	—	Сахасо
პატარა გორუმი	262	—	4	4	1	—	—	—	—	Патара Горуმი
დეღარარას სოფელი	262	—	2	4	—	—	—	—	—	Деларарас-сонели
დიდი გორუმი	262	—	3	4	—	—	—	—	—	Диди Горуმი
მისი შვიანულე	—	—	2	3	—	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. ლიმუა	—	—	2	3	—	—	—	—	—	Дв. Лимуа
დიდი გორუმი	268	—	2	3	—	—	—	—	—	Диди Горуმი
მკლადი მჭილი რუგაბი	—	—	6	7	—	—	—	—	—	Меликишвили Реваз
*დიდი გორუმი	262	—	6	7	—	—	—	—	—	Дидი-Горуმი
*მკლადი მჭილი პაპუნა და მისი ძმები ³⁰³	264	2	28	33	1	—	—	—	—	Меликишвили Папуна и его братья
სახსახო	—	2	15	18	—	—	—	—	—	Сахасо
მირაშა	263	—	4	4	—	—	—	—	—	Мираша
დიდი გორუმი	293	2	11	14	—	—	—	—	—	Дидი-Горуმი
მათი შვიანულენი	—	—	13	15	1	—	—	—	—	Их подвластные владельцы
ახნ. აბაზაშვილი ბანდურა	—	—	5	5	—	—	—	—	—	Дн. Абазашвили и Бандур
დიდი გორუმი	263	—	5	5	—	—	—	—	—	Дидი-Горуმი
ახნ. ოდიშელი ოტია	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Дн. Одешелдзе Отია
დიდი გორუმი	263	—	2	2	—	—	—	—	—	Дидი-Горуმი
ახნ. მამათაშვილი აბაზკულა	—	—	2	3	1	—	—	—	—	Дв. Маматашвили и Абазкула
დიდი გორუმი	264	—	2	3	1	—	—	—	—	Дидი-Горуმი
ახნ. გარდიშა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Гардиша
დიდი გორუმი	264	—	1	1	—	—	—	—	—	Дидი-Горуმი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა, № 1-ს ქ. თაყაიშვილი	ფუნო ახანუგები	სოფლები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გაბონ-ლები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კობლი ქაღალა	თაჯი ქაღალა	კობლი ქაღალა	მლაშკე	Военнообывающ.	აგრარული პოლიტიკური რეორგანიზაციის (აგრარული) პოლიტიკური რეორგანიზაციის (აგრარული)		პროცენტული და ანტი-პროცენტული (ანტი-პროცენტული)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ლუარსაბა ³⁰⁵	—	—	3	4	—	—	—	—	—	Дв. Дуарсаб
ფიშუას სოფელი	264	—	3	4	—	—	—	—	—	Пишуас-сопели
ბურჯინი რევაზ-ბიძგის რევაზი ³⁰⁵	—	—	13	14	5	5	10	—	—	Гурджи Реваз-швили Реваз
*ტალავერი	264	—	13	14	5	5	10	—	—	Талавери
ბურჯინი რევაზ-ბიძგის რევაზი ³⁰⁶	—	—	12	16	5	5	—	—	—	Гурджи Реваз-швили Луарсаб
*ტალავერი	265	—	12	16	5	5	—	—	—	Талавери
პატრიარქის მღვდლის	—	—	30	36	3	3	—	—	—	Настоятель дворцовой церкви
*ხუცის სოფელი	266	—	16	17	3	3	—	—	—	Хуцис-сопели
*ეპისკოპოსის სოფელი	266	—	14	19	—	—	—	—	—	Епископозис-сопели
სადუხა	—	—	6	8	—	—	—	—	—	Садуха
*მათიში	267	—	6	8	—	—	—	—	—	Матиши
ნაზირი ოსელა	—	—	6	7	3	—	—	—	—	Назири Осела
*ალგვი (ალევი)	267	—	6	7	3	—	—	—	—	Алгви
დავითი	—	—	8	9	6	3	—	—	—	Давити
*შუშელი	268	—	4	5	3	—	—	—	—	Шушеги
ქართული (ქართველი) სოფელი	268	—	2	2	1	1	—	—	—	Картули-сопели
ურანგა ³⁰⁷	268	—	2	2	2	2	—	—	—	Уранга
მგალობლის მღვდლის მუჟანბანი	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Мгалоблишвили Бежани
ურანგა	268	—	1	2	—	—	—	—	—	Уранга
აფხაზბიძგის დიასახლისი	—	—	4	4	1	—	—	—	—	Апхазшвили Кайхосро
*ჯურჯორი	269	—	4	4	1	—	—	—	—	Джуржори

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	პ. თაყაიშვილის გარეკ. გვ. სტრ. №3. Б. Такашвили	უფრო ახნაჯები	ყმები Крестные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)		ხეობები და ვარდნილი	ხეობები და ვარდნილი	
			ქობლი Дылов	თავი Тав	ქობლი Дылов	მლაშქურ Долгошаши.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*აბნ. შანშიაშვილი	272	—	4	4	6	—	—	—	Дв. Шаншиашвили Ростов
სოსანი	272	—	1	1	1	—	—	—	Сосани
ტანძური	272	—	1	1	—	—	—	—	Тандური
შანში-სოფელი	272	—	1	1	1	—	—	—	Шанши-Сосани
ბორი-სოფელი	272	—	1	1	1	—	—	—	Бори-Сосани
პატარა-სახუნდარი	272	—	—	—	3	—	—	—	Патара-Сахундари
აბნ. შანშიაშვილი	—	—	2	2	4	—	—	—	Дв. Шаншиашвили Назара
შორი-სოფელი	272	—	1	1	—	—	—	—	Бори-Сосани
სოსანი	272	—	1	1	1	—	—	—	Сосани
პატარა სახუნდარი	273	—	—	—	3	—	—	—	Патара-Сахундари
აბნ. შანშიაშვილი	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Шаншиашвили, Папиашвили, Долмазашвили, Назара
ლაშვილი-პაპიაშვილი	—	—	—	—	—	—	—	—	—
დოღოშვილი, ნაბარაკა ²¹⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—
სამსონი	273	—	1	1	1	—	—	—	Самсон
აბნ. შანშიაშვილი	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Шаншиашвили — укм 9. см. на этой стр. прим.
შვილი — უკმა ⁹ — ივ. პმ გვ. ნენ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ქვემო-სახუნდარი	273	—	—	—	—	—	—	—	Квемо-Сахундари
*ზავრაშვილი	274	—	10	12	13	13	—	—	Заврашвили Бежан
გილაგაგი	273	—	1	1	3	3	—	—	Гилагаги
კარათაქი	273	—	3	4	3	3	—	—	Каратаки
ხინძორკუტი	274	—	1	1	1	1	—	—	Хиндзоркути
დურჯი ვანქი	274	—	2	3	2	2	—	—	Дурджи Ванги
დამბლუტი	274	—	3	3	4	4	—	—	Дамблуты

Прим. Дв. Шаншиашвили: Сапара, Отара, Мприани, Шанше, Азлхана, Тамаза, Сацара, Шавела, Осена.

შენ. აბნ. შანშიაშვილები: საფარა, ოთარა, მირიანი, შანში, ალიხანა, თაქანა, საფარა, შაველა, ოსენა.

მებაჟონენი და მათი მემკვიდრე- პი და სოკულები	მკ. თაყაიშვილის გზაზე, გვ. 33 სტრ. ნიკ. ზ. Takaiwili	ყმა რაზმები დვორი, ნო ქვემო, კრე- დოსტი. (УКМО)	ყმები Крепостные						ვინაა ფარული ფილერში და სტრობ- ლენი (მოძველები)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ვები Подат- ные		ბოგანა Малоземель. (богано)					
			კობლი დიშოვ	თაყი ტაღ	კობლი დიშოვ	მრავალ- წილად Военнообяз.	აგრარული რაზრენი და Разоренные и селян. (ავრილი)	სხვა		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
* მ ა წ რ ა მ დ ე ა ლ ი იბთაბანი: 11	275	—	5	5	5	5	—	—	2	Заврашвили Ио- тэми
გილაგდაგი ხინდორკუტი	274 275	—	5	5	5	5	—	—	1 1	Гягდაგი Хиндორкути
მ ა წ რ ა მ დ ე ა ლ ი ბეჭაბა	—	—	2	2	2	2	—	—	—	Заврашвили Зу- раба
* გილაგდაგი	275	—	2	2	2	2	—	—	—	Гягდაგი
მ ა წ რ ა მ დ ე ა ლ ი მათაბა	—	—	1	1	2	2	—	—	—	Заврашвили Ма- тарса
* გილაგდაგი	275	—	1	1	2	2	—	—	—	Гягდაგი
მ ა წ რ ა მ დ ე ა ლ ი ნასყაბა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Заврашвили На- скида
ლურჯი ვანკი	275	—	1	1	—	—	—	—	—	Лурджи Ванки
მ ა წ რ ა მ დ ე ა ლ ი ალაგურბა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Заврашвили Ала- верда
გ ლ ა გ დ ა გ ი	275	—	1	1	—	—	—	—	—	Гягდაგი
მ ა წ რ ა მ დ ე ა ლ ი ბითბა	—	—	1	1	1	1	—	—	—	Заврашвили Ге- оргий
გილაგდაგი	275	—	1	1	1	1	—	—	—	Гягდაგი
ე რ დ ე ბ ე გ ა - მ დ ე ა ლ ი	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Урдубегашвили
* ხინდორკუტი	276	—	2	2	—	—	—	—	—	Хиндორкути
* ა ლ ი ს ა ნ ა მ დ ე ა ლ ი ბალაბა	276	—	11	11	3	3	—	—	—	Алиханашвили Залиа
საღარველა სოამელი ვანკი	276 276 276	—	2 7 1	2 7 2	— 2 1	— 2 1	— — —	— — —	— — —	Сагарвела Хохмели Ванки
* ა ლ ი ს ა ნ ა მ დ ე ა ლ ი ბეჭაბა	277	—	9	9	5	5	—	—	—	Алиханашвили Бежани
საღარველა ბეჭაბი	277 277	—	1 6	1 6	1 2	1 2	— —	— —	— —	Сагарвела Хохмели

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზით, გ. სტ. ნაძ. E. Tukaishvili	ყუბა ახლები	ყუბა კრეპოსტნიე						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამოღებული გადასახადები	ბოგანო		ბოგანო	ბოგანო	ბოგანო	
				კომლი	ლაფი				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
განჯი	277	—	1	1	2	2	—	—	Ваяк
ხანძორისი (ხინძორი)	277	—	1	1	—	—	—	—	Хандзорся
თბილეთი: ზალია და მუქანისა და სოფლები	—	—	1	2	—	—	—	—	Обои: Залиа и Бежана Алиханашвили
ჯანხოში	277	—	1	2	—	—	—	—	Джавхоши
*თუშმალიძეების გორბა	278	—	15	17	4	4	—	—	Тушмалишвили Георгий
ყუდრო ხოჩხობანი (ხოჩხობანი)	277 277	— —	3 2	3 2	1	1	—	—	Қудро Чочхобани
ნადვალეთი	278	—	4	5	2	2	—	—	Надвалети
ზემო-ნადვალეთი	279	—	1	1	—	—	—	—	Земо-Надвалети
ქვემო-ნადვალეთი	278	—	—	—	—	—	—	—	Квемо-Надвалети
კარასავორი	278	—	5	6	1	1	—	—	Карасавори
*თუშმალიძეების გოდერბა	279	—	17	20	4	4	—	—	Тушмалишвили. Годердза
ყუდრო ხოჩხობანი (ხოჩხობანი)	278 278	— —	3 3	3 3	1	1	—	—	Қудро Чочхобани
ნადვალეთი	278	—	5	6	2	2	—	—	Надвалети
ზემო-ნადვალეთი	278	—	1	1	—	—	—	—	Земо-Надвалети
კარასავორი	279	—	5	7	1	1	—	—	Карасавори
თუშმალიძეების მიტანის სოფლები: ეჯუბა, რევაზი, იესე, გორჯასპი	—	—	4	4	1	1	—	—	Тушмалишвили Мирзашвили: Еджуба, Ревazi, Иессе, Горджаспи
ყუდრო ხოჩხობანი (ხოჩხობანი)	279 279	— —	2 2	2 2	1	1	—	—	Қудро Чочхобани
*შანაზარაშვილების მურჯა	280	—	10	12	4	4	—	—	Шаназарашвили Борука
ჯილიხა კერატი	279 279	— —	2 2	2 3	1 2	1 2	—	—	Джилыха Керата

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. რაუბინის გზა, 33-ე სტრ. ნაღ. E. Tskaniuruli	უძველესი ახსენებები დიორი, ნო იმეოც, კრე-პოსტი. (УКМО)	ყმები Крeпостные						Владельцы-соб-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни
			გამოს-ღები Подат-ные		ბოჯანო Малоземелья. (богано)				
			კომლი დილოვ	რაქი რაქი	კომლი დილოვ	მლაკეუე Воинской.	აუბოლი და აზბრტული Разоренные и слияш.(აქრილი)	ახუნკეტილი და ახ-კრდული Илморше и пстроб-ленные (ахцдელელი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*ერქმაცანცი-ლი ერქმაცა ²¹⁶	282	—	6	6	—	—	—	—	ურკმაშავილი ურკმაზა
ფირფიჯანი (ფი-ფიჯანი) ²¹⁷	281	—	4	4	—	—	—	—	პირქიჯანი
ქიმშურა	282	—	2	2	—	—	—	—	ჩიქშურა
*ერქმაცანცი-ლი დოღმაცა ²¹⁸	282	—	3	3	1	—	—	—	ურკმაშავილი დოღმაცა
ფირფიჯანი (ფიფი-ჯანი)	282	—	2	2	—	—	—	—	პირქიჯანი
ქიმშურა	282	—	1	1	—	—	—	—	ჩიქშურა
*ერქმაცანცი-ლი ფარქმაცა ²¹⁹	282	—	4	4	1	—	—	—	ურკმაშავილი პარემუა
ფირფიჯანი (ფიფი-ჯანი)	282	—	2	2	—	—	—	—	პირქიჯანი
ქიმშურა	282	—	2	2	—	—	—	—	ჩიქშურა
ხემო-ბოღნისი	282	—	—	—	1	—	—	—	ჯემო-ბოღნისი
დაღალაცცი-ლი ერქმაცა	—	—	4	5	1	—	—	—	დაღალავილი ენუკა
*ველეთი	282	—	4	5	1	—	—	—	ველეთი
დაღალაცცი-ლი ელიზმარო	—	—	3	3	1	—	—	—	დაღალავილი ელიზბარი
*ველეთი	283	—	3	3	1	—	—	—	ველეთი
აბნ. ერქმაცანი-ლი ერქმაცანი, შაინდერა, რამა-ბა, ფარსადანა ²²⁰	—	—	3	3	—	—	—	—	დვ. ეშაგაშვილი: შანაზარა, ბა-ინდურა, რამა-ზა, პარსადანა
*კირაკოზას სოფელი	283	—	3	3	—	—	—	—	კირაკოზას-სოფელი
აბნ. ერქმაცანი-ლი პაპუა—ეყ-მე ²²¹	—	—	—	—	—	—	—	—	დვ. ეშაგაშვილი პაპუა—უკმო
კირაკოზას სოფელი	283	—	—	—	—	—	—	—	კირაკოზას-სოფელი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მმ. რეგისტრაციის გზით. წმ. სტრ. ნაძ. Е. Такашвили	უძელ ახლები Дворяне, не имевшие крепости. (УКМО)	ყმაბი Крпостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი ქალი	თავი ტაპი	კომლი ქალი	მლაშქვე	აზბოლი და აზბოვლი	Воспитообразн.		აზბოვტი და აზბოვტი
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ნაკტიანდვილი ბეჟანა	—	—	9	10	—	—	—	—	—	ნასრიშვილი Бежана
*ჯილიზა	283	—	9	10	—	—	—	—	—	ჯილიზა
ნაკტიანდვილი გიორგი	—	—	2	2	2	—	—	—	—	ნასრიშვილი Георгий
*ჯილიზა	283	—	2	2	2	—	—	—	—	ჯილიზა
ქლიშატიანდვილი ში: გიორგი, შანაზარა, აღიბეგა, დილაშანა — 7ყნო 4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ელიარშვილი: Георгий, Шаназара, Адибега, Долмаза — უკმო 4
ჭიშურა	284	—	—	—	—	—	—	—	—	ჭიშურა
*იგუღლაშვილი დათა	285	—	14	18	1	—	—	—	—	იეგულაშვილი Датта
აკანათი ვასაკას სოფელი (ვასაკა)	284	—	5	6	—	—	—	—	—	აკანათი Васакас სოფელი
ხორის სოფელი ჩორთანი	284	—	2	3	—	—	—	—	—	ხორის-სოფელი Чортани
ვანკი	285	—	4	5	1	—	—	—	—	ვანკი
*იგუღლაშვილი დურმიშხანი	385	—	1	2	—	—	—	—	—	იეგულაშვილი Дурмишхани
აკანათი ვასაკას სოფელი (ვასაკა)	285	—	6	7	—	—	—	—	—	აკანათი Васакას სოფელი
ხორთანი	285	—	3	3	—	—	—	—	—	ჩორთანი
*იგუღლაშვილი გოდერძა	285	—	2	3	—	—	—	—	—	იეგულაშვილი Годердза
აკანათი ვასაკას სოფელი	285	—	6	7	—	—	—	—	—	აკანათი Васакას სოფელი
ხორის სოფელი ჩორთანი	285	—	2	2	—	—	—	—	—	ხორის-სოფელი Чортანი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მპ. თაყაიშვილის გზა, გვ. სტრ. ნად. Е. Такайшвили	ფეოდალები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные					Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни		
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (ბოგანო)					
			ქობი Дымов	თაყი Глан	ქობი Дымов	მლაშკე Военпоблизи.	ყბილი და ახრებული Гаворепные и სიანი (აკრისი) ახრებული და ახრებული Выдершие и деревни (алюцистия)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
§ 38. ტაშირი ²²⁵	—	—	170	210	29	—	—	—	—	Ташири
მეფე	—	—	132	160	24	—	—	—	—	Царь
აიდარბეგი	288	—	36	46	6	—	—	—	—	Аидарбег
ურუტი-სახასო	289	—	9	9	—	—	—	—	—	Урути-сахасо
ყათარლუ	290	—	15	19	3	—	—	—	—	Катрлу
ყიხილ ზიარათი ²²⁸	290	—	13	18	2	—	—	—	—	Клиш Зиярати
ველათა სახასო ²²⁷	291	—	10	11	2	—	—	—	—	Велата сахасо
ალტაში სახასო	291	—	6	8	2	—	—	—	—	Алташи сахасо
ბოცხორი (ბოაცხორი) სახასო	292	—	4	5	1	—	—	—	—	Бодхори-сахасо
ოსკერიჯას სოფელი	292	—	9	11	3	—	—	—	—	Оскериджас соп.
თელუ სახასო	292	—	12	15	2	—	—	—	—	Телу сахасо
პალუა (ორი პალუა-იგი)	293	—	15	20	2	—	—	—	—	Палуа
ყირბულანი (ყირბულანი)	294	—	2	2	1	—	—	—	—	Кирбулани
ფათალას სოფელი	294	—	1	1	—	—	—	—	—	Паталас-сопели
ლოჯვარდლი ²²⁹	295	—	—	—	—	—	—	—	—	Лажвардли
ბუზჩაი	295	—	—	—	—	—	—	—	—	Бузчани
ათაქლუა	295	—	—	—	—	—	—	—	—	Атакла
იფი (წყლის გაღმა)	295	ნაობარი	ნას	ოფ	ლარი	—	—	—	—	Ичи
წარუკა	295	—	—	—	—	—	—	—	—	Царука
ახასოფელი	296	—	—	—	—	—	—	—	—	Аха-сопели
ოთურბულანი	296	—	—	—	—	—	—	—	—	Отурбулани
ყარაყალა (ყარაყალა)	296	ნაოხარი	ნასო	ნარა	ნარა	—	—	—	—	Кара-Кала
ქურთ ყალა	296	—	—	—	—	—	—	—	—	Курт-Кала
სარუყალა	296	—	—	—	—	—	—	—	—	Сару-Кала
მეფე მეფესა	—	—	38	50	5	—	—	—	—	Муша Мустафа
დოლბანდლუ	294	—	35	46	5	—	—	—	—	Долбандлу
ციხი-სოფელი	295	—	3	4	—	—	—	—	—	Цихи-сопели
სულ მეწინოვე დროშაში	—	129	4638	5749	1210	461	648	49	—	Всего в Мещинове Дроша

§ 34. უენიშენები 1721 წლის აღწერის შესახებ

- უენიშენა 1, თაყაიშე. გამოც. გვ. 4. დედანში სათაურია: „არის საბარათაშვილოში ბატონის მეფის სახასო“.
- შ. 2, გვ. 11 დედ-ში—მეფის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 167 გამოძღვები, 33 ბოგანო: ამაში ჩათვლილია მემამულე წინამძღვრის ყმებიც ქვიტკირის ლილოში.
- შ. 3, გვ. 6 დედ-ში—ეკლესიის სამივე უყმო აზნ. „მოლაშქრებელ“ არის ნაჩვენები.
- შ. 4, გვ. 6 დედ-ში—ჩხიკეთას უყმო აზნაურის გვარი ჯიმშიტაშვილია.
- შ. 5, გვ. 6 დედ-ში—მანჭიანის უყმო აზნაურის გვარი ხოჯაშვილია.
- შ. 6, გვ. 191 თაგუთის უყმო აზნაური ჯანდიერიშვილი გადმოვიტანეთ საყაფლანიშვილოს დბანისის ხეობიდან, რადგან დბანისის ხეობაში მეფეს მეტი ყმა არ ჰყოლია.
- შ. 7, გვ. 12 დედ-ში—შანაგაზ ხანი. ასე იწოდებოდა გამეფების შემდეგ (1717 წ.) ბატონიშვილი ბაქარ (სიძე. 1—297, 1—74, 11—247), ვახტანგ VI შვილი. აღწერაში მის მამულს ქვია „საუფლისწულო“.
- შ. 8, გვ. 14 დედ-ში შანაგაზ ხანის ერთ გამოძღვებს ახალქალაქში და ერთს ტამალიაში „თავი“ არ უზის ჩვენ დაუშვანტეთ.
- შ. 9, გვ. 17 დედ-ში ყორღანაშვილი შიომ დასახელებულია „შანაგაზ ხანის აზნაურიშვილად“.
- შ. 10, გვ. 17 დედ-ში უთრუთა ციციშვილის ოთხივე უყმო აზნაური წაყვისში ნაჩვენები არიან „მოლაშქრებელ“. მათი გვარებია—სოლთაშაშვილი და გოლაბაბაშვილი.
- შ. 11, გვ. 17 დედ-ში ფრიდონაშვილი შავერდაზე ნათქვამია: „აქვე ამისი (უთრუთა ციციშვილის) აზნაურიშვილი“.
- შ. 12, გვ. 18 დედ-ში მუხრან-ბატონი ალაყულიხანი. ეს მუხრან-ბატონი უნდა იყოს იესე ბატონიშვილი, ვახტანგ მე-VI ძმა, რომელიც 1714—1716 წლ. მეფობდა (ქრონიკები ვახუშტისა მ. ჯანაშვილის ვახუშტის გეოგრაფიის რუსულ თარგმანში, სიძე. I—106 შენ. ე. თაყაიშვილისა), რადგან: 1) იესე იწოდებოდა ალიყულიხანად, (ბუტყოვი, III, 474, მოკლე ისტორია კაკაბაძისა გვ. 41), 2) აღწერაში მოთავსებულია შანაგაზ ხანის და სვიმონ ბატონიშვილის შუა და 3) მუხრან-ბატონების გენეალოგიაში (ქრ. ყორღანისი II, 527) ალიყულიხანი არ სჩანს.
- შ. 13, გვ. 21 დედ-ში ხუთისავე მემამულის რჩეულიშვილების და თავდიდა-

- შვილის ყმები ჩათვლილნი არიან სვიმონ ბატონიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 14, გვ. 19 დედ-ში რჩეულიშვილები (ბეეან—გივი); ჩვენ იგინი ჩაერიცხეთ აზნაურებად თანახმად ამავე აღწერის 52 გვ. ჩვენებისა.
- შ. 15, გვ. 21 დედ-ში თავიდიდიშვილის გამოძღვებს არც გვარი უზის, არც სახელი.
- შ. 16, გვ. 23 დედ-ში ვახუშტი ბატონიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 39 გამოძღვები, 8 ბოგანო; ამაში ჩათვლილია მემამულეთ-სესიტაშვილის ყმაც.
- შ. 17, გვ. 22 დედ-ში უყმო აზნაურის გვარი ქაგარიანში ქაგარაშვილია.
- შ. 18, გვ. 25 დედ-ში ხოსროხანიშვილი, ე. ი. შვილი ხოსრო ხანისა, მოთავსებულია სამეფო გვარეულობის შუა. ხოსროხანი, იგივე ქიო-ხოსრო, ძმა ვახტანგ VI-ისა, იხს. 1712 წლ. სიგელში (სიძე. III—518) და ბუტკოვის I ტ., გვ. 500, 502, 503.
- შ. 19, გვ. 25 დედ-ში დურნუკის უყმო აზნაურის გვარი არეშიშვილია.
- შ. 20, გვ. 28 დედ-ში ამილახორის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 33 გამოძღვები, 17 ბოგანო. ამაში ჩათვლილია მემამულეების შიომღვიმის და აზნაურ აღას ყმებიც.
- შ. 21, გვ. 30 დედ-ში—სახლთხუცესი ედიშერ ციციშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 17 გამოძღვები, 6 ბოგანო.
- შ. 22, გვ. 33 დედ-ში ზაალ ბაადურის შვილის ციციშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 41 გამოძღვები, 5 ბოგანო, ამაში ჩათვლილია მემამულე აზნაური გიორგის ყმებიც.
- შ. 23, გვ. 33 დედ-ში—იმავე ციციშვილის დიდ დაღეთის უყმო აზნაური „მოლაშქრედა“ ნაჩვენებია.
- შ. 24, გვ. 34 დედ-ში შიგამდგი ზაზა ციციშვილის ერთი გამოძღვები ყმა ახალშენში დასახლებულია „ნასყიდად“.
- შ. 25, გვ. 35 დედ-ში—მერაბიშვილი მანუჩარ; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ ციციშვილად, რადგან მოთავსებულია ციციშვილებს შორის და მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ციციშვილების ყმებთან ერთად ვეძისში და დიდ დაღეთში. ციციშვილი მერაბიშვილი მანუჩარ იხს. 1729 წლ. სიგ. (სიძე. II—305).
- შ. 26, გვ. 35 დედ-ში—იმავე მერაბიშვილი ციციშვილის დიდ დაღეთში ერთი ყმა აღნიშნულია „ნახევრად“, მაგრამ უზის „კომლი 1, თავი 1“. ჩვენ ის ჩაერიცხეთ გამოძღვებად.
- შ. 27, გვ. 36 დედ-ში ციციშვილის სარდლიშვილის პაპუნას უყმობ აზნაური წაკისში აღნიშნულია „მოლაშქრედ“, უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 28, გვ. 36 დედ-ში—იმავე პაპუნა ციციშვილის ერთ ყმას წაკისში არც „კომლი“ უზის და არც „თავი“, ჩვენ იგი ჩავთვალეთ ბოგანოდ.
- შ. 29, გვ. 26 დედ-ში—მემამულე აზნ. ფრიდონას ყმა წაკისში ჩათვლილია ციციშვილი პაპუნას ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 30, გვ. 37 დედ-ში—ზაზა ციციშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 11 გამოძღვები, გამოტოვებულია მემამულე აზნ. თამაზას ბოგანო.

- შ. 31, გვ. 37 დედ-ში—იმავე ციციშვილის ორივე უყმო აზნ. წაკვისში ნაჩვენებია „მელაშქრეებად“.
- შ. 32, ხვ. 37 დედ-ში—ნაზირი ედიშერი; შალიკაშვილად ჩავთვალეთ, როგორც იგი იხსენიება 1708 წლ. გუჯარში (ისტ. სბ. V, გვ. 15). ამ აღწერის გვ. 259-ზე მოთავსებულია შალიკაშვილებთან.
- შ. 33, გვ. 37 დედ-ში—ამავე ედიშერის სამღერეთის გამომღებს უწერია: „ეს საბატონოთ დაიდვა“.
- შ. 34, გვ. 38 დედ-ში—„თარხანი ლუარსაბი“; შევასწორეთ თარხნიშვილად, რადგან მოთავსებულია თარხნიშვილებ შორის და მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ თარხნიშვილების ყმებთან ერთად ლისში და ზემო ობისში მისი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლ: 12 გამომღები.
- შ. 35, გვ. 39 დედ-ში—მემამულე აზნ. გეთანასშვილებს უზის „4 თავი“; იმათი ყმები ჩათვლილია მამუკა და ზურაბ თარხნიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 36, გვ. 42 დედ-ში—სააკაძეები (დემეტრე—ალიყულაშვილი). სააკაძეები აზნაურებად იხსენიებიან 1727 წლ. სიგელში (სიძვ. II—176). ყველა სააკაძეების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია სწორად: 11 გამომღ., 7 ბოგანო.
- შ. 37, გვ. 43 დედ-ში—მდივანი გივი, მანუჩარი, ქიშვარი, მდივანი ბირთველა, მდივანი ოთარი; ჩავთვალეთ თუმანიშვილებად, როგორც ისინი იხსენიებიან ამ აღწერის 260 და 261 გვ. გვ.
- შ. 38, გვ. 43 დედ-ში—გივი თუმანიშვილის თითო ყმას ვეძისში და წოდორეთში არც „კომლი“ უზის, არც „თავი“. ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ ბოგანოებად. წოდორეთის ბოგანო „როინის მოსყიდულადაა“ ნაჩვენები.
- შ. 39, გვ. 44 დედ-ში—მანუჩარ თუმანიშვილის წოდორეთში ორი ყმა არც გამომღებადაა აღნიშნული და არც ბოგანოდ, ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ ბოგანოებად.
- შ. 40, გვ. 44 დედ-ში—ქიშვარ თუმანიშვილის ყმა წოდორეთში არც გამომღებადაა აღნიშნული და არც ბოგანოდ, ჩვენ ისინი ჩავთვალეთ ბოგანოებად.
- შ. 41, გვ. 48 დედ-ში—ტფილელის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 44 გამომღები და 10 ბოგანო. იმავე ტფილელის ერთი უყმო აზნ. ლოლოვენაში ბოგანოდაა აღნიშნული.
- შ. 42, გვ. 52 დედ-ში—მემამულე რჩეულიშვილის ყმა ჩათვლილია სულეიმანიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 43, გვ. 53 დედ-ში—ამილაბარ გოსტაშაბაშვილის ენაგეთის უყმო აზნ. სადუნაშვილი აღნიშნულია: „2 მოლაშქრით“.
- შ. 44, გვ. 53 დედ-ში—იმავე გოსტაშაბაშვილის მემამულეების (ბერდია და ხინწლა—არეშიშვილი ფარემუზა) ყმები ჩათვლილია გოსტაშაბაშვილის ყმების საერთო ჯამში.

- შ. 45, გვ. 60 დედ-ში—პატარა ზურაბ ზაალიშვილის ყმების საერთო ჯამში გამოთვლილია: 49 გამოძღები, 1 ბოგანო, ამაში ჩათვლილია მემამულეების (აზნ. ზაზა—სახლთხუცესი ფრიდონა) ყმებიც.
- შ. 46, გვ. 60 დედ-ში—კიანეთის უყმო აზნ. ყულიაშვილი აღნიშნულია „მოლაშქრედ“.
- შ. 47, გვ. 57 დედ-ში—ზურაბ ზაალიშვილის მემამულეები ირაგაში ყულიაშვილები სვიმონ, თამაზა და უყმო ზალუა ჩვენ აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე, ამ აღწერის გვ. 60, ყულიაშვილი ბერი აღნიშნულია „უყმოდ“, ე. ი. აზნაურად.
- შ. 48, გვ. 60 დედ-ში ბერთაქარში აღნიშნულია იმავე ზაალიშვილის მემამულე, სახლთხუცესი ფრიდონა, რომელსაც ყმა წობაში ჰყოლია. თვით-სახლთხუცესი, სჩანს, ბერთაქარში სცხოვრობდა.
- შ. 49, გვ. 60 დედ-ში—ბეჟან ზურაბიშვილის თოფრაცალას უყმო აზნაური აღნიშნულია „მოლაშქრედ“.
- შ. 50, გვ. 61 დედ-ში—იმავე ზურაბიშვილის უყმო აზნაურის გვარი ქაგარიან ში ქაგარიშვილია.
- შ. 51, გვ. 60 დედ-ში—მემამულე ოსიაშვილის ყმა ჩათვლილია ზურაბიშვილი-ბეჟანის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 52, გვ. 65 დედ-ში—როსებ იარალაშვილის ყმების საერთო ჯამში გამოთვლილია: 45 გამოძღები, 12 ბოგანო; ამაში ჩათვლილია მემამულე-გიორგი ეგრისელაშვილის ყმებიც.
- შ. 53, გვ. 66 დედ-ში—ვახტანგ იარალაშვილის ყმების საერთო ჯამში გამოთვლილია: 12 გამოძღები, 11 ბოგანო.
- შ. 54, გვ. 69 დედ-ში—თამიურაზ იარალაშვილის ყმების საერთო ჯამში გამოთვლილია: 17 გამოძღები, 9 ბოგანო.
- შ. 55, გვ. 71 დედ-ში—მდივანი გიორგი; იგი ჩავთვალეთ იარალაშვილად, რადგან მოთავსებულია იარალაშვილებთან და მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ იარალაშვილების ყმებთან ერთ და იმავე სოფლებში.
- შ. 55, გვ. 71 დედ-ში—იმავე მდივანი გიორგის ყმების საერთო ჯამში გამოთვლილია: 15 გამოძღები, 2 ბოგანო, ამაში ჩათვლილია მემამულე იანდარაშვილის ბოგანოც.
- შ. 56, გვ. 69 დედ-ში—იმავე მდივანი გიორგის ყმა ლიყურეთში ნაჩვენებია „თარხნად“.
- შ. 57, გვ. 70 დედ-ში—იმავე მდივანი გიორგის უყმო აზნაურის გვარი ქრეშვი-დონდარაშვილია.
- შ. 58, გვ. 72 დედ-ში—მემამულე შიოშ ბუშის ყმა აკაურთაში ჩათვლილია-დოლენჯიშვილი ზაალის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 59, გვ. 72 დედ-ში—იოთამ დოლენჯიშვილის ყმების საერთო ჯამში გამოთვლილია: 6 გამოძღები, 1 ბოგანო.

- შ. 60, გვ. 74 დედ-ში—გიორგი ყარაბუღაძის შვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 18 გამოძღები, 6 ბოგანო.
- შ. 61, გვ. 77 დედ-ში—გიორგი თაყაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 15 გამოძღები, 3 ბოგანო.
- შ. 62, გვ. 77 დედ-ში—ბარათა ბეგაშვილის ატამეთში გამოძღებს არც გვარი უზის და არც სახელი.
- შ. 63, გვ. 78 დედ-ში—როსებ ბეგაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 4 გამოძღები, 1 ბოგანო.
- შ. 64, გვ. 78 დედ-ში—იმავე ბეგაშვილის ბოგანოს ატამეთში უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 65, გვ. 81 დედ-ში—ზაზა თურქისტანიშვილის ყმების ბოლოს (სოფ. საბატეში) აღნიშნულია „კომლი 1, თავი“ ყმის უსახელოდ და უგვაროდ. იგი ჯამში არ შეგვიტინია, რადგან ჯამი უიმისოდაც სწორადაა გამოანგარიშებული.
- შ. 66, გვ. 83 დედ-ში—ლონენა თურქისტანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 10 გამოძღები, 7 ბოგანო.
- შ. 67, გვ. 84 დედ-ში ფრანგისტან თურქისტანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 5 გამოძღები, 2 ბოგანო.
- შ. 68, გვ. 86 დედ-ში—გიუნა თულაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 4 გამოძღები.
- შ. 69, გვ. 89 დედ-ში—ბეჟან გილაქიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 12 გამოძღები, 3 ბოგანო.
- შ. 70, გვ. 89 დედ-ში—ყარჩიხაშვილი პატარა-კაცის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 2 ბოგანო.
- შ. 71, გვ. 91 დედ-ში—ქანანაშვილები; ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე გვ. 91 მოხსენებულია ქანანაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. ქანანაშვილები აზნაურებად იხსენიებიან 1717 წლ. სიგელში (სიძვ. I—67).
- შ. 72, გვ. 91 დედ-ში ქანანაშვილების (სუმბატა—როინა) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია: 9 გამოძღები, 2 ბოგანო. ნამდვილად კი არის: 9 გამოძღები, 3 ბოგანო.
- შ. 73, გვ. 91 დედ-ში—შემაზაშვილები ზაალი და ხოსიტა; ჩვენ ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე მოხსენებულია შემაზაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. ხოსიტა და ზაალი შემაზაშვილების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია სწორად: 2 ბოგანო.
- შ. 74, გვ. 91 დედ-ში—არეშიშვილები (დუშია—სეხუას ძმისწული); ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე, 92 გვ., მოხსენებულია არეშიშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. არეშიშვილები აზნაურები იხსენიებიან 1713 წლ. სიგელში (სიძვ. I—303).
- შ. 75, გვ. 92 დედ-ში—არეშიშვილების (დუშია—თაძაზა სეხუას ძმისწული) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია სწორეთ: 10 გამოძღები, 7 ბოგანო.

- შ. 76, გვ. 94 დედ-ში—ყორღანაშვილები (თაყა—თამაზა); ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე 95 გვ. მოთავსებულია ყორღანაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. ყორღანაშვილები იხსენიებიან აზნაურებად 1689 წლ. სიგელში (სიძე. III—4).
- შ. 77, გვ. 94 დედ-ში—ტარიელ ყორღანაშვილის აკურისში და ციხიაში გამოძღვნი ნაჩვენებია „თარხნებად“.
- შ. 78, გვ. 94 დედ-ში—ფრიდონ ყორღანაშვილის გამოძღვნი ყმა არდისუბანში ნაჩვენებია თარხნად.
- შ. 79, გვ. 94 დედ-ში—როინაშვილი; ჩვენ ჩავთვალეთ ყორღანაშვილად, რადგან მოთავსებულია ყორღანაშვილებს შორის, მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ყორღანაშვილების ყმებთან ერთად სოფ. ენაგეთსა და ციხიას და ჩათვლილნი არიან ყორღანაშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 80, გვ. 95 ყორღანაშვილების (ტარიელი—თამაზა) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 19 გამოძღვნი, 9 ბოგანო; ნამდვილათ კი არის: 19 გამოძღვნი, 13 ბოგანო.
- შ. 81, გვ. 101 დედ-ში—სათაურია: „არის საბარათაშვილოში ბატონის დედოფლის სახასო“.
- შ. 82, გვ. 105 დედ-ში—ქარელში დედოფლის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 25 გამოძღვნი, 15 ბოგანო, ნამდვილათ კი ყველა 40 გამოძღვნი ყმა; იგინი გადასახლებულან ბაშინჯალიდან.
- შ. 83, გვ. 107 დედ-ში გომარეთში დედოფლის ერთი გამოძღვნი ყმა ნაჩვენებია, როგორც „თარხანი“ და „მოლაშქრე“.
- შ. 84, გვ. 109 დედ-ში—მემამულეების დიარაშვილების ყმები ჩათვლილია დედოფლის წინწყაროს ყმების საერთო ჯამში; ატოცის ეკლესიის ყმები—დედოფლის გომარეთის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 85, გვ. 105 დედ-ში—მანუჩარ, ბირთველა, ჩავთვალეთ დიარაშვილებად, რადგან მოთავსებულნი არიან დიარაშვილთან და მათი ყმები ცხოვრობდნენ დიარაშვილის ყმებთან ერთად წინწყაროში. დასტურლალის სიტყვით (სკბ) დიარაშვილებს წინწყაროში 6 კომლი ბოგანო ჰყოლიათ.
- შ. 86, გვ. 109 დედ-ში—ატოცის ეკლესიის გამოძღვნი ყმა გომარეთში ნაჩვენებია როგორც „თარხანი“.
- შ. 87, გვ. 110 დედ-ში—მანგლელის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 45 გამოძღვნი, 4 ბოგანო.
- შ. 88, გვ. 114 დედ-ში—ნოდარ სუფრაჯის ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილია მემამულე აზნ. რამაზას ყმებიც. გამოტოვებულია მხოლოდ ენაგეთის 1 ამოვარდნილი ყმა.
- შ. 89, გვ. 116 დედ-ში—ავთანდილ სუფრაჯის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 36 გამოძღვნი, 5 ბოგანო. ამაში ჩათვლილია მემამულეების (სამების ეკლესიის, იახთუნაშვილის და იოსების) ყმებიც. გამოტოვებულია ფიწუთის 1 ამოვარდნილი ყმა.

- შ. 90, გვ. 115 დედ-ში—ავთანდილ სუფრაჯის უყვო აზნაურების გვარები: ზე-
ულისტანში—ბეჟუაშვილი, გარისში—სარქისაშვილი, უკანდა-
ლეთში—იახთუნაშვილი.
- შ. 91, გვ. 117 დედ-ში—მემამულე აზნ. იახთუნაშვილი იესეს ყმები უკანდა-
ლეთში ჩათვლილია დავით აბაშიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 92, გვ. 119 დედ-ში—საამი და ედიშერი. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის აზ-
რით საამი და ედიშერი აბაშიშვილებია (იხ. აღწერის წინ მე-
ბატონეთ მაჩვენებელი). ჩვენის აზრით, ესენი უნდა იყვნენ ბა-
რათაშვილები-ხოსიაშვილები, რომლებიც იხსენიებიან 1718 წ.
სიგელში („სიძე.“ III, 483).
- შ. 93, გვ. 117 დედ-ში—ორი ნახშირის გორაში ჩაწერილი ყოფილა საამის და
ედიშერის ერთი ბოგანო. შემდეგ იგი წაუშლიათ. ჩვენ არ
შეგვიტანია.
- შ. 94, გვ. 119 დედ-ში—მემამულე სენხია რვეიშვილის ყმა ჩათვლილია საამ
და ედიშერის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 95, გვ. 119 დედ-ში—მემამულეების რვეიშვილების და აზნ. ლომიას ყმები
ჩათვლილია ნაშანგლეღეიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 96, გვ. 123 დედ-ში—მანუჩარ ქავთარაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 27 გამოძლები, 6 ბოგანო, ამათში ჩათვლილია მე-
მამულე ატოცის ეკლესიის ბოგანოც.
- შ. 97, გვ. 122 დედ-ში—მანუჩარ ქავთარაშვილის ერთი გამოძლები ქციაში
„ნახევრათა“ ნაჩვენები. ჩვენ იგი ჩავთვალეთ გამოძლებად.
- შ. 98, გვ. 124 დედ-ში—გიორგი ქავთარაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 10 გამოძლები, 2 ბოგანო.
- შ. 99, გვ. 125 დედ-ში—იონათან ქავთარაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 10 გამოძლები, 2 ბოგანო.
- შ. 100, გვ. 125 დედ-ში—იონათან ქავთარაშვილის ერთ გამოძლებს ქციაში
„თავი“ არ უზის. ჩვენ ჩავუმატეთ „თავი 1“.
- შ. 101, გვ. 126 დედ-ში—გურიელი; ჩვენ დავასახლეთ პაატად, როგორც იხსე-
ნიება ამავე აღწერის 242 გვერდზე.
- შ. 102, გვ. 126 დედ-ში—გურიელის ერთი ყმა ცხნარში იხსენიება „ნახევრად“,
მაგრამ უზის „კომლი 1, თავი 1“ და ყმების საერთო ჯამშიაც
ჩათვლილია; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ გამოძლებად.
- შ. 103, გვ. 126 დედ-ში ზაალ ზაზუნაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლი-
ლია: 5 გამოძლები.
- შ. 104, გვ. 126 დედ-ში—ზაალ ზაზუნაშვილი ერთი გამოძლები ცხნარში „ნა-
ხევრათა“ ნაჩვენები; საერთო ჯამში იგი მიღებული არაა.
ჩვენ იგი გამოძლებად ჩავთვალეთ.
- შ. 105, გვ. 127 დედ-ში—გიორგი ზაზუნაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 5 გამოძლები. გამოტოვებულია 1 აყრილი ყმა.
- შ. 106, გვ. 127 დედ-ში—ქაიხოსრო თაყაიშვილის ერთ ბოგანოს ახალშენში
არც სახელი უზის და არც გვარი.

- შ. 107, გვ. 128 დედ-ში—ქაიხოსრო თაყაიშვილის ერთ გამომღებს ქვათეთრში არც სახელი უზის და არც გვარი.
- შ. 108, გვ. 130 დედ-ში—ორბელი და გივი იოთამაშვილების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 45 გამომღები, 12 ბოგანო.
- შ. 109, გვ. 129 დედ-ში—იოთამაშვილების უყმო აზნაურის გვარი გულაურში ჯანიაშვილია.
- შ. 110, გვ. 130 დედ-ში—შერმადინიშვილი ბეჟანი. უნდა იყოს შვილი შერმადინ იოთამაშვილისა. შერმადინ იოთამაშვილი იხსენიება 1678 წლ. სიგელში (სიძვ. II—170).
- გვ. 132 დედ-ში—ბეჟან შერმადინიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 24 გამომღები, 6 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მისი მემამულის აზნ. თუშმალიშვილის ყმაც.
- შ. 111, გვ. 135 დედ-ში—დათუნა გერმანოზიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 47 გამომღები, 14 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მემამულეების (აზნ. რომანოზ—არტემა) ყმებიც.
- გვ. 112, გვ. 132 დედ-ში—დათუნა გერმანოზიშვილის უყმო, აზნაურის გვარი აბელიაში ნამორაძეა.
- გვ. 113, გვ. 135 დედ-ში—ოთარ გერმანოზიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 27 გამომღები, 6 ბოგანო; ამათში ჩათვლილია მემამულე ოქროპირისშვილი თამაზას ყმაც.
- გვ. 114, გვ. 136 დედ-ში—ვარაზაშვილი ლუარსაბ; ჩვენ ჩავთვალეთ გერმანოზიშვილად, როგორც იგი იხსენიება სადღედოფლო დასტურლამაში. (თავი ლთ) და 1735 წლ. სიგელებში (სიძვ. I—325, 385). იხ. გერმანოზიშვილების შტო (§ 21). მისი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 22 გამომღები.
- გვ. 115, გვ. 138 დედ-ში—აბულაფათიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 18 გამომღები. გამოტოვებულია 1 ბოგანო.
- გვ. 116, გვ. 139 დედ-ში—მერაბიშვილი ლუარსაბ. ჩვენ იგი ჩავთვალეთ აზნაურად, როგორც იგი იხსენიება 1689 წლ. სიგელში (სიძვ. III—4). მისი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 2 გამომღები,
- გვ. 117, გვ. 139 დედ-ში—ყველა ხერხეულიძეების (რევაზი—ხოსოხანიშვილი) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 5 გამომღები. ნამდვილად კი არის: 4 გამომღები და 2 ამოვარდნილი ყმა.
- შ. 118, გვ. 139 დედ-ში—აღათანგი, იესე, ხოსოხანიშვილი. ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ ხერხეულიძეებად, რადგან მოთავსებულნი არიან რევაზ ხერხეულიძესთან, მათი ყმები ცხოვრობენ რევაზ ხერხეულიძის ყმებთან ერთად სოფ. დიდებაში და ჩათვლილი არიან ხერხეულიძეების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 119, გვ. 143 დედ-ში—იესე სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 68 გამომღები, 24 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მემამულეების (ქრისტესიაშვილის—ტურიაშვილის) ყმებიც.

- შ. 120, გვ. 141 დედ-ში იესე სოლოლაშვილის უყვო აზნაურების გვარები: ტაგ-
ნაგეთში—ტურიაშვილი, კუმისში—დათუნაშვილი, იარალაშვი-
ლი, ამილრბოქაშვილი.
- შ. 121, გვ. 145 დედ-ში—ქაიხოსრო სოლოლაშვილის უყვო აზნაურის გვარი ვე-
ძისში არლუთაშვილია.
- შ. 122, გვ. 144 დედ-ში—მემამულეების (ქრისტესიაშვილი გივი—ბეჟან ხარში-
ლაძე) ყმები ჩათვლილია სოლოლაშვილი ქაიხოსროს ყმების
საერთო ჯამში.
- შ. 123, გვ. 145 დედ-ში—იესე და ქაიხოსრო სოლოლაშვილის ოთხივე ყმა ქა-
პალაში ნაჩვენებია როგორც „ამოწყვეტილი ლექთაგან“.
- შ. 124, გვ. 147 დედ-ში—ზურაბ სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 17 გამოძღები, 2 ბოგანო.
- შ. 125, გვ. 146 დედ-ში—ზურაბ სოლოლაშვილის ერთ ყმას გუდელში არც
„კომლი“ უზის და არც „თავი“. რათგან იგი მოთავსებულია
აყრილსა და ამოვარდნილს შუა, ჩვენ იგი ბოგანოდ ჩავთვალეთ.
- შ. 126, გვ. 147 დედ-ში—გიორგი სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 11 გამოძღები, 1 ბოგანო.
- შ. 127, გვ. 147 დედ-ში—გიორგი სოლოლაშვილის ერთი ყმა მოხსენებულია
სოფ. ტაბახმელიდან „ლილოზე გადასახლებულად“. იგი შეტა-
ნილი არ არის სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამში. არც
ჩვენ შეგვიტანია.
- შ. 128, გვ. 148 დედ-ში—მემამულე დივანიშვილის ყმა ჩათვლილია სოლოლა-
შვილი ასლამაზის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 129, გვ. 149 დედ-ში—შიოშ სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 10 გამოძღები, 1 ბოგანო.
- შ. 130, გვ. 149 დედ-ში—ყაფარ სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 6 გამოძღები.
- შ. 131, გვ. 150 დედ-ში—პაპუა საგინაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლი-
ლია: 16 გამოძღები, 3 ბოგანო.
- შ. 132, გვ. 152 დედ-ში—დურმიშხან საგინაშვილის ერთი გამოძღები მაწევან-
ში ნაჩვენებია „მისყიდულად“.
- შ. 133, გვ. 153 დედ-ში—ფარემუზაშვილი ბეჟან; იგი საგინაშვილად ჩავთვა-
ლეთ, რადგან მოთავსებულია საგინაშვილებს შორის და მისი
ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ საგინაშვილების ყმებთან ერთ და-
იმავე სოფლებში.
- შ. 134, გვ. 152 დედ-ში—მემამულე სამების ეკლესიის ყმები ჩათვლილნი არიან
საგინაშვილის ფარემუზაშვილის ბეჟანის ყმების საერთო ჯამში..
- შ. 135, გვ. 153 დედ-ში—სამების სამი გამოძღები ჩიკეთაში ნაჩვენებია „თარ-
ხნად“; მისივე 2 გამ, 1 ბოგ. „ასულან“ ჩიკეთიდან საწურ-
ბლეს.
- შ. 137, გვ. 153 დედ-ში—საგინაშვილი ზურაბისშვილის გამოძღებზე ბოგევი
ნათქვამია: „ამისი მამული, ვისაც უყილია, მიუღვეს“.

- შ. 138, გვ. 154 დედ-ში—იონსაფათ საგინაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 გამომღები.
- შ. 139, გვ. 155 დედ-ში—საგინაშვილი ინდოშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 6 გამომღები.
- შ. 140, გვ. 155 დედ-ში—გივი თულაშვილის ნახევარი საკომლო ღვევეში, ნაჩვენებია როგორც „ამოვარდნილი“.
- შ. 141, გვ. 155 დედ-ში—დონდარაშვილი ზურაბი; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ თულაშვილად, რადგან მოთავსებულია თულაშვილებს შორის და მისი ყმები ცხოვრობდნენ დანარჩენ თულაშვილების ყმებთან ერთად ღვევეში, აწუფში და ზრბითში.
- შ. 142, გვ. 156 დედ-ში—ლეთისია აბულაშვილს საკეში დაუბნნია მის ძმისაგან გაყიდული ერთი გამომღები ყმა. აბულაშვილების (ლეთისია—ბარათა და გიორგი) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სწორეთ: 11 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.
- შ. 143, გვ. 157 დედ-ში—გლურჯიძეების (შიოშის—ბუზიას) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სწორეთ: 6 გამომღები, 2 ბოგანო. ამ გამოანგარიშებასა და ცალკე გლურჯიძეების ყმების აღწერის შუა მოთავსებულია სამი მებატონის შანშიაშვილების ყმები (გვ. 158).
- შ. 144, გვ. 157 დედ-ში—პაატა, იონათამ, ბუზია; ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ გლურჯიძეებად, რადგან მოთავსებულნი არიან შიოშ, მანუჩარ და ნიკოლოზ გლურჯიძეებს შორის; მათი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ გლურჯიძეების ყმებთან ერთად სოფ. ხოირეთში და ჩათვლილნი არიან გლურჯიძეების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 145, გვ. 157 დედში—ზაალი, პაპუა; ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ შანშიაშვილებად, რადგან მოთავსებული არიან შანშიაშვილის შემდეგ და მათი ყმები ცხოვრობდნენ შანშიაშვილის ყმებთან ერთად ხოირეთში.
- შ. 146, გვ. 158 დედ-ში—შერმაზანა ზუბიტაშვილი ნაჩვენებია კოჯორზე; იმისი გამომღები ყმა—შინდისს.
- შ. 147, გვ. 158 დედ-ში—ყელგარძელი ნიკოლოზ; უნდა იყოს სააკაძენიკოლოზ, რომელსაც 1717 წლის (სიძვ. III—176) სიგელის თანახმად ებოძა სთონეთს და ჩხიკეთაში ამოვარდნილი სეხნია საგინაშვილის იგივე ყმები, რომლებიც აღნიშნულნი არიან 1721 წლის აღწერაში: ჩხიკეთას—გულასპაშვილი ივანე და იაკობაშვილი ნასყიდა, სთონეთს—გაგულიძე (გაგლიძე) და როსებაშვილი სეხნია (როსოფაშვილი სეხნია).
- შ. 148, გვ. 158 დედ-ში აფხაზაშვილი; ჩვენ დავასახელეთ ქაიხოსროდ, როგორც იგი იხსენიება ამავე აღწერის 268 გვერდზე.
- შ. 147, გვ. 159 დედ-ში სათაურია: „არის ყაფლანიშვილის მამულში მსახლობარი საერთო დაბალში“.

ყაფლანიშვილების საერთო ჯამი დაბალში გამოთვლილია: 47 აზნაური, 294 გამოძღები, 78 ბოგანო, 78 აყრილი, 29 მსახლობარი სოფელი, 3 ნახარ სოფელი.

ყაფლანიშვილების სახასო და მათი მემამულეების ყმებო ერთად არიან ნაჩენები სოფლობით. ჩვენ გამოვეყავით: სახასო ცალკე აღენიშნეთ, მემამულეთა ყმები—ცალკე.

- შ. 150, გვ. 159 დედ-ში—სახასო „მსახლობარი“ ყმების საერთო ჯამი წრაურთაში გამოთვლილია—11.
- შ. 151, გვ. 162 დედ-ში იფნობის ერთი გამოძღები და ერთი ბოგანო აღნიშნულია, როგორც „სარდლის ყმები“; ისინი გადავიტანეთ ლუარსაბ ყაფლანიშვილის მამულების ნუსხაში (იხ. შენიშვნა № 253).
- გვ. 162 მემამულე გიორგი ჩაზიერიშვილს უზის—კომლი 1 და თავი 1 და ჩათვლილია ყმების საერთო ჯამში იფნობში. ჩვენ ეს ბაზიერიშვილი გამოძღებ ყმად ჩავთვალეთ.
- შ. 152, გვ. 164 დედ-ში—სახასო და მემამულეების (დორათაშვილი ბიძინა—მოურავი) ყმების საერთო ჯამი მუსეფარიანში გამოთვლილია: 19 გამოძღები, 5 ბოგანო, 1 აყრილი; ნამდვილათ კი არის: 22 გამოძღები, 5 ბოგანო, 1 ამოვარდნილი.
- გვ. 163 ამოვარდნილ ყმის მამულს მუსეფარიანში უზის „კომლი 1 და თავი 1“.
- შ. 153, გვ. 164 დედ-ში—თოფრაცალას ერთ ბოგანოს უზის: „კომლი 1 და თავი 1“.
- შ. 154, გვ. 166 დედ-ში—უყმო აზნაურების გვარები წნორში: მაკავარიანი, უღელიშვილი, მკერელიშვილი; იმათ უზისთ თითოს: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 155, გვ. 168 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი ბოკოეთში გამოთვლილია: 7 გამოძღებო.
- შ. 156, გვ. 171 დედ-ში—ჯანაზიანის უყმო აზნაურის გვარი ბელიაშვილია.
- შ. 157, გვ. 173 დედ-ში—კიპრუქის უყმო აზნაურების გვარები: მკერვალიშვილი, ჩომახიშვილი; იმათ უზის თითოს: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 158, გვ. 173 დედ-ში აბანოს შემდეგ მოათავსებულია სოფ. კატნარი, სადაც მემამულეების ყმებს შორის აღნიშნულია „ყაფლანისა ბახტაძე“. ეს ყმა ჩვენ გადავიტანეთ ყაფლან ყაფლანიშვილის ყმების ნუსხაში (იხ. შენიშვნა № 244).
- შ. 159, გვ. 173 დედ-ში—ფოცხვირიანის უყმო აზნაურის გვარი ბოწიაშვილია.
- გვ. 175 ამის შემდეგ აღნიშნულია სოფ. მუხრანის ყმები ასე: „ქართველი კომლი 2“ და სოფ. ხიდისყურის ასე: „თათარი მსახლობარი კომლი 4“. ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ გამოძღებ ყმებად.
- შ. 160, გვ. 176 დედ-ში—„დაბალის“ მემამულეთა ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 151, გვ. 159 დედ-ში—ჩაჩიკაშვილები (ზურაბ—ნიკოლოზ) ჩვენ ჩავთვალეთ

აზნაურებად, როგორც ისინი იხსენიებიან 1701/11 წლ. აღწერაში.

- შ. 162, გვ. 159 დედ-ში—ჩაჩიკაშვილების (ზურაბ—ნიკოლოზ) ყმები მარტაშენ-ში გამოთვლილია: 16 გამოძღვები, 7 ბოგანო, 1 აყრილი; ნამდვილათ კი არის: 13 გამოძღვები, 6 ბოგანო, 5 აყრილი.
- გვ. 160 ზურაბ ჩაჩიკაშვილის სოფ. მირტაშენის ყმების შემდეგ აღწერილია: „ასლამაზას ნასყიდი თაფანს და ჩხიკეთას“; ჩვენ ისინი გადავიტანეთ ასლამაზა ყაფლანიშვილის ყმების ნუსხაში (იხ. შენიშენა № 261).
- შ. 163, გვ. 161 დედ-ში—ჩაჩიკაშვილების ყმების საერთო ჯამი მუგუთში გამოთვლილია: 14 გამოძღვები, 7 ბოგანო და 2 ამოვარდნილი.
- შ. 164, გვ. 160 დედ-ში—სოფ. მირტაშენში „ყაჩიკაშვალი იესე“; ჩვენ შევასწორეთ „ჩაჩიკაშვილად“.
- შ. 165, გვ. 161 დედ-ში—ნიკოლოზ ჩაჩიკაშვილის ბოგანოზე მუგუთში ნათქვამია: „ამის (ნიკოლოზ ჩაჩიკაშვილის) საჯინიბოში დგას ლორთქიფანიძის კაცი ბოგანო“.
- შ. 166, გვ. 162 მემამულე გიორგი ბაზიერაშვილის შესახებ იფნობში იხ. შენ. 151, გვ. 162.
- შ. 167, გვ. 165 დედ-ში—ნათქვამია: „(მემამულე) გულაიზაშვილი გოდერძა (ტანდიიდან) ბერთაქარს გადასახლებულა თავის ნასყიდზედ“.
- შ. 168, გვ. 166 დედ-ში—თვით მემამულეს ედიშერ გოგიტაშვილს წნორში უზის: „კომლი 1, თავი 1“. ჩვენ ის ჩავთვალეთ, ყაფლანიშვილების საერთო ყმების ჯამში.
- შ. 169, გვ. 166 დედ-ში—წნორის მემამულეების (მაჭავარიანი—ფრანგიშვილი) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სწორეთ: 4 გამოძღვები.
- შ. 170, გვ. 166 დედ-ში—ყაითმაზიშვილები ზაერადა—რამაზა; ჩვენ იგინი აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე, გვ. 166, ყაითმაზიშვილი-ალთუნაშვილი ბეჟან იხს. აზნაურად.
- შ. 171, გვ. 166 დედ-ში—ყაითმაზიშვილების ყმების საერთო ჯამი სოფ. ქრეშში გამოანგარიშებულია სწორეთ: 12 გამოძღვები და 19 ბოგანო.
- შ. 172, გვ. 167 დედ-ში—იმვე მემამულეების ყმების საერთო ჯამი ხანძორთალაში გამოთვლილია სწორეთ: 4 გამოძღვები, 3 ბოგანო.
- შ. 173, გვ. 170 დედ-ში—ბაგრატიშვილი ზურაბ; ჩვენ იგი აზნაურად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე (170 გვ.) ბაგრატიშვილი ბაგრატი იხსენიება აზნაურად.
- შ. 174, გვ. 170 დედ-ში—ბაგრატიშვილების და ველუაშვილების ყმების საერთო ჯამი დრიანეთში და წობაში გამოანგარიშებულია: 9 გამოძღვები, 6 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა. ნამდვილათ კი აყრილი 3-ია.
- შ. 175, გვ. 173 დედ-ში—აბანოს ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 გამოძღვები, 2 ბოგანო; ნამდვილათ კი არის 2 გამოძღვები, 3 ბოგანო.

- შ. 176, გვ. 173 დედ-ში—აბანოს მემამულეებს აზნ. გოგოლაშვილებს უზის გოგოლაძეს: „კომლი 1, თავი 3“, მიხლანჯას: „კომლი 2, თავი 1“.
- შ. 177, გვ. 175 დედ-ში—მემამულე მოლიშვილი აბულყას გამომღებ ყმას აღბაბალუში არ უზის არც სახელი და არც გვარი.
- შ. 178, გვ. 176 დედ-ში—სათაურია: „არის ყაფლანაშვილების მამული საერთო ღბანისის ხეობაში“.
- გვ. 198 ყაფლანაშვილების ყმების საერთო ჯამი ღბანისის ხეობაში გამოთვლილია: 25 აზნაური, 307 გამომღები, 96 ბოგანო, 165 აყრილი; აყრილს გარდა აზნაურიშვილით ბოგანოთ 428, მოემატა 3 მსახლობარი კომლი და 2 აყრილი, მოსახლე სოფელი 50, ოხერი სოფელი 4.
- შ. 179, გვ. 179 დედ-ში—სახასო და მემამულე ოლუზაშვილის ყმების საერთო ჯამი ბოსლებში გამოთვლილია: 16 გამომღები, 3 ბოგანო; ნამდვილათ კი არის: 15 გამომღები, 3 ბოგანო.
- შ. 180, გვ. 180 დედ-ში—სოფ. ქარატაყის აყრილს უზის: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 181, გვ. 182 დედ-ში—ყმების საერთო ჯამი ძველ ღბანისში გამოთვლილია: 5 გამომღები, 1 ბოგანო, 1 აყრილი.
- შ. 182, გვ. 182 დედ-ში—ჩინჩხურში უყმო აზნაურის გვარი ხანდამაშვილია.
- შ. 183, გვ. 183 დედ-ში—ღბანისის ციხეში უყმო აზნაურ ბლორძელს უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 184, გვ. 184 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. ლაკლაკაშენში გამოთვლილია: 8 გამომღები, 1 ბოგანო. გამოტოვებულია 4 აყრილი.
- შ. 185, გვ. 184 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. მუტაისში გამოთვლილია: 6 გამომღები.
- შ. 186, გვ. 194 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. მიჯაში გამოთვლილია: 5 გამომღები, 1 ბოგანო, 2 აყრილ-ამოწყვეტილი; იქვე უყმო აზნაური „აყრილადა“ ნაჩვენები.
- შ. 187, გვ. 185 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. ყალამშიანში გამოთვლილია: 6 გამომღები, 3 ბოგანო და 6 აყრილი.
- შ. 188, გვ. 186 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. ტნუსში გამოთვლილია: 6 გამომღები, 2 ბოგანო.
- შ. 189, გვ. 186 დედ-ში—სახასო და მემამულეების (ჯანაშვილი რევაზ—ავთანდილა) ყმების საერთო ჯამი ვარძაგარში გამოთვლილია: 25 გამომღები, 2 ბოგანო, 6 აყრილი; ნამდვილათ კი არის 24 გამომღები, 3 ბოგანო, 6 აყრილი.
- იქვე ერთი გამომღები „თარხნადა“ ნაჩვენები.
- შ. 190, გვ. 187 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. შავ საყდარში გამოთვლილია: 7 გამომღები, 6 ბოგანო ყმა.
- შ. 191, გვ. 188 დედ-ში—სახასო და მემამულეების (თათოზაშვილი, ჯანშაშვილი) ყმების საერთო ჯამი სოფ. მანაკურტში გამოთვლილია: 12 გამომღები, 5 ბოგანო და 1 აყრილი, ნამდვილათ კი აყრილი 2-ია.

- შ. 192, გვ. 189 დედ-ში—გუგუთის, აკუტის, მორუტის, შმბუნის, ხულის, ალუმბრუს სახასო აყრილი ყმები საერთო ჯამში ნაჩვენები არ არიან.
- შ. 193, გვ. 191 თავუთის „მეფის ყმა ჯანდიერი“ გადავიტანეთ მეფის ყმების უყმოთა ნუსხაში (იხ. ზემოთ სამეფო საბარათაშვილო, შენიშენა № 6).
- გვ. 191 სახასო და მემამულეების ხანდამაშვილების (ხანდამაშვილი პაპუა—რამაზა) ყმების საერთო ჯამი სოფ. თავუთში გამოთვლილია: 13 გამომღები, 10 ბოგანო; ნამდვილათ არის: 15 გამ., 12 ბოგ., 6 აყრ.
- შ. 194, გვ. 196 დედ-ში—იალლუზის, ქედის ეკლესიის, ქერემდარა, სუგეჩანის, გოგარჩლუს, ქვ.-ყაჯილუხის, ზემო-ყაჯილუხის და მესამე ყაჯილუხის სახასო აყრილი ყმები სოფლების საერთო ჯამში აღნიშნულნი არ არიან.
- შ. 195, გვ. 197 დედ-ში—სახასო და დბანელის ყმების საერთო ჯამი ორივე ორმოზანში გამოთვლილია: 11 გამომღები, 5 ბოგანო, 12 აყრილი. ნიმდვილათ არის 12 გამ., 9 ბოგ., 1 აყრ. და 7 ამოვარდნ.
- შ. 196, გვ. 198 დედ-ში—დბანისის ხეობის მემამულეების ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 197, გვ. 198 დედ-ში—ავთანდილისშვილების დბანისის ხეობის ყმები მოთავსებულია ვარდისუბანში (გვ. 177) და ფარანჯუქში (გვ. 198); ჩვენ ივინი ერთად მოვითავსეთ.
- შ. 198, გვ. 177 დედ-ში—ავთანდილაშვილების ყმების საერთო ჯამი ვარდისუბანში გამოთვლილია: 11 გამომღები, 10 ბოგანო. ნამდვილათ არის: 8 გამ., 10 ბოგანო.
- შ. 199, გვ. 198 დედში—ავთანდილაშვილების ყმების საერთო ჯამი ფარანჯუქში გამოთვლილია: 5 გამომღები, 3 ბოგანო, 3 აყრილი. ნამდვილათ კი არის: 5 გამომღები, 3 ბოგანო, 2 აყრილი, 1 ამოწყვეტილი.
- შ. 200, გვ. 177 დედ-ში—ავთანდილაშვილები (ფრიდონ—ტირათუმანა) ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე ავთანდილაშვილი ყულიჯან იხსენიება აზნაურად.
- შ. 201, გვ. 198 დედ-ში—იეგანაშვილი აზნაური ავთანდილაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან ავთანდილაშვილებთან არის მოთავსებული და მისი ყმა უცხოეობდა დანარჩენ ავთანდილაშვილების ყმებთან ერთად ფარანჯუქში.
- შ. 202, გვ. 179 დედ-ში—მემამულე აზნაურს ოლუზაშვილს უზის „კომლი 1, თავი 2.
- შ. 203, გვ. 179 დედ-ში—აზნ. ჩაჩიკაშვილების ყმების საერთო ჯამი ვანში გამოთვლილია სწორეთ: 6 გამომღები, 4 ბოგანო, 2 ამოწყვეტილი.
- შ. 204, გვ. 180 დედ-ში—მემამულე ბუჭყიაშვილის ყმების საერთო ჯამი დამბლუტს გამოთვლილია: 9 გამომღები, 2 ბოგანო, აკლია 8 აყრილი.

- შ. 205, გვ. 183 დედ-ში—ხანდამაშვილების და დბანელის ყმების საერთო ჯამში ჩინჩხურში გამოთვლილიან სწორეთ: 6 გაშომლები, 4 ბოგანო, 1 ამოწყვეტილი.
- შ. 206, გვ. 183 დედ-ში—ხანდამაშვილი # იორამ; ახნაურად ჩავთვალეთ, როგორც დანარჩენი ხანდამაშვილებია; მის გამოშლებს თავი არ უზის.
- შ. 207, გვ. 183 დედ-ში დბანელის ერთ ბოგანოს ჩინჩხურში უზის: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 208, გვ. 185 ყაითმაზიშვილებზე იხ. შენ. 170, გვ. 166. ყაითმაზა ყაითმაზაშვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 209, გვ. 185 დედ-ში—რამაზა ყაითმაზაშვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 210, გვ. 185 დედ-ში—გიორგი ყაითმაზიშვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 2“.
- შ. 211, გვ. 285 დედ-ში—ზაგარადა ყაითმაზიშვილის ამოვარდნილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 212, გვ. 185 დედ-ში—ყაითმაზაშვილების (ყაითმაზა—რამაზა) ყმების საერთო ჯამში სოფ. ყაითმაზიანთ მიჯაში გამოთვლილიან სწორეთ: 5 გამოშლები, 3 ბოგანო, 6 აყრილი.
- გვ. 185 დედ-ში—რამაზა (მეორე) ყაითმაზაშვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 213, გვ. 186 დედ-ში—აზნ. ჯანიშვილ რევაზს ვარძაგარაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 214, გვ. 186 დედ-ში ზაქაშვილი ესტატეზე ნათქვამია: „ახნაურობს, კომლი 1, თავი 2“. 1701/11 წლ. აღწ. იგი ახნაურად არ ირიცხება, თუმცა ყმა ჰყავს. ჩვენ იგი ახნაურად არ ჩავვითვლია.
- შ. 215, გვ. 187 დედ-ში—მემამულე ავთანდილს ვუწოდეთ შერანაშვილი, როგორც იგი აქვეა მოხსენებული. უზის „კომლი 1, თავი 2“.
- შ. 216, გვ. 188 დედ-ში—ყადირყულის მემამულეებს ზარასპაშვილებს უზის თითოს „კომლი 1, თავი 2“ და უყმო ზარასპაშვილს უზის „კომლი 1, თავი 1“. იგინი ჩათვლილიან არიან. ყაფლანიშვილებს ყმების საერთო ჯამში. ჩვენც ისე ჩავრიცხეთ.
- შ. 217, გვ. 188 დედ-ში—მანაკერტის მემამულეებს უზის: თათოზაშვილებს: ტარიელს „კომლი 1, თავი 2“, ლაჩინას—„კომლი 1, თავი 2“ და ჯანაშვილს—„კომლი 1, თავი 2“. ჩვენ ისინი შევიტანეთ ყაფლანიშვილებს სახასო ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 218, გვ. 192 დედ-ში—თაგუთელი ხანდამაშვილი პაპუა იხსენიება ახნაურად (გვ. 192), ამიტომ დანარჩენი თაგუთელი ხანდამაშვილებიც (პაპუა—რამაზა) ჩავთვალეთ ახნაურებად.
- შ. 219, გვ. 192 დედ-ში—გურგენა ხანდამაშვილს უზის „კომლი 2“.
- შ. 220, გვ. 193 დედ-ში—მემამულე დურგალს ზურაბას სოფ. ქედის ეკლესიაში უზის „კომლი 1, თავი 1“. ჩვენ თვითონ მემამულეც ჩავთვალეთ ყაფლანიშვილების გამოშლებ ყმად.

- შ. 221, გვ. 194 დედ-ში—მაქვიარიანი ფარსადან აზნაურად ჩაეწერეთ, როგორც იგი აღნიშნულია 166 გვ.; იხსენიება 1718 წლ. სიგელ-ში („სიძე.“ III—177/1718) აღწერაში მისი აყრილი ყმა სოფ. გელდიგილანში ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილი არაა, ჩვენ ჩავთვალეთ.
- შ. 222, გვ. 198 დედ-ში—სათაურია: „არის ყაფლანიშვილების მამული ყარაბულახის ხეობაზედ“.
- გვ. 207 დედ-ში—ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამი ყარაბულახში გამოთვლილია: 134 გამოძღები, 14 ბოგანო, 80 აყრილი, 22 მოსახლობარი სოფელი, 1 სოფელი ოხერი.
- ყარაბულახის არც ერთ სოფლის ყმების საერთო ჯამში აყრილი ჩათვლილი არაა.
- შ. 223, გვ. 207 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 119 გამოძღები, 10 ბოგანო, 77 აყრილი.
- შ. 224, გვ. 198 დედ-ში—ქურწიკამში ბოგანოს უზის: „კომლი 1“. აყრილს— „კომლი 2“.
- შ. 225, გვ. 200 ორთაშუაში ერთ აყრილს უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 226, გვ. 203 დედ-ში—სარეხველას სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 გამოძღები, 7 ბოგანო.
- შ. 227, გვ. 207 დედ-ში მემამულეების (ბუქყიაშვილი—დორათაშვილები) ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში; იქვე მემამულეების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 15 გამოძღები, 4 ბოგანო, 3 აყრილი.
- შ. 228, გვ. 200 დედ-ში—გულაიზაშვილი; ვუწოდეთ გოდერძა და აზნაურად ჩავთვალეთ, როგორც იგი იხსენიება ამავე აღწერის 165 გვერდზე.
- შ. 229, გვ. 201 დედ-ში—უსუფა ველუაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 7 გამოძღები, 1 ბოგანო, 1 აყრილი.
- შ. 230, გვ. 207 დედ-ში—სათაურია: „არის ყაფლანიშვილის მამული ტაშირზე“.
- გვ. 218 ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამი ტაშირში გამოთვლილია: 177 გამოძღები, 33 ბოგანო, 251 აყრილი, 30 მოსახლე სოფელი, 4 ოხერი სოფელი.
- შ. 231, გვ. 207 დედ-ში—იენგიჩახის 2 ყმა ობოლია; ჩვენ ისინი გამოძღებად ჩავთვალეთ.
- შ. 232, გვ. 212 დედ-ში—ქალის სოფლის სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 9 გამოძღებზე.
- შ. 233, გვ. 212 დედ-ში—სირჩაპატის სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 4 გამოძღები.
- შ. 234, გვ. 218 დედ-ში—ტაშირის არც ერთ სოფლის ყმების საერთო ჯამში აყრილი ჩათვლილი არაა.
- შ. 235, გვ. 208 დედ-ში—მემამულე ტერ-გრიქოლას ყმა ზემოჯანბალჩაში ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში, თვით ტერ

გრიქოლას უზის „კომლი 1, თავი 1“. იგი ჩვენ გამოძლებ ყმად ჩავთვალეთ.

- შ. 236, გვ. 224 დედ-ში—სათაურია: „არის ლოქში ყაფლანიშვილის მამული“.
- გვ. 224 ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამი ლოქში გამოთვლილია: 3 აზნაური, 16 მსახლობარი სოფელი, 5 აყრილი სოფელი, 77 გამოძლები, 21 ბოვანო, 86 აყრილი; მათ შორის სახასო: 57 გამოძლები, 16 ბოვანო, 73 აყრილი; აზნაურების: 20 გამოძლები, 5 ბოვანო, 8 აყრილი, 16 მსახლობარი.
- შ. 237, გვ. 224 დედ-ში—აყრილების განაწილება სწორი არაა: 86 რიცხვის მიხედვით აყრილი უნდა იყოს ან სახასო 73 და აზნაურების 13, ან სახასო 78 და აზნაურების 8.
- შ. 238, გვ. 223 დედ-ში—შმბუნის ბოვანოს უზის „კომლი 1“, „თავი 1“. მოლაშქრეთ ჩავთვალეთ: 20 (დედ-ში ვ (6)-ია კ-ს მაგიერ).
- შ. 239, გვ. 224 დედ-ში—არც ერთ ლოქის სოფლის ყმების საერთო ჯამში აყრილი ჩათვლილი არაა.
- შ. 240, გვ. 220 დედ-ში—ლოქის მემამულეების (ურდუბეგა—დბანელი) ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 241, გვ. 218 დედ-ში აზნ. ზალიას უზის „კომლი 1“.
- შ. 242, გვ. 218 დედ-ში—აზნ. იარალის უზის „თავი 2“.
- გვ. 218 ელიას სოფლის მემამულეების (ურდუბეგა—ზალია) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: სწორეთ: 11 გამოძლები, 2 ბოვანო, 5 აყრილი.
- შ. 243, გვ. 224 დედ-ში—სათაური: „არის ასლანიშვილების ნასყიდობა“.
- ყველა ამ თავში ჩამოთვლილი ყაფლანიშვილები იხსენიებიან 1692/700 და 1718 წლ. სიგელებში („სიძველენი“ I—386 და III—177), გარდა ასლამაზისა (იხ. ქვემოთ შენიშენა 261).
- ყველა ამ თავში ჩამოთვლილი ყმები ყაფლანიშვილებისა დედ-ში აღნიშნულია ნასყიდად, გარდა ყაფლანის ყმისა სოფ. კატნარში (იხ. ქვემოთ შენიშ. 244), ლუარსაბის ყმებისა იფნობში (იხ. შენ. 253), ქაიხოსროს და მამუქას თათრებისა (იხ. შენ. 246 და 262), რომლებიც ჩვენ გადმოვიტანეთ ყაფლანიშვილების „დაბალის“ საერთო მამულების აღწერიდან.
- შ. 244, გვ. 173 ყაფლანი ყაფლანიშვილის გამოძლები სოფ. კატნარში აღნიშნულია ასე: „აქვე ყაფლანისა ბაბტაძე კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 245, გვ. 226 დედ-ში—ქაიხოსრო ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი თოფრაყალასა და ეგრისში გამოთვლილია სწორეთ: 1 გამოძ-

ლები, ბოგანო 2. ჩვენს ცხრილში მიმატებულია თათრების რაოდენობაც.

- შ. 246, გვ. 176 ქახოსარო ყაფლანიშვილის თათრები გადმოტანილია 176 გვერდიდან.
- შ. 247, გვ. 228 დედ-ში—„მოლარეთხუცესის“ მანუჩარ ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 9 გამოძლები, 2 ბოგანო, 6 აყრილი.
- შ. 248, გვ. 227 დედ-ში—მანუჩარ ყაფლანიშვილის შამირზას სოფლის უყმო აზნ. ჯომარდიძეს უზის: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 249, გვ. 232 დედ-ში—ერასტი „მდივანბების“ ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 34 გამოძლები, 3 ბოგანო, 10 აყრილი. ამ ჯამში ჩათვლილია ყაფლანიშვილის ზურაბ სუფრაჯის ყმებიც (2 გამოძლები და 1 ბოგანო). ნამდვილათ კა გამოძის 29 გამოძლ. 3 ბოგანო. 4 აყრილი.
- შ. 250, გვ. 231 დედ-ში—შოშილეთი „ნაწყალობევათ“ არის აღნიშნული.
- შ. 251, გვ. 232 დედ-ში—ზურაბ სუფრაჯის ყაფლანიშვილის ყმები ჩათვლილია ერასტის ყმების საერთო ჯამში. იგი ცალკე გამოეყავით.
- შ. 252, გვ. 226 დედ-ში—„სარდალი“; ჩვენ იგი ჩათვალეთ ლუარსაბ ყაფლანიშვილად, რომელიც სარდალად იხსენიება 1692/700—1718 წ. („სიძე.“ II—386, III—177). 1721 წ. უკვე სარდალად ყოფილა ვახუშტი ბატონიშვილი (იხ. 1721 წლ. აღწ. წინასიტყვაობა). ლუარსაბ ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 6 აზნ., 21 გამოძლები, 2 ბოგანო, 3 აყრილი. ამაში ჩათვლილია მემამულეების ტაველაშვილის და ღრეულიშვილის ყმებიც.
- შ. 253, გვ. 163 ლუარსაბის სოფელ იფნობის ერთი გამოძლები და ერთი ბოგანო გადმოტანილია 163 გვერდიდან, სადაც იგინი აღნიშნულია „სარდლის ყმებად“.
- შ. 252, გვ. 224 დედ-ში—„სამივე გამოძლები ძეძენარიანში ნაჩვენებია: ერთსაკომლოდ“.
- შ. 255, გვ. 225 დედ-ში — ლუარსაბ ყაფლანიშვილის ოთხივე უყმო აზნაურს სოფ. უშევანში უზის თითოს „თავი 1“.
- შ. 256, გვ. 227 დედ-ში—ოთარ ყაფლანიშვილის საერთო ჯამი გამოთვლილია: 2 აზნ., 23 გამოძლები, 19 აყრილი, ამათში ჩათვლილია მემამულეების (აზნ. ბეჟან ყაფლანიშვილის და ჯიმშერის) ყმებიც.
- შ. 257, გვ. 227 დედ-ში—მემამულე ჯიმშერას სოფ. ვანქში თვით უზის: „კომლი 1, თავი 1“. და ჩათვლილია ყმების საერთო ჯამში, ჩვენც უმაღლეს ჩათვალეთ.
- შ. 258, გვ. 228 დედ-ში—რევაზ ყაფლანიშვილის უყმო აზნაურს სოფ. რევაზენში უზის: „კომლი 1, თავი 1“.

- შ. 259, გვ. 230 დედ-ში—თამაზ სარდლის ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 აზნ., 29 გამომღები, 8 ბოჯანო, 4 აყრილი, ამათში ჩათვლილია მემამულეების (ტერტერაშვილების) ყმებიც.
- შ. 260, გვ. 232 დედ-ში—ფიტარეთის წინამძღვარი. კამარეთის მებატონეებად ზურაბისშვილი და ზალისშვილია (იხ. გვ. 57, 61). ყაფლანიშვილებს იქ ყმები არა ჰყოლიათ. ამიტომ საფიქრებელია, ფიტარეთის წინამძღვარის ყმები ამ სოფელში ყაფლანიშვილების მემამულეების ყმების კატეგორიას არ ეკუთვნოდნენ.
- შ. 261, გვ. 160 დედ-ში ასლამაზის ყმები თავანს და ჩხიკვთას ნაჩვენებია როგორც „ნასყიდი“. ჩვენ ასლამაზი ყაფლანიშვილად ჩავრიცხეთ, რადგან მოთავსებულია საყაფლანიშვილოში და სხვა მებატონე ან მემამულე ასლამაზი საყაფლანიშვილოს 1721 წლ. აღწერაში არ სჩანს. ასლამაზ ყაფლანიშვილი სხვა საბუთებითაც არ იხსენიება.
- შ. 262, გვ. 175 მამუკა ყაფლანიშვილის თათრები გადმოტანილია ყაფლანიშვილების დბანისის საერთო მამულის აღწერიდან (გვ. 175). მამუკა შვილი იყო თამაზ სარდლისა (იხ. სეხნია ჩხეიძის ისტ. გვ. 19).
- შ. 263, გვ. 233 დედ-ში—სათურია: „არის ქვეყანასა სომხეთისასა (უნდა იყოს სომხეთისასა) მსახლობარი თავადნი, აზნაურნი და გლეხნი სამეფონი-სახასონი“.
- შ. 264, გვ. 234 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი ქვემო-ბოლნისში გამოთვლილია: 12 უყმო, 45 გამომღები, 10 ბოჯანო.
გვ. 235 დედ-ში—უყმო აზნაურების გვარები ქვემო-ბოლნისში: ჯანდიერიშვილი, ყადიაშვილი, იელიკაშვილი.
გვ. 234 ერთი ყმა ქვემო-ბოლნისში ნაჩვენებია, როგორც: „არტენის შეწირული“.
- შ. 265, გვ. 236 დედ-ში—მემამულეების (დავით ქილაშვილის—ავთანდილ რევაზიშვილის) ყმები გამოთვლილია: 10 გამომღები, 7 ბოჯანო. მემამულეების ყმები მოთავსებულია სახასო და გარეშე პირებზე გაცემულ ყმებ შუა.
- შ. 266, გვ. 236 დედ-ში—გარეშე პირებზე (ოთარ მდივნის—ნაზირი ედიშერის) მეფის მიერ გაცემულ ყმების საერთო ჯამი ქვემო-ბოლნისში გამოთვლილია: 31¹/₂ გამომღები, 6 ბოჯანო.
- შ. 267, გვ. 236 დედ-ში—ოთარ მდივანი, ბირთველა მდივანი თუმანიშვილებია (იხ. შენიშენა 37).
- შ. 268, გვ. 238 დედ-ში—ნაზირი ედიშერი შალიკაშვილია (იხ. შენ. 32).
- შ. 269, გვ. 238 დედ-ში—მეფის 14 სახასო გამომღებს სოფ. შულავერში „თავი“ არ უზის, 7 გამომღები თარხანია და მოლაშქრე. მეფის სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 39 გამომღები, 6 ბოჯანო.

- შ. 270, გვ. 240 დედ-ში—შათიკას სოფლის სამ უყმო აზნაურს „უყმო“ არ უზის, მაგრამ ისინი მოი.აესებულნი არიან უყმოებთან და არც „კომლი“ უზის და აღარც „თავი“. უყმო აზნაურების გვარებია: აღაჯანაშვილი, მუსერაშვილი, ხუციშვილი.
- შ. 271, გვ. 244 დედ-ში—დედოფლის სახასო ყმების საერთო ჯამი შუა ბოლნისში გამოთვლილია: 40 გამოძლები, 7 ბოგანო.
- შ. 272, გვ. 242 დედ-ში—დედოფლის მიერ გაცემული ყმების საერთო ჯამი შუა-ბოლნისში გამოთვლილია: 11 გამოძლები, 8 ბოგანო.
- შ. 273, გვ. 232 დედ-ში გარსევანიშვილი—ომანი ნაჩენენები არიან როგორც: მებატონეები გაცემული გლეხებისა.
გარსევანიშვილი ჩავთვალეთ გიორგი გარსევანიშვილად. როგორც იგი იხსენიება აღწერის 237 გვერდზე.
- შ. 274, გვ. 243 დედ-ში—მდივანი სულხანი; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ თუმანიშვილად. იხსენიება 1736 წ. სიგელში (სიძვ. II—344). სულხან მდივანს ეკუთვნის დასტურლამალის უძველესი ვარიანტი (იხ. წყაროები).
- შ. 275, გვ. 243 დედ-ში—მდივანი ბეგთაბეგა; ჩვენ აგი ჩავთვალეთ შანშიან-მარტიროზაშვილად, როგორც იგი იხსენიება სადედოფლო დასტურლამაში (თავი მა) და 1720 და 1723 წლ. სიგელებში (სიძვ. I—71, 376).
- შ. 276, გვ. 244 დედ-ში—შუა-ბოლნისის მემამულეების (მამასახლისი გოდერძაფინეზაშვილი თამაზა) ყმები გამოთვლილია: 4 გამოძლები, 17 ბოგანო და მოთავსებულია შუა ბოლნისის დედოფლის სახასო და გაცემულ ყმების შემდეგ.
- შ. 277, გვ. 244 დედ-ში—მემამულე მამასახლისი ალავერნას ყმები ხუჯაბში მოთავსებულია შუა ბოლნისის მემამულეების ყმების შემდეგ და ამ ყმების საერთო ჯამის წინ. ჩვენ იგინი შევეუერთეთ დედოფლის შუა-ბოლნისის მემამულეების ყმებს საერთო ჯამში.
- შ. 278, გვ. 245 დედ-ში ელიარაშვილებს ეწოდება „დედოფლის აზნაურები“-იმათი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია სწორეთ: 36 გამოძლები, 8 ბოგანო.
- შ. 279, გვ. 247 დედ-ში—ელიარაშვილი გოდერძას ერთ გამოძლებს სოფ. შაქარაში „თავი“ არ უზის.
- შ. 280, გვ. 247 დედ-ში—ელიარაშვილების საერთო ერთ გამოძლებს სოფ. ჭიპეებში „თავი“ არ უზის.
- შ. 281, გვ. 249 დედ-ში შანავაზხანის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 27 გამოძლები, 7 ბოგანო, ამათში ჩათვლილი მემამულეების (უსუფაშვილი ურქმაზა—მამაგულაშვილი ზაქარია) ყმებიც.
- შ. 282, გვ. 249 დედ-ში—ციციშვილი უთრუთას ყმების საერთო ჯამი წერაქვემო გამოთვლილია: 7 გამოძლები, 1 ბოგანო; უთრუთა ციციშვილის ბოგანოს უზის „კომლი 1, თავი 1“.

- შ. 283, გვ. 251 დედ-ში—ალიყულიხანი, ბატონიშვილი იესე, ლევანის ძე, ძმა მეფე ვახტანგ VI-სა (იხ. შენიშვ. 12). მისი ყმების საერთო ჯამი ნაჩვენებია: 37 გამოძღები, 6 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მემამულეების (შალილაშვილი ალხაზა—აზნ. მახვილამე) ყმებიც.
- შ. 284, გვ. 249 დედ-ში—ალიყულიხანის უყმო აზნაურის გვარი თუშანაშენში—ჯიმშიტაშვილია.
- შ. 285, გვ. 250 დედ-ში—ალყულიხანის ერთ გამოძღებს (ტერტერას) მამხუტ-ში „თავი“ არ უზის; ჩვენ ჩავუმატეთ.
- შ. 286, გვ. 251 დედ-ში—ალიყულახანის უყმო აზნაურების გვარები სარკინეთში არის: შალილაშვილი, ნანაშვილი.
- შ. 287, გვ. 251, დედ-ში—ქარი სოფელში ალიყულიხანის ბოგანო—მოლაშქრე ტერტერაა.
- შ. 288, გვ. 220 დედ-ში—აზნაური გიუა; ჩვენ ჩავთვალეთ შალილაშვილათ, რადგან მოთავსებულია შალილაშვილებს შორის და მისი ყმა ცხოვრობს დანარჩენ შალილაშვილების ყმებთან ერთად სარკინეთში.
- შ. 289, გვ. 250 დედ-ში—შალილაშვილი გორჯასპი; ჩავთვალეთ აზნაურად, როგორც დანარჩენი შალილაშვილებია აქვე მოხსენებული.
- შ. 290, გვ. 252 დედ-ში—მემამულე შავერდა ჩოხანაშვილის ყმები ჩათვლილია სვიმონ ბატონიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 291, გვ. 256 დედ-ში—ამილახორის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 66 გამოძღები, 1 ბოგანო. ამ ჯამში შედის მემამულე აზნაური ვახუშის ყმებიც.
- შ. 292, გვ. 253 დედ-ში—ამილახორის უყმო აზნაურების გვარი კატავეთში აშულაშვილია, იქვე ერთ ყმას არც „კომლი“ უზის, აღარც „თავი“. ჩავთვალეთ ბოგანოდ.
- შ. 293, გვ. 255 დედ-ში—ამილახორის უყმო აზნაური ქვემო მახალარაჯში ქანანაშვილია.
- შ. 294, გვ. 257 დედ-ში—გოსტაშვაბაშვილი; ჩვენ დავესახელებთ ამილახორად, როგორც იგი იხსენიება ამავე აღწერის 52 გვერდზე, და როგორც ცნობილია ბევრ სხვა საბუთებიდანაც.
- შ. 395, გვ. 259 დედ-ში—კოსტანდილე; ჩვენ დავესახელებთ დავითაშვილად, რადგან მოთავსებულია ელიზბარ დავითაშვილთან და მისი ყმები ცხოვრობენ ელიზბარის ყმებთან ერთად გოლის-სოფელში.
- შ. 296, გვ. 255 დედ-ში—ბადურთიშვილი ზაალი, ჩავთვალეთ ციციშვილად, რადგან ციციშვილებს შორის არის მოთავსებული; მის ერთ გამოძღებს „თავი“ არ უზის.
- შ. 297, გვ. 259 დედ-ში—ნაზირი ელიშერი. მოთავსებულია შალიკაშვილებთან. (იხ. შენ. 32).
- შ. 298, გვ. 260 დედ-ში—შალიკაშვილი როსტომის გამოძღები ვანქში ჯერ „კომლადა“ მხოლოდ ნაჩვენები, „თავი“ არ უზის; შემდგომ ჯამში „ნახევარ კომლად“; ჩვენ ჩავთვალეთ კომლად.

- შ. 299, გვ. 260 დედ-ში ჯავანშირი და ზურაბიშვილი ანდრია. შალიკაშვილებად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულნი არიან როსტომ; ზაალ და ზურაბ შალიკაშვილებს შუა და იმათი ყმები ცხოვრობენ სხვა შალიკაშვილების ყმებთან ერთად ვანქში.
- შ. 300, გვ. 262 დედ-ში—მდივანი გივი—თაყაიშვილი ზალია თუმანიშვილებად არიან ნაჩვენები; იმათი და მამუკა თუმანიშვილის ყმების საერთო ჯამი სომხითში გამოთვლილია 20 გამოძლები და 10 ბოჯანო; ნამდვილათ კი არის 20 გამოძლები, 8 ბოჯანო.
- შ. 301, გვ. 261 დედ-ში—თუმანიშვილი ბეჟანიშვილი ფირანას გამოძლებზე ბერდიკში ნათქვამია, რომ ერთი საკომლო ორ მონახევერესაგან შედგება, იმათი კოდის პური 1, კომლი 1, ლაშქარი 2.
- შ. 302, გვ. 262 დედ-ში—სომხითის მელიქი ლევანის ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილია მემამულე აზნ. ლიშუას ყმებიც.
- შ. 303, გვ. 264 დედ-ში—მელიქიშვილი პაპუნა და მისი ძმების ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილია მემამულეების (აბაზაშვილი ბაინდურა—აზნაური ლუარსაბი) ყმებიც.
- შ. 304, გვ. 264 დედ-ში—პაპუნა და მისი ძმების, მელიქაშვილების მემამულე აზნ. ლუარსაბი თვით ცხოვრობდა სოფ. საბას, ყმები კი ჰყავდა ფიშუას სოფელში.
- შ. 305, გვ. 265 დედ-ში—გურჯი რევაზიშვილის რევაზის ყმებზე ტალავერაში ნათქვამია: „აყრილი ამისი კომლი 7 ბოჯანო 3“.
- შ. 306, გვ. 265 დედ-ში—გურჯი რევაზიშვილი ლუარსაბის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 12 გამოძლები, 3 ბოჯანო, შემდეგ ნათქვამია: „ამას გარდაის ამბობს კომლს 8, 3 ბოჯანოს“. ეს დამატება მხედველობაში არ მიგვიღია.
- შ. 307, გვ. 268 დედ-ში—მებატონე დავითის და ბეჟან მგალობლიშვილის ყმების საერთო ჯამი ქართულ სოფელში და ურანგაში ერთადაა შეგროვებული და გამოთვლილია სწორეთ: 5 გამოძლები, 3 ბოჯანო.
- შ. 308, გვ. 270 დედ-ში—შანშიაშვილები ქაიოსრო-ნაზარა; ჩვენ იგინი აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე (გვ. 270) იხსენიებიან შანშიაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები.
- შ. 309, გვ. 272 დედ-ში—პაპა და ახვერდა შანშიაშვილების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 7 გამოძლები, 5 ბოჯანო.
- შ. 310, გვ. 273 დედ-ში—შანშიაშვილების: სოფ. სამსონში ყმების შესახებ ნათქვამია: „ამაში მიქელს (შანშიაშვილს) ხელი არ აქვს“.
- შ. 311, გვ. 275 დედ-ში—იოთამ ზავერაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 5 გამოძლები, 5 ბოჯანო.
- შ. 312, გვ. 277 დედ-ში—ბეჟან ალიხანაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 10 გამოძლები, 4 ბოჯანო.
- შ. 313, გვ. 281 დედ-ში—ზალია, მელქუა ველაშვილებად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულნი არიან ველაშვილებთან და იმათი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ველაშვილების ყმებთან ერთად კერატაში.

- შ. 314, გვ. 281 დედ-ში—შაყულიშვილი ალავერდა, ფრიდონა; აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე იხსენიებიან შაყულიშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები.
- შ. 315, გვ. 281 დედ-ში—თითო ყმა ვანქში „ნახევარ-ნახევრად“ არის აღნიშნული. ჩვენ ისინი გამოძლებ ყმებად ჩავთვალეთ.
- შ. 316, გვ. 282 დედ-ში—ურქმაზა ურქმაზაშვილის ყმების საერთო ჯამი კიმბურასა და ფირფიჯანში გამოთვლილია: 5 გამოძლები, 1 ბოგანო.
- შ. 317, გვ. 281 დედ-ში—ფირფიჯანში და კიმშურში ურქმაზა ურქმაზაშვილის თითო ყმა ნახევარნახევრადაა აღნიშნული, შემდეგ ჯამში ერთი ნახევარი მთელ კომლადაა მიღებული, მეორე—ბოგანოდ. ჩვენ ორივე ყმა გამოძლებად ჩავრიცხეთ.
- შ. 318, გვ. 282 დედ-ში—დოღმაზა; ჩავთვალეთ ურქმაზაშვილად, რადგან მოთავსებულია ურქმაზაშვილებ შორის და იმის ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ურქმაზაშვილების ყმებთან ერთად ფირფიჯანსა და კიმშურში.
- შ. 319, გვ. 282 დედ-ში—ფარემოზა ურქმაზაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 გამოძლები, 1 ბოგანო.
ფირფიჯანში და კიმშურში ფარემოზ ურქმაზაშვილის თითო ყმა აღნიშნულია „ნახევრად“, ამიტან ჯამში ერთი ჩათვლილია გამოძლებად, მეორე—ბოგანოდ. ჩვენ ორივე გამოძლებ ყმებად ჩავთვალეთ.
- შ. 320, გვ. 283 დედ-ში—ეშალაშვილები შანაზარა—ფარსადანა; ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე მოხსენებულია ეშალაშვილი პაპუა უყმო, ე. ი. აზნაური.
- შ. 321, გვ. 281 დედ-ში—უყმო პაპუა კირაკოზას სოფელში; ეშალაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულია ეშალაშვილებთან და ცხოვრობს მათთან კირაკოზას სოფელში.
- შ. 322, გვ. 285 დედ-ში—გოდერძა; იეგულაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულია იეგულაშვილებ შორის და მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ იეგულაშვილების ყმებთან ერთად აკანათში, ვასაკაში, ხორის სოფ. და ჩორთანში.
- შ. 323, გვ. 287 დედ-ში—შალვა. მანთაშაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულია როსტომ მანთაშაშვილთან და მისი ყმები ცხოვრობენ როსტომის ყმებთან ერთად ხაერაძორში.
- შ. 324, გვ. 287 დედ-ში—აღნიაშვილები; ალავერდა, შერმაზანა, შალვა; აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე მოხსენებულია აღნიაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები.
- შ. 325, გვ. 288 დედ-ში—სათაურია: „არის ტაშირზე, აიდარბეგის ხეობაზე, ბატონის მეფის სახასო აიდარბეგს მსახლობარი გლეხი“.
- შ. 326, გვ. 291 დედ-ში—ყბიბღიარაში მეფის არც ერთ გამოძლებს „თავი“ არ უზის. ჩვენ ჩავუმატეთ კომლობის მიხედვით თითო.

- შ. 327, გვ. 291 დედ-ში—სოფ. ველათში 3 გამოძღვებს „თავი“ არ უზის. კომ-
ლობის მიხედვით ჩავუმატეთ თითო.
- შ. 328, გვ. 295 დედ-ში—ლაყვარდი და ყველა დანარჩენი ნაოხარი სოფლები
აიდარბეგის ხეობაზე გივის(მდივნის)სამოურაოდ არის ნაჩვენები.
- შ. 329, გვ. 295 დედ-ში—მუშა მუსტოფას ყმები ტაშირის სოფ. დოლბანდში
და სომხითის ციხის სოფელში მოთავსებულია მეფის ტაშირის
სოფლებსა და ნასოფლარებ შუა. ჩვენ მუშა-მუსტოფას ორივე
სოფლის ყმები მოვაქციეთ მეფის ნასოფლარებს შემდეგ.
-

§ 34. Примечания к переписи 1721 года ¹⁾

Прим. 1. В подлиннике: Заглавие: „Царские сахасо имения в Сабараташвило“.

4. В п.—в сел. Чхиквта фамилия дворянина „укмо“ Джимшиташвили.

5. В п.—в сел. Мацевани фамилия двор. „укмо“ Ходжашвили.

7. В п.—Шанаваз-хан. Так назывался сын Вахтанга VI-го Царевич Бакар, после воцарения его в 1717 году. Имя его названо „Сауплисуло“ (удельное).

12. В п.—Мухран-Батони Али-Кулихан. Это должно быть царевич Иессе, брат Вахтанга VI, царствовавший в 1714—1716 г.г. Это следует из того, что 1) он назывался Али-Кули-Ханом, 2) в переписи помещен между членами царской семьи: Шанаваз-Ханом и Царевичем Свимонди и 3) в генеалогии Мухран-Батони Али-Кули-Хан не указан.

14. В п.—Рчеулишвили (Бежан-Гиви). Мы их обозначили дворянами, как эта фамилия значится на стр. 52 переписи.

17. В Кагаряни фамилия двор. „укмо“—Кагарашвили.

18. В п.—Хосроханишвили, т. е. сын Хосро-хана; Царевич, помещен среди членов царской фамилии. Хосро-хан, он же Кайхосро, брат Вахтанга VI-го упоминается в сгели 1712 г. и у Буткова (I т. стр. 300, 302, 303).

19. В сел. Дурнуки фамилия двор. „укмо“ Арешивили.

25. В п.—Мерабишвили Манучар; мы его назвали Цицишвили, т. к. он помещен между Цицишвили и его крепостные живут вместе с крепостными других Цицишвили в деревнях Ведзиси и Диди-Дагети. Цицишвили-Мерабишвили Манучар упоминается в сгели 1729 г.

32. В п.—Назири Едишери. Мы его назвали Шаликашвили, как он упоминается в гуджари 1708 г. На стр. 259 переписи помещен вместе с другими Шаликашвили.

34. В п.—Тархани Луарсаб, мы исправили на „Тархнишвили Луарсаб“, т. к. помещен между Тархнишвили и его крепостные живут в Лиси и Земо-Одзиси вместе с крепостными других Тархнишвили.

36. В п.—Саакадзе (Деметре-Аликулашвили); Саакадзе значатся дворянами в сг. 1727 г.

¹⁾ В русском тексте мы пропускаем примечания, касающиеся исправления в восстановлении текста переписи, т. к. они могут быть проверены только знающими грузинский язык.

37. В п.—Мдивани Гиви-Отари. Мы их называли Туманишвили, как они значатся на стр. 260, 261 переписи.

46. В п.—сел. Кианети фамилия двор. „укомо“ Кулиашвили.

47. В п.—в сел. Ирага Кулиашвили Свимон, Тамаза. Мы их обозначили дворянами, т. к. тут же значится Кулиашвили Бери „укомо“ т. е. дворянин.

50. В п.—в сел. Кагариани фамилия двор. „укомо“ Кагарашвили.

55. В п.—Мдивани Георгий. Мы его называли Яралашвили, т. к. он помещен с Яралашвили и его крепостные живут вместе с крепостными других Яралашвили в одних и тех же деревнях.

57. В п.—в сел. Чреши фамилия двор. „укомо“ Дондарашвили.

71. В п.—Кананашвили. Мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 91 значатся Кананашвили „укомо“, т. е. дворянами. Дворяне Кананашвили упоминаются в сиг. 1717 г.

73. В п.—Шемазашвили Заал и Хосита. Мы их обозначили дворянами, т. к. тут же значатся Шемазашвили „укомо“ т. е. дворянами.

74. В п.—Арешишвили (Душиа—Тамаза, племянник Сехуа); мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 62 значатся Арешишвили „укомо“, т. е. дворянами. Дворяне Арешишвили упоминаются в сигели 1712 г.

76. В п.—Корганашвили (Така-Тамаза); мы их обозначили дворянами т. к. тут же на стр. 95 значатся Корганашвили „укомо“, т. е. дворянами. Дворяне Корганашвили упоминаются в сигели 1689 г.

79. В п.—Роинашвили; мы его называли Корганашвили, т. к. он помещен между Корганашвили, его крепостные живут в селении Енагети и Циха вместе с крепостными остальных Корганашвили и включены в общий итог крепостных всей фамилии Корганашвили.

81. В п.—заглавие: „Царицыно имение сахасо в Сабараташвило“.

82. В п.—значится, что крепостные Царицы дер. Карели переселились туда из Башинджахи в количестве 40 податных.

85. В п.—Манучар—Биртвели. Мы их называли Диарашвили, т. к. они помещены за Диарашвили и их крепостные живут с крепостными Диарашвили в сел. Цинцаро. По Дастурл. в Цинцаро Диарашвили имели 6 дымов богано.

90. В п.—фамилии дв. „укомо“ Автандила супраджи: в Зеулистан—Бжуашвили, в Гариси—Саркисашвили, в Укан-Дагети—Иахтунашвили.

92. В п.—Саами и Едишери. По мнению профессора Джавахишвили (см. указатель к переп. 1721 г. изд. Такайшвили)—Абашишвили. По нашему мнению—Бараташвили-Хосиашвили, которые упоминаются в сигели 1718 г.

101. В п.—Гуриели, мы называли его Паата, как он значится на стр. 242 переписи.

109 В п.—фамилия двор. „укомо“ Иотамишвили в сел. Гулаури—Джаниашвили.

110. В п.—Шермидинашвили Бежан; должно быть сын Шермидина Иотамишвили. Шермидин Иотамишвили упоминается в сигели 1676 г.

112. В п.—фамилия двор. „укмо“ Датуна Германозашвили в Абелиа—Наморадзе.

114. В п.—Варазашвили Луарсаб; мы его называли Германозашвили, как он упоминается в Дастурл. (гл. 39) и в сигели 1735 г.

116. В п.—Мерабишвили Луарсаб, мы его обозначили дворянином как он значится в сигели 1689 г.

118. В п.—Агатанги, Иессе, Хосонашвили; мы их называли Херхеулидзе т. к. они помещены с Ревазом Херхеулидзе, их крепостные живут вместе с крепостными Реваза в селе Дидеба и включены в общий итог крепостных всех Херхеулидзе.

120. В п.—фамилия двор. „укмо“ Иессе Сологашвили в Тагнагети—Туриашвили, в Кумиси—Датунашвили, Яралашвили, Амирлбокашвили.

121. В п.—фамилии двор. „укмо“ Кайхосро Сологашвили в Ведзиси—Аргуташвили.

123. В п.—все четыре крепостных Кайхосро Сологашвили в Чапала значатся, как „амоцкветили лекебисган“, т. е. „уничтоженные лезгинами“.

127. В п.—один крепостной Георгия Сологашвили „из Табахмела переселился в Лило“.

132. В п.—один податной Дурмишхана Сагинашвили в Мацевани значится, как „купленный“.

133. В п.—Парамузашвили Бежан; мы его называли Сагинашвили, т. к. помещен между Сагинашвили и его крепостные живут вместе с крепостными остальных Сагинашвили в одних и тех же селениях.

141. В п.—Дондарашвили Зураб. Мы называли его Тулашвили, т. к. он помещен между Тулашвили, и его крепостные живут с крепостными остальных Тулашвили в Гвеви, Ацуписи, Эрбити.

142. В п.—о Гвтисиа Абулашвили в Саче сказано: „выкупил одного податного, проданного его братом“.

144. В п.—Паата, Ионатам, Бузиа; мы их называли Глурджидзе, т. к. помещены между Шиош, Манучар и Николоз Глурджидзе, их крепостные живут вместе с крепостными остальных Глурджидзе в сел. Хоирети и включены в общий итог крепостных фам. Глурджидзе.

145. В п.—Заал—Папуа, мы их называли Шаншиашвили, т. к. они помещены вслед за Шаншиашвили и их крепостные живут вместе с крепостными Шаншиашвили в сел. Хоирети.

147. В п.—Кел-Грдзели (Длиношейный) Николай; должно быть Саакадзе Николоз, которому по сиг. 1717 г. пожалованы в Сатванети и Чхиквата те же крепостные умершего без потомства Сехниа Сагинашвили, которые значатся за ним по переп. 1721 г. а именно: в Чхиквата Гулеспа-

швили Иване и Якобашвили Наскида, в Сатданети—Гагулидзе (Гаглидзе) и Росебашвили Сехниа (Росапашвили Сехниа).

148. В п.—Апхазшвили; мы назвали его Кайхосро, как он упоминается в переписи на 268 стр.

149. В п. заглавие: Общие имена Капланишвили в Дабали.

154. В п.—фамилия дворян „укмо“ в Цнори: Мачавариани, Угулишвили, Мкервалишвили.

156. В п.—фамилия дворянина „укмо“ в Джаназиани-Белиашвили.

157. В п.—фамилии двор. „укмо“ в Кипручи: Мкервалишвили, Чомахишвили.

159. В п.—фамилии дв. „укмо“ в Квемо-Почхвериани Боциашвили.

161. В п.—Чачикашвили Зураб—Николоз; мы обозначили их дворянами, как они значатся в переписи 1701/11 г.

170. В п.—Кайтмазашвили Заврада—Рамаза; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 166 значится двор. Кайтмазашвили Алтунашвили Бежан.

173. В п.—Багратишвили Зураб; мы его обозначили дворянином, т. к. тут же (стр. 170) Баграташвили Баграт значится дворянином.

178. В п.—Заглавие: „общие имена Капланишвили в Дбанисис Хеоба“.

182. В п.—фамилия дв. „укмо“ в Чинчури—Хандамашвили.

200. В п.—Автандилашвили Придон—Тертумана, мы их обозначили дворянами, т. к. тут же Автандилашвили Кулиджан значится дворянином.

201. В п.—Иеганашвили, мы его назвали Автандилашвили, т. к. он помещен вместе с Автандилашвили и его крепостной живет вместе с крепостными остальных Автандилашвили в Паранджуки.

206. В п.—Хандамашвили Йорам, мы его обозначили дворянином, как значатся тут же остальные Хандамашвили.

214. В п.—про Закашвили Ёстате сказано; „выдает себя за дворянина“. По переписи 1701/11 г. он дворянином не значится, хотя и имеет крепостного; мы его дворянином не обозначили.

218. В п.—Хандамашвили Папуа в Тагути значится дворянином. Поэтому остальных Хандамашвили в Тагути (Гургена—Рамаза) мы обозначили тоже дворянами.

222. В п.—заглавие: Имена „Капланишвили в Карабулагис Хеоба“.

228. В п.—Гулайзашвили; мы его обозначили дворянином, как эта фамилия значится на стр. 165 переписи.

230. В п.—заглавие: „Имена Капланашвили в Ташири“.

236. В п.—заглавие: „Имена Капланишвили в Локи“.

243. В п.—заглавие: Купленные имена Асланишвили (ветвь Капланишвили). Все значащиеся в этом разделе Капланашвили упоминаются в сигели 1692/1700 и 1718 г.г., кроме Асламаза.

244. Все перечисленные в этом разделе крепостные значатся куплен-

ными, кроме крепостного Каплана Капланашвили в сел. Катнари, крепостных Луарсаба Капланишвили в Ипноби и татар Кайхосро и Мамука Капланишвили.

248. В п.—фамилия „уқмо“ дв. Маңучара Капланашвили в Шамирзас сопели—Джомардидзе.

250. В п.—селение Шошилети значится „пожалованным“.

251. В п.—крепостные Зураба супраджи (Капланишвили) включены в общее количество крепостных Ерасти Мдиванбега. Мы их выделили особо.

252. В п.—Сардали; мы его назвали Луарсабом Капланишвили, который упоминается сардаром в 1622/1700—1718 г.г. В 1721 г. уже сардаром был Царевич Вахушти (см. предисловие к переп. 1721 г.).

260. В п.—значатся крепостные настоятеля Питарети (монастырь) в сел. Камарети. Владельцами в Камарети были Зурабишвили и Заалишвили. Капланишвили там крепостных не имели, и поэтому, надо думать, что крепостные Питаретского монастыря в Камарети не принадлежали к категории крепостных Сакапланишвило.

261. В п.—крепостные Асламаза в Тапани и Чхиквта обозначены как „купленные“. Мы Асламаза назвали Капланашвили, т. к. он помещен в Сакапланишвило и другого Асламаза помещика или подвластного владельца в переписи Сакапланишвило 1721-го не значится. Асламаз Капланашвили не упоминается и в других источниках.

263. В п.—заглавие: „царские тавады (князья), азнаури (дворяне) и крестьяне в Сомхити“.

264. В п.—фамилии дв. „уқмо“ в Квемо-Болниси—Джандиеришвили, Кадиашвили, Иегукашвили.

267. В п.—Мдивани Отар—Биртвела Туманишвили (см. прим. 37).

268. В п.—Назири Едитери Шаликашвили (см. прим. 32).

270. В п.—фамилии дворян „уқмо“ в Шатикас-сопели—Агаджанишвили, Мусурашвили, Хуцишвили.

273. В п.—Гарсеванишвили—Омани показаны как владельцы-собственники, которым отданы крепостные (гацемули) из царских сахасо. Гарсеванишвили мы назвали Георгием, как он назван на стр. 237 переписи.

274. В п.—Мдивани Сулхан; мы его назвали Туманишвили, как он значится в сигели 1736 года. Сулхану Мдивани принадлежал древнейший вариант Дастурламали (см. § 6).

275. В п.—Мдивани Бектабег; мы его назвали Шаншиан Мартирозашвили, как он обозначен в Царицыном Дастурламали и в сигели 1720 и 1723 г.г.

283. В п.—Аликулихан, Царевич Иесе, брат Вахтанга VI, сын Левана (см. примечание 12).

284. В п.—фамилия двор. „уқмо“ Аликулихана в Туманашени—Джимшиташвили.

286. В п.—фамилия двор. „укмо“ Аликулихана в Саркинети—Шалиагашвили—Нанашвили.

288. В п.—дворянин Гиуа; мы называли его Шалагашвили, т. к. он помещен между Шалагашвили и его крепостной живет вместе с крепостными остальных Шалагашвили в Саркинети.

289. В п.—Шалиагашвили Горджаспи; мы его обозначили дворянином как значатся остальные Шалагашвили.

292. Н п.—фамилия двор. „укмо“ Амилахори в сел. Катавети—Ашугашвили.

293. В п.—фамилия двор. „укмо“ Амилохори в Квемо-Махагараджи—Кананашвили.

294. В п.—Госташабашвили; мы называли его Амилгабар, как он именуется на стр. 52 переписи и как он известен по многим другим документам

295. В п.—Константале; мы его называли Давиташвили, т. к. он помещен вместе с Елизбаром Давиташвили и его крепостные живут вместе с крепостным Елизбара в сел. Голи-сопели.

296. В п.—Баадуришвили Заали; мы его называли Цицишвили, т. к. он помещен между Цицишвили.

297. В п.—Назари Едишери помещен между Шаликашвили (см. прим. 32).

299. В п.—Джаваншир и Зурабашвили Андриа; мы называли их Шаликашвили, т. к. они помещены между Ростомом, Заалом и Зурабом Шаликашвили и их крепостные живут вместе с крепостными этих Шаликашвили в сел. Ванки.

306. В п.—Мдивани Гиви—Такайшвили Залиа обозначены, как Туманишвили.

308. В п.—Шаншиашвили Кайхосро—Назара; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 270 переписи значатся Шаншиашвили „укмо“ т. е. дворяне.

310. В п.—относительно крепостных в сел. Самсони—сказано; „на них Михела (Шаншиашвили) прав не имеет“.

313. В п.—Залиа, Шалва; мы их называли Велашвили, т. к. они помещены с Велашвили и их крепостные живут вместе с крепостными остальных Велашвили в Керата.

414. В п.—Шакулишвили Алаверда, Придона; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же упоминаются Шакулишвили „укмо“, т. е. дворяне.

318. В п.—Долмаза. Мы называли его Уркмазашвили, т. к. он помещен между Уркмазашвили и его крепостные живут вместе с крепостными остальных Уркмазашвили в сел. Пирпиджани и Чимшура.

320. В п.—Ешагашвили Шаназара—Парсадана, мы их обозначили дворянами, т. к. тут же упоминается Ешагашвили „укмо“, т. е. дворянин.

321. В п.—дв. укмо Папуа в Киракозас-сопели, мы называем его Еша-

гашвили, т. к. помещен между Ешагашвили и живет вместе с ними в сел. Киракозас-сопели.

322. В п.—Годердза; мы назвали его Иегулашвили, т. к. он помещен между Иегулашвили и его крепостные живут вместе с крепостными остальных Иегулашвили в сел. Аканати, Васака, Хорис-сопели и Чортани.

323. В п.—Шалва в Хаварадзори; мы назвали его Манташашвили, т. к. он помещен вместе с Ростомом Манташашвили и его крепостные живут вместе с крепостными Ростомом в Хаварадзори.

324. В п.—Агнишвили Алаверда, Шермазана, Шалва; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же упоминается Агнишвили „укмо“, т. е. дворяне.

325. В п.—заглавие: „Царские имения сахасо в Аидарбегис Хеоба“.

328. В п.—Лажварди и все остальные разоренные деревни в Аидарбегис Хеоба указаны, как отданные в иоуравство Мдивани Гиви.

დამატ. IV. 1701/11 წლ. საჯაფლანიშვილის აღწერა

§ 35.—1701/11 წლის აღწერის გადამუშავების და გამართვის დროს ჩვენ იგივე სისტემა დავიცავით, რომელიც მიღებული იყო 1721 წლ. აღწერის გადამუშავების დროს. მხოლოდ ცნობები დავალაგეთ სოფლების სახელწოდების ანბანის რიგზე.

ვიხელძღვანელებთ შემდეგის წესით:

1. ყმები: ცელი (ცარიელი) აყრილი, ეული აყრილი—შოვათავსეთ აყრილთა სვეტში.

2. ცხრილებში მოყვანილი ყმების საერთო ჯამი სოფლებში ჩვენს მიერაა გამოანგარიშებული. აღწერაშიაც ყმების რიცხვი გამოანგარიშებულია სოფლობით. როცა აღწერის გამოანგარიშება არ ეთანხმება ჩვენს გამოანგარიშებას, იგი აღნიშნულია შენიშვნებში.

3. მებატონეების და ყმიანი მემამულეების სახელი და გვარი, რამდენათაც შესაძლებელი იყო, შევავსეთ და შენიშვნებში აღვნიშნეთ.

4. ზოგიერთი სოფლების სახელები ძლიერ დამახინჯებულია და ეს დამახინჯებული სახელები ფრჩხილებში მოვათავსეთ.

5. ეული და ცარიელი ბოგანო—ბოგანოთა რიცხვი მოვათავსეთ.

6. თუ რომელიმე სოფლის გამომღებ ყმას „თავი“ არ უზის, ჩვენ ამის ნიშანი დავუსვით იმ სოფლის თავების საშუალო რიცხვის მიხედვით. ეს შესწორება ჩვენ შეტანილი გვაქვს ცალკე სიაში (იხ. § 36). ბოგანოებს კი, სადაც „თავი“ არ უზის, დავუსვით ყოველ კომლზე თითო „თავი“, როგორც ეს მიღებულია ჩვეულებრივ თვით აღწერაში.

7. აღწერაში აზნაურთა და დანარჩენ მემამულეების კომლთა და თავთა რიცხვი შედის იმ სოფლების ჯამში, სადაც ისინი ცხოვრობდნენ. ჩვენ ისინი ცალკე სვეტში მოვაქციეთ.

8. აღწერაში პირველ 24 სოფლის გამომღებ ყმებს მარცხნივ უზის ჯერ-ჯერობით გამოურკვეველი ნიშნები; ამ ნიშნებისათვის ჩვენ ცალკე სვეტი გავხსენით და შიგ მოვაქციეთ მთელი სოფლის ამგვარი ნიშნების საერთო ჯამი.

9. აგრეთვე დაუშვანტეთ ცალკე სვეტი ყველა ყმების საერთო ჯამის გამოსანგარიშებლად.

ამგვარათ, ჩვენ მივიღეთ ათი სვეტი და თითოეულ ამ სვეტში აღვნიშნეთ:

პირველში—სოფლები, მათი მებატონეები და მემამულეები.

მეორეში—თავიშვილის გამოცემის გვერდები.

მესამესა და მეოთხეში—მემამულეთა კომლი და თავი.

მეხუთეში—სოფლის მარცხნივი ნიშნების საერთო ჯამი.

მეექვსე და მეშვიდეში—გამომღები ყმების კომლთა და თავთა ჯამი
 მერვე და მეცხრეში—ბოგანოთა კომლთა და თავთა ჯამი.
 მეათეში—ყმების საერთო ჯამი *).

10. უმეტესი ნაწილი ყაფლანიშვილების ერთი მხარის ზღა ერთის სახელის
 შამულებისა, რომლებიც 1721 წლ. აღწერით ორ სოფელად არიან ნაჩვენები,
 1701/11 წლ. აღწერით აღნიშნული არიან თითო სოფლად. ესენი არიან: დბა-
 ნისის ვარდის-უბანი, ყარბულალის ვარდის-უბანი, მიჯა, მუსიყალა, ფოცხვე-
 რიანი, დბანისის შავი საყდარი, შესაყარი, ტაშირის წითელი ეკლესია, ჩარგა-
 მაშენი. ძნელი გადასაწყვეტია, გულისხმობს 1701/11 წლ. აღწერა თითო სო-
 ფელს, თუ ერთ სოფლად მოხსენებულია ორი სოფელი. ერთი სოფლის (წითე-
 ლი ეკლესიის) გარდა ყველა დანარჩენი ზემო ჩამოთვლილი სოფლები ვახუშ-
 ტის რუკაზე მეზობელ სოფლებად არიან აღნიშნული და სოფლების სიაში მათ
 ნომრები მიყოლებით უზისთ, ასე რომ შესაძლებელია ისინი თითო სოფლად
 ირიცხებოდნენ. მეორეს მხრით სოფელი წითელი ეკლესია როგორც რუკაზე,
 ისე სოფლების სიაში დაშორებულია ერთი-მეორეზე და იმათ ერთ სოფლად
 მიჩნევა მიუღებელია. ამიტომ საფიქრებელია, რომ ეს განსხვავება გამოწვეულია
 1701/11 წლ. აღწერის დეფექტებით, ან მისი დაუმთავრებლობით. ამგვარსავე
 მდგომარეობაშია სოფ. ყაჯილუხი, რომელიც 1721 წლ. აღწერით სამი სოფე-
 ლი იყო, 1701/11 წლ. აღწერით კი იგი მოხსენებულია ორ სოფლად. ბოლოს,
 ის სოფლები, რომლების რაოდენობა 1721 წლ. აღწერით ცხადათ არ ირკვე-
 ვა, მაგრამ რომლებიც სხვა წყაროების თანახმად ორ-ორ სოფლად უნდა იქ-
 ნენ მიჩნეული, 1701/11 წლ. აღწერით თითო სოფლადაა აღნიშნული. ესენია:
 თაგუთი, ორმოზანი, საკარი, ყალაშვიანი, შინდლარი, ჩარდახლუ.

1701/11 წლ. აღწერის სოფლების გამოანგარიშების დროს ყველა ზემო-
 ხსენებული სოფლები, გარდა ყაჯალუხისა, მივიღეთ თითო-სოფლად, ყაჯალუხი
 კი ორ სოფლად.

*) ყმების საერთო ჯამში შეტანილია ორმოზანის, ფიტარეთის და ხულის 8 აყრილი
 ყმებიც.

Прил. IV. Перепись Санаплишвило 1701/11 г.-г.

§ 35. При переработке и очистке переписи 1701/11 года нами принята та же система, что и при переработке переписи 1721 г., только материалы расположены в алфавитном порядке названий деревень. При чем мы руководствовались следующим:

1. Крепостные: акрили, еули-акрили, цариели (цели) отнесены к категории „акрили“.

2. В таблицах приведены наши подсчеты количества крепостных по деревням. В переписи подсчет крепостных тоже идет по деревням. Если подсчет переписи разнится от нашего подсчета, это обозначено в примечаниях (§ 38 груз. текста).

3. Имена и фамилии владельцев-собственников и подвластных владельцев, насколько было возможно, восстановлены.

4. В переп. названия деревень иногда приведены неправильно, что и отмечено нами в скобках.

5. Богано еули и богано-цариели — отнесены к богано.

6. Если у податных в какой либо деревне не показаны „тави“ (главы), мы ему обозначили главы в количестве среднем для той деревни. Эти добавления внесены в особый список (§ 36). Богано же, если у него не значится „тави“, мы поставили по одной „тави“ (главе), как вообще принято в этой переписи.

7. В переписи количество „дымов“ и „тави“ подвластных владельцев входит в общий итог населения той деревни, где они проживают. Мы им отвели особый столбец.

8. В переписи крепостных у первых 24 деревень на левой стороне стоят цифры, пока для нас непонятные (§ 13). Им открыт особый столбец и в нем помещено общее количество этих цифр по всей деревне.

9. Кроме того, мы открыли особый столбец для подсчета общего итога всех крепостных.

Таким образом, мы получили 10 столбцов.

В первом указаны деревни, владельцы-собственники и их подвластные владельцы.

Во втором — страницы издания Такайшвили.

В третьем и четвертом — думы и „тави“ подвластных владельцев.

В пятом — итог по деревням на левой стороне стоящих цифр.

В шестом и седьмом—дымы и „тави“ податных.

В восьмом и девятом—дымы и „тави“ богаю.

В десятом—общий итог крепостных.

10. Большая часть имений Капланишвили, которые показаны в переп. 1721 г. в одном округе и под одним названием как две деревни, значится в переп. 1701/11 года одною деревней. Таковы: Вардис-убани — Дбанисис Хеоба, Вардис-убани—Карабулаги, Миджа, Мусикала, Гоцквернани, Шави Сакдари—Дбанисис Хеоба, Цители Еклесиа—Ташири, Чаргамашенг. В таком же положении Каджилухи, показанный в переп. 1721 г., как три деревни, а в переп. 1701/11 г. как две деревни. Наконец, деревни Тагути, Ормозани, Каламшиани, Кадрикули, Сакари, Шиндлари и Чардахлу, которых, как выясняется по другим источникам, а не по переп. 1721 г., было по две, показаны в переп. 1701/11 г. тоже как деревни единичные. Нужно полагать, что это обстоятельство объясняется незаконченностью переп. 1701/11 г. или дефектами его редакции. При исчислении количества деревень по переп. 1701/11 г. все они, за исключением Каджилухи, приняты как единичные, Каджилухи принят за две деревни.

სოფლები, მეტონენი და მემულენი	მ. თყავიშობის გზის გვერდები Стр. №№. Е. Такашвили	ზამბეი კანლი სულ Всего дымов	რამდენ კომლს უნის თავი У скольких дымоов обознач. главы		დანარჩენ კომლს დავუმატოთ თავი Остатки дымам прибав. "главы"		სულ კანლი "თავი" Всего получено "глав"	Деревня, владельцы-собственники и подвластные владельцы
			კომლს რიცხვი Число дым.	თავების რიცხვი Число глав	კომლს რიცხვი Число дым.	თავების რიცხვი Число глав		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ყალამშიანი (ყალა მაშიანი)	325	14	13	27	1	2	29	Каламшмани
დარბაზთალა (დარმახთალა)	326	16	15	34	1	2	36	Дарбазтала
დბანელი	—	—	—	—	—	—	—	Дбанели
ჩინჩხური	329	7	6	10	1	2	12	Чинчхури
ჩაჩიკაშვილი ზურაბი	—	—	—	—	—	—	—	Чачикашвили Зураб
მირტაშენი (მიტაშენი)	334	12	—	—	12	12	12	Мирташени
ვანი	334	7	—	—	7	7	7	Вани
მარაბდა	335	3	—	—	3	3	3	Марабда
მწყენეთი (წყენეთი)	335	3	—	—	3	3	3	Мцхнети
ჩაჩიკაშვილი იესე	—	—	—	—	—	—	—	Чачикашвили Иесе
მმუგუთი (მენეთი)	335	8	—	—	8	8	8	Мугути
მირტაშენი (მიტაშენი)	336	10	—	—	10	10	10	Мирташени
ვანი	336	5	—	—	5	5	5	Вани
მწყენეთი (წყენეთი)	336	3	—	—	3	3	3	Мцхнети
მამასახლისი მარკარა	—	—	—	—	—	—	—	Мамасакхлиси Маркара
წრაურთა (წარურთა)	337	5	—	—	5	5	5	Цраурта

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	გვ. თავაზიშვილის გვარს. გვ. Стр. пзд. Е. Такашвили	მემამულენი		მზობ. წინ უხის კუ ნიშ. Вперед стоим эти дворы	ყმები Крепостные				ყმების სავროთა რა-ბის Общее число крепостных	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвх. влад.			გამომ- ლები Подат- ные	ბოჯანო Мало- земельн.				
		კომლი Днялов	თავი Глав			კომლი Днялов	თავი Глав			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. აბანო	—	4	11	—	3	7	—	—	3	Абано
აბნ. გოგოლაძე (გო- გალაძე) დათუშა	350	1	3	—	1	4	—	—	1	Дв. Гоголадзе Да- тупа
აბნ. მიხლანჯი გი- ორგი	350	1	3	—	—	—	—	—	—	Дв. Михланджи Ге- оргий
აბნ. იოვანე	350	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Иване
აბნ. ედიშერი	350	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Едшерш
2. ავაზანი	—	—	—	—	9	37	—	—	9	Авазани
ყაფლანიშვილი	331	—	—	—	9	37	—	—	9	Капланишвили
3. ავანჯუკი	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Аванджуки
საკვარელიძე (და- ვით)	354	—	—	—	—	—	—	—	—	Сакварелидзе Да- вид
4. აზატ-ქალაქი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Азаткалаки
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	319	—	—	—	3	4	—	—	3	Капланишвили Мдиванбег Ера- сти
5. აკოფას სოფე- ლი	—	—	—	—	24	47	—	—	24	Акопас сопели
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	318	—	—	—	23	45	—	—	23	Капланишвили Мдиванбег Ерасти
აბნ. როსტომაშვილი	348	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Росгомашвили
6. აღზიბეუკი (აღაზიბეუცი)	—	—	—	23	14	27	—	—	14	Агзибеуки
ყაფლანიშვილები	309	—	—	23	14	27	—	—	14	Капланишвили
7. აღუნდარე (ახუნდარე)	—	—	—	—	9	18	—	—	9	Агундаре
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	316	—	—	—	9	18	—	—	9	Капланишвили Мдиванбег Ерасти
8. აცუთი	—	—	—	—	8	15	—	—	8	Ацути
აბნ. სვიმონ ზითვი	346	—	—	—	8	15	—	—	8	Свимон Зитва
9. ბალახაური	—	1	1	—	1	2	—	—	1	Балахаури
აბნ. კიკოლაშვილი	337	—	1	—	—	—	—	—	—	Дв. Киколашвили
აბნ. რამაზა მღვდელ- ლი	349	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Рамазв свяще- ник

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გზით, № სტრ. №4. E. Тақайшви- ლი	მემამულენი		ზარბ. წინ უნის ეს ნიშნ. Васно стоят эти участки	ყმები Крестные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крестных	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвх. влад.			გამო- ლები Подат- ные	ბოჯანო Мало- земелья.				
		კომლი Дмлов	თავი Глав			კომლი Дмлов	თავი Глав	კომლი Дмлов		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10. ბახჩალარი	—	—	—	—	8	17	—	—	8	Бахчалари
ყაფლანიშვილი მა- კუა	326	—	—	—	8	17	—	—	8	Каплайишвили Па- пуа
11. ბურვილი (ბერკილი)	—	—	—	—	7	29	—	—	7	Бурвила
ყაფლანიშვილი	333	—	—	—	7	29	—	—	7	Каплайишвили
12. ბოლისი ქვეშა	—	2	4	—	5	7	—	—	5	Болиси Квемо
ახნ. როსტომაშვილი (როსტომ?)	351	1	2	—	2	4	—	—	2	Дв. Ростомашвили Ростом
ახნ. ბეჯან	352	1	2	—	3	3	—	—	3	Дв. Бежан
13. ბოლორკვან- ტი (ბოლოლ- კუნტი)	—	—	—	—	3	5	—	—	3	Болоркванти
ყაფლანიშვილი მა- კუა	322	—	—	—	3	5	—	—	3	Каплайишвили Мамука
14. ბოშის სო- ფელი	—	—	—	—	4	7	—	—	4	Бошис софели
ყაფლანიშვილი მა- კუა	328	—	—	—	4	7	—	—	4	Каплайишвили Мамука
15. ბოცოეთი (ბოცხოეთი)	—	—	—	—	7	25	—	—	7	Боцоети
ყაფლანიშვილები	332	—	—	—	7	25	—	—	7	Каплайишвили
16. გატეხილი საყდარი	—	—	—	22	12	37	—	—	12	Гатехили сандари
ყაფლანიშვილები	305	—	—	22	12	37	—	—	12	Каплайишвили
17. გვარჯილა (გარჯილა)	—	—	—	—	3	7	—	—	3	Гварджила
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ღუარსაბ	313	—	—	—	3	7	—	—	3	Каплайишвили Сардар Дуар- саб

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მემამულის გამოც. სფრ. Стр. паз. Е. Такашвили	მემამულენი Подв. влад.		წმინდ. წინ უხოს ეს წმინდ. Въсно столт эту църкви	ყმაბი Крeностище				ყმაბის საფრთხო რიგები Общесъ число крепостныхъ	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		ყმაბლი Дѣлов	თავი Гѣлов		გამომ- ლები Подат- ные	ბოგანო Мало- земелья.	ყმაბლი Дѣлов	ბოლაშკე Воспощивающ.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
18. გელღივიცა- ნი (გელღივი- ნი)	—	—	—	—	18	41	—	—	18	Гелдигилани
მაკავარიანი ადამ	346	—	—	—	18	41	—	—	18	Мачаварпани Адам
19. გოგარჩლო (გოგჩალუ)	—	—	—	—	5	10	—	—	5	Гогарчлу
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	316	—	—	—	5	10	—	—	5	Каплянишвили Мдиуацберг Ера- сти
20. გულა სო- ფელი	—	—	—	—	2	5	—	—	2	Гула сопели
ყაფლანიშვილი მა- შუკა	322	—	—	—	2	5	—	—	2	Каплянишвили Мамука
21. დამბლუტი (დაბლუტი)	—	—	—	—	5	13	—	—	5	Дамблუти
ყაფლანიშვილი მა- შუკა	322	—	—	—	5	13	—	—	5	Каплянишвили Мамука
22. დარბაზთალა (დარმახთალა)	—	—	—	—	16	36	—	—	16	Дарбазтала
ყაფლანიშვილი მა- შუკა	326	—	—	—	16	36	—	—	16	Каплянишвили Папуа
23. დბანისი (დშანისი)	—	2	4	—	9	16	—	—	9	Дбаниси
ყაფლანიშვილი მა- შუკა	326	—	—	—	2	4	—	—	2	Каплянишвили Папуа
დბანელი (მადანელი) საყვარელიძე დავით	329 354	1 1	1 3	—	5 2	9 3	—	—	5 2	Дбанели Сакварелидзе Давид
24. დელიყული- ჯანი ჴემო	—	—	—	20	16	42	—	—	16	Деликулиджани Земо
ყაფლანიშვილები	306	—	—	20	12	33	—	—	12	Каплянишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის განცხადება. Стр. под. Е. Такашвили	მემამულენი		ზარბ. წინ უნის ეს ნიშნ. Взнос стоит эту цифру	სოფლები Крестиянс				მების საზღვრო რიგები Общее число крестиянских	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			გამომ- ლები Подат- ные	ბოგანო Мало- земельн.		სოფლები Всего селен Всего общин.		
		კომლი Дялов	ოჯი Глаз			კომლი Дялов	ოჯი Глаз			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
კობიაშვილი ბიძინა	359	—	—	—	1	4	—	—	1	Кохвиашвили Би- дзина
კობიაშვილი გურგენ	359	—	—	—	1	4	—	—	1	Кохвиашвили Гур- гена
მერანაშვილი ბერუა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Мерагашвили Беруа
ჯანშაშვილი საღმა- ხანა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Джаншашвили Салмаханა
25. დელიყული- ჯანი ქვემო	—	—	—	—	24	51	—	—	24	Делинулиджани Квемо
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	314	—	—	—	24	51	—	—	24	Капзавишвили Сардар Луарсаб
26. დემურას ხოფ. (მადემუ- რას ხოფელი)	—	—	—	—	4	11	—	—	4	Демурас сопели
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	315	—	7	—	4	11	—	—	4	Капзавишвили Мдиванбег Ера- сти
27. დილამაშენი	—	2	8	—	10	25	—	—	10	Диламашени
სახლთხუცესი რობან	338	—	—	—	2	5	—	—	2	Сахлхуцеси Ро- бан
საყვარელიძე დავით	354	—	—	—	2	7	—	—	2	Сақырелидзе Да- вид
ანნ. ტერდავითა	355	1	5	—	1	3	—	—	1	Дв. Тер Давита
ტერტერაშვილი და- თუნა	355	1	3	—	2	4	—	—	2	Тертерашвили Да- туна
ტერტერაშვილი უსუფა, ბეჟუა, მა- თახა ³⁾	355	—	—	—	2	4	—	—	2	Тертерашвили Усуфа, Бежуа, Магаса
ტერტერაშვილი მარკარა	396	—	—	—	1	2	—	—	1	Тертерашвили Маркара
28. დრიანეთი (დრანეთი)	—	1	9	—	14	25	—	—	14	Дрианети
საყდარი	—	—	—	—	1	5	—	—	1	Сақдари
ანნ. ბაგრატიონსვი- ლი ხურაბი	351	1	9	—	13	20	—	—	13	Дв. Багратияшвили Хураби

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მმ. თაჯიშვილის გამოსა-გე- სტრ. ნაძ. ზ. Tadjishvili	მემამულენი		მარტ. წინ უნის კა ნიშ. Вперед столъ эти дворы	კმები Крепостные				კმების საერთო რიცხვი Общее число крепостныхъ	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвах. влад.			გამოს- ლები Подат- ные	ბოგანო Мало- земельн.				
		კობლი Димов	თაჯი Глад			კობლი Димов	ბოლაშკე Воепоисван.			
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
29. ელიას ხო- ფელი (გელახ ხოფელი)	—	—	—	—	4	6	—	—	4	Елиас сопели
იარალი	361	—	—	—	4	6	—	—	4	Лрალი
30. ვანო	—	—	—	—	12	12	—	—	12	Вани
ანხ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	334	—	—	—	7	7	—	—	7	Дв. Чачишвили Зураб
ანხ. ჩაჩიკაშვილი იასე	336	—	—	—	5	5	—	—	5	Дв. Чачишвили Иасе
31. ვარდისუბანი	—	—	—	30	14	25	—	—	14	Вардисубани
ყაფლანიშვილები	299	—	—	30	14	25	—	—	14	Кацханишвили
32. ვარდისუბანი	—	8	30	—	19	43	—	—	19	Вардисубани
ანხ. ავთანდილის- შვილი ნოდარ	352	1	12	—	4	9	—	—	4	Дв. Автандилис- швили Нодар
ანხ. ავთანდილის- შვილი ზაქარდა	352	1	1	—	1	3	—	—	1	Дв. Автандилис- швили Захарда
ანხ. ავთანდილის- შვილი ფარუა	352	1	1	—	—	—	—	—	—	Дв. Автандилис- швили Фаруа
ანხ. ავთანდილის- შვილი ყულიჯან	352	1	6	—	3	7	—	—	3	Дв. Автандилис- швили Кулиджан
ანხ. ავთანდილის- შვილი სარუხანა	353	1	3	—	3	8	—	—	3	Дв. Автандилис- швили Сарухан
ანხ. ავთანდილის- შვილი ავთანდილ	353	1	2	—	3	6	—	—	3	Дв. Автандилис- швили Автандил
ანხ. ავთანდილის- შვილი ბეჟან	353	1	3	—	1	2	—	—	1	Дв. Автандилис- швили Бежан
ანხ. ავთანდილის- შვილი ტერტუშანა	354	1	2	—	4	8	—	—	4	Дв. Автандилис- швили Тертушана
33. ვარძაგარა (ვარგაგარა)	—	—	—	79	47	178	8	9	55	Вардзагара
ყაფლანიშვილები	201/3	—	—	79	41	163	7	7	48	Кацханишвили
ლორელი ტერტუა	357	—	—	—	3	8	—	—	3	Лорели тертера
ანხ. ზაქაშვილი	357	—	—	—	1	3	1	2	2	Дв. Закашвили
სოლოღაშვილი ზა- ლია	357	—	—	—	1	1	—	—	1	Сологашвили За- лиа
ანხ. ჯანიაშვილი	357	—	—	—	1	3	—	—	1	Дв. Джанишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მემამულის გვარი, გვ. სტრ. №-ს. E. Такашвили	მემამულენი		მამის ვინაობა და მისი მემამულეების სახელი	კვამლები				სოფლის სახელი	სოფლის მფლობელები
		Подв. влад.			კვამლები		სოფლის			
		კვამლი	სოფლი		კვამლი	სოფლი	კვამლი	სოფლი		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
34. ვალაყერი	—	—	—	—	14	32	—	—	14	Вагавერი
ყაფლანიშვილი სარდალი ლუარსაბ ახნ. გულაიხაშვილი ბეყან	314	—	—	—	12	29	—	—	12	Капхлишвили Сардар Луарсаб Дв. Гулаишвили Бежан
35. თაყუთი	—	5	21	5	13	31	1	1	14	Тагути
ყაფლანიშვილი დბ. ნელი (ფამანელი) ახნ. ხანდამაშვილი პაპუა	303 330 355	—	—	—	2 1 1	8 2 4	1 —	1 —	3 1 1	Капхашвили Дбасели Дв. Хандамашвили Папуа
ახნ. ხანდამაშვილი ბადურა	355	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Хандамашвили Бадура
ახნ. ხანდამაშვილი ბიძინა	357	1	7	—	1	4	—	—	1	Дв. Хандамашвили Бицина
ახნ. ხანდამაშვილი პაპუა	357	1	4	—	2	4	—	—	2	Дв. Хандамашвили Папуа
ახნ. ხანდამაშვილი დაუა	357	1	2	—	1	1	—	—	1	Дв. Хандамашвили Дауа
ახნ. ხანდამაშვილი ალავერანა	358	1	6	—	2	3	—	—	2	Дв. Хандамашвили Алаверана
ახნ. ხანდამაშვილი ყუგაზა	359	1	2	—	2	3	—	—	2	Дв. Хандамашвили Кугаза
36. თეკენამი	—	—	—	—	2	3	—	—	2	Текенами
მლუდონასშვილი თურმანა	356	—	—	—	2	3	—	—	2	Млудовашвили Турмана
37. თოფრაყალა	—	1	2	—	1	2	—	—	1	Топранала
ახნ. მეღვინეთხუცესი	346	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Мегвинетхуцеси
ახნ. მეღვინეთხუცესი თამაზ და ოთარ	346	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Мегвинетхуцеси Тамаз и Отар
38. იალღუზი	—	—	—	—	12	27	—	—	12	Иалгузи
ყაფლანიშვილი მდივანბეგი ერასტი	316	—	—	—	12	27	—	—	12	Капхашвили Мдиванбег Ерасты
39. იენგიჩახი (იენგენი)	—	—	—	22	12	18	—	—	12	Иенгичачи
ყაფლანიშვილები	310	—	—	22	12	18	—	—	12	Капхашвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მმ. თაჯიბოლის ვაგოტ. გვ. (სურ. ნად. მ. Тагайшиных)	მემამულენი		ზარბ. წინ უზახ ეს წინა. Взено столт эш цурри	ყმები Крестостные				ყმების საზრდო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвх. влад.			გამომ- ლები Подат- ные	ბოგანო Младо- земелья.				
		კობლო Дылов	თავი Гдан			კობლო Дылов	ვალაშკერე Воспирошван.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
40. იფნობი	—	3	6	—	5	11	3	7	8	Ипноби
ახნ. ნამორაძე	337	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Наморадзе
ახნ. ბლორძელი შიომ	337	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Влордвели Шюш
ახნ. ბლორძელი ბაზილაშვილი და- თუნა	337	1	1	—	—	—	—	—	—	Дв. Влордзели Базилрашвили Да- туша
337	—	—	—	—	3	8	3	7	6	
41. კატავეთი (კატამეტი)	—	—	—	—	4	3	—	—	4	Катавети
ახნ. გულიაზაშვილი ბეჟან	348	—	—	—	2	3	—	—	2	Гулаивашвили Бе- жан
ახნ. თეიმურაზი	349	—	—	—	2	5	—	—	2	Дв. Теймурази
42. კატნარი	—	1	2	—	4	7	—	—	4	Катнари
ახნ. გამკრელიძე კაცია	350	1	2	—	4	7	—	—	4	Дв. Гамкрелидзе Кациа
43. კიპრუჩი	—	4	11	—	6	7	—	—	6	Кипручи
ახნ. რამაზა მღვდელ- ლი	349	1	4	—	—	—	—	—	—	Дв. Рамаза свя- щенник
ახნ. ჩომახიშვილი ხოსიტა	350	1	3	—	1	1	—	—	1	Дв. Чомахишвили Хосита
ახნ. ჩომახიშვილი ოთარი მღვდელი	350	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Чомахишвили Отар священник
ძაბილაშვილი თევ- დორე	350	—	—	—	1	1	—	—	1	Дзаблашвили Тевдоре
დეკანოზიშვილი იასე	350	1	1	—	2	2	—	—	2	Деканозшвили Иасе
44. ლაკლანაშენი (ლაგალა- შენი) ^ც	—	—	—	—	14	36	—	—	14	Лакланашени
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	321	—	—	—	14	36	—	—	14	Кафланишвили Мамука
45. ლიყურეთი ^ა საყდარი	—	—	—	—	1	3	—	—	1	Ликурети
333	—	—	—	—	1	3	—	—	1	Сақдарп

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი.	ქ. თაყაიშვილის გზის 3-ე სტრ. ნაძ. E. Тақайшвили	მემამულენი		მხრებ. წინ უხის გზ. ნიშნ. Крепост. ст. აღ. იქნა	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвх. влад.			განომ- ლები Подат- ные	ბოჯანო Махо- земелья.	ფეხი Военнообязан.			
		კმლი Данков	თავი Губ					კმლი Данков		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
46. ლორაშენი (ნორაშენი)	—	5	13	—	15	28	—	—	15	Лорашени
ხანდამაშვილი ალა- ვერანა ⁶⁾	358	—	—	—	4	8	—	—	4	Хандамашвили Алаверана
ხანდამაშვილი ყუ- გახა	359	—	—	—	1	1	—	—	1	Хандамашвили Кугლა
ხანდამაშვილი თა- მაზა	358	1	3	—	1	2	—	—	1	Хандамашвили Тамазა
ხანდამაშვილი ბერუა	358	1	2	—	5	12	—	—	5	Хандамашвили Бе- руа
ხანდამაშვილი რა- მაზა	359	1	4	—	2	8	—	—	2	Хандамашвили Ра- маза
ხანდამაშვილი შიომ	359	1	2	—	1	1	—	—	1	Хандамашвили Шюм
ფარსადანისშვილი შიომი	359	1	2	—	1	1	—	—	1	Фарсаданшвили Шюми
47. შაკვა	—	—	—	—	9	22	—	—	9	Манва
ანნ. მაკუვარიანი აღამი	347	—	—	—	9	22	—	—	9	Дн. Макаваряни Адам
48. მანაკერტი (მანავერტი)	—	—	—	—	3	7	—	—	3	Манакерти
თათოზაშვილი ლა- ჩინა ⁷⁾	356	—	—	—	2	5	—	—	2	Татозашвили Ла- чина
ღრეული კაცია	360	—	—	—	1	2	—	—	1	Греули Кация.
49. მარაბდა	—	—	—	—	3	3	—	—	3	Марабда
ანნ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	335	—	—	—	3	3	—	—	3	Дн. Чачикашвили Зураб
50. შირტაშენი (მიტაშენი)	—	—	—	—	22	22	—	—	22	Мирташени
ანნ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	334	—	—	—	12	12	—	—	12	Дн. Чачикашвили Зураб
ანნ. ჩაჩიკაშვილი იესე	336	—	—	—	10	10	—	—	10	Дн. Чачикашвили Иесо
51. შიჯაზემო (შიჯარი ზე- მო) ¹⁰⁾	—	—	—	—	13	33	—	—	13	Миджа земо
ყფლანიშვილები	344	—	—	—	13	33	—	—	13	Кццланишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მკ. თაფინოსის გ.ო.ტ.გ. Стр. п.д. Е. Тафининой	მემამულენი		მარცხ. წინ უბის გ.წილ. Влево столт эти цифры	სახლი კრესტისმიე				სოფლის საერთო რაოდენობა Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвх. влад.			სახლი Податные		ბოგანო Мало-земельн.			
		კომლი Дылов	თავი Глав		კომლი Дылов	თავი Глав	კომლი Дылов	მლაშუბე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
52. მოლა ყახუ- შის სოფელი (მოლა ყახუში)	—	—	—	—	9	18	—	—	9	Мола Насума
ყაფლანიშვილი პაპუა	327	—	—	—	9	18	—	—	9	Каплавнишвили Па- пуа
53. მუგუთი (ნუ- გუთი)	—	2	13	—	22	23	—	—	22	Мугუტი
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	333	1	7	—	14	15	—	—	14	Др. Чачпкашვილი Зураб
ახნ. ჩაჩიკაშვილი იესე	335	1	6	—	8	8	—	—	8	Др. Чачпкашვილი Иесе
54. მუსეფარაიანი (მუსეფარაიანი)	—	10	22	—	16	35	7	8	23	Мусефариანი
სახლობეუცესი რობან	338	1	4	—	9	20	4	5	13	Сахлтуцеси Ро- бан
ახნ. ამირან	339	1	2	—	2	3	—	—	2	Дв. Амирап
ახნ. ხანდამაშვილი ჯანოა	340	1	2	—	1	2	1	1	2	Дв. Хандамашви- ли Джаноа
ახნ. ხ. ნდამაშვილი ფარახანა	340	3	6	—	—	—	—	—	—	Дв. Хандамашви- ли Паракан
ახნ. ბერი მოურაი საყვარელიძე გიორგი	340	1	1	—	1	3	—	—	1	Дв. Бери моураи Сақыварелидзе Ге- оргий
ახნ. გაბადიძე იორამ	341	1	1	—	2	4	1	2	3	Дв. Габадидзе Ио- рам
ახნ. მდივანი ფარსა- დანი	341	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Мдивани Пар- сидани
ახნ. სვიმონ მღვდელ- ლი	349	—	—	—	1	3	—	—	1	Дв. Свймон свя- щенник
55. მუსიყალა	—	—	—	—	6	13	—	—	6	Мусиқала
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	315	—	—	—	6	13	—	—	6	Каплавнишвили Мд. ванбег Ера- сти
56. მუტავისი (მუტალი)	—	—	—	15	12	26	—	—	12	Мутависи
კობიაშვილი ბიძინა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Копиашвили Би- дзина
ყაფლ. ნიშვილები	303	—	—	15	11	24	—	—	11	Каплавнишвили

სოფლები, შებატონენი და გემამულენი	მ. თაყაიშვილის გზა. გვ. 36. Стр. н.д. Е. Тақашвили	გემამულენი		ზარცხ. წინ უხის ეს ნიშნ. Вперед стоят эти дворы	შებნები				შებნების საერთო რაოდენობა Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы	
		Подв. алад			გამომკლება Податные		ბოგანო Мало-земелья.				
		კობლო Дымов	თაქი Глаз		კობლო Дымов	თაქი Глаз	კობლო Дымов	ვალაშკრა Восприобяны.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
57. შწყნეთო (წყნეთი)	—	—	—	26	13	32	—	—	13	მიცინოტი	
ყაფლანიშვილები	308	—	—	26	13	32	—	—	13	Каплайишвили	
58. შწყნეთო (წყნეთი)	—	—	—	—	16	16	1	—	16	მიცინოტი	
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ხურაბ	335	—	—	—	13	13	1	—	18	Дв. Чачикашвили Зураб	
ახნ. ჩაჩიკაშვილი იესე	336	—	—	—	3	3	—	—	3	Дв. Чачикашвили Иесе	
59. ნარიას ხო- ფელი	—	—	—	—	5	10	—	—	5	ნარიას სოფელი	
ყაფლანიშვილები	344	—	—	—	5	10	—	—	5	Каплайишвили	
*60. ორმოზანი (ორმოსანი)	—	—	—	—	54	33	73	2	2	37	ორმოზანი
ყაფლანიშვილები	300	—	—	54	27	58	2	2	31	Каплайишвили	
დბანელი	330	—	—	—	2	6	—	—	2	Дбани	
მამასახლისი	356	—	—	—	2	5	—	—	2	Мамасалиси	
ლავარე	357	—	—	—	1	3	—	—	1	Лаваре	
დალაქი	357	—	—	—	1	1	—	—	1	Далаки (дирюль- ник)	
61. საკარი	—	—	—	—	24	50	2	2	26	საკარი	
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	312	—	—	—	23	47	2	2	25	Каплайишвили Сардар Луарсаб	
ავთანდილიშვილი იანგანი	352	—	—	—	1	3	—	—	1	Авташдишвили Иангана	
62. საკირე	—	—	—	—	12	12	—	—	12	საკირე	
ყაფლანიშვილი სარდალი ლუარ- საბ	315	—	—	—	5	5	—	—	5	Каплайишвили Сардар Луарсаб	
ყაფლანიშვილი მ- შუკა 12)	324	—	—	—	7	7	—	—	7	Каплайишвили Мамука	

* ორმოზანის მოსახლეობის საერთო ჯამში შეტანილია ყაფლანიშვილების 2 ადრელი ემაც.

* В общее количество населения Ормозани внесены и двое „адрел“ Каплайишвили.

სოფლები, მებატონენი და მებამულენი	მკ. თავაშვილის გარე. მკ. Стр. под. Е. Тамашвили	მებატონენი		მკ. თავაშვილის გარე. მკ. Стр. под. Е. Тамашвили	სოფლები				სოფლის საერთო რაოდენობა Общее число хуторных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			სოფლები		სოფლები			
		კომლი Дыков	თავი Глад		კომლი Дыков	თავი Глад	კომლი Дыков	თავი Глад		
63. ხარახველა	—	—	—	—	4	9	—	—	4	Сарахвела
ყაფლანიშვილი სარდალი ლუარსაბ ღრეული კაცია	313	—	—	—	3	7	—	—	3	Каплишвили Сардар Луарсаб Грели Кация
64. ხარკინეთი (ხარხინეთი)	—	—	—	27	16	32	—	—	16	Саркиети
ყაფლანიშვილები დბანელი (მადამნელი)	298	—	—	27	13	25	—	—	13	Каплишвили Дбанели
ან. რამაზა მღვდელი	349	—	—	—	1	3	—	—	1	Дв. Рамаса священник
დეკანოზისშვილი იასე	350	—	—	—	1	2	—	—	1	Декановишвили Иасе
65. ხარუჩამახ ხოფელი (ხარუჩამი)	—	—	—	—	5	6	—	—	5	Саручамас сопелм
სვიმონ მღვდელი	349	—	—	—	5	6	—	—	5	Свимон священник
66. სუგეჩანი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Сугечани
ყაფლანიშვილი ერასტი მდივანბეგი	317	—	—	—	3	4	—	—	3	Каплишвили Ерасти Мдиван-бег
67. ხირჩაპატი (შირჩაპატი) ¹²	—	—	—	35	18	51	—	—	18	Сирчапати
ყაფლანიშვილები	307	—	—	35	18	51	—	—	18	Каплишвили
68. ტამალია (ტამალა)	—	—	—	—	16	42	—	—	16	Тамалия
სახლთუცესი რობან	338	—	—	—	16	42	—	—	16	Саклхуцеси Робан
69. ტანძია	—	3	7	—	13	28	—	—	13	Тандзия
ან. გულიანაშვილი ბეკან	348	1	3	—	8	15	—	—	8	Дв. Гулианавили Бекан
ან. თეიმურაზ	349	1	3	—	5	11	—	—	5	Дв. Теимураз
ან. სვიმონ მღვდელი	349	1	1	—	—	—	—	—	—	Дв. Свимон священник

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მემამულის განკ. მკ- ტრ. ნოდ. E. Такашвили	მემამულენი		მარცხ. უბნ უბნის ნიშნ. Всего столт эти цыфры	სოფლები Крепостные				სოფლის საერთო რაოდენობა Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			სოფლები Подат- ные	ბოგანო Мало- земелья.				
		კომლი Дымов	თავი Глав			კომლი Дымов	თავი Глав	სოფლები Военнослужа.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
70. ტალღანი (ტალღანი)	—	—	—	—	3	6	—	—	3	Талдани
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	313	—	—	—	2	4	—	—	2	Каплайишвили Сардар Луарсаб
ბირთველისშვილი	351	—	—	—	1	2	—	—	1	Биртвелишвили
71. ტოლუ	—	—	—	—	15	37	—	—	15	Толу
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	810	—	—	—	15	37	—	—	15	Каплайишвили Сардар Луарсаб
72. უნდუში (უნდუში)	—	1	3	—	5	14	—	—	5	Ундуши
ახნ. ბეჟან	361	1	3	—	5	14	—	—	5	Дв. Бежан
73. უსეინას ხო- ფელი	—	—	—	—	12	20	—	—	12	Усемнас софели
სახლბოხუცესი რობინ	339	—	—	—	12	20	—	—	12	Сахлбухуцеси Ро- бин
74. ფარჩუხლუ (ფარჩუხლუ)	—	—	—	11	4	10	—	—	4	Парчухлу
ყაფლანიშვილები	308	—	—	11	4	10	—	—	4	Каплайишвили
75. ფარაჯუკი (ფარაჯუკი)	—	—	—	—	24	53	—	—	24	Параджук
ახნ. ავთანდილის- შვილი ნოდარ	352	—	—	—	6	13	—	—	6	Дв. Автандилис- швили Нодар
ახნ. ავთანდილის- შვილი ყულიჯან	353	—	—	—	6	14	—	—	6	Дв. Автандилис- швили Кулиджан
ახნ. ავთანდილის- შვილი ბეჟან	353	—	—	—	2	5	—	—	2	Дв. Автандилис- швили Бежан
ახნ. ავთანდილის- შვილი სარუხანა	353	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Автандилис- швили Сарухана
ახნ. ავთანდილის- შვილი ავთანდილ	353	—	—	—	4	10	—	—	4	Дв. Автандилис- швили Автандил
ახნ. ავთანდილის- შვილი ტერეთუმანა	354	—	—	—	5	9	—	—	5	Дв. Автандилис- швили Теретумана

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მკ. თაჯიშვილის ვაჟი-ბა- სტრ. ავღ. E. Takhishvili	მემამულენი		ზარცხ. წინ უხის ეს წიფრი Въоно стоит эту цифру	კმები Крепостные				ყმების საერთო რაჭვი Общее число крепостных	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвж. влад.			გამომ- ცხე Подат- ные	ბოგანო Мало- земельн.				
		კომლი Дымов	თაჯი Гулав			კომლი Дымов	თაჯი Гулав	კომლი Дымов		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
76. * ფიტარეთი (ფიტარეთი, ფი- ტანელი)	—	7	31	—	36	111	2	4	59	Питарети
წინამძღვარი იობ	330	1	1	—	29	95	2	4	32	Настоятель Иоб
დეკანოზი ივანე	330	1	8	—	3	7	—	—	3	Деканози Иване
შიოაშვილი ნიკო- ლოზ	330	1	8	—	1	3	—	—	1	Шноаშვილი Николоз
კიტოაშვილი ელიზ- ბარ	330	1	4	—	1	2	—	—	1	Китоаშვილი Елизабар
ხიმიაშვილი	331	3	15	—	1	3	—	—	1	Химлаშვილი
მღვდელი	331	—	—	—	1	1	—	—	1	Мгдვეული
77. ფოცხვერი- ანი (ფოცხუ- რანი)	—	—	—	—	1	2	—	—	1	Почхვერიანი
სახლბუცესი რობან	338	—	—	—	1	2	—	—	1	Сахлбუцესი Робан
78. ქედის ეკლე- სია	—	—	—	—	10	23	—	—	10	Кедის еклесია
ბეჯანი	360	—	—	—	10	23	—	—	10	Бежани
79. კერემდარა (კერანდა)	—	—	—	—	3	6	—	—	3	Керемдара
კოხიაშვილი ბიძინა	359	—	—	—	2	4	—	—	2	Кохлаშვილი Бидзина
კოხიაშვილი გურგენა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Кохлаშვილი Гургена
80. ყადრიყული (ყადირკული)	—	—	—	—	5	12	—	—	5	Кадрикули
ზარასაშვილები	359	—	—	—	5	12	—	—	5	Зараслашვილი

* ფიტარეთის მოსახლეობის საერთო ჯამში შეტანილია წინამძღვრის ერთი აყრილი ყპად.

* В общее количество населения Питарети внесен и один „акрила“ настоятеля.

სოფლები, შებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაშვილის გზაზე. გ.მ. Стр. №№. E. Такашвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უნის ეს ნიშნ. Вправо столб этот цифра	ყმაბი Крепостные				ყმაბის სურათი რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			გამომღებნი Податные		ბოგანო Мало-земелья.			
		ჯამლი Димов	თარი Глав		ჯამლი Димов	თარი Глав	ჯამლი Димов	მთლამკერ Восподства.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
81. ყალამშიანი (ყალამაშიანი, ყალამლაშიანი)	—	—	—	—	14	29	—	—	14	Каламшиани
ყაფლანიშვილი პა- ქუა ¹⁴)	325	—	—	—	14	29	—	—	14	Каплайишвили Па- пуа
82. ყამიში	—	—	—	13	7	11	—	—	7	Камиши
ყაფლანიშვილები	305	—	—	13	7	11	—	—	7	Каплайишвили
83. ყამიში ზემო	—	—	—	—	4	7	—	—	4	Земо Камиши
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ვრასტი	919	—	—	—	4	7	—	—	4	Каплайишвили Мдиванбег Бра- сти
84. ყარაბულაღი ზემო	321	—	ცარი	ული	აღ	ილი	სვ	ბ. მე	სთ	Карабулаги Земо
85. ყარაბულაღი ქვემო	—	—	—	—	7	16	—	—	7	Карабулаги Кземо
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	320	—	—	—	7	16	—	—	7	Каплайишвили Мамука
86. ყარაბულაღი	—	—	—	—	10	17	—	—	10	Карабулаги
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	320	—	—	—	8	13	—	—	8	Каплайишвили Мамука
გურგენასვილი ზუ- რანი	356	—	—	—	1	1	—	—	1	Гургенашвили Зу- раб
გურგენასვილი გივი	356	—	—	—	1	3	—	—	1	Гургенашвили Гя- ви
87. ყარა ქილისა (ყარაქალისა)	—	—	—	—	32	81	—	—	32	Караилиса
ყაფლანიშვილი მა- მუკა ¹⁴)	323	—	—	—	27	69	—	—	27	Каплайишвили
გიორგი	344	—	—	—	4	10	—	—	4	Георгий
იარალი	361	—	—	—	1	2	—	—	1	Яран
88. ყაჯილუხი ზემო (ზემო ყულიჯანი)	—	—	—	—	5	8	—	—	5	Наджилахи Земо
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	321	—	—	—	5	8	—	—	5	Каплайишвили Мамука

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის აგროგ. გრ. სტრ. ნაკ. ლ. Такашвили	მემამულენი		მარტ. წინ უხის გრ ნიშნ. Взнос стоит эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			ჯანომ-ღვებო Подат-ные		ბოგანო Мало-земельн.			
		კომლი Дылов	თავი Глав		კომლი Дылов	თავი Глав	კომლი Дылов	თავი Глав		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
89. ყაჯიღოუხი (ყაჯიღოზი)	—	—	—	—	7	12	—	—	7	Каджилухи
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	321	—	—	—	7	12	—	—	7	Каплайишвили Мамука
90. ყოშა ქილისა (ყაშაქაღისა, ყოშაქიღისა)	—	—	—	—	27	48	—	—	27	Коша килиса
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	317	—	—	—	23	40	—	—	23	Каплайишвили Мдиванбег Ера- сти
ხანდამაშვილი პაპუა ჰყოიბი	355	—	—	—	2	3	—	—	2	Хандамашвили Папуа
91. შავი ხაყდა- რი	—	—	—	—	17	37	—	—	17	Шави сандари
ყაფლანიშვილი სარ- ღალი ლუარსაბ ღრეული კაცია	311 360	—	—	—	16 1	33 4	—	—	16 1	Каплайишвили Сардар Луарсаб Греули Каца
92. შავი ხაყდა- რი	—	—	—	—	29	60	—	—	29	Шави сандари
ყაფლანიშვილი პა- პუა(ა)	327	—	—	—	29	60	—	—	29	Каплайишвили Папуа
93. შესაყარი	—	—	—	19	9	22	—	—	9	Шесақари
ყაფლანიშვილები	299	—	—	19	9	22	—	—	9	Каплайишвили
94. შინბერი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Шинбери
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	323	—	—	—	3	4	—	—	3	Каплайишвили Мамука
95. შინდლარი	—	—	—	56	35	73	8	8	43	Шиндлари
ყაფლანიშვილები სალუკა	297 298	—	—	56	34 1	72 1	8 —	8 —	42 1	Каплайишвили Салука
96. შიშტეა	—	—	—	—	13	23	—	—	13	Шиштеа
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	319	—	—	—	13	23	—	—	13	Каплайишвили Мдиванбег Ераст

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის ანბან. მ. Стр. №№. Б. Такашвили	მემამულენი		მარტ. წინ უნის ეს ნიშნ. Введено слагат эти цифри	ყმები Крепостные				ყმების საზღვარი რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы		
		Подвх. влад.			გამომ- ლები Подат- ные	ბოტანო Мало- земелья.	ყმები Димов	თავი Глав			ყმები Димов	მთლამკრე Вотлашкრე Вотлошкран.
		ქალბი Димов	თავი Глав									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
97. შულაგერი	—	—	—	—	11	21	—	—	11	Шулавери		
ყათმახიშვილი აღ- თუნაშვილი	345	—	—	—	11	21	—	—	11	Кантмазашვილი Агулашვილი		
98. შუშელი	—	—	—	—	8	15	—	—	8	Шушеги		
კაცია	360	—	—	—	8	15	—	—	8	Кадია		
99. ჩარგამაშენი (ჩალაგამაშა, ჩალგამაშა)	—	—	—	—	8	8	—	—	8	Чаргамашени		
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	313	—	—	—	8	8	—	—	8	Калანიшვილი შ Сардар ლუარსაბ,		
100. ჩარდახლუ (ჩარლახლუ)	—	—	—	—	16	33	—	—	16	Чардахлу		
ყაფლანიშვილი მა- შუკა	324	—	—	—	16	33	—	—	16	Калანიшვილი Мамუკა		
101. ჩახმახლუ (ჩახმახლუხი)	—	—	—	18	6	12	—	—	6	Чакмахлу		
ყაფლანიშვილები	309	—	—	18	6	12	—	—	6	Калანიшვილი		
102. ჩიკორიძის ხოფელი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Чикоридзе сопели		
ჩიკორიძე შიოში	342	—	—	—	3	4	—	—	3	Чикоридзе Шиош		
103. ჩინჩხური	—	4	7	—	11	22	1	2	12	Чинчхური		
ყაფლანიშვილები დბანელი (დბანელი)	353	—	—	—	—	—	1	2	1	Калანიшვილი Дбанели		
ანნ. ხანდამაშვილი	329	—	—	—	7	12	—	—	7	Хандамашვილი		
კაბუა	354	1	2	—	2	5	—	—	2	Цауა		
ანნ. ხანდამაშვილი ბაიდურა	355	1	4	—	1	3	—	—	1	Хандамашვილი Балдურა		
ანნ. ხანდამაშვილი ყახანდარაშვილი იორამ	355	1	1	—	1	2	—	—	1	Дв. Хандамашვილი Кванпарашვილი Иорам		
ანნ. ხანდამაშვილი ბერუა	355	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Хандамашვილი Беруა		

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. შავაშვილის გზით. მხ. Стр. лед. Е. Тамашвили	მემამულენი			სახლი				სოფლის საზღვარი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.		სახლი Всего стоит эти дворы	სახლი		სახლი			
		სახლი Дворов	სახლი Глав		სახლი Дворов	სახლი Глав	სახლი Дворов	სახლი Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
104. წაყვავილი (წაგვილი)	—	—	—	25	13	25	—	—	13	Цагенегци
ყაფლანიშვილები	304	—	—	25	13	25	—	—	13	Каплишвилиები
105. წითელი ეკ- ლებია	—	—	—	26	17	47	—	—	17	Цители ეკლესია
ყაფლანიშვილები	307	—	—	26	1	—	—	—	17	Каплишвили
106. წიფორი	—	—	—	—	9	24	—	—	9	Ципორი
ახნ. ყაითმახაშვილები	343	—	—	—	6	16	—	—	6	Дв. Капتماшвили
ახნ. ყაითმახაშვილი, აღმოსავლელი ¹⁾	345	—	—	—	8	8	—	—	3	Дв. Капتماшвили Алтунашвили
107. წნორი	—	6	11	—	9	17	—	—	9	Цнორი
ახნ. მელენიხუცი	345	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Мелениху- цеси
ახნ. სვიმონ ზითვი	346	1	2	—	1	1	—	—	1	Свино Зитви
ახნ. მაკაყარაიანი აღამ	346	1	2	—	3	4	—	—	3	Дв. Мацавардани Адам
ახნ. ჟღელიშვილი ბეგან(ჟღელიშვილი)	347	1	2	—	2	8	—	—	2	Угулишвили Бе- жан
ახნ. როსტომაშვილი	348	1	2	—	1	1	—	—	1	Дв. Ростомашвили
108. წრაურთა (წარაურთა)	—	—	—	—	5	5	—	—	5	Цраურთა
მამასახლისი შარკა- რა	337	—	—	—	5	5	—	—	5	Мамасакхлиси Мар- кара
109. წყაროსთავი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Циароставი
ჩიკოიძე შიოში	356	—	—	—	3	4	—	—	3	Чикондзе Шюши
110. წყლამი	—	—	—	14	7	17	—	—	7	Цқлами
ყაფლანიშვილები	305	—	—	14	7	17	—	—	7	Каплишвили
111. კრეში	—	2	13	—	23	40	—	—	23	Чреши
ახნ. ყაითმახაშვილი ყაითმახა ¹⁾	342	1	11	—	10	14	—	—	10	Дв. Капتماшвили Капتماза
ახნ. ყაითმახაშვილი ავთანდილა	343	—	—	—	5	11	—	—	5	Дв. Капتماшвили Автаидила

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გავ. № სტ. №4. E. Takiaishvili	მემამულენი			ზატყ. წინ უნის ეს ნიშნ. Владо стоят эти дворы	სოფლები Крепостные				Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подат. влад.		კომლი Дворов		გამომ- ლები Подат- ные		ბოვანო Мало- земельн.			
		კომლი Дворов	თავი Глав			კომლი Дворов	თავი Глав	კომლი Дворов	ბოვანო Военнообл.წ.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
ანხ. ყაითმაზაშვილი ხაჯარდა	343	—	—	—	3	6	—	—	3	Дв. Кантмазашвили Заврада	
ანხ. ყაითმაზაშვილი გიორგი	343	—	—	—	1	1	—	—	1	Дв. Кантмазашвили Георгий	
ანხ. ყაითმაზაშვილი ბეჟანი	345	1	2	—	4	8	—	—	4	Дв. Кантмазашвили Божан	
112. ქუქას ხო- ფელი (ქუქი, ქუხები)	—	—	—	14	7	15	—	—	7	Чукас сопели	
ყაფლანიშვილები	810	—	—	14	7	15	—	—	7	Канцлианшвили	
113. ხინძორი (ხინძარი)	—	—	—	—	6	11	—	—	6	Хиндзори	
*დბანელი (დამანე- ლი)	329	—	—	—	6	11	—	—	6	Дбанели	
114. ხინძორთა- ლა	—	—	—	—	4	9	—	—	4	Хиндзортала	
ყაითმაზაშვილები	343	—	—	—	4	9	—	—	4	Кантмазашвили	
115. *ხული	—	—	—	23	10	28	—	—	15	Хули	
ყაფლანიშვილები	804	—	—	23	10	28	—	—	15	Канцлианшвили	
116. ხუციის ხო- ფელი	—	—	—	—	3	5	—	—	3	Хуцис сопели	
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	319	—	—	—	3	5	—	—	3	Канцлианшвили Мдыванбег Ера- сти	
117. ჯანაზიანი (ჯანაზიანი)	—	4	11	—	6	10	3	6	9	Джаназиани	
ანხ. კავთლისშვილი არდამელ	341	1	2	—	2	3	1	1	3	Дв. Канцлианшвили Ардамель	

* ხულის მოსახლეობის საერთო ჯამში შეტანილია ყაფლანიშვილების 5 აყრილი ცემატ.

* В общее количество населения Хули внесены и 5 „акрыли“ Канцлианшвили.

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. №1. Стр. №3. Е. Ткачѣншица	მემამულენი		ზარბ. წინ უხის ეს ნიშნ. Възвѣстятъ эти цѣфы	ყმები Крѣпостные				ყმების სარბოო რიცხვი Общее число крѣпостныхъ	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოჯანო Мало- земельн.			
		კაბლი Дѣлов	თავი Глав		კაბლი Дѣлов	თავი Глав	კაბლი Дѣлов	ბოჯანო Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ბელიაშვილი სენხია	341	1	8	—	1	1	—	—	1	Бегияшвили Сех- яна
ახნ. კოილიძე დათუ- ნა	341	1	4	—	1	2	1	2	2	Дв. Коиладзе Да- туна
ახნ. კოილიძე ბეჟან	342	1	2	—	1	2	—	—	1	Дв. Коиладзе Бе- жан
იმერელი	342	—	—	—	—	—	1	9	1	Имерели
ჩიკორიძე შიომ	342	—	—	—	1	2	—	—	1	Чикоридзе Шюш
118. ჯანხალჩა ჯემო	—	—	—	—	6	27	—	—	6	Джанбагча Земѣ
ყაფლანიშვილი პაპუა	327	—	—	—	6	27	—	—	6	Капладнишвили Папуа
119. ჯანხალჩა ქვეშო	—	—	—	21	11	23	—	—	11	Джанбагча Квемо
ყაფლანიშვილები	306	—	—	21	11	23	—	—	11	Капладнишвили
120. ჯვარა	—	—	—	—	8	29	—	—	8	Джвара
ყაფლანიშვილები	332	—	—	—	8	29	—	—	8	Капладнишвили

§ 38. უენიშვნები 1701/11 წლ. აღწერის შესახებ

- უენიშვნა 1, თაყ. გამ. გვ. 354. დედ-ში—დავით საყვარელიძის შესახებ ავენ-
ჯუჯუკი ნათქვამია: „უქირავს 1 $\frac{1}{2}$ საკომლო“.
- 2, გვ. 351. დედ-ში—როსტომაშვილის ქვ. ბოლნისის ერთი ყმა „ტა-
შირზეა“ ნაჩვენები.
- 3, გვ. 355. დედ-ში—სოფ. დილამაშენის უსუფა, ბეეუა, მათოზა;
ტერტერაშვილები უნდა იყვნენ, რადგან მოთავსებული
არიან სხვა ტერტერაშვილებთან, ჰყავსთ დილამაშენში
მათთან ერთად ყმები და აღნიშნულნი არიან როგორც
დათუნა ტერტერაშვილის განაყოფნი. დედ-ში მათი გა-
მომღებნი სოფ. დილამაშენში გამოანგარიშებულია 3.
- 4, გვ. 303. დედ-ში—ვარძაგარას შემდეგ წერია: „აქავ ვარძაგარას
სამეხრეო მიწა 60 დღისა“.
- 5, გვ. 350. დედ-ში—ხოხიტა; აზნ. ჩომახიშვილი უნდა იყოს (იხს-
1721 წლ. აღწ. გვ. 172).
- 6, გვ. 321. დედ-ში—ლაკლაკაშენის შემდეგ სწერია: „აქავ სამე-
ხრეო 60 დღისა“.
- 7, გვ. 333. დედ-ში—ლიყურეთის შემდეგ სწერია: „აქავ ფიტოე-
თის საყდრის ზვარი ერთი“.
- 8, გვ. 358. დედ-ში—ალავერნა ხანდამაშვილის ერთი ყმა ლორა-
შენში „ნასყიდათაა“ ნაჩვენები.
- 9, გვ. 356. დედ-ში—ლაჩინა თათოზაშვილის გამომღები ყმები მა-
ნაკერტში გამოანგარიშებულია 4.
- 10, გვ. 344. დედ ში—ზემო მიჯაში 15 მსახლობარია.
- 11, გვ. 352. დედ-ში—სოფ. საკარისში ივანა; აზნ. ავთანდილაშვი-
ლია. 1721 წლის აღწერაში იხსენიება ავთანდილაშვი-
ლი იევანას შვილი, გვ. 198.
- 12, გვ. 324. დედ-ში—საკირეს შემდეგ ნათქვამია: „აქავ საკირეს სა-
მეხრეო 60 დღისა და ზვარი ერთი“.
- 13, გვ. 307. დედ-ში—საერთო ჯამი გამომღებთა სირჩაპატში გამო-
ანგარიშებულია 11.
- 14, გვ. 325. დედ-ში—ყალამშიანის შემდეგ სწერია: „აქავ ყალამ-
შიანში სამეხრეო 60 დღისა“.
- 15, გვ. 323. დედ-ში—ყარაქილისაში მამუკა ყაფლანიშვილის გამომ-
ღებთა საერთო ჯამი ნაჩვენებია 29.
- 16, გვ. 327. დედ-ში—შავი საყდარში პაპუა ყაფლანიშვილის გამომ-
ღებთა საერთო ჯამი ნაჩვენებია 30.
- 17, გვ. 345. დედ-ში—წიფორში ალთუნაშვილი; ალთუნაშვილი 1721
წლ. აღწერით (გვ. 166) ბეენ ყაითმაზაშვილია, რო-
მელსაც ყმები ჰყავდა გარდა კრეშისა, წიფორში და შუ-
ლავერში.
- 18, გვ. 342—343 დედ-ში—ყაითმაზა, ავთანდილ, ზავრადა და გიორ-
გი კრეშში; აზნ. ყაითმაზაშვილებია (იხ. 1721 წლ.
აღწ. გვ. 166). ავთანდილის და ზავრადას თითო ყმა
ნასყიდათაა ნაჩვენები.

§ 38. Примечания и переписи 1701/11 года.

1) В подлиннике—про Давида Сакварелидзе сказано: „владеет 1 $\frac{1}{2}$ крестьянским наделом“.

3) В п.—в Диламашени Усупа, Бежуа, Матоза; должно быть Тертера-швили, т. к. помещены с другими Тертерашвили, имеют с последними в Диламашени крепостных, как выделенные от Датуна Тертерашвили.

4) В п.—после переписи Вардзагара сказано: „тут пахатной земли (самехрео) на 60 дней“.

5) В п.—Хосита—должно быть двор. Чомахишвили (см. переп. 1721 г.).

6) В п.—после переписи Лаклакашени сказано: „тут пахатной земли на 60 дней“.

7) В п.—после переписи Ликурети сказано: „тут один виноградник Питаретской церкви“.

11) В п.—в Сакариси Иагана, должно быть двор. Автандилашвили. В переп. 1721 г. значится Автандилашвили сын Иагана.

12) В п.—после переписи Сакире сказано: „тут в Сакире пахатной земли (самехрео) на 60 дней“.

14) В п.—после переписи Каламшиани сказано: „тут в Каламшиани пахатной земли (самехрео) на 60 дней“.

17) В п.—в Ципори Алтунашвили. По переписи 1721 г. Алтунашвили Бежан Кайтмазашвили, который имел крепостных в Чреши, Ципори и Шулавери.

18) В п.—Кайтмаза, Автандил, Заврада, Георгий, должно быть двор. Кайтмазашвили (см. переп. 1721 г.).

**საქართველოს
ЧАСТЬ ВТОРАЯ**

I. ქვემო-ქართლის სახელწოდება და მისი მხარეები.

§ 39. სახელად ქართლის სამეფოს იმ პროვინციის, რომელიც შეადგენს ამ გამოკვლევის საგანს, ჩვენ მივიღეთ „ქვემო ქართლი“, თუმცა თანამედროვე, ე. ი. მე-XVIII საუკ. პირველ მეოთხედის, წყაროებში, ეს სახელი იშვიათათ გვხვდება. ეს სახელი ვიპოვეთ, მხოლოდ 1720 და 1749 წ.წ. ორ სიგელში (სიძე. I—№ 215, 217); მაგიერად საბუთებში იხსენიება „ზემო ქართლი“ (ვახ. გეოგრ.-გვ. 72, 74, სადღედ. დასტ.-თავი მ ა) და „შიდა ქართლი“. (ვხგ. გვ. 276), მაშასადამე, იყო „ქვემო ქართლი“. ეს სახელი გვხვდება შემდეგი დროის საბუთებში: „ეს სომხითი და საბარათიანო არის ქვემო ქართლი“, ამბობს 1770 წლ. აღწ. (იხ. „ქვალი“ 1898 წ. № 11). ამავე სახელს უწოდებს ამ პროვინციას პროფ. ივ. ჯავახიშვილი (იხ. მისი საქართველოს ეკონ. ისტ. გვ. 300, 312 და სხვა).

მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში კი ეს პროვინცია უმეტესად იხსენიება, როგორც საბარათაშვილო, საბარათიანო, საბარათიანოს სასპასპეტო. ასეა ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიაში (გვ. 136—182) და მისსავე რუკაზე (§ 5). ესევე სახელი ეწოდება მას 1721 წლ. აღწერაშიაც (გვ. 2, 4, 97, 101). ამგვარი სახელწოდება დამყარებული იყო იმ გარემოებაზე, რომ უდიდესი ნაწილი ამ პროვინციის მამულების, აზნაურების და ყმებისა ეკუთვნოდა ბარათაშვილებს და მათგან გამოყოფილ ყაფლანიშვილებს.

რაც შეეხება სომხითს, ყაიყულს, მტკვრის გაღმა მხარეს და ელის ტერიტორიას, სადაც ბარათაშვილებს და ყაფლანიშვილებს ან სრულიად არ ყავდათ ყმები, ან ყავდათ მეტად მცირე (სომხითში), იმათი შეცულობა ქვემო ქართლის საზღვრებში აღნიშნულია როგორც ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიაში (გვ. 140, 178 182), ისე მის სოფლების სიებში და რუკაზე. 1721 წლ. აღწერით სომხითი და მტკვრის გაღმა მხარე შედიოდა მეწინავე დროში, ე. ი. ქვემო ქართლში. ბოლოს ბერდუჯი და ბანბაკი უთუოდ, როგორც ქვემო დიქნება გამოარკვეული, ქვემო ქართლს ეკუთვნოდნ.

ქვემო-ქართლში შედიოდნ შემდეგი მხარეები: ალგეთი, ბანბაკი, ბერდუჯი, დბანიხის ხეობა, თრიალეთი, მტკვრის გაღმა მხარე მისი ჩირქილოეთის ნაწილით—ყარაით, ხკვირეთი, ხომხითი, ტაშირი ლორის რაიონით, ქციხის ხეობა, ვაიყული, ყარაბულაღი. გარდა მტკვრის გაღმა მხარის სახელწოდებისა, ყველა დანარჩენი სახელწოდება აღნიშნულია ვახ. გეოგრაფიაში და ნაწილობრივ მისივე სოფლების სიებში და რუკაზე. მტკვრის გაღმა მხარის ამგვარი სახელწოდება არსადა სჩანს გარკვეულად, მხოლოდ დასტ. (თავი 3 დ) ნათქვამია, რომ „აბრეშუმის მოსავალში, რომელიც სახასო კაცისაგან ქუმი ბრ შეიკვრის გაღმა თუ გამოღმა, ამის ათისთავი სახლთხუცისის არის“. ვხგ.-ში (გვ. 184) კი

ნათქვამია, რომ მეოთხე სადროშოს საზღვარი არის „სამხრით ლოქინის ხევი და გამოღმართ კრწანისის გორაო“.

1720 წლ. ზემოხსენებულ სიგელში (სიძე. I—215) ნათქვამია: „რაც ალაგას სვეტიცხოვლის ყმა არის ზემო ქართლს, თუ ქვემო ქართლს, გაღმა-გამოღმა, მუხრანს, საბარათიანოს გინა თრიალეთს და სხვ., არა სარდალს ხელი არ აქვს“. ცხადია, რომ სიტყვები „გაღმა-გამოღმა“ გულისხმობენ მტკვრის გაღმა-გამოღმა მხარეს. ჩვენ ამ ცნობებით ვისარგებლეთ და ამ მხარეს, რომელიც მდებარეობდა მტკვრის მარცხენა მხარეზე და რომელიც შედიოდა ქვ-ქართლში, ვუწოდეთ „მტკვრის გაღმა მხარე“.

§ 40. ვახუშტის რუკაზე ყველა ზემოხსენებული მხარეები შემოფარგლულია განსაკუთრებული ხაზებით, გარდა ბანბაკის, ბერდუჯის და ლორის მხარეებისა, რომლებიც ერთმანეთში განსაზღვრული არ არიან და რომლებზედაც ქვემოთ გვაქვს ლაპარაკი (§§ 43, 44). მტკვრის გაღმა მხარე კი გაყოფილია ორად—ჩრდილოეთის და სამხრეთის ნაწილებად: სარვანიდან პირდაპირი ხაზით მრავალ წყარომდე. დასახლებული მხოლოდ არაა ლორი და სკვირეთი და, როგორც მოვიხსენიეთ, მტკვრის გაღმა მხარე.

რაც შეეხება ვახუშტის სიებს, იქ მხოლოდ სომხითი, ტაშირი, ყაიყული, ქციის ხეობა, თრიალეთი და ალგეთი (და მათი ნაწილებიც) არიან პირდაპირ დასახლებული; დანარჩენი მხარეების საზოგადო სახელი არაა აღნიშნული, მაგიერად მათი ნაწილებია (ხეობები და ხეები) ჩამოთვლილი.

თუ სიების ნომენკლატურას შეიფარდებთ გეოგრაფიაში ზემოხსენებულ მხარეების სახელებს, მივიღებთ, რომ ქვ-ქართლის მხარეებში მდებარეობდნენ:

ალგეთში: 1) ალგეთის ხეობა ტფილისამდე (სიით №№—552—576). 2) ასურეთის ხევი (№—577—592); 3) კოჯორის არე (№№—593—604); 4) ბოგვის ხევი (№№—605—609); 5) ზრბითის ხევი (№№—610—618); 6) ლორისთავის არე; (№№—619—621); 7) ხეკორდის არე (№№—622—632); 8) ხანის ხეობა (№№—633—638); 9) ლაკვის არე (№№—639—645); 10) მანგლისი და მისი არე (№№—646—663);

ღბანიხის ხეობაში: 1) მაშვერის ხეობა (№№—216—228); 2) კაზრეთის ხეობა (№№—229—234); 3) ქვეშის ხეობა (№№—235—253); 4) ბალიქის ხეობა (№№—254—271); 5) კიანეთის არე (№№—272—299); 6) ლუკუნის არე (№№—300—308); 7) ფინეზაურის ხეობა (№№—309—324); 8) ლოქის არე (№№—335—343).

თრიალეთში: (№№—457—551).

მტკვრის გაღმა მხარეს: დიდუბეს არე (№№—674—582).

სკვირეთში: ვერეს ხევი (№№—664—673).

სომხეთში: 1) ხოქორნიას ხეობა (№№—1—7); 2) ჭოქციანის ხეობა (№№—8—19); 3) შულავერის ხეობა (№№—20—47); 4) წაქარის არე (№№—48—60); 5) კაპალას არე (№№—61—72); 6) ბოლნისის ხეობა (№№—73—120).

ტაშირში: (№№—121—175).

ქციის ხეობაში: 1) ყისყალას არე (№№—344—370); 2) ჭივჭივას ხეობა №№ 371—381); 3) ირაგას ხეობა (№№—382—400); 4) მთებში (№№—401—

408); 5) კიპრუქის არე (ქს.წ.—409—413); 6) ფიტარეთის არე (წს.წ.—414—415); 7) ყურის ხევის არე (წს.წ.—416—420);

ყაიყულო: (ქს.წ.—177—215);

ყარაბულაღში: (ზურტაკეტი) (ქს.წ.—421—455);

ზოგიერთი მხარის და რაიონის სახელები ჩვენ მიერ არის შედგენილი: მხარეების—თანახმად ვახუშტის გეოგრაფიის და რუკისა, რაიონების—თანახმად ამ რაიონების თავში მოთავსებული სოფლების სახელებისა; დანარჩენი სახელები თვით ვახუშტის სიაშია.

მხოლოდ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ქვემო-ქართლის ზემოთ ჩამოთვლილი მხარეები, ბანბაკ ბერდუჯის და საფიქრებელია ლორის რაიონის გარდა, XVIII საუკ. პირველ მეოთხედში რაიმე ადმინისტრატიულ ან იურიდიულ ერთეულს არ წარმოადგენდენ. ამიტომაც, როგორც ქვემოთ დავინახავთ, მათს საზღვრებზე მდებარე სოფლებს რამდენიმე შემთხვევაში სხვადასხვა წყაროები სხვადასხვა მხარეებს აკუთვნებენ.

II.—1721 წლ. აღწერილან გამოტოვებული მხარეები

§ 41. როგორც ზემოთ იყო ნათქვამი, 1721 წლ. აღწერაში (§ 10), რომელიც შეადგენს ამ შრომის უმთავრეს წყაროს, ყაიყული, ბანბაკი, ბერდუჯი, ლორის რაიონი და ელი აღწერილი არ არიან, ამიტომ საჭიროა ამ მხარეების დასახლებულ ადგილების გამორკვევა სხვა წყაროების საშუალებით. სახელდობრ, ვახუშტის გეოგრაფიის გარდა ცნობები ამ მხარეების შესახებ მოიპოვებიან უმთავრესად: ყაიყულის შესახებ—დასტურლამალში და ვახ. სიაში და რუკაზე, ბანბაკის, ბერდუჯის და ლორის შესახებ—ვახ. რუკაზე და ელის შესახებ—დასტურლამალში და რუკაზე. ძლიერ ცოტა ცნობები ამ მხარეების ზოგიერთ სოფლებზე მოიპოვება სიგელ-გუჯრებში. ჩვენ ახლა გამოვიძიებთ იმ ცნობებს, რომლებიც მოიპოვება ზემოხსენებულ უმთავრეს წყაროებში. რაც შეეხება სიგელ-გუჯრების ცნობებს, იგინი ნაჩვენები იქნებიან სოფლების და სხვა დასახლებულ ადგილების სიაში (§ 71).

შ ა ი შ უ ლ ი

ყაიყულის სოფლები ჩამოთვლილია ვახუშტის სიაში (გვ. 466, №№ 177-215) და დასტურლამალში (თავი ს.) და აღნიშნულია ვახუშტის რუკაზე. დასტურლამალის მელიქიშვილის ვარიანტში ყაიყულის სოფლების სიის შემდეგ, პ. უმიკაშვილის სიტყვით, ცარიელი ადგილი ყოფილა, ეტყობა, რალაც ჰქვამდა (გვ. 133). თუ ვახუშტის სიასა და რუკას შორის ამ მხრივ თითქმის არაფერია განსხვავება არ არის, სიის და რუკის ცნობები ერთის მხრივ და დასტურლამალის ცნობები მეორეს მხრივ მეტად განსხვავდებიან, განსაკუთრებით სოფლების სახელწოდებებით. შედარებით სიასთან რუკაზე არაა სრულიად ნაჩვენები სოფელი (სიაში სახელი არ აქვს) და ხურუტის მაგიერ ნაჩვენებია ხუსტა ოღლის სოფელი.

მაგიერათ, დასტურლამალის და სიის შორის შემდეგი თანხმობა და უთანხმოებაა.

დასტურლამალის ცნობით ყაიყულში, ითვლებოდა 36 სოფელი და 9 ნასოფლარი, სულ 45 სახელწოდების ადგილი. დასტურლამალის შედგენიდან (1707—1709 წლ.) ვახუშტის სიის შედგენამდე ერთი ნასოფლარი (ყორყორა) გაშენებულა ორ სოფლად, ამიტომ ვახუშტის სიაში, დასტურლამალის თანახმად, უნდა ყოფილიყო 38 სოფელი და 8 ნასოფლარი, სულ 46 სახელწოდება. ნამდვილად კი ვახუშტის სიაში მოთავსებულია 39 სოფელი და 3 ნასოფლარი, სულ 42 სახელწოდება. რით აიხსნება ეს განსხვავება, ჯერ-ჯერობით გამოურკვეველია.

24 სოფელს და 3 ნასოფლარს, როგორც დასტურლამაღში, ისე სიაში ერთი და იგივე, ანუ თითქმის ერთი და იგივე სახელები აქვთ.

№ №	ვახუშტის სიით	დასტურლამაღით (თავი 6)
212	აშულას სოფელი	აშულას სოფელი—სამოურაო ნურისი
207	ბეგის სოფელი	ბეგქამთი—სამოურაო გივი მდიენისა
201	გოლი (სოფელი)	გოლის სოფ.—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილ- ლისა
194	ღევავოზი	ღევავას სოფელი—სამოურაო მოლა აბდულას შვილისა (დასტ. ვარ. ლუკასას სოფელი)
205	ღერძი ოღლის სოფელი	ღერძლო—სამოურაო ხალილასი
178	ღინარზი	ღინარზის სოფ.—სამოურაო აბედინაშვილის
204	თიქმატაში	თიქმატაში—სამოურაო შარაფადინისა
192	კირაკოზას სოფელი	კირაკოზას სოფელი—სამოურაო მანუჩარ ყაფ- ლანიშვილისა
188	მელიქბეგის სოფელი	მელიქბეგის სოფ.—სამოურაო მანუჩარ ყაფლა- ნიშვილისა
209	მერაბ აღას სოფელი	სელიმას სოფელი—სამოურაო მერაბ აღასი
183 შ.	ნასოფლარი	ნასოფლარი
და	ნასოფლარი	ნასოფლარი
215 შ.	ნასოფლარი (რუკაზე ერთი ნასოფლარი არაა)	ნასოფლარი
189	ორთლუ	ორთლუ ზემო—სამოურაო ფირმადასი
190	ორთლუ	ორთლუ ქვემო—სამოურაო ბესპაზ საგინაშვი- ლისა
197	ოქსუზი (სოფელი)	ოქსუზი—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა
185	სააკას სოფელი	სააკას სოფელი—სამოურაო ალიხანასი
206	სატანის სოფელი	სატანის სოფელი—სამოურაო ვეზირისა
211	ტაშქორფი	ტაშქორფი სამოურაო ვეზირის ძმისა
182	ფანოზას სოფელი	ფანოსას სოფელი—სამოურაო ოთარ ყაფ- ლანიშვილისა
215	ფარჩუბლუ	ფერცხლუ—სამოურაო ფარემუზის შვილის საგინაშვილისა
177	ფენჯარკუტი	ბანჯარკუტი—სამოურაო ამირ ოღლი ალი ყულისა
199,200	ყორყორა (2 სოფელი)	ყორყორა—ნასოფლარი აუშენებელი
191	ყაზანჩი	ყაზანჩი—სამოურაო ბესპაზ საგინაშვილისა
180	შანაზარას სოფელი	შანაზარას სოფელი—სამოურაო სარდლიშვი- ლის რამაზისა.
193	წყაროს სოფელი	წყაროს სოფელი—სამოურაო ოთარ ყაფლა- ნიშვილისა
181	ხატის—სოფელი	ხატის სოფელი—სამოურაო ოთარ მდიენისა

§ 42. დანარჩენი 15 სოფელი ვახუშტის სიისა და 13 სოფელი და 5 ნასოფლარი დასტურლამალისა სახელებით განსხვავდებიან და მათი შეთანახმება და შესატყვისობა ჯერჯერობით შეუძლებელია. ეს სოფლები და ნასოფლარები შემდეგია:

184	აღიზანას სოფელი	ბანო—სამოურაო როსტომისა
202	გოლი (მეორე)	თაფალასი—სამოურაო პაატასი
203	იელდიოღლი	მარქარას სოფელი—სამოურაო დურმიშხანისა.
213	კარაკოზას სოფ. (მეორე)	მისირას სოფელი—სამოურაო მზეკაბუქის
210	მოლა აბდულას სოფელი (რუკაზე ბოლა ბულას სოფელი)	მონათის სოფელი—სამოურაო ფარასი
179	მირის სოფელი	სარქისას სოფელი—სამოურ. გოგობაშვილისა
198	ოქსუზი მეორე	ფირმამადას სოფელი—სამოურაო უზბაშისა
195	რევაზის სოფელი	ყაზის სოფელი სამოურაო ფირმამადას შვილისა
196	სოფელი (რუკაზე არაა)	ყალაჩის სოფელი—სამოურაო მამედისა
186	ფარემუზას სოფელი	ყურუჩა—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილის
187	ფარემუზას სოფელი მეორე	შეუქერის სოფელი—სამოურაო აზიზას შვირისა
		ხუცის სოფელი—სამოურაო ქეშალუ ხოჯასი
		ჯიგრაშენი—სამოურაო დოლენჯიშვილისა
		ნასოფლარი—სამოურაო რძიებისა (?)
		ნასოფლარი—სამოურაო ანაყიზ ოღლისა
208	ქალის სოფელი	ნასოფლარი
183	ხოზიას სოფელი	ნასოფლარი
214	ხურუტას სოფელი (რუკაზე ხუსტა ოღლის სოფელი)	ნასოფლარი

ამ გამოკვლევაში ჩვენ ვხელმძღვანელობთ ვახუშტის რუკის და სიის ცნობებით.

ჩვენს სიაში (§ 71) ვახუშტის რუკაზე და სიაში ნაჩვენები სოფლების სახელწოდებანი დანომრილია ჩვეულებრივი რიგით. დანომრილია აგრეთვე სოფ. ბეთლემი—ჯიგრაშენი, რომელიც იხსენიება არა მარტო დასტურლამალში, აგრეთვე 1692 წლ. სიგ. (სიძვ. II—310); დასტურლამალის დანარჩენი სახელწოდებანი, როცა ისინი არ ეთანახმებიან ვახუშტისას, არიან აღნიშნული ორმაგი ნომრებით.

ბანბაკი, ბერდუჯი და ლორის რაიონი

§ 43. ვახუშტი ბატონიშვილის არც გეოგრაფიაში და არც რუკაზე ეს სამი მხარე განსაზღვრული არაა ერთი მეორისაგან. ვახუშტის სოფლების სიებში ხომ მათი სოფლები სრულიად არ არიან ნაჩვენები. გეოგრაფიაში (გვ. 136—140) მათი აღწერა იწყება ბერდუჯით, შემდეგ გადადის ბანბაკის და ლორის მხა-

რეგზე, შემდეგ ბერდუჯის მონასტრებზე და ბოლოს ხელახლა ლორის და ბანბაკის არეზე და მათ ქალაქებზე. ამგვარათ, აღწერა როგორც მხარეების, ისე მოსახლეობის, ერთმანეთში არეულია. რუკაზე სამივე მხარის დასავლეთის საზღვარი იწყება მდ. დებედას და ქციის შესართავიდან, მიყვება მდ. დებედას სამხრით ახპატა-სანანინამდე, უფლის ირგვლივ ამ ორი მონასტრის მიდამოებს. შემდეგ გადადის მდ. დებედას მარცხენა მხარეზე, მიყვება იმ მთაგორებს, რომლებიც ყოფნენ შულავერის წყლის და ფოლადაურის შემდინარე წყლებს დებედას შემდინარე წყლებისაგან, შემდეგ იმ მთაგორებს, რომლებიც ყოფნენ მდ. ტაშირის ლორის ციხის აღმოსავლეთით და დასავლეთით შემდინარე წყლებს, და შემდეგ აღმოსავლეთით მდ. ტაშირის წყლით მის და დებედას შესართავამდე*). აქედან სამხრით მდ. დებედით იმ მთა-გრებილამდე, რომელიც ყოფნენ ტაშირის წყლის შემდინარე წყლებს მდ. ბანბაკის შემდინარე წყლებისაგან და ბოლოს დასავლეთით ამ მთა-გრებილით აბოცის მთაგრებილამდე.

რუკაზე ამ საზღვრებში მოქცეულია შემდეგი ქალაქები, დაბები და სოფლები: აგო, არდუზა, აქორი, ბანბაკი, ბერდიკი (ბერდუჯი), ბოიალსა, გატეხილი ხიდი, ლორე, უწუნი, შიდაკარი. ამათ უნდა დაემატოს ახპატი, სანანინი, ბაშბეუქი და ვართაპეტის სოფელი, რომელთაგან პირველი სამი რუკაზე სომხეთის საზღვრებშია მოქცეული, ვართაპეტის (ვარაპეტის) სოფელი კი მხოლოდ 1693 და 1792 წლ. სიგელებში (სიძვ. I-365,—368). გარდა ამისა, სანანინი და ბაშბეუქი სიბრტე სომხეთის რაიონშია მოქცეული (№ 18—19). რომ ახპატი, ბაშბეუქი, სანანინი და ახპატის მეზობლათ მდებარე (იხ. სიძვ. I № 366) ვართაპეტის სოფელი სომხეთში კი არა, ბერდუჯის მხარეში იმყოფებოდნენ, მტკიცდება მით, რომ ვხვ. ახპატი და სანანინი (გვ. 138) ბანბაკ-ბერდუჯის მხარის საზღვრებშია ნაჩვენები, ახპატი მდებარე მდ. დებედას მარჯვენა მხარეზე, როგორც 1693 წლ. სიგელიდან (სიძვ. I-366,368) სჩანს, ეკუთვნოდა ბორჩალოს მებატონებს, მეფეს იგი ჩამოურთმევია და გადაუცია ზურაბის შვილებისათვის. ვართაპეტის სოფელი, იმავე სიგელების თანახმად, ახპატის მეზობლად მდებარე, ეკუთვნოდა ზურაბის შვილებს და, როგორც ასეთი, ბერდუჯის მხარის ყოფილა. რაც შეეხება ბაშბეუქს, იგი მდებარეობდა, როგორც ქვემოთ დავინახავთ, ლორის რაიონის უცილობელ სოფელთა (ბოიალსა და არდუზას) შუა და ამიტომ შედიოდა ტაშირში.

ამ სოფლების მიკუთვნება ვახუშტის ზოგიერთ შრომაში სომხეთისადმი აიხსნება უთუოდ იმიტომ, რომ ახპატის და სანანინის მონასტრები ეპყრათ სომხებს (გეოგრ. გვ. 138), ბაშბეუქის და სანანინის სოფლები სომეხ მებატონებს არლუთაშვილებს (სია № 18—19), ამასთან ისინი მდებარეობდნენ სომხეთის და ბერდუჯის საზღვარზე (§ 40).

მხედველობაშია აგრეთვე მისაღები ის გარემოება, რომ ტაშირის ყველა ის სოფლები, რომლებიც ლორის რაიონს არ ეკუთვნოდა (§ 44), და აგრეთვე

*) ტაშირის წყლით მის და დებედას შესართავამდე საზღვარი მიღებულია ვახუშტის რუკის თანახმად, თუმცა საფიქრებელია სინამდვილეში, ტაშირის წყლის შემდინარე წყლებიდან დაწყებული საზღვარი მიდიოდა პირდაპირ სამხრით ბანბაკის მთაგრებილამდე და შემდეგ აღმოსავლეთით ამ მთა-გრებილით, მდ. დებედამდე.

სომხითის სოფლები, თითქმის ყველა აღნიშნულია 1721 წლ. აღწერაში; რომ აქ ჩამოთვლილი სოფლები სომხითის ანუ საბარათაშვილოს ტაშირის ყოფილიყენენ, იმათი ნაწილი მიინც უთუოდ მოქცეოდა ამ აღწერაში (§ 10).

§ 44. გამოსარკვევია მხოლოდ: 1) რა საზღვარი იყო ბანბაკსა და ბერდუჯის შორის, 2) რომელ მხარეს ეკუთვნოდა ლორი და 3) რა და რა სოფელი შედიოდა ამ სამ მხარეში. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიული რუკით, ბანბაკის აღმოსავლეთის საზღვარი და ბერდუჯის დასავლეთ-სამხრეთის საზღვარი მიყვებოდა იმ მთაგორებს, რომლებიც ყოფენ მდ. კარპის აღმოსავლეთით დებედას შემდინარე წყლებს ბერდუჯის მთაგრეხილამდე. ეს საზღვარი ბუნებრივია და ამიტომ მისაღებიც. მაშინ ბანბაკის მხარეში ვახუშტის რუკის თანახმად რჩება მხოლოდ ერთი დასახლებული ადგილი, სახელდობ ქალაქი ბანბაკი.

ლორის რაიონის საზღვრების გამოსარკვევად საჭიროა გავიხსენოთ, რომ ბერდუჯის მხარე, იგივე ბორჩალო, არ გადადიოდა მდ. დებედას მარცხენა მხარეზე (იხ. §§ 45, 48). ამიტომ ყველა ის სოფლები, რომლებიც ვახუშტის რუკაზე მოქცეული არიან დებედას მარცხენა მხარეზე და რომლებიც გამოსაზღვრული არიან როგორც სომხითის, ისე ტაშირის მხარეებიდან, უნდა ვიგულისხმოთ ლორის რაიონად. ამ საზღვრებში ნაჩვენებია შემდეგი დასახლებული ადგილები: შიდაკარი, აკორი, აგო, არდუზა, უტუნი, ბოიასა და ლორე. ამ მხარის საზღვრები გამორკვეულია ზემო ნათქვამიდან. ჩამოთვლილ სოფლებს უნდა დავმატოთ: 1) ბაშბეუცი, რომელიც ვახუშტის რუკით მოთავსებულია სომხითის საზღვრებში, მაგრამ ნამდვილად კი იგი მდებარეობდა ლორის რაიონის შუა ვულში ამ მხარის უცილობენ სოფ. ბოიასა და არდუსას შორის (იხ. პროფ. ჯავახიშვილ. ისტორ. რუკა) და 2) ბარქადარა (იხ. ქვემოთ (1657 წლ. სიგელზედ).

მაშასადამე, ზემოხსენებულ სოფლებიდან ბერდუჯის მხარეში მდებარეობდა ქალ. ბერდიკი და სოფ. გატეხილი ხიდი. ამას უნდა დავუმატოთ ახპატი, სანანინი და ვართაპეტის (ვარაპეტის) სოფელი, რომლებიც მდებარეობდნენ მდ. დებედას მარჯვენა მხარეზე და რომლებიც ამიტომ ტერიტორიალურად ეკუთვნოდნენ ბერდუჯის მხარეს.

თუ ლორის რაიონის ზემოხსენებულ სოფლებს შემოვავლებთ საზღვრებს პროფ. ივ. ჯავახიშვილის და რუსეთის გენერალური შტაბის რუკების თანახმად, გამოვა, რომ ლორის რაიონს საზღვრავდა ჩრდილოეთით სომხითი და აღმოსავლეთით სომხითი და ბერდუჯი, დასავლეთით სომხითი და ტაშირი. რადგან ბერდუჯის მხარე მდინარე დებედის მარცხენა მხარეზე არ გადადიოდა, ამიტომ ლორის რაიონი უნდა მივაკუთვნოთ ან ტაშირს, ან სომხითს.

უფრო სამართლიანი იქნება, თუ ამ რაიონს მივაკუთვნებთ ტაშირს, როგორც ამას ადასტურებს 1657 წლ. სიგელი (საისტ. მ. 1924 წ. I გვ. 173), სადაც ლაპარაკია ტაშირის საბარათაშვილოს და სალოროს (ლორის სახანოს) სოფლებზე და სადაც ნათქვამია: „ავდარასა და ბარქადარას შუა საქარავნო დიდი შარა რომ გაიარს, მარჯვნივ საბარათაშვილოსკენ საბარათიანო არის და მარცხნივ ბარქადარა დარჩება. ის სალორო არის; ყანლუჯის გზა რომ შეიარს, იმის ზედათი საბარათაშვილო არის, რასაც ლელვარი გადმოხედაეს, სასომხითოა

არის, იმის გარდა ის ლორისა არის, და ნურავინ ეცილებს“. არც ვახუშტის რუკაზე და არც სხვა ჩვენ მიერ განხილულ საბუთებში ავდარას, საქარაენო და ყალუნჯის გზების მდებარეობა ნაჩვენებია არ არის, მაგიერად პარქადარა იხსენიება დასტურლამალში (თავი კე), როგორც მდებარე აილარბეგის ხეობაში ე. ი. ტაშირში და 1703/9 წლ. სიგელში (სიძე. III (№ 437), რომელიც ბატონიშვილს ვახტანგს მიუცია სამოურაოდ გივი თუმანიშვილისათვის, როგორც ტაშირის ნასოფლარი; ამიტომ ცხადია, რომ ლორის რაიონი ტაშირის მხარეს ეკუთვნოდა.

როგორც უკვე იყო ნათქვამი, ბანბაკი და ბერდუჯი ერთ სახანოს შეადგენდა და ლორის რაიონი ცალკე ერთეულს (§ 10) და იმათი აღწერა არ ხდებოდა სომხეთის აღწერასთან ერთად. ამით აიხსნება ის, რომ, თუმცა ტაშირი 1721 წელს იყო აღწერილი, მაგრამ მისი ის ნაწილი, რომელიც შეადგენდა ლორის რაიონს, აღწერაში არ მოქცეულა.

ელის ტერიტორია:

§ 45 ამ შრომის მესამე ნაწილში, სახელდობ ქვ-ქართლის მოსახლეობის სტატისტიკაში, გამოკვლეული იქნება, რომ დასტურლამალის ცნობებით ელის ხალხი მოსახლეობდა 76 თაბუნში, ამ რიცხვში არ შედიოდა ბერდუჯის და ბანბაკის მხარეებში მობინადრე ელი. დასტურლამალში მოხსენებული თაბუნებიდან ვახუშტის რუკაზე და სოფლების სიაში აღნიშნულია მხოლოდ რამდენიმე მოსახლეობა, სახელდობ:

ქციის ხეობაში:

ალავერი (ვზრ, სიით მე-344 წინ)—დასტურლ. ცნობით—1 თაბუნი
ნაჯბადინი (იქვე) „ „ „ 2 „

ალგეთში:

ამირ ხასლუ (ვზრ, სიით 552 წინ)—დასტურლ. ცნობით 1 თაბუნი
სარვანი (იქვე) „ „ „ 1 „

მტკვრის ვალმა

დემეურჩი ასანლუ (ვახ. კახ. რ., სიით 682 შემდეგ)— 6 თაბუნი

ღბანისხის ხეობაში:

ნასიბლუ (ვზრ, სიით 216 წინ)—დასტურლ. ცნობით— 1 თაბუნი

ხომხითში:

დურღაია მირასან (ვზრ, სიით 72 შემდეგ.) „ 2 თაბუნი

სულ „ „ 15 ცალკე თაბუნი

პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიული და თანამედროვე რუკით და 1930 წ. აღმინისტრ. დაყოფით შესაძლებელია აღვადგინოთ მდებარეობა ელის შემდეგი სოფლებისა და თაბუნებისა, რომლებიც მოხსენებული არიან დასტურლამაში.

ქციის ხეობაში:

არუხლუ—სოფელი რატევის ალმ. (ჯავ. თ. რ., 1930 წ. აღმ. დაყ. გვ. 51)		
ლიუქსენბურგის რაიონში	"	2
ქოლაგირი—სოფელი არუხლოს ალმ. (იქვე)	"	1

- ალგეთისა და მტკვრის გაღმის ხაზღვარზე:

ქაფანაქი 2, მტკვრის პირად ბაიდარის ალმ. (ჯავ. თ. რ., 1930 წ.)		
აღმ. დაყ. გვ. 60) ტფილისის რაიონში.	"	6
ქოსალო სოფელი (იქვე)	"	1

სომხეთში:

სარაჯლუ—სოფ. შულავერის ჩრდილ.-დასავლ. (ჯავ. თ. რ., 1920 წ. აღმ. დაყოფ. გვ. 53) ლიუქსემბურგის რაიონში.	"	1
ქეშალუ (ქოჩლო) სოფ. მირასანის დასავლ. (იქვე)	2	"

სულ—13 თაბუნი

ამგვარად, ელის 76 თაბუნიდან, რომლებიც ნაჩვენებია დასტურლამალში, მხოლოდ 28 თაბუნის მდებარეობა შეიძლება ვცნათ ალგენილად..

სახელდობ ამ 28 თაბუნიდან მოქცეული იყვნენ: ალგეთში 3, ქციის ხეობაში 6, მტკვრის გაღმა მხარეს 13, სომხეთში 5 და დაბნისის ხეობაში 1 თაბუნი. საფიქრებელია, რომ დანარჩენი თაბუნებიც მოქცეული იყო ზემოხსენებულ მხარეებში (შესაძლებელია დბანისის გარდა) და ბანბაკისა და ბერდუჯის მხარეში. უკანასკნელი მხარეები მისაღები არიან თანახმად ვხ გეოგრ. ცნობებისა (გვ. 138). დასტურლამალში მათი შეუტანლობა აიხსნება იმით, რომ ბანბაკი და ბერდუჯი ცალკე სახანოს შეადგენდნ და იმათი აღწერა არც საზოგადოთ ქართლის სამეფოს აღწერაში და არც ქართლის ელის აღწერაში არ შედიოდა. (§ 10).

ვახუშტი ბატონიშვილს თავის გეოგრაფიაში ორი ცნობა აქვს მოყვანალი იმის შესახებ, თუ როდის დასახლდა ქვემო ქართლში ელის ხალხი: „ოდეს მიუხენა შაჰაბაზ მეფე გიორგის, მოიყვანა ელნი ბორჩაღლუ, დასხნა აქ და ამით ეწოდა ბორჩაღლუ“ (გვ. 138). ეს ცნობა შეეხება XVII საუკ. პირველ ათიან წლებს. „ნახილურს ქვევით ქციის ამიერ-იმიერ კიდეს სახლობენ ელნი მამადნი, მოხარკენი და მოლაშქრენი მეფისანი, არამედ ბაირდის სულტანი, რომელი დასხნა შაი სეფიშ ალაგარს (შეცდომით ნათქვამია „აგლაბარს“) ქვევით ნაჯაბადინამდე და ეკლესია ნაზარამდე“ (გვ. 168). ეს ცნობა ეკუთვნის იმავე საუკუნის ოცდაათიან წლებს.

რადგან არ არის ცნობა, რომ ქვ.-ქართლში მანამდე ყოფილიყოს ელი, ამიტომ ცხადია, ის ელი, რომელზედაც ლაპარაკია მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედის წყაროებში (დასტურლ., ვახუშტის გეოგრაფია, რუკები და სიები), ნაწილია იმ ელის შთამომავლობისა, რომელიც დაუსახლებია იქ შაჰ აბაზს და შაი სეფის.

ამასთანავე ცხადი ხდება, რომ დასახლებიდან (მე-XVII საუკ. პირველ მეოთხედში) მე-XVIII საუკუნის დასაწყისამდე ე. ი. დაბლობით 70—100 წლის განმავლობაში ამ ხალხს გადაულახავს პირველად მიჩენილი საზღვრები და დაუპყრია ახალი ადგილები. დასავლეთით ისინი გადასულან სომხითში და მისულან შულავერამდე, ერთ მთიანს (ნასიბლუ) დბანიის ხეობამდისაც მიულწევია. მაგრამ განსაკუთრებით ისინი გაწეულან ჩრდილოეთისაკენ ქციის ხეობაში, და ალგეთში და აღმოსავლეთისაკენ. უკანასკნელ შემთხვევაში გასულან მტკვრის ვალმაცე. ი. მოკიდებიან ლილოების სამხრეთის და ყარაიის მიწა-წყალს, სადაც უფრო კარგი საძოვარი ადგილები იყო და სადაც რუებიც იყო გაყვანილი.

გარდა ამისა ვახ. რუკაზე და სოფლების სიაში აღნიშნული არიან ელის შემდეგი სოფლები და ობები, რომლებიც ცხადად დასტურლამალში არ არიან დასახელებული, მაგრამ რომლებიც, საფიქრებელია, შედიოდნ მდივანბეგის მიერ აღწერაში (დასრ. თავი ნდ):

ალგეთში:

ბაგრატიისა—2 ობა (სიით 552 წინ), საყალტუთინი—2 ობა, (იქვე).

სოლანლული (ყურყუთა) ობა (ვზრ, სიით 552 წინ), უსახელო 2 ობა (ვზრ), ლეინკრობი 4 ობა (სიით 552 წინ).

ქციის ხეობაში

ბაიდარი-„რუებზე“ 7 ობა (ვზრ, სიით 344 წინ), სულთნის 2 ობა (იქვე).

მტკვრის ვალმა:

ლოკინის ხევი—1 ობა (ვზრ, სიით 683 შემდეგ)

სომხითში

ალალაჩი—20 ობა (სიით 1 წინ), მოლის ობა (ვზრ, სიით 2 წინ).

ყულარები—6 ობა (ვზრ, სიით 20 წინ).

ვახ. რუკაზე და სიაში ელის მოსახლეობა აღნიშნულია „ობებად“, სულ 67 ობა. ნათლად არ სჩანს, რას შეეფერებოდა ობა, —სოფელს, თაბუნს, თუ მხოლოდ რომელიმე მათ ნაწილს (იხ. III ნაწილი).

ჩვენ ამ გამოკვლევაში ვსარგებლობთ დასტურლამალის ცნობებით. რუკის და სიის ცნობები მოგვყავს როგორც პარალელური. სიაში (§ 71) დასტურლამალში აღნიშნული სოფლები დანომრილია ჩვეულებრივი ნომრებით. ვახ. სიის და რუკის ცნობები კი, როცა ისინი არ ეთანხმებიან დასტურლამალის ცნობებს, აღნიშნული არიან ორმაგი ნომრებით.

III. ქვემო ქართლის საზღვრები

§ 46, ჩრდილოეთის საზღვარი: ამ მხრით ქვ.-ქართლს ესამზღვრებოდა ქართლის სამეფოს მეოთხე სადროშო და კახეთი; იწყებოდა ბაკუ-ლიანის და თორის მთაგრებილების შესართავიდან, სადაც გამოდის მდ. ქცია, გაჰყვებოდა აღმოსავლეთით თორის და არჯეენის მთა-გრებილებს კლდექარის მთამდე და დიდგორის მთაგრებილს მის და სხალნარის მთაგრებილის შესართავამდე, შემდეგ ჩრდილოეთით დიდგორისავე მთაგრებილით მის და სათოვლის და სხალდიდის მთაგრებილების შესართავამდე. აქედან საზღვარი მიდიოდა აღმოსავლეთით სხალდიდის მთაგრებილით, უხევედა ახალდაბას და თხილოვანს დასავლეთით და წავკისის და შინდისის მთაგორებით მიაღებოდა მტკვარს. აქედან საზღვარი აყვებოდა მტკვარს ჩრდილოეთით ხევეძმარამდე, შემდეგ, აღმოსავლეთით ხევეძმარას, აღმოსავლეთ-სამხრეთით მთა გორებს და ქვითკირის ლილოს ჩრდილოეთ მოუხევედა სამხრეთისაკენ.

აღმოსავლეთის საზღვარი: ამ მხრით ქვ.-ქართლს ესამზღვრებოდა კახეთი და ყაზახი. იწყებოდა ქვიტკირის ლილოს ჩრდილოეთით, იქვე მოუხევედა სამხრეთ-აღმოსავლეთით, გადაჭრიდა ლოქინის ხეეს და სამაგარის მთაგრებილით და ჩაიღვიარის მთით მიაღებოდა მრავალწყაროს, მრავალწყაროდან საზღვარი გაჰყვებოდა დავით გარეჯის მთაგრებილს მწარე წყლამდე. ეს საზღვარი ყოფდა მტკვრის შემდინარე წყლებს იორის შემდინარე წყლებისაგან. აქედან საზღვარი მიდიოდა დასავლეთ მწარე წყლით მის და მტკვრის შესართავამდე, შემდეგ ჩრდილოეთით მტკვრით ამ მდინარის და ქციის შესართავამდე გატეხილ ხილთან, შემდეგ საზღვარი მიყვებოდა სამხრეთით ბერდუჯის მცირე მთაგრებილის მის და ერეენის მთაგრებილის შესართავამდე. ეს საზღვარი ჰყოფდა დებედას შემდინარე წყლებს აღსტაფურას და ინჯიას შემდინარე წყლებისაგან.

სამხრეთის საზღვარი: ამ მხრით ქვ.-ქართლს ესაზღვრებოდნენ ყაზახი, სომხეთი და ყარსი; საზღვარი იწყებოდა ბერდუჯის და ერეენის მთაგრებილების შესართავიდან, მიდიოდა დასავლეთით ერეენის მთაგრებილით მისი და ჯერ აბოცი მთაგრებილის შესართავამდე, შემდეგ ერეენის და აღაბაბის (გეოგრ. გვ. 180, რუკით ბანის) მთაგრებილების შესართავამდე. ერეენის მთის აღმოსავლეთის ნაწილი ჰყოფდა მდ. დებედას და მდ. ბანბაქის შემდინარე წყლებს არეზის შემდინარეებისაგან.

ამ მთის დასავლეთის ნაწილი კი აბოცის მთაგრებილიდან აღაბაბის მთაგრებილამდე წყლების გამყოფ მთად არ ითვლებოდა, რადგან არეზის (ახლანდელი არაქსი) შემდინარე ყაიყულის წყლებს სათავე ქონდათ ამ მთის ჩრდილოეთით, ყაიყულში.

დასავლეთის საზღვარი: ამ მხრით ქვ.ქართლს ესაზღვრებოდა ყარსი და ჯავახეთი; საზღვარი იწყებოდა ერევნის და ალაბაბის მთაგრეხილების შესართავიდან, მიდიოდა ჩდილოეთით ალაბაბის მთაგრეხილით ამ მთის და ნიალისყურის მთაგრეხილის შესართავამდე, შემდეგ აღმოსავლეთით ნიალისყურის მთაგრეხილით, უვლიდა სამხრით ტაშალანის ტბას და მიადგებოდა ბოლოლის მთაგრეხილის. აქედან საზღვარი მიდიოდა ჩდილოეთით ბოლოლის მთაგრეხილით იმ პუნქტამდე, რომელიც ყოფს მაშავერის და ტაშირის წყლის შემდინარე წყლებს სალამოს ტბაში შემდინარე წყლებისაგან. შემდეგ საზღვარი მიდიოდა ჩრდილოეთით, გადაქრდა ფანაეარის ტბას, უვლიდა აღმოსავლეთით სამსარის მთას, დასავლეთით ტბისყურის ტბას და მიადგებოდა ბაკულიანის მთაგრეხილს, სადაც გამოდიოდა მდ. ქცია. ეს საზღვარი ყოფდა ყაიყულის (არპაჩის), ტაშირის, მაშავერის, ზურტაქეტის, ქციის შემდინარე წყლებს პალაკაციოს, ტიშალანის, სალამოს ტბის და ჯავახეთის მტკერის შემდინარე წყლებისაგან.

§ 47. ქვემო-ქართლის ზემოთ დასახელებულს ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთის საზღვარს ეწინააღმდეგება ზოგიერთი წყაროების ცნობები.

1. 1721 წლ. მეწინავე დროშის აღწერაში მოთავსებულია იმ რაიონის რამდენიმე სოფლები, რომელიც მდებარეობდნენ დიღმის წყალის მარჯვენა მხარეზე სხალდიდის მთაგრეხილის და ახალ-დაბა-შინდისის ჩრდილოეთით (წოდორეთი, ბევრეთი*, ლისი, წავკისი, მწყნეთა). რომ ეს რაიონი ეკუთვნოდა არა მეწინავე სადროშოს, არამედ მეოთხისას, ამას ადასტურებენ: 1) ვახუშტის რუკა (№ 105—12), სადაც სადროშოების გამსახლერელი ხაზი—წითელი მელანი—გაგლებულია სწორეთ დიდგორის, სათოვლის და სხალდიდის მთაგრეხილების შესართავიდან სხალდიდის მთაგრეხილით, შემდეგ ახალდაბას დასავლეთ და ბოლოს წავკისის და შინდისის მთაგორებით მტკერამდე; 2) სოფლების სია იმავე ვახუშტისა, სადაც ზემოხსენებული სოფლები (წავკისის გარდა) მოთავსებულია მეოთხე სადროშოს სოფლების ნუმერაციაში (იხ. გვ. 471, № № —1—4, 11); 3) ვახუშტის გეოგრაფია (გვ. 184), სადაც მეოთხე სადროშოს სამხრეთის საზღვარი ამგვარადაა აღნიშნული:—კრწანისის გორა, შინდისის გორა, წავკისის გორა, მწყნეთის გორა, და სკვირეთის ჩრდილოთ კერძი სხალდიდამდე, სხალდიდიდამ დიდგორის მთამდე მიყოლით ერიქალის მთა და სხვა.

რომ მხოლოდ 1721 წლ. აღწერით შეუძლებელია ვისარგებლოთ ამ შემთხვევაში, ამას ამტკიცებს ის, რომ ამავე აღწერაში კიდევ არის შემთხვევა, როდესაც მეოთხე სადროშოს უცილობელ სოჭლის მცხოვრებნი მოთავსებულნი არიან მეწინავე სადროშოში. სახელდობრ, სოფ. ქარელი (ვხ. სიით 126 გვ. 473-დამის ხევის რაიონი). იქ გადასახლებულან ბაშინჯახიდან (ქვემო ქართლის სოფელი) დედოფლის ყმები. შესაძლებელია, სამხედრო ბეგარის და გადასახადების მხრივ ქარელში გადასახლებული ბაშინჯალენი მეწინავე სადროშოში ითვლებოდნენ, მაგრამ ტერიტორიალურად ისინი მეოთხე სადროშოში ცხოვრობდნენ.

* ბევრეთი ვახუშტის რუკაზე ნაჩვენებია დიღმის წყალის მარცხენა მხარეზე; ნამდვილად კი ის მდებარეობს დიღმის წყლის მარჯვენა მხარეზე (იხ. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიული და რუსეთის გენერალურის შტაბის რუკები).

შესაძლებელია, ამგვარივე მდგომარეობა იყო ზემოხსენებული ოთხი სოფლის (გარდა წავკისის) ყმების შესახებაც, მაგრამ ეს საკითხი უფრო სამხედრო წესებს და ვადასახადების რიგს ეკუთვნის, ვიდრე განსაზღვრული პროვინციის მოსახლეობის და მფლობელობის აღნუსხვას.

2. ვახუშტის რუკით კრწანისი, პაწისი და წავკისი მეოთხე სადროშოში არიან მოთავსებული. იმისივე შედგენილი სოფლების სიაში კი სამივე 'ოფელი მოქცეულია ქვემო-ქართლის ალგეთის მხარის კოკორის რაიონში (№№ — 594, 595, 596). წავკისი 1721 წლ. მეწინავე დროშის აღწერითაც ქვემო-ქართლის სოფელია. ამ სოფლებიდან მხოლოდ წავკისი შეიძლება მივაკუთნოთ ქვემო-ქართლს, რადგან იგი მდებარეობს ქვემო ქართლის და მეოთხე სადროშოს საზღვარზე იმ მთების სამხრით, რომელიც ჰყოფს სოლოლაკის წყლის სამხრეთის ორ შტოს. კრწანისი და პაწისი კი ამ მთების ჩრდილოეთით მდებარეობენ, ამიტომ მათი ადგილი მეოთხე სადროშოში უნდა ყოფილიყო.

3. იმავე რუკაზე მეწინავე და მეოთხე სადროშოების გამსაზღვრელი წითელი ხაზი შინდისიდან მიდის მტკვრით არა ჩრდილოეთით, არამედ სამხრით სარვანამდე, აქედან პირდაპირი ხაზით აღმოსავლეთით მრავალწყარომდე. ამგვარად გამოდის, რომ მტკვრის გაღმის ის ნაწილი, რომელიც მდებარეობს სარვან-მრავალწყაროს ჩრდილოეთით და რომელიც შეიცავს დიდუბეს, ლილოებს, ნავთლულს, ღომელაურს და ლოჭინის ხევს, ქვემო-ქართლის გარეშე იყენენ. რომ ეს მხარე ქვემო-ქართლის ნაწილს შეადგენდა, ამას ადასტურებენ: 1) 1721 წ. აღწერა, სადაც ყველა ეს სოფლები ჩამოთვლილია, როგორც მეწინავე დროშის სოფლები; 2) ვახუშტის სოფლების სია, სადაც ისინი მოთავსებული არიან ქვემო-ქართლის სოფლებ შორის (§ 20 №№ — 674 — 682) და 3) ვახუშტისავე გეოგრაფია (გვ. 178—180), სადაც ნათქვამია, რომ გარდაბანში—საბარათიანოს სასპასპეტოს ნაწილში—შედის ლილოებიო.

§ 48. გარდა ამისა გამოსარკვევია ბანბაკის და ბერდუჯის მხარების მდგომარეობა, ე. ი. შედიოდნენ ეს მხარეები ქვემო-ქართლის ფარგლებში, თუ არა, უფრო სწორად რომ ვსთქვათ—შედიოდნენ თუ არა ესე მხარეება ქართლის სამეფოში, რადგან თუ ეს უკანასკნელი 'საკითხი დადებითად გადაიჭრა, მაშინ თავის თავად დადებითად უნდა გადაიჭრას პირველი საკითხიც, იმიტომ რომ ბერდუჯი და ბანბაკი, როგორც მდებარე ქართლის სამეფოს აღმოსავლეთ სამხრეთის განაპირა საზღვარზე, უდგებოდნენ მხოლოდ ქვემო-ქართლს.

ამ მხარეების შესახებ ცნობებზე ვახუშტის მეტად ბუნდოვანად აქვს მოყვანილი: „საზღვარი ქართლისა, ამბობს ვახუშტი, ბერდუჯის მდინარეა, ვიწყით მუნითგან წერა“ (გვ. 136). „ალჯაყალა პირველ აღაშენა იაყუფ ყეენმა და შემდგომად ოდეს მიუხვნა შაპბაზ მეფე გიორგის, მან მოიყვანა ელნი ბორჩალუ, დახნა აქ, და ამით ეწოდა ბორჩალუ“ (გეოგ. გვ. 138), „ბერდუჯის მდინარის აღმოსავლეთის კიდე უპყრავთ ბორჩალუთა, დასავლეთის კიდის კერძი უპყრავს მეფესა ქართლისასა, ვიდრე ხუნანამდე. ხოლო მთა მცირე ბერდუჯისა ძეს ჩრდილოეთით და სამხრით და მიადგების ერეენის მთას, აღმოსავლეთის კერძი მთისა ამისა არის რანისა და დასავლეთ კერძი არის ბერდუჯისა, განა არს ძველად საერთო ხუნანისა, შემდგომად აქვნდა თვისი ერისთავი, რომელსა იტყვიან

აწინდელსა ხანსა“ (გვ. 140—142). „გარდაბანი არს საზღვრით აღმოსავლეთით მტკვარი და ხუნანის გამართებით ბერდუჯის აღმოსავლეთის მცირე მთა“ (გვ. 178). ამ ცნობებიდან სჩანს, რომ მდ. ბერდუჯის აღმოსავლეთის ნაპირზედ ცხოვრობდნენ ბორჩალონი, დასავლეთის ნაპირზე მდებარეობდა ქართლი, ბერდუჯის მცირე მთის აღმოსავლეთით რანი მდებარეობდა, იმის დასავლეთით ბორჩალო, მაშასადამე ბორჩალო მდებარეობდა მდინარე ბერდუჯის და ბერდუჯის მცირე მთის შუა. უნდა ითქვას, რომ ძველად, როგორც სხვაგან, ისე საქართველოში საზოგადოდ საზღვრებად მდინარეები კი არ იყო მიჩნეული, არამედ მათი გამყოფი მთები. ამიტომ როცა ვახუშტი ბატონიშვილი ამბობს, ქართლის საზღვარი ბერდუჯი მდინარეაო, უნდა ვიგულისხმოთ, იგი ამ დროს ფიქრობდა არა მდინარის კალაპოტზე, არამედ მის და მის შემდინარე წყლების არეზე; შემდეგ ბერდუჯის მხარე, ძველად ხუნანის საერისთაოს, ე. ი. ქართლის სამეფოს პროვინციის ნაწილს შეადგენდა, რომელსაც შემდეგ თავისი ერისთავი ყავდა, ვახუშტის დროს ხანად წოდებული. რომ ბორჩალოს, იმავე ბერდუჯს, თავისი ხანი ჰყავდა, ეს ისტორიული საბუთებიდანაცა სჩანს (იხ. ზემოთ მოყვანილი სიგელები სიძვ. I 365,—368). მაგრამ იმავე საბუთებიდან ისიც სჩანს, რომ ეს ხანი და სახანო ქართლის მეფის ქვეშევრდომი იყვნენ. ახპატის და ვართაპეტის (ვარაპეტის) სოფლები, რომლებიც მდებარეობდნენ მდ. ბერდუჯის აღმოსავლეთის ნაპირზე, ე. ი. ბორჩალოში, საქ. მეფეს ჩამოურთმევია ბორჩალოს მეპატრონესაგან და მიუცია პაპუნაბეგ და რევაზ ბეგისათვის (ზურაბიშვილებისათვის). 1693 წელს კი დავა არღუთაშვილებსა და ზურაბიშვილებს შორის ამ ორ სოფლის შესახებ შეფეს გადაუწყვეტია ზურაბიშვილების სასარგებლოდ.

ამისვე ადასტურებს 1770 წლ. ქართლ-კახეთის მოკლე აღწერა, რომელიც გაუგზავნია მეფე ერეკლეს რუსეთის მთავრობისათვის და სადაც ბანბაკ-ბერდუჯი ნაჩვენებია, როგორც მისი სამფლობელოს ნაწილი (იხ. ხახანაშვილის წერილი—„კვალი“ 1898 № 11): „არის ბორჩალო და ფანბაკის ხეობა, ნათქვამია ამ აღწერაში, ერთი მთელი სახანო. ამისი კაცი მრავალი დაფანტულია სხვის თემში და ახლა არის 2560 სომხით (თურთ)“.

ბოლოს, რომ ეს ასე იყო, ამას ამტკიცებს ვახუშტისავე რუკა, სადაც ქართლის სამეფოს საზღვრად აღნიშნულია არა მდ. ბერდუჯი, არამედ ბერდუჯის მთა, და მთელი ბანბაკი და ბორჩალოს მხარე მოქცეულია ქვ-ქართლის ფარგლებში.

§ 49. რომ გავითვალისწინოთ, რა ფართობი ეკავა ქვ-ქართლის პროვინციას მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში, საპიროა მისი ზემოაღნიშნული საზღვრები შევადაროთ რუსეთის გენერალურ შტაბის მიერ გამოცემულ რუკებს. არ უნდა დავივიწყოთ ხოლმე ერთი გარემოება, რომელზედაც ზემოდაც გვქონდა ლაპარაკი. ძველად საზღვრები, როგორც სამეფოების, ისე მხარეების და თემების, მიჰყვებოდნენ ბუნებრივ ხაზებს, უმეტეს შემთხვევაში მთაგრეხილებს, ამიტომ იქ, სადაც მე-XVIII საუკუნის საბუთებში ან რუკებზე ნათლად არ სჩანს, რა და რა ხაზია საზღვრების პუნქტებად ნაჩვენებები, ჩვენ თანამედროვე რუკებზე უნდა გავყვეთ მდინარეების გამყოფ მთებს და მთაგრეხილებს.

თუ მე-XVIII საუკუნის პირველი მეოთხედის საბუთების და რუკების მიხედვით გავყვებით რუსულ რუკებს, მაშინ ქვემო-ქართლის საზღვრები შემდეგნაირად წარმოგვიდგება:

ჩრდილოეთის საზღვარი: იწყებოდა ქარელის მთიდან (ბაკულიანის მთა *) მდ. ხრამის (ქციის) სათავეს დასავლეთით ახალქალაქის და გორის მაზრის საზღვარზე, მიდიოდა აღმოსავლეთ-ჩრდილოეთით იმ მთებით (თორის მთები), რომელიც ჰყოფს მდ. ხრამის (ქციის) შემდინარე წყლებს შავი წყლის და გუჯარეთის წყლის შემდინარე წყლებისაგან სადატნარის მთამდე, შემდეგ გორის და ბორჩალოს მაზრების საზღვრით (თორის და ერჯეენის მთაგრეხილები) ჯამჯამის მთამდე, აქედან თრიალეთის მთაგრეხილით (ერჯეენის მთაგრეხილი) კადიკაიას მთაგრეხილამდე (კლდეკარი), შემდეგ გორის და ტფილისის მაზრების საზღვრით კადიკაიას მთაგრეხილით, მის და საცხენისის (დიდგორის) მთაგრეხილების შესართავამდე, სადაც გამოდის დილომის (დიღვამის) წყალის დასავლეთის უმთავრესი შტო. შემდეგ საზღვარი გადადიოდა თბილისის მაზრაში, მიდიოდა აღმოსავლეთ-სამხრეთით მთაგორებით, რომლებიც ყოფენ დილომის წყალის შემდინარე წყლებს ვერეს ხევის შემდინარე წყლებისაგან, გაივლიდა კუტნარის სერის მთას და სოფელ ნახშირისგორას შუა, და მიადგებოდა მდ. ვერეს ხევის დიდ ველის საზამთრო ფარებთან.

აქედან საზღვარი მიყვებოდა ვერეს ხევს დასავლეთით ბეთანიის მონასტრამდე, ამ მონასტრიდან საზღვარი მოუხვევდა აღმოსავლეთისაკენ, გაუვლიდა სამხრეთით ახალდაბას და წაგვისის და შინდისის მთაგორებით მიადგებოდა მტკვარს ცირანაგორის ეკლესიასთან.

აქედან საზღვარი აყვებოდა ჩრდილოეთით მტკვარს ავქალის წყლამდე (ხევ ძმარი), შემდეგ აღმოსავლეთ-სამხრით ჯერ ავქალის წყლით და ბოლოს მთაგორებით პატარა ლილომდე (ქვიტიკირის ლილო).

აღმოსავლეთის საზღვარი: იწყებოდა ტფილისის მაზრაში პატარა ლილოს (ქვიტიკირის ლილო) ჩრდილოეთით კალივეტისის მთასთან, უვლიდა აღმოსავლეთით დიდ ლილოს (ლილო მალალი), გადაჭრიდა საცხენისის ხევს (ლოპინის ხევს) და რკინის გზის ლიანდაგს ვაზიანის სადგურთან, უვლიდა სამგორის (სამაგარას) მთას დასავლეთით, გაყვებოდა ამართულის მთას და თაქათარვინ-ბაშის გორებს, თეთრი უდაბნოს (დავით გარეჯი) მთაგრეხილს, უვლიდა აღმოსავლეთით დავით გარეჯის მონასტერს, გადაჭრიდა ყაზახის მაზრის საზღვარს იალაჯახისის ფარებებთან, და მიადგებოდა ლელვის წყლის (მწარე წყლის) მთას; ამ მთიდან გამომდინარე წყლით (მწარე წყალი) მიადგებოდა სოფელ კრახეკესამანთან მტკვარს, შემდეგ აყვებოდა მტკვარს ჩრდილოეთით ამ მდინარის და ხრამის (ქციის) შესართავამდე (გატეხილი ხიდი) ყაზახის და ბორჩალოს მაზრების საზღვარზე; შემდეგ საზღვარი მოუხვევდა სამხრეთით ყაზახის და ბორჩალოს მაზრების საზღვრით იმ მთაგრეხილით (ბერდუჯის მცირე მთა), რომელიც ყოფს დებედას (ბერდუჯის მდინარე) შენდინარე წყლებს აქსაბარას, ინჯიას და აღქსტაფას (აღსტაფურა) შემდინარე წყლებისაგან გეჯალეს მთამდე, ბორჩალოს და ალექსანდროპოლის საზღვარზე, აქედან საზღვარი მიდიოდა სამხრით ალექსანდროპოლის მაზრაში იმ მთებით, რომლებიც ჰყოფენ

*) ფრჩხილებში ჩასმული სიტყვები ნიშნავენ მე-XVIII საუკუნის საბუთებში აღნიშნულ სახელწოდებებს, ფრჩხილებს გარეშე—რუსულ რუკებზე ნაჩვენებ სახელწოდებებს.

აქსტაფას და ლარპის წყლებს ხალხალის მთამდე ალექსანდროპოლის და ახალ-ბაიზეთის საზღვარზე.

სამხრეთის საზღვარი: იწყებოდა ხალხალის მთიდან, ალექსანდროპოლის და ახალ ბაიზეთის მაზრების საზღვარზე, მიდიოდა დასავლეთით იმ მთებით, რომლებიც ყოფენ დებედას, ლარპის და ბანბაის შემდინარე წყლებს არეზის შემდინარე წყლებისაგან (ერევნის მთები) დეკეტაშის მთამდე, აქედან საზღვარი გადადიოდა ალექსანდროპოლის მაზრაში და მიდიოდა იმავე წყლების გამყოფ მთებით სოფ. დირაკლიარამდე, შემდეგ აუხვევდა ჩრდილოეთით, გაუვლიდა ხაჯი ნაზარყელის სოფელს და ჯაჯურს, გადასჭრიდა რკინის გზის ლიანდაგს ალქილისთან და მიადგებოდა ესაულის მთას, შემდეგ მიდიოდა დასავლეთით ამ ესაულის მთაგრეხილით ალექსანდროპოლის მაზრის და ყარსის ოლქის საზღვრამდე სოფ. ჯეღამ ქეჩუთთან, გადადიოდა ყარსის ოლქში და ამ სოფლიდან დასავლეთით თითქმის პირდაპირ ხაზით გადასჭრიდა მდინარე ყარასან ჩაის, უვლიდა ჩრდილოეთით ჩაირგელის ტბას, სამხრით პატარა ალაბაბის მთას და მიადგებოდა ყარსის და არტაანის ოლქების საზღვარს ჩალდირ-გელის (პალაკაციოს) ტბის აღმოსავლეთით. მთელი ეს სამხრეთის საზღვარი შეეფერება ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიას და რუკას, რამდენადაც იქ აღნიშნულია ერევნის მთები, ე/ი ის მთები, რომლებიც ყოფენ მდ. დებედას შემდინარე წყლებს არეზის შემდინარე წყლებისაგან და რამდენადაც ვახუშტის რუკით ყაიყულში გამოდიოდა არეზის შემდინარე წყლები.

დასავლეთის საზღვარი: იწყებოდა ჩალდირ-გელის (პალაკაციოს) ტბის აღმოსავლეთით ყარსის და არტაანის ოლქების საზღვარზე, მიდიოდა ჩრდილოეთ აღმოსავლეთით ამ საზღვრით უჩტიპალიარის (ნალიყურის) მთამდე-ყარსის და არტაანის ოლქების და ახალქალაქის მაზრის საზღვრამდე. აქედან საზღვარი მიდიოდა აღმოსავლეთით იმავე საზღვრით ოქსიუზ დალის მთამდე, შემდეგ ახალქალაქის და ალექსანდროპოლის მაზრების საზღვრით უვლიდა მალატაპინსკის (ტაშლანის) ტბას სამხრით ლეილის დალის მთამდე ახალქალაქის, ბორჩალოს და ალექსანდროპოლის მაზრების საზღვრამდე.

შემდეგ საზღვარი მიდიოდა ჩრდილოეთით ბორჩალოს და ახალქალაქის საზღვრით ახრიკარის (ბოლოლის მთაგრეხილის) მთამდე, გადადიოდა ახალქალაქის მაზრაში, მიდიოდა დასავლეთ-ჩრდილოეთით, სჭრიდა შუაზე თოფარავანას (ფანავარის) ტბას და მიადგებოდა აღმოსავლეთით სამსარის მთას ახალქალაქის და ბორჩალოს მაზრების საზღვარზე, აქედან საზღვარი ხელახლავ გადადიოდა ახალქალაქის მაზრაში დასავლეთ-ჩრდილოეთით, უვლიდა დასავლეთით ტბის-ცხურის (ტბის ყურის) ტბას სოფ. ბოჟანოს აღმოსავლეთით და მიადგებოდა ქარელის (ბაკულიანის) მთას მდ. ქციის სათაგის დასავლეთით, ახალქალაქის და გორის მაზრების საზღვარზე, საიდანაც იწყებოდა ჩრდილოეთის საზღვარი.

ამგვარად, მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში ქვ.-ქართლი შეიცავდა:

1. ტფილისის მაზრას გარდა იმ ტერიტორიებისა, რომლებიც მდებარეობდნენ: 1) მდინ. ვერეს და დილოპის წყლის გამყოფ მთების ჩრდილოეთით, 2)

ავკალის წყლის და პატარა ლილოს ჩრდილოეთით, 3) დანარჩენი ლილოების, სამგორის მთის და თეთრი უდაბნოს აღმოსავლეთით.

2. მთელ ბორჩალოს მაზრახ.

3. ყაზახის მაზრახ დასავლეთის ნაწილის ერთ ნაკვეთს ლეღვის წყლიდან დაწყებულს პირდაპირი ხაზით მდ. მტკვრამდე სოფ. კრახეკესამანთან.

4. ალექსანდროპოლის მაზრახ ჩრდილოეთ ნაწილს იმ მთებიდან, რომლებიც ყოფენ მდ. ბანბაკის შემდინარე წყლებს აქსტაფას და არეზის შემდინარე წყლებისაგან.

5. ყარსის ოლქის ჩრდილოეთ ნაწილს დაწყებულს დაახლოებით სოფ. ჯე-ლაბ-ქეჩუთიდან დასავლეთით, პირდაპირი ხაზით ჩალდირ-გელის ტბის აღმოსავლეთით, — არტანის და ყარსის ოლქების საზღვარზე მდებარე წერტილამდე და აქედან ოქსიუზდალის მთამდე.

6. ახალქალაქის მაზრახ აღმოსავლეთის ნაწილის ორ ნაკვეთს: ა) დაწყებულს აგრიკარის მთიდან დასავლეთ ჩრდილოეთის ხაზით თოფარაევანის ტბის შუაზე გადაკრით სამსარის მთამდე და ბ) დაწყებულს იმავე სამსარის მთიდან დასავლეთ-ჩრდილოეთის ხაზით ტბის-ცხურის ტბის დასავლეთ კარელის მთამდე.

7. გორის მაზრახ სამხრეთის ერთ ნაკვეთს კარელის მთიდან იმ მთებით, რომლებიც ყოფენ მდ. ქციის შემდინარე წყლებს შავი წყლის და მდინარე გუჯარეთის შემდინარე წყლებისაგან სადატენარის მთამდე.

IV. სოფლების და დასახლებული ადგილების მდებარეობა

§ 50. სოფლების და დასახლებულ ადგილების მდებარეობის აღსანიშნავად უმთავრესს წყაროდ უნდა მივიღოთ ვახუშტი ბატონიშვილის რუკები. ამ წყაროს ნაკლებობის ან შეცდომების შევსება და შესწორება შესაძლებელია იმავე ვახუშტის სოფლების სიების, 1721 წლ. აღწერის და სხვა საბუთების მიხედვით. ამგვარ შესწორების დროს უფრო ხშირად შეგვიძლია მხოლოდ მხარის აღნიშვნა, ზოგიერთ შემთხვევაში კი შესაძლებელი ხდება მხოლოდ მიუკუთვნოთ ესა თუ ის სოფელი რამდენსამე მხარეს.

პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიულ რუკასთან შედარებით ვახუშტი ბატონიშვილის რუკას ბევრი წერილმანი განსხვავება აქვს, მაგ. სოფ. არდუსა (არდუზა) ლორის რაიონისა, ვახუშტი ბატონიშვილის რუკით, მდებარეობს ბოილასა აღმ.-ჩრდ., ბაშბეუკის დასავლ.-ჩრდ., პროფ. ჯავახიშვილის რუკით იგი ძვეს ორივე სოფლის ბოილასა ბაშბეუკის აღმ., რაც უფრო სწორი უნდა იყოს. ჩვენ ასეთი წერილმანი განსხვავებანი არ აღგვინიშნავს.

ვახუშტის რუკაზე არ არიან აღნიშნულნი ისეთი სოფლებიც, რომლებიც იხსენიებიან 1721 წლ. აღწერასა და სხვა საბუთებში და რომელთა მოსახლეობა იმ დროის მიხედვით მნიშვნელოვანი ყოფილა, მაგ., ეპისკოპოსის სოფელი, კარასა-გორი, პატარა ყარაქილისა, ყოშაქილისა, დბანისის შავი საყდარი, ცხვრისი, ხიდის ყური და სხვა.

ვახუშტი ბატონიშვილის რუკის შეცდომა შეეხება განსაკუთრებით ორ შემთხვევას: ტაშირის და დბანისის ხეობის, ბერდუჯის და სომხითის საზღვრებზე მდებარე რამდენიმე სოფელს. რუკაზე ტაშირის საზღვრებში მოქცეულია: მორუტი, უღუში, ხანძორისი, ელიას (გელას) სოფელი, იალღუზი, ქედის ეკლესია, მისხანა, ქეთილაშენი (გდალაშენი) და ურუტი.

ვახუშტის სიებით კი ყველა ეს სოფლები მოქცეულია „ლოქში“ (№№—225—345). პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტ. რუკით აქედან მხოლოდ ხანძორისი, ქეთილაშენი და ურუტია მოთავსებულია ტაშირში, დანარჩენი ყველა მოქცეულია დბანისის ხეობაში. ეს სოფლები უნდა იყოს განაწილებული პროფ. ჯავახიშვილის რუკის თანახმად, რადგან გარდა მოხსენებული 3 სოფლისა, რომლებიც მდებარეობდნენ ტაშირის წყალის და ფინეზაურის წყლების გამყოფ მთის სამხრეთი, ყველა დანარჩენი სოფელი მდებარეობდა მდ. ფინეზაურის და მის შტოების ნაპირებზე. ფინეზაური და მისი შტოები კი მთლიანად დბანისის ხეობაში არიან.

სომხითის საზღვრებში ვახუშტის რუკაზე მოთავსებულია ახპატი და სანაინი, უთუოდ ამიტომ, რომ იქაური მონასტრები ეპყრათ სომხებს, ნამდვილად კი ისინი მდებარეობდნენ ბერდუჯში (იხ. § 43).

§ 51. დანარჩენი წყაროები სოფლების და დასახლებული ადგილების დაწვრილებით მდებარეობას ვერ აღნიშნავენ, ისინი მხოლოდ გვეხმარებიან, და ისიც არა ყოველთვის, იმის აღდგენაში, თუ რომელი სოფელი ან მოსახლეობა რომელ მხარეში იყო. ამ წყაროებიდან ვახუშტი ბატონიშვილის მიერ შედგენილ სიებს აქვთ მეტად დიდი მნიშვნელობა (§ 40), თუმცა იქაც ბევრი სოფელია გამოტოვებული. ამ სიებში სრულიად არაა ნაჩვენები ბანბა-ბერდუჯის მხარის და ყარაიის მოსახლეობა და ძლიერ ცოტა სოფელი და თაბუნია აღნიშნული ელისა. მაგიერათ სიებში თითქმის უკლებლივ არის მოქცეული ის სოფლები, რომლებიც მოთავსებულია 1721 წლ. აღწერაში.

§ 52. დასახლებულ ადგილების მდებარეობის შესახებ ბევრ ცნობებს იძლევა 1721 წლ. აღწერაც. როგორც წინეთ მოვიხსენიეთ (§ 10), ამ აღწერაში ქვ.-ქართლი განიყოფება სამეფო და სადედოფლო საბარათაშვილოდ, საყაფლანიშვილოდ, სომხითად და სამეფო ტაშირად. უკანასკნელი ორი სახელწოდება მხარეებს ეკუთვნის, ამიტომ იქ მოთავსებული სოფლები იმ მხარეებს უნდა მიეკუთვნოს. სამეფო და სადედოფლო საბარათაშვილოები ეხებიან ყველა მხარეებს ავ.-ქართლისას გარდა სომხითისა. ამიტომ ამ ორ მხარეში მოქცეული სოფლების მდებარეობა შეიძლება მხოლოდ სხვა წყაროებით იყოს გამოარკვეული.

საყაფლანიშვილოს საერთო მამული 1721 წლ. აღწერით მოთავსებულია დაბალში, ლოქში, დბანისის ხეობაში, ყარაბულალში და ტაშირში. დბანისის ხეობა, ყარაბულანი და ტაშირი ცალკე მხარეებია, ამიტომ 1721 წლ. აღწერაში იქ მოქცეული სოფლები ამ მხარეებს უნდა მივაკუთვნოთ, გარდა სოფ. მარაბდისა, რომელიც მდებარეობს ალგეთში, მაგრამ საყაფლანიშვილოს 1721 წლ. აღწერაში მოქცეულია დბანისის ხეობაში.

„დაბალში“ მოთავსებულია 39 სოფელი, აქედან მდებარეობდნენ: 1 სოფელი ალგეთში, 24 სოფელი ქციის ხეობაში, 10 სოფელი დბანისის ხეობაში და 4 სოფლის (საჯნიანო, თალაქვემო, ხიდისყური და ხინძორთალა) მდებარეობა გამოურკვეველია. თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ალგეთის სოფ. ჩხიკეთას, სადაც ასლამაზ ყაფლანიშვილს ყავდა „ნასყიდი“ ყმა, გამოდის, რომ საყაფლანიშვილოს „დაბალი“ გულისხმობდა ქციის ხეობას და დბანისის ხეობას, ამიტომ ზემოხსენებული 4 სოფელიც ამ ორ მხარეს უნდა მივაკუთვნოთ.

„ლოქი“, ე. ი. ლოქის მთა-გრებილი მიჰყვებოდა დბანისის ხეობის, ტაშირის და სომხითის საზღვრებს. საყაფლანიშვილოს ლოქში, რომელიც აღნიშნულია 1721 წლ. აღწერაში, სულ 21 სოფელი ყოფილა, აქედან 7—დბანისის ხეობაში, 3 ტაშირში, 4 სომხითში; 3 სოფლის (ბახჩალარა, გულასოფელი—გულბაბა და ტალდანი) შესახებ ცნობები არის 1701/11 წლ. აღწერაში (§ 53). უკანასკნელი 4 სოფლის (ბაზითალა, სალამალქი, შუმბუნი და წნელაქარი) შესახებ არავითარ ცნობას არ გვაძლევენ არც ვახუშტის რუკა და არც სხვა საბუთები, ამიტომ ეს დანარჩენი სოფელი უნდა მიეკუთვნოს დბანისის ხეობას და ტაშირს, რადგან სომხითში ყაფლანიშვილებს, როგორც ეტყობა (იხ. III ნაწილი), ყმები ძლიერ მცირე ყავდათ, ისიც უმთავრესად ნასყიდი.

იმ სოფლებიდან, სადაც მოსახლეობდა, 1721 წლ. აღწერით, ცალკე ყაფლანიშვილების ნასყიდი და უსყიდი ყმები, გამოურკვეველია: ქაიხოსროს, ლუარ-

საბის და ოთარის-თოფრაცალა, რომელიც უნდა მიეწეროს ალგეთს, დბანისის ხეობას და ყარაბულალს, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფლები; ვრასტის—ქო-სახპერი, რომელიც უნდა მიეკუთვნოს ქციის და დბანისის ხეობებს, ყარაბულალს და სომხითს, სადაც ყაფლანიშვილები ყიდულობდნენ ყმებს; რევაზის და თამაზის—ლიპი, რომელიც უნდა მიეკუთვნოს ყარაბულალის და ქციის ხეობებს, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფლები. ლიპები იყო თრიალეთშიაც, მხოლოდ ამ მხარეში ყაფლანიშვილები არ შედიოდნენ; მამუკას და ქაიხოსროს თათრები—ქციის და დბანისის ხეობებს, რადგან ისინი მოთავსებული არიან „დაბალში“.

§ 53 1701/11 წ. აღწერაში ჩამოთვლილია ყაფლანიშვილების ყმები 120 სოფელში (§ 15). ამათგან ზოგიერთი სოფელი ვახუშტის რუკაზე აღნაშნული არაა. უნდა მიექცეს ყურადღება იმას, რომ აღწერაში ყველა „სახასო“ (საერთო და სათავისთავო) ყმები შემდეგი რაგით არიან აღწერილი: ჯერ ყარაბულალის სოფლებია ჩამოთვლილი და მათში მცხოვრები ყმები, მერე დბანისის ხეობის, შემდეგ სომხითის და ბოლოს ტაშირის (გვ. 297—328)¹. ქციის ხეობის სოფლები, სადაც ცხოვრობდნენ ყაფლანიშვილების (საერთო) ყმები, მოთავსებულია იმ სოფელთა შორის, სადაც ცხოვრობდნენ მემამულეების ყმები (გვ. 331—334). გამორჩეული ორი საერთო სოფელი (მიჯახი ზემო და ნარია სოფელი) ცალკეა მოთავსებული მემამულეთა სოფლებს შორის (გვ. 344). ამ მოსაზრებით და სხვა საბუთებთან შედარებით ჩვენ მივაკუთვნეთ:

დბანისის ხეობას:—აღუნდარე, გულასოფელი (1721 წლ. აღწ. გულბაბა), დამბლუტი (გვ. 332), ნარია სოფელი, შავი საყდარი (გვ. 311), რადგან ეს სახასო სოფლები მოთავსებული არიან დბანისის ხეობის სახასო სოფლებს შორის; თოფრაცალა, სადაც ყაფლანიშვილების მემამულეებს (მელვინეთუხუცესებს) ყავდათ ყმები, რადგან ყაფლანიშვილებს მხოლოდ დბანისის თოფრაცალაში ყავდათ ყმები. ვარდის უბანი (გვ. 352), სადაც მემამულეთ ავთანდილიშვილებს ყავდათ ყმები, რადგან 1721 წლ. აღწერით ავთანდილაშვილებს სწორედ დბანისის ვარდის უბანში ყავდათ ყმები; მწყენთი (გვ. 335), სადაც მემამულე ჩაჩიკაშვილებს ყავდათ ყმები, რადგან 1721 წლ. აღწერით ჩაჩიკაშვილებს ტაშირში, სადაც იყო სოფელი იმავე სახელწოდებით, ყმები არ ყავდათ, დბანისის ხეობის მწყენთში კი ყავდათ; შავი საყდარი (გვ. 366), სადაც მემამულე ღრეულს ყავდა ყმა, რადგან ღრეულს მხოლოდ დბანისის ხეობაში (სოფ. მანაკერტში) ყავდა 1721 წ. აღწერით ყმები; ატუტი. (გვ. 346) და უნდუში (გვ. 360), რადგან სომხითში, სადაც იყვნენ ამ სახელწოდების სოფლები, ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები არ ყოლიათ.

ტაშირს—მწყენთი (გვ. 308), საკირე (გვ. 215—324), შავი საყდარი (გვ. 327), რადგან სოფლები მოთავსებული არიან ყაფლანიშვილების ტაშირის სახასო

¹) ეს რიგი ორჯერ დატული არაა:—სარდლის ლუარსაბ ყაფლანიშვილის სათავისთავო ყმების ჩამოთვლა იწყება დბანისის სოფლის შავი-საყდარიდან, მერე მოთავსებულია სოფ. ტოლუ, შემდეგ კი ყარაბულალის, დბანისის და ტაშირის სოფლები (გვ. 311—313); პაპუა ყაფლანიშვილის სათავისთავო ყმები დბანისის ხეობის ბოშის სოფელში მოთავსებულია ტაშირის სოფლების ყმების შემდეგ.

სოფლებ შორის: აკოფას-სოფელი, რადგან სომხითში, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფელი, ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები არ ყოლიათ; ხანძორი (ხანძორის სოფელი), სადაც მემამულე დბანელს ყავდა ყმები, რადგან 1721 წლ აღწერით სწორეთ ტაშირის ხანძორში დბანელს ყავდა ყმები.

ყარაბულახ:—სარკინეთი, (გვ. 298), რადგან ეს სახასო სოფელი მოთავსებულია ყაფლანიშვილების ყარაბულახის სახასო სოფლებს შორის; ვარდისუბანი, სადაც აწერილია ყაფლანიშვილების 14 სახასო ყმა (გვ. 299), რადგან ყაფლანიშვილებს 1721 წ. აღწერით მხოლოდ ყარაბულახის ვარდისუბანში ყავდათ სახასო ყმები რიცხვით შესაფერი (12).

დბანიხის ხეობას და ტაშირს:—ტაღდანი და შინბერი, რადგან ეს ორი სახასო სოფელი მოთავსებულია ამ ორი მხარის სოფლებს შორის (გვ. 313); ბახალარი, რადგან 1721 წ. აღწ. მოთავსებული არის „ლოქში“ (§ 52).

დბანიხის ხეობას და ყარაბულახს:—ტოლუ, რადგან ეს სახასო სოფელი მოთავსებულია ამ ორი მხარის სახასო სოფლებს შორის.

დბანიხის და ქციის ხეობებს, ტაშირს და ყარაბულახს:—ჩიკორიძის სოფელი და წყაროს თავი, რადგან ამ ოთხ მხარეში უმეტესად ყაფლანიშვილებს ყავდათ სამკვიდრო ყმები.

§ 54. გოსტაშაბაშვილების საბუთებში შემდეგი სოფლებია, რომელთა მდებარეობა გამოურკვეველია: 1724 წლ. სიგ. (სიძვ. I—72) დბალი, 1441 წლ. და 1724 წლ. სიგ. ნაქურდევნი (იქვე I—36,73).

გოსტაშაბაშვილებს 1713 წლ. სიგ. (იქვე I—303) ყავდათ ყმები და ქონდათ მამულები 36 სოფელში. აქედან ალგეთში 25 სოფელში, ქციაში—7 სოფელში, თრიალეთში—1 სოფელში, სკვირეთში 3 სოფელში, სომხითში—2 სოფელში, გამოურკვეველია 1 სოფ. (ფორხალისი).

1721 წლ. აღწერით მათ ყავდათ ყმები 33 სოფელში აქედან ალგეთის 21 სოფელში, ქციის—6 სოფელში, სკვირეთის—3 სოფელში, სომხითის 2 სოფელში, თრიალეთის 1 სოფელში. სიხან, რომ გოსტაშაბაშვილებს ყმები ყოლიათ განსაკუთრებით ალგეთში და ქციის ხეობაში; ამიტომ ზემო ჩამოთვლილი სოფლები (დბალი, ნაქურდევნი, ფორქალისი) მიკუთვნებული უნდა იყვნენ ამ ორ მხარეზე.

გერმანოზიშვილების საბუთებში შემდეგი სოფლების მდებარეობა გამოურკვეველია: 1696/1700 წლ. სიგ. (სიძვ. II—159) ვაეთახევი.

1721 წლ. აღწერით გერმანოზიშვილებს ყოლიათ ყმები 22 სოფელში, აქედან ალგეთის 9 სოფელში, ქციის ხეობის 5 სოფელში, თრიალეთის 2 სოფელში, ყარაბულახის 2 სოფელში, სკვირეთის და დბანიხის ხეობის თითო სოფელში, 2 გამოურკვეველი (ცხვრისი და კოია).

1756 (სიძვ. I—330) წ. სიგ. გერმანოზიშვილებს ყოლიათ ყმები 18 სოფელში; აქედან ალგეთის 8 სოფელში, ქციის ხეობის 2 სოფელში, ყარაბულახის 2 სოფელში, თრიალეთის, სკვირეთის და დბანიხის ხეობის თითო სოფელში, გამოურკვეველია 3 სოფელი (კორკუტი, პირმიწეთი და კვანტასლისი—კოკატლისი).

სიანს, რომ გერმანოზიზმილებს ყმები უმეტესად ყოლიათ ალგეთში და ქციის ხეობაში, ამიტომ ის სოფლები (კვანტასლისი, ვაეთახევი, ცორკუტი, პირშიწეთი, ცხერისი, კოია), რომლებს მდებარეობა გამოიურკვეველია, უნდა მიეკუთვნონ ამ ორ მხარეს.

1792 წ. სიგ. (სიძე. I—368) ზურაბიზიზმილებს ყოლიათ ყმები 25 სოფელში, აქედან: ღბანისის 10 სოფელში, ქციის ხეობის 6 სოფელში, ბერდუჯის 3 სოფელში. ამ ცნობის მიხედვით, 6 გამოიურკვეველი მდებარეობის სოფლები (აჯირი, ვარდის წყარო, კარპეტის ხევი, კანმახუთი, ნილოცა, ნობისი) უნდა ყოფილიყვნენ ღბანისის და ქციის ხეობებში.

§ 55. დანარჩენი სოფლები, რომლებიც აღნიშნული არ არიან ვახუშტის რუკაზე, ჩვენ მივაკუთვნეთ:

ვახუშტის სიების ჩვენებით (ციფირები უჩვენებენ ვახუშტის სოფლების სიის ნომრებსა)

აღგეთხ: გუდელი (კოდის რაიონი. 599), კოზმანაშენი (ლაკვის რაიონი 658), ცხენი კალა (მანგლისის რაიონი 655).

მტკვრის ვალმა მხარეს: ახალი სოფელი (დიდუბის რაიონი 676), ჩულურეთი (დიდუბის რაიონი 675).

ქციის ხეობას: ხუცის უბანი (ქიკვიას რაიონი 384)

თრიალეთის: კისია (474)

ვახუშტის სოფლების სიებში აღნიშნულია: კაბენის მონასტერი (588) და წითელი ეკლესია (551 შემდეგ), ჩვენს სიაში (§71) იგინი არ შეგვიტანია, რადგან იგინი არც ვახუშტის რუკაზე და არც სხვა რომელიმე წყაროში არ არიან მოხსენებული, როგორც დასახლებული ადგილები.

§ 56. 1721 წლ. აღწერის ჩვენებით (ციფირები უჩვენებენ თაყაიშვილის გამოცემის გვერდებს).

აღგეთხ: გუნანეთი (54), რადგან მოთავსებულია ალგეთის სოფლებს ამლივის, ფუტრევის, ერწოს, ერტისს და აზიკის შუა.

ტაშირის: ათაქლუა (195), ყარა ქილისა პატარა (217), ყოშა-ქილისა (210), ჩახმახლუ (214).

ღბანისის ხეობას: —ბოშის სოფელი (195), გოგარჩლუ (195), მაკვა (193), პაატას სოფელი (193), სარუჩამას სოფელი (195), ქერემდარა (193), ყაჯილუხი მესამე (196), ორი შავი საყდარი (187, 195), ზემო ჩარგამაშენი (189), ქვემო ჩარგამაშენი (189), წნორი (მოთავსებულია მუსეფარიანის, ტანძიას, კრემის და წითორს შუა 166).

მტკვრის ვალმა მხარეს: —ახალ-ჩუხური (მოთავსებულია დიდუბესა და ქვითკირის ლილოს შუა (5).

ხომხითხ: გოზალას სოფელი (253), დელარარის სოფელი (262), ებისკოპოზის სოფელი (266), ვაკერანი (შამირზას სოფლისა 227), ვანჭი (251), თათოზის სოფელი (254), თუმანაშენი (249), კარასავორი (278), მირაშა (263), სალარველა (276), სეიმონას სოფელი (254), სოსნი (271), ტანძუტი (272), ტრა-ცუ (254), ურანგა (268), ფიშუას სოფელი (264), ქართული სოფელი (268), ქა-

რის სოფელი (251), ყარა სოფელი (251), შანშის სოფელი (270), შუშელი (268),
კიმშურა (282), კიპეკები (247), ხორის სოფელი (284), ხომელი (276), ჯუ-
რარი (258).

ქციის ხეობას:— კატნარი (მოთავსებულია ფიტარეთსა და ალბაბალუს-
შუა (173).

ყარაბულაღს:— კურწიკამი (198), მუსიყალა პატარა (205), მუხათი შამ-
ბიან-სა (შამბიანის მთა ყარბულაღშია, 199), ორთა შუა (200), სასახლის ყარა-
ბულაღი (200), ბიზუნს სოფელი (200).

ალგეთისა და მტკვრის გაღმა მხარის სოფლების გარდა (გუნანეთი და
ახალჩუხური), ყველა ეს ჩამოთვლილი სოფლები ყაფლანიშვილების ყმების
სოფლებია და 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულნი არიან ზემო ნაჩვენებ მხა-
რებში: ტაშირში, დბანისში, სომხითში, ქციაში და ყარაბულაღში).

§ 57. დასტურლამალის ჩვენებით (ფრჩხილებში ჩასმული ქარ-
თული ასოები უჩვენებენ დასტურლამალის თავებს):

თრიალეთს:— გელაზი (აგ), ერჯევანი (აზ), ზეულისტანი (აზ), ნასოფლარი
პატარა (აგ), ხოირეთი (აგ).

სომხეთს:— ვარაზორი (რპე), ჯონჯილი (რპე), ჯურარი (რნც),

ტაშირს:— ბარქადარა (კე), ზარიაქანდი (კე), სუთოქულანი (კე),

მტკვრის გაღმა მხარეს: საკას ლილო (მოთავსებულია დიდუბესა და ქვი-
თკირის ლილოს შუა, სკბ).

ყაიყულს: 5 ნასოფლარი (ს).

ალგეთს, ქციას და ყარაბულაღს: დარუბანდი. ედვა საფერისცვალებო-
თეზის დაქერა ამ სამი მხარის სოფლებთან ერთად (რგბ).

ალგეთს, დბანისის და ქციის ხეობებს: შარქარი, ედვა სოფ. წინწყაროში
დედოფლის სამეხბრეოს მკა და ლეწვა ამ სამი მხარის სოფლებთან ერთად (სადედ-
დასტ. კგ.).

§ 58. დანარჩენი წყაროების ჩვენებით:

თრიალეთს: კარწახი (1707 და 1719 წლ. გუჯრები, — ისტ. საბ. V).

ყაიყულს: — ბეთლემი (1692 წლ. სიგ. სიძვ. II—310).

დბანისის ხეობას: ბერთაქარი (1930 წლ. აღმ. დაყ. ლუქსემბურგის რაიონ-
ნი, გვ. 54), მალბარი (მუსეფარიაინის და ჯალდამის მეზობლად, 1727 წლ. სიგ-
სიძ. II—285).

ბერლუჯს: ვართაპეტის სოფელი (ახპატის მეზობლად, სიძვ. I—366, 368).

ქციის ხეობას: არუხლუ (იხ. § 45).

ალგეთს: ვერზუნალა (გუდარეხთან, ბედენიას მთის პირას, (1605 წ. სიგ-
სიძვ. I—307), კეზეთი (მანგლისის რაიონი, 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 54), კონხარი
(1930 წლ. აღმ. დაყ. მანგლისის რაიონში—გონხარი), ქაცაბანი (მარაბდას მეზობლად
1543 წლ. სიგ. სიძვ. I—305), ქაობი (კოდას და მარაბდას შუა, გავ. თან. რუკა):

სკვარეთს: ვეძისი (დიღმის რაიონი, 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 58).

ტაშირს: მიჩნაქარი (დიაკენის ქვა, მინდაქარი 1657 წლ. სიგ. საისტ. მ. 1),
ბარქადარა (იქვე), ეს სოფელი დასტურლ. მიხედვითაც ტაშირშია.

§ 59. იმის მიხედვით, თუ უმთავრესად რომელ მხარეებში 1721 წლ. აღწერით ყავდათ ამ სოფლის მებატონეებს ყმები.

აღგეთხ: მლაშე (გოსტაშაბაშვილი და საგინაშვილი), მონასტერი (სოლოლაშვილი).

ხომხითის: თოხქილისა (მელიქიშვილები)

აღგეთხ და ქციის ხეობებზე: აბანო-ძველი (ნოდარ სუფრაჯი, ქავთარაშვილი ბეენი, აბულფათიშვილი ბეენი), პაპის გორა (ბარათაშვილი თაყა-გოსტაშაბაშვილების და გერმანოზიშვილების განაყარი შტო).

აღგეთხ და ყარაბულალს: თხილნარა (ლარაძეები).

აღგეთხ, ყარაბულალს, დბანისის და ქციის ხეობებზე: კოპანეთი (იარალაშვილები).

თრიალეთს: კარუშეთი (სააკაძეები).

ყარაბულალს და ქციის ხეობაზე: ლიპი (იარალაშვილები), რადგან თრიალეთში სადაც იყო ამ სახელის სოფლები, იარალაშვილებს ყმები არ ყოლიათ.

აღგეთხ და თრიალეთს: მთლენავი, საყორნე (ამილახორი), ნასაგური (შანავაზხანი), რადგან ამ მებატონეების სომხითის ყმები 1721 წლის აღწერაში ცალკეა გამოყოფილი.

აღგეთხ, ყარაბულალს და ქციის ხეობაზე: ფიწუთი (ნოდარ და ავთანდილ სუფრაჯები).

აღგეთხ, თრიალეთს და ქციის ხეობაზე: წიფლარი (მანგლელი).

V. სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სახელწოდება.

§ 60. ერთი და იმავე სოფლების სახელწოდება სხვადასხვა წყაროებში ერთი და იგივე არაა. ხშირად თვით ერთ და იმავე ავტორს ერთს ნაშრომში ერთი სახელწოდება აქვს აღნიშნული, მეორეში სხვა. არის შემთხვევები, როცა ერთსა და იმავე თხზულებაშიც სოფელს სხვადასხვა ადგილას სხვადასხვა სახელი აქვს ნაჩვენები. ჩვენი შრომის შემდეგი ნაწილების გასაგებად, ჩვენ საჭიროდ დავინახეთ ერთგვარი ტრანსკრიპცია მიგველო. ნამდვილი სახელწოდების აღდგენა ჩვენ, რასაკვირველია, არ გვიკისრნია. უმეტეს შემთხვევაში უპირატესობა მივაკუთნეთ ვახუშტი ბატონიშვილის სოფლების სიას (§ 20).

ერთი და იმავე სოფლების სხვადასხვა სახელწოდებანი შემდეგს ჯგუფებად შეიძლება განაწილდეს:

ზოგიერთ შემთხვევაში მეორე სახელის მინიჭება სოფლისადმი უბრალო შეცდომაა. ასე *:

ავლაბარი ნაჩვენებია ვხ-ში (გვ. 168) ქციის ხეობაში, რომლის „შემდეგ ნაჯბადინამდე სახლობენ ელნი მამადიანნი“, უნდა იყოს ალაგარი (გვს. 344 წინ), რომელიც მდებარეობდა ქციის ხეობაში, მაშინ. როდესაც ავლაბარი ტფილისის ნაწილს შეადგენდა.

გუგუთი ნაჩვენებია 1707 წლ. სიგ. (სიძვ. II—1741. უნდა იყოს მუგუთი, რადგან იქ მოხსენებული ძალუჩაშვილები ცხოვრობდნენ სწორედ მუგუთში (XVII საუკ. დაეთარი—ბალუჩაშვილები).

მხოვრეთი ნაჩვენებია 1707 წლ. სიგ. (სიძვ. II—171). უნდა იყოს ცოვრეთი ანუ მცოვრეთი, როგორც იმავე სიგელში მეორე ადგილას ეს სოფელი არის

* შემოკლებული სიტყვები: ვხ—ვახუშტის გეოგრაფია, გამოცემა ბროსესი (§ 3); ვხრ—ვახუშტის რუკა, ხელთნაწერი საქ. არქ. № 104 (§ 5); ვხს—ვახუშტის სოფლების სია (§ 20); სიძვ.—საქ. სიძველენი, გამოცემა ე. თაყაიშვილისა (§ 22 გვ. 71—80); დასტ.—სამეფო დასტურლამალი, გამოცემა პ. უშიკაშვილისა (§§ 6, 7); სად. დასტ.—სადედაოფლო დასტურლამალი, გამოცემა მისივე (§§ 6, 7); ხახ.—გუჯარები, ა. ხახანაშვილისა (§ 22 გვ. 82); ისტ. საბ.—ისტორიული საბუთები, გამოცემა ს. კაკაბაძისა (§ 22 გვ. 80, 81) ქრ.—ქრონიკები, გამოცემა თ. ყორღანიასი (§ 22 გვ. 83); XVII ს. დ.—საყაფლანიშვილოს XVII საუკ. დაეთარი (§ 9); 1701/11 წ.—საყაფლანიშვილოს 1701/11 (§§ 24—33); ცალკე სიგელები (§ 22): 1523 წ. (გვ. 83); 1526 წ. (გვ. 82); 1657 გვ. E2); 1930 წ. დაყ.—საქ. რესპუბლიკის ადმინისტრ. დაყოფა 1930, გამოცემა ცაკის საორგანიზაციო განყოფილებისა.

გვერდები აღნიშნულია: ბროსეს გამოცემისა—ვახუშტის გეოგრაფიის შესახებ, ე. თაყაიშვილის გამოცემის—1701/11 და 1721 წ. აღწერის შესახებ, ამ შრომისა—დანარჩენი წყაროების შესახებ.

დასახელებული. რომ ცოვრეთი (ალგეთში) ერთის მხრით და მძოვრეთი (ან მძორეთი ქციის ხეობაში) მეორეს მხრით იყვნენ ცალცალკე სოფლები, ეს მტკიცდება როგორც ვახუშტის რუკით და სიით (№№ 620, 378), ისე იმით, რომ 1543 წლ. სიგ. (სიძვ. I—305/1543) ფარიშატ ბარათაშვილს ერგო ცოვრეთი მთელი ნასოფლარი, მძოვრეთში კი მხოლოდ ერთი საკომლო.

სალირაშენი ნაჩვენებია ვხს-ში (402), როგორც მდებარე ქციის ხეობაში, უნდა იყოს სამღვრეთი, რომელიც მდებარეობდა ქციის ხეობაში (ვხს.); სალირაშენი კი მდებარეობდა ალგეთში (ვხს 610, ვხს.).

ქართველი ხოფელი ნაჩვენებია 1721 წლ. აღწერაში, ქართული ენის თეისების თანახმად უნდა იყოს—ქართული ხოფელი.

ყულიჯანი ზემო ნაჩვენებია 1701/11 წლ. აღწ-ში (გვ. 321) ზემო ყაჯილუხის საერთო მოსახლეობის გამოანგარიშებაში. უნდა იყოს ყაჯილუხი ზემო; ყულიჯანი ე. ი. დელიყულიჯანი სხვა იყო და მდებარეობდა არა დბანისის ხეობაში, არამედ ტაშირში (ვხს 153, 154).

ჩხიკვა ნაჩვენებია ვახს (564) დურნუკსა და წინწყაროს შუა, უნდა იყოს—ჩხეკვი, რომელიც იმათ ახლოს მდებარეობდა, ჩხიკვა კი მოხსენებულია ცალკე (570) და იგი მოქცეულია სამეგბასა და ხოპისის შუა.

§ 61. რამდენიმე სოფელს მართლაც ჰქონია ორი და მეტი სახელი, რაც ზოგიერთ შემთხვევაში აღნიშნულია თვით წყაროებში.

ჩვენ მიერ მიღებული სახელწოდებანი მოთავსებულია. უკანასკნელად

ახალი სოფელი—კეზეთი (1721 წ.)	დმანისი—ჯვარა ქციის ხეობაში (1721 წ. გვ. 72, 169, ვხს 396.)
ბაგრატიისა—ბაგრატის ლილო (ვხს 552 წინ, ვხს)	ედოთი-ერდონი-ერდოთი-ერდო (1721 წ. გვ. 55, ვხს 649, სიძვ. I-303/1713, 337/1591)
ბეგკამთი—ბეგის სოფ. (დასტ. ს., ვხს 207)	ვარდის უბანი—ვარდის ქალაქციის ხეობაში (ვხგ. 164, ვხს. 370)
ბოაცორი—ბოეაცხორი, ხან ბოაძორი ბოცხორი (დასტ. კე, 1536 წ., 1721 წ., ვხს. 121)	თორნეთი, — სთონეთი-სათორნეთი — სათვანეთი (1721 წ., სიძვ. III № 176/1717, II-375/1654, ისტ. სბ. IV 1635, ვხს. 625)
ბოსტანქალაქი—ნაგები-რუსთავი (ვხგ, გვ. 186)	ქნოლე—კლონეთი (დასტ. (ავ) ვხს. 495. 496)
ბუზურგ-ბულახი—ბუზჩაი (დასტ. კე., 1721 წ., ვხს)	კოკაღლისი—კვანტასლისი (სიძვ. I-330/1756, 305/1543 წ.)
გაჩიანი—სანადრო ქალაქი-ქაოზიანი-არქევანი (ვხგ, გვ. 144)	კოტრალაგელცი—კოტრაწვიკაგელცი-წაკაგელვი (ვხს. 334, 1536 წ., 1721 წ. გვ. 222)
გორული—გორუმი (1721 გვ. 231, 262)	კობრი—კობნარი (სიძვ. I-337/1591 წ., მეორე ვარიანტი-43/1c62, 1930 წ. აღმ. დაყ., გვ. 55)
გულაური—გულგული (1721 წ. გვ. 129. ვხს 244)	
დარბაზი—დარბაზქალა—დარბაზთალა (ვხს. 110, 1536 წ. 1721 წ., გვ. 223)	
დიაკენის ქვა,—მინდაქარი, მიჩნაქარი (1657 წლ., 1721 წ.)	
დმანისი—დბანისი დბანისის ხეობაში (1701/11 გვ. 354, ვხს 299)	

- ლაქი—ქალაქლარი (დასტ. ნდ., პდ)
ლომთა გორა—მარნეული (ვზგ., გვ. 174)
მარიამნი—მარიამი თრიალეთში (სიძვ.
I-337/1591, ვხს. 482)
მარიანნი, მარიამი პატარა ალვეთში
(სიძვ. I-305/1543, ვხს. 639)
ვოლა ყიშღალი, ყიშღალი—ყიშღარი
(სიძვ. III-311/1811, ვზრ, ვხს, 225)
მტკვრის ციხე—ყიზყალა—ხუნანი (ვზგ.,
გვ. 168)
მუხის ციხე—მუსიყალა (ვზგ. ვზრ, გვ. 156)
მცოვრეთი—ცხორეთი—ცოვრეთი (1721წ.
გვ. 132, 135, ვხს. 620)
ომანის ხევი—ლოქინის ხევი (ვზგ. გვ. 184)
ოსკერიკას სოფელი—ოქრომქედლის
სოფელი—ოსკიპარა (XVII დავთ,
დასტ. სკპ, ვხს 129)
პალუყაი,—პალუია—პალუა (დასტ. სკპ
1721 გვ. 293, ვხს. 138)
სამადაანთ კარაქა, ფაზანთ კარაქა—კა-
რაქა (სიძვ. I-305/1543, ვხს. 388/390)
სელიმას სოფელი—მერაბდალას სოფელი
(დასტ. ს, ვხს. 209)
უზნარიანი ძველი—კარუკულმართი
(ისტ. სბ. V/1707)
ფარციხე—ფარციხისი (ვზრ, ვხს 574)
ქარატაკი—ხორაკერტი სომხითში (1721
წ. გვ. 273, 280)
- ქერანდენი—ქერანდა—ქერემდარა, (170
გვ. 259 1536 წ., 1721წ. გვ. 193)
ყაზანჩი—ყაზანგუნბათი (ვხს. 6, 7, ვზრ)
ყაითმაზიანთ მიჯა—მიჯა (1721 წ. გვ.
185, ვხს 293)
ყურყუთა—სოლანლული (ვზგ. გვ. 176)
შავნი—შავთა (ისტ. სბ. IV/1635, ვხს 673)
შერმაზანას სოფელი—შამირზას სოფე-
ლი (ვხს 89, სიძვ. II-91/1697)
შმბუნი—შუმბუნი ლოქში (1721 წ. გვ.
223, 220)
შუნბუნი—შმბუნი (ვხს 322, 1721 წ. გვ.
190)
ცარიცი—ცრიცი (1721 წ. გვ. 41, ვხს 531)
წყალ გაღმა იეჩი—იეჩი (1721 წ. გვ.
295, ვხს 126)
ხინძორიკი—ხანძორისი სომხითში (1721
წ. გვ. 277, ვხს 43)
ხუსტაოლლის სოფელი,—ხურუტის სო-
ფელი ყაიყულში (ვზრ,
ვხს 214)
ხუცის ტამალია,—ხუცის სოფელი თრია-
ლეთში (დასტ. ავ, ვხს 489)
ჯიგრაშენი—ბეთლემი ყაიყულში (დასტ.
ს, სიძვ. II-310/1692)
ჯოჯობეთი—ეკლესია (ვზგ., გვ. 174)

§ 62. შემდეგი ერთი და იმავე სოფლების სახელწოდებანი იმდენათ გან-
სხვავდებიან ერთი მეორისაგან, რომ ძნელი გამოსარკვევია, ქონდათ ამ სოფ-
ლებს ორი და მეტი სახელი, თუ მხოლოდ ერთი მათგანია სწორია, დანარჩენი
კი დამახინჯებული.

- ამოთი—ახოთი (ვზრ, ვხს 663)
გელას სოფელი—ელიას სოფელი (1721 წ.
გვ. 218, ვხს 339)
გოგის სოფელი—გოლის სოფელი სომ-
ხითში (1721 წ. გვ. 258, ვხს 47)
ღუგაზას სოფელი—ღევაგოზი (დასტ. ს,
ვხს 194)
ვერკეთილი—ველკეთილი (ვხს 219, ისტ.
სბ. II 1587, III/1447/59)
- თელა—თალის სოფელი (სიძვ. I-254/
1703, ვხს. 101)
ქვენადარი—ქერემდარა (სიძვ. II-250/
1718, 1721 წ. გვ. 193)
ღეალოვნა—ლოლოვნა ქოთიშთან (ვზრ,
ვხს 560)
ყარაჯლუ—სარაჯლუ (დასტ. ნდ. სულ-
ხან მდივნის და ალექსი
მესხიშვილის ვარიანტები)

- ყარმანლუ—ფარმანლუ (დასტ. ნდ., პდ. სულხან მდინის და ალექსი მესხი-შვილის ვარიანტები)
- შამიანი—შამირანი (სიძვ. I-368/1792, ვეს 264)
- შარქარი—შაქარას სოფელი სომხეთში (1721 გვ. 245, ვეს 92)
- ხალაჯვარი—ხახალჯვარი ყარაბულაღისა (1721 წ. გვ. 67, ვეს, 451)
- ცხოირეთი—ცხვარეთი (1721 წ. გვ. 30, ვეს 533)
- ხინძორი—ხანძორი ტაშირში (1701/11 წ. გვ. 329, ვეს 340)
- ჯანდირი—ჯანდიდი (ვხგ. გვ. 154, ვეს 303)
- § 63. შემდეგს სოფლებს ქონიათ ერთი სახელი, მაგრამ ზოგიერთ წყაროებში მათი სახელები მეტად დამახინჯებულია.
- ანთასი—ანტრაპი ზემო და ქვემო (დასტ. ავ., ვეს 547/548)
- არევაი—არწივაი (დასტ. ავ, ვეს 529)
- ალყუმარე—ალუმბრუ (XVII დავთ, ვეს 329)
- ბერკილი—ბურვილი (1701/11 წ. გვ. 333, ვეს 395)
- გოგალჩელი—გოგჩალუ-გოგარჩლუ (1536 წ., 1701/11 წ. გვ. 316, 1721 წ. აღწ.)
- დავლთა, დვალეთი—დვალთა (სიძვ. I-305/1543 წ. 158/1780 წ. ვეს 624)
- დარმახთალა—დარმაზთალა (1701/11 წ. გვ. 326, ვეს 110)
- ევანი, ემანი, ეძალი—ედანი (დასტ. ავ., აზ., ვეს 484)
- ეგლეთალა—ერგენთალა (სიძვ. I-330/1756, ვეს 269)
- ვარაზმარი, ვარკავარი, კარშაგარი ვარძაგარი (სიძვ. II-174/1707, 1701/11 წ. გვ. 301, 1536 წ., ვეს 314)
- ვარაპეტის სოფელი—ვართაპეტის სოფ. (სიძვ. I-366/693, 368/1792)
- თაგქი—თაქვი (1716/18 წ. სიგ. სიძვ. I-81, ვეს 615)
- თახვინთეისი—თხვინთბა (სიძვ. I-50/1671, ვეს 353)
- თრთაშუი—ორთაშუა სომხეთში (დასტ. რპვ., ვეს 114)
- იკრეში—კრეში (სიძვ. II-279/1725, ვეს 253)
- კარციხლა—ქცილა (სიძვ. II-174/1707, ვეს 350)
- კოზრი—კოხნარი (სიძვ. I-337/1591, 431/662, 1930წ. აღმ. დაყ. გვ. 132)
- კორა—კარა (ვეს 352, 1721 წ. გვ. 123, ვხრ)
- კრეთლა—კრეთა (სად. დასტ. იზ., ვეს 383)
- ლომისი—ლოშო (დასტ. აზ, ვეს 539)
- მადემურას სოფ.—დემურას სოფ. (1701/11 წ. გვ. 315, ვეს 464)
- მასრუტი—მამხუტი (სიძვ. II-374/1654, ვეს 51)
- მოლა მასხმუტი—მოლა მასხუდის სოფ. (ვეს 315, 1721 წ. გვ. 194)
- მელას ტამალია—ტამალია, თრიალეთში (დასტ. ავ, ვეს 486)
- მუშელი—მუშელი XVII-დავთ., ვეს 262)
- მუტალი—მუგავისი, მუტაისი, მუტავისი (1701/11 წ. გვ. 303, სიძვ. II-174/1707, 1536 წ., ვეს 319)
- ნუგუთი—მუგუთი (1701/11 წ. გვ. 335, ვეს 356)
- ოლფისი—ოლთისი (დასტ. აზ, ვეს 546, 547)
- პატიმანი—პატიმარი-პატივანი (1721 წ. გვ. 127, ვეს 633)
- სალორულჩიგა—სალორისი (სიძვ. I-110/1622, ვეს 592)
- სარურამი—სარუჩამის სოფ. (1701/11 გვ. 349, 1721 წ. გვ. 195)

ტალა—ქალა. (ქრ. II-443/1700, 1699)
ფიტარელი, ფიტნელი, ფიტოელი-ფი-
ტარეთი (1701/11 გვ. 330, XVII
დავთ, ვხს 414)

ფუხრეთი—ფუტრეთი. (ვხზ, ვხს 640)
ქადაგანი, ქამარიანი, ქაგარიანი (ვხს
256, სიძვ. II-351/1738, 1721 წ. გვ. 59)

ქაიათაკი--ქარატაკი (XVII საუკ. დავთ,
ვხს. 300)

ქუჯი, ქუესი—ქუკა (1701/11 წ., ვხს 143)
ყარაფალა—ყარაყალა (1721 წ. გვ. 296,
ვხს 127)

ლანიბანი—ლოუბანი (იტ.საბ. III-1552,
ვხს 565)

ლორიეთი—ლორისთავი ალგეთში (სიძვ.
I-305/1543, ვხს 619)

ლხაკეცე—საკეცე (სიძვ. II-278/1725,
ვხს 367)

§ 64. შემდეგს სოფლებს ქონიათ ერთი სახელი, მაგრამ სახელები სხვადა-
სხვანაირი აქვთ, უმეტესად ქართული, სომხური და თათრული ენების თვისე-
ბების გამო.

აბულმუქი—აბულმაგი (სიძვ. II-285/1727,
ვხს 275)

ალაზიბეუქი—ალზიბეუქი (1701/11 წ.
გვ. 309, ვხს 158)

ამირხანასანლუ—ამირხასლუ (დასტ. ნდ.,
ვხს 552 წინ)

ბოძორა—ბოჯაძორი (1536 წ., ვხს 84)
გდალაშენი—ქეთილაშენი (ვხს 346,
1721 წ. გვ. 220)

გელდიგინი, გელდიგილსნი, გელდიგი-
ლანი (1701/11 გვ. 346, 1535 წ., ვხს
330)

გულაბაბა—გულასოფელი (1721 გვ.
223, 1701/11 წ. გვ. 322)

დილაშენი—დილაშენი (1536 წ., ვხს
27)

დოლბანდი—დოლაბნდლუ ვხზ. ვხს
136

ვალავერზი—ვალავერსი, ვალავერი (1721
წ. გვ. 217, ვხს 169, ვხზ)

ყაჯილახი—ყაჯილუხი (1701/11 წ. გვ.
321, ვხს 283)

ყიზილ ყიარათი—ყიზილ ზიარათი
(დასტ. კე, ვხს 122)

შავგოზი—შავგომი (1536 წ., ვხს 259)

ჩალაგამაშა—ჩარგამაშენი (1701/11 წ.
გვ. 313, 1721 წ. გვ. 189)

ჩახიქთა—ჩხიკეთა (სიძვ. I-79/1733, ვხს
570)

ცხეკვი—ჩხეკვი (სიძვ. I-330/1756, ვხს
564)

წაგიკამიები—წაგიკილვი.—წაგიკელციო
1701/11 წ. გვ. 304, 1721 წ. გვ. 222)

ხვინთქმა—ხვინთვა—თხვინთბა (სიძვ.
I-345/1686, 357/1679, ვხს 353)

ხოსანი—სოსანი (1721 წ. გვ. 270, 271,
დასტ. რპე)

თეზუმი—თეზი (დასტ. ავ, ვხს 536)

თულუ-თელუ (დასტ. სკბ., ვხს 139)
თხვინთბის--თხვინთბა (სიძვ. I-303/1713,
ვხს 353)

ატუტი—აცუტი, სომხითში, ფოლადა-
ურის ხეობაში (დასტ. რპე, ვხს 108)

ლავლავეაშენი—ლაკლაკაშენი (1701/11
წ. გვ. 321, ვხს 312)

მანავერი, მანავერდი—მანაკერტი XVII
ს. დავთ, 1701/11 წ. გვ. 360, ვხს 282)

მაჩქათალა--მაჩქაუელა (1721 წ. გვ. 156,
ვხს 446)

მიჯარი—მიჯა (1701/11 წ. გვ. 344,
ვხს 293)

მულალუ—მულანლუ (დასტ. ნდ, ნე)
ნორაშენი—ლორაშენი (1701/11 წ. გვ.
358, ვხს 324)

ტალადანი—ტალდანი (1701/11 წ. გვ.
313, 1721 გვ. 221)

უჯაბი—ხუჯაბი (ვხს 96, 1721 წ. გვ. 244)

ქელუ—ქელუთი (ვხს 137, ვხრ)	ხვარაკეტი—ხოვარაკეტი (ვხს 46, 1721
ყარაქილისა, ყარაქალისა—ყარაქილისა	წ. გვ. 280)
(1536 წ. 1701/11 გვ. 323, ვხს 172)	ხავარადორი—ხოვარას სოფელი (1721
ყურთ-ყალა—ქურთ-ყალა (ვხს 128,	წ. გვ. 287, ვხს 64)
დასტ. კე)	ხოშა გერმა—ყოშაგერმი (ვხს 559, სიძვ.
შირჩაპატი—სირჩაპეტი (1701/11 წ.	I-423/1688)
გვ. 307, ვხს 160)	ჯანდარიკი—ქანდარიკი (ვხს 327, 1721
შიხჩობანი-ჩოჩხობანი (სიძვ. III-2/1691,	წ. გვ. 190)
ვხს 59)	ჯიმშურა—ქიმშურა (სიძვ. I-2 6/1716,
	1721 წ. გვ. 282)

§ 65. შემდეგი სოფლების სახელები გადასხვაფერებულია, მაგრამ ისე რომ ადვილათ შეიძლება იმათი ერთი და იგივეობის გამოცნობა. მაგ:

ავაზანთი—ავაზანი	ბოცისჯვარი—ბორცვისჯვარი
აღვანეთი—აგვდანეთი	ბოცხოეთი—ბოცოეთი
აზიკვი—აზიკი	გარყულუმი—ღარღლუმი ალკეთში
აკანათერი—აკანათი	გარჯილა—გვარჯილა
არქაუნი—არქევანი	გილაგდი—გილაგდაგი
არწევანი—არწივანი	გილი—გოლის სოფელი ყაიყულში
აღეკი—აღეგი	გორისი—გარისი
ბამბაკი—ბანბაკი	ღემურა—ღემურას სოფელი
ბეთანია—ბეთე ია	ღერძლო—ღერძიოლის სოფელი
ბოლოლკუნტი—ბოლორკვანტი	მიტაშენი, მირტარაშენი—მირტაშენი
დილარი—დალარი	მლშე—მლაშე
დინარზი—დინარიზას სოფელი	მოლა—მასხული—მოლამასხულის სოფელი
ღრანეთი—ღრიანეთი	მურუტი—მორუტი
ეწო—ეცო	მუსეფარი—მუსეფარიანი
ვანათი—ვანეთი სკვირეთში	მუტაისი—მუტავისი
ვანთა—ვანი	მუხნარი—მუხრანა დბანისის ხეობაში
ვართევანა—ვართევანას სოფელი	და ყარაბულალში
ვასკა—ვასაკას სოფელი	ნაბადინლუ—ნაჯბადინი.
ვერხვნილი—ვერხვნალა	ნრია—ნარიას სოფელი
ზასი—ზა	ოთურბულახი—ოთურბულალი
თაკუ—თაკვი	ოროზმანი—ოროზმანი, —ოროზმანი
თახილბათმინი—თახალბათმაზი	საკარი—საკარისები
თეკენამი—თეკენანი	სამესრე—სამებრეო
თელა—თალა	სარხინეთი—სარკინეთი სომხთში
იანი—იეჩი	ტამანია, ტამლა, ტამალი—ტამალია
ილყუზი—ილლუ—ილდუზი	ულუში—უნდუში დბანისის ხეობაში
იენგიჩი, —იენგიჩაბი, —იენგიჩაბი	უოშქილისა—უჩქილისა
კარატაკი—ქარატაკი დბანისის ხეობაში	ჩარლახლუ—ჩარდახლუ
კატამეთი—კატავეთი	ჩანმახალუხი—ჩანმახლუ
კობოტა—კობტა	ჩირგმეშენი—ჩარგამეშენი

კწანისი—კრწანისი სამშვილდესთან
 ლიპარიტისა—ლიპარიტის უბანი
 მანხუტი—მამხუტი
 მაწვნარა—მაწუნარა
 მავნელას სოფ.—მანველას სოფ.
 ფათალა—ფათალასი
 ფალჩხლუ-ფერცხლუ-ფარჩხლუ ყაიყ.
 ფანოზას სოფ.—ფანოს სოფ.
 ფარავეანი—ფანავარი
 ფანჯუკი—ფარანჯუკი
 ფიფიფჯანი—ფირფიჯანი
 ფიცხისი—ფიჩხისი
 ფუტრევენი—ფუტრევი
 ფუცხორანი—ფოცხვერიანი
 ქარგარიანი—ქავგარიანი
 ქცხილა—ქცილა
 ქობევენი—ქვაბევენი
 ლადირყული—ყადრიყული

ყალამალამშიანი—ყალამშიანი
 ყირხბულაბი—ყირბულაბი
 ყურანთა—ყორანთა
 შარობი—შავრობის ლილო
 შინდრარი—შინდლარი
 ყაშაქალის—ყოშაქილისა
 ჩიტალოზი—ჩიტალა
 ჩხეკი, ჩხეკეთა—ჩხეკვი
 წარახყური—წარაბყური
 წაქარი—წაექარი
 წრაუთი, წრურთი—წრაურთი
 წრულეთი—წყლულეთი
 წყნეთი—მწყნეთი
 ხანდაზას სოფ.—ხანზადას სოფ.
 ხორიეთი—ხორეთი
 ხოფი—ხოპისი
 ჯაბა—ჯაბარყელა
 ჯანაზინი—ჯანავაზინი

VI. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების სოფლების რაოდენობა.

§ 66. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების ბევრი დასახლებული ადგილები სოფლებად ალნიშნული ჩვენს წყაროებში. იმის გამოსარკვევად, ეს ადგილები მართლა სოფლებად ირიცხებოდნენ, თუ იგინი იყვნენ ერთი სოფლის ნაწილები, უნდა ვისარკებლოთ უმთავრესად ვახუშტის რუკით და მის მიერ შედგენილი სოფლების სიებით, რადგან მხოლოდ ეს ორი წყაროა ცოტათი და ბევრათ სრული.

მაგრამ იმათშიაც ბევრი გაუგებარი და გამოსარკვევი საკითხი გვხვდება. რუკაზე, მაგალითად, ზოგი ასეთი ადგილები ერთი მეორესთან არიან ნაჩვენები, როგორც მეზობლები, ზოგი კი დაშორებულია ერთი მეორესაგან; ე. ი. ერთი სახელწოდების ადგილებშუა სხვა ადგილები და სოფლებია მოთავსებული. თუ დაშორებული ადგილები შეიძლება ცალ-ცალკე სოფლებად მივიჩნიოთ, მეზობელი ადგილების შესახებ ამის თქმა. ზოგიერთ შემთხვევაში შეუძლებელია. მაგ., კუმისი რუკაზე ორ მეზობელ სოფლად ალნიშნულ, სოფლების სიებში კი მას ერთი ნომერი (№ 600) უზის; გამოსარკვევია—ერთ სოფლად ირიცხებოდა იგი, თუ ორ სოფლად.

სიებში საყავრეს და თრიალეთის აბანოს ორი-ორი ნომერი უზის ერთი მეორეზე მიყოლებული, რუკაზე კი იგინი .თითო სოფლებად არიან ნაჩვენები.

თაგუთი, წერაქვი ვახუშტის რუკით და სიებით ორ-ორი სოფელია, 1721 წლ. აღწ. კი ნაჩვენებია მხოლოდ ოთხ-ოთხი მებატონეს ყმები; არ არის ალნიშნული, ოთხ-ოთხი მებატონეს ყმები ორივე თაგუთში და ორივე წერაქვში ცხოვრობდნენ, თუ ერთ თაგუთში და ერთ წერაქვში.

1721 წ. აღწერას სოფლების რაოდენობის გამოსაანგარიშებლად უფრო ფასი ექნებოდა, რომ იგი ქვემო-ქართლის ყველა დასახლებულ ადგილებს შეიცავდეს (§—10) და რომ რაც არის, ის მაინც ცხადად და გაჩვენავთ იყოს ნაჩვენები დანარჩენი წყაროების ცნობები მეტად მცირეა ამ მხრივ და ამიტომ მათ მნიშვნელობა არ აქვთ.

ქვემო მოყვანილ სიის (§ 67) შედგენის დროს ვხელმძღვანელობდით შემდგომის მოსაზრებით:

1. დასახლებული ადგილები, რომლების რაოდენობა ერთნაირად არის ალნიშნული სამთავე წყაროში, მივიღეთ ამ რაოდენობის სოფლებად. ეს სოფლები ქვემოთ მოყვანილ სიაში (§ 67) არ შეგვიტანია.

2. ადგილები, რომლების რაოდენობა 1721 წ. აღწერით ცხადად მეტია, ვიდრე რუკაზე და სიებში, მიღებულია 1721 წ. აღწერის თანახმად.

3. ადგილები, რომლების რაოდენობა ერთი და იგივეა რუკაზე და სიებში, მხოლოდ 1721 წ. აღწერაში მათი რაოდენობა ცხადად არ სჩანს (აღნიშნული არიან მხოლოდ მებატონეები და მათი ყმები), მიღებულია რუკის და სიების თანახმად,

4. ადგილები, რომლების რაოდენობა ერთი და იგივეა რუკაზე და სიებში, მხოლოდ 1721 წ. აღწერაში იგი ნაკლებია, მიღებულია რუკის და სიების თანახმად

5. ადგილები, რომლებიც რუკაზე დაშორებული არიან (არა მეზობლები), სიებში კი მხოლოდ ერთია, მიღებულია რუკის თანახმად.

6. ადგილები, რომლებიც რუკაზე თითოა, სიებში კი მათ ორი მიყოლებითი ნომერი უზის, მიღებულია რუკის თანახმად.

7. კუმისი, რომელიც რუკაზე ორ მეზობელ სოფლად არის ნაჩვენები, სიებში კი ერთი ნომერი უზის, მიღებულია ერთ სოფლად.

8. თელეთებს, რომლებიც რუკაზე ორ მეზობელ სოფლად არის ნაჩვენები, სიებში ოთხ მიყოლებითი ნომერი უზის. 1721 წ. აღწერით კი ორი მებატონის ყმებია აღნიშნული. მიღებულია რუკის თანახმად.

9. სანაინი ჩავთვალეთ ორ სოფლად, როგორც იგი აღნიშნულია ვახუშტის სიებში, რუკაზე კი მხოლოდ ერთია დასახელებული, მეორეს უზის მარტო სოფლის ნიშანი დაუსახელებლად.

ს ი ა

§ 67. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების სოფლებისა, რომლების რაოდენობა სხვადასხვანაირათ არის ნაჩვენები წყაროებში.

	ვახუშტის რუკაზე		ვახუშტის სიაში		1721 წ. აღწერ.		შეიქმნა
	რიცხ.	მდებარეობა	რიცხ.	ნომრები	რიცხ.	ც ნ ო ბ ა	
1 აბანო-თრიალეთისა	1	—	2	477,478	3	მებატონე	1
2 ანდია	2	მეზობლები	1	261	2	ანდია, ზემო ანდია	2
3 არკვეანი	2	—	2	67,68	1	მებატონე	3
4 ალუბარუ	3	დაშორებული	3	263,289,329	1	—	3
5 ალუტი სოზიითისა	2	—	2	12,128	3	—	2
6 ბაბია 1)	2	მეზობლები	2	475,476	3	—	2
7 ბაშხეუქი	1	—	2	18,19	—	—	1
8 ბეშქენაშენი 2)	2	—	2	491,492	1	—	2
9 ჭეცა	2	—	1	252	—	—	1
10 გვარჯილა	2	დაშორებული	2	437,465	1	—	2
11 დარბაზი სოზიითის	2	—	2	78,52	2	—	2
12 დარბაზი დბანისის	2	—	2	245,326	6	—	2
13 დბანისი	1	—	1	299	2	დბანისი, ძვ. დბანისი	2
14 ეგრისა	2	მეზობლები	2	444,445	4	მებატონე	2
15 ვარდის უბანი დბანისის	1	—	1	276	2	ვარდის უბანი, მეო-	2
16 ვასაკასი	2	დაშორებული	2	56,58	5	ვარდის უბანი	2
17 თაგუთი	2	მეზობლები	2	316,317	1	მებატ.	2
18 თელეთები	2	—	4	601,604	4	—	2
					2	—	2

1) ბაბია 1543 წ. სივ. (სიძვ. 1—305) ორი სოფელია: ბაბია და დიდი ბაბია,
 2) ბაშქენაშენი დასტურლ. (თავი 23) ორი სოფელია: ზემო და ქვემო,

	ვახუშტის რუკაზე		ვახუშტის სიაში		1721 წ. აღწერ.		მედილი	
	რიცხ.	მდებარეობა	რიცხ.	ნომრები	რიცხ.	ც ნ ო ბ ა		
19	კარაქა 5)	3	მეზობლები	3	388,359,390	5	მებატ.	3
20	კარაქულმართი . . .	2	"	2	470,471	1	"	2
21	კირაკოზას სოფელი							
	სომხითის	2	დაშორებული	2	55,88	3	"	2
22	კუმი ი	2	მეზობლ.	1	600	8	"	1
23	ლიპები თრიალ. . . .	3	"	3	497,498,499	2	მებატ. მანჯარიში	3
24	ლიპები ქციისა	2	დაშორებული	2	385,404	4	მებატონე	2
25	მერეკანა	2	მეზობლები	2	549,550	1	"	2
26	მონასტერ. დბანის . .	2	დაშორებული	1	231	1	"	2
27	მუსიყალა	1	"	—	—	—	მუსიყალა, პატ. მუს.	2
28	ნახიდური	2	მეზობლები	2	347,348	5	მებატონე	2
29	პალუა 4)	1	—	1	138	2	1 მებატ., 1 მანჯარიში	2
30	რეზა	2	მეზობლები	2	534,535	3	მებატონე	2
31	საბა	2	დაშორ.	2	90,111	1	"	2
32	საბატე	2	მეზობლები	2	467,489	2	"	2
33	სამეგრეო	2	"	2	524,525	1	"	2
34	სამსონია	2	"	2	106,107	1	"	2
35	სანანინი 5)	2	"	2	16,17	—	"	2
36	სარკინეთი სომხით.	2	"	2	71,72	1	"	2
37	საფიქლე	2	დაშორებული	2	436,466	1	"	2
38	საყარე	1	—	2	660,661	—	"	1
39	ტამალია თრიალეთის .	2	მეზობლები	2	465,486	2	"	2
40	ტანძია	3	დაშორებული	3	243,263,304	2	ტანძია, ძველი ტანძ.	3
41	ურცევანი 6)	2	მეზობლები	2	429,430	1	მებატონე	2
42	ლოლოენა	2	დაშორებული	2	560,585	2	"	2
43	ყადრიყული	2	მეზობლები	2	291,292	1	"	2
44	ყალაშვიანი	2	"	2	279,280	1	"	2
45	ყარაბულაღი ყარაბულაღის	3	—	2	461,462	3	ზემო, ქვემო, სასახლის ყარაბულაღი	3
46	ყარაქილისა 7)	1	—	1	172	2	ყარაქილისა, პატარა ყარაქილისა	2
47	ყაჯილუხი	1	—	1	283	3	ზემო, ქვემო, მესამე	2
48	შავი საყდარი დბანისის 8)	—	—	—	—	2	ყაჯილუხი	3
49	შესაყარი	3	მეზობლები	3	438,439,440	2	1 მებატ. 2 მანჯარიში	3
50	შუმბური დბანის-ტაშირში	—	—	—	—	2	შესაყარი, პატ. შესაყ.	2
51	ჩარგამაშენი	—	—	—	—	2	1 მებატ. 2 ანგ.	2
52	ჩარდახლე	2	მეზობლები	2	161,162	—	ზემო, ქვემო ჩარგამაშენი	2
53	ჩორთანი	2	დაშორებული	2	11,117	1	მებატონე	2
54	წარუკა	2	"	1	175	—	"	2
55	წერაკვი	2	მეზობლები	2	33,34	—	"	2
56	ხუჯაბი	2	"	1	96	2	ხუჯაბი, ზემო ხუჯ.	2
57	ჯანხოში	3	"	3	27,28,30	—	"	3

5) კარაქა 1543 წლ. სიგ. (სიძე. 1—305) ორი სოფელია: სამადანთ და ფახანანთ კარაქა
 6) პალუა დასტურლ. (თავი სკბ) ერთი სოფელია.
 7) სანანინი რუკაზედაც ჩავთვალეთ 2 სოფლად, რადგან ერთ სოფლის გარდა, რომელიც აღნიშნულია სანანინად, იქვე მეზობლად მეორე ნიშანია დაუსაბუღებლად.
 8) ურცევანი დასტ. (თავი სკბ) ერთი სოფელია
 9) ყაჯილუხი 1701/11 წლ. აღწერით. ორი სოფელია: ყაჯილუხი და ზემო ყაჯილუხი
 10) შავი საყდარი დბანისის 1701/11 წლ. აღწერით ერთი სოფელია.

VII. — მემომ-ქართლის სოფლები და ადგილები, რომლებიც არ არიან მოხსენებული 1700—1750 წლების საბუთებში.

§ 68. ავღარა: ტაშირში. იხსენიება 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ I). მეფე როსტომ უმედიდრებს ყაფლან ბარათაშვილს სებარათაშვილოს ტაშირში, ისახან სულთანის გამოსარჩლების გამო, სხვათა შორის, ავღარას და ჯილღის.

ამჟს: დბანი-ი-ტაშირი-ქცია-ყარაბულალღი. როგორც ეს სოფელი, ისე აფ-რიამას სოფელი, ოსკეენას სოფელი და წყალთა შუა, რომლებიც იხსენიებიან მხოლოდ XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, უნდა მიეკუთვნონ ზემოსხე-ნიბულ ოთხ მხარეს, სადაც ყაფლანიშვილებს უმთავრესად ყავდათ სამკვიდრო ყმები.

აბჟანი: ტაშირში. იხსენიება საყაფლანიშვილოს მე-XVII საუკ. დავთარში. შესაძლებელია, ეს იყოს არმანისი, რომელიც პროფ. ივ. ჯავახიშვილის თანამედ-როვე რუკაზე აღნიშნულია ჯელალოღლის დასავლეთით.

აფრიამას ხოფელი: დბანისის—ქციისხეობებში—ტაშირში—ყარაბულალღი იხ. ზემოთ აწხა.

ბარგვის ხევი: ალგეთში—ქციისხეობაში. იხს. 1543 წ. სიგ. (სიძვ. 1—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილის (გერმანოზისშვილების წინაპარს) ნასყიდი ზვარი ბარგვის ხევში. როგორც ეს სოფელი, ისე ქალიგენი უნდა მიეკუთვნოს ზემოხსენებულ ორ მხარეს, სადაც გერმანოზიშვილებს ყავდათ უმეტესად სამ-კვიდრო ყმები.

ბარალეთი: იხს. 1687 წლ. გუჯარში (ისტ. სბ. IV), სადაც ნიკოლოზ კათალიკოზი ამბობს: „მოხისის თავს სოფელი ახალშენი ავაშენეთ თრიალეთზე სოფელი ბარალეთი ენთა ვითარებისაგან აობრებული იყო და ახლად ჩვენ ავა-შენეთ“. სასვენ ნიშნების გაურკვეველობის გამო ცხადათ არა სჩანს, ეხება ეს ცნობა საეპიტანგოს ბარალეთს სამუხრანოში (ვახ. სია № 219 შემდეგ), თუ ამავე სახელწოდების სოფელი იყო თრიალეთშიაც.

გრძელი: ალგეთში—ქციის ხეობაში, იხსენიება 1676/84 წ. (სიძვ. 1—129, 59/1690). ფალავან ხოსროშვილს და გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ ყმები. რო-გორც ეს სოფელი, ისე ზვარეთი, მერე, ნასკირალაზემო, ტურისუბანი და უკანა შავნი, რომელთა მებატონეებად მოხსენებული არიან გასტაშაბაშვილები ანუ მათი წინაპარა იონანე ბარათაშვილი (1591 წ. სიგ.-სიძვ. I—337), უნდა მიეკუთვნონ ზემოხსენებულ ორ მხარეს, სადაც გასტაშაბაშვილებს უმეტესად ყავდათ სამკვიდრო ყმები (§ 54).

ღოღანი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იხსენიება 1447 წ და 1552 წ. სიგელებში (საქ. არქ. III გვ. 114 ისტ. სბ. III), სადაც მეფეები სწირავენ მცხეთის ეკლესიას „ალგეთის გაღმა“ სომხითის სოფელს ღოღანს (ღღანს). გუჯარების

სიტყვების მიხედვით („ალგეთის გაღმა“) როგორც ეს სოფელი, ისე მეძლეოთი, სახევენი (იგივე სხვენი) და შეხვეტილა უნდა მიეკუთვნონ ზემოხსენებულ ორ მხარეს.

ვაძა: ქციის ხეობაში, ქივქივას ნაპირზე, ნაოხარი, სოფელი. იხს. 1652 წ. როსტომ მეფემ უბოძა პაპუნა არეშიშვილს ამოვარდნილი გერმანოზაშვილის ნაოხარი ვაძა, საზღვრებში ბედენის მთა, ქივქივას ხევი (სიძე I—419).

ზვარეთი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იოანე ბარათაშვილს 1591 წ. (სიძე. I—337) ებოძა ზვარეთი. იხ. ზემოთ გრძელი.

ლევის უბანი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულაღი—ტაშირი. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ლევის უბანი. ამ სიგელით იოთამ ბარათაშვილს ერგო ყმები 75 სოფელში, აქედან 57 სოფელი ზემოხსენებულ ოთხ მხარეშია და მხოლოდ 1 სოფელი (წყლამი)—სომხეთში. ამიტომ დანარჩენი 7 სოფლებიც: თანდრულაღი, ლევის უბანი, სულმედინი, სულუტი, უზემა, ყაესკერტი, ყაზანარაშვილის სოფელი და ყარაშა უნდა მიეკუთვნონ ამ ოთხ მხარეს.

მერე: ქციის ხეობა—ალგეთში. 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს მერეში 1 კომლი (სიძე. I—337), იხ. ზემოთ გრძელი.

მეძლეოთი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1447 წ. (საქ. არქ. III-გვ. 114) მეფე უმტიკებს მცხეთის ეკლესიას სომხეთის მეძლეოთს. 1552 მდებარეა „ალგეთის გაღმა“, შებატონე მცხეთის ეკლესია (ისტ. სბ. III). იხ. ზემოთ დოლანი.

ნასკირალა ზემო: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იხსენიება 1676/84 წ. (სიძე. I—129) პაპუნა გოსტაშაბაშვილის მამულების საზღვრად. საფიქრებელია, იყო ქვემო ნასკირალაც, იხ. ზემოთ გრძელი.

ოსკევანა სოფელი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულაღი—ტაშირი იხ. ზემოთ აშხა. ეს არ შეიძლება ოსკერიქა—ოსკიპარა იყოს, რადგან შებატონებები სხვადასხვაა.

საქუდე: ალგეთში შებატონეს მფლობელობის მიხედვით. 1619 წ. შიომ სოლალაშვილი ყიდულობს საქუდეში 7 დღის მიწას (სიძე. II—362). გამოურკვეველია—ადგილია ეს, თუ სოფელი.

სახვევნი: იგივე სხვევნი, ალგეთში—ქციის ხეობაში, 1447 და 1552 წ. მეფეები სწირავენ მცხეთის ეკლესიას „ალგეთის გაღმა“ სახვევს (ისტ. სბ. III საქ. არქ. III გვ. 114). იხ. ზემოთ დოლანი.

სოლოდაანთ ზემო: 1778 წ. სვ. ზურაბაშვილი უბოძებს ყმას ზემო სოლოდაანთ ნაფუზარს (სიძე. I—96). ეტყობა 1792 წ. ზურაბიშვილებს იქ ყმები უკვე არ ყოლიათ, რადგან იმათ სოფლების სიაში (იქვე 1—368) ეს სოფელი არ ჩანს. მდებარეობა გამოურკვეველია, აგრეთვე გამოურკვეველია, ადგილია ეს, თუ სოფელი.

სულგედიანი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულაღში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი სულგედიანი (საისტ. მ. 1924 წ. 1) იხ. ზემოთ ლევისუბანი.

სულუტი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულაღში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი სულუტი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი.

ტურის უბანი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათა-
შვილს გოსტაშაბაშვილების წინაპარს ერთი საკომლო (სიძვ. 1—337). იხსენიება
XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. იხ. ზემოთ გრძელი.

უზემა: ფირმაშადას სოფელი, დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში.
1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს უზემა ფირმაშადას სოფელი (საისტ. მ.
1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი

უკანაშავნი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათა-
შვილს ნასოფლარი უკანა შავნი (სიძვ. 1—337). იხ. ზემოთ გრძელი.

ურთხნაღო: ალგეთში—ქციის ხეობაში, რადგან 1441 წ. სიგელით (სიძვ.
I—36) ესამზღვრება ნაქურდევს (§ 54).

ქალიგენი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათა-
შვილს ქალიგენში 1 ყმა (სიძვ. 1—305) იხ. ზემოთ ბარგვის ხევი.

ყაესკერტი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულალში—ტაშირში. 1536
წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ყაესკერტი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის
უბანი.

ყაზნარაშვილის სოფელი: დბანისის—ქციის ხეობაში, —ყარაბულალში—ტა-
შირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყაზნარაშვილის სოფელი
(საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი.

ყარაშა: დბანისის—ქციის ხეობაში—ყარაბულალში—ტაშირში. 1536 წ. ერ-
გო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყაჭაშა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემო ლე-
ვის უბანი.

შეხვეტილა: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1552 წ. მეფე ლუარსაბ სწირავს
მცხეთის ეკლესიას „ალგეთის გაღმა“ შეხვეტილას. 1930 წლ. აღმ. დაყოფით
მანგლისის რაიონში (გვ. 55). იხ. ზემოთ დოლანი.

წყალთა შუა: დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში—ყარაბულალში
იხ. ზემოთ აშხა.

წლები დიდი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იხსენიება 1441 წ. სიგელში
(სიძვ. I—36), როგორც მოსამზღვრე ნაქურდევისა. (§ 54).

ჯიღლი: ტაშირში. იხ. ზემოთ ავდარა. იხს. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1).
შესაძლებელია, ეს იყოს ჯიგელი, რომელიც თანამედროვე რუკაზე (იხ. პროფ-
იგ. ჯავახიშვილის რუკა) აღნიშნულია ლოქის წყალის დასავლეთით, ყარაქი-
ლისის სამხრ.

VIII.—სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სიის (§ 71) შედგენის წესი.

§ 69. ქვემო-ქართლის სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების წინამდებარე სია (§—71) შედგენილია ჩვენ მიერ განხილული წყაროების მიხედვით, იმ შესწორებების თანდართვით, რომელიც მოყვანილია შემდეგს პარაგრაფებში, სახელდობრ:

1) ერთი და იმავე მხარის და სახელწოდების სოფლების რაოდენობა თანახმად §§—66, 67.

2) სახელწოდება მხარეებისა თანახმად § 39-ისა და სოფლებისა თანახმად ჩვენ მიერ მიღებულ ტრანსკრიპციისა §§—61, 62, 64.

3) მდებარეობა სოფლებისა თანახმად §§—50—59.

4) სიგელ-გუჯრების თარიღები თანახმად. §§—21, 22.

5) ყაიყულის სოფლების სახელწოდება თანახმად §—41, 42.

6) ელის მოსახლეობის სახელწოდება და მდებარეობა თანახმად §—45.

7) ბანბაკ-ბერდუჯის და ლორის სოფლების მდებარეობა თანახმად §§—43, 44.

8) სიაში შეტანილი არაა ის სოფლები, რომლებიც აღნიშნული არიან 1721 წლ. აღწერაში და რომლებიც ჩვენის აზრით ქვემო-ქართლს არ ეკუთვნოდნენ (§—47)

§ 70. გარდა ამისა საჭიროა მხედველობაში მივიღოთ შემდეგი:

1) სიაში არაა შეტანილი ქვემო-ქართლის ის სოფლები, რომლებიც არ იხსენებიან 1700—1750 წლის წყაროებში (§—68), რადგან არ გვაქვს საფუძველი ვიფიქროთ, რომ იგინი არსებობდნენ მე-XVIII საუკ. პირველ მეოთხედში.

გამონაკლისი დაშვებულია მხოლოდ ერთ შემთხვევაში: ზურაბიშვილების სოფლები: აჯირი, ნობისი, ნილოცი, კარპეტის ხევი, კოხმახუთი და ვარდისუბანი (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძვ. 1—368).

მაგრამ, როგორც ამ სიგელის ტექსტიდან სჩანს, ეს სოფლები ისე, როგორც დანარჩენი სოფლები, ამ საბუთში მოხსენებული, ზურაბიშვილების მიერ შექმნილი ყოფილან დიდი ხნიდან.

2) 1700—1750 წწ. წყაროებში ისეთი ადგილებია ნაჩვენები, რომლებიც ცხადათ არ სჩანს, სოფლები იყვნენ ისინი, თუ არა. ასეთია:

სიგელ-გუჯრებში: დბალი, მალნარი, მლაშე, ნაქურდევნი, პაპის გორა, პირმიწეთი, ცორკუტი, ქაობი.

დასტურლამალში: გელაზი.

ვახუშტის რუკაზე და სიაში: ნარიანი, ფანავარი, შაორი, და ნადარბაზევი ქუთის ხეობისა (381-ს შემდეგ). ამ ადგილებს ვახუშტის სიაში ნომრები არ უხის.

3) ქ.-ქართლის რამოდენიმე სოფელს ერთი და იგივე სახელწოდება აქვს. მაგ. აბანო ქვია სამ სოფელს, აკოფას სოფელი—ორ სოფელს, დარბაზი—ოთხ სოფელს.

ეს სოფლები რუკაზე უმეტეს შემთხვევაში ცალ-ცალკეა აღნიშნული, მაგრამ დანარჩენ საბუთებში არ არის ნაჩვენები, რომელ მათგანს ეხება ამ საბუთების ცნობები. რამდენათაც შესაძლებელი იყო და, რასაკვირველია, უფრო ხშირად დაახლოებით, ჩვენ მივაკუთვნეთ ეს თუ ის ცნობა ამა თუ იმ სოფელს, თუ მფლობელობის მიხედვით, თუ სხვა სოფლის მეზობლობით, თუ სხვა გვარ მოსახრებით. ყველა ეს მოსახრება მოყვანილია თვით სიაში (§—71), თუმცა ვიმეორებთ, ადვილათ შესაძლებელია შემდეგ, როცა სხვა საბუთები აღმოჩნდება, ზოგიერთი ჩვენი მოსახრება საფუძვლიანი არ გამოდგეს.

4) სტატისტიკური ცნობები მოსახლეობისა და მფლობელობის შესახებ ყოველ ცალკე სოფელში ან დასახლებულ ადგილას მოყვანილია მეწინავე დროშის 1721 წლ. აღწერიდან და საყაფლანიშვილოს 1701/11 წლ. აღწერიდან (იხ. II ნაწილი).

5) სიაში შეტანილია ორი წყაროს ცნობები, რომლითაც შესაძლებელია გავითვალისწინოთ, რამდენათ შემძლე იყო ეს თუ ის სოფელი, სახელდობრ: დასტურლამალიდან (თავი სკბ, სკგ.), რამდენ გადასახადს იხდიდა სოფელი ყვე-ნის საფეშქაშოს, და 1707 წლ. სიგელიდან (სიძვ. II—174), რამდენი გადასახადი საქონლით შეეწერა სოფლებს და ცალკე გვარებს ვახუშტი ყოფლანიშვილის საალაპოდ. რადგანაც საზოგადოთ უკანასკნელი გადასახადის რაოდენობა განსაზ-ზღვრული იყო სოფელზე ან გვარზე ერთი ძროხით, ამიტომ გადასახადის რაო-დენობა აღნიშნულია მხოლოდ მაწინ, როცა იგი ან მეტი, ან ნაკლები იყო ზოგად რაოდენობაზე.

6) 1701/11 წლ. აღწერიდან მოხსენებულია მხოლოდ მებატონეები ცალკე ყაფლანიშვილები, რომელთაც მიჩენილი ყავდათ „სათავისთაო“ ყმები (§§14 და 17), რადგან ყველა აზნაურები და დანარჩენი ყმები შეადგენდნენ ყაფლანიშვილე-ბის საერთო საკუთრებას (იხ. §§ 14, 17, 18).

7) სიაში შეტანილია და აღნიშნულია ორმაგი ნომრებით ისეთი სიტყვებიც, რომლებიც წარმოადგენენ ზოგად, ან განმარტებით ცნებას (ლანჩბარი, ქაფა-ნაქჩი და სხვა).

8) შემოკლებული სიტყვები რ—ვახუშტის რუკა № 12, რ № 13—იგივე № 13. სია—ვახუშტის სოფლების სია, დანარჩენი იხ. § 60.

სოფლების მდებარეობა აღნიშნულია ვახუშტის რუკების თანახმად.

IX.—ქვემო-ქართლის მმ.-XVIII საუკუნის კირველი მეოცე- ლის სოფლები და სხვა დასახლებული ადგილები

§ 71. 1. აბანო.—თრიალეთში, აბანოს ხევის მარჯვენა მხარეზე ბაბიას დასავლ., ახალქალაქის აღმ. (რ—ერთი სოფელი); სიაში ორი სოფელი 477, 478. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 77/78), რადგან იქ აღნიშნულ მებატონეებს ბარათას, როსებს და ოტია ბეგაშვილებს ქციის ხეობაში მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, სადაც იყო მეორე სოფელი სახელწოდებით აბანო, ყმები არ ყოლიათ. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ბეგაშვილები), 7 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

2. აბანო.—ქციის ხეობაში, ფოცხვერიანის ხევის სათავეში, მთაწმინდის აღმოსავლ., ფოცხვერიანის დასავლით (რ); სიით 412. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწერა (გვ. 173), სადაც იგი მოთავსებულია „დაბალში“ ფოცხვერიანის გვერდით, როგორც ყაფლანიშვილების სოფელი. ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (ანზ. გოგოლაშვილები), 2 უყმო აზნაური, 2 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. 1536 წ. ერგო იოთა ბარათაშვილს ჯანიაშვილი 4 კომლით (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება 1707 (სიძვ. II—174), როგორც საყაფლანიშვილო. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (გოგოლაძეები) და 3 გამომღები ყმა.

3. აბანო ძველი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 59). იხს. მხოლოდ 1721 წლ. აღწერაში, სადაც მოთავსებულია სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 113, 122, 138). 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, მანუჩარ ქავთარაშვილი, აბელფათიშვილი ბეგან), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

4. აბელია—ქციის ხეობაში, ჩიკეთას დასავლ., ეცოს აღმ. (რ); სიით 379; მებატონეებად სჩანან: 1580 წ. (სიძვ. III—162) სააკაძეები, 1653—1756 წლ. (იქვე 1—311, 312, 293, 330)—გერმანოზისშვილები; 1732 წლიდან გერმანოზისშვილები ყიდიან ყმებს (იქვე 1—78, 384, 385, 387); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზისშვილები), 1 უყმო აზნაური და 5 გამომღები ყმა.

5. აბრაკი—ტაშირში მდ. დებედას და მდ. ბანბაქის შუა, ტაშირის წყალის სამხრით, ლორეს აღმ. (რ).

6. აბრამეთი—ალგეთში, მდ. ალგეთის და ამლიგის ხევის შესართავის სამხრ. (რ); სიით 618. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი, საჩინოშვილი ფარსადან და უსუფ ბეგიშვილი ქაიხოსრო) და 6 გამომღები ყმა. 1736 წ. (სიძვ. 1—83, 386) ამილბაბარ გოსტაშაბაშვილი ყიდულობს ქაიხოსროს უსუფ ბეგისშვილისგან და ლუარსაბ გერმანოზისშვილისგან მიწებს.

7. აბულმაგია—აბულმუჟი დბანისის ხეობაში, მაშავერის და ხინწის ხევის შესართავის აღმოსავლეთ (რ); სიით 275. ითვლებოდა დაბად, ითხრებოდა რკინის, სპილენძის და ლაქვარდის ლითონი (ვახ. გეოგ. გვ. 154). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (დოლენჯიშვილი იოთამ, საგინაშვილები და ყაფლანიშვილი რევაზ) და 20 გამომღები ყმა. იხსენიება 1727 წ. (სიძე. II—285), როგორც მეზობელი მღნარის, ჯალდამის და მუსეფარიანის სოფლებისა.

8. აგვდანეთი—ალგეთში, დვალთა—ლოლოენის ხევის დასავლეთის ტოტის სათავეში (რ); სიით 631. იხსენიება 1626—1721 წლ. (სიძე. 1—111, 353), როგორც გოსტაშაბაშვილების სოფელი, მღებარე დიდგორის ძირს. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 11 გამომღები და 12 აყრილი ყმა (იქვე 1—303). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილდობარ გოსტაშაბაშვილი), 1 მემამულე, 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

9. აგო—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), ღებედას მარცხენა მხარეზე, აკორის დასავლ. (რ).

10. ავაზანა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბურვილის დასავლ. ქუჯაეთის აღმ. (რ); სიით 394. 1536 წელს იოთამ ბარათაშვილს ერგო ნახევარი ავაზანა 6 ყმით, ვაგიანური მამული, საუხუცესო და ფაცრის ნახევარი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება XVII საუკუნის საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (იოთამისშვილები, შერმადინიშვილი და ყაფლანიშვილები) და 10 გამომღები ყმა.

11. ავაზანი ლიპისა—ქციის ხეობაში, მდ. ირაგას მარცხენა მხარეზე, მისი ორი ტოტის შესართავთან სოფელ ირაგას და ლიპის ჩრდ. (რ); სიით 386. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ხოჯაშვილები), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

ყაფლანიშვილის ყმები ჩავთვალეთ მდ. ირაგას მარჯვენას მხარეზე მღებარე ავაზანის მცხოვრებლებად, ხოჯაშვილების ყმები—ირაგას მარცხენა მხარეზე მღებარე ავაზანის მცხოვრებლებად, თუმცა ამისთვის უთუო საბუთები არ მოიპოვება.

12. ავენჯუკო—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მიჯას დასავლ., ყადრიყულის აღმოს.-ჩრდილოეთით (რ); სიით 284. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (საყვარელიძე), რომელსაც ეჭირა 1½ საკომლო. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოთ შეაწერეს ერთად ძველ დბანისს, ავენჯუკს და ქარატაკს ერთი ძროხა (სიძე. II—174). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

13. ავლადი—თრიალეთში, ავლადის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბოჟანოს აღმ., ლოშოს სამხრით (რ); სიით 540. დასტურდამალით (ავ, აზ, სკგ) ავლადი იყო სამეფო სოფელი, სამოჟრაო მდივან ბეგისა—ერასტი ყაფლანიშვილისა, მას ედვა ყენის საფეშქაშო 12 მარჩილი, ესამზღვრებოდა სოფელ თეზს. 1721 წლ. აღწ. იყო 1 მებატონე (მეფე), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

14. აზატ-ქალაქი—ტაშირში, ქუქას სამხრ., ჯანბალჩას ჩრდ. (რ); სიით 149. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“ (§ 13).

15. აზბულახი—ტაშირში, ყარაქილისას აღმ.-სამხრ., მდივანბეგის სოფ. ჩრდ. (რ); სიით 166. 1721 წლ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

16. აზიკი—ალგეთში, ლაკვის წყალის მარცხენა მხარეზე, ერდოს (ედოთი) დასავლ. (რ); სიით 651. იხსენიება 1523 წლიდან (ჟორდ. ქრონ. II—გვ. 349; სიძვ. I—337, 342, 303), როგორც ბარათაშვილების-გოსტაშაბაშვილების სოფელი, 1654 წ., როგორც ნაოხარი სოფელი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ ყმა. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილლაბარ გასტაშაბაშვილი), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

17. ათაქლუა—1721 წ. აღწერით (გვ. 295—§ 56) ტაშირში, ანდარბეგის ხეობაში მეფის ნაოხარი ნასოფლარი, სამოურაო გივი მდივნისა (გვ. 295).

18. აიდარბეგი—ტაშირში, უტუტის აღმოს.-სამხრით, ქობერის დასავლ. (რ); სიით 123. დასტურლამალით (კე., სკბ) აიდარბეგი სამეფო აშენებული სოფელი, რომელსაც ედვა ყენნის საფეშქაშო გადასახადი 19 მინალთუნი.—1703—1735 წლ. (სიძვ. II 225, 206, 337), სამოურაოდ ქონიათ ყაფლანიშვილებს—გიორგის შვილებს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 36 გამოჰლები და 5 ბოგანო ყმა.

19. აკანათი—სომხითში, მამხუტის და ტალავერის ხეებ შუა, ჩოჩხობანის სამხრ. (რ); სიით 60. იხსენიება 1702 წ. (სიძვ. II—398). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (იეგულაშვილები), 17 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

20. აკაურთა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, დისეელის დასავლ., ძეძენარიანის აღმ. (რ); სიით 222. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) მისი ნახევარი ერგო იოთამ ბარათაშვილს 32 კომლით, საუხუცესო და ბაღჩის ნახევარი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ლოდენჯიშვილი ზაალ, იოთამაშვილები და შერმადინიშვილი), 1 მემამულე (შიოზ ბუში), 23 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. გეოგრ. (გვ. 154) აკურთაში მრავალი ქვიტკირის შენობა იყო.

21. აკორი—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), ღებედას მარცხენა მხარეზე, შიდა კარის დასავლ.-ჩრდ. (რ);

22. აკოფას სოფელი—ტაშირში, უჩქილისას აღმ. (რ); სიით 152. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. I) დარჩა სამართალში ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირში აკოფას სოფელი. ამ სოფელს გულისხმობს 1701/11 წლ. (§ 53) აღწერა, რადგან იქ აღნიშნულ მებატონეებს ყაფლანიშვილებს სომხითში, სადაც იყო მეორე სოფელი აკოფას სოფლად წოდებული, საერთო სამკვიდრო ყმები ძლიერ ცოტა ყავდათ (§ 52). 1701/11 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 1 მემამულე (აზნ. როსტომაშვილი) და 24 გამომღები ყმა; 1721 წლ. აღწერით ტაშირის აკოფას სოფელში (გვ. 211) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფ-

ლანიშვილები), 13 გამოძღვები და 14 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარიანტში გამოძღვები ყმები 12-ია, აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი 6 შემოდგომაზე, სხვა ახლა აყრილან.“

23. აკოფას-ხოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, სანსონის დასავლ., ჩიტალას აღმ. (რ); სიით 105.

24. აკრავაშენი—ტაშირში, აკოფას სოფ. ჩრდ. (რ); სიით 151. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამიშვილები და შერმადინიშვილი), 3 გამოძღვები და 2 ბოგანო ყმა.

25. აკურისი—სკვირეთში, მდ. ვერეს მარჯვ. მხარეზე, ბეთენიას აღმ.-ჩრდ., ახალდაბას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 664. იხსენიება 1543—1756 წლების სიგ. (სიძე. I—337, 303, 87, 305, 102, 330, 370 II—159). მებატონეებად ნაჩვენებები არიან 1591—1737 წლ. გოსტაშაბაშვილები, 1543—1756 გერმანოზაშვილები, 1702 წ. ყორღანაშვილი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 7 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, 3 გერმანოზისშვილი, ყორღანაშვილი ტარიელ), 8 გამოძღვები და 2 ბოგანო ყმა.

26. ალაღარი—ელის მოსახლეობა ქციის ხეობაში, ქციის მარცხენა მხარეზე, ფარიზის აღმ.-სამხრ. სულტნის ობის დასავლ. (რ-სოფელი); სიით 344-ს წინ. სიით ითვლებოდა 1 ობა. დასტ. (პდ. ნდ) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 72 კომლი ელი. ლანჩბრები იქ თესდნ 80 თალარ ბრინჯს. (გეოგრ. გვ. 168). ალაღარის (შეტომით „აღლაბარის“ა (§ 60) ქვემო ნაჯბადინამდე ბინადრობდა ელის ხალხი ბაიღარის (შეცდომით „ბაიღარის“) სულტანით, რომელიც დაუსახლებია შაი სეფის. იხ. III ნაწ.

27. ალავერდა მოლა ოღლის ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნე) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი.

27-ა. ალაღარი—სომხითში ელის მოსახლეობა, ხოჯორნიას და წოფას ციხის ქვემო ქციაზე. სთესვენ ყოველთა მარცვალთა თესლთა და მტილოვანთა (გეოგრ. 142). სიით 1—წინ., ითვლებოდა 20 ობა. საფიქრებელია. მისი მოსახლეობა შედიოდა მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელის დავთარში (დასტ. ნდ. § 45, III ნაწ.).

28. ალი ოღლი მამადას—ელი თარხანის თაბუნი. იხ. მულანლუ.

29. ალიხანას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის სათავეს მარცხენა მხარეზე, თიქმატაშის სამხრით, სააკას სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 194.

29-ა. ამირ ამადლუ—ელის მოსახლეობა. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. იქ ითვლებოდა:

ფირმამადას 1 ელის თაბუნი, 80 კომლი (დასტ. ნდ.).

მისივე 1 ელი თარხანის თაბუნი 5 კომლი (დასტ. ნე.).

მოლა ისმაილას 1 ელი თარხანის თაბუნი 5 კომლი (დასტ. ნე.).

30. ამირხანსლუ—ელის მოსახლეობა, ალგეთში, ჩალაბლუს დასავლ. ბაგრატიანს აღმ.-სამხრ. (რ—სოფელი); სიით 552-ს წინ, 1 ობა. დასტურლ. (პდ. ნდ). ამირ ხანსლუში ორი არხი ყოფილა: ქორ არხი, სადაც სახლებულა 12 ლანჩბარი და ყანდი მოლას არხი, იქ ითვლებოდა მოლა აბდულაშვილის და ყადი (ყანდი) მოლას 1 თაბუნი, 98 კომლი ელი. იხ. III ნაწილი.

31. ამლივი—ალგეთში, ამლივის ხეზე, საღირაშენის დასავლ., აბრამეთის ჩრდ. (რ); სიით 617, 1523 წ. (ქორდ, ქრ. II, გვ. 349) ქეთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1591 წ. დაწყებული (სიძვ. 1—337, 340, 129, 355, 303) მებატონეებად გოსტაშაბაშვილებია. 1658 წ. პაპუნა გოსტაშაბაშვილის იქ ქონია სასახლე, 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 16 კომლი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილბაბარ გოსტაშაბაშვილი), 7 გამომღებო და 2 ბოგანო ყმა.

31-ა. ანაყიზ ოღლის ნასოფლარი—ყაიყულში (დასტ. ს.).

32. ანაყიზ ოღლის—ელის თაბუნი (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი). იქ ითვლებოდა 1 თაბუნი 40 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე).

33. ანგრევანი—ღბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხენა ტოტის და მათვეერის შუა, ღბანისის დასავლ. ლაკლაკაშენის დასავლ.-ჩირდილ. (რ); სიით 313. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. ანგრევანში 10-კომლი ყმა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იოთამაშვილები ორბელი და გივი), 1 გამომღებო და 1 ბოგანო ყმა.

34. ანდიკა—ღბანისის ხეობაში, კრკონის დასვლით, შავგომის სამხრ. (რ); სიით. 261 დასტურლ. (რნ) უქირავეს მეფეს. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ოთარი), 1 უყმო აზნ, 9 გამომღ. და 9 აყრ. ყმა.

35. ანდიკა ზეშო ღბანისი ხეობაში, ანდიკას სამხრ. (რ № 13). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ოთარი), 2 გამომღ., 2 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა.

36. ანდრია—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კარას აღმ., ქცილას დასავლ. (რ); სიით 351. 1591—1756 წლებში (1—337, 48, 129, 303) იხს. როგორც გოსტაშაბაშვილების, გერმანოზისშვილების, თაყაიშვილის, ნამანგლელევიშვილების სოფელი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 12 კომლი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 11 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, 2 თაყაიშვილი, ნამანგლელევისშვილები, 2 ქავთარაშვილი, 2 გერმანოზისშვილი, აზნ. მერაბიშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, ყაფლანიშვილი ოთარი), 1 მემამულე (აზნ. არტემა), 22 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

37. ანტრაპი ზემო—თრიალეთში, ხეცღრმის და ანტრაპის ხევის მარჯვენა ნაპირზე (რ); სიით 547. სახასო სოფელი თრიალეთში სამოურაო სარდლისა, ემეზოზლება მერეკანას, ლოშოს და გველფარებას (დასტ. გვ. აზ). ელვა ყენის საფეშქაშო 18 მარჩილი (იქვე სკგ.). იხს. 1707 წ. (ისტ. საბ. V). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 17 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

38. ანტრაპი ქვემო—თრიალეთში. ანტრაპის ხევის და მდ. ქციის შესართავთან, ანტრაპის ხევის მარჯვენა მხარეზე (რ); სიით 548. ელვა ყენის საფეშქაშო 9 მარჩილი (დასტ. სკგ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 8 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

ზემო და ქვემო ანტრაპის მცხოვრებთა შესახებ ცნობები ჩვენ განესაზღვრეთ ამ სოფლების გეოგრაფიული მდებარეობის მიხედვით.

39. არდასუბანი—ალგეთში, ბოგვის ხევის მარცხენა მხარეზე, ენაგეთის ახალშენის დასავლ., ბოგვის სამხრ. (რ); სიით 606. ენაგეთიდან არდასუბანისკენ გადიოდა შარავზა (იხ. 1701 წ. სიგ. სიძვ. 1—369). 1721 წლ. ითვლებოდა 3 მე-

ბატონე (შანავაზ ხანი, 2 ყორღანაშვილი), 1 მემამულე (ყორღანაშვილი), 3 გამოძღვნი და 1 ბოგანო ყმა.

40. არღუჯა—ტაშირში, ლორის რაიონი (§ 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ქობერის მონასტრის ჩრდ. (რ).

41. არმანეთი—ალგეთში, საყავრის ხევის და ალგეთის შესართავის შუა (რ); სიით 656.

41-ა) არუხლუ—ელის მოსახლეობა ქციის ხეობაში, რატევიანის აღმ. (ჯავახ. თან. რ-სოფელი); 1930 წ. აღმ. დაყ. (გვ. 52) ლიუქსემბურგის რაიონი (§§ 45, 58). დასტ. (ნე) ითვლებოდა 2 თაბუნი: ახერდას—40 კომლი და მამადას—20 კომლი, ორივე თაბუნი თარხანი. იხ. III ნაწილი.

42—43. არქევანი—გაჩიანი—ხანადირო ქალაქი—ქაოზიანი—სომხითში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, დურღაიას აღმოსავლ. მთის ობის დასავლ. (რ—ორი მეზობელი სოფელი); სიით 67, 68. გეოგ. (144) არქევანი ანუ გაჩიანი, ხანადირო ქალაქი, ქაოზიანი იყო დაბა დიდი შენობებით და მდებარეობდა ხუნანის დასავლ. და ქაპალას ჩრდილ. 1721. წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 3 გამოძღვნი ყმა.

44. არწივანი—თრიალეთში, კოხტრიციის ხევის და მდ. ქციის შესართავთან, კოხტრიციის ხევის მარცხენა მხარეზე (რ); სიით 529. 1457 (ისტ. საბ. II) მეფე სწირაგეს სამთავისის ეკლესიას არწივანის მამულს სამეხრგოსა და გველფარებს შუა. დასტურლ. (ახ. სკბ, აგ). იგი იყო სახასო სოფელი სამოურაო ოთარ მდივნისა, ესამზღერებოდა გველფარებს, ედვა ყენის საფეშქაშო 4 მარჩილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 5 გამოძღვნი ყმა. გეოგრ. (160) იქვე თეზის ხრამში აბიბოს მონასტერი.

45. ასანახ სოფელი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ჯილიზის სამხრ., ხანდორის აღმ.-ჩრდ (რ); სიით 42.

46. ასანლუ—მოლა მამადას—ელის თაბუნი, იხ. დემურჩი ასანლუ.

47. ასლანა ფარეშის—დაბნეული ელის თაბუნი,—იხ. დაბნეული ელი.

48. ასურეთი—ალგეთში, ასურეთის წყალის და ლოუნის ხევის შესართავის შუა (რ); სიით 580. 1665 წლ. სიგელით ასურეთი სოლოლაშვილების სამკვიდრო მამულია (სიძე. 1—380). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იესე და ქაიხოსრო სოლოლაშვილები), 9 გამოძღვნი და 2 ბოგანო ყმა. 1723 წ. მეფე უბოძებს ამილახორ გოსტაშვაშვილს იესე და ელიზბარ სოლოლაშვილების კერძ მამულს ასურეთში (იქვე 1—70).

49. ატაშეთი—ქციის ხეობაში, კლდისის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ქუჯათის დასავლ. (რ); სიით 417. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ბეგაშვილები), 2 გამოძღვნი და 1 ბოგანო ყმა.

49-ა. აღმათის ელი—იხსენიება მხოლოდ დასტ. (იღ). მისი მდებარეობა და მოსახლეობის რაოდენობა გამოურკვეველია. (იხ. III ნაწილი).

50. აღბაბალუ—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ნასიბლუს დასავლ., მუხრანის ჩრდ. (რ); სიით 216-ს წინ, 1 ობი. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეეწერა 3 ძროხა (სიძე. II—174). 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (მოლიშვილი აბლყა),

19 გამომღები და 1 აყრილი ყმა. ეს მობინადრე თათრების სოფელი უნდა იყოს და არა ელის, რადგან მოქცეულია 1721 წლ. აღწერაში (§ 10).

51. აღეგი—სომხითში, შულავერის ხეობის მარცხენა მხარეზე, ჯანხოჩის სამხრ., ველეთის ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 35. დასტ. (იე). აღეგი სამეფო სოფელი იყო. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნაზირი ოსეფა), 5 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

52. აღზიბეუქი—აღაზიბეუქი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, შავი საყდარის სამხრ., ქალის სოფლის ჩრდ. (რ); სიით 158. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში და 1707 წლ. სიგ., როგორც ყაფლანიშვილების სოფელი (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 8 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილებზე ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

53. აღტაში—ტაშირში, ველათის სამხრ., ოსკიპარას ჩრდ.-აღმ. (რ-აღტა); სიით 130. დასტ. (სკბ) ედვა ყენის საფეშქაშო 5 მინალთუნი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 6 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა. აღტა და აღტაში რომ ერთი და იგივეა, მტკიცდება იმით, რომ რ-ზე აღტა და სიაში აღტაში მოთავსებულია ოსკიპარის და ველათის შუა.

54. აღუმბრუ—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, გელდიგოლანის აღმ., ხულის დასავლ. (რ); სიით 329. 1536-წ. (საისტ. გ. 1924 წ. 1) ეს სოფელი ერგო იოთამ ბარათაშვილს. ამ აღუმბრუს უნდა გულისხმობდეს მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი. 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულია ხულის შემდეგ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები, 4 ბოგანო და 10 აყრილი ყმა.

55. აღუმბრუ—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, ორმოზანის აღმ.-ჩრდ., სევაგელჯის და ყადირყულის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 289.

56. აღუმბრუ—დბანისის ხეობაში, ბალოკის ხევის მარცხენა მხარეზე, შუშელის სამხრ., ზოლოკვანტის ჩრდ (რ); სიით 263.

57. აღუნდარე—იხსენიება მხოლოდ 1701/11 წლ. (ახუნდარე) აღწერაში-დბანისის და ქციის ხეობებში (იხ. § 53) იგი არ შეიძლება იყოს სომხითის სახუნდარი, რადგან მებატონეები აღუნდარეში ყაფლანიშვილებია, სახუნდარაში კი—შანშეაშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 9 გამომღები ყმა.

58. აშულას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის (არპაჩაის) მარჯვენა მხარეზე, კირაკოზას სოფლის აღმ., ხუსტა ოღლის სოფლ. ჩრდ. (რ); სიით 212. დასტურლ. (ს) ეს სახასო სოფელი იყო სამოურაო ნურჩასი.

59. აჩა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, სარუყალას ჩრდ., ბოილას დასავლ. (რ); 1721 წლ. აღწ. აჩა ნაოხარი ნასოფლარი აღგილი იყო ტაშირში, სამოურაო გივი მდივნისა, მებატონე—მეფე.

60. აცუტი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ლორაშენის დასავლ. დარბაზის აღმ. (რ); სიით 325. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა

1 მემამულე (სვიმონ ზითვი) და 8 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის აცუტში ითვლებოდა (გვ. 189) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 4 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

61. აცუტი—სომხითში, ჭოქჯანის ხევის მირცხენა მხარეზე, ბარნაკარის აღმ., ჩორთანას ჩრდ. (რ); სიით 12.

62. აცუტი—ატუცი—სომხითში, ფოლაღაურის მარცხენა მხარეზე, სამსონიას აღმ., ბორის სოფლის ჩრდ. (რ-ლაცუტი); სიით 108. 1623 წ. სომხითის ნასოფლარი აცუტი ებოძა შუა ბოლნისის მამასახლისის (სიძე, II—172). 1702 წლ. სიგელ. (იქვე II—398) ურდუბეგაშვილი ყიდის მამულს. 1721 წლ. აღწ. სომხითის აცუტში ითვლებოდა (გვ. 270) 3 მებატონე (შანშიაშვილები), 4 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა; იქ ყოფილა ქორის ბუდე (ატუცი—დასტ. რვე). სომხითის აცუტის შესახებ ცნობები ჩვენ ბოლნისის მეზობელ აცუტს მივაკუთვნეთ, თუმცა უთუო საბუთი ამის არაა.

63. აწუფი—ალგეთში, ოშეთის და ზრბითის ხეეებს შუა გარყულუპის აღმ., ზრბითის დასავლ. (ბ); სიით 612. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (თულაშვილები), 6 გამომღები, 3 ბოგანო და 1 ამოგარდნილი ყმა.

64. ახალდაბა—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ვარდის უბნის აღმ.-სამხრ., კნოლეს დასავლ. (რ); სიით 517. 1699 წლ. მიეცა მანგლელს სამწყვსოდ „ალგეთის გაღმა“ ახალ-დაბა (ხახ. გუჯარები გვ. 24). არცერთი ახალ-დაბა არც თრიალეთის და არც სკვირეთის ალგეთის გაღმა არ იმყოფებოდა, თუ გეზი ტფილისიდან იყო აღებული. მაგრამ ასეთი სიტყვები უფრო შეეფერება თრიალეთისას, ვიდრე სკვირეთისას, რადგან სკვირეთის ახალდაბა ახლოსაა ტფილისზე და მეტად დაშორებულია მდ. ალგეთისაგან. 1721 წლ. ითვლებოდა 7 მებატონე (გოჩაშვილი 6, თურქისტანიშვილი), 20 გამომღები და 11 ბოგანო ყმა.

65. ახალი სოფელი—მტკვრის გაღმა მხარეს; სიით 676 მოთავსებულია ჩულურეთსა და ლილოებს შორის (იხ. § 55).

66. ახალი უბანი—ქციის ხეობაში, ირავას ხევის მარცხენა მხარეზე პირლებულის ჩრდ., კრეფას სამხ. (რ); სიით 382. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულიემანიშვილი), 1 მემამულე (აზნ. რჩეულისშვილი), 1 გამომღები, და 1 ბოგანო ყმა.

67. ახალქალაქი—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ეძანის აღმ., ნადვალეთის ჩრდ. (რ); სიით 481. 1676—1717/24 წლებში (სიძე, 1—121, 423, 424, 429, 297, 298) ახალქალაქის მოურაობა ეძლევა გერმანოზისშვილებს, როგორც „მათ მამა-პაპებს ქონიით“. ახალქალაქის ქვევით ქციას ერთვის აბანოს ხევი (გეოგ. 1661). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავაზ ხანი) 10 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

68. ახალშენი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, კირკითას ჩრდ., გოგათგვერდის აღმ.-სამხრ (რ); სიით 502. 1687 წლ. გუჯარ. (ისტ. საბ. IV) ნიკოლოზ კათოლიკოსს ამილახორს მოხისის თავს აუშენებია ახალშენი. ეს ცნობა უნდა ეკუთვნოდეს თრიალეთის მოხისს, რადგან ალგეთის ახალშენი უფრო ადრე სჩანს აშენებულად. იხ. № 69.

69. ახალშენი—ალგეთში, ლაკის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ზასის აღმ., პატივანის დასავლ. (რ); სიით 637. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდენ 1543 წ. (სიძვ. 1—305) და 1591 წ. (იქვე 1—377) წ. სიგელები (მებატონეები გერმანოზის-შვილები და გოსტაშაბასშვილები), რადგან მოთავსებულია პირველში—ზასის და საბუზარს შუა, მეორეში—აზიკისთან.

70. ახალშენი ენაგეთისა—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, არდასუბნის აღმოს. ასურეთის დასავლ. (რ); სიით 579. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1523 წ. სიგ. (ეროდ. ქრონ. II გვ. 349), რადგან მოთავსებულია ენაგეთთან მებატონეები ქვეთარ ბარათაშვილის შვილები. 1713 წ. (სიძვ. I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 3 კომლი ყმა. 1701 წლ. სიგელი (სიძვ. 1—369) მებატონე თაყა ბარათაშვილი, მყიდველი—მეფე. 1721 წ. აღწ. მოთავსებულია ენაგეთთან; ითვლებოდა 7 მებატონე (მეფე, გოსტაშაბაშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ქვეთარაშვილი მანუჩარ, თაყაშვილი გიორგი, ყორღანაშვილი თაყა, შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი). 8 გამომღები და 1 ბოჯანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 121). ქვეთარაშვილი მანუჩარის ყმებიც ამ სოფელში მოვთავსეთ, რადგან სამღერეთის ახალშენის მისი ყმები ცალკე აღნიშნული (იქვე გვ. 122).

71. ახალშენი სამღერეთისა—ქციის ხეობაში, ირავას ხევის მარჯვენა მხარეზე, სამღერეთის აღმ., კრეფას დასავლ. (რ); სიით 339. ეს სოფელი იხსენიება 1580 წ. და 1643 წლ. სიგ. (სიძვ. II—47, III—162) მებატონე სააკაძეებით. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (3 ციციშვილი, მუსხელიაშვილი იესე, დოლენჯიშვილი იოთამ, ქვეთარაშვილი მანუჩარ), 1 მემამულე, 11 გამომღები და 4 ბოჯანო ყმა. 1721 წლ. აღწერაში ეს სოფელი იხსენიება როგორც „სამღერეთის ახალშენი“ და მოთავსებულია სამღერეთთან.

72. ახალშენი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აბულმაგის აღმ., ჯალდამის დასავლ (რ); სიით 274. 1727/30 წლ. (სიძვ. 1—285, 176) ერასტი ყაფლანიშვილს უყიდნია პაატა რევიშვილისაგან მამული ახალშენის, ჯალდამის და მუსეფარიანის საზღვრებში და უანდერძებია ძმისწულებისათვის ელიზბარ და ვახტანგისათვის. ამ სოფელს გულისხმობს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 87) მებატონე რევიშვილით. ამავე სოფელს მივაკუთვნეთ 1721 წლ. აღწ. დანარჩენი ცნობები (გვ. 123, 127, 138, 139), თუმცა ამისი უთუო საბუთი არა გვაქვს. სულ ამ აღწერით ითვლებოდა 5 მებატონე (რევიშვილი სვიმონ, ქვეთარაშვილი სულხან, თაყაშვილი ქაიხოსრო, აბულფათიშვილი, კანკაშვილი) 11 გამომღები, 3 ბოჯანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა. რომელ ახალშენს გულისხმობენ 1688 წლ. (სიძვ. II—126) და 1720 წ. (იქვე 1—71) სიგელები, გამოურკვეველია. პირველში მებატონედ ნაჩვენებია მიქელაძე, მეორეში—ზაზუნაშვილი.

73. ახალ ჩუხუჩი—მტკვრის ვალმა მხარეს (§ 56). 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულია ქვითკირის ლილოსა და დიდუბეს შუა სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 51), იქ ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 6 გამომღები, და 2 ბოჯანო ყმა.

74. ახვერდას—ელი თარხანის თაბუნი—იხ. არუხელე.

75. ახვრიხი—ალგეთში, ლაკის ხევის მარჯვენა მხარეზე, საბუზარის აღმ., კობალას დასავლ (რ); სიით 635.

76. ახოთი—ამოთი, ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, არმანეთის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 663.—1552 წ. (ისტ. საბ. III) მეფე სწირავს მცხეთის ეკლესიას სასახლეს „ალგეთის გაღმა“ მდებარე ახოთში.

77. ახოტა—თრიალეთში, სოფ. მოხისის და კლდეკარის ციხის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 515. 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 55 „არხოტი“.

78. ახოტა—სომხითში, შუა ბოლნისის დასავლ. (რ); სიით 83. 1447 წ. მეფე უმტკიცებს მცხეთას სომხითის ახოტას (საქ. არქ. წ. III გვ. 114), საფიქრებელია, ამ სოფელს გულისხმობს 1630 წ. სიგელი (სიძვ. II—367), რადგან დოღმაზა, რომლისთვის მეფეს უბოძებია ახოთა, სომხური სახელია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ერთი მებატონე (ბოლნელი) და 9 გამომღები ყმა..

79. ახპატი—ბერდუჯის მხარეში (ს 44), დებედას მარჯვენა მხარეზე, სანაინის აღმ. (რ); გეოგრ. ბერდუჯის მხარეში (გვ. 138), ვახუშტის რუკით კი შემოხაზულია სომხითის საზღვრებში უთუო ღ იმიტომ, რომ იქაური მონასტერი ეპყრათ სომხებს. იქვე (გეოგ) ითხრებოდა გვარჯილა „არა მიწიდან, არამედ ნოტიობიდან“. 1691 წ. ხელმწიფის ბრძანებით ლორის ახპატის სოფელი ებოძა პაპუნა ბეგს (ზურაბიშვილს). ლორის მებატონის ახპატთან ხელი არ ქონია (სიძვ. 1—365); 1693 წ. (იქვე 1—366) ახპატის ბალები არლუთაშვილთან დავაში დარჩა რევაზ ბეგს (ზურაბისშვილს), რადგან, როცა ეს სოფელი ბორჩალოს ბატონისაგან ჩამოურთმევიათ, რევაზ ბეგისა და მისი მამისათვის მიუციათ; 1752 წ. (იქვე 1—367) ზურაბ ზურაბიშვილს უმტკიცებენ მისი პაპის ზურაბ სარდლის მიერ ნაშოენ ახპატს. სვიმონ ზურაბისშვილის სიტყვით სოფ. ახპატი ზურაბისშვილებისაა (იქვე 1—368/792 წ.).

80. ახტალა—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, აცუთის აღმ. (რ); სიით 5. ახტალას მონასტერს ეწოდებოდა წინათ ეკლესია აგარაკისა, მდებარეობს ქოქკანის ქვემო (გეოგრ. გვ. 142).

81. აჯი ალიახ ელის თაბუნი იხ. ქაფანაქჩი.

82. აჯი მამადახ ელის თაბუნი იხ. ქაფანაქჩი.

83. აჯი შეფიას ელის თაბუნი იხ. ქაფანაქჩი.

84. აჯიირი—დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში—ბერდუჯში და სომხითში (იხ. ს 54). სვ. ზურაბისშვილის სიტყვით (სიძვ. 1—368—1792) იგი ეკუთვნოდა ზურაბიშვილებს.

85. აჯი სულუხის „ერთი რიგის“ ელის თაბუნი, იხ. „ერთი რიგის“ ელის თაბუნები.

86, 87. ბაბია—თრიალეთში, აბანოს ხევის მარცხენა მხარეზე, სოფ. აბანოს აღმ., ატამეთის ჩრდ.—დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 475, 476. 1543 ფარიშატ გერმანოზისშვილს ერგო დიდი ბაბია და ნასოფლარი ბაბია (სიძვ. 1—305). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზისშვილები) და 4 გამომღები ყმა.

88. ბაბილაშენი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბუჩქუნეთის ჩრდ., მონასტრის სამხრ. (რ); სიით 233. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზალიშვილი პატარა ზურაბი და ზურაბისშვილი), 1 გამომღები და 3 ბოვანო ყმა.

სვ. ზურაბისშვილის სიტყვით (სიძე. 1792 წ. სიგ. I—368), ბაბილაშენი ზურაბიშვილების სოფელია.

89. ბაგრატი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ენაგეთის და მისი ახალშენის სამხრ., მუხათის და ბარბალოს დასავლ. (რ); სიით 578.

89-ა) ბაგრატი ლილო, ბაგრატი—ელის მოსახლეობა, ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ლენჭობის აღმ.-სამხრ., საყალტუთის და ბაშინჯალის დასავლ. (რ); სიით 552 წინ—2 ობა (§ 45).

90. ბაგრატი ლილო—მტკერის ვალმა მხარეს, კოდის ლილოს აღმ.-სამხრ., შავრობის ლილოს დასავლ. (რ); სიით 5 ლილოს შორის 677—681. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაევხანი) და 13 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწერის ცნობა ჩვენ შივაკუთნეთ მტკერის ვალმა ბაგრატი ლილოს, რადგან ალგეთის ბაგრატი ანუ ბაგრატი ლილო—ელის სოფელი იყო. ელის სოფლები კი 1721 წლ. აღწერაში არ იყო მოთავსებული.

91. ბადეკი—სომხეთში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ქოქჯანის დასავლ., ბორღაძორის აღმ. (რ); სიით 9.

92. ბაზითალა—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. იგი ნაჩვენებია ლოქში (გვ. 220), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები). სოფელი აყრილი ყოფილა. 1721 წლ. ვარიანტში ნათქვამია: „იქ საზი კომლი სახლებულა“.

92-ა) ბაიდარი—ელის მოსახლეობა ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, სულტნის ობის აღმ., ნაჯბადინის დასავლ. (რ—8 ობი); სიით „რუგბზე“ 344-ს წინ—7 ობა; გეოგრ. (გვ. 168): ალავარიდან (შეცდომით „აღლაბარიდან“) ნაჯბადინამდე და ეკლესია ნაზარას სოფლამდე შიი სეფიმ დასახლავლი, დასვა ბაიდარის სულტანი, ამ ადგილს ეწოდა წყალთა-შუა ან ბაიდარი. იხსენიება 1768 წ. (სიძე. III—53).

93. ბაკრანი—დბანისის ხეობაში, გეტის წყალის მარცხენა მხარეზე, დამალლოს დასავლ., ქვაბევის აღწ. (რ); სიით 248.

94. ბალახაური—ქციის ხეობაში, ირდასუბანის დასავლ., მირტაშენის აღმოსავლ. (რ); სიით 358. 1707 წ. (სიძე. II—174) ქცილას და ბალახაურს ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ ერთად ქონდათ შეწერილი ერთი ძროხა. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილის ნახევარი ბალახაური 13 ყმით და საუბუცესო. იხსენიება XVII საუკუნეში. საყაფლანიშვილის დაკუთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემაჟღე (აზნ. მღვდელი რამაზა), 1 უყნო აზნაური (კიკოლაშვილი) და 1 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემაჟღე (აზნ. კოკონაშვილი) და 3 გამომღები ყმა.

95. ბალიჭი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბალიჭის ხევის და მაშავერის შესართავთან (რ); სიით 254. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზაალიშვილი პატარა ზურაბი, ზურაბიშვილი), 1 მემაჟღე (აზნ. სესიტაშვილი), 21 გამომღები და 8 ბოჯანო ყმა. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით, ბალიჭი ზურაბიშვილების სოფელია (სიძე. 1792 წ. I—368). ქანანოვის სიტყვით ბალიჭში წილი ქონიათ ქანანაშვილებს (იქვე 1814 წ. I—411).

96. ბანბაკი—ბანბაკში (§ 44), ბანბაკის წყალის მარცხენა მხარეზე, ტა-
შარის სოფელ. ქალის სანზრ. (რ). ბანბაკი მცირე ქალაქი იყო (გეოგ. გვ. 140).
96 ა. ბანა—ყაიყულში (§ 42), ბანა ყაიყულის სახასო სოფელია, სამოურ-
აო როსტომისა (დასტ.).

97, 98. ბარეთი—თრიალეთში, ბარეთის ტბის დასავლ.-ჩრდ. (რ—ორი
სოფელი); სიით 505. 506. იხს. დასტურლ. (გვ).

99. ბარნაკრა—სომხეთში, ახტალას დასავლ.-უჩქილისას აღმ. ჩრდ. (რ);
სიით 13.

100. ბარქადარი—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ § 44, 57, 58), 1657 წ.
(სანსტ. მ. 1924 წ. 1) იხსენიება როგორც ლორის რაიონის სოფელი. დასტურ.
(კ) აწვეებული სოფელი აიდარპეგის ხეობაში, სამოურაო დარგაყულის.
1703/9 წ. (სიძვ. III—437) ვახტანგ ბატონიშვილი უბოძებს გივი მდივანს ტა-
შირის ნასოფლარ ბარქადარის მოურაობას.

101. ბარძიში—თრიალეთში, ტბის ყურის აღმოსავლ.-სანზრ., ფარავანის
ტბის დასავლ.-ჩრდ. (რ).

102. ბაშბუჯი—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), დებედას მარცხენა
მხარეზე, ჭობერის მონასტრის აღმ., უცუნის ჩრდ. (რ—ერთი სოფ.); სიით ორი
სოფელი არღუთაშვილებისა 18. 19.

103. ბაშინჯახი—ალგეთში, ჩალაბლეს ჩრდ., საყალტუთნის სამხრ. (რ);
სიით 553. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილანორი), 4 გამომლე-
ბი და 8 ბოჯანო ყმა. იმავე აღწერის ცნობით (გვ. 105) ბაშინჯახიდან გადა-
სახლებულან ქარელში (ქვემო ქართლის გარეთ) დედოფლის 40 გამომლეები ყმა.

104. ბახჩალარი—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52). 1721 წლ.
აღწ. იგი მოთავსებულია „ლოქში“. 1701/11 წლ. აღწ. (§ 53) ითვლებოდა
1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 8 გამომლეები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ით-
ვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომლეები, 2 ბოჯანო და 4 აყრი-
ლი ყმა. ეს არ შეიძლება ყარაბულაღის ბახჩალარი იყოს, რადგან ყარაბულა-
ღი მეტად დაშორებულია ლოქის მთაგრეხილიდან.

105. ბახჩალარი—ყარაბულაღში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, ორმო-
შენის ჩრდ.-აღმ., ბოსტალარის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 453. 1721 წლ. აღწ.
(გვ. 65) ითვლებოდა 3 მებატონე (იარალაშვილები), 4 გამომლეები და 1 ბოჯანო
ყმა. ეს აღწერა ეხება ყარაბულაღის ბახჩალარს, რადგან მეორე ბახჩალარი
(იხ. ზემოთ) ყაფლანიშვილების იყო.

106. ბეგის სოფელი—ბეგქაშთი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა
მხარეზე, მერაბ აღას სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 207. დასტურ. (ს) ბეგ-
ქაშთა იყო სახასო სოფელი ყაიყულში სამოურაო გივი მდივანისა.

107. ბეჟენია—სკვირეთში, ვერეს ხევის მარჯვენა მხარეზე, კეზეთის აღმოს-
ავლ. აკურისის დასავლ. (რ); სიით 665. გეოგრ. (გვ. 176) იქ იყო მონასტერი. იხ-
სენიება 1523 წ. (ქორდ. ქრ. II გვ. 349), როგორც ქვეთარ ბარათაშვილის შვილე-
ბას მამული. 1543 წ. (სიძვ. I—305) ერგო ფარმატ ბარათაშვილს ბეთენიაში 3
ყმის მამული და ეკვდარი. ამოვარდნილი დურმიშხან ფალავან ხოსროსშვილის
მამულიდან ებოძა თითო ყმა; პაპუნა გოსტაშაძეშვილს 1688 წ. (იქვე I—345), ზაალ

ზახუნაშვილს 1720 წ. (იქვე I—71) და ქიხოსრო ნამანგლელევიშვილის მამულიდან იქვე როსტომ ნამონგლელევიშვილს 3 ყმა 1724 წ. (იქვე I—431). 1713 წ. (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 3 კომლი ყმა და ქონიათ ორი სასაფლაო. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (1 გოსტაშაბაშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნამანგლელევისწვილები როსტომ და გუგუნა, ზახუნაშვილი ზაალ, თაყაშვილი ქიხოსრო), 16 გამოძღებე და 4 ბოგანო, 1756 წ. (იქვე I—330) გერმანოზიშვილებს ყავდათ ყმები.

108. ბეთლექი—ჯიგრაშენი ყაიყულში. (§ 58) 1692 წ. (სიძე. II—310) ბეთლექის მოურაობა ყაიყულში ებოქა იასე დოლენჯიშვილს, წინეთ კი მოურაობა ქონია ნარსიაშვილს და მადან ოლლი ახმადას. საფიქრებელია, დასტურლამა-ლში (ს) მოხსენებულა სახასო სოფელი ყაიყულში ჯიგრაშენი იგივე ბეთლექი იყოს, რაღვან ჯიგრაშენის მოურავად იქაც ნაწევნებია დოლენჯიშვილი.

109. ბერდიკი—ბერდუჯის მხარეში (§ 44), დებუდას მარჯვენა მხარეზე, ახპატის აღმ.-სამხრ. (რ). სვ. ზურაბიშვილას სიტყვით ბერდიკი, ახპატის მხარეში მდებარე, ზურაბიშვილების მამული იყო (სიძე. 1792 წ. I—368).

110. ბერდიკი—სომხითში. ფოლადურის მარცხენა მხარეზე, ბოლნისის დასავლ. სამხრ. (რ); სიით 86. გეოგრ. (გვ. 46) იქ იყო ფრიად მაგარი ციხე. იხსენიება 1658 და 1657 წლ. (სიძე. II—91, 104) უქვიდრებენ თაყა თუმანიშვილს ბოლნისის ხევში სოფ. ბერდიკს, რომელიც ესამზღერება ნასოფლარ შამირ-ზას. 1721 წლ. აღწ. სომხითის ბერდიკში (გვ. 260) ითვლებოდა 9 მებატონე (თუმანიშვილები), 15 გამოძღებე და 7 ბოგანო ყმა.

111. ბერთაქარი—ბდნისის ხეობაში (§ 58). 1721 წლ. აღწ. სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 90, 228). 1930 წლ. აღმ. დაყ. ბეგთაქარი ლიუქსემურგის რაიონში (გვ. 54). 1709 წ. (სიძე. II—181) ეოასტი ყაფლანიშვილი ყიდულობს თეიმურაზ საჩინოშვილისაგან ბერთაქარს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (3 ქანანაშვილები, ყაფლანიშვილი თაჯიზი, ყაფლანიშვილი ყაფლანი), 5 გამოძღებე ყმა. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით ეს სოფელი ზურაბიშვილებისაა (1792 წ. სიძე. I—358); იოსებ ქანანაოვის სიტყვით ეს სოფელი ქანანაშვილებისაა (1814 წ. იქვე 411).

112. ბერიქალი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, სენების დასავლ.-ჩრდ., ტანძიას აღმ. (რ); სიით 363. გეოგრ. (გვ. 164) ციხე ულუტის (რ—ხურუტი) ქვევით ციხე ბერიქალისა კლდესა ზედა, კლდითვე მოზღულდული, შეუქალ და მაგარ ადგილს.

113. ბეხტია სოფელი—სომხითში, შულავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ჩაყლაპუნეს ჩრდ., ველეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 37.

114, 115. ბეშქენაშენი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის ორივე მხარეზე, ხუციის სოფლ. აღმ. ჩრდ., სამადლოს დასავლ. სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით ორი სოფელი 491, 492. გეოგრ. (160). ძეს ბარეთის ტბის დასავლ. დასტურლ. (§ 43) ორი სოფელი, ქვემო და ზემო ბეშქენაშენი. ესამზღერება მერეკანას და ვარდის უბანს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 4 მამულე (აზნ. რჩეულიშვილები), 12 გამოძღებე და 3 ბოგანო ყმა.

116. ბირთვისი—ალგეთში, ზრბით-ოშეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, საძელისის აღმ.-სამხრ., ბუფლულეთის ჩრდ. (რ); გეოგრა. (გვ. 172) ბირთვისის ციხე აშენებულია კლდეზე, მოზღუდულია კლდით. მის ფარად ითვლებოდა ფარციხე. 1713 წ. (სიძვ. I—303) გოსტაშაბაშვილებს იქ ქონიათ სასახლე.

117. ბოგვი—ალგეთში, ბოგვის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ზრბითის აღმ. (რ); სიით 607. იხსენიება 1729 წ. (სიძვ. I—150) ბოგვის მამასახლისი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (საგინაშვილები), 17 გამოძლები და 8 ბოგანო ყმა. ლარაძეს 1729 წ. (სიძვ. I—248) ქონია ორი ვენახი.

118. ბოვადორა—ბოძორა—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ახაჯასა და თალას სამხრ., ბერდიკის ჩრდ. (რ); სიით 84. 1536 წ. სიგ. (საისტ. მ. 1924 წ. I) ერგო იოთამ ბაიათაშვილს სომხითის სოფელი ბოძორა. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 131), სადაც ბოვადორაში ითვლებოდა 1 მებატონე (შერპადინაშვილი ბეჟან), 1 მემამულე (აზნ. თუშმლიშვილი), 3 უყმო აზნ. და 1 გამოძლები ყმა, რადგან თუშმლიშვილებს მხოლოდ სომხითში ყველათ ყმები.

119. ბოიალსა—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ძელი კვეშარიტის დასავლ., ლორეს ჩრდ. (რ). ჯავახ. რუკ. იქვე ტაშირში.

119.ა ბოლნისი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, სამი სოფელი: ზემო ბოლნისი ბერდიკის აღმ.-ჩრდილ., საზუნდარის დასავლ. (რ); სიით 75. ქვემო ბოლნისი შორის სოფ. აღმ., ჩრდ., ვანათის დასავლ. (რ); სიით 77, შუა ბოლნისი ახორტასა და თალას აღმ., წულრულაშენის დასავლ. (რ); სიით 76. საბუთებში ხშირად ეს სამი სოფელი ყოველთვის გარკვეულად განსაზღვრული არაა. საერთოდ ბოლნისი იხსენიება გეოგ. (გვ. 144), როგორც მცირე ქალაქი. დასტ. (სად. გ.), როგორც საბარათაშვილოს სახასო სოფელი. ბოლნისი, როგორც ერთეული იხსენიება 1611—1737 წლ. სიგელებში (ისტ. საბ. IV, სიძვ. II—347).

120. ბოლნისი ზემო—იხსენიებიან ვენახების მეპატრონეებად ყაფლანიშვილები 1677, 1736 წლ. (სიძვ. II—110, 339), ზაქუმიშვილები 1677 წლ. (იქვე II—110). შანშიაშვილი 1670, 1693 წლ. (იქვე II—85, I—250), დოღმაზაშვილი 1716, (იქვე I—256). ბოლნელი 1670, 1693 წ. (იქვე II—85 I—250) ელიარაშვილი (იქვე I—256/1716 წ.) იქ ყოფილა მამასახლისი, დეკანოზი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ბოლნელი, ყაფლანიშვილი მანუჩარ, ურქმაზაშვილი ფარემუხა), 17 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

121. ბოლნისი ქვემო—იხსენიება 1675,—1736 წლ. ჩვეულო ბოლნელი მოწმეები, მოურავი, ნაცვალი, დამსახლისი, ხასადარი. (სიძვ. II—211, 153, 339), 1701/1: წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. როსტომაშვილი) და 5 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 14 მებატონე (მეფე და გაცემული ყმების მეპატრონენი: მდივნი ოთარი, ბირთველა, თუმანიშვილი ზაალ, 3 გლურჯიძე გარსევანიშვილი, 2 ყარაბუღაბისიშვილი, კოკოტა ლევანი, საჩინოშვილი, ნასრიაშვილი, სუნბაძე, შალიკაშვილი ნაზირ ედიშერი), 8 მემამულე (აზნ. კილაშვილები, ხეჩიკაშვილი, მამასახლისი რევაზა, რევაზიშვილი), 13 უყმო აზნ. (ჯანდიერაშვილი), 81 გამოძლები და 33 ბოგანო ყმა. მიბარებულ ქაიმის კვალ: იმაზე იქ ირიცხებოდა 70 ყმა (დასტ. იე), აჯილდის ქერი ელვა 60 კო-

დი (იქვე ი), ყენის საფეშქაშო ეღვა 3 თუმანი (იქვე სკბ), კოკორზე ტკბილის ასაზიდად ეღვა 50 ულაყი (იქვე პ).

122. **ბოლნისი შუა** — იხსენება 1623—1737 წლ. მიწის და ვენახების მკლობელებად ნაჩვენებია: დბანელი 1665 წლ. (სიძე. II—213), ყაფლანიშვილები 1675—1737 წლ. (იქვე II—214, 211, 92, 144, 336, 343, 347), შევაზაშვილები 1679, 1698 წლ. (იქვე II—92, 217, 211), ურდუბეგასშვილი 1692 (იქვე II—144), ბევაშვილი 1736 წლ. (იქვე II—3 3), სულეიმანისშვილი 1735 წლ. (იქვე II—336), მაჰსახლისი ფინეზა 1674 წლ. (იქვე II—214), ყუმბაზაშვილი ბაინდურა 1675 წლ. (იქვე II—215), აირაბეტასშვილი 1737 წლ. (იქვე II—347). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 14 მებატონე (დედოფალი, ბოლნელი, ყაფლანიშვილი ლუარსაბი, ყაფლანიშვილები-გიორგისშვილები და გაცეჟული ყმების მებატონენი: გარსეყანიშვილი, ნეთისაშვილი, აბულაშვილი, გივი, კორკოტა, ლევან, გურიელი ჰაატა, ღურძინშანი, საგინაშვილი როსტომ, ომანი, მდივნები: სულხანი, ბექთაბეგი), 8 მემამულე (ძეგელაშვილი, მანთაშაშვილი, ფინეზაშვილი, მკერელიშვილი, ღრეულიშვილი), 2 უყმო აზნაური, 58 გამოჰლები და 36 ყმა. შუა ბოლნისი სადედოფლო სოფელია სულობით (სადედ. დასტ. იმ, მ), ყენის საფეშქაშო ეღვა 3 თუმანი. (დასტ. სკბ).

123. **ბოლორკვანტი** — **ბოლოლკუნტი** — დბანისის ხეობაში, ბალიკის ხევის მარცხენა მხარეზე, კიპრუკის ჩრდ., აღმბრუს სამხრ. (რ); სიით 265. 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია ლოქში (გვ. 219). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 3 გამოჰლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლება 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 ვამოალები, 2 ბოჯანო და 4 აყრილი ყმა.

124. **ბოჯანო** — თრიალეთში ქციის მარცხენა მხარეზე, ავლადის დასავლ. საპიტიაჩოს აღმოს. (რ); სიით 538. ბოჯანო სამეფო სახასო სოფელია თრიალეთში, სამოურაო მდივანბეგისა (დასტ. ზხ), ეღვა ყენის საფეშქაშო 9 მარჩილი (იქვე. სკვ). 1721 წლ. აღწ. იქ ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 12 გამოჰლები და 3 ბოჯანო ყმა.

125. **ბორბალა** — ალგეთში, ლოუბნის ხევის მარცხენა მხარეზე, ენაგეთის აღმ., კოდას დასავლ. (რ); სიით 581.

126. **ბორდაძორი** — სოხითში დებედას მარცხენა მხარეზე, ბადეკის დასავლ., ჩორთანას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 10.

127. **ბორის სოფელი** — სოხითში, ფოლადურის მარცხენა მხარეზე, აცუტის სამხრ. დარბაზის ჩრდ. (რ); სიით 109. 1721 წლ. აღწ. იქ ითვლებოდა 5 მებატონე (შანშიაშვილები), 3 გამოჰლები და 3 ბოჯანო ყმა.

128. **ბორცვის ჯვარი** — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, მანგლისის ჩრდ., ზემო ოძისის აღმოს. და მოქრისის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 645. 1170 წლ. მეფე გიორგი უახლებს შიომ ლეიშის მონასტერს მანგლისის ხევის ბორცვის ჯვარს, რომელიც ძველად ლიპარიტს წაულია და შეჰდეგ გიორგის ჰაპას მეფე დაეითს დაუბრუნებია (სიძე. III დამატ. № 1). 1626 წ. ებოდა თაყა სააკაძეს საბარათაშვილოში ამოვარდნილი ელამადათის ნაჭონი სოფელი ბორცვის ჯვარი (იქვე III—165). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (თომა კანკაშვილი) და 3 გამოჰლები ყმა.

129. **ბოსლუგი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, წითელი ეკლესიის აღმ., ქარატაკის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 301. 1536 წლ. (საისტ. მ. 1924 წლ. I) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ბოსლები. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში. 1707 წლ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეეწერა 2 ძროხა (სიძვ. II—174). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ოლუხაშვილი), 15 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

130. **ბოსტლარი**—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, იფნარის აღმ., ტანძიას დასავლ. (რ); სიით 452.

131. **ბოღრანეთი**—ალგეთში, დვალთა-ლოლოვნის ხეებს შუა ლოლოვნის დასავლ.-სამხრ. ავჯდანიეთის აღმ. (რ); სიით 626.

132. **ბოშის სოფელი**—დბანისის ხეობაში (§ 56). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 4 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში (გვ. 195), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ახარებული ყოვილა.

133. **ბოცოეთი**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ლიყურეთის აღმ., ქუჯაეთის დასავლ.-სამხრ. (რ). სიით 407. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ბოცოეთში ითვლებოდა 7 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 6 გამოძლები ყმა.

134. **ბოცხორი**—ბოაცხორი, ბოვაცხორი, ხანზოაძორი ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აიდარბეგის და ყიზილ ზიარათის დასავლ.-სამხრ., ყარაყალას აღმ. (რ); სიით 121. დასტ. (ვე) ბოვაცხორი აიდარბეგის ხეობაშია, აშენებული სახასო სოფელი. ეს ედგა (იქვე სკბ) ყუენის საფეშქაშო 2 მარჩილი. საფეშქაშეგლია, ამას გულისხმობს 1536 წ. სივ. (საისტ. მ. 1934 წლ. I), რომელთაც იოთამ ბარათაშვილს ერგო ხანზოაძორის ნახევარი, რადგან სომხითის სოფ. ბოძორა ამ სიველში ცალკეა მოხსენებული, მით უმეტეს, რომ 1536 წლ. სიველში ეს სოფელი ტაშირის და დბანისის სოფლებს შორის არის მოთავსებული. 1721 წლ. აღწ. ტაშირის ბოცხორში ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 4 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

135. **ბრმის ელის თაბუნი**—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. იქ ითვლებოდა 1 თაბუნი, 6 კომლი ელი თარხანი.

136. **ბუზჩაი**—ბუზურგ-ბულახი, ტაშირში, ლაყვარდის და მისხანას სამხრ.-აღმ., ყათირლუს ჩრდ. (რ); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), ახარებული ნასოფლარი, სამოურაო გიგი მდიენისა. დასტ. (ვე) აშენებული სამეფო სოფელი, სამოურაო დარგაყულისა.

137. **ბუფლუღეთი**—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ტბისის დასავლ., აბრამეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 572. იხს. 1642—1736 წლ. მებატონებად ნაჩვენებია: ბარათაშვილი 1642 წ. (სიძვ. I-417), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120). ზაზუნაშვილი 1720 წ. (იქვე I—71) თაყაშვილი 1728 წ. (იქვე I-382) და გურიელი 1736 (იქვე I—84). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაზუნაშვილები), 1 გამოძლები და 1 აყრილი ყმა,

138. ბუჭილი—ქციის ხეობაში, ირაგას მარჯვენა მხარეზე, ჯვარას დასავლ.-სამხრ., ავაზანას აღმ. (რ); სიით 395. 1701/11 წლ. აღწ. (ბერკელი) ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 10 გამომღები ყმა.

139. ბუჩუქუნი—ღბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის სათავეში, ბაბილაშენის სამხრ., აღმუბრუნ და შამირანის აღმ. (რ); სიით 234.

140. გარსიხ—ქციის ხეობაში, კიკეკია მარცხენა მხარეზე, ეცოს საშხრ. უკან დაღეთის ჩრდ. (რ); სიით 376. იხს. 1656 წ. (სიძე. II—57), როგორც მოსამზღვრე ორთაშუას სოფლისა, 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) როგორც მდ. „აღგეთის გაღმა“. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (სულეიმანიშვილი, ავთანდილ სურუაჯი, აბაშიშვილი დავით, საპი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნაზანგლელევიწვილები), 1 უყმა აზნ. (სარქისაშვილი), 13 გამოზღები და 2 ბოგანო ყმა. საღედ. დასტურ. (იხ) ედვა წინწყაროს დედოფლის სამეხრეოს დამუშავება.

141. გარყლუფი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, საბოჯუროს დასავლ., ბეშქენაშენის სამხრ. (რ); სიით 490. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 5 გამომღები, 1 ბოგანო, და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

142. გატეხილი ხაყდარი—ტაშორში, კარძიქარის სამხრ., თახილბითმაზას დასავლ. (რ); სიით 171. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში და 1707 წლ. სიგ. (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 12 გამოზღები ყმა; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები, 2 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა, 1721 წლ. ვარძანტში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი 5, 2 შარშან, 3 წლეულს“.

143. გატეხილი ზიდი—ბერდუჯის მხარეში (§ 44), ქციის მარჯვენა მხარეზე, ხუნანის (ყიზ ყალას) სამხრ. (რ); ედვა ყუენის საფუქაშო 6 თუმანი (დასტ. სკბ) და ქარეასლის წმენდა, სტუშის დგონა (იქვე მ.). სახასო სოფელი (იქვე სულხან მდიენის ვარ).

144. გელაზი—თრიალეთში (§ 57), კუკიასა და სამეხრეოს მეზობლად (დასტ. ავ.).

145. გელდიგილანი—გელდიგინი. გელდიგილანი—ღბანისის ხეობაში, ფონეხურის მარჯვენა მხარეზე, უსახელო სოფლის და ყაშიშის აღმ., აღმუბრუნ დასავლ. (რ); სიით 330. იხსენიებიან 1535-1721 წლ. (საისტ. მ. 1924 წ. I., სიძე. II—174, III—177). მებატონეები ყაფლანიშვილები, მემამულე მაქავარიანი. 1535 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გელდიგილანი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპაშულე (მაქავარიანი) და 18 გამოზღები ყმა. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (მაქავარიანი), 3 გამოზღები და 1 აყრილი ყმა.

146. გეჭა—ღბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, წიფორის აღმ.-სამხრ., კრეშის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით. 252.

147. გვარეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის აღმ. ტოტის მარჯვენა მხარეზე, ჯიგრაშენის აღმ., კარაქას სამხრ. (რ); სიით 387. 1523 წ. (ეროდ. ქრ. II, გვ. 349) ქვეთარ ბარათაშვილის შვილებს ყაფლანო ყმები. 1721 წლ. აღწ.

ითვლებოდა 2 მებატონე (თუშანიშვილი ოთარ შვილიანი, სულეიმანიშვილი), 4 გამომლევი და 3 ბოჯანო ყმა.

148. გვარჯილა — ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, წითელი საყდრის აღმ.-სამხრ. შესაყარის დასავლ. (რ); სიით 437.

149. გვარჯილა, გარჯილა — ყარაბულალში, საფიქლის წყალის მარჯვენა მხარეზე, დეპურას დასავლ.-ჩრდ. სოფ. საფიქლის აღმ. (რ); სიით 465. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 3 გამომლევი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომლევი და 1 აყრილი ყმა. ორივე აღწერის ცნობები ეხებოდა ორივე გვარჯილას თუ ერთს მათგანს, გამოურკვეველია.

150. გველფარება — თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, არწივანის აღმ., ფარებას დასავლ. (რ); სიით 527. დასტ. (გვ) ესაშუღერება საბატეს, ანტრაპს და არწივანს. 1457 წ. მეფე გიორგი უახლესს სამთავისის მონასტერს გველ-ფარებას (ისტ. სბ. II). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაყაზხანი), 8 გამომლევი და 2 ბოჯანო ყმა.

151. გვიანა — ქციის ხეობაში, ირავას ხევის მარჯვენა მხარეზე, კამარეთის და ლიპის აღმ., სამღერეთის დასავლ. (რ) სიით 403. გეოგ. (გვ. 164), იხსენება გვიანასთან მონასტერი. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით გვიანა ზურაბიშვილის სოფელია (1792 წლ. სიგ. სიძვ. I-368). იოსებ ქანანაშვილის სიტყვით გვიანა საქანანაშვილოა (იქვე 1814 წლ. სიგ. I-411).

152. გვირგვინეთი — თრიალეთში. კარწახის წყალის მარჯვენა მხარეზე, თალის აღმ., მოღინახეს დასავლ. (რ); სიით 467. პროფ. ჯავახ. ისტ. რუკ. ყარაბულალში, საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე. 1543 წ. (სიძვ. I-305) ნახევარი გვირგვინეთი ერგო ფარიშაჟ და გიორგი ბარათაშვილებს.

153. გილაგადი — გილაგდი — სომხეთში, ტალავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ტალავერის სამხრ., ხინძორკუტის ჩრდ. (რ — გილაგდი); სიით 63. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (ხავრიშვილები), 11 გამომლევი, 13 ბოჯანო, 1 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

154. გოგათგვერდი — თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის ორ ტოტ შუა, ქედის სოფლ. აღმოს. (რ); სიით 501. იხს. 1552, (ისტ. სბ III), 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) როგორც მღებარე „ალგეთის ვალმა“. 1552 წ. მეფე ლუარსაბი სწირავს გოგათგვერდს მცხეთის ეკლესიას. 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) გოგას ქვერდი ეძღვევა სამწყესოდ მანგლელს.

155. გოგარჩღუ — 1721 წლ. აღწერით დბანისის ხეობაში (გვ. 195). 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გოგარჩღელი (საისტ. მ. 1924 წ. 1, § 56). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 5 გამომლევი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) 12 გამომლევი, 3 ბოჯანო და 6 აყრილი ყმა.

156. გოდაჭ-ფრის — ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია (§ 45 და III ნაწილი). (დასტ. ნ ე.) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 20 კომლი ელი თარხანი.

157. გოზალას სოფელი—1721 წლ. აღწ. (გვ. 253) სომხითში (წ 56). ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 4 გამოძლები ყმა.

158. გოლთეთი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, საწურბლეს აღმ., წინწყაროს დასავლ. (რ); სიით 566. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ავთანდილ სუურაჯი და აბაშიშვილი დავით), 2 უყმო აზნაური, 7 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

159. 160. გოლის ორი სოფელი—გოლი,—ყაიყულში, გოლის ტბის ერთი აღმ., მეორე სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 201, 202. გოლის სოფელი ყაიყულში სამეფო სოფელი იყო, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს.)

161. გოლია სოფელი, გოგის სოფელი,—სომხითში, შულაგრის ხევის მარცხენა მხარეზე, ხანძორის დასავლ., ოცრეთის სამხრ.-დასავლ. (რ); სიით 47. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (დავითაშვილები) და 8 გამოძლები ყმა. 1784 წლ. (სიძე. II-465) იხსენიებიან მებატონეები ოსენვა ყარლანაშვილი და ელიზბარ დავითაშვილი.

162. გომარეთი დიდი—ყარაბულალში, ზურტაყეტის მარცხენა მხარეზე, ურტყვანის აღმ.-ჩრდილ., ქვათეთრის დასავლ. (რ); სიით 428. ეღვა ყენის საფეშქაშო 32 მარჩილი (დაბტ. სკბ), აჯილღის ქერის კოდი 30 (იქვე ი.). ირიცხებოდა სადედოფლო სოფლად. (სად. დასტ. კ. მ.); გეოგრ. (გვ. 156) დიდი გომარეთი დაბაა, როგორც მკირე ქალაქი, ძვეს ზურტაყეტის და მეორე საფეშქის წყალის შესართავთან. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს გომარეთში 16 ყმა (სასტ. მ. 1924, I წ.). უქანასკნელი ცნობა შეიძლება ძველ გომარეთს ეხებოდეს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 1 მემამულე (ატოლის ეკლესია), 37 გამოძლები და 10 ბოგანო ყმა.

163. გომარეთი ძველი—ანუ პატარა გომარეთი—ყარაბულალში, ძველი გომარეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ნიჭარის აღმ. (რ); სიით 421. (სად, დასტ. კ. ნ.). ძველი გომარეთი სადედოფლო სოფელია. იხსენიება 1713-1763 წლ. (სიძე. II—265, 484, 333, I-246, 247), ყოფილა მღვდელი, მამისახლისი; 1718 წ. (№ 484) ძველი გომარეთის მოურაობა ებოძა ასლამაზ სოლალაშვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი) და 6 გამოძლები ყმა. ძველი გომარეთი იგივე პატარა გომარეთია, რაღვან უქანასკნელი მღებარეობდა ძველი გომარეთის ხევის ნაპირზე. დიდი და პატარა გომარეთი ესამზღერება დიდ ცგრისს (სიძე. № 246).

164. გორინჯუკი—დბანისის ხეობაში ფინეზურის და ბალიქის სოფ. შუა, დბანისის აღმ. (რ); სიით 309. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 13 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა. 1738 წ. დემეტრე ყაფლანიშვილი ყუდულობს გოდერძა თურქისტანიშვილისგან მამულს გორინჯუკში, რომელიც ესამზღერება ვანს და უქან გორს (სიძე. II—351).

165. გორუმი დიდი—გორული—სომხითში, გორულის ხევის მარჯვენა მხარეზე, წერაქვის აღმ., ჯანხომის დასავლ. (რ—გორული); სიით 29. როგორც რუკიდან სჩანს, იქ ყოფილა მებატონის სასახლე. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა

3 მეპატონე (მელიქიშვილები), 5 მემამულე (აბაზაშვილი, ოდიშელიძე, მაშათა-შვილი.) 2 უკო აზნ., 32 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

156. გუგუში პატარა—გორული პატარა—სომხითში, მამხუტის ხევის ორ ტოტ შუა. უღდროს სამხრ., კირაკოხას სოფ. ჩრდ. (რ—გორული): სიით 54. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 2 მეპატონე (სომხითის მელიქი ლევანი და ყაფლანიშვილი ზურაბ სუფრაჯი), 1 უკო აზნ., 6 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწერის დიდ გორუმა ჩვენ ეუწოდებთ გორულას ნაპირზე მდებარე სოფელს. პატარა გორულს—მამხუტის ხევზე მდებარეს, თუმცა ამისი უთუო საბუთი არა გვაქვს.

167. გუგუთი—დბანისის ხეობაში, ფინეზურის მარჯვენა მხარეზე, ლორა-შენის აღმ., შუაბუნის დასავლ. (რ); სიით 323. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამოძლები, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

168. გულარები—ალგეთში, გუდარევის ხევის მარცხენა მხარეზე, ლორის-თავის დასავლ.-სამხრ., ნადარბაზევის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 621. გეოგ. (გვ. 172) გულარეში მონასტერი იყო, ზევით ციხე, 1536 წ. (სახისტ. მ. 1924, 1 წ.) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გუდარეხი და საუბუცესო; 1543—1712/14 წლებში (სიძე. I-305, 310, 418, 299, ხახ. გუჯრ. 24—„ალგეთის გაღმა“ მეპატონეებთან გერმანოზიშვილებია. 1610—1612-59 წ. (იქვე I—307, 308, 309) მეფე ლუარსაბი და მეფე თეიმურაზი სწორავენ გულარეხის მონასტერს მამულეებს; 1712-14 გერმანოზიშვილებს თავის იმისათვის მიუციათ გულარეხში 7 ყმა (№ 299); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მეპატონე (გერმანოზიშვილები) და 6 გამოძლები ყმა.

169. გულელი—ალგეთში, ყოდის არეში; (§ 55) სიით 599, მოთავსებულია ტაბახელას და კუმისის შუა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მეპატონე (სოლოლაშვილები), 7 გამოძლები, 1 ბოგანო, 2 აყრილი და 1 ამონყვეტილი ყმა.

170. გულბაბა—გულა სოფ.—დბანისის ხეობაში (იხ. § 53). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „ლოკში“. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამოძლები და 4 აყრილი ყმა.

171. გულგული—გულაური—დბანისში, გეტის წყლის ორ ტოტს შუა, დარბაზის აღმ.) იწრიას დასავლ. (რ); სიით 244. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გულგული (გულგული) სამი კომლით, და აზნ. ჯანიაშვილი 6 კომლით (სახისტ. მ. 1924, 1 წ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მეპატონე (იოთამიშვილები და შერჰადინაშვილი), 5 უკო აზნ. (ჯანიაშვილები) და 4 გამოძლები ყმა.

172. გულთაბა—ალგეთში მდ. ალგეთის და მტკვრის შესართავთან, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე (რ); სიით 552.

173. გუნანეთი—ალგეთში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია ალგეთის სოფლები: ამლიგის, ფუტრგვის, ერწოს, ერდოს და აზიკის-შორის. 1713 წ. (სიძე. I-303), მეპატონე გოსტაშაბაშვილებს 1 აზნ. (მახვილაძე) და მამული დარჩათ გაუყოფელი. 1721 წლ. აღწ. სამეფო საბარათაშვილო (გვ. 24), ითვლებოდა 1 მეპატონე (გოსტაშაბაშვილი) და 2 გამოძლები ყმა.

173.-ა) დაბნეული ელი — ელის მოსახლეობა, იხ. III ნაწილი, დასტ. (მთ) დაბნეული ელის თაპუნები ეკუთვნოდა ოთარ მდივანს, მეითარს, ბეჟან შანშიაშვილს, მდივანბეგს, ისას, მუსტაფას ნაყმეეს, შიხის და ასლანა ფარეშს. დაბნეული ელის რაოდენობა დაახლოებით უდრიდა 240 კომლს.

174. დაბლლუტი — დბანისის ხეობაში, ბალიკის ხევის მარცხენა მხარეზე, ტანძიას სამხრ., მონასტერის ჩრდ. (რ); სიით 270. საფიკრებელია, ამ სოფელს გულისხმობს 1701/11 წლ. აღწ. (322), რადგან იგი მოთავსებულია დბანისის სოფელთა შორის ლაკლაკაშენსა და ბოლორკევანტის შუა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაულანიშვილი მაქუკა) და 5 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის დაბლლუტში (გვ. 180) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაულანიშვილები), 1 მემამულე (ბუქუიაშვილი), 9 გამოძლები, 2 ბოვანო და 8 აყრილი ყმა.

175. დაბლლუტი — სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ორთაშუას აღმ., წყლის ორმოს დასავლ. (რ); სიით 115. დასტ. შედგენის დროს ეს „სომხითის მთის“ სოფელი მეჟეს ეკირა (რნც). ედვა კოჟორზე ტყილის ასახიდავად 1 ულაყი (იქვე 3). 1721 წლ. აღწ. დაბლლუტი მოთავსებულია სომხითში (274), სადაც მებატონედ ზავრიშვილია ნაჩვენები და ლოქი (222), სადაც მებატონეთა ყაულანიშვილებია. რადგან ყაულანიშვილების დბანისის დაბლლუტი ცალკეა მოხსენებული (გვ. 180). ცხადია, მეორეჯერ აღნიშვნა ყაულანიშვილების ყმებისა დაბლლუტში ეხება სომხითის დაბლლუტს. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 222-274) ითვლებოდა 2 მებატონე (ზავრიშვილი და ყაულანიშვილები), 6 გამოძლები, 5 ბოვანო და 6 აყრილი ყმა.

176. დამლალო — დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის ორ ტოტს შუა, ტანძიას დასავლ., ბაკრანას აღმ. (რ); სიით 247. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იარალაშვილი), 2 გამოძლები და 1 ბოვანო ყმა.

177. დარბაზი — დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის ორ ტოტს შუა, საენგეთის აღმ.-სამხრ., კრეშის ჩრდ. (რ); სიით 245.

178. დარბაზი — დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ჭანდარაკის აღმ., აკუტის დასავლ. (რ); სიით 326. 1721 წლ. აღწ. დბანისის დარბაზში (გვ. 64, 90) ითვლებოდა 6 მებატონე (იარალაშვილები, ყაულანიშვილი ოთარ, ყარაბუდაბიშვილი, ყაულანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. ყაულანიშვილი ბეჟან), 2 უყმო აზნაური, 17 გამოძლები, 7 ბოვანო და 2 აყრილი ყმა. დბანისის რომელ დარბაზს გულისხმობს როგორც 1721 წლ. აღწ., ისე 1634/38 წლ. სიგ. (სიძე. II-96 ბარათაშვილების საჩივრის შესახებ) და VXII საუკ. საყაულანიშვილოს დავთარი, გამოურკვეველია.

179. დარბაზი — სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ზემო ბოლნისის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 78. ამ დარბაზს უნდა გულისხმობდეს 1785 წ. სიგ. (სიძე. III-192), რომლითაც ამოწმებენ, რომ ელიარაშვილის მამული შუა ბოლნისის არ არის, არამედ დარბაზისააო, რადგან ბოლნისის მოსახლვრედ ეს დარბაზი იყო.

180. დარბაზი — სომხითში, მამხუტის ხევის დასავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, სოფ. მამხუტის დასავლ.-სამხრ., სამებას აღმ. (რ); სიით 52; 1721

წლ. აღწ. სომხითის დარბაზში (გვ. 227, 260) ითვლებოდა 2 მებატონე (თუმა-
ნიშვილი მდივანი გივი, თუშანიშვილი თაყაშვილი ზაალი) და 2 გამომღებნი,
ნავრამ რომელ დარბაზში—ფოლადაურის, თუ მამხუტისაში, გამოურკვეველია.
სომხითის დარბაზში იხსენიებიან მებატონეები: თუშანიშვილები 1626 წ.
(საძვ. II-102), ეჯიბიშვილი 1671 წ. (იქვე II-227), თუშანიშვილები ბირ-
თველა და მანუჩარი 1653/58 წ. (იქვე III-571), კათალიკოზი 1780-803 წ.
(იქვე III-190, 201). მაგრამ სომხითის რომელ დარბაზს ეხება ეს სიგელები, გა-
მოურკვეველია.

181. დარბაზ-თალა, —დარბაზი, დარბაზჭალა—სომხითში ფოლადაურის
მარცხენა მხარეზე. ბორის სოფ. აღმ.-სამხრ., საბას დასავლ. (რ); სიით 110.
1721 წლ. აღწ. ლოქში. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 1 წ) ერგო იოთამ ბარათა-
შვილს ნახევარი დარბაზჭალა 3 კომლით, თავი დარბაზი, ჩინას ქალას ნახევარი
და საუბუცესო. 1701/11 წლ. აღწ. (დარმხთალა) ითვლებოდა 1 მებატონე
(ყაფლანიშვილი პაპუა) და 16 გამომღებნი ყმა. 1721 წლ. აღწ. „ლოქის“ დარ-
ბაზ-თალაში ითვლეოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღებნი, 1 ბო-
განო და 15 აყრილი ყმა.იხს. XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში.

182. დარუბანდი—ქციის ხეობაში, —ალგეთში, —ყარაბულალში (იხ. § 57).
დასტ. (რმ) ეღვა საფერისცვალებო თევზის დაქერა, ამიტომ, საფიქრებელია,
იგი მღებარეობდა ან ალგეთში ან ყარაბულალში, ან ქციის ხეობაში, რადგან
დანარჩენი სოფლები, რომელთაც ეღვა საფერისცვალებო თევზის დაქერა, ამ
მხარეების იყო. გ. ლარაძის სიტყვით (1792 წლ. სიგ., სიძვ. I—248) ლარაძეებს
დარუბანდი გამოუტანიათ მეფისაგან ჯილდოდ.

183. დალარი—დაალარი—სომხითში, გორულის ხევის მარცხენა მხა-
რეზე, ჯანხოშის დასავლ., კარმეკარის სამხრ. (რ); სიით 31. 1784 წ. სიგ. (სიძვ.
I-395) ნათქვამია, რომ ქაიხოსრო ციციშვილმა ნადირ შაის დროს (მე- XVII სა-
უკ. ოცდაათიან წლებში) სოფ. დილარი იზოგავო და შემდეგ რაქიკაშვილმა
(პალიკაშვილი, გეოგრ. გვ. 43) ხელახლავ დაიბრუნაო. დანარჩენი სოფლებიც
(წერაქვი, თეთრი სოფელი), რომლებიც ამავე დროს ქაიხოსრო ციციშვილს
უკავნია, სომხითის სოფლებია.

184. დაღეთი დიდი—ქციის ხეობაში, ქიციკვას მარცხენა მხარეზე, თაფა-
ნის ჩრდ., უკანდაღეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 373. 1721 წლ. აღწ. ითვლებო-
და 10 მებატონე (ციციშვილები), 1 უქმო აზნ., 30 გამომღებნი და 13 ბოგანო ყმა.

185. დაღეთი უკანა—ქციის ხეობაში, ქიციკვას მარცხენა მხარეზე, ვანათის
აღმ.-სამხრ., წრაურთას დასავლ. (რ); სიით 374. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა
4 მებატონე (ტფილელი, ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილ სუფრაჯი, აბაშიშვილი
დავით), 2 ზემამულე (აზნ. იახთუნაშვილები), 4 უქმო აზნაური (აზნ. იახთუნა-
შვილები) და 8 გამომღებნი ყმა. 1721/30 წლ. (სიძვ. II-176) ერასტი ყაფლანი-
შვილს ჭონია იქ ნაყიდი მამული. 1736 წ. დავა იყო ტბილელსა და ზერაბიშვი-
ლის (ყორღანაშვილის) შორის უკანდაღეთელ ყმაზე (ისტ. სბ. V). დაღეთი სა-
დღეოფლო საბარათაშვილო სოფელია (სადედ. დასტ. კვ.).

185. -ა. დბანისი —დბანისი —დბანისის ხეობაში, მაშვერის და ფინეზაურის
შესართავის აღმ. (რ); სიით 299. გეოგ. (გვ. 152) დბანისი ეწოდება დაბების

გამო. ბულა თურქმა იქ დაასახლა ოსები, იმ დროიდან იყო ციხე-ქალაქი. მეფე სეიმონმა მისცა ოსმალებს. შემდეგ აოხრდა. მრავალი შენობა იყო. ყაფლანიშვილებმა ციხე შეაშენეს სიპაგრისათვის, იქვე დიდი ეკლესიაა. 1730 წლ. სიგელით (სიძე. II—308) დბანისი ძველად რგებია წილში ორბელ ყაფლანიშვილს (ვახტანგ მდივანბეგს) სასახლით, ნაციხვართ და ნარიყალით, ორბელს სახლიც აუშენებია, სულხან ყაფლანიშვილს იქ ქორწილი გადუბდია, პაპუა გიორგისშვილს ყაფლანიშვილს სახლი აუშენებია, ერასტი ყაფლანიშვილი წამოდაეგებია, სამართალში ერასტს დარჩენია, ერასტის ციხე და სახლი აუშენებია. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი დბანისი 65 ყმით (აქედან 31 თათარი), საუხუცესო, სასოფლაოს ნახევარი, ხანდამაშვილი და მისი საზღკარი და საბაჟის ნახევარი. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სალაპოჲ ძეუღ დბანისს, აევჩუქს და მიჯას შეაწერეს ერთი ძროხა (სიძე. II—173). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მეპატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა, ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (დბანელი, საყვარელიძე) და 9 გამოძლები. ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი დბანისია, ორივეში მეპატონეები—ყაფლანიშვილებია.

186. დბანისის ციხე—ითვლებოდა 1 მემამულე (დბანელი), 1 უყმო აზნ. და 1 გამოძლები ყმა.

187. დბანისი ძველი—ისენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილს დაეთარში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 გამოძლები, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

188. დაბაღ—აღკეთში—ქიის ხეობაში (იხ. § 54). ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილი 1724 წ. (სიძე. I—72) ყიდულობს ადგილს დბაღში პეტრე ხუნას-შვილისაგან.

189. დევაგაზი—დევაგაზის ხოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, რეეახს სოფ. საზბრ., წყაროს სოფლის აღმ.-ჩრდ. (რ—დევაგაზი); სიით 19-ი. დევაგაზის სოფელი ყაიყულში სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო მოლა აბულას შვილისა. (დასტ. ს.)

190. დღღარაბის ხოფელი—1721 წლ. აღწ. სომხითში (გვ. 262, § 56). ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მეპატონე (სომხითის მელიქი ლევანი) და 2 გამოძლები ყმა.

191. დღღიყულიჯანი ზემო—დაღიყულიჯანი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ზემო ჰალას სოფლის აღმ., ქვემო დღღიყულიჯანის ჩრდილ. (რ); სიით 153. 1701/11 წლ. აღწერით ზემო დღღიყულიჯანში ყაფლანიშვილების საერთო ყმები იყვნენ, ქვემო დღღიყულიჯანში ლუარსაბ ყაფლანიშვილის „სათაქისთაფო“ ყმები ცხოვრობდნენ. გარდა ამისა ნაჩვენებია „დღღიყულიჯანი“, სადაც მემამულეება და მათი ყმები ცხოვრობდნენ. რადგან დღღიყულიჯანი მხოლოდ ორი სოფელი იყო (§ 66) და რადგან მემამულეები და მათი ყმები საერთო მულობელობაში იყვნენ (§ 17), აჩტომ „დღღიყულიჯანი“ ზემო დღღიყულიჯანად ჩავთვალეთ. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (კონააშვილები, მერანაშვილი, ჯანაშვილი) და 16 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამოძლები, 2 ბოგანო და 9 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ე.ა. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ზოგი წლევანდელი, ზოგი შარშანდელი“.

192. დელიყულიჯანი ქვემო — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა ნხარეზე, სულეიშანის სოფლ. დასავლ. ქვემოქალის სოფ. აღმ. (რ); სიით 154. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაულანიშვილი ლუარსაბი) და 24 გამომლეხი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაულანიშვილები), 13 გამოლეხი, 5 ბოვანო დი 10 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“. 1657 (საისტ. მ. 1924 წ.) დარჩა სამართალში ყაულან ბარათაშვილს ტაშირის დელიყულიჯანი. 1657 წ. და 1707 წ. საეკლესიო, შესაძლებელია ორივეს, ზემო და ქვემო დელიყულიჯანებს, ეხებოდა, იხსენიება 1707 წ. როკორტ ყაულანიშვილეს სოფელი (სიძე. II — 174).

193. დემურას ხოფელი — ყარაბულაღში, საფიქლის წყალის მარცხენა ნარეზე, სოფ. საფიქლის აღმ., ვართევანის სოფლ. ჩრდ. (რ); სიით 464. 1701/11 წლ. აღწერით (შადღემურა) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყიფლანიშვილი ერასტო) და 4 გამოლეხი ყმა. თავიანთ აჩქ. ექსკურ. (მე-III წიგნი, გვ. 53) ეს სოფელი გომარეთის ახლოსაა, ახლა იწოდება „დემურბულაღი“.

193. დემურჩი ასანლუ — ელის მოსახლეობა მტკვრის გაღმა მხარეში, ყარაიაში, ხუნანის აღმ.-სამხრ. (ქაეთის რ — უზბაში და შარაფადინა — სოფლები); სიით 692-ს შემდეგ — 120 ობი. გეოგრ (გვ. 182) ყარაის ქვეით მტკვრის პირას ესახლნენ ელნი დემურჩი ასანლუ, საცხენი პარუტყვითა. იქ ითვლებოდა (§ 45 და III ნაწილი):

1. უზბაშისა 1 თაბუნი გამოლეხი ელისა, 376 კომლი (დასტ. ნდ).
2. შარაფადინასი 1 თაბუნი გამოლეხი ელისა, 122 კომლი (ნდ).
3. მოლა აბდულა ყასუმასი 1 თაბუნი ელი თარხანისა 40, კომლი (დასტ. ნე).
4. ასანლუ მოლა მამადასი 1 თაბუნი ელი თარხანისა, 10 კომლი (იქვე).

194. დერჩი ოღლი ხალილას — ელის 1 თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორი (§ 45, III ნაწ.) დასტ. (ნე) ითვლებოდა 120 კომლი ელი თარხანი.

195. დერჩი ოღლის სოფელი — დერჩლო — ყაიყულში, ყაიყულის წყალის სამხრეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, საჩანას სოფლის დასავლ.-სამხრ. ნასოფლარის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 205. დერჩლო იყო სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო ხალილასი (დასტ. ს).

196. დელცნუტი — სომხითში, ფოლაღურის მარცხენა მხარეზე, ურუტის აღმ. ორთაშუას დასავლ. (რ); სიით 113. დასტ. (რკ) დელცნუტი სომხითშია, იქ ქორის ბღე ყოფილა. 1721 აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაულანიშვილი ლუარსაბი) და 5 გამომლეხი ყმა.

197. დვალთა — ალგეთში, დვალთა ხეის მარცხენა მხარეზე, მოლავის აღმ. (რ); სიით 624. 1523 წ. (ეროდ. ჩრ. II. გვ. 349) ქვეთარ ბარათაშვილის შკალებს ყავდათ ყმები. 1543 წლ. (სიძე. I — 305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს-გერმანოზიშვილს ხასოფლარი დიდვალეთი. 1591 — 1780 წლ. (იქვე I — 337, II 303, 158) მებატონეებად ნაჩვენებია გოსტაშაბაშვილები. 1591 წ. იონანე ბარათაშვილს-გოსტაშაბაშვილს ებოძა 3 ყმა. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 3 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (თაყაშვილი, საამი და ედიშე-

შრი ბარათაშვილები, ქავთარაშვილები, გოსტაშაბაშვილი), 2 მემაძულე (ბერ-
ლია და ხინჩლა) და 8 გამომღები ყმა.

198. დია—ქციის ხეობაში, ირაგას და მდ. ჟციის შესართავის სამხრ. (რ);
სიით 354. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ნოდარ და ავთანდილ სუ-
ფრაჯები, აბაშიშვილი, ყაულანიშვილი რევაზ), 1 მემაძულე, 9 გამომღები და 3
ბოგანო ყმა.

199. დიდება—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, სალორისის
სამხრ., კიკეთის ჩრდ. (რ); სიით 591. იხსენიება 1558—1749 წლ. (სიძე II—361,
I—337, 333, 372, 90); 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს დიდებანი ერთი
საგლეზო. 1713 წლ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლე-
ბოდა 10 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილი, ბეგაშვილები, ზახუნაშვი-
ლი, აბულქათიშვილი, ბერხელუჩიქები), 11 გამომღები, 2 ბოგანო და 2 ამოწ-
ყეტილი ყმა.

200. დიდებენ—მტყარის ვალმა მხარეში, ლისის და თხილოვნას აღმ., ქეთ-
კირის ლილოს დასავლ. (რ); სიით 674. ედვა ყუენის საფეჭქაშო 8 მინალაუენი,
14 შაური. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (მეფე, გილაჭიშვილი),
23 გამოიღები და 3 ბოგანო ყმა.

201. დილაშაშენი—დილაშენი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა
მხარეზე, თევრეს აღმ., ელდოვას დასავლ. (რ); სიით 297. 1536 წლ. ერგო
იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი დილაშაშენი 6 კომლით და საუბუტესო (საისტ.
შ. 1924 წ., I) 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მემაძულე (სახლთუბუტესი რობინ-
ნი, საყვარელი თეიმ, აზნ. ტერდავითა, ტერტეაშვილები) და 10 გამომღები ყმა.
იხსენიება XVII საუკ. დავთარში და 1727 წლ. სიგ. (სიძე. II—174), მებატო-
ნეები ყაფლანიშვილებია. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფ-
ლანიშვილები), 7 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

202. დინარისხას ხოფელი—დინარში—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარ-
ცხენა მხარეზე, ფენჯარკუტის ჩრდ., ხუსტაოლის სოფლის აღმ. (რ); სიით
178. დინარისხას სოფ. სამეფო სახასო სოფელია, სამოურაო აბედინაშვილისა
დასტ. (ს).

203. დიხველი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აკურ-
თას აღმ., სამტრედოს დასავლ. (რ); სიით 221. იხსენიება 1447/59 წ. როგორც
ნოსამზღვრე „სომხითის“ სოფლის ყორანთისა (ისტ. სბ. III). ევ შეცდომაა, რად-
გან ყორანთა (იხ.) დბანისის ხეობაში იყო და არა სომხითში.

203ა. დბანისი იხ. ჯვარა.

204. დონბანდლო—დონბანდი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა
მხარეზე, პალუიას სამხრ., ფათალას სოფ. ჩრდ. (რ—დონბანდი; სიით 136.
1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მუნა მუსტაფი), 35 გამომღები და
5 ბოგანო ყმა.

205. დრე—სკვირეთში, ვერცხ ხევის მარჯვენა მხარეზე, წვერის დას. (რ);
სიით 672. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 2 მებატონე (სოლალაშვილები), 6
გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

206. დრიანეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბურ-
ვილის აღმ., ჯივრაშენის დასავლ. (რ); სიით 397. 1701/11 წლ. აღწ. (დრიანეთი)

ითვლებოდა 2 მემამულე (საყდარი და ზურაბ ბაგრატიშვილი) და 14 გამოძლე-
ბი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამუ-
ლე (აზნ. ბაგრატიშვილები), 7 გამოძლები, 5 ბოჯანო და 3 აყრილი ყმა.

207. დურნუჯი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ჩხეკვის აღმ.,
ქოთიშის დასავლ. (რ); სიით 563. ედვა ყენის საფეშქაშო 12 მინალთუნი
(დასტ. სკბ), კოეორზე ტკაილის ასახიდად ედვა 10 ულაყი (იქვე პ). იხსენიება
1705 წ. (სიძვ. I—133); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ქირმანის ხანი),
1 უყმო აზნაური (არეშიშვილი), 30 გამოძლები და 6 ბოჯანო ყმა.

208, 209. დურღაია მირასან—ელის მოსახლეობა სოხითში, ზაშავერის
მარჯვენა მხარეზე, არქევანის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 72-ს შემდეგ,
მირასან დურღაია—2 ობა. დასტურ. (ნდ) ითვლებოდა დურღაია მირასანში
2 თაბანი, 65 კომლი ელი გამოძლები. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ.

210, 211. ეგრისი—ყარაბულაღში, ზურტაყეტის მარცხენა მხარეზე, რევა-
შენის სამხრ., ციხე ქვების აღმ., ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 444, 445. 1687-
1801 წლებში იხსენიებიან მებატონეებად ლარაძეები (სიძვ. I—245, 249). 1727 წ.
წლ. მებატონეებად სჩანან პატაშვილები (იქვე I—247). 1792 წ. და 1801 წ.
იხსენიება დიდი ეგრისი. გ. ლარაძის სიტყვით დიდ ეგრისში 100 კომლი სა-
ხლებულა, ციხე ქვებიდან დიდ ეგრისამდე საქალაქო გზა ყოფილა (იქვე 1792
I—248); შორე სოფელს ერქვა პატარა ეგრისი (იხ. 1727 წ. სიგ. იქვე 237).
1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ლარაძეები, ნოდარ სუფრაჯი, ყაფ-
ლანიშვილი ქაიხოსრო), 11 გამოძლები და 6 ბოჯანო ყმა. ორივე ეგრისს, თუ
მარტო დიდ ეგრისს ეხებოდა 1721 წლ. აღწ., გამოურკვეველია.

212. ეკლესია—ჯოჯოხეთი—ქციის ხეობაში, ვახტანგ მეფის არხის მარ-
ცხენა მხარეზე, სულტნის ობის ჩრდ., მარნეულის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით
345, გეოგრ. (გე. 168, 174) სიციხისათვის ეწოდებოდა ჯოჯოხეთი. იქ ითხრე-
ბოდა მიწისაგან გვარჯილა. ედვა ყენის საფეშქაშო ერთი თუმანი (დასტ. სკბ),
ედვა კოეორზე ასახიდავად 8 ულაყი (იქვე პ), 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1
მებატონე (მეფე), 3 უყმო აზნაური, 10 გამოძლები და 10 ბოჯანო ყმა.

213. ელიას სოფელი—გელას სოფელი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის
მარჯვენა მხარეზე, უნდუმის აღმ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა, იხ. § 50). სი-
ით ლოქში 339. ჯავახ. ისტ. რუკ. ელიას სოფ. დბანისის ხეობაშია. 1536 წლ.
(საისტ. მ. 1924 წ., 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გელას სოფელი, იხ.
XVII საუკ. საყაფლანიშვილის დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. (გელას სოფელი)
1 მემამულე (იარალი) და 4 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მე-
ბატონე (ყოფლანიშვილები), 3 მემამულე (აზნ. ურდუბეგა, ზალია. იარალი), 11
გამოძლები, 2 ბოჯანო და 5 აყრილი ყმა.

214. ელფია—ალგეთში, წინევენახის აღმ.-ჩრდ., კიკეთის დასავლ.-სამხრ.
(რ); სიით 589. მებატონეებად იხს. 1591—1713 წლ. (სიძვ. I—337, 417, 303) გო-
სტაშაბაშვილები; 1733 წ. (იქვე I—80) თაქალათოიანი და ქაიხოსრო თაყაშვილი.
1713 წ. (I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 8 ყმა. 1721 წლ. აღწერით ით-
ვლებოდა 7 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, ნამანგლელევიშვი-

ლები, ზაზუნაშვილი, გურიელი, თაყაშვილი ქაიხოსრო, იოთამაშვილები), 10 გამოძღვები, 1 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

215. ენაგეთი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, არდასლებნის აღმ.-სამხრ., ბაგრანეთის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 605. იხსენიება 1523 წლიდან (ქორდ. ქრ. II გვ 349), როცა ქაეთარ ბარათაშვილის შვილებს იქ ქონიათ სასახლე და ყოლიათ ყმები. მებატონებელ იხსენიებიან: გერმანოზიშვილები 1543—1756 წ. (სიძე. I—305, 330, 109), მათ ქონიათ 8 საკომლო მამული, გოსტაშაბაშვილები 1658—1713 წ. (იქვე 44, 50, 356, 344, 47, 357, 358, 364, 371, 303), 1664 წ. (იქვე III—214) მერაბიშვილი ყორღანაშვილი, 1701 წ. (იქვე I—369) თაყა ბარათაშვილი, 1710 წ. (იქვე I—62) დავით აბაშიშვილი, 1712 (იქვე I—135) წინამძღვარი იოსებ გაბაშვილი, 1733 (იქვე I—328) მუსტაფა ბეგი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 4 ყმა; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 15 მებატონე (მეფე, შალიკაშვილი, ნაზირი ედიშერი, გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილი, გილაქიშვილი, ყორღანაშვილები, როინაშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, საანი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნამანგლეოვეიშვილები, ზაზუნაშვილი, გერმანოზიშვილები, კანქაშვილი), 1 უყმო აზნ. (სადუნაშვილი), 27 გამოძღვები 5 ბოგანო და 1 ამოწყვე. ყმა.

216. ეპისკოპოსოზის სოფელი—სომხითში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ქარის წინამძღვარი) და 14 გამოძღვები ყმა.

217. ერანი—თრიალეთში, ერანის ხევის მარცხენა მხარეზე, თურანის დასავლ. (რ); სიით 521. დასტურდამალით ერანი ნასოფლარია, ესამზღვრება კრიციის, ფარებას და კობაჯის (გვ, აზ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 4 გამოძღვები და 2 ბოგანო ყმა.

218. ერგენტალა—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარჯვენა მხარეზე, შიბიშველას სამხრ., ტანძიას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 269. 1756 წ. (სიძე. I—330) იხსენიება ეგლეთალა, სადაც გერმანოზიშვილებს ყავდათ ყმები. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა ლოქში 2 მებატონე (გერმანოზიშვილი დათუნა, ყაფლანიშვილები, 7 გამოძღვები, 2 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

219. ერდო, ერდონი, ერდოთი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, მანგლისის სამხრ., ფუტრევის ჩრდილ. (რ); სიით. 649. 1591-1713/14 წლ. (სიძე. I—337, 340, 303, 106) მებატონებელ იხსენიებიან გოსტაშაბაშვილები. 1591 წ. ნასოფლარი, 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყმები ყოლიათ გაყოფილი, სოფელი კი გაუყოფელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ყაფლანიშვილები) და 2 გამოძღვები ყმა.

219.ა „ერთი რიგის“—(მკვლელების) ელის თაბუნები (დასტ. ნე) ითვლებოდა: 1) აჯი სულუხის თაბუნში 25 კომლი; 2) შილა ხანვერდის თაბუნში 12 კომლი. იხ. § 45 და III ნაწილი.

220. ერტისი—ალგეთში, გუდელისის და ლოუზნის ხეებს შორის, ტაგნაგეთის სამხრ.. ვაშლოვანის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 583. 1523 წ. (ქორდ. ქრონ. II—349) ქაეთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1533 წ. (სიძე. I—305) მებატონელ იხსენიება ფარიშატ გერმანოზიშვილი. 1591—1713 წ. (იქვე I—337, 344, 303)—გოსტაშაბაშვილები, 1688 (იქვე II—120)—მიქილაძე. 1713 წ. გოსტა-

ბაზეილებს ყავდათ 3 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 10 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თურქისტანიშვილები, ქავთარაშვილები, აბელფათიშვილები, ყაფლანიშვილი რევაზი), 14 გამოძლები და 5 ბოჯანო ყმა.

221. ერწო—ალგეთში, ლაკვის ხევის მარცხენა მხარეზე, ფუტრევის აღმ. (რ); სიით 641. 1523 წ. (ქორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილს შვილებს იქ ყავდათ ყმები. 1591—1803 წ. (სიძე. I—337, 345, 303, 392, 410) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 5 ყმა. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ზახუნაშვილი, თაყაშვილი), 6 გამოძლები და 1 ბოჯანო ყმა.

222. ერჯევანი—თრიალეთში (§ 57), საფიქრებელია, ერჯევნის მთის სამხრ. დასტურლ. (ახ) ერჯევანი ნასოფლარია.

223. ეშვის წყარო—ალგეთში, ასურეთის ხევის ორ ტოტს შუა, ტაგნაგეთის დასავლ. ბოგვის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 587. 1523 (ქორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს იქ ყავდათ ყმები. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (თაყაშვილები, საჩინოშვილი) და 6 გამოძლები ყმა.

224. ეცო, ეწო—ქციის ხეობაში, ქივიკივას ხევის მარცხენა მხარეზე, ტყემლარას სანხრ., აბელიას დასავლ. (რ); სიით 380. 1720 წ. ებოძა ზაალ ზახუნაშვილს მისი ბიძის ღურმიშანის წალი ეცოში 2 ყმა (სიძე. I—71). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ავთანდილ სუფრაჯი და დავით აბაშიშვილი) და 2 გამოძლები ყმა.

225. ეძანი—თრიალეთში, ქციის მარჯვენა მხარეზე, ახალქალაქის დასავლ., ტამალიას აღმოსავლ. (რ); სიით 484. დასტურლ. (ახ) თრიალეთში საპეფო სახასო სოფელი, სამოღრაო რატიშვილისა, ესამზღერება ტამალიას, ედეა ყენის საფეშქაშო 14 მარჩილი (იქვე სკვ). 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს გოსტაშაბაშვილს ნასოფლარი ეძანი (სიძე. I—337 ეგანი). უზნარიანიდან ეძანისაკენ სათრიალეთო დიდი შარა-გზა მიდიოდა (1707 წ. ისტ. სბ. V). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 19 გამოძლები და 5 ბოჯანო ყმა.

226. ვაკე—ალგეთში, ალგეთის მარცხენა მხარეზე, პატივანის აღმ.-სამხრ. ოშეთის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 576. 1591—1713 წლ. (სიძ. I—337, 339, 340, 132, 372, 374, 388, 149, 303) მებატონეებად გოსტაშაბაშვილებია. 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) მდებარეობს „ალგეთის გაღმა“, რაც შეცდომა უნდა იყოს, თუ გვხი ტფილისიდან მიდის. 1703 (სიძე. I—132) იხსენიება ვაკელი ხუცესი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 9 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილები), 6 გამოძლები და 1 ბოჯანო ყმა.

227. ვაკერანი.—შამირხას ნასოფლარი—სომხეთში, შამირხას მეზობლად (§ 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მანუჩარ), 1 გამოძლები და 2 აყრილი ყმა.

228. ვალდოვი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, დილაშაშენის აღმ., დბანისის ციხის დასავლ. (რ); სიით 277.

229. ვალდოვი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტნუსის აღმ., ვარდისუბნის დასავლ. (რ); სიით 298.

230. ვანაოი—სომხეთში, ფოლადაურის და სარკინეთის ხევის შუა, ხატის სოფლ. დასავლ., წულრულაშენის აღმ. (რ); სიით 69.

231 ვანეთი,—ვანათი—სკვირეთში, ვერის მარცხენა მხარეზე, ლევის და-სავლ., შავთას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 671. გეოგრ. ძეგს წვეროს ციხის ჩრდ. (გვ. 176). ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 93), რადგან მოთავსებუ-ლია სკვირეთის და ალგეთის სოფლებ შორის (შაგმთა,ენაგეთი, ხორბუკი, აკუ-რისი, არდისუბანი, ციხია). ალგეთში კი სოფელი ამ სახელწოდებით არ ყო-ფილა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყორღანაშვილი თაყა) და 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

232. ვანათი,—ვანეთი—ქციის ხეობაში, კივიკივას მარცხენა მხარეზე, კრე-ფას სამხრ., უკანდალეთის დასავლ.-ჩრდ. (რ—ვანათი); სიით 375. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1792 წლ. სიგ. (სიძე. I—368), სვ. ზურაბიშვილის სიტ-ყვით ვანეთი ზურაბიშვილების სოფელია, ზურაბიშვილებს კი როგორც ამ სიგელში მოთავსებული მათი სოფლების სიიდან სჩანს, არც სკვირეთში და არ სომ-ხითში, სადაც მდებარეობდენ ამ სახელწოდების სოფლები, ყუბა არ ყოლიათ.

233. ვანი,—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, შავგომის ჩრდ. (რ); სიით 258. 1700 და 1738 წ. სიგ. (სიძე. I—360, II—351) ჯალდამის და გორინჯუკის მოსამზღვრე. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ვან-თა. 6 ყმით (საისტ. მ. 1925 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემაჟულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მე-ბატონე (ყაფლანიშვილები), 5 მემაჟულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები), 6 გამომღები, 4 ბოგანო და 3 ამოწყვეტილი ყმა.

234. ვანქი—1721 წლ. აღწერით სომხითში (§ 56). 1543—1676 წლ. (სიძე. I—305, 311, 312, 121) მებატონეებად გერმანოზიშვილებია; 1713—1739 გოსტაშაბაშვილები. (სიძე. I—303 149 1713 წ.) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 4 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 18 მებატონე (ყაფლანიშვილი ოთარი, ალი-ყულიხანი—იესე ბატონიშვილი, სვიმონ ბატონიშვილი, გოსტაშაბაშვილი, შალი-კაშვილები, თუმანიშვილი, ალიხანაშვილი, შაყულიშვილები, იეგულაშვილები), 2 დამოუკიდებელი უყმო აზნაური (შაყულაშვილები), 1 მემაჟულე (ჯიმშერა), 21 გამომღები, 5 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

235. ვაჟთახევი—ალგეთის—ქციის ხეობებში, (იხ. § 54). იხსენიება 1692—1700 წ. როგორც ქვემო ქართლის მებატონეების გერმანოზიშვილების სოფელი (სიძე. II—159).

235. ვარახორი—სომხითი, (§ 57). იხსენიება მხოლოდ დასტურლ. როგორც სომხითის სოფელი, სადაც ყოფილა ქორის ბუღე (რკვე).

237. ვარდისუბანი—თრიალეთში, თურანის და ბეშქენაშენის ხევებს შუა, კიტების აღმ., ახალდაბას დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 518. დასტ. (გზ) ვარდის-უბანი სამეფო სახასო სოფელია თრიალეთში, სამოურაო გივი მდიერისა, ესამ-ზღვრება ბეშქენაშენს და ტამალიას (იქვე გვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 2 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

1721 წლ. აღწ. ეს ცნობა ეხება თრიალეთის ვარდისუბანს, რადგან მო-თავსებულია თრიალეთის სოფლების (კუქაშვილის ლიქები, არწივანი, სამეხრეო, ეძანი) ცნობებთან.

238, 239. ვარდისუბანი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აბულმაჯის დასავლ., ვალდოვას აღმ. (რ); სიით 276. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში დბანისის სოფლებთან ერთად (ჩინჩხური, თაგუთი და სხვა). 1701/11 წლ. აღწ. ამ ვარდისუბანში ითვლებოდა 8 მემამულე (ავთანდილიშვილები) და 19 გამომლეები ყმა. 1721 წლ. აღწ. „დაბალში“ ორი სოფელი: ვარდისუბანი და მეორე ვარდისუბანი (გვ. 176/7). ვარდის უბანში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 მემამულე (ახნ. ავთანდილიშვილები), 8 გამომლეები და 10 ბოგანო ყმა; მეორე ვარდის უბანში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომლეები, 1 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

240, 241. ვარდისუბანი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, ციხე-ქვაბის დასავლ.-სამხრ., შესაყარის აღმ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 441, 442. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში ყარაბულალის სოფლებთან ერთად (სარკინეთი, შსაყარი, სარახველა). იხსენიება 1707 წ. როგორც ყაფლანიშვილების სოფელი (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. (§ 53) ითვლებოდა 14 გამომლეები ყმა. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 202) ითვლებოდა დიდ ვარდისუბანში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 11 გამომლეები და 1 აყრილი ყმა, პატარა ვარდისუბანში (გვ. 202) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 2 გამომლეები ყმა.

242. ვარდის წყარო—დბანისის და ქციის ხეობებში (იხ. § 54), მოქცეულია ზურაბისშვილების სოფელთა შორის (სიძე. I—368/1792 წ.).

243. ვარდისკალა, ვირდისუბანი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, მოდიმნახის სამხრ., ლიპარიტის უბნის დასავლ.-ჩრდ. (რ—ვარდისუბანი); სიით 370. გეოგ. (გვ. 164) მოდიმნახის ქვეით, კლდისის ხევის ზევით იხსენიება ვარდისუბნის ეკლესია.

244. ვართაპეტას—სოფელი—ბერდუჯის მხარეში (იხ. §§ 43, 54, 58). 1693 (სიძე. I—365) წლ. სიგელით ეს სოფელი ახპატის მეზობლად მდებარეა, დარჩა რევან ბეგს (ზურაბისშვილს) არღუთაშვილთან დავაში, რადგან მეფეს რომ ჩამოურთმეგია ბორჩალოს მებატონესათვის, გადაუცია ზურაბისშვილისათვის. სვ. ზურაბისშვილის სიტყვით ზურაბისშვილებს ახპატის მოსამზღვრე ვართაპეტის სოფელში ქონიათ 2 საკომლო და მათ ემსახურებოდა თვით სოფელი (იქვე 1792 წ. I—368).

245. ვართეგანას სოფელი—ყარაბულალში საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყარაბულალის ჩრდ., დემურას სოფლის სამხრ. (რ); სიით 463. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომლეები და 2 აყრილი ყმა.

246. ვარძაგარა—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხნივ უსახელო შემდინარე ხევის მარცხენა მხარეზე, შოლა მასხუდის სოფლის აღმ., ლაკლაკაშენის დასავლ. (რ); სიით 314. პრ. ჯავახ. ისტ. რუკ. მაშავერის მარჯვნივ შემდინარე წყლის მარჯვენა მხარეზე, 1536 წლ. ერგო იოთამ ბართაშვილს ნახევარი კარშაგარი 31 კონლით და საუხუცესო (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საღაპოდ შეიწე-

რეს სამი ძროხა (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (ლორელი ტერტერა, აზნ. ზაქაშვილი, სოლოლაშვილი ზალია, აზნ. ჯანიაშვილი), 47 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 მემამულე (ზაქაშვილი—„აზნაურობს“, აზნ. ჯანიაშვილი, შერანაშვილი ავთანდილ) 24 გამომღები, 3 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა.

247. ვარხუნა ვარისისა—ქციის ხეობაში, ვარისის აღმ. ჩრდ., სამებას დასავლ. (რ); იხსენიება 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24), როგორც მღებარე „აღგეთის ვაღმა“. 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 35) აღბუღალის რაიონში. 1713 წლ. (სიძე. I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ, აზნ. (არეშიშვილი) 2 ყმით. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 14 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, აზნ. არეშიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. არეშიშვილი), 20 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (არეშიშვილები), 11 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა.

248. ვასაკას ხოფელი—ვასაკა—სომხითში, მამბუტის ხევის ორ ტოტ ზუა გოლის სოფ. დასავლ.-ჩრდ., კირაკოზას სოფ. სამხრ. (რ); სიით 56. 1721 წლ. ითვლებოდა 5 მებატონე (იგულაშვილები), 7 გამომღები და 2 ამოწყვეტილი ყმა. გამოურკვეველია, 1721 წლ. აღწ. ეხება გოლის ვასაკას, სამების ვასაკას, თუ ორივეს.

249. ვასაკას ვასაკა—სომხითში, მამბუტის ხევის დასავლეთის ტოტის და ტალავერის ხევის შუა, სოფ. სამების სამხრ., ჩოჩხობანის ჩრდ. (რ); სიით ვასაკასი 58.

250. ვალავერი—ვალავერში—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, გატეხილი საყდრის აღმ. ჩრდილ. აზბუღალის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით ვალავერში 169. იხსენიება მე-V VII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ, ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. გულაიზაშვილი ბეჟან) და 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 9 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილები 4 შარშანდელი, 5 წლევეანდელი“.

251. ვაშლოვანი—აღგეთში, გუდელისის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ერტისის აღმ., კუმისის დასავლ. (რ); სიით 582. 1588 და 1661 წლ. იხსენიება (სიძე. II—361, 378) ვაშლოვანელი მოწმეები.

252. ველაოი—ტაშირში, მისხანას სამხრ., აღტაშის ჩრდ. (რ); სიით 231. დასტ. ელვა ყენის საფეშქაშო 3 მინალთუნი (სკბ). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 291) ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

253. ველეთი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ბესტის სოფ. აღმ. ჩრდ., ალეგის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 36. 1721 წლ. აღწ. სომხითის ველეთში (გვ. 282) ითვლებოდა 2 მებატონე (დალალაშვილები), 7 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

254. ველი ხან ოღლიხ ველიხ—თაბუნი იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი: დასტ. (ნე) ითვლებოდა 20 კომლი ელი თარხანი.

255. ველკეთილი, ვერკეთილი—დბანისის ხეობაში. მაშავერის მარცხენა მხარეზე, სამტრედლოს დასავლ., ყორანთას აღმ. (რ); სიით 219. იხსენიება 1447/

59 წ. (ისტ. სბ. III), როგორც მეზობელი სოფ. ყორანთასი, სამშვილდესი და სამტრედოსი. 1587 წ. ერაჯი ბარათაშვილი სწირავს მცხეთის ეკლესიას ხასოფლარ ველკეთილს (იქვე II).

256. გერხენალა—გერხენილი—1610 წლ. სიგ. (სიძე. I—307) ალგეთში, მთა ბედენის პირას (§ 58). 1630—1756 წლ. (იქვე I—310, 314, II—159, I—299, 330) მებატონეები გერმანოზიშვილები. 1662 წ. მეფე შანავეზხანმა მისცა დონდარას სახუნდარში 7 ყმა და სამაგიეროთ გამოართვა ვერხენალა (იქვე II—212). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზიშვილები), 2 მემამულე (აზნ. ოქროპირისშვილი), 7 გამომღები და 4 ბოვანო ყმა.

257. ვეძისი—სკვირეთში. (§ 58). ძველ საბუთებში მდებარეობა ნაჩვენებია არაა. 1930 წლ. აღმინ. დაყოფით დილომის რაიონში (გვ. 58). იხს. 1677/81 წ. ვეძისელი მოწმეები (სიძე. II—74). 1756 წ. (იქვე I—330) მებატონე გერმანოზიშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (მეფე, ციციშვილები, თუმანიშვილი, სოლოლაშვილი), 2 მემამულე (აზნ. ხარშილაძე), 4 უყმო აზნ. (არლთაშვილი), 32 გამომღები და 5 ბოვანო ყმა.

258. ზა—ზასი—ალგეთში, ლაკვის ხევის მარჯვენა მხარეზე, პატივანის დასავლ. (რ); სიით 638. 1543—1657 და 1679—1756 წლ. (სიძე. I—305, 420, 330) მებატონე გერმანოზიშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (ნამანგლელები, ქავთარაშვილები, გერმანოზიშვილები, კანქაშვილი), 18 გამომღები და 4 ბოვანო ყმა.

259. ზარიაქანდი—ტაშირში (§ 57). აშენებული (თუ აუშენებული) სოფელი აიდარაბეგის ხეობაში, სამოურაო ოთარ მდივნისა (დასტ. კე).

260. ზეულისტანი—ყარაბულალში, ურტყევანის დასავლ.-სამხრ., თოფრაცალას ჩრდ. (რ); სიით 431. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 114), რადგან იქ აღნიშნულ მებატონეს ავთანდილ სუფრაჯას არ ყავდა ყმები თრიალეთში, სადაც იყო მეორე სოფელი ზეულისტანად წოდებული. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ავთანდილ სუფრაჯი), 1 უყმო აზნაური (ბეჟუაშვილი გიორგი), 8 გამომღები და 2 ბოვანო ყმა. ამავე სოფელს იხს. 1727 წლ. და 1735 წლ. სიგ. (სიძე. I—247, II—338), რადგან ამ სიგელებში მოხსენებული ბაჩაშვილი გიორგი აღნიშნულია 1721 წლ. აღწერაშიაც (შეცდომით ბარაჩაშვილი გიორგი).

261. ზეულისტანი—თრიალეთში (§ 57). დასტ. (გზ) თრიალეთის ზაულისტანი ნასოფლარია, მებატონე მეფე. 1723 წ. (სიძე. I—69, 70, 376) ებოძა ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილს თრიალეთის ზეულისტანი, ნაქონი ავთანდილ კორკოტასი. დასტ. (რგზ) ზაულისტანელთ ედვა საფერისცვალებო თევზის დაქვერა, მაგრამ რომელ ზეულისტანს ეხებოდა იგი: ყარაბულალსას, თუ თრიალეთისას. გამოსარკვეველია.

262. ზრბითი—ალგეთში, ზრბითის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, ბოგვის დასავლ., აწუფისის აღმოს. (რ); სიით 611. 1696 წლ. (სიძე. II—140) მეფე ერეკლე უმკვიდრებს შეითრიშვილს ზრბითის ზვარს „ორი ანობაში“ (ე. ი. ერეკლე და გიორგის შორის განხეთქილების დროს) ერთგუ-

ლომისათვის. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (თულასშვილები), 15 გამოვლები, 1 ბოგანო და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

263. ზუკრუტი—სომხითში, ფოლადაურის საღინში, ურუტის აღმ.-სამხრ. ბარნაკარის დასავლ. (რ—); სიით 120.

264. თავაშარა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, ყიშლარის აღმ., ყორანთას სამხრ. (რ); სიით 224.

265, 266. თავგუთი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხით უსახელო შემდინარე წყალის მარჯვენა მხარეზე, მოლა მასხედის სოფლის აღმოს. (რ—ორი სოფელი); სიით 316, 317. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ქვემო თავგუთი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაულანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მემამულე (დბანელი, ხანდამაშვილები), 13 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იოთამასშვილები, შერმადინიშვილი, მეფე, ყაფლანიშვილები), 10 მემამულე (დბანელი, ხანდამაშვილები), 15 გამომლები, 12 ბოგანო ყმა და 6 აყრილი ყმა.

267. თავდიდიანი—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, სოფ. ბალიქის დასავლ. ვანის ჩრდ. (რ); სიით 255. 1692 წ. (სიძვ. II—132) მეფე გიორგი პირღება დემურაშვილს იმერეთში და სამცხეში ყოფნის დროს სამსახურისათვის, საბატონოს რომ ეიშოვი, სადედოფლო თავდიდიანს გიბოდებო. სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით თავდიდიანი ზურაბიშვილების სოფელი იყო (იხ. 1792 წ. სიგ., სიძვ. I—368). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სვ. ბატონიშვილი), 1 მემამულე (თავდიდიშვილი); 1 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა.

268. თავმრგვალა—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ნახიდურის დასავლ., ქცილას აღმ. (რ); სიით 349. იხსენიება 1654 წ., როგორც ვეზობელი ნახიდურისა (ისტ. სბ. IV).

269. თათოზას სოფელი—სომხითში (§ 56) 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულა სომხითის აღწერაში (გვ 254); ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 3 გამომლები ყმა.

270. თავკე—თაკუ—ალგეთში, ამლიეის ხევის სათაეის მარცხენა მხარეზე, (რ); სიით 615. 1523 წ. (ეროდ. ქრ. II—349) ქაეთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს თავკეში ერთი კომლი (სიძვ. I—337). 1629—1745 წ. (იქვე I—114, 303, 374, 398, 391, 88) მებატონეები—გოსტაშაბაშვილები, 1716—1736 წლ. (იქვე I—81, 144) მებატონე უსუჯბეგიშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილები, უსუფბეგისშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები), 7 გამომლები და 2 ბოგანო ყმა.

271. თალა—თრიალეთში, კარწახის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ქუჩათ უბნის აღმ., გვირგვინეთის დასავლ. (რ); სიით 468. ჯავახ. ისტ. რუკ. ყარაბულალში. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნახევარი თალა (სიძვ. I—305). ეს ცნობა თრიალეთის თალას უნდა ეხებოდეს, რადგან გერმანოზიშვილებს სომხითში, სადაც იყო ორი სოფელი ამ სახელწოდებით, ყმები, როგორც ჩანს, არ ყოლიათ.

272. თალა—სომხითში, შუა ბოლნისის დასავლ. (რ); სიით 82. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ბოლნელი), 4 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა.

273. თალა ქვეშო—დბანისის—ქციის ხეობაში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწერით მდებარეობს „დაბალში“. ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიწვილები), 1 მემამულე (აზნ. ყაითაზაშვილი რამაზა) და 1 გამომღები ყმა. ეს არ უნდა იყოს არც თრიალეთის და არც სომხეთის თალა, რადგან „დაბალში“ 1721 წლ. აღწ. ეს ორი მხარე არ შედიოდა. ყაფლანიწვილებსაც ამ ორ მხარეში სამკვიდრო უმები არ ყავდათ. 1721 წ. ვარიანტში აზნ. ყაფლანიწვილი რამაზას შესახებ სწერდა: „ცარიელი სახლი მუხრისა 1, თვითონ ხენის დროს ის დადგების“.

274. თალას ხოფელი—თელა—სომხეთში, ფოლადურის მარცხენა მხარეზე, მავნელას სოფლის ჩრდილ., ჩიტალას დასავლ. (რ); სიით 101. შესაძლებელია, ამ სოფელს გულისხმობდეს 1703 წ. (სიძვ. I—254) სიგ., რომლითაც თელის წყაროს თავს სამწვევრისის და ქვ. ბოლნისის საზღვარზე შანში-აშვილი დოღმაზაშვილი ყიდულობს ბეჟუა იალიკაშვილისაგან 6 დღის მიწას. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ბოლნელი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

275. თარაქაშენი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, შუნბუნის აღმ., სუგეჩანის დასავლ. (რ); სიით 321.

275-ა. თარხანნი ელი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნე) მეფე იმათ „უნდა მოშდის, უნდა ათარხნებს“. საშუალო გამოანგარიშებით (იხ. III ნაწილი) 776 კომლი ელი. იხ. ალავერდა მოლა ოღლის, ამირ ამადლუ მოლა ისმაილას, ამირ ამადლუ მოლა ფირმაშადასი, ანაყიზოლლი აჯი მუსასი, არუხლუ ახვერდასი, არუხლუ ხანმაშედასი, ბრმისა, გოდაყურისა, დემერჩი ასანლუ შამადასი, დემერჩი მოლა აბდულ ყასუმასი, დერძი ოღლი ხალილასი, ველიხანოლლი ველისა, იაშოლ ბოშ ოღლი ამადასი, იბრეიმ ხალილ ოღლისა ძმებით, იოლჩი ოღლი, ასანასი, შამადასი ზარგრებისა, მირზა ოღლი მუსტაფასი, მოლა აბდულასშვილი შამადასი, მოლა ბაბა ოღლი აბდულ ყასუმასი, მულანლუ აღი ოღლი შამადასი, ნაბადინლუ მოლა აღისი, ნური აღასი, სარუსაპუნჩი ყოჯურ ოღლისა, უზბაშისა, ფირმაშადასი, ჭაფანაქჩი აჯი შეფთასი, ქეშალუ ყოჯასი, შაფელა ფარეშასი, შამანათოლლი ახვერდასი, შარაფადინ აღასი, ჯაფანშირი შათირი იბრეიმასი, ჯაფანშირი შათირი შამედას თ ა ბ უ ნ ე ბ ი .

275-ბ. თაფლასი—ყაიყულში (§ 42). სამეფო სახასო სოჯელი, სამოურაო ფაატასი (დასტ. ს)

276. თაფანი—ქციის ხეობაში, კიკვიყას ხევის აღმ., მუგუთის დასავლ. (რ); სიით 357. 1523 წ. (ქორდ. ქრ. II—349) ქაეთარ ბარათაშვილს შვილებს ყავდათ იქ ყმები. 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზიშვილის 1 ყმა (სიძვ. I—305). 1684—1694 წლ. (იქვე II—113, 164) ყაფლანიწვილები ყიდულობენ თაყაშვილის და ბარათაშვილისაგან ვენახებს და მარანს. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 ყმა (იქვე I—303). 1729 წ. ციციშვილი ყიდულობს გერმანოზიშვილისაგან 1 ყმას (იქვე II—305). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ყაფლანიწვილი ასლამაზ, ყაფლან ვილი თამაზ, ყაფლანიწვილი ერასტი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, იოთამასშვილები, გერმანოზის-

შვილები, კანკაშვილი, ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ახნ. რევაზიშვილი), 12 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

277. თახილ ბითხაზი—თაზით ბათბანი—ტაშირში, გატეხილ საყდარის და ჯანბალჩას აღმ., ფარჩუხლუს დასავლ. (რ); სიით 168. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები). სოფელი აოხრებულა.

278. თბილელის ლილო—მტკერის გაღმა მხარეს, ქეითყირის ლილოს სამხრ., კოდის ლილოს ჩრდ. (რ); სიით მოქცეულია 5 ლალოში 677—681 (იხ. ლილო.)

278. თევრე—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, მიჯას და თეკენანის აღმ., დილაშაშენის დასავლ. (რ); სიით 296. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი თევრე. (საისტ. მ. 1924 წ. 1).

280. თეზი—თეზუში—ცხვარეთ-საპონაურის და კობცრიცის ხევებს შორის, არწივანის დასავლ., რეხას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 536. 1592 წ. სახასო სოფ. თრიალეთში ებოდა ფარემუზა ჯაფახიშვილს (სიძე. II—82); ეღვა ყენის საფეშქაშო 16 მარჩილი (დასტ. სკბ). ესამზღერება ზემო ხოირეთს, ავლადის, პატარა საბატეს, და ლოშოს (იქვე ევ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ბატონის რძალი), 21 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა.

281. თეთრი სოფელი—სომხითში, შულავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მახალარაჯის ჩრდ., შულავერის სამხრ. (რ); სიით 23. ნადირშაის დროს, ქაიხოსრო ციციშვილს ბატონის სახასო თეთრი სოფელი უშოვია, მაგრამ შემდეგ მანედ ხელი აუღია. (1784 წლ. სიგ., სიძე. I—395). ეღვა ყენის საფეშქაშო შულავერთან ერთად 3 თუმანი (დასტ. სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (დედოფალი და შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი), 1 უყპო აზნ., 13 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

282. თეთრი წყარო—თრიალეთში; ანტრათის ხევის მარჯვენა მხარეზე, უზნარიანის დასავლ., ხეღერმას აღმ. (რ); სიით 544. თეთრი სოფელი საჟეფო სახასო სოფელია, სამოურაო ზურაბ თარხნიშვილისა (დასტ. აზ). ეღვა ყენის საფეშქაშო 8 მარჩილი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გარაყანიძე) და 10 გამომღები ყმა.

283. თეკენანი—თეკენამი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, ოგერეს დასავლ., მიჯას აღმ. (რ); სიით 295 თეკენანი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (მლუდონასშვილი) და 2 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

284, 285. თელეთები—ალგეთში, წარახაურის ერთი დასავლ.-ჩრდილ., მეორე აღმოსავლ.-ჩრდილ., კუმისის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით ოთხი სოფელი 601, 602, 603, 604, იხსენიება 1606 წ. (სიძე. II—17), 1697 წ. (იქვე II—392), 1755 წ. (იქვე III—425), როკორკ მოსამზღერე სოფ. კრწანისისა; მებატონე ამილახორი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (მუხრან-ბატონი და ამილახორი), 1 მემამულე, 19 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. გეოგრ. (გვ. 176) იქვე წმ. გიორგის ეკლესიის.

286. თელუ.— თელუ—ტაშირში, პალუიას ჩრდ., მისხანას დასავლ. (რ); სიით 139. ეღვა ყენის საფეშქაშო 4 მინალთუნი, 18 შაური (დასტურ სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 12 გამომღები და 2 ბოჯანო ყმა. (იხ. ტოლუ).

287. თიქმატაში—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, იელ-დოგის დასავლ., ალიხანას სოფ. ჩრდილ. (რ); სიით 204. თიქმატაში საზეფო სახასო სოფ., სამოურაო შარაფადინასი (დასტ. ს).

288. თოფრაყალა—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ნაზარის სოფ. დასავლ., მარნეულის აღმ. (რ); სიით 555.

289. თოფრაყალა—ყარაბულალში, ზაულისტანის სამხრ., საფიქლის სოფლის ჩრდილ. (რ); სიით 432. ამ თოფრაყალას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 113 და 115), რადგან მოთავსებულია ყარაბულალის და ქციის ხეობის სოფლებთა შორის. ქციაში კი თოფრაყალა არ იყო, ამ აღწერით ითვლებოდა 2 მებატონე (ნოდარ და ავთანდილ სუფრაჯები) და 3 გამომღები ყმა. იხსენიება აგრეთვე 1727 წ. (სიძვ. I—247).

290. თოფრაყალა—დბანისის ხეობაში, გეტის წყალის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, იწრიას აღმ., სენების დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 241. 1670 წ. მოსამართლეთა განჩინებით ერგო საუპატიოთ ყაფლან ბარათა-შვილს პაპუნა და შანზე ვირშელებისაგან სოფელ სენების თოფრაყალა (სიძვ. II—107). 1701/11 წლ. აღწ. (§ 53) იქ ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. მეღვინეთხუცესი), 2 უყნო აზნ. (მეღვინეთხუცესი) და 1 გამომღები ყმა. ამ თოფრაყალასვე უნდა გულისხმობდენ 1721 წლ. აღწ. (გვ. 23, 57, 60 და 164), რადგან მოქცეულია პირველ სამ შემთხვევაში ქციასა და დბანისის სოფლებთა შორის უკანასკნელ (გვ. 164), შემთხვევაში კი „დაბალში“, ე. ი. იმავე დბანისის ან ქციის ხეობაში. ქციაში თოფრაყალა არ იყო, ამიტომ, ცხადია, ეს ცნობები ეკუთვნის დბანისის ხეობას. ამ აღწ. იქ ითვლებოდა 4 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზალიშვილი ზურაბი, ზურაბიშვილი ბეჟანი და ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ოსიაშვილი ბერი), 1 უყნო აზნ., 8 გამომღები და 4 ბოჯანო ყმა.

ეს ცნობები არ შეიძლება ეკუთვნოდეს ალგეთის თოფრაყალას, რადგან ალგეთში ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები არ ყოლიათ გარდა მათი აზნ. ჩაჩიკაშვილის ნასყიდი 1 ყმისა მარაბდაში და ასლამაზ ყაფლანიშვილის ნასყიდის 1 ყმისა ჩხიკეთაში.

290-ა. თოფრაყალა—ალგ.-ყარაბულალში—დბანისი. 1721 წლ. აღწ. ცნობები ცალკე ყაფლანიშვილების მიერ ნასყიდი ყმების შესახებ (გვ. 224, 226) უნდა მიეწერონ სამივე მხარეს (ალგეთის, ყარაბულალის და დბანისის ხეობას, იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. ამ თოფრაყალაში ითვლებოდა 3 მებატონე (ყაფლანიშვილები ქაიხოსრო, ოთარი და ლუარსაბ), 1 მემამულე (ტაველაშვილი გიორგი) 2 გამომღები და 3 ბოჯანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტით გამოიღები 2 და ბოჯანო 3.

291. თოხქილისა—სომხითში, (§ 59). 1713 წ. სომხითის მეღვიქიშვილი თენერაზი აძღვეს თოხქილისის მოურაობას გივი მდივანს. (სიძვ. III—424).

292. თუმანაშენი—სომხითში, (§ 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 249) ითქვლება 1 მებატონე (აღიყულობანი იესე ბატონიშვილი), 1 უყმო აზნ. (ჯიმშიტაშვილი) და 5 გამომღები ყმა.

293. თურანი—თრიალეთში, თურანის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ახალდაბას დასავლ., ერანის აღმ. (რ); სიით 522. მეფის ნასოფლარი, ესამზღერება ცრიცის, ფარეხს, კოხაჯის და ერანს (დასტ. ავ).

294. თხვინთბა—თხვინთბიხი—თხვინთვისი—ქციის ხეობაში, წინანაურის აღმ.-სამხრ., თავმრგველას ჩრდ. (რ); სიით 353. იხსენიება 1671—1713 წლ. (სიძვ. I—50, 357, 345, 303), როგორც ტბისის ნაწილი, მებატონე გოსტაშაბაშვილი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს თხვინთბისი გაუყოფელი დარჩათ.

295. თხილნარა—ალგეთი—ყარაბულაღი (§ 59). გ. ლარაძის სიტყვით თხილნარა უშოვიათ ლარაძეებს მეფე ლუარსაბისაგან, იხ. 1792 წ. სიგ. (სიძვ. I—248), საფიქრებელია, ეს სოფელი მდებარეობდა ალგეთში ან ყარაბულაღში, რადგან ლარაძეებს ქონიათ მამულები მხოლოდ ამ ორ მხარეში.

296. 297. თხილგვანა—ალგეთში შეკვისის ხევის ორივე მხარეზე, მანგლისის ჩრდ.-დასავლ., შარაბეთის აღმ.-სამხრ. (რ—ორო სოფელი); სიით 653, 654.

298. იაღლუზი—იაღლუ—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის შემდინარე წყალის მარჯვენა მხარეზე, მისხანას აღმ., უნდუშის დასავლ. (რ—ტაშირში, რაც შეეცდომაა, იხ. § 50); სიით ლოქში 337. ჯავახ. ისტ. რუკ. დბანისის ხეობაში. 1536 წ. ერკო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. იაღლუზი (საისტ. მ. 1924 წ. 1), იხსენიება ბე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა (იაღლუ) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 3 აყრილი ყმა.

299. იაშოლ ბოშ ოღლი ამადას—ელის თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და II ნაწ. დასტ. (ნე) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 5 კომლი ელი თარხანი.

300. იბრეიმა შათირახ—ელის 1 თაბუნი. იხ. ჯავანშირი.

301. იბრეიმ ხალილ ოღლის ძმებით—ელის 1 თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. დასტ. (ნე) ითვლებოდა 30 კომლი ელი თარხანი.

302. იელდოღლი—ყაიყულში, თიქმატაშის აღმ.-ჩრდ., გოლის ტბის დასავლ. (რ); სიით 203.

303. იენგიჩაზი—იენგიჩი—იენგიჩაზი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყამიშის ჩრდ., პალუიას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 144. იხსენიება ბე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. (იენგიჩი) ითვლებოდა 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილებს) და 6 გამომღები ყმა.

304. იეჩი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, წარუკას დასავლ., აიდაბერგის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 126. იეჩი აშენებული სოფელია აიდაბერგის ხეობაში, სამოურაო გივი მდიენისა (დასტ. კე). ელვა ყეენის საფეშქაშო 6 აბაზი (იქვე სკბ).

305. იოლიზი ოლი ახანახ—თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. დას 5. (ნე) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი; როგორც ლანჩარებს (პლ) მართებდათ მახტა და სხვა გადასახადები.

305.ა. იოლიზი შვილების—ელის თაბუნი. იხსენება დასტ. (პლ), მაგრამ მოსახლეობის რაოდენობა ნაჩვენები არაა. საფიქრებელია, ესენი შედიოდნენ მდივანბევის მიერ აღწ. ელში.

306. ირაგა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ავაზანის სამხრ., კუშტის უბანის დასავლ. (რ); სიით 398. მებატონეებად იხსენებიან ბარათაშვილები 1634 58 წლ. (სიძე. II—96), ყარაბულახიშვილი და ზურაბიშვილია 1717 წ. (სიძე. I—67). გ. ლარაძის სიტყვით ირაგა ლარაძეებს გამოუტანიათ მეფე ლუარსაბისაგან ჯილდოდ (იხ. 1792 წლ. სიგ. სიძე. I—248). სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით ირაგა ზურაბიშვილებისაა (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძე. I—368), იოს. ქანანაშვილის სიტყვით ირაგა კნ. მარიამისაა, იხ. 1814 წლ. სიგ. (იქვე I—411). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (ზაალიშვილი, იარალაშვილები, ყარაბულახისშვილი), 3 მემამულე (აზნ. ყულიაშვილები), 2 უქმო აზნ. (ყულიაშვილები), 5 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

307. ირდასუბანი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, იფნობის აღმ., მირტაშენის დასავლ. (რ); სიით 360. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს აზნ. ჩიჩიკაშვილი ნასოფლარი ირდასუბნით (საისტ. მ. 1925 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (საგინაშვილები), 7 გამომღები, 2 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

308. ისაკუხს ხოფელი—სომხითში, ტალავრის ხევის სათავის მარცხენა მხარეზე, (რ); სიით 66.

309. იხას დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

310. იხპიანი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ლორისთავის სამხრ., უშვეანის დასავლ. (რ); სიით 229. იხსენიება 1690—1792 წლ. (სიძე. I—359, 361, 362, 368) მებატონეებად ზურაბიშვილები, ესამზღვრება ბოლნისის, კაზრეთს და ლორისთავას. ზურაბიშვილები ყიდულობდნენ 1690 წ. მანუჩარ ვახუშტიშვილისაგან, 1725 წ. ფარემუზისშვილისაგან და 1741 წ. იარალაშვილისაგან მამულს.

311. იფნაო—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, საქეს სამხრეთ., ნაპალატევის ჩრდილ. (რ); სიით 448. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ნოდარ და ავთანდილ სუფრაჯები) და 5 გამომღები ყმა.

312. იფნობი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, მირტაშენის და ირდასუბანის დასავლ., სენების აღმ. (რ); სიით 361. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს იფნობში 9 კომლი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (სიძე. II—174). 1701/11 წ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (ნამორაძე, ბლორძელი, ბაზიერიშვილი), 5 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ყაფლანიშვილი ლუარსაბ), 1 მემამულე (ბაზიერიშვილი), 18 გამომღები, 4 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში ბოგანო 3-ია.

313. იწრია—იტრია—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, ძეძენარიანის ჩრდილ., სენები ათურაყალას დასავლ. (რ); სიით 242.

314. კაზრეთი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, კვირაცხოველის ჩრდილ., ისპიანის დასავლ. სამხრ. (რ); სიით 230 ინგენიება 1741 წლ. (სიძე. I—362), ესამზღერება ისპიანს. სე. ზურაბიშვილის სიტყვით კაზრეთი ზურაბიშვილებისაა, იხ. 1792 წლ. სიგ. (სიძე. I—363). იოსებ ქანანაშვილის სიტყვით კაზრეთი კნ. მარიაპისაა, იხ. 1814 წ. სიგ. (სიძე. I—411). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა კაზრეთსა და ზონასტერში (იხ.) 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზაალიშვილი და ზურაბისშვილი), 2 უემო აზნ. (პლიენიშვილი), 12 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა.

315. კამარეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ირაგას დასავლ., ცხნარის აღმ. (რ); სიით 405. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით კამარეთი, ჩაჩიაშვილის ერთი კომლის გარდა, ზურაბისშვილებისაა (1792 წ. სიძე. I—368). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ზაალიშვილი, ზურაბიშვილი, ფიტარეთის წინამძღვარი), 9 გამოძღები და 2 ბოგანო ყმა.

316. კარა—კორა—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ანდროის დასავლ., მუგუთის აღმ. (რ); სიით კორა 352. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ქვეთარაშვილები) და 4 გამოძღები ყმა.

317. კარასავორი—სომხითში, (§ 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 ნე-ბატონე (თუშმლიშვილები), 10 გამოძღები და 2 ბოგანო ყმა.

318, 319, 320. კარაქა—იგივე სამადაანთ კარაქა. ფაზანთ კარაქა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, გვარეთის ჩრდ.-დასავლ., მენქალისის და წობას აღმ. (რ—სამი სოფელი); სიით 388, 389, 390. 1543 წ. ფარიშატ გერმანოზიშვილს ერგო 2 სოფელი: სამადაანთ კარაქა და ფაზანთ კარაქა (სიძე. I—3(5)). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ყარაბუღაბიშვილები და შემაზაშვილები), 4 დამოუკიდებელი უემო აზნ. (შემაზაშვილები), 3 გამოძღები და 2 ბოგანო ყმა.

321. კარმიქარი—სომხითში, შულავერის წყალის და მანზუტის ხევის შუა, შატიკას სოფელს სამხრ., დადარას ჩრდ. (რ); სიით 32. 1721 წლ. აღწ. სომხითის კარმიქარში (გვ. 269) ითვლებოდა 1 მებატონე (ადიბეგაშვილები) და 8 გამოძღები ყმა.

322. კარმიქარი—ტაშირში, გატეხილი საყდრის ჩრდ., ხუეის სოფ. დასავლ. (რ) სიით 174.

323. კარპეტის ხევი—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. (§ 54)). სე. ზურაბიშვილის სიტყვით კარპეტის ხევი ზურაბისშვილების სოფელია იხ. 1792 წლ. სიგ. (სიძე. I—368).

324, 325. კარუკულმართი—ძველი უზნარიანი—თრაალეთში, კარწახის ხევის მარცხენა მხარეზე, ნადვალეთის დასავლ., თალას ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 470, 471. კარუკულმართი ბროსეს რუკით 2 სოფელია „კარუკუნა“ და „ლმართი“. იხსენიება 1707, 1708, 1719 წლ. (ისტ. სბ.), ესამზღერება უზნარია-ანს, კარწახს, ანტრაფს. ეს სოფელი ძველი უზნარიანი, „რომელსაც ახლა უწ

დებენ კარუკულმართად", ახორებული ყოფილა, აუშენებია ვახტანგ ბატონი-შვილს და შეუწირავს ნათლისმცემლის მონასტრისათვის. 1721 წლ. აღწ. ითველებოდა 1 მებატონე (ნათლის მცემელი) და 5 გამომღები ყმა.

325. კარუშეთი—თრიალეთში (§ 59). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სამეურ საბარათაშვილოში (გვ. 42) თრიალეთის სოფლებ შორის (კრიცი და ფარება) და თვით სააკაძეებსაც ყმები ყოლიათ მხოლოდ თრიალეთში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (საკაძეები), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

327. კარწახი—(§ 58). კარწახი სამეფო სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო გილაქიშვილისა (დასტ. ახ); ძვეს უზნარიანის მეზობლად (იქვე ავ), ედვა ყვენის საფუძქაშო 5 მარჩილი (იქვე სკვ). იხს. 1707—1719 წლ. (ისტ. სბ. V), ესამზღვრება უზნარიანს. 1719 წ. (იქვე) მეფე ბაქარმა შესწარა ნათლისმცემელს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნათლის მცემელი), 6 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

328. კატავეთი—კატამეთი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, მუხრანის ჩრდ., შულავერის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 457. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 1 ცხვარი (სიძვ. II—174). 1701/11 წ. აღწ. კატამეთში ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. გულაიზაშვილი) და 4 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ყარაბულალის კატავეთში (გვ. 200) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (გულაიზაშვილი გოდერძა) და 3 გამომღები ყმა. ორივე აღწერის ცნობები ჩვენ მივაკუთვნეთ ყარაბულალის კატავეთს, რადგან სომხითში, სადაც იყო მეორე სოფელი, კატავეთად წოდებული, ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები ყავდათ ძლიერ ცოტა.

329. კატავეთი—ხატავეთი—სომხითში, მამხუტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, წაქარის აღმ.-სამხრ., შულავერის დასავლ. (რ); სიით 49. 1721 წლ. აღწ. სომხითის კატავეთში (გვ. 253) ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 4 უყმო აზნ. (აშულიშვილები), 15 გამოვლები და 1 ბოგანო ყმა.

330. კატნარი—ქციის ხეობაში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. მოქცეულია „დაბალში“ ქციის სოფლებ ფიტარეთსა და აღბაბალუს შუა (გვ. 173). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. გამყრელიძე) და 4 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ყაფლანიშვილი ყაფლან). 1 მემამულე (რევაზისშვილი), 2 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

231. კახმახუთი—დბანისის-ქციის ხეობები (იხ. § 54). სვ. ზურაბისშვილის სიტყვით ეს სოფელი ზურაბისშვილებისსაა, იხ. 1792 სიგ. (სიძვ. I—368).

332. კეზეთი—ახალი სოფელი—ალგეთში (§ 58). 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 54) ახალი სოფელი მანგლისის რაიონში. 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია ალგეთის სოფლებს შუა, ითვლებოდა 1 მებატონე (მანგლელი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

333. კერატა—კერატას სოფელი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, პარაფისის ჩრდ., ხანძორის სამხრ. (რ); სიით 44. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (მეფე, ველაშვილები, შანაზარაშვილი), 16 გამომღები და 5 ბოგანოყმა.

334. კვანტასლისი—კოკატლისი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ § 54). 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზიშვილს ნასოფლარი კვანტასლისი (სიძე. I—305). 1756 წ. (იქვე I—330) გერმანოზიშვილებს ქონდათ სოფელი კოკატლისი.

335. კველთა—ალგეთში, კველთას ხევის მარჯვენა მხარეზე, მანგლისის აღმ.-სამხრ., ხეკორდის დასავლ. (რ); სიით 642. იხს. 1699 წ. ძვეს „ალკეთის გაღმა“ (ხახ. გუჯრ. გვ. 24). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (საჩინო-შილი, თაყაშილი, ზუზუნაშილი), 5 განომლები და 3 ბოგანო ყმა.

336. კვძნეთი—სკვირეთში, ვერეს ხევის მარჯვენა მხარეზე, წვერის აღმ., ბეთენიას დასავლ. (რ); 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 59) ტჟილისის რაიონში. იხს. 1543-1713 წლ. სიგ. (სიძე. I—305, 337, 303) მებატონეები: 1543 წ. ბარათაშილე-ბი-გერმანოზისშვილები, 1591—1713 ბარათაშილე-ბი-გოსტაშაბაშილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშილებმა ყოლიათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (გოსტაშაბაშილები, ქავთარასშილები, გერმანოზისშვილები), 10 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა.

337. კვირა ცხოველი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, კრკონის აღმ., მონასტრის დასავლ.-სამხრ: (რ); სიით 232. იხსენიება 1654 წ., ესამზღვრება დოლოვანს და თამარგველას (სიძე. I—341). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაალიშილი და ზურაბიშილი) და 2 გამომლები ყმა. სვ. ზურაბიშილის სიტყვით კვირაცხოველი ზურაბიშილის სოფელია, იხ. 1792 წლ. სიგ. (იქვე I—868).

338. კვირიკეთი—ყარაბულაღში, ძველი გომარეთის ხევის სათავეში, დიდი გომარეთის ჩრდილ., საკურისის დასავლ. (რ); 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზისშვილს ნახევარი კვირიკეთი (სიძე. I—305); გეოგრ. კვირიკეთში წმ. კვირიკეს ეკლესიაა (გვ. 15).

339. კიანეთი—დბანისის ხეობაში, ჩაშავერის მარცხენა მხარეზე, ჯალდაშის აღმ., ქვეშის დასავლ. (რ); სიით 272. იოს. ქანანაშვილის სიტყვით კიანეთი კნენა მარიამის სოფელია. იხ. 1814 წლ. სიგ. (სიძე. I—411). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონი შვილი, ზაალიშილი, ზურაბისშილი), 1 მემამულე (აზნ. ბაინდურაშილი), 2 უყმო აზნ. (ყულიაშილი), 6 გამომლები და 2 ბოგანო ყმა.

340. კიკეთი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, დიდების ს.მ. ხრეთ., კაბენის მონასტრის ჩრდ. (რ); სიით 590. იხს. გეოგრ. (გვ. 174) მის ქვემოთ კაბენის მონასტერი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ავთანდილ სუფრაჯი და აბაშიშილი დავით) და 14 გამომლები ყმა.

341. კიპრუჯი—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, ტანძიას ჩრდ., ბოლორკვანტის სამხრ. (რ); სიით 267. 1721 წლ. აღწ. ლოქში (გვ. 221), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშილები), 5 გამომლები და 5 აყრილი ყმა.

342. კიპრუჯი—ქციის ხეობაში, მდ. ფოცხვერიანის მარჯვენა მხარეზე. დიას დასავლ., ფოცხვერიანის აღმ. (რ); სიით 409. ან კიპრუჯს გულისხმობენ 1707 წლ. სიგ. (სიძე. II—174) დ. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშილოს დავთარი, რადგან ორივე საბუთში მოთავსებულია ქციის ხეობის სოფელთა შორის (1707 წ.

სიგელში—ჯანაზიანი, ტანძია, აბანო, მე-XVII საუკ. დაეთარში—ჯანაზიანი, ფოცხვერიანი) და გარდა ამისა დაბილაშვილები და ჩომახიშვილები, რომლებიც იხსენებებიან ამ საბუთებში, 1701/11 და 1721 წლების აღწერებში ქციის ხეობის კიპარტუის მცხოვრებნი არიან. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 შემამულე (ჩომახიშვილები, დაბილაშვილი, დიკანოზისშვილი), და 6 გამომღებო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაყლანიშვილები), 6 უყმო აზნ. (მკერველიშვილი, და ჩომახიშვილები), 6 გამომღები, 1 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

343. კირაკოზას ხოფელი—სომხითში, მამხუტის ხევის ორ ტოტ შუა, სოფ. გორუმის სანხრ., ვასაკას ჩრდ. (რ); სიით 55.

344. კირაკოზას ხოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ლურჯი ვანქის აღმ.-სამხრ., შამირზას (შერმაზანას) სოფ. დასავლ. (რ); სიით 88. 1697 წ. ესანზღვრება შამირზას (შერმაზანას) ნასოფლარს (სიძვ. II—91). 1721 წლ. აღწ. სომხითის კირაკოზას სოფელში (გვ. 283) ითვლებოდა 1 მებატონე (აზნ. ეშალაშვილები), 1 დაპოუკიდებელი უყმო აზნ. (ეშალაშვილი) და 3 გამომღები ყმა.

გამოურკვეველია, 1721 წლ. აღწ. ცნობა, სომხითის რომელ კირაკოზას სოფელს ენება—ფოლადაურისას, თუ მამხუტისას.

345. კირაკოზას ხოფელი—ყაიყულში. ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, წყაროს სოფ. დასავლ.-სამხრ., ყაზანჩის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 192.

346. კირაკოზას ხოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, შოლა აბდულას სოფლ. სამხრ., ხუსტა ოღლის სოფლის დასავლ. ჩრდ. (რ); სიით 213. დასტურ. (ს) სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო მანუჩარისა (ყაყლანიშვილისა). გამოურკვეველია, ყაიყულის რომელ კირაკოზას სოფელს გულისხმობს დასტურლამალი.

347. კირაკოზა—თრიალეთში ბეშქენაშენის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, ლურჯი საყდრის დასავლ., ახალდაბას აღმ, (რ); სიით 503 კირაკოთა.

348. კისია—თრიალეთში, (§ 55); სიით 474. მოთავსებულია თრიალეთის სოფლებს ნადვალეთსა და ბაბიას შუა.

349. კლდესი—ქციის ხეობაში, კლდესის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბაბიას აღმ., ქუჯაეთის ჩრდ. (რ); სიით 419. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს-გერმანოზისშვილს (სიძვ. I—305). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყარაბულახიშვილი), 5 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

350, 251. კნოლე—კლონეთი—(დასტ. გვ) თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის ტოტებ შუა, კირაკოთას დასავლ., გოგათგერდის სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 495, 496.

352. კობალა—ალგეთში, ლაკის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ვაკის დასავლ.-სამხრ., ახერისის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 634. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაზუნაშვილი ბეყან, თაყაშვილი დემეტრე) და 2 გამომღები ყმა

353. კოლა—ალგეთში, კოდის წყალის სათავეში, ბორბალას აღმ. (რ); სიით 581 და 582 შუა.

354. კოდის ლილო—მტკერის გაღვა მხარეს, თბილელის ლილოს საზრ, ბაგრატიის ლილოს ჩრდ. (რ); სიით იგულისხმება 677—681-ში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპატონე (ტუილელი), 5 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა. იხილე ლილო.

355. კოჭანაშენი—ალგეთში (§ 55); სიაში 658, მოთავსებულია ალგეთის სოკულებს არმანეთის, მაწუნარას, შარაბეთსა და საყავრეს შორის.

356. კოია—ალგეთში - ქციის ხეობაში (§ 54). 1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ გერმანოზის შვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მეპატონე (გერმანოზის შვილები) და 2 გამოძღები ყმა.

357. კოპანეთი—ქციის და დბანისის ხეობებში—ალგეთში—ყარაბულაღში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 63), ითვლებოდა 2 მეპატონე (იარალაშვილები) და 2 გამოძღები ყმა.

3⁸. კოჟორი—ალგეთში, სოლოლაკის ხევის სამბრეთის ტოტის სათავეში, წყავისის დასავლ., სალორისის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 593. გეოგრ. (გვ. 70, 174) კოჟორის ციხის ახეულის სამბრეთ, როსტომ მეფემ ააშენა სისახლე, დაათავეს მეფე გიორგიმ და ვახტანგმა, ზადხულობით იქ დგებოდნენ მეფეები. ნიკოლოზ კათალიკოსს ამილახორს კოჟორში ერთი კარის საყდარი და 1 სისახლე აუშენებია, იხ. 1687 წლ. სიგ. (ისტ. სბ. IV). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპატონე (მეფე) და 5 გამოძღები ყმა.

359. კოხაჯი—თრიალეთში, კოხტას (კოხის) ხევის მარჯვენა მხარეზე, რეხას აღმ.-სამხრ., თეზის ჩრდ. (რ); სიით 530. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპატონე (სე. ბატონიშვილი), 10 გამოძღები და 2 ბოგანო ყმა. დასტ. (გვ) ესამხლერება ცრიცის და ფარეხას. გეოგრ. (გვ. 160) კოჯახი.

360. კოხნარი—კოხრი—ალგეთში (იხ. § 58). იხსენიება 1591 წ. (სიძე. I—337), 1662 წ. (იქვე I—43) ნასოფლარი, მეპატონე გოსტაშაბაშვილი. შესაძლებელია ეს იყოს ის სოფელი, რომელიც 1930 წლ. აღმ. დაყოფ. მოქცეულია მანგლისის რაიონში და რომელსაც ეწოდება „გოხნარა“ (გვ. 55).

361. კოხტა—კოხოტა—ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ტამალიას აღმ.-ჩრდ., მარიაშის დასავლ. (რ); სიით 483. 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზის შვილს ნასოფლარი კოხტა (სიძე. I—305). 1756 წ. (იქვე I—330) გერმანოზის შვილებს ყავდათ კოხოტაში ყმები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მეპატონე (გერმანოზის შვილები) და 3 გამოძღები ყმა.

362. კრეფა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, ვანათის ჩრდ., კუშტის-უბნის სამხრ. (რ); სიით 383. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს კრეფა 20 კომლით და ჩალის ციხე (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24), ძვეს „ალგეთის გაღვა“. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მეპატონე (იოთამას შვილები და შერმადინაშვილი), 10 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა. სად. დასტ. (იხ) ედვა კრეფას წინწყაროს დედოფლის სამეგრეოს დამუშავება.

363. კრკონი—დბანისის ხეობაში, ბალიკის მარჯვენა მხარეზე, კვირაცხოელის დასავლ., შავგომის აღმ. (რ); სიით 260. იხსენიება 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. 24). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეპატონე (ყაფლანაშვილი თამაზი), 6 გამოძღები, 2 ბოგანო, 1 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

364. კრწანისი—ქწანისი - ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის და ქივიციას შუა, სამშვილდის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 372. დასტ. (სკბ) სამშვილდის კრწანისს ეღვა ყეენის საფეშქაშო 6 მარჩილი. ამას უნდა გულისხმობდეს 1608 წ. სიგ., რომლითაც ებოძა საბარათიანოში ქალაქის ამირთ ამირას გიორგი სააკაძეს სოფ. კრწანისი (სიძვ. II—39). 1721 წლ. აღწ. (ქწანისი) ითვლებოდა 3 მებატონე (ხოსროხანიშვილი, სულემიანიშვილი და ბურღიაშვილი), 19 გამომღებნი და 4 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ცნობები ეხებიან ქციის ხეობის კრწანისს, რადგან ისინი მოთავსებული არიან ყოველგან სამშვილდის აღწერასთან.

365. კუკია—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, საბატეს დასავლ., სამეხრეოს აღმ. (რ); სიით 523. ეღვა ყეენის საფეშქაშო 2 მარჩილი (დასტ. სკბ), ესამზღერება სამეხრეოს (იქვე ავ).

366. კუმისი—ალგეთში, გუდგოსის ხევის მარჯვენა მხარეზე, კოეორის ციხის აღმ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 600. გეოგრ. (გვ. 176) კუმისი დიდი დაბაა. იხსენიება 1619—1718 წლ. (სიძვ. II—362, 363, 364, 365, 369, 484), მებატონეები სოლოლაშვილები. 1697 წ. საქუთულისი ყუდულობს ხოდაშენს ამირბოქიშვილისაგან (იქვე II—392). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (დედოფალი, სოლოლაშვილები), 1 მემამულე აზნ. (დივანიშვილი), 4 უყმო აზნ. (დათუნაშვილი, იარალაშვილი, ამირბოქიშვილი), 38 გამომღებნი, 7 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

367. კურწიკაში—ყარაბულღალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 198) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამომღებნი, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

368. კუშტის უზანი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, ავაზანის საზხრ., ვანათის ჩრდ. (რ); სიით 384.

369. ლაკვა—ალგეთში, ლაკვის ხევის სათავის მარცხენა მხარეზე (რ); სიით 638 და 639 შუა.

370. ლაკლაკაშენი—ლაკვადავაშენი—დბანისის ხეობაში, თინეზაურის უსახელო შემდინარე წყალის მარცხენა მხარეზე, ვარძაგარას აღმ., სიქიშხანის დასავლ. (რ); სიით 312. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 14 გამომღებნი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღებნი, 1 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

370-ა. ლანჩბარი—იხ. ალავერი, ამიხასლუ, იოლჩიშვილების თაბუნნი, ნაჯბადინი, ფათას თაბუნნი, ფარქანლუ ინლოს ნაგები, ქალაქლარი, ფადარალიას თაბუნნი, შულავრას ბოლო, ჩალაბლუ (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი). ლანჩბარის მოსახლეობა შედიოდა მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელში. დასტ. ნაჩვენებია 182 ლანჩბარი, რომლებიც სთესდენ 438 თალარს და 30 ჩანახს ბრინჯს, აქედან ნდ—თავში იხსენიება 100 ლანჩბარი და 3დ თავში.—82.

371. ლაქვარდი—ტაშირში, ბუზჩაის დასავლ., მისხანას აღმ.-სამხრ., თელას აღმ. (რ); ლაქვარდი, აშენებული სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოჯრაო გივი მდივნისა (დასტ. კვ), ეღვა ყეენის საფეშქაშო 3 მარჩილი, 2 შაური (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი, სამოჯრაო გივი მდივნისა.

371-ა. ლილო—მტკერის გაღმა მხარეს; რუკაზე აღნიშნულია: ბაგრატის, თბილელის, კოდის ქვიტირის და შაერობის ლილო.

დასტურლამაღში აღნიშნულია მაღალი ლილო, რომელიც ორ საწეფოს საზღვარზეა (თავი ოს) და სააკას ლილო (იქვე სკბ). სიაში ნაჩვენებია 5 ლილო დაუსახელებლათ 677—681. 1721 წლ. აღწ. იხსენიება ბაკრატის, კოდის ქვითკირის და შავრობის ლილოები. ლილო და მაღალი ლილო ერთი და იგივე უნდა იყოს და ის არ უნდა შედიოდეს სიაში აღნიშნულ 5 ლილოებში, როგორც მდებარე ორ სამეფოს საზღვარზე. სააკას ლილო არც რუკაზე და არც სიაში ნაჩვენები არაა.

372. ლიპარიტის უბანი—ლიპარიტისა—ქციის ხეობაში, ძველი გომარეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ძველი გომარეთის აღმ. (რ); სიით 369. გეოგრ. (გვ. 164) იხსენიება ლიპარიტის მონასტერი ქციის ხეობაში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იოთამის შვილები) და 1 გამომღები ყმა.

173. ლიპი—ყარაბულაღში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, შულაერის აღმ.-ჩრდ. ხაპალატევის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 455.

374. ლიპი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, გვიანის დასავლ., კამარეთის აღმ. (რ); სიით 404.

375. ლიპა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, სამღერეთის აღმ.-სამხრ., ტყემლარას დასავლ. (რ); სიით 385.

375-ა. ლიპი—ქციის ხეობაში, —ყარაბულაღში (იხ. § 59). 1523 წლ. ქვეთარ ბარათაშვილს შვილებს ყავდათ ყმები. (ეროდ. ქრ. II). 1714 წ. (სიძვ. I—94) დავით სახლობუცესი ყიდულობს ემიკალას ბაში იარალისაგან სამეკიდრო ლიპს წისქვილით. 1699 წ. (ხ.ხ. გუჯრ. გვ. 24) იხსენიება, როგორც მდებარე „ალგეთის გაღმა“. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 4 მებატონე (იარალიშვილები, ყაფლანიშვილი თამაზ, ყაფლანიშვილი რევაზ), 3 მემამულე (ანხ. ტერტერაშვილები), 16 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. რომელ ლიპს ეხება ეს ცნობები, ყარაბულაღის, თუ ქციის ხეობისას, გამოურკვეველია, მხოლოდ იგითი არ შეიძლება ეხებოდენ თრიალეთის ლიპებს, რადგან თრიალეთში არც ყაფლანიშვილებს და არც იარალაშვილებს ყმები არ ყავდათ.

375-ბ. ლიპები თრიალეთში—ბეშქენაშენის ხევის დასავლეთის ტოტის სათავეში, მის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ქციის დასავლ., ვარდის უბნის აღმ.-ჩრდ. (რ—სამი სოფელი); სიით 497, 498, 499. 1721 წლ. აღწ. სამი სოფელი:

376. ლიპები—1 მებატონე (მეფე), 5 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

377. ლიპები კუჭიაშვილისა—1 მებატონე (მეფე), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

378. ლიპი—1 მებატონე (გოჩაშვილი), 3 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწერის ყველა ეს ცნობები თრიალეთის ლიპებს ეხება, რადგან მოთავსებული არიან თრიალეთის სოფლებ შორის (სამეზროვასა და ერანსა, ახალდაბას და კარიცს შუა).

379. ლიყურეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას და კლდეისის ხეებს შუა, ქუჯაეთის აღმ., ჯვარას დასავლ. (რ); სიით 408. 1634/38 წლ. დავა ყაფლანიშვილისა და გერმანოზიშვილების შორის ლიყურეთის ადგილებზე (სიძვ. II—96). 1690 და 1725 წლ. (იქვე I—359, II—278) იხსენიებიან მოწიგები ლეკაზობები.

სე. ზურაბიშვილის სიტყვით (იხ. 1792 წ. სიგ. იქვე I—368) ლიკურეთი, იარალაშვილის ორი საკომლოს გარდა, სულ ზურაბიშვილებისაა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (საყდარი) და 1 გამომღებე ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (ვახუშტა ბატონიშვილი, ზაალიშვილი, ზურაბიშვილი, იარალაშვილები, ყარაბუდახიშვილი), 19 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

380. ლორაშენი—ნორაშენი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, აცუტის აღმ., გუგუთის დასავლ. (რ); სიით 324. 1536 წ. ერგო იოანე შარაიშვილის სოფ. ლორაშენი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა ნორაშენში 7 მემამულე (ხანდამაშვილები) და 15 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ლორაშენში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (ხანდამაშვილები), 3 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

381. ლორე—ქალაქი ტაშირში, ლორის რაიონში (იხ. § 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ტაშირის წყალის და დებედას შესართავთან (რ); ჯავ. რუკ. იქვე ტაშირში, ტაშირის წყალზე. გეოგრ. (140) ციხე და მცირე ქალაქი ორ მდინარეს შუა, ქარაუფანის კლდეზე, „აწ უპყრიათ სპარსილებს“. 1651 წ. მეფე როსტომს ლორიდან ეჯიბისშვილები, აუყრია და სომხითს დაუსახლებია (სიძე. III—2). ლორის ახპატის სოფელი მეფეს უბოძებია პაპუნა ბეგ ზურაბიშვილისათვის (იხ. 1691 წლ. სიგ. იქვე I—365). 1781 წ. სე. მაყაშვილს ებოძა ავღაბარში ლორელ მცხოვრებთა გლეხთა და ქალაქში ლორელ აზნაურთა მოურაობა (იქვე II—505).

382. ლოშო—თრიალეთში, ავღაღის და ანტრაფის ხეეებს შუა, ქვემო ანტრაფის დასავლ., ბოქანოს აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 539. დასტურლ. სამეფო სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო მდივანბეგისა (აზ) ედვა ყენის საფეშქაშო 5 მარჩილი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (წალკელი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

382-ა. ლოქინის ხევი—ომანის ხევი—მტკერის გაღმა მხარეს, ნავთლულის სამხრ., (რ); სიით ლოქინი 682-ის შემდეგ—1 ობა.

383. ლურჯი ვანქი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ფირფიჯანის ჩრდ., სამწვერისის სამხრ. (რ); სიით 87. 1697 წ. ესახლელება შამირხას (შერმაზანას) ნასოფლარს (სიძე. II—91). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაურაშვილები), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

384. ლურჯი საყდარი—თრიალეთში, კირკითას აღმ., საქათმეს დასავლ. (რ); სიით 504.

385. მათიში—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე. შანისის აღმ., ხინძორკუტის დასავლ. (რ); სიით 94. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სადუხა) და 6 გამომღები ყმა.

386. მაკვა—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56). 1718 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები, მემამულე მაქვაგარიანი (სიძე. III—177). 1721/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. აკამ მაქვაგარიანი) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში (გვ. 194) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. მაქვაგარიანი), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

387. მამადას თარხანი ელის თაბუნი—იხ. არუხლუ.

388. მამადას შარგრების—ელის 1 თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტურ. (ნე) ითვლებოდა 5 კომლი ელი თარხანი.

389. მამადას შათირას—ელის 1 თაბუნი (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი).

390. მამის დაბა—ალგეთში, დვალთას ხევის სათავეში, ლოლოვნის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 628. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სოლოლაშვილი), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

391. მამუკას თათრები—დბანისის და ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. „დაბალში“ (გვ. 175), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვალი მამუკა), 5 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

392. მამხუტი—სოახითში, მამხუტის ხევის ორ ტოტ შუა, ყუდროს ჩრდ. (რ); სიით 51. 1651 წ. დონდარ ეგუბიშვილის მეფე როსტომ უმტკიცებს ნასყიდ მიწებს მამხუტში, რომლის სიგელები დაწვიით (სიძე. III—2). 1554 წ. ბიძინა სოლოლაშვილის ებოძა მამხუტის ხევის ორივე ტოტის შუა მდებარე ნასოფლარი მასრუტი (იქვე II—374). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ალიყულიხანი—ესეგ ბატონიშვილი), 12 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

393. მანაქერტი—მანავერი—მანავერდი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტაშალას დასავლ., ყაჯილუბის აღმ. (რ); სიით 282. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი მანაქერტი 22 კომლით, საუხუცესო და სასახლე (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოლ შეაწერეს ორი ძროხა (სიძე. II—174). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მეჩამულე (თათოზაშვილი და ღრეული) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 მეჩამულე (თათოზიშვილები, ჯანშაშვილი), 12 გამომღები, 5 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

394. მანგლიხი—ალგეთში, მეაისის და კველთას ხეებს შუა, ერდოს (ედოთას) ჩრდ., თილოვანას სამხრ. (რ); სიით 646. იხსენიება 1653—1718 წლ. (სიძე. I—313 II—250, ისტ. სბ IV, ხახ. გუჯრ. გვ. 24), ესამხლეცება გუდარებს, ლორისთავს, ორივე ოძისს და კველთას. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მანგელი) და 27 გამომღები ყმა. გეოგრ. (გვ. 170) იქვე გუნბათიანი ეკლესია, სადაც კედელზე მამადის ხატია.

395. მანველას ხოფელი—მანველას ხოფელი—სომხითში, ლოქის მთის ძირს, თალის სოფლ. სამხო., ლაქვარდის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით მანველა 102.

396. მარაბდა—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ასურეთის ხევის აღმ., კანდარის დასავლ. (რ); სიით 561. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. მარაბდა ორი კომლით. 1543—1775 წლ. (სიძე. I—305, II—159, I—330, 329, 331, 386 II—349 ისტ. სბ V), მებატონე გერმანოზისშვილები, 1543 წ. ნასოფლარი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მეჩამულე (ჩაჩიკაშვილი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (გერმანოზისშვილები, ყაფლანიშვილები), 2 მეჩამულე (ახნ. ჩაჩიკაშვილი) 12 გამომღები, 5 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა. ყაფლანიშვილების მეჩამულე ჩა-

ჩიკაშვილის ყმები 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულია (გვ. 179) დბანისის ხეობაში, რაც შეკლომაა, რადგან მარაბდა მხოლოდ ალგეთში იყო (იხ. § 11) და ამ აღწერის ტერმინოლოგიით „დაბალში“.

397. მარიაში პატარა—მარიაშინი—ალგეთში, ლაკვის ხევის, მარცხენა მხარეზე, საქრისის სამხრ., ერწოს დასავლ. (რ); სიით 639. ამას უნდა გულისხმობდეს 1543 წ. სიგ. (სიძე I—305), რომლითაც ნასოფლარი პატარა მარიაშინი ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს გარმანოზიშვილის, რადგან მეორე სოფელი სახელწოდებით „მარიაშინი“ გოსტაშაბაშვილების იყო და მდებარეობდა თრიალეთში.

398. მარიაში—მარიაშინი—თრიალეთში, ქციის მარცხენა მხარეზე, გარყლოვის სამხრ., აბანოს დას. ჩრდ. (რ); სიით მარიაში 482. 1719 წ. სიგ. (სიძე. I—68) მოსამზღვრება თრიალეთის სოფლის ჩრდილის უბნის, მებატონე გოსტაშაბაშვილი. 1591 წ. (იქვე I—337) ებოძა იოანე ბარათაშვილს ნახევარი მარიაში, 1693 წ. (იქვე I—363) მეფე უთარხნებს პაპუნა გოსტაშაბაშვილს თრიალეთში ნასოფლარ მარიაშინ. 1713 წ. (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყავათ 19 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 8 გამოძლები და 3 ბოვანო ყმა.

399. მარნეული — ლომთაგორა — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, თოფრაყალას დასავლ.-ჩრდ., ღველოვნას აღმ. (რ); სიით 556. გეოგრ. (გვ. 174) იქ არის ნაციხვარი, კრქნალი, დორანნი, აფთარნი, ამიტომ ეწოდება „ლომთა გორა“. 1706 წ. ესამზღვრება ლოლოვანს (სიძე. I—134). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავაზხანი), 38 გამოძლები და 20 ბოვანო ყმა.

399.ა მარქარახ სოფელი—ყაიყულში, დასტ. (ს) სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო დურმიშხანისა. (იხ. § 42).

(400. მასხუდლო —ოთარ მდივნის ელის I თაბუნი. იხ. დასტ. (ნდ), ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ., ითვლებოდა 2 კოვლი ელი.

401. მალალი ლილო—მტკერის გაღმა მხარეს (რ—ლილო). დასტ. (ოც) კახეთის და ქართლის სამზღვარზე. იხ. ლილო.

402. მალნარი—დბანისის ხეობაში (იხ. § 58). 1727 წ. (სიძე. II—285) ესამზღვრება ჯალდამას, მესეფარიანს და აბულმაგის.

403. მაჩვთა—თრიალეთში, მდ. ხევ-ღრმის მარცხენა მხარეზე, ბოვანოს და სოფ. ხევღრმის აღმ.. ოლთისის დასავლ. (რ); სიით 541. სამეფო სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო სარდლისა (დასტ. აზ). ედვა ყენის საფეშქაშო მ პარჩილი (იქვე სკგ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 3 გამოძლები ყმა.

404. მაჩქათელა — მაჩქათალა — ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, საქეს ჩრდ. (რ); სიით 446. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (აბულაშვილი გივი) და 1 გამოძლები ყმა.

405. მაწევანი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, სამებას აღმ.. გოლთეთის და წინწყაროს დასავლ. (რ); სიით 567. იხსენიება 1669 წ. (სიძე. I—315) მაწევნური ხევი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (მეფე, საგინაშვილები, საკაქე ყელგარძელი, აფხაზ-შეილი), 1 უყრო აზნ. (ხოჯაშვილი), 9 გამოძლები, 1 ბოვანო და 1 აყრილი ყმა.

406. შიწუნარა—მაწუნარა—ალგეთში, საყაურის ხევის მარცხენა მხარეზე, მანგლისის დასავლ.-ჩრდ. (რ—მაწუნარა); სიით 657.

407. მახალარაჯი ზემო—სომხითში, შულავერის ხევის მარცხენა მხარეზე, ხუცის სოფლის დასავლ.-ჩრდ., დაღარის აღმ. (რ); სიით 24. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე, 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

408. მახალარაჯი ქვემო—სომხითში, შულავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ხუცის სოფლ. ჩრდ., ნაქალაქეის სამხრ. (რ); სიით 25. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 უყმო აზნ. (ქანანაშვილი) და 12 გამომღები ყმა.

409. მდივანბეგის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აზბულახის დასავლ., კარმიქარის აღმ. (რ); სიით 165. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 5 აყრილი. ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახლა“.

410. მდივანბეგის დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

411. მეთრევეანი—თრიალეთში, საბოჯუროს აღმ., საბროწლეს დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 509. იხსენიება 1678 წ. და 1688 წლ. შემდეგ (ისტ. სბ. IV და უორდანიას „ქართლ-კახეთის მონახტრები და ეკლესიები“, გვ. 227). 1678 მეფე გიორგი სწირავს მეთრევეანს ზანგლისის ეკლესიას. 1688 წ. შემდეგ მანგლელი აწესებს მეთრევეანის საეკლესიო ბეგარას და გამოსაღებს. დასტ. მეთრევეანიდან სამადლოსაკენ ქალაქის გზა მიდიოდა (გვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მანგლელი), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

412. მეთრევეანის დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

413. მელიქ ბეგის ხოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ორთლუს დასავლ., ფარემუზას სოფლ. აღმ. (რ); სიით 188. სამეფო სახსო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო მანუჩარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს).

414. მელიქაშენი—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ტეფურას დასავლ., ხოჯორნიას აღმ. (რ); სიით 2.

415. მენქალისი—მენქალი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, მის სათავეში, წობას დასავლ. (რ—მენქალისი); სიით 393. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ბეგაშვილები) და 3 გამომღები ყმა.

416. მერაბ აღას ხოფელი—ხელიმას ხოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, მოლა აბდულას სოფლის დასავლ., სატანას სოფლის აღმ. (რ); სიით 209. დასტურლ. (ს) სელიმას სახასო სოფელი, სამოურაო მერაბ აღასი.

417, 418. მერეკანა—თრიალეთში, ქვემო ანტრაფის აღმ., წალკას დასავლ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 549, 550. დასტ. ესამზღერება ქვემო ბ. შ. ქენაშენს და ანტრაფის (გვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაყაზხანი) და 12 გამომღები ყმა.

419. მთაწმინდა—ქციის ხეობაში, ფოცხვერიანის ხევის სათავეში, აბანოს დასავლ., შოშილეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 413. 1634/58 წლ. ყფლან ერთ-ერთი, პაპუნა და პაატა ბარათაშვილები მეორეს მხრივ, ცილობენ მთაწმინდა-

ზე (სიძე. II—96). 1721 წლ-დღე^ს. ითვლებოდა 3 მებატონე (იარალაშვილები) და 3 ბოგანო ყმა.

420. მთლენავი—ალგეთში—თრ. იალეთში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 27). ამ აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 2 გამომღები ყმა.

(420.-ა მირააჲნ ელის მოსახლეობა—იღ დურღაია-მირასან.

421. მირაშა—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 263) ითვლებოდა 2 მებატონე (მელიქიშვილი და ყაფლანიშვილი^ა ლუარსაბე), 7 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

(422. მირაშა^ა ლლი მუხტაფაზ—ელის 1 თაბუნ^აი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნე). ითვლებოდა 30 კომლი ელა თარხანი.

423. მირის სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალას მარცხენა მხარეზე, შანაზარას სოფლ. აღმ.-სამხრ., დინარიზას ჩრდ. (რ); სიით 179.

424 მირტაშენი—მირტაშენი—მირტარაშენი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ნახიდურის და ბალახაურის დასავლ., იფნობის და ირდასუბნის აღმ. (რ); სიით 359. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს 11 ყმა და აზნ. ჩაჩიკაშვილი 9 კომლით, მიტრიანური მამული და საბაგო (საისტ. მ. 1924 წ. 1)-1651 წ. უახლებენ დონდარ ეჯიბიშვილს ჯილდოდ ნაბოძებს ტალავარის ხევის თავს მირტაშენს (სიძე. II—227). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემაჟულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები) და 22 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (შერვაღინაშვილი, ყაფლანიშვილები), 5 მემაჟულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები), 17 გამომღები, 7 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში მირტაშენის აღწერის ბოლოს ნათქვამია: "აქვე შერვაღინიშვილს რომე მისცემია", ჩამოთვლილია 8 გამომღები ყმა (იხ. § 13).

424-ა. მისიჩის სოფელი—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო შზეკაბუქისა (დასტ. ს). იხ. § 42.

425. მისხანა—დბანისის ხეობაში, ფანეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ქედის ეკლესიის აღმ. იალღუზის დასავლ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა, იხ. § 60); სიით ლოქში 336. პროფ. ივ. ჯავახ. ისტ. რუკით დბანისის ხეობაში. ასეც უნდა იყოს, რადგან ფინეზაური მთლად დბანისის ხეობაშია, ქედის ეკლესია და იალღუზიც დბანისის ხეობაში არიან.

426. მისხანა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ქელეთის აღმ., ბუზჩაის და ლაქვარდის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 132. ტაშირის მისხანაში ითხრებოდა ლითონი, სპილენძი მრავალი, მიწა წითელი მაგარი, ელვარე და წმინდა (გეოგრ. გვ. 148).

427. მიჩნაქარი—დიაკენის ქვა—მინდაქარი—ტაშირში (იხ. § 58). 1721 წ. აღწ. ლოქში (გვ. 222), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 2 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა. ამ სოფელს გულისხმობს სიგელი, რომლითაც 1657 წ. მეფე როსტომი უპყიდრებს ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირის სოფელს სომხურად მინდაქარს ანუ დიაკენის ქვას. (საისტ. მ. 1924 წ. 1).

428. მიჯა—ყაითაშაიანთ მიჯა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, თეყენანის დასავლ., ზემო მიჯას აღმ. (რ); სიით 293. 1530 წ. (საისტ.

მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს მიჯაში 17 ყმა (თათარი), იხსენიება XV^{II} საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ მიჯას და ყადირყულს შეაწერეს ერთი ძროხა (სიძვ. II—174). 1721 წლ. აღწ. მიჯაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (ყაითმაზაშვილები), 5 გამომღები, 3 ბოგანო, 5 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა. 1536 წ. სიგელის და მე-XV^{II} საუკ. დავთრის ცნობები ჩვენ მივაკუთნეთ ამ მიჯას, თუმცა ამისი უთუო ცნობა არ მოიპოვება.

429. მიჯა — მიჯარი ზემო — დბანისის ხეობაში, მაშავერის მაჩუკენა მხარეზე, ავენჯუკის აღა., ყაითმაზიანთ მიჯას დასავლ. (რ); სიით 294. 1707 წ. (სიძვ. II—177) ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ მას და მიჯას შეაწერეს 1 ძროხა. 1701/11 წლ. ზემო (მიჯარი) აღწ. ითვლებოდა 13 გამოღები ყმა. 1701/11 წ. აღწ. ზემო მიჯარი მივიღეთ ყაფლანიშვილების „სახასო“ მიჯად, რადგან იქ მემამულე ყაითმაზიშვილები არ იხსენებიან. 1721 წლ. აღწ. ზემო მიჯაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 აყრილი აზნ., 5 გამოღები, 1 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ ყაითმაზიანთ მიჯა ორჯერ იხსენიება: ერთხელ ყადირყულთან, მეორეჯერ ზემო მიჯასთან. აქ შეცდომა უნდა იყოს.

430. შლაზე — ალგეთში (იხ. § 59) მებატონეების მფლობელობის მიხედვით. 1728 წ. ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილი ყიდულობს საგინაშვილისაგან მიწას (სიძვ. I—75).

(431. შოლა აბდულაბ ყახუშას ელი თარხანის თაბუნი — იხ. დეპურჩი ასან-ნლუ.

(432. შოლა ალიას ელის თარხანის თაბუნი, — იხ. ნაჯბადინი.

(433. შოლა ისმაილის ელის თაბუნი, — იხ. ამირ ამაღლე.

434. შოლა აბდულაბ სოფელი — ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, მერაბაღას სოფლ. აღმ., ტაშქორფის დასავლ. (რ); სიით 210.

(435. შოლა ფირმაშადს თარხანი ელის თაბუნი — იხ. ამირ ამაღლე.

(436. შოლა აბდულაბშვილი შამადას — ელის 1 თაბუნი — იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტურლ. (ნე) ითვლებოდა 25 კომლი ელი თარხანი.

437. შოლი ბაბა ოღლი აბდულ ყახუშას — ელის 1 თაბუნი — იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტურლ. (ნე). ითვლებოდა 10 კომლი ელი თარხანი.

438. შოლაგი — ალგეთში, დვალთას ხევის მარჯვენა მხარეზე, დვალთას დასავლ. (რ); სიით 623. იხსენიება 1583-1753 წლ. (სიძვ. I—37, 338, 345, 303, 146), მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 აზნ. (ბერძენიშვილი) 2 ყმით. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ზაზუნაშვილი), 2 მემამულე (ბერძენიშვილი, ყიფიანი), 2 გამოღები და 1 ბოგანო ყმა.

439. შოლა მასხუდის სოფელი — შოლა მასხუდი — დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის უსახელო შემდინარე წყლის მარჯვენა მხარეზე, ფარანჯუკის აღმოსავლეთით, ვარაძაგარას დასავლ. (რ — შოლა მასხუდი); სიით 315. 1536

ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი მოლა მასხედუ (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამოძლები, 2 ბოგანო და 12 აყრილი ყმა.

440. მოლა ყახუშის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, დელიყულიჯანის აღმ., ყამიშის დასავლ. (რ); სიით 147. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 9 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამოძლები და 8 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“ (§ 13).

441. მოლა ხანვერდას—„ერთი რიგის“ თაბუნი—იხ. „ერთი რიგის“ ელის თაბუნები.

441-ა. მოლის ობა—სომხითში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ყულარე-ბის დასავლ.-სამხრ., არქევანის აღმ. (რ); სიით 20 წინ—1 ობა. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

441-ბ. მონათის სოფელი—ყაიყულში (იხ. § 42), სამეფო სახასო სოფელი, სა ოურაო ფარასი (დასტ. ს.).

442. მონასტერი—1721 წლ. აღწ. (გვ. 22, 48, 61) დბანისის ხეობაში, კაზრეთის აღმ.-სამხრ., ბაბილაშენის ჩრდ. (რ); სიით 231. 1721 წლ. აღწ. მისი მოსახლეობა შეერთებულია კაზრეთის მოსახლეობასთან (იხ. კაზრეთი). სე. ზურაბიშვილის სიტყვით (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძვ. I—368) ეს სოფელი (მოთავსებულა კაზრეთთან) ზურაბიშვილებისაა.

443. მონასტერი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის სათავეში, დამბლუ-ტის სამხრ. (რ).

444, 445. მონასტერი—ამ სახელწოდებით ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ორი სოფელი იყო: ერთი სამღერეთის აღმ., ახალშენის დასავლ., (რ); სიით 400, მეორე ხურუტის ციხის აღმ., ახალუბნის დასავლ. (რ); სიით 401. ერთ-ერთს მათგანს ქვიოდა სამღერეთი, მონასტერი (1721 წლ. აღწ.), რუკის მიხედვით სამღერეთის მონასტერი უხდა იყოს ის სოფელი, რომელიც მდებარეობდა ახალშენსა და სამღერეთს შუა. სამღერეთის მონასტერში 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ციციშვილი) და 2 გამოძლები ყმა.

446. მონასტერი—ალგეთში მებატონე სოლოლაშვილების მიხედვით (იხ. § 59). იხსენიება 1723 წლ. სიგ. (სიძვ. I—377) და 1721 წლ. აღწ. (გვ. 141, 144). 1723 წ. ებობა ქაიხოსრო გოსტაშაბაშვილს სოფ. მონასტერში სოლოლაშვილის წილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (სოლოლაშვილები), 29 გამოძლები და 8 ბოგანო ყმა.

447. მორუტი მურუტი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის წყალის უსახელო შემდარე წყლის მარჯვენა მხარეზე, ურუტის სამხრ., ქეთილაშენის (გდალაშენის) ჩრდ. (რ ტაშირში, რაც შეეძლება ა, იხ. § 50); სიით ლოქში 342. პროფ. ივ. ჯავახიშვილ. რუკით დბანისის ხეობაში. 1721 წლ. აღწ. დბანისის სე-

ობაში (გვ. 190). ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღებო და 5 აყრილი ყმა.

448. მოქრისი — მოხისი — ალგეთში, დვალთას ხევის სათავეში, ზემო ოძისის აღმ., მამის-დაბის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 630. ღალა ფაშის დროს არდაზინდაშვილებს (ყორღანაშვილებს) მეფე სვიმონისგან უშოვიდათ მოქრისი (ისტ. სბ. IV — 1635 წ.). 1654 წ. ყორღანაშვილი მერაბ ყიდულობს იოვანე აფხაზისაგან ყვას, რომელიც სათვანეთიდან აყრილა და მოქრისში დასახლებულა (სიძე. II — 375).

449. მოხისი — მახისი — თრიალეთში, კლდეკ რას ციხის დასავლ. (რ); სიით 516.

450. მოხისი — ალგეთში, კველეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ხორბუკის დასავლ., თხილოვნის აღმ. (რ); სიით 644. 1524 წ. მეფე დავით-დამიანე სწორავს მცხეთის ეკლესიას სოფ. მოხისს (ისტ. სბ II).

451. შუავეისი — ალგეთში, შუავეისის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მანგლისის დასავლ. (რ); სიით 652. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (აბაშიშვილი დავითი, ნოდარ სუჟრაჯი), 2 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

452. შუგუთი — ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კარას დასავლ., თაფანის აღმ. (რ); სიით 356. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს შუგუთში 10 კომლი და აზნ. ჩაჩიკაშვილი 6 კომლიდ (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, 1694 წ. სიგ. (სიძე. II — 164) და 1707 წ. სიგ. (სიძე. II — 174, შეცდომით გუგუთი, § 60), როგორც ყაფლანიშვილებია მამული. 1701/11 წლ. აღწერ ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები) და 22 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები), 23 გამომღები, 7 ბოგანო და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

453. მუსეფარიანი — მუსეფარი — დბანისის ხეობაში, ჯანაზიანის სამხრ., ჯავშანიანის ჩრდ. (რ); სიით 238. იხსენიება მე-XVII საუკ., საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1727 წლ. ესამზღვრება ახალშენს, მდინარს და ჯალდაშს (სიძე. II — 285), 1707 წლ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ მუსეფარიანის გლეხებს შეაწერეს 1 ცხვარი (სიძე. II — 174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მემამულე (სახლხუცესი რომინ, ხანდამაშვილები, საყვარელიძე, გაბადიძე), 16 გამომღები და 7 ბოგანო მყა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (დორათაშვილები, ხანდამაშვილები, უგანაძე), 26 გამომღები, 6 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

454. მუსიყალა — მუსის ციხე — ყარაბულაღში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, სარახველას სამხრ., სარკინეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); გეოგრ. (გვ. 156) მუსის ციხე — ციხე მაღალი, „კლდის ზღუდიან მოზღულდვილი“ 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 6 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 4 აყრილი ყმა.

455. მუსიყალა პატარა—ყარაბულალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

455. მუსტაფაზ ნაყმევის დაბნეულის ელის—თაბუნი იხ. დაბნეული ელი

557. მუსტაფაზ ელის 1 თაბუნი—იხ. სარუსაჰუნჩი.

458. მუტავისი—მუტაისი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, სიქიზხანის სამხრ., სუგეჩანის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 319. 1526 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს მუტაისში 3 კომლა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (კობიაშვილი) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 3 აყრილი ყმა.

458 ა. მულანლუ—მულალუ—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია (§ 45 და III ნაწილი.) დასტ. ითვლებოდა: 1—სეიდ ყასუმა ალი ალი თაბუნი, 62 ელი (ნდ), 2—ალი ოღლი მამადას თაბუნი, 10 კომლი ელი თარხანი (ნე).

459. მუხათი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბარბალოს სამხრ. (რ—ბუხათი); სიით 577. ჯავახ. რუკ. მუხათ გვერდი. 1558 წ. იესე ყიდულაბს თურქისტანისგან მუხათს საზღვრებში: ზემო სოლაღაანი, მარაბდა და ტაგნავეთი (სიძე. II—361). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 7 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა.

460. მუხათი შ.შბიანისა—ყარაბულალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ყარაბულალის მუხათში (გვ. 199) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 9 აყრილი ყმა.

461. მუხანა—მუხნარი—დბანისის ხეობაში, მაშაეერის მარჯვენა მხარეზე, ნასიბლუს დასავლ., წყნეთის აღმ. (რ); სიით 216. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1653—1707 წლ. სიგელებით მებატონეებად ყაფლანიშვილებია (სიძე. II—373, 174). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები და 8 აყრილი ყმა. ყველა ეს ცნობები ჩვენ მივაკუთვნეთ დბანისის მუხრანს, რადგან მოთავსებულია „დაბალში“, ე. ი. ქციის და დბანისის ხეობაში, ქციაში კი მუხრანი არ ყოფილა.

462. მუხანა—მუხნარი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, მის და საფიქლის წყალის შესართავის პირდაპირ (რ); სიით 458.

463. მძოვრეთი—ქციის ხეობაში, ორთაშუას აღმ., ჩხიკეთას სამხრ., წინწყაროს დასავლ. (რ—მძორეთი); სიით 378 1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს მძორეთის 1 კომლი. 1713 (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 ყმა 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, საამი და ედიშერ ბარათაშვილები, ნამანგლეღევიშვილები, ზაზუნაშვილი, გერმანოზისვილი, კანკაშვილი თომა), 1 უყმო აზნ. (ბაბუაძე) და 5 გამომღები ყმა. საბუთებში მძოვრეთი და მცოვრეთი (ცოვრეთი) ხშირად არეულია.

464. მწყნეთი—წყნეთი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, ჩარდახლუს დასავლ., მდივანბეგის სოფლ. აღმ. (რ); სიით 164. იხს. მე-XVII საუკ. ეს ცნობა მივაკუთვნეთ ტაშირის მწყნეთს, რადგან იქ აზნ. ჩაჩიკაშვილები არ იხ-

სენებიან, აგრეთვე ცნობა 1707 წ. სიგ. (სიძვ. II—174); ორივეში მებატონე ყაფლანიშვილებია. 1701/11 წლ. აღწ. (იხ. § 53) ითვლებოდა წყნეთში 13 მებატონე ყაფლანიშვილები, 3 გამომღები, 2 ბოჯანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „ამ ზამთარს“ (იხ. § 15).

465. მწყნეთი—წყნეთი—დბანისის ხეობაში, მაშვეერის მარცხენა მხარეზე, სამტრედოს აღმ., მუხრანას დასავლ. (რ); სიით 217. 1701/11 წლ. აღწ. (იხ. § 53) ითვლებოდა 2 მემამულე (ახნ. ჩაჩიკაშვილები) და 16 გამოძლევი ყმა. ეს ცნობა ესებუ დბანისის მწყნეთს, რადგან ჩაჩიკაშვილებს დბანისის ხეობაში ყველადათ ყმები, ტაშირში კი არა. 1721 წ. აღწ. (დაბალში) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი. ეს ცნობები კმეიაკუთნეთ დბანისის მწყნეთს, რადგან მოთავსებულია „დაბალში“, ე. ი. ქციის და დბანისის ხეობაში, ქციში კი მწყნეთა არ ყოფილა.

გარდა ქვ.-ქართლის ორი მწყნეთის (დბანისის ხეობის და ტაშირის) მოსახლეობისა, 1721 წლ. აღწერაში აღნიშნულია 3 მებატონის (ციციშვილების) ყმება რიცხვით 17 გამოძლევი და 3 ბოჯანო. რადგან ციციშვილებს არც ტაშირში და არც დბანისის ხეობაში ყმები არ ყოლიათ, ყვედათ მხოლოდ სკვირეთში. ალგეთში და თრიალეთში, ამიტომ მათი ყმები მოთხე სადროშოს მწყნეთის მცხოვრებლებად ჩაეთვალეთ (იხ. § 47). ეს მწყნეთი მდებარეობდა ტფილისის დასავლ. ჩრდილოეთით.

466. ნადარბაზვეი—ქციის ხეობაში, ავაზანის აღმოსავლეთით, გუდარხის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით ქიქვიას და ირაჯას ხეობათა შორის, 381 და 382 შუა. იხსენიება მე. XVII საუკუნე-საყაფლანიშვილოს დაეთარში. გეოგრ. (გვ. 166) იქ იყო თამარ მეუის „ნასახლვეი“.

467. ნადვალეთი—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, მის და კარწახის ხეის შესართავთან (რ); სიით 473. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 16) ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავეზ ხანი), 4 გამომღები და 2 ბოჯანო ყმა.

468, 469. ნადვალეთი—სომხეთში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ზუკრუტის დასავლ., ჯარმეჩის სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 118 და 119-დასტ. (რვე) იქ იყო ქორის ბუდე. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი (გვ. 278): 1) ზემო ნადვალეთში ითვლებოდა 2 მებატონე (თუმშილიშვილები) და 2 გამოძლევი ყმა; 2) ნადვალეთში ითვლებოდა 2 მებატონე (თუმშილიშვილები), 9 გამომღები და 4 ბოჯანო ყმა. აღწერაში კიდევ არის განმეორებული „ქვემო ნადვალეთი“, მაგრამ უთუოდ შეცდომაა, რადგან უწერია „არ არი“.

470. ნაზარას სოფელი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, თოფრაყალას აღმ., გულტაფას დასავლ. (რ); სიით 554. გეოგრ. (გვ. 168) ალაჯარს ქვეით ნაჯაბადინამდე და ეკლესია ნაზარა სოფლამდე სახლობენ ელნი ბაიდარის სულტანისა, რომელიც დაუსახლებია იქ შაისტფის. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი) და 20 გამოძლევი ყმა.

471. ნაზარლუ — უსეინასი ელის მოსახლეობა, საფიქრებელია, ალგეთში ნაზარა სოფლის მეზობლად, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნდ) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 46 კომლი ელი.

472. ნათლული — მტკვრის ვალვა მარგის, ლოკინის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ხატისას და თელეთების აღმ. (რ); სიით 682. გეოგრ. (გვ. 192). იქ დის ნეთი მტკვრის კიდეს, მხოლოდ წყლის სიახლოვის გამო მრავალი არ იღების.

473. ნალიბი — თრიალეთში, მოხდისის დასავლ.-სამხრ., ჩამძვრალას აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 514.

474. ნაპალატევი — ყარაბულაღში, ზურტაქეტის მარჯვენა მხარეზე, ლიპის აღმ., ორომაშენის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 449. 1774 წ. (სიქე. II—94) სახლთხუცესი დაფათი ყიდულობს იარაღისაგან ნაპალატეცს თავის ქვაბებით, წყალით და წისქვილით.

475. ნარიაზ სოფელი — ნარიაზ სოფელი — დბანისის ხეობაში (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 გამომღები ყმა. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 2 ცხვარი (სიქე. II—174). ეს სოფელი არ შეიძლება იყოს თრიალეთის ნარიაზი, რადგან ყაფლანიშვილებს თრიალეთში ყმები არ ყოლიათ.

476. ნარიაზი — თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ტბის ყურის აღმ.-ჩრდ., ცხვარეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 551-ს შემდეგ. გეოგრ. (გვ. 158) მას გამოუარს მდ. ქცია, ძვეს მეწინავე სასპასპეტოს საზღვარზე.

477. ნახაჭგრი — თრიალეთში — ალგეთში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. საწეფო საბარათაშვილოში (გვ. 12), ითვლებოდა 1 მებატონე (შახავეზ ხანი) და 2 გამომღები ყმა.

478. ნაიბლუ — ელის მოსახლეობა დბანისის ხეობაში, ქციის და მაშავერის შესართავის შუა (რ); სიით 216-ის წინ. დასტ. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 27 კომლი ელი, აქედან 16 კომლი ბაზიერი (ნდ, სგ), იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

479. ა. ნასოფლარები — ყაიყულში. დასტურლ. (ს) ცნობით ყაიყულში, გარდა ყორყორისა, რომელიც შემდეგ ორ სოფლად აშენდა (იხ. § 41), 8 ნასოფლარი იყო იმათგან ორი ანაყობ ოღლისა და რძიებისა, 6 კი ტბის (გოლის) გარშემო ყოფილან. ვახ. რუკაზე და სიგელებში მხოლოდ 3 ნასოფლარია აღნიშნული (იხ. 479, 480, 481); ანაყობ ოღლის და რძიების ამ სიაში აღნიშნულია თავ-თავის ადგოლას (იხ. 31-ა—533-ა). დანარჩენი 3 ნასოფლარი იხ. აქვე 481-ა, ბ, გ.

479. ნასოფლარი — ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, ალიხანას სოფლ. დასავლ.-სამხრ., სააკას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 183-ს შემდეგ ალიხანას სოფლის წინ.

480. ნასოფლარი — ყაიყულში, დერძი ოღლის სოფლის აღმ.-სამხრ., კირა: კოზას სოფლ. დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 215-ის შემდეგ.

481. ნასოფლარი — ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, ტაშქორფის სამხრ., აშულას სოფლ. ჩრდ.-აღმ. (რ—მარტო ნიშანია ნასოფლარის); სიით 215-ის შემდეგ.

481-ა, 481-ბ, 481-გ. ნასოფლარები — სიაში ყაიყულში (დასტ. ს).

482, 483, 484. ნასოფლარები—ტაშირში; სიით 132-ის შემდეგ.

485. ნასოფლარი—ტაშირში; სიით 126-ის შემდეგ. ტაშირის ერთს ნასოფლარს შესაძლებელია ქვიოდა „წყლის გაღმა იეჩი“ (იხ.).

486. ნასოფლარი პატარა—თრიალეთში (იხ. § 57), საბეჭდების და ბარეთის საზღვარზე (დასტ. მე).

487. ნაქალაქევი—ყარაბულაღში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, რევაშენის აღმ. სამხრ., ჯაბარყელას დასავლ. (რ); სიით 424. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი ნაქალაქევი (სიძე. 1—305). 1727 წ. მოწმე მღვდელი (იქვე I—247). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაალიშვილი, ყაფლანიშვილი ოთარი), 4 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ცნობები ჩვენ მივაკუთვნეთ ყარაბულაღის ნაქალაქევს, რადგან სომხითის ნაქალაქევი ცალკე აღნიშნული აღწერაში, როგორც ვახუშტი ბატონიშვილის სოფელი.

488. ნაქალაქევი—სომხითში, შულავერის წყლის მარჯვენა მხარეზე, შულავერის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 20. გეოგრ. (გვ. 144) ნაქალაქევი შულავერის ბოლოს დიდა შენობები და ფრად დიდი წყარო იყო 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი), 10 გამოძღები და 3 ბოგანო ყმა.

489. ნაქურდევნი—ალეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). 1441 წ. ბატონი ბარათა უბოძებს თეოდორე ბუქელულაშვილს ნაქურდევს, ესამზღვრება ურთხნალას და დიდ წლესს (სიძე. 1—36). 1724 წ. ამილადარ გოსტაშაზაველი ყიდულობს მანუჩარ ქავთარაშვილს ქალის მარიამისაგან ნაქურდევში ერთ საკომლოს (იქვე 1—73).

490, 491. ნახიდური—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის ორთავე მხარეზე. ფარიზის დასავლ., ბალახაურის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 347, 348. იხსენიება მე X\II საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთაოში. 1654 წლ. (სიძე. 1—341) ესამზღვრება თავპრგვალას. 1696 წ. სადედოფლო ნახიდურის მოურაობა ებოდა პაპუა ორბეჭიშვილს (იქვე II—220, 221); გამოღმა ნახიდურს ედვა ყენის საფეშქამო 4 მინალთენი (დასტ. სკბ). იგი სადედოფლო სოფელია (სადედ. დატ. კა. ლგ. მ.). ნახიდურის ქვემო სახლობენ ელნი (გეოგრ. გვ. 168, 178). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა (სადეიქრებელია ორივეში) 5 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი, ვახუშტი ბატონიშვილი, გლაქიშვილი, ყარჩინაშვილი, დედოფალი), 27 გამოძღები და 7 ბოგანო ყმა. იქ ყოფილა 2 მამასახლისი.

492, 493. ნახშირის გორა—სკვირეთში, ვერეს ხევის მარცხენა მხარეზე, წყლულეთის აღმოს.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 666, 667. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ორივე (ზემო და ქვემო) ნახშირის გორაში 1 მებატონე (საამი და ედიშერი ბარათაშვილები) და 7 გამოძღები ყმა. ცალკე, ქვემო ნახშირის გორაში ითვლებოდა 1 მებატონე (თარხნიშვილები), 4 მემამულე (აზნ. გეთანაშვილები), 2 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა.

494. ნაჯბაღინი—ნაბაღინლუ—ქციის ხეობაში, ელის მოსახლეობა მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ბაიდარის აღმ., ხუნანის (ყიზყალას) დასავლ. (რ); სიით

344-ის წინ—2 ობა. დასტ. (ნღ) ნაჯაბადინში ითვლებოდა (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი) 1 თაბუნი, 106 კომლი ელი გამოძღები და შოლა ალიას 1 თაბუნი, 10 კომლი ელი თარხანნი (იქვე, ნე); ითესებოდა 130 თალარი და 10 ჩანახი ბრინჯი (იქვე, პღ). გეოგრ. (გვ 168) ალაფარის ქვეშ ნაჯაბადანაძე და ეკლესია-ნაზარას სოფლანდე ესახლენ ბაიდარის სულტანის ელნი მამადიანნი, რომელიც დაუსახნლებია იქ შაი სეფის.

495. ნიწარი—ყარაბულალში, ძველი გოშარეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, საკურისის აღმ. სოფ. ძველი გოშარეთის დასავლ. (რ); სიით 422. იხ'ენიება მებატონეები: 1720 და 1736 წლ. ზაზუნაშვილი (სიძე. 1-71. 247 II - 346), 1732 წ. თაყაშვილი (იქვე II-323), 1736 წ. ყაფლანიშვილი (იქვე II-346). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (გურიელი, ზაზუნაშვილი, თაყაშვილები), 6 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა.

496. ნილოცა—დბანისის და ქციის ხეობებში, (იხ. § 54). სვიმონ ზურაბისშვილის სიტყვით (იხ. 1792 სიგ. სიძე. 1-368) ეს სოფელი ზურაბიშვილებისაა.

497. ნობისა—დბანისის და ქციის ხეობაში (იხ. § 54). სვიმონ ზურაბისშვილის სიტყვით (იხ. 1792 სიგ. სიძე. 1-366) ეს სოფელი ზურაბიშვილებისაა.

498. ნუგზარის ხოფელი—სოპხითში, მ. მხუტის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, კატავეთის დასავლ.-სამხრ., მამხუტის აღმ. (რ-ნუგზარისი); სიით 50. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 5 გამოძღები ყმა.

499. ნუკი აღას თაბუნი—(იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი). ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე):

499-ა. ობა—2, ალკეთში, ელის მოსახლეობა სარვანის ჩრდ., კუმისის ტბის აღმ. სამხ. (რ); იხ. ელის ტერიტორია § 45. და III ნაწილი.

500. ოთარ მდივნის დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

501. ოთურ ბულახი—ოთაურბულახი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყირხბულახის აღმ., ყარაყალას დასავლ. (რ); სიით 133. ოთურბულახი აშენებული (თუ აუშენებული?) სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო დარგა ყულისა (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), ნაოარი ნასოფლარი.

502. ოლთისი დიდი—ოლთისი ზემო—თრიალეთში, ანტრაპის ხევის მარცხენა მხარეზე, თეთრი წყაროს ჩრდ.-დასავლ. (რ); სიით 545. ოლთისის სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო ზურაბ თარხნიშვილისა (დასტ. აზ). ედვა დიდ ოლთისს ყვენის საფეშქაშო 6 მარჩილი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულიმიანიშვილი ომანი), 6 გამოძღები და 2 ბოგანო ყმა. დიდი ოლთისი ჩვენ ვუწოდებთ ზემო ოლთისს, როგორც მოსახლეობის, ისე გიდასახადის რაოდენობის გამო.

503. ოლთისი ქვემო—პატარა ოლთისი—თრიალეთში, ხევირმის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მაჩეთას აღმ. (რ); სიით 546. 1654 წ. ოლთისის მოურაობა ებოძა პაატა ჯავახიშვილს (სიძე. II-43). სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურ-

რამ ფალავანდიშვილისა (დასტ. ზხ); ეღვა ყეენის საფეშქაშო 4 მარჩილი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითკლებოდა 1 მებატონე (ავალიშვილი) და 3 გამომღები ყმა.

504. ორთაშუა—ქციის ხეობაში, გარისის აღმ., მძოვრეთის დააავლ., აბელიას სამხრ. (რ); სიით 377. 1656 წ. დავა გარისელების და ბარათას აზნაურების ორთაშუას სახლგარზე (სიძე. II—57). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნამანგლეღევიშვილები), 1 მემამულე, 1 უყმო აზნ. (ბაკაშვილი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. ეს ცნობები ჩვენ მივკუთვნეთ ქციის ორთაშუას, რადგან ნამანგლეღევიშვილებს სომხითში და ყარაბულალში, რადაც იყენენ სოფლები ამ სახელწოდებით, ყმები არ ყოლიათ.

505. ორთაშუა—ყარაბულალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 260) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები და 5 აყრილი ყმა.

506. ორთაშუა—თრთაშუი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, დამბლუტის დასავლ., დედნუტის აღმ. (რ); სიით 114. დასტ. (რკ) იქ ყოფილა ქორის ბლდე. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 269) ითვლებოდა 1 მებატონე (გილაქიშვილი) და 9 გამომღები ყმა.

507, 508. ორთლუ—ყაიყულში, მელიქ ბეგის სოფლ. აღმ., წყაროს სოფლ. დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 189, 190. დასტ. (კე, ზხ) აშენებული სოფლები ყაიყულში; ზემო ორთლუ, სამოურაო ფირმაჰადასი, ქვემო ორთლუ, სამოურაო ბესპაზ საგინაშვილისა. ამ სოფლებს უნდა გულისხმობდეს სიგ. 1692 წ. (სიძე. II—310), რომლითაც სოფელი ორთლუ მიეცა სამოურაოდ ახმადანაჰდ ოღლის ყაიყულის სოფლის ბეთლემის მაგიერ.

509, 510. ორმოზანი—ოროზმანი—ორზმანა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის სამხრეთის უსახელო ტოტის ორივე მხარეზე, ორმოზანის ტბის დასავლეთით (რ—ორი სოფელი); სიით 287, 288. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახეყარი ზემო და ქვემო ოროზმანი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. გეოგრ. იხსენიება ორმოზანის ტბა (გვ. 150). 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს გადასახადი (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (დბანელი, მამასახლისი, ლაზარე დალაქი), 33 გამომღები, 2 ბოგანო, 2 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. (ორი სოფელი) ორივეში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (დბანელი), 12 გამომღები, 9 ბოგანო, 1 აყრილი და 7 ამოწყვეტილი ყმა.

511. ორმოშენი—ყარაბულალში, ზურტაყეტის მარჯვენა მხარეზე, ლიპის და ნაპალატევის აღმ., ბახჩალარის დასავლ. (რ); სიით 454. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იარალაშვილები), 7 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

512. ოსკერიქის სოფელი—ოსკიპარა—ოქრო მკედლის ხოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ფათალას აღმ., აღტაშის დასავლ. სამხრ. (რ); სიით 129—ოსკიპარა. დასტ. (სკბ.) ოქრომკედლის სოფელს ეღვა ყეენის საფეშქაშო 4 მინალთუნი. 1721 წლ. აღწ. ოსკერიქის სოფელში ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 9 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში მოხსენებული ოსკეიანის სოფელი არ შეიძლება გულისხმობდეს

ოსკეროჯის სოფელს, რადგან მებატონეები სხვადასხვა არიან: ოსკერიკაში—მეფე. ოსკევანაში—ყაფლანიშვილები.

513. ოფრეთი—სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, წერა-ქვის სამხრ., ჯილიზას ჩრდ. (რ); სიით 40. დასტ. (სკბ) ელვა ყეენის საფეშქაშო 12 მინალთუნი; ელვა აჯილლის ქერი უოდი 30 (იქვე, ი); ოფრეთი სადედოფლო სოფელია ერთობითა (სადედ. დასტ გ, თ, მ.); გეოგრ. ოფრეთი—მცირე ქალაქი და ციხე, ძვეს გორულის ხევის ქვევით (გვ. 144). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალ.), 18 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

514, 515. ოქსუზი—ყაიყულში, ყორყორას დასავლ.-სამხრ., ორთლუს ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 197, 198. ოქსუზი ყაიყულის სოფელი, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს).

516. ოშეთი—ალგეთში, ოშეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ამლივის ჩრდ., ორბეთის ციხის დასავლ. (რ); სიით 616. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილი სუფრაჯი, აბაშიშვილი დავით და აზნ. მერაბისშვილი ლუარსაბ) და 7 გამომღები ყმა.

517. ოძიხი ზემო—ალგეთში, ბორცვის ჯვარის დასავლ. (რ); სიით 647. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (თარხნიშვილები, თუმანიშვილი მდივანი ოთარი, თაყაშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები) და 11 გამომღები ყმა.

518. ოძიხი ქვემო—ალგეთში ბორცვის ჯვარის დასავლ.-სამხრ., შარაბეთის აღმ. (რ); სიით 648. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (თარხნიშვილი ლუარსაბ და თუმანიშვილი მდივანი ოთარი), 13 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწერაში ცალკე მოხსენებული ოძისი, სადაც ცხოვრობდნენ ლუარსაბ თარხნიშვილის ყმები, ქვემო ოძისად ჩავთვალოთ, თუმცა ამისათვის უთუო საფუძველი არაა.

ქვემო ქართლის ოძისი იხს. 1699 წ. (ხაზ. გუჯრ. გვ. 24), როგორც მდებარე „ალგეთის ვალმა“, რაც შეცდომაა, თუ გვიტყვილიდან იყო აღებული. რაც შეეხება სხვა ცნობებს 1588—1712 წლებისას (სიძე. II—35, 36, 64, 255), გამოურკვეველია, ეხებიან ისინი ქვ.-ქართლის ოძისებს, და რომელს მათგანს, თუ მესამე დროშის ოძისს (გეოგრ. გვ. 216). ამ სიგელებში მებატონეებად იხსენებიან სააკაძეები (1588, 1663 წლ.), ჯავახიშვილი (1590 წ.), სვიმონ ბატონიშვილი (1712).

519. შაატას სოფელი—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56), 1721 წლ. აღწ. (გვ. 183) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. საყვარელიძე) და 1 ბოგანო ყმა.

520, 521. შალუა—შალუაიები—შალუყაი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, თელუს სამხრ., იენგიჩახის აღმ., ქელუთის დასავლ. ჩრდ. (რ); სიით 138. შალუყაის ელვა ყეენის საფეშქაშო 6 მინალთუნი (დასტ. სკბ). 1721 წლ. აღწ. ორივე შალუებში ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 15 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

522. შაპის გარა—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 59). 1671 წლ. შაპუნა გოსტაშაბაშვილი უცვლის თაყა ასანბეგისშვილს ენაგეთის ყმებს და შაპის

გორის 5 დღის მიწას ტბისის მამულზე (სიძე. I—44, 50, 356). 1701 წ. მეფე ნაზარალიხანი ყიდულობს თაყა ბარათაშვილისაგან პაპის გორის გვერდში 4 დღის მიწას (იქვე I—369).

523. პარიფისი—სარაფისი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ხორაკეტის აღმ.-ჩრდ., კერატას სამხრ. (რ); სიით 45. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაზაძევილი), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

524. პატივანი—პატიმანი—პატიმარი—ალგეთში, ლაკვის წყალის და მდ. ალგეთის შესართავთან, ლაკვის წყალის მარჯვენა მხარეზე, (რ); სიით 633. 1728 წ. იესე გოსტაშაბაშვილი ყიდულობს მამად ალა ისპააშვილისაგან პატივანში სასახლის ორ წილს მამულით, რომელიც ისპაა ალას უყიღია დემეტრე თაყა-შვილისაგან (სიძე. I—383). 1733 წ. მეღიაშვილს უყიღია თათრიანობის დროს ქაიხოსრო თაყაშვილისაგან სამკვიდრო მამული პატივანში, რომლის ორი წილი დემეტრე (თაყაშვილს) მიუყიღია იასე ასლანბეგის შვილისათვის (იქვე I—141). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (თაყაშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

525. პირმიწეთი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). იხსენიება 1756 წ. მებატონე გერმანოზის შვილები (სიძე. I—330).

526. უანგიოი—სომხითში, ზუკრუტის აღმ.-სამხრ., ბარჯაქარის დასავლ. (რ); სიით 15.

527. რატევანი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ყორან-თას დასავლ.-ჩრდ., ქვეშის აღმ. (რ); სიით 223. იხსენიება 1447/59 წ. (ისტ. სბ. III); შვილები მებატონეები 1468 წ. ჯავახიშვილები (სიძე. II—30), 1746 წ. ქავთარა- (ისტ. სბ. V). 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს რატევანი 11 კომლით. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ქავთარაშვილები, იოთამას შვილები, შერმადინაშვილი), 18 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა.

528. რაფაქეთი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კამარეთის (შეგდომით კაზრეთის) დასავლ.-ჩრდ., ბოცოეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 406. სეფ-მონ ზურაბიშვილის სიტყვით რაფაქეთი ეკუთვნის ზურაბიშვილებს (1792 წ. სიძე. I—3:8). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ზაალიშვილი) და 3 ბოგანო ყმა.

529. რევაზას ხოფელი — ყაიყულში, დევაგოზის ჩრდ., ორთლუს აღმ. (რ); სიით 195.

530. რევაშენი—ყარაბულაღში, ძველი გომარეთის ხევის და ზურტაკეტის შუა, სხალნარის აღმ., ხაქალაქევის დასავლ. (რ); სიით 425. იხს. 1543—1756 წლ. (სიძე. I—305, 247, 330, 246, 248, II—159, 156.), მებატონეები გერმანოზიშვილები (1543, 1692, 1700, 1756 წლები), ყაფლანიშვილები (1702 წ.). გლარაძის სიტყვით ლარაძეებს ქონდათ ორი ხოდაბუნი რევაშენის თავს (იქვე I—248/1792 წ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზიშვილები, ყაფლანიშვილი რევაზი), 1 უყმო აზნ. და 4 გამომღები ყმა.

531. 532. რეხა—თრიალეთში, საპონაურის ხევის მარცხენა მხარეზე, ცრიცის დასავლ.-სამხრ., კობაჯის დასავლ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 534, 535. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა (უთუოდ ორივეში) 3 მებატონე (ციცაშვილები), 19 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა, 3 მამასახლისი.

532 ა. რუხეზე — ქციის ხეობაში; სიით 344-ს წინ. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი; ითვლებოდა 7 ელის ობა.

533. რუსთაფი — ბოსტან ქალაქი — ნაგები — მტკვრის გაღმა მხარეში, საყალტუთნის ჩრდ. (რ); იხს. 1722 წლ. გუჯარში (ისტ. სბ. I); გეოგრ. (გვ. 180) ქალაქი და ციხე ააშენა ქართლოსის ცოლმა, შემდეგ თრდატ მეფემ ააშენა მშვენიერი ეკლესია, გურგასლანმა შიგ დასვა ეპისკოპოზი, აობრდა ბერქა ყენის შეკოსვლისას. მე-XXVII საუკუნის პირველ ნახევარში აობრებული იყო. მეფე ერეკლემ ნაზარალიხანმა იქ სასახლე ააშენა; დაანგრია ვახტანგ მეფემ. დასტურლ. (პდ) ინდოს ლანჩბრის თაბუნი თესდა 80 თალარ ბრინჯს.

533-ა. რძიების ნასოფლარი — ყაიყულში (დასტ. ს), იხ. § 42.

534. სააკას სოფელი — ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, ალიხანას სოფლის აღმ.-სამხრ., ფარემუხას სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 185. დასტ. (ს) სააკას სახასო სოფელი ყაიყულში, სამოურაო ალიხანასრ.

535. სააკას ლილო — მტკვრის გაღმა მხარეს (იხ. § 57). ეღვა ყენის საფეშქაშო 9 აბაზი, მოთავსებულია დიდუბესა და ქვიტყირის ლილოს შუა. (დასტ. სკბ).

536. საბა — სომხითში. ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, დარბაზის აღმ., ურუტის დასავლ. (რ); სიით 111.

537. საბა — საბი — საბას სოფელი — სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ხურუტის დასავლ., ჯარმეჩის აღმ. (რ); სიით 99. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაზარაშვილი) და 5 გამოძლები ყმა. დასტურლ. (რპვ) იქ ყოფილა ქარის ბუდე. რომელ საბას გულისხმობს 1721 წლ. აღწ., აგრეთვე დასტურლ., გამოურკვეველია.

538, 539. საბატე — თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ერენ ოურანის და ბეშქენაშენის ხევის შორის, კუციის აღმ.; ეძანის დასავლ.-ჩრდ. (რ — ორი სოფელი); სიით 487, 488. სახასო სოფელი, სამოურაო მუსხელაშვილისა. (დასტ. ზხ); ეღვა ყენის საფეშქაშო 10 მარჩალი (იქვე, სკბ), ესამზღვრება კიტებს, ორი სოფელი, ერთს ქვია „პატარა“ (იქვე, გვ. გეოგრ. (გვ. 160) მის ზენთ წალკის ეკლესია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (მუსხელაშვილი და თურქისტანიშვილი), 17 გამოძლები და 7 ბოგანო ყმა, 2 მამასხლისი.

540. საბერეთი — დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ლორისთავის აღმ., უშევანის ჩრდ., ყიშლარის დასავლ. (რ); სიით 226.

541. საბეჭდავი — თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის აღმ. ტოტის მარცხენა მხარეზე, ქვემო ენოლეს აღმ, სამხრ., სამადლოს ჩრდ. (რ); სიით 494. დასტ. (გვ) ესამზღვრება ბარეთს და ენოლეს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სტულიმანიშვილი), 9 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

542. საბოჭკორო — საბოჭკორო — თრიალეთში, ბარეთის ტბის სამხრ., მეთრევანის დასავლ. (რ); სიით 508.

543. საბაროწლე — თრიალეთში, ბარეთის ტბის აღმ.-სამხრ., მერთევანის დასავლ. (რ); სიით 510.

544. საბუზარი — ალგეთში, ლაკეის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ახერისის დასავლ., ზასის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 636. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათა-

შვილს ქვემო საბუზარში ერთი ყმა (სიძე. I—305). ცხადია, იყო ზემო საბუზარის. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (სამამი და ედიშერი ბარათა-შვილები, ქავთარაშვილები, გერმანოზიშვილები) და 5 გამომღები ყმა.

544¹. სადედოფლო ელი—ალგეთში, ელის მოსახლეობა, (სადედ. დასტ, ლგ) ნახიდურიდან ჯავანშირამდე სადედოფლოა, მისი რაოდენობა გამორკვეული არაა, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

545. ხავანლუ—ელის სოფელი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 18 კომლი ელა (დასტ. ნდ).

546. ხავანეთი—დბანისის ხეობაში, გეტის წყლის მარცხენა მხარეზე, დამალოს აღმ., დბანისის დასავლ. (რ); სიით 246. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (იარალაშვილები, ყარაბუღახისშვილი), 13 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

547. ხათვანეთი—ხონეთი—თორნეთი—ხთორნეთი—ალგეთში, დეალთას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბორანეთის სამხრ., ხორბუქის აღმ. ჩრდ. (რ); სიით 625. 1635 ს. იხსენიება სთორნეთის მოწმეები (სიძე. სმ IV). 1654 წ. მებატონე აფხაზი (სიძე. II—275); 1717 წ. სააკაძეებს ბახუტას, ივანეს და ნიკოლოზს ებოძა საკინაშვილის ნაქონი 2 კომლი სთორნეთში (იქვე III—176). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ყულგარძელი სააკაძე, აფხაზიშვილი, მანგლელი), 8 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

548, 549. ხაკარხევი--საკარი—დბანისის ხეობაში, კეჩუტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მის და მაშავერის შესართავთან (რ—ორი სოფელი); სიით ორი სოფელი 285, 286. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი საკარისი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა (საფიქრებელია ორივეში) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ავთანდილიშვილი იავანა), 24 ვამომღები და 2 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. (მოთავსებულთა ყარაბუღალში, შეტლომაა იხ. § 11 აღწ.) ორივე საკარისებში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) 14 გამომღები და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში ერთი ყმა „ახალ ძოსულათ“ არის აღნიშნული.

550. საკეცე—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ცხარის დასავლ., ყურის ხევის აღმ. (რ); სიით 367. იხსენიება 1720—1732 წლ. (სიძე. I—71, II—278, 300, 298, 303, 307. 320, 322), მებატონეები: 1720 წ. ზაზუნაშვილი, 1725 თაყაშვილი, 1728—32 წ. ორბელიშვილი, თაყაშვილი, ზუზუნაშვილები, გურიელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (ზაზუნაშვილები, გურიელი, თაყაშვილები), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

551. საკირე—ტაშირში (იხ. § 53). 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი საკირე და სალუხუცესო. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილები ლუარსაბი და მამუკა) და 12 გამომღები ყმა.

552. საკრისი—ალგეთში მდ. ალგეთის და ლაკვის ხევის შუა, აზიკის აღმ.—სამხრ., ფუტრევის (რ); სიით 650.

553. ხაქურისი—ყარაბულალში, ძველი გომარეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ნიაწარის დასავლ., კვირიკეთის აღმ. (რ); სიით 423.

554. ხალაშალექი—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 220) ნაჩვენებია ლოქში. ეგ არ უნდა იყოს 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 38) ხალაშალექი, რომელიც მოთავსებულია ბაშქიჩეთის რაიონში, ყარაბულალის სასოფლო საბჭოს რაიონში, რადგან ლოქის მთა მეტად დაშორებულია ყარაბულალიდან. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი. 1721 წლ. ვარ.ში: „იქ სამი კომლი სახლებულა“.

555. ხაშაგარა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ქარატაის დასავლ. სამხრ., შინულარის აღმ. (რ); სიით 306. 1536 წ. (საისტ მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ხაშაგარა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამისშვილები და შერმადინაშვილი), 3 გამორღები და 5 ბოგანო ყმა.

556. ხაშადლო—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, საბეკდავის სამხრ., ბარეთის ტბის დასავლ. (რ); სიით 493. დასტ. (გვ) ესამზღვრება ბეშქენაშენს, მეთრევენიდან ხაშადლოსაკენ მიდიოდა ქალაქის გზა. გეოგრ. (გვ. 170) ხაშადლო ალგეთის ჩრდილო საზღვარზეა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულეიმანიშვილი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

557. ხაშაჩვეთი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბოგვის აღმ., ტაგნაგეთის დასავლ. (რ); სიით 586. იხს. 1661—1655 (II—378, 380), როგორც მოსამზღვრე სოფ. ასურეთის, 1784—1789 წლ. (ისტ. სბ V) როგორც იარალაშვილების სოფელი. მეფე ერეკლე ირალი იარალაშვილის სულის მოსახსენიებლათ სწირავს ნათლისმცემლის მონასტერს იარალაშვილების სამაჩვეთის მესამედს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იარალაშვილები), 1 შემამულე (აძნ. ეგრისელაშვილი), 17 გამომღები და 16 ბოგანო ყმა.

558. ხაშეზა—სომხითში ტალავერის და მამხუტის ხევებს შუა, ყულროს დასავლ., ჩოჩხობანის ჩრდ. (რ); სიით 57.

559. ხაშეზა—ალგეთში, მფ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, საწურბლეს დასავლ., ჩხიკეთას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 569.

560. ხაშეზრეა—ხაშესრეა—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ფარების აღმ., კუკიას დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 524, 525. სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო ოთარ მდივნისა (დასტ. მზ), ეღვა ყეენიის საფეშქაშო 11 მარჩილი (იქვე, სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 13 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

562, 563. ხაშსაონი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, აკუტის დასავლ., აკოფას სოფლია აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 106, 107. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანშიაშვილები; პაპიაშვილები, დოლმაზაშვილები, ნაზარა), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

564. ხაშტრედო—ხატრედო—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მჭყნეთის დასავლ., ყორანთას და ველკეთილის აღმ. (რ); სიით 218, გეოგრ. (გვ. 154) ხაშტრედოსთან მაშაურზე ქვიტკირის ხიდი იყო შკიდი თვალით. ეს ხიდი რუკაზედაც არის ნაჩვენები. მებატონებად იხსენებია: 1587 წ.

(ისტ. სბ. II) ერაჯი ბარათაშვილი, 1718 წ. (სიძე. II—176, 483) გიორგი ბატონიშვილი, ყაფლანიშვილები, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, 1729 წ. (იქვე — 303) ზაზუნაშვილი და ყაფლანიშვილები, 1736 წ. (იქვე 342) გიორგი ბატონიშვილი და ყაფლანიშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 2 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

565. სამღერეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, კუშტის უბნის დასავლ., ლიპის აღმ. (რ); სიით 402 საღირაშენი, რაც შეცდომაა, იხ. § 60. იხსენიება 1580, 1643 წლ. (სიძე. III—162, II—47), მებატონეები სააკაძეები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 10 მებატონე (ციციშვილები, შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი, მუსხელაშვილები, დოღენჯიშვილები, მანგლელი, ქვეთარაშვილები), 42 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა.

566. სამშვილდე—ორბეთი—ქციის ხეობაში, კიევივას მარჯვენა მხარეზე, თაფანის დასავლ., კრწანისის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 371. იხსენიება 1466/72 და 1582 წლ. (ისტ. სბ. III, და II), ესამზღვრება ველკეთილს. ეღვა ყენის საფეშქაშო 6 აბაჯი (დასტ. სკბ). მეზობლად მდებარე კრწანისის ეწოდა „სამშვილდის კრწანისი“ (იქვე). გეოგრ. (გვ. 166) სამშვილდე, ანუ ორბეთი ააშენა მეფე ფარნავაზმა, იყო საერისთავო ქალაქი მეფე სვიმონამდე, ქალაქი ფრიად მაგარი, ზღუდე დიდი ლოდებით შემოვლებული, ეკლესია ააშენა მირდატმა, შემუსრა თემურმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ხოსროხანიშვილი, სულეი-მანიშვილი, ბურღიაშვილი), 22 გამომღები და 6 ბოგანო ყმა.

567. სამწევრისი—სიმწევრისი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ბერდიკის აღმ., ლურჯი ვანქის ჩრდ. (რ); სიით 85. იხსენიება 1670—1716 წლ. (სიძე. I—250, 254, 256, 257), მებატონე შანშიაშვილი და იალიკაშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (შანაიაზხანი და შანშიაშვილი), 29 გამომღები და 12 ბოგანო ყმა.

568, 569. ხანაინი—ბერდუჯის მხარეში (იხ. § 44), დებედას მარჯვენა მხარეზე, ახპატის დასავლ. (რ—ერთი სოფელი); სიით ორი სოფელი 16, 17, მებატონე არლუთაშვილები. რუკით სომხითში, უთუოდ, მიტომ რომ, სოფელი და ეკლესია ეკუთვნოდა სომხებს (გეოგრ. გვ. 138).

570. საპიტიახჩო—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, საპონაურის და ცხვარეთის ხეების პირდაპირ (რ); სიით 537.

571. საპონაური—თრიალეთში, საპონაურის ხევის მარცხენა მხარეზე, ცხვარეთის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 532. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ციციშვილები), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

572. სარეხველა—სარახველა—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, სარკინეთის დასავლ. (რ); სიით 460. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი), 1 მემამულე (ღრეული კაცია) და 4 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 6 ბოგანო ყმა.

573. სარაჯლუ—ყარაჯლუ—ემინას ელის თაბუნი, სომხითში, შულავრის ჩრდ.-დასავლ. (თან. რ.—სარაჩლო); დასტ. (ნდ) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 94 კომლი, იხ. III ნაწილი.

574. ხარვანი--ხარვანები—ელის სოფელი ალგეთში, ღვინკროზის აღმ., საყალტუონის ჩრდ. (რ); სიით 552-ის წინ 1 თბა. (იხ. III ნაწილი) დასტ. (ნდ) სარენები. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 43 კომლი. 1802 წ. (სიძე. I—402) მოურავი დათუა გოსტაშაბაშვილი.

575. სარკინეთი—თრიალეთში, აბანოს ხევის სადინთან, ჩრდილის უბნის აღმ.-ჩრდ., ხორხების დასავლ. (რ); სიით 480. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყარაბუღახისშვილები), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. ეს ცნობები მიეკუთვნეთ თრიალეთის სარკინეთს, რადგან ყარაბუღახისშვილებს ყარაბუღალში, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფელი, სრულიათ არ ყავდათ ყმები, ხოლო სომხეთში, სადაც იყო ამგვარივე სოფელი, ყავდათ მხოლოდ „გაცემული“ ყმები. (იხ. IV ნაწილი).

576. სარკინეთი—სარხინეთი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, მუხრანას დასავლ. სამხრ., სარეხველას აღმ. (რ); სიით 459. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი სარკინეთი (სიძე. I—305). 1634/58 წ. დაეა ყაფლან ბარათაშვილისა და პაატა გერმანოზისშვილებისა ნასოფლარ სარკინეთზე (იქვე II—96). იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანისშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. (იხ. § 53) ითვლებოდა 3 მემამულე (დბანელი, დეკანოზისშვილი) და 16 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანისშვილები), 1 მემამულე (ბუქყიაშვილი), 7 გამომღები, 1 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა. ყველა ეს ცნობები ეკუთვნის ყარაბულალის სარკინეთს, რადგან თრიალეთში, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფელი, ყაფლანისშვილებს სრულიად ყმები არ ყავდათ და სომხეთში კი, სადაც იყო ამგვარივე სოფელი, ყაფლანისშვილებს სამკვიდრო ყმები ყოლიათ მხოლოდ 3 სოფელში.

577, 578. სარკინეთი—სომხეთში, სარკინეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, დარბაზის და სახუნდარის აღმ., გილაგდაგის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 71, 72. 1721 წლ. აღწ. (საჟიკრებელია, ორივეში) ითვლებოდა 1 მებატონე (ალე ყულიხანი-იესე ბატონისშვილი), 4 მემამულე (შალალაშვილები, მახვილძე), 4 უყმო აზნ. (შალიალაშვილი, ნანაშვილები), 13 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

578-ა. ხარუსა ლუჩი—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა მუსტოფასი 1 თაბუნი, 93 კომლი ელი (დასტ. ნდ), ყუჯუროდლის 1 თაბუნი, 20 კომლი ელი თარხანი, (იქვე ნე).

579. სარუსალა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აჩას აღმ., ლორეს ჩრდ. (რ); აუშენებელი სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო ოთარ მდივნისა (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი.

580. სარუსამის სოფელი—სარურაში—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში (გვ. 195). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე და 5 გამომღები ყმა. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანისშვილები), სოფელი ოხერი.

581. სარქისას სოფელი—ყაიყულში (იხ. § 42), სახასო სოფელი, სამოურაო გოგობაშვილისა (დასტ. ს).

581-ა. სატანას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, დერძი ოღლის სოფლის აღმ.-ჩრდ., ბეგის სოფლ. დასავლ.-სამხარ. (რ); სიით 206. დასტ. (ს) ყაიყულში სახასო/სოფელი, სამოურაო ვეზირისა.

582. სიფიქლე—ყარაბულალში, საფიქლის ხევის მარცხენა მხარეზე, გვარჯილას დასავლ., ფუნდუქის აღმ. (რ); სიით 466.

583. ხაფიქლე—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, წითელი საყდრის აღმ.-სამხრ., შესაყარის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 436. რომელ საფიქლეს გულისხმოს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 203), გამოურკვეველია, ამ აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

584, 585. საქათმე—თრიალეთში, ჩამძვრალას სამხრ., საბროწლეს დასავლ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 511, 512.

586. საღარველა—1721 წლ. აღწ. სომხითში (გვ. 876), იხ. § 56. ამ აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ალიხანაშვილები), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

587. საღირაშენი—ალგეთში, საღირაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, ამლაის აღმ., ფარციხეს ჩრდ. (რ); სიით 610. იხსენიება 1694 და 1724 წლ. (სიძვ. I—427, 431), მებატონე როსტომ ბარათაშვილი, რომელსაც ებოძა ქაიხოსრო სუფრაჯის ნაქონი მამული ჰირველად 6 კომლი, მეორეთ 5 კომლი. 1729 წ. (იქვე II—305) მოწმე მღვდელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილ სუფრაჯი, ნამანგლეღევიშვილები როსტომ და გუგუნა), 22 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

588. სალოჩისი—ალგეთში, ასურეთის ხევის სადინთან, დიდებას ჩრდ., კუორის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 592. იხსენიება 1622 წ. (სიძვ. I—110 სალორულჩიგა) მებატონედ ხერხეულიძე, 1655, 1697 წლ. (იქვე II—377, 391) სოლოლაშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (სოლოლაშვილები), 9 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

589. საყავრე—საყავარი—ალგეთში, საყავრის ხევის მარჯვენა მხარეზე, შარაბეთის დასავლ., უგუდეთის აღმ.-ჩრდ. (რ—ერთი სოფელი); სიით ორი სოფელი 660, 661.

589-ა. საყალტუთნი—ალგეთში, ჩალაბლუს და ბაშინჯალის ჩრდ. (რ); სიით 552-ის წინ 2 ობა. გეოგრ. იაღლუჯის მთის აღმ. (გვ. 174). 1718 წ. საყალტუთნის მესამედის ნახევარი ებოძა ასლამაზ სოლოლაშვილს (სიძვ. II—484)

590. საყორნე—თრიალეთში—ალგეთში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 27), ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 2 გამომღები ყმა.

591. საწურბლე—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, მაწევანის დასავლ., ჩიკეთას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 568. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (საგინაშვილი ფარემუზაშვილი), 1 მემამულე (ეკლესია), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

592. საქე—ყარაბულალში, ზურტაყეტის მარჯვენა მხარეზე, იფნარას აღმ.-ჩრდ., ნაჭალაქევის სამხრ. (რ); სიით 447. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (აბულასშვილები), 10 გამომღები და 3 ბოჯანო ყმა.

593, 594. სახუნდარი—სომხ.თში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, დარბაზის აღმ., სარკინეთის დასავლ. (რ—ერთი სოფელი); სიით ორი სოფელი 79, 80. 1662 წ. მეფე აძლეეს დონდარას (შანშიაშვილს?) სახუნდარში 6 გამომღებს. და 2 ბოჯანო ყმას, ნაცვლად ვერხენალისა (სიძვ. II—212); 1716 წ. დოღმაზაშვილი ყიდულობს მირზაშვილისაგან ქვემო სახუნდარში ვენახს სამწევრისის. საზღვარამდე (იქვე I—257). 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი, ითვლებოდა: ქვემო სახუნდარში 4 მებატონე (შანშიაშვილები), 9 დამოუკიდებელი უყმობა ახნ. (შანშიაშვილები), 13 გამომღები და 6 ბოჯანო ყმა, პატარა სახუნდარში 5 მებატონე (შანშიაშვილები) და 9 ბოჯანო ყმა.

595. საჯნიათ—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), ნასოფლარი.

596. ხევაგედცი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, აღმბდრეს აღმ., ყადირყულის დასავლ.—სამხრ. (რ); სიით 290.

(597. სიღ ყასუმა ალი აღას—ელი თაბუნის თაბუნი იხ. მელანლუ.

598. ხენები—ქციის ხეობაში, ქციის მარჯვენა მხარეზე, ბერიქალის აღმ.—სამხრ., იფნობის დასავლ., თოფრაცალას ჩრდ. (რ); სიით 362. 1670 წ. იხსენიება სენების თოფრაცალას მებატონე ყაფლან ბარათაშვილი. (სიძვ. II—107) 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იარალაშვილები), 1 მემამულე (იანდარაშვილი), 1 გამომღები და 2 ბოჯანო ყმა,

599. ხვიშონას სოფელი—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სომხითში (გვ. 254), ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 6 გამომღები ყმა.

600. სირჩაპეტი—შირჩაპეტი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, შავი საყდარის აღმ., უჩქილისას დასავლ. (რ); სიით 160 იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ., 1) ეკუთვნოდა ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირის სოფელი შირჩაპეტი. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საღაპოდ შეეწერა 2 ძროხა (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 18 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები, 3 ბოჯანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარ.ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „ზოგი ძველი და ზოგი ახალი“.

601. სიქიშხანი—სიქიშხანი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, მუტაყისის ჩრდ., ჩინჩხურის სამხრ. (რ); სიით 311. 1536 წ. იოთამ ბარათაშვილს ერგო სიქიშხანში 7 კომლი გლეხი (საისტ. მ. 1924 წ., 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი), 1 გამომღები და 1 აყრილი ყმა.

602. სოსნი—სოსანი—სომხითში, (იხ. § 56). იქ იყო ქორის ბუდე (დასტ. რკვ). 1721 წ. აღწ. (გვ. 270, 271) ითვლებოდა 5 მებატონე (ახნ. შანშიაშვილები), 3 გამომღები და 4 ბოჯანო ყმა.

603. სოფელი—ღბანისის ხეობაში, სოფ. გეტის დასავლ., წიფორის აღმ. (რ); სიით 251

604. სოფელი—ყაიყულში, ქვემო ოქსუზის დასავლ., მელიქ ბეგის ჩრდილ. (რ); სიით 196.

605. სოფელი—ღბანისის ხეობაში, ფინეზაურის ხევის მარჯვენა მხარეზე, გელდიგილანის დასავლ., ღამიშის აღმ. (რ); სიით 331.

605 ა. სოღანლული—ყურყუთა—ალგეთში, მტკვრის პირას (რ); სიით 552. წინ. ითვლებოდა 1 ობა. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. იხსენიება გეოგრ. (გვ. 176), როგორც ქალა ნაყოფიერი ყოვლითა.

(606. სრვანი—ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 56 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

607. ხუგეჩანი—ღბანისის ხეობაში. ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, მუტაიისის საზხრ., თარაქაშენის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 320. იხსენიება მე-*XVII* საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე. (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 2 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა.

608. ხუთოქულანი—ტაშირში (§ 57), ოთურბულხის ქვეით, აიღარბეგის ხეობაში აშენებული (თუ აუშენებული?), სამოურაო ჯავანშირ ხიდირასი (დასტ. ვარ. სულხან მდიენისა, კე).

609. ხულეიშანის სოფელი—ტაშირში, ტაშარის წყლის მარცხენა მხარეზე, მოლა ყასუმის სამხრ. დელიყულიჯანის აღმ. (რ); სიით 145. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები. 2 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვანია: „აყრილი წრეულს“.

609-ა. ხულთნის ობა—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ბაიდარის დასავლ., ალაეარას აღმ. (რ); სიით 344. წინ. ითვლებოდა 21 ობა (§ 45).

610. სხალნარი—ყარაბულაღში, ძველი გომარეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ქვათეთრისის აღმ., რევაშენის დასავლ. (რ); სიით 426. 1543—1756 წლ. მებატონე გერმანოზისშვილები (სიძე. I—305, 330, II—159). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზისშვილები), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

611. ტაბახმელა—ალგეთში, სოლოლაკის ხევის სამხრეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, შინდისის დასავლ.-სამხრ., სალორისის აღმ. (რ); სიით 598. იხსენიებიან მებატონეები: სოლალაშვილები 1646 წ. (სიძე. II—371), 1697 წ. (იქვე—39), 1701 წ. (იქვე—297), მცხეთის ეკლესია 1695 (ისტ. სბ. IV), დოღმაშვილი 1698 წ. (იქვე II—487). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (დღოფალი, სოლალაშვილები), 19 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

612 ტაგნაგეთი—ალგეთში, ლოუზნის ხევის მარცხენა მხარეზე, ლოუზნისა აღმ.-სამხრ., ერტისის ჩრდ. (რ); სიით 584. იხსენიება 1558 წ. (სიძე. II—361), 1661 წ. (იქვე 378) მებატონე სოლოლაშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა

2 მებატონე (სოლოლაშვილები), 1 მემამულე (აზნ. ტურიაშვილი), 2 უყმო აზნ. (ტურიაშვილი), 12 გამომღები და 10 ბოგანო ყმა.

613. ტალავერი—სომხითში, ტალავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სარკიკინეთის აღმ., სამებას დასავლ. (რ); სიით 62. იხსენიება 1630, 1651, 1802 წლ. (სიძე. II—368, 227, III—301) მებატონეები: სოლოლაშვილი (1630), დონდარეჯიბისშვილი (1651), შირიან ბატონიშვილი (1802). 1822 წ. ქაფანაქჩი ჯამათს სპი წლის ქირა ტალავერში დგომისათვის დაედვა 22 თუმანი 8 მინალთუნი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გურჯი რევაზისშვილები), 25 გამომღები, 10 ბოგანო და 10 აყრილი ყმა.

614. ტამალია—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, საბატეს აღმ., კობტას დასავლ. (რ); სიით 486.

615. ტამალია—ტამანია—ახალკალაქის ტამალია—თრიალეთში, ქციის მარჯვენა მხარეზე, ერანთურანის ხევის პირდაპირ, ეძანის დასავლ., წალკას აღმ. (რ); სიით 485. თრიალეთის ტამალია იხსენიება 1676—1717/2 წლ. (სიძე. I—121, 423, 424, 297, 298), მოურავებად ინიშნებიან გერმანოზისშვილები. დასტ. ში იხსენიება ტამანია, პატარა ტამალია (გვ). მაგრამ ცალკე სოფლებს შეადგენენ ესენი, თუ ზედმეტი სახელები იყო ვახუშტის რუკაზე და სიაში აღნიშნულ ტამალებსა, გამოურკვეველია. ხუცის ტამალია სახასო სოფ. თრიალეთში, სამოურაო რატიშვილისა (იქვე გვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა თრიალეთის ტამალიაში (გვ. 15 და 95) 2 მებატონე (შანავაზ ხანი და ყორღანაშვილები), 17 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა. ეხება ეს ცნობები ორივე ტამალიას, თუ ერთს და რომელს, გამოურკვეველია.

616. ტამალია—ტამალა—ტამლი—ღბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მანაკერტის აღმ., ყალამშიანის დასავლ. (რ); სიით 281. 1536 წ. ერ. გო იოთამ ბარათაშვილს ტამალა (საისტ. მ. 1924 წ., 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილთს დავთარში, 1707 წ. სიგელში (სიძე. II—174), როგორც მებატონე ყაფლანიშვილების მამული. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა ტამალაში 1 მემამულე (სახლთუხუცესი რობინი) და 16 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ღბანისის ტამალაში (გვ. 181) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (დორათაშვილები), 13 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

617. ტანძია—ღბანისის ხეობაში, ბერიქალის დასავლ., დამლალოს აღმ. (რ); სიით 324. ამ სოფელს უნდა ეხებოდეს გეოგრ. (გვ. 154), სადაც ნათქვამია, რომ იქ ბევრი ქვიტკირის შენობებიაო, რადგან იქვე არის ლაპარაკი ამ ტანძიასთან ახლო მდებარე ლუქუნის არემარეზე, და ამ რაიონში მდებარე სამტრედოს, დისეელის და აყურთას სოფლებზე.

618. ტანძია—ღბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, კიპრუქის სამხრ., ერგენტალას დასავლ. (რ); სიით 268.

619. ტანძია ღბანისის ხეობაში ხახალ ჯვარის დასავლ., წითელი ეკლესიის ჩრდ. (რ); სიით 243. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ტანძია. 1707 წ. (სიძე. II—174), მებატონეებად ნაჩვენებია ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მემამულე (აზნ. გულაიზაშვილი) და 13 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ნაჩვენებია 2 ტანძია, სადაც ითვლებოდა:

1) ტანძიაში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (აზნ. გულანიშვილები), 2 უყმო აზნ. და 39 გამოძლები ყმა. 2) ძველ ტანძიაში 2 მებატონე (იოთამაშვილები და შერმადინაშვილი), 2 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა. გამოურკვეველია, ყველა ეს საბუთები რომელ ტანძიას ეხება. აგრეთვე გამოურკვეველია—ძველი ტანძია ცალკე სოფელი იყო, თუ ასე ერქვა რუკაზე და სიაში აღნიშნულ რომელიმე ტანძიას. შეიძლება მხოლოდ ითქვას, რომ 1536 წ. სიგელის და 1721 წლ. აღწ. ცნობა ძველ ტანძიის შესახებ ერთდამიანვე სოფელს გულისხმობს, რადგან 1536 წლ. სიგ. მებატონეებად ნაჩვენებია იოთამ ბარათაშვილი, 1721 წლ. აღწ. კი მისი შთამომავალი იოთამაშვილები და შერმადინაშვილი (იხ. საძიებელი—ლექსიკონი)

620. ტანძუტი—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 270) ითვლებოდა 2 მებატონე (შანშიაშვილები), 2 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

621. ტალღანი—ტალღანი—დბანიის ხეობაში--ტაშირში (იხ. § 53). 1721 წლ. აღწ. ლოქში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი), 1 მემამულე (ბირთველისშვილი) და 3 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამოძლები, 2 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

622. ტაშქორფი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, მერაბ აღას სოფლ. აღმ., მირის სოფლ. დასავლ. (რ); სიით 211. დასტ. ყაიყულში სახსო სოფელი, სამოურაო ვეზირის ძმისა (ს).

623. ტბისი—ალკეთში, სალირაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბირთვისის სამხრ., სამებას ჩრდ. (რ); სიით 573. იხს. გეოგრ. (გვ. 172). მებატონეებად იხსენიება: 1523—1756 გერმანოზისშვილები (ეორდ. ქრ. II გვ. 349, სიძგ. I—305, 321, 126, 323, 324, 330) II—159, 1591—1713 წლ. გოსტაშაბაშვილები (სიძგ. I—337, 413, 414, 41, 44, 356, 47, 120, 48. 358, 129, 303), 1688 წ. მიქელაძე (იქვე II—120), 1692 წ. უსუფაბეგაშვილი (იქვე I—126), 1728 წ. თაყაიშვილი (იქვე I—382). 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 10 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 12 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, საჩინოს-შვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნამაგლეღვიშვილები, ქავთარა-შვილები, გურიელი, გერმანოზიშვილები, აბულფათიშვილი), 16 გამოძლები, 5 ბოგანო და 1 აძოწყვეტილი ყმა.

624. ტეფური—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, მელიქაშენის აღმ., წოფას სამხრ. (რ); სიით 3.

625. ტნუსი—დბანიის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ვალოვის დასავლ., ყალაშინის აღმ. (რ); სიით 278. 1536 წ. ნახევარი ტნუსი ერგო იოთამ ბარათაშვილს (საისტ. მ. 1924 წ., 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყავლანიშვილები), 6 გამოძლები, 2 ბოგანო, 3 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

626. ტოლუ—დბანიის ხეობაში და ყარაბულაღში (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი) და 15 გამოძლები ყმა. ეს არ შეიძლება იყოს თელუ—თელუ, რადგან დასტ. და 1721 წლ. აღწ.

თელუ—თელუ ეკუთვნოდა მეფეს, ტოლუ კი 1701/11 წლ. აღწ. ეკუთვნოდა ყაფლანიშვილებს.

627. ტრაცუ—სომხითში. (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 254) ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე (ქარუმიძე) და 3 გამოძლები ყმა.

628. ტყემლარა—ქციის ხეობაში, ქიკვიას ხევის მარცხენა მხარეზე, აბელიას დასავლ., ნადარბაზევის სამხრ.-აღმ. (რ); სიით 381.

629. უგუღეთი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, საყავრეს დასავლ.-სამხრ. კლდეკარის აღმ. სამხრ. (რ); სიით 662. მანგლისის რაიონში. 1699 წ. (ხახ. გუჯარ, გვ. 24) კათალიკოზი აძლევს მანგლელს სამწყსოდ „ალგეთის გაღმა“ მდებარე უგუღეთს, რაც შეცდომაა უნდა იყოს, თუ გეზი ტფილისიდანაა აღებული: 1721 წლ. აღწერით თრიალეთშია (გვ. 41, რაც შეცდომაა); ითვლებოდა 2 მებატონე (გოჩაშვილი, მანგლელი), 8 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

630. უზბაშის ელის თაბუნი—მტკვრის გაღმა, ყარაიაში, შარაფალინას სამხრ. (რ—კახეთისა); იხ. დემურჩი ასანლუ,

631. უზბაშის ელი—თარხანი ელის თაბუნი ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი, იხ. აქვე ელი თარხანნი, § 45 III ნაწილი

632. უზნარიანი—თრიალეთში, კარწახის ხევის სადინში, თეთრი წყაროს აღმ., კვირიკეთის დასავლ. (რ); სიით 472. 1707—1719 წლ. (ისტ. V) სიგელების თანახმად აოხრებული უზნარიანი და კარუქულმართი აუშენებია მეფე ეახუნგს და შეუწირავს ნათლის-სცემლას მონასტერისათვის. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნათლისმცემელი) და 4 გამოძლები ყმა.

633. უჯან გორი—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბალიქის სამხრ., ვანის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 257. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს უკანგორში ერთი კომლი (საისტ. მ. 1924 წ., 1). 1738 წ. (სიძე. II—351) მებატონე ზაზა თურქისტანიშვილი და დიმიტრი ყაფლანიშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 10 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

634. უნდუში—უდუში—დუნდუში—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, იალლუზის აღმ., ელიას სოფლ. დასავლ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა, იხ. § 50); სიით ლოქში 338. ჯავახ. რუკ. დბანისის ხეობაში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე და 5 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. უნდუში, ლოქში (გვ. 220); ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილა. ეს ცნობა დბანისის უნდუშს მივაკუთვნეთ, რადგან სომხითის სოფელი უნდუში აღწერაში ცალკეა გამოყოფილი.

635. უნდუში—სომხითში ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, წყლამის დასავლ.-ჩრდ., შამირზას სოფლის აღმ. (რ); სიით 90.

636. ურანგო—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 268) ითვლებოდა 2 მებატონე (დავითა და მგალობლიშვილი), 3 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

937. ურუტი—ტაშირში, მურუტის ჩრდ., დამბლუტის და მონასტერის დასავლ. (რ); სიით 343. ურუტი, აშენებული სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო გივი მდიენისა (დასტ. კე); ელვა ყენის საფეშქაშო 7 მი-

ნალთუნი (იქვე, სკბ): 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 9 გამომღები ყმა.

638. ურუტი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, დელცნუტის დასავლ., დარბაზის და საბას აღმ. (რ); სიით 112. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი) და 3 გამომღები ყმა.

639, 640. ურცევანი—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ზეულისტანის აღმ.-ჩრდ., დიდი გომარეთის დასავლ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 429, 430. ეღვა ყენის საფეშქაშო 9 მარჩილი (დასტ. სკბ). იხსენიება 1707—1635 წლ. (ისტ. სბ V სიძე. II—484, 338, I—247), როგორც მოსამზღვრე უზნარიანისა. 1718 წ. ებოძა ასლმაზ სოლოლაშვილს ურცევანის და გომარეთას მოურაობა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 11 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

640-ა. უსახელო სოფლები—გარდა იმ 3 უსახელო სოფლების, რომლებიც ვახუშტის სიაში მარტო „სოფლებათ“ არის ნაჩვენები და რომლებიც თავის ალაგას ამ სიაშია მოთავსებული (იხ. 603—605), ვახუშტის რუკაზე კიდევ არის აღნიშნული უსახელო:

640-ბ. 1) ბერდუჯის მხარეში—ახატის და სანაინის სამხრით; ეს სოფელი მივიღეთ როგორც მეორე სანაინი (რ);

641. 2) ტაშირში—ბუზჩაის სამხრ.-დასავლ., მისხანას აღმ. (რ);

642. უხენას სოფელი—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, გვარჯილას აღმ., თოფრაცალას დასავლ. (რ); სიით 434. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (სახლთუხუცესი რობან) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (დორათაშვილები) და 5 გამომღები ყმა.

643. უშევანი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ისპიანის აღმ., საბერეთის სამხრ. (რ); სიით 227. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (აბულფათიშვილი, ყაფლანიშვილი ლუარსაბი), 4 უემო აზნ. და 10 გამომღები ყმა.

644. უჩქილისა—უოშქილისა—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარჯვენა მხარეზე, აკოფას სოფლ. დასავლ., სირჩაპეტის აღმ. (რ); სიით 157. ჯაეახ. ისტ. რუკ. ტაშირის წყლის მარჯვენა მხარეზე აკოფას სოფ. ჩრდ.-აღმ., ქალას სოფ. სამხრ.

645. უჩქილისა—სომხითში, ფოლადაურის სადინთან, ენგირას აღმ., ბარნაკარის დასავლ. (რ); სიით 14. ჯაეახ. ისტ. რუკ. შულავერის წყლის სადინთან.

646. უცუტი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, აიდარბეგის ჩრდ., ყათირლუს დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 124.

647. უცუნი—ტაშირში, ლორის რაიონში (იხ. § 44). დებედას მარცხენა მხარეზე, ძელი კეშმარიტის აღმ., ბაშბეუკის სამხრ. (რ).

648. უწყლო—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კობაჯ-ცრიცის და ერანთურანის ხეობებს შუა, ცრიცის აღმ.-სამხრ., ფარების ჩრდ. (რ); სიით 528. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულეიმანიშვილი), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

649. ფათალახ სოფელი—ფათალა—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, დოლბანდის სამხრ., ყამიშის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 135. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 1 გამომღები ყმა.

(650. ფათას ელის—1 თაბუნი, იხ. ქაფანაქჩი.

(651. ფათას ელი—ზარგრების 1 თაბუნი, იხ. ქაფანაქჩი.

(651-ა. ფათას ელის თაბუნი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 3 კომლი ლანჩბარი (დასტ. პდ) თესდა რუხედ 9 თაღარ ბრინჯს.

652. ფალაქათი ამირხანისა—ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. აბარია ალი იალა ოღლი უსეინას; ითვლებოდა 1 თაბუნი, 52 კომლი (დასტ. ნდ).

(653. ფალაქარი შალიასი—ელის თაბუნი (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი), ითვლებოდა 1 თაბუნი, 16 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

654. ფანავარი—ფარავანი—თრიალეთში, ფანავარის ტბის აღმ. ჩრდ. (რ); სიით 551-ის შემდეგ. იხს. გეოგრ. (გვ. 158) ტბა ფანავარისა.

655. ფანოს სოფელი—ფანოსას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, შანაზარას სოფლის დასავლ., ხოზიას სოფლ. აღმ. (რ); სიით ფანოზას სოფელი 182. ყაიყულის ფანოს სოფელი, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს).

656. ფარანჯუკი—ფარჯუკი—დბანისის ხეობაში, ფენეზაურის მარცხნივ შემდინარე წყლის მარცხენა მხარეზე, მოლა მასხუდლუს დასავლ., მიჯას სასხრ. (რ); სიით 318. 1536 წ. იოთამ ბარათაშვილს ერგო ნახევარი ფარანჯუკი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხს. 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (II—174), 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მემამულე (აზნ. ავთანდილიშვილები) და 24 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (აზნ. ავთანდილიშვილები), 5 გამომღები, 3 ბოგანო, 2 აყრილ და 1 აპოწყვეტილი ყმა.

657. 6:8. ფარემუზას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, სააკას სოფ. აღმ., ორთლუს დასავლ. (რ—ერთი სრფელი); სიით ორი სოფელი 186, 187.

659. ფარეხი—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, არწივანის აღმ., წალკას და სამეხრეოს დასავლ. (რ); სიით 526. ფარეხა და გველფარეხა სიით მენობელი სოფლებია. ერთს მათგანს ეწოდება „ზემო ფარეხა“ (დასტ. ჟე). 1721 წლ. აღწ. ფარეხში ითვლებოდა 8 მებატონე (სააკაძეები), 11 გამომღები დან ბოგანო ყმა.

660. ფარიზი—ქციის ხეობაში, ვახტანგ მეფის არხის მარცხენა მხარეზე, ნახიდურის აღმ.-სამხრ., ალაქარის ჩრდ.-დასავლ. (რ); სიით ფარიზა 346. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი), 6 გამომღები, და 2 ბოგანო ყმა.

661. ფარმანლუ—ყარმანლუ—მტკვრის გაღმა, ინდოს ლანჩბარის თაბუნი ნაგებზე. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 55 კომლი ლანჩბარი (დასტ. პდ). საფიქრებელია, შედიოდა მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელში.

662. ფარჩუხლუ—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, ჯანბალჩას აღმ., შიშტეფას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 167, იხსენიება მე-XVII საუკუნე. საყაფლანიშვილის დავთარში. 1707 წ. (სიძე. II—174) ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 2 ცხვარი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილათაა ნაჩვენები. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ით სოფელზე ნათქვამია: „დიდის ხნის აყრილი“.

662 ა. ფალჩუხლუ—ფერცხლუ—(იხ. § 47) ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, ხუსტი ოღლის სამხრ.-დასავლ., ფენჯარკუტის დასავლ. (რ); სიით 215. დასტ. (ს) ფერცხლუ სახასო სოფელი, სამოურაო ფარემუზ საგინაშვილისა.

663. ფარცხისი—ფარცხე—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ბოგვის და საღირაშენის ხეებს შუა, გოლთეთის ჩრდ. (რ); სიით 574. ფარცხისი ითვლებოდა ბირთვისის ფარად (გეოგრ. გვ. 172). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, აეთანდილ სუფრაჯი, აბაშიშვილი დავით), 1 მემამულე (ანზ. რამაზა), 8 გამოძლები და 1 ბოვანო ყმა.

664. ფეთხანის ანდიკა—სომხითში. დასტ. (რპე) იქ იყო ქორის ბუდე (იხ. ანდიკა). ამავე სოფელს უნდა გულისხმობდეს დასტურლ (რნს თავი), სადაც ნათქვამია, რომ სომხითის მთის სოფლები ანდიკა, დამბლუტი და ჯურორი „ახლა ბატონს უჭირავს“ და ჩამოთვლილია იმათი გადასახადები.

665. ფენჯარკუტი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, დინარიზას სამხრ., ფარჩუხლუს აღმ. (რ); სიით 177. სახასო სოფელი ყაიყულში, სამოურაო ამირ ოღლი ალი ყულისა (დასტ. ს).

666. ფირმამადას ელის—თაბუნი (დასტ. ნდ), იხ. ამირ ამადლუ.

667. ფირმამადას ელი—თარხნის თაბუნი (დასტ. ნე), იხ. § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი.

667-ა. ფირმამადას სოფელი—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო უზბაშისა (დასტ. ს). იხ. § 42.

668. ფირფიჯანი—ფიფიჯანი—სომხითში, ფოლადურის მარცხენა მხარეზე, ჩიტალას აღმ., აკოფას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 104. იხსენიება 1716 წ. (სიძე. I—256). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ურქმაზაშვილები) და 8 გამოძლები ყმა. დასტ. (რპე) იქ ყოფილა ქორის ბუდე.

669. ფიტარეთი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ცხნარის სამხრ., სოფ. ფოცხვერიანის ჩრდ. (რ); სიით 414. იხსენიება ფიტარეთის მონასტერი (გეოგრ. 164).

მებატონეებად იხს: 1536 (საისტ. მ. 1924 წ. 1) იოთამ ბარათაშვილი 4 კომლი, 1639/58—1736 (სიძე. II—96, 346, 338, 308) მე-XVII საუკუნე. დავთარში ყაფლანიშვილები, 1692/700 (იქვე. II—159) გერმანოზისშვილები, 1732—1736 (იქვე II—332, 346) ზაზუნაშვილები, 1736 (იქვე II—340), ბატონიშვილი ელენე. იხს. ფიტარეთის წინამძღვარი და დეკანოზი 1727—1736 (იქვე I—247, II—308, 338, 340, 346). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა (ფიტარელში), 6 მემამულე (წინამძღვარი, დეკანოზი, შიოშვილი, ქიტაოშვილი, ხიშია-

შეილი, მღრეული), 36 გამოძღვები, 2 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (წინამძღვარი), 16 გამოძღვები და 3 ბოგანო ყმა.

670. ფიშუახ სოფელი—სომხითში, (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 264) ითვლებოდა : მებატონე (მელიქიშვილი), 1 მემამულე და 3 გამოძღვები ყმა.

671. ფიჩხისი—ფიცხისი—ალგეთში, შამის დაბის ჩრდ., მოქრისის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 629. 1551 წ. მეფის ძე რამაზ სწირავეს ტფილისის სიონს ყაზახების მიერ აოხრებულ ფიცხისს (ისტ. სბ. III). ლალა ფაშის დროს არდაზღიანისშვილები ღისიდაღმა აყრილან, ხიზნათ მოსულან და ფიცხისი უშოვიათ. დაეა არდაზღიანელების და ტფილელის შორის (იქვე IV—1635 წ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 2 გამოძღვები და 3 ბოგანო ყმა.

672. ფიწუთი—ალგეთში—ქციის ხეობაში—ყარაბულალში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. სადედოფლო საბარათაშვილოში, (გვ. 113), ითვლებოდა 2 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილ სუფრაჯი), 1 გამოძღვები, 1 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

673. ფორქალისი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). იხსენიებიან 1676 1727 წლ. (I—48, 303, 327) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წლ. გოსტაშაბაშვილებს იქ ქონდათ ხოდაბუნი.

674, 675. ფოცხვერიანი—ფოცხორიანი—ქციის ხეობაში, ფოცხვერიანის ხევის მარცხენა მხარეზე, აბანოს აღმ., კობრუკის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 410, 411. იხს. მე-XYII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ შეეწერა ორი ძროხა (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (სახლბუცესი რობინი) და 1 გამოძღვები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 ემო ფოცხვერიანში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამოძღვები, 3 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა; ქვემო ფოცხვერიანში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 უყმო აზნაური (ბოწიაშვილები), 10 გამოძღვები, 3 ბოგანო და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

676. ფუტრევი—ფუტრევაი—ალგეთში, მდ. ალგეთის და ლაკეის წყლების შუა, ერწოს დასავლ., ლაკეის აღმ.-ჩრდ. (რ—ფუტრეთი); სიით 640. იხს. 1591, 1713 წლ. (სიძვ. I—337, 303) მებატონე გოსტაშაბაშვილები, 1713 გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 3 კომლი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ქავთარაშვილი, ზაზუნაშვილები, გურჩელი და თაყაშვილი), 7 გამოძღვები და 1 ბოგანო ყმა.

677. ქაგარიანი—ქარგარიანი—ღბანისის ხეობაში, ვანის დასავლ., ჩინჩხურის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 256. იხსენიება 1738, 1792 წლ. (სიძვ. I—368, II—351). სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით ქაგარიანი ზურაბიშვილების სოფელი იყო. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზაალიშვილი, ზურაბიშვილი), 2 მემამულე (აზნ. ჩერქეზიშვილი), 6 უყმო აზნ. (ქაგარაშვილი) და 2 ბოგანო ყმა.

678. ქაიხოსროს თათრები—ღბანისში—ქციის ხეობაში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწერით მოთავსებულია „ღდაბლში“ (იხ. გვ. 176). 1721 წლ. აღწ. ითვ-

ლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ჯაიხოს'რო), 4 გამოძლები და 4 აყრილი ყმა.

679. ქალაქლარი—ლაქი—ლაქლარი—ფადარ ალას ელის სოფელი. იხ ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. მას ქონდა იჯარით აღებული მიწა 9 თალარის სათესი (დასტ. პდ). ითვლებოდა 1 თაბუნი, 12 კომლი ელი (იქვე ნდ).

680. ქარატაკი—ქარატაკი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ყალამშიანის ჩრდ., ბოსლების სამხრ. (რ); სიით 300. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, 1707 და 1733 წ. სიგ. (სიძვ. II—174, 326) მებატონეები ყაფლანიშვილებია. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეეწერა ქარატაკს, ძველ დბანისს და ავენჯუქს 1 ძროხა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ქარატაკში (გვ. 180) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამოძლები და 1 აყრილი ყმა.

681. ქართული სოფელი—(1721 წლ. აღწ. ქართველი სოფელი, რაჟ შეტლომაა, იხ. § 60); სომხითში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 268) ითვლებოდა 1 მებატონე (დავითი), 2 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

682. ქარის სოფელი—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 251) ითვლებოდა 1 მებატონე (აღიყულიხანი—იესე ბატონიშვილი), 5 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

(682-ა. ქაფანაქი—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი; ითვლებოდა:

- 1) აჯი ალიას 1 თაბუნი, 14 კომლი ელი (დასტ. ნდ).
- 2) აჯი მამადას 1 თაბუნი, 18 კომლი ელი (იქვე).
- 3) აჯი შეფიას 1 თაბუნი, 45 კომლი ელი ფარხანი (იქვე, ნე).
- 4) ფათას 1 თაბუნი, 68 კომლი ელი (იქვე, ნდ).
- 5) ფათას 1 თაბუნი, ზარგრებისა, მკომლი (იქვე).
- 6) ჯაფარას 1 თაბუნი, 44 კომლი (იქვე).

683. ქაცაბანი—ალგეთში (იხ. § 58), მარაბდას მეზობლად. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი მარაბდა ქაცაბანით (სიძვ. I—305). 1692/700 წ. მებატონეები გერმანოზისშვილები (იქვე II—159).

684. ქედის ეკლესია—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხენა მხარეზე, მისხანას დასავლ. (რ—ტაშირში, რაჟ შეტლომაა იხ. § 50); სიით 335 ლოქში. ჯავახ. რუკაზე დბანისის ხეობაში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ქედის ეკლესია. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე და 10 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა დბანისის ხეობაში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (ივერელი, ღურგალი ზურაბ), 8 გამოძლები, 1 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

685. ქედის სოფელი—თრიალეთში, ერჯევანის მთის სამხრ., ლიპის აღმ., გოგათვერდის დასავლ. (რ); სიით 500.

686. ქეთილაშენი—გდალაშენი—ტაშირში (იხ. § 50), ხანძორის აღმ., ურუტის სამხრ. (რ); სიით 341. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ქეთილაშენი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წ. აღწ. ლოქში, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამოძლები და 3 აყრილი ყმა.

687. ქელუთი—ქელუ—ტაშირში, პალუიას აღმ., დოლბანდის ჩრდ. (რ); სიით 137.

688. ქერემდარა—ქერანდა—ქერანდენი—ქვენადარი—დბანისის-ხეობაში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 193). 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილის ნახევარი ქერანდენი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (კობიაშვილები) და 3 გამომლეები ყმა. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომლეები და 5 აყრილი ყმა.

(689, 690. ქეშალუ ყოჯასი—სომხითში ელის სოფელი დურღაია მორასანის მეზობლად, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი (1930 წ. აღმ. დაყ. გვ. 39). ითვლებოდა ყოჯას 2 თაბუნი, 24 კომლი გამომლეები ელი (დასტ. ნდ) და 20 კომლი ელი თარხანი (იქვე ნე).

691. ქვაბევანი—ქობევანი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის სადინის და ბაკრანის დასავლ., ჯანდიდის აღმ. (რ); სიით 302. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილის ნახევარი ქვაბევანი 16 კომლით და საუხუცესო. იხს. მე XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში და 1707 წ. (სიძე. II—174), მებატონე ყაფლანიშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომლეები და 2 აყრილი ყმა.

692. ქვათეთრისი—ყარაბულაღში, სხალნარის დასავლ., დიდი გომარეთის აღმ. (რ); სიით 427. იხსენიებიან მებატონეები: გოსტაშაბაშვილი 1688 წ. (სიძე. I—345), ზაზუნაშვილი 1720, 1736 წლ. (აქვე I—71, II—346) თაყაშვილი 1732 წ. (იქვე II—323), ყაფლანიშვილები 1732, 1736 წლ. (იქვე I—71, II—23, 346). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (თაყაშვილი) და 1 გამომლეები ყმა.

693. ქვეში—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, რატევანის დასავლ., ჯავშნიანის აღმ. (რ); სიით 235. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბარათაშვილი, ზაალიშვილი, ზურაბიშვილი), 15 გამომლეები და 4 ბოჯანო ყმა.

694. ქვეში ძველი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარცხენა მხარეზე, შემდინარე წყლის შესართავთან, ძეძენარიანის სამხრ., ქვეშის ჩრდილ. (რ); სიით 237. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (იარალაშვილები, ყარაბულაბიშვილი), 5 გამომლეები და 4 ბოჯანო ყმა. გეოგრ. (გვ. 152) იქვე იყო ციხე. იხს. 1433—1792 წლ. (ისტ. სბ. II გვ. 4, სიძე. II—30, I—49, 248). ქვეში აბულსატარიძეების საპატრიო და აშენებული სოფელი ყოფილა, აგარიანების აუოხრებიანთ. 1433 წ. ითვლებოდა ნასოფლარად, 1468 წ. ებოძა ზაქარია ჯავახიშვილის ძველთაგანვე თამარ მეფის და სხვა მეფეთაგან ნაწყალობევი სომხითის, (ეს შეეცდომა, რადგან ქვეში დბანისის ხეობაში იყო და არა სომხითში) სამკვიდრო ქვეში. აბდულ ბეგის დროს გ. ლარაძე ქვეშის ციხეში დარჩენილა 40 კაცი და თეიმურაზის და ერეკლეს მხარე დაუკავს (სიძე. I—248).

695. ქვიტყირის ლილო—მტკვრის გაღმა მხარეს, თბილელის ლილოს აღმ.—ჩრდ. (რ); სიით 5 ლილოთა შორის 677—681. ედვა ყენის საფეშქაშო 6 მინალთუნი (დასტ. სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 1 მემამულე (წინამძღვარი), 7 გამომლეები და 1 ბოჯანო ყმა.

696. ქოთიში — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ღურნუჯის აღმ., ლოლოვნას დასავლ. (რ); სიით 552. იხს. 159A—1789 წ. (სიძვ. I—337, 303, 106, 160, 165, 169, 399). 1591 წ. (სიძვ. I—337) ნასოფლარი, მებატონეები ბარათაშვილები-გოსტაშაბაშვილები. 1779—1789 წ. გოსტაშაბაშვილებს საზღვარზე ედავება ყაფლანიშვილი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყაფლათ 5 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 2 გამომღებები და 1 ბოგანო ყმა.

697. ქოლაგირი — ქალაგირი — ქციის ხეობაში, ელის სოფელი არუხლოს აღმ. (თან. რ ყოლაგირი). 1696 წ. ქოლაგირის და ნახიდურის მოურაობა ებოძა პაპუა ორბელიშვილს (სიძვ. II—220). დარეჯან დედოფლის სიტყვით ქოლაგირი ასი წლის წინეთ ხარაბა იყო, მეფე ერეკლემ ვის არ უბოძა, აშენება ვერ შესძლეს, შერე დარეჯანს უბოძა, მან უცხოეთიდან ხალხი მოიყვანა, 55 კომლი დაასახლა (იქვე III—311/1801). ვახუანგ მეფის დროს ითვლებოდა 1 თაბუნი, 24 კოვლი ელი (დასტ. ნდ). იხ. ელი ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

(698. ქლასლუ — მტკერის გაღმა (1930 წ. აღმ. დაყ. გვ. 60), ელის სოფელი ოთარ მდივნისა, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 6 კომლი ელი (დასტ. ნდ). იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

699. ქლახაპერი — დბანისში — ქციის ხეობაში — ყარაბულაღში — სოხითში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 231) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 2 გამომღებები ყმა.

700. ქურთ ყალა — ყურთ ყალა — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ალტაშას სამხრ., აიდარბეგის დასავლ. (რ); სიით 128. ქურთყალა აშენებული (თუ აუშენებელი?) სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო აზიზ ოღლი მამადას შვილისა (დასტ. კვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნახარაი.

701. ქურჩათუბანი — თრიალეთში, კარწახის მარჯვენა მხარეზე, თალას დასავლ., კარუკულწართის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 469. ჯავახ. რუკით ყარაბულაღში. ამას უნდა ეხებოდეს 1543 წ. სიგ. (სიძვ. I—305), რომლითაც იგი ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს და სადაც იგი იწოდება ნასოფლარ ქურჩათონსტრად.

702. ქუჯაეთი — ქციის ხეობაში, ატამეთის აღმ., კლდისის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 418. 1543 წ. (სიძვ. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი ქუჯაეთი.

703. ქცია — ქციის ხეობაში, ზურტაკეტის და მდ. ქციის შესართავთან, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე. (რ); სიით 368. იხსენიება 1727 წ. ქციელი დეკანოზი (სიძვ. I—247). გეოგრ. (გვ. 164) ითვლებოდა დაბად. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ქაეთარაშვილები), 1 მემამულე (ეკლესია), 17 გამომღებები და 1 ბოგანო ყმა.

704. ქცილა — ქარ ზილა — ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ანდრიას აღმ., თავმრგვალას დასავლ. (რ); სიით 350. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი კრცხილა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საღალაპოდ ქცილას და ბალახაურს შეაწერეს 1 ძროხა (სიძვ. II—174). 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი.

705, 706. ლაშიში—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, წაკეგელის (კოტრაწაგეის) აღმ., გელდიგილანის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 332, 333.

707. ღარღლუფი—გარჯლოფი—ალგეთში, ზრბითის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. დვალთას აღმ. (რ); სიით 613.

708. ღვევი—სკვირეთში, ვერეს მარცხენა მხარეზე, ვერეს და გელისყარის ხეებს შუა, ვანათის აღმ. (რ); სიით 669. 1696 წ. უბრუნებენ აჰლან მეთრისა-შერლს ღვევის გლეხებს, რომელიც მეფე ერეკლეს „ორიანობის“ დროს წაურთმევია და თულაშვილებისათვის მიუცია (სიძე. II—140). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (თულაშვილები), 5 გამომღები, 5 ბოგანო და 1 ამოწვეტილი ყმა.

709. ღვინჭრობი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, სარვანის დასავლ., მარაბდას აღმ. (რ); სიით 558.

709-ა. ღვინჭრობი—ელის სოფ. ალგეთში. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი, სიით 551-ის წინ, ითვლებოდა 4 ობა.

710. ღოლოვნა—ზემო ღოლოვნა—ღვალოვნა—ალგეთში, ღოლოვნის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბაგრანეთის აღმ.-ჩრდ., მაძის დაბის სამხრ. (რ); სიით 627. იხსენიება 1580, 1635 წლ. (ისტ. სბ. III და IV) მებატონე ტფილელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 3 უემო აზნ. და 12 გამომღები ყმა. ამ ღოლოვნას ვუწოდეთ „ზემო“, რადგან იყო „ქვემო ღოლოვნა“ (იხ. ქვემო)

711. ღოლოვნა—ქვემო ღოლოვნა—ალგეთში, ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ქოთიშის აღმ., მარნეულის დასავლ. (რ); სიით 560. იხსენიება 1591—1789 წ. (სიძე. I—337, 343, 134, 136, 303, 390, 90, 155, 156, 394, 157, 165, 341, 372, 397, 398, 169, 399), მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1591 ებოძა ივანე ბარათაშვილს ნასოფლარი ღოლოვნა. 1659 წ. პაპუნა გოსტაშაბაშვილს უბრუნებენ მის სამკვიდრო ღოლოვნას, რომლის ნახევარი კოტახნით დაეკირა ყორხმაზაშვილს. 1706 წ. ესამზღვრება მარნეულს—1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 აზნ. (არეშიშვილი), 26 ყმა. 1779—1789 წლ. გოსტაშაბაშვილებს ედავება საზღვარზე ყაფლანიშვილი, ესამზღვრება ქოთიშს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 9 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

712. ღომელაური—მტკერის გაღმა მხარეს, ნავთლულის დასავლ.-ჩრდ. ტფილისის აღმ. სამხრ. (რ); სიით 682-ის შემდეგ.

713. ღორისთავი—ღორიეთი—ალგეთში, გუდარეხის ხევის მარცხენა მხარეზე, საძელისის დასავლ., გუდარეხის ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 619. იხსენიება 1543—1697 წლ., მებატონეებად ნაჩვენებია: 1543—1670 წლ. (სიძე. I—305, 310) გერმანოზისშვილები, 1643 წ. (იქვე II—47) სააკაძეები, ნასოფლარი ღორიეთი. 1653 (იქვე I—313) ესამზღვრება გუდარეხს, 1699 წ. სიგ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) მდებარეობს „ალგეთის გაღმა“. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ჩხეიძე) და 8 გამომღები ყმა. ღორიეთი უნდა იყოს ღორისთავი გუდარეხისა, რადგან მოთავსებულია 1543 წლ. სიგ. გუდარეხთან.

714. ღორისთავი—ღბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ისპიანის ჩრდ., საბერეთის დასავლ. (რ); სიით 228. იხს. 1678—1706 წლ. მე-ბატონებელ ნაჩვენებია: ყაფლანიშვილები 1678—1706 წლ. (სიძე. I—49, 57, 60, II—170, 168), ბარათაშვილები 1689/1696 (იქვე I—57), თამაზაშვილი 1706 (იქვე II—17A). 1704 წ. უბრუნებენ სულხან ორბელიშვილს მისი დედის მზითვით ნაყიდ ჯალდამას და ღორისთავს, რომელიც მეფე ერეკლეს წაურთმევია. 1700 წლ. სიგ. (I—360) ესამზღვრება სოფ. ვანს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა. 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 1 მემამულე (აზნ. ჩიკოძე) და 2 გამომღები ყმა.

715. ღოუბანი—ღანიბანი—ალგეთში, ღოუბნის ხევის მარცხენა მხარეზე, ტაგანგეთის ჩრდ.-დასავლ. (რ); სიით 585. იხს. 1552—1736 (ისტ. სბ. III, სიძე. I—110, 84) მებატონეები: მაცხოვრის ეკლესია (1552 წ.)—ღანიბანი „ალგეთის გაღმა“, რაც შეცდომაა, თუ გეზი რფილისიდანაა აღებული, ზერხუელიძე (1622). 1736 წ. იხსენიება მღვდელი 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (სოლოლაშვილები), 2 მემამულე (აზნ. ქრისტესიაშვილები), 1 უყმო აზნ., 29 გამომღები და 13 ბოჯანო ყმა.

716, 717. ყადრიყული—ღადრიყული—ღბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, სევაგელცის აღმ.-ჩრდ., მიჯას და ავენჯუკის დასავლ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი ღადრიყული); სიით 291, 292. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილის ნახევარი ყადრიყული (საისტ. მ. 1924 წ. 1). და ავენხევი შითი და ველით. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საღაპოდ მიჯას და ყადრიყულს შეაწერეს 1 ძროხა (სიძე. II—174). 1701, 11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ზარასპაშვილი) და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა (ყადრიყულში) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (ზარასპაშვილები), 3 გამომღები, 3 ბოჯანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

718, 719. ყაზან გუნბათი—ყაზანჩი—სოფითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ახტალას სამხრ., კოკეანის ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით ორი სოფელი 6, 7 ყაზანჩი.

720. ყაზანჩი—ყაიყულში. ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, ხატის სოფლის ჩრდ., ხოსიას სოფლის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 191. გეოგრ. ყაზანჩი მკირე ქალაქია (გვ. 150); დასტ. (ს) სახასო სოფელი, სამოურაო ბესპაზ საგინაშვილისა.

721. ყაზანჩი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი ითვლებოდა 1 თაბუნი, 25 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

721-ა. ყაზანჩის სოფელი—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო ფირმაბადასშვილისა. (დასტ. ს). იხ. § 42.

722. ყათირლუ—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, იქის დასავლ.-ჩრდ., ველათას აღმ. (რ); სიით 125 აწენებული სოფელი აიდარბევას ხეობაში სამოურაო გივი მდიუნისა (დასტ. კი). ედვა ყენის საფეშქაშო 6 მინალთუნი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 15 გამომღები და 3 ბოჯანო ყმა.

723, 724. ქალაქშიანი—ყალაშალაშიანი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტნუსის დასავლ., ტამალიას აღმ. (რ); სიით ორი სოფელი 279, 280. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები, 1 ბოგანო, 4 აყრილი და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

724-ა. ყალაჩის სოფელი—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო მამუ-
დასი (დასტ. ს). იხ. § 42.

(725. ყაშარლუ—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. აბარია მდივანბეგს, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 10 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

726. ყაშიში—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, ყირბულა-
ლის დასავლ.: ჩრდ., მოლა ყასუმას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 140. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყაშიში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფ-
ლანიშვილები), 7 გამომღები და 7 აყრილი ყმა.

727. ყაშიში მეორე—ზემო—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, აზატქალაქის აღმ., დოლბანდის დასავლ. (რ); სიით 141. ჯავ. რუკ. ყაშიში ერ-
თი სოფელია ყირბულალის ჩრდ., წითელი ეკლესიის დასავლ., ქუქას სამხრ. იხსენიება მე-
XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, 1701/11 წლ. აღწ. ით-
ვლებოდა ზემო ყაშიშში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 4 გამომღე-
ბი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა მეორე ყაშიშში 7 გამომღები და 6 აყ-
რილი ყმა. მეორე ყაშიშში ჩავთვალეთ ზემო ყაშიშათ, თუმცა ამისი უთუო საბუთი
არაა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი შე-
შოდგომაზედ კომლი 6“.

727-ა. ყარაბულაღი—ყარაბულაღში, საფიქლის წყალის ორივე მხარეზე,
ვართევანას აღმ.-სამხრ., მუხრანას ჩრდ.-დასავლ. (რ--სამი სოფელი); სიით 461
462. ჯავახ. რუკ. არყნალის ხევის მარცხენა მხარეზე. ყარაბულაღი გეოგრ. (გვ.
156) იხსენიება, როგორც დაბა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 სოფელი
ყარაბულაღი—1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა), 2 მემამულე (გურგენ-
აშვილები) და 10 გამომღები ყმა, ქვემო ყარაბულაღი—1 მებატონე
(ყაფლანიშვილი მამუკა) და 7 გამომღები ყმა, ზემო ყარაბულაღი—
(ყარბილი ადგილი).

1721 წლ. აღწ. ყარაბულაღში (გვ. 200, 204) სამი სოფელი, ითვლებოდა:

728. ზემო ყარაბულაღში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გა-
მომღები და 8 აყრილი ყმა.

729. ქვემო ყარაბულაღში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გა-
მომღები და 7 აყრილი ყმა.

730. სასახლის ყარაბულაღში (იხ. § 56). 1 მებატონე (ყაფლა-
ნიშვილები), 2 გამომღები და 6 აყრილი ყმა.

საფიქრებელია 1701/11 წლ. აღწ. ყარაბულაღი, სადაც 10 გამომღები
ყმა იყო და 1721 წლ. აღწ. სასახლის ყარაბულაღი, სადაც 2 გამომღებო და 6
აყრილი ყმა იყო, ერთი და იგივე იყო.

731. ყარაბულაღი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარჯვენა მხარეზე, ლორეს დასავლ., წარუქას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 176.

732. ყარა დემურჩი—ელის სოფელი (ახ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი) მოლა ხანევერდასი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 21 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

733. ყარა სოფელი—სომხითში. (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 251) ითვლებოდა 1 მებატონე (ალიყულიხანი—იესე ბატონიშვილი), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

334. ყარა ქილისა—ყარაქილისა—ყარაქალიხა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ხუცის სოფლის აღმ., აზბულახის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 172. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყარა ქილისა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა), 2 მემამულე და 32 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 10 გამომღები, 6 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში ნათქვამია: „აქვე აყრილი კომლი (ვ. შეცდომაა, უნდა იყოს ეს) ცხრა შარშანს წინ და თერთმეტი ახლა აყრილა“, სულ გამოდის 20.

735. ყარა ქილისა პატარა—ტაშირში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 217) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 10 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“

736. ყარაყალა—ყარაფალა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ოთურ ბულახის აღმ., ბოცხორის დასავლ. (რ); სიით 127. ყარაყალა ქვეითი აშენებული (თუ აუშენებელი?) სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო იესესი (დასტ. კვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე). ნაობარი ნასოფლარი.

736-ა. ყაჯილუხი—ყაჯილუხი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მანაკერტის დასავლ., ავენჯუკის აღმ.-ჩრდ. (რ—ერთი სოფელი); სიით 283. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ორი სოფელი: ყაჯილუხი, სადაც ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა და ზემო ყაჯილუხი, სადაც ითვლებოდა 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. სამი სოფელი:

737. ზემო ყაჯილუხი—1701/11 წლ. აღწერაში ყულიჯანი (რაც შეცდომაა, იხ. § 60), 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 6 აყრილი ყმა.

738. ყაჯილუხი მესამე—(იხ. § 56), 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები/და 2 აყრილი ყმა.

739. ქვემო ყაჯილუხი—1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 5 აყრილი ყმა. 1701/11 წლ. ყაჯილუხს რომელი შეეფერება 1721 წლ. აღწ. ქვემო თუ მესამე ყაჯილუხი, გამოურკვეველია.

740. ყიზილ ზიარათი—ყიზილ ყიარათი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, იჩის დასავლ.-სამხრ., აჩას ჩრდ. (რ); სიით 122. აშენებული სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო გივი მდივნის (დასტ. კვ).

ე. ვა ყენის საფეშქაშო 2 მიწათუნი (იქვე, სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მება ზონე (მეფე). 13 გამოძღები და 2 ბოჯანო ყმა.

741. ყირხბულაღი—ყირხულაღი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ოაჟრბულაღის დასავლ., ყამიშის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 134. აშენებული (თუ აუშენებელი?) სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო ოთარ ზღინისა (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 2 გამოძღები და 1 ბოჯანო ყმა.

742. ყოშლარი—ყოშლაღი—მოლა ყოშლარი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, თავგამარას დასავლ., საბერეთის აღმ. (რ); სიით 225. 1800/10 წ. მებატონე ბარათაშვილი (სიძე. II—504), რომელსაც უახლებს ნასყიდობის წიგნს რჩეულიძე, დარეჯან დედოფლის სიტყვით ჰატარა სოფელი მოლა ყოშლარი აშენებულია მის მიერ და დასახლებული 6 კომლით. (იხ. 1801 წლ. სიგ. იქვე III—311). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (სეიმონ ბატონიშვილი და ყაფლანიშვილები-გიორგიშვილები), 3 მემამულე (ახნ. რჩეულიშვილები), 11 გამოძღები და ბოჯანო ყმა.

743. ყორანთა—ყუარანთა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, დისველის სამხრ., რატეჯანის აღმ. (რ); სიით 220. გეოგრ. (გვ. 152) იქ იყო ატოცის ეკლესია წმ. გიორგის ჯვრითა. 1447/59, 1466/72 წლ. (ისტ. სბ. III) ქაჩიბაიძეები სწირავენ მცხეთის ეკლესიას სომხითის სოფ. ყორანთას (შეკლოშაა—ყორანთა დბანისის ხეობაში იყო და არა სომხითში); 1529 წ. (იქვე IV) აბაშიშვილი უახლებს მცხეთის ეკლესიას სოფ. ყორანთას, რომელიც ამოწყვეტილიყო. 1687 წ. (იქვე) ნიკოლოზ ამილახორი კათალიკოზი აშენებს ყორანთაში კარგ მარანს.

744, 745. ყორყორა—ყაიყულში, გოლის სოფლების აღმ., ოქსუზის აღმ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 199, 200. (დასტ. ს) სახასო აუშენებელი ნასოფლარი.

746. ყოშა გერმა—ხოშა გერმა—ალგეთში, ობის ციხის აღმ., ღვინჯრობის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით ხოშა გერმა 559. 1688 წ. ებოძა იესე გარმანოზისშვილს თრიალეთის ახალქალაქის, ტამაღის და ყოშა გერმის მოურაობა (სიძე. I—423).

747. ყოშა ქიღისა—ყაშა ქიღისა—(იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 210). დარეჯან დედოფლის სიტყვით ეს სოფელი მას უბოძა მეფე ერეკლემ, შან უცხო ქვეყნიდან 62 კომლი თათარი მოიყვანა და იქ დაასახლა (იხ. 1801 წლ. სიგ.—სიძე. III—311). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 2 მემამულე (ხანდამაშვილი) და 27 გამოძღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამოძღები, 3 ბოჯანო და 16 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ათი ახალი, ექვსი შემოდგომაზე“.

747-ა. ყოჯახ ეღის 2 თაბუნი, იხ. ქეშალუ.

748. ყუღრო—სომხითში, მანხუტის ხევის ორ ტოტ შუა, სოფ. გორუმის ჩრდ., მანხუტის სამხრ. (რ); სიით 53. 1651 წ. სიგ. ყუღრო სომხითის სოფელია, წინეთ ოხერი, აშენებული ეჯიბიშვილის მიერ (სიძე. III—2). 1721 წლ.

აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (თუშულიშვილები, შირაზაშვილები), 8 გამომღებო და 3 ბოგანო ყმა.

748-ა. ყულარები—სომხითში, შულავერის ხევის ორივე მხარეზე, მის და მდ. ქციის შესართავთან (რ); სიით 20 წინ—6 ობა. გოგორ. იხსენიება ყულარების მხარე (გვ. 142). ამას უნდა გულისხმობდეს ლახჩბრების მოსახლეობა შულავერის ბოლოს (დასტ. პდ), რომელიც საფიქრებელია შედიოდნენ მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელში (დასტ. ნდ), იხ. § 45 და III ნაწილი.

749. ყურის ხევი—ქციის ხეობაში, კლდეისის ხევის მარცხენა მხარეზე, მოდიმნახის აღმ. (რ); სიით 416. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნახევარი ყურის ხევი (სიძე. I—305).

749-ა. ყურუჩაი—ყაიყულში, სახასო სოფელი სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილის (დასტ. ს). იხ. § 42.

750. ყუჯურ ოღლის—ელი თარხანის თაბუნი, იხ. სარუსაპუნჩი.

751. შავგომი—შავგოში—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, კრკონის დასავლ-ჩრდ., ვანის სამხრ. (რ); სიით 259. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს შავ გომი (შავგოში) 5 კომლით (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამაშვილები და შერბადინაშვილი), 2 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

752. შაველა ფარეშის—ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 20 კომლი თარხანი (დასტ. ნე).

753. შავთა—შავნა—სეკირეთში, ვერეს და გელასყარის ხევის შუა, ვანათის დასავლ-ჩრდ. (რ); სიით 673. ლალა ფაშის დროს არღაზიანისშვილები (ყორღანაშვილების წინაპრები) ხიზნად მოსულან და მეფე სეიფონისგან უშვილიათ შავნი (1635 წლ. გუჯარი, ისტ. სბ. IV). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ორღანაშვილი), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

754. შავი საყდარი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აღზიბეუქის დასავლ-ჩრდ. შიშტეფას აღმ. (რ); სიით 159. 1536-წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილს შავი საყდარი. 1701/11 წლ. აღწერით (იხ. § 53) ითვლებოდა 1 მებატონე (პაპუა ყაფლანიშვილი) და 29 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 213) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 12 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია. „აყრილი ახალი“.

755. 756. შავი საყდარი—დბანისის ხეობაში, (§ 53). 1701, 11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ლუარსაბ ყაფლანიშვილი), 1 შემამულე (ღრეჯლი) და 17 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი. ერთში (გვ. 187) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამომღები, 6 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა; მეორეში (გვ. 195) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ოხერი ყოფილა.

757. შავრობის ლილო—შავრობი—მტკვრის გაღმა მხარეს, ნაღლა ლლოს სამხრ., ბაკრატის ლილოს აღმ. (რ); სიით 5 ლილოში 677—681. 1722

წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 15 გამოძღვნი და 2 ბოგანო ყმა.

758. შათიკას სოფელი—შათიკასი—სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, კარმიჭარის ჩრდ., ნუგზარის სოფლ. აღმ.(რ); სიით 22. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 4 მემამულე აზნ., 5 უყმო აზნ. (ალაჯანაშვილები, ხუციშვილი), 8 გამოძღვნი და 5 ბოგანო ყმა.

759. შაინის სოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, შაქარას სოფლის აღმ., მათიშის დასავლ. (რ); სიით 93.

760. შამანაძე ოფლი ახვერდას—ელის თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 20 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე).

761. შამიჩანა—შამიანი—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარჯვენა მხარეზე, შიბიშვილას ჩრდ., ქრკონის სამხრ. (რ); სიით 264. სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით შამიანი ზურაბიშვილების სოფელი იყო (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძე. I—368).

762. შამიჩანას სოფელი—შერმაჯანას სოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ლურჯი ვანქის და კირაკოზას სოფლ. აღმ., უნდუშის დასავლ. (რ); სიით 89. 1697 წ. გივი მდივანი ყიდულობს სომხითის მელიქის ქამარბეგიშვილისაგან შამიჩანას ნასოფლარს საზღვარებში: კირაკოზას სოფ., ლურჯი ვანქი, ჩიტალა და ბერდიკი (სიძე. II—91). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მანუჩარი), 1 უყმო აზნ. (ჯომარდიძე), 3 გამოძღვნი და 3 სყრილი ყმა.

763. შანაჯარას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ფანოსას სოფ. აღმ., მირის სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 180. სახასო სოფელი ყაიყულში, სამოურაო სარდლიშვილის რამაზასი (დასტ. ს).

764. შანაშვილის ბეჟანას—დაბნეული ელის თაბუნი, იხ. დაბნეული ელი.

765. შანში სოფელი—სომხითში (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 270). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (აზნ. შანშიაშვილები), 3 გამოძღვნი და 1 ბოგანო.

766. შაორი—თრიალეთში, ფანავარის ტბის ჩრდ.-დასავლ., ბარძიმის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 551-ის შემდეგ.

767. შარაბეთი—ალგეთში, საყავრის და მეთევის ხეობებს შუა, სოფ. საყავრის აღმ., ქვ.-ოდისის დასავლ. (რ); სიით 659.

768. შარაფადინას—ელის თაბუნი. იხ. დემურჩი ასანლუ.

769. შარაფადინას—მტკვრის გაღმა, ხუნანის აღმ.-სამხრ. (რ. კახეთისა) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე),

770. შარქარი—ალგეთის—ქციის—დბანისის ხეობები (იხ. § 57). ედვა გამოღმა ნახიდურის სადგომოლო სამეზარეოს მკა და ლეწვა (სადედ. დასტ. კგ). ეს შარქარი არ უნდა იყოს სომხითის შაქარას სოფელი, რადგან ეს უკანასკნელი მეტად დაშორებულია გამოღმა ნახიდურიდან.

771. შაკარახ სოფელი—შარქაბი—სომხეთში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, შინის სოფლ. დასავლ., წყლამის სოფდ. აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 92 იხს. 1778 წ. (სიძე. III—188) მემატონე ელიარაშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა შარქარაში 1 მემატონე (დედოფალი), 5 მემამულე (აზნ. ელიარაშვილები), 20 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

772, 773, 774. შესაყარი—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, წითელი საყდრის აღმ.-სამხრ., ლიპის დასავლ. (რ—სამი სოფელი); სიით 438, 439, 440. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ერთი სოფელი, ითვლებოდა 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: შესაყარი, ითვლებოდა 1 მემატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. ველუაშვილი), 8 გამომღები, 1 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა; პატარა შესაყარი: ითვლებოდა 1 მემატონე (ყაფლანიშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

774-ა. შეუყერის—ყაიყულში სოფელი სახასო, სამოურაო აზიზან შვილი—სა (დასტ. ს). იხ. § 42.

775. შიბიშველა—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ერგენტალას ჩრდ., შამირანის სამხრ. (რ); სიით 266. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემატონე (ყაფლანიშვილი თამაზი), 8 გამომღები, 6 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

776. შიდაკარი—ტაშირში, ლორის რაიონში (იხ. § 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ახატის ჩრდ., აქორის აღმ.-სამხრ. (რ);

777. შინხერი—დბანისის ხეობაში—ტაშირში, (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემატონე (ყაფლანიშვილი მამუჯა) და 3 გამომღები ყმა.

778. შინდისი—ალგეთში, სოლოლაკის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ტაბახმელას აღმ.-ჩრდ., წავკისის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 597. 1695 წ. (ისტ. სბ. IV) მეფე ვრეკლე უახლესს მცხეთის ეკლესიას კრწანისის და ტაბახმელას შუა შინდისს. 1701 წ. (სიძე. II—397) მეფე ერეკლე უახლესს შიოშ სოლოლაშვილს შინდისსა და ტაბახმელაში გლეხებს და მამულს. ეხება თუ არა ამ შინდისს 1558 წ. გუჯარი (ისტ. სბ. III) და 1774 წ. სიგ. (სიძე. III—227), გამოურკვეველია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მემატონე (სოლოლაშვილები, ზუბიტაშვილი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

779, 780. შინდლარი—შინდლარი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მანაკერტის ჩრდ., სამაგარას დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 307, 308. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ქვემო შინდლარი. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1634/58 წ. (სიძე. II—96) დავა ყაფლან ბარათაშვილილისა პაპუნა და პაატა ბარათაშვილებთან; 1706 წ. (იქვე II—314) ბატონი ანახანუმიშ საუფლისწულო სოფელი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე, 35 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ყარაბულალში (გვ. 205, რაც შეცდომაა, იხ. § 11), ითვლებოდა ორი სოფელი, 1 მემატონე (ყაფლანიშვილები), 23 გამომღები და 10 აყრილი ყმა.

781. შიშტეფა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ფარჩუხ-ლეს აღმ.-ჩრდ., აღზაბეუქის დასავლ. (რ); სიით 163. იხსენიება მე XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). მიესაჯა ყაფლან ყაფლანიშვილს ტაშირის სოფელი შიშტეფა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 13 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

782. შიხაას ელის თაბუნი—დაბნეული ელის თაბუნი. იხ. დაბნეული ელი.

783. შუნბუნი—შმბუნი—დბანიის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, გუგუთის აღმ., თარაქაშენის დასავლ. (რ); შუნბუნი სიით 322. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 190) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები და 2 ბოჯანო და 1 აყრილი ყმა.

784. შორი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, შუა ბოლნისის ჭაბაულ.-ჩრდ., თალას დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 81. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იარალაშვილი გიორგი) და 5 გამომღები ყმა. ეს ცნობა მიეკუთვნეთ სომხითის შორს, თუშცა ამისი მტკიცე საფუძველი არ გვაქვს.

785. შოშილეთი—ქციის ხეობაში, ზურტაქეტის მარჯვენა მხარეზე, ჯაბარყალას აღმ., სოფ. აბანოს დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 365. იხს. 1704—1726 წ. (სიძვ. II—167, 183, 281) მებატონეები საბა სულხან ყაფლანიშვილი, მისი მამა და ძმები, რომლებმაც მიუტოვა ეს სოფელი ჯილდოდ მეფე გიორგის-შანაფაზხანას. 1726 წ. მეფე ვახტანგი უმკვიდრებს და უთარხნებს გიორგის და თამაზას შვილებს კარგარეთლებს სოფ. შოშილეთს, რომელიც მისთვის მიუტოვა საბა ყაფლანიშვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 1 უქო აზნ. (კარგარეთელი თამაზა), 6 გამომღები და 2 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში 2 აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი ილაძისა და აყრილი პაპუასი“.

786. შუა სოფელი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე; ბარეთის ტბის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 507.

787. შულავერი—ყარაბულაღში, ზურტაქეტის მარჯვენა მხარეზე, ლიპის დასავლ.-სამხრ., კატავეთის აღმ. ჩრდ. (რ); სიით 456. იხსენიება 1707 წ. (სიძვ. II—174) მებატონე ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ყაითმაზაშვილი) და 11 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ყარაბულაღის შულავერში (გვ. 2-0) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილი), 3 გამომღები, 1 ბოჯანო და 6 აყრილი ყმა.

788. შულავერი—სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, თეთრი სოფლის დასავლ.-ჩრდ., კატავეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 21. გეოგრ. (გვ. 144) დიდი დაბა, დიდი შენობები, მის ზევით ციხე. შულავერს და თეთრ სოფელს ედვა ყვეზის საფეშქაშო 3 თუმანი (დასტ. სკბ). შულავერის ბოლოს ითვლებოდა ლანჩაბრი ელი 12 კომლი და ითესებოდა 11¹/₂ თალარი ბრინჯი; 1651 წ. (სიძვ. III -2) მებატონე ეჯიბიშვილი. 1724 წ. (იქვე 1—139) შულავე-

რის მოურაობა მიეცა აპილდაბარ გოსტაშაბაშვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 2 მემაჟულე (მამასახლისი), 43 გამოძღვები და 9 ბოგანო ყმა.

789, 790. შმბუნი—შუმბუნი—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52), 1721 წლ. აღწ. „ლოქში“. ამ აღწ. ითვლებოდა ორი სოფელი, ერთი აყრილი იყო (გვ. 220), მეორეში (გვ. 223), 4 გამოძღვები, 1 ბოგანო, 7 აყრილი ყმა. მებატონე ორივეში (ყაფლანიშვილები). ყაფლანიშვილის ყმები დბანისის ხეობის შუმბუნში ცალკეა აღნიშნული (იხ. ზემოთ), ამიტომ აქ მოხსენებული სოფლები ცალკე უნდა ყოფილიყო ან დბანისის ხეობაშივე, ან ტაშირში. 1721 წლ. აღწ. ვარ.ში აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი სოფელი ახალი შუმბუნი“.

791. შუშელი—შუშელი—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, აღუმბრუს ჩრდ., შვეგომის სამხრ. (რ—შუშენი); სიით 262. შუშელი. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემაჟულე (ღრეული კაცია) და 8 გამოძღვები ყმა.

792. შუშელი—სომხითში (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 268). 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (დავითა), 4 გამოძღვები და 3 ბოგანო ყმა.

793. ჩალაბლუ—ალგეთში მტკერის პირას, ელის მოსახლეობა, ბაშინჯალის აღმ.-სამხრ., გულტაპას ჩრდ. (რ); სიით 552-ის წინ. სიით ითვლებოდა 1 ობა. დასტ. (ნდ ჰდ) იქ ითესებოდა 94 თალარი და 20 ჩანახი ბრინჯი, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 94 კომლი ელი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

794. ჩამქვრალა—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, კირკიტას აღმ.-ჩრდ., ნალიბის დასავლ. სამხრ. (რ); სიით 513.

795. ჩამქვრალა—ყარაბულალში, დიდ გომარეთის სამხრ., თოურაყალას აღმ. (რ); სიით 433.

796, 797. ჩარგამაშენი—ჩარგმეშენი—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 189). 1536 წ. ერკო იოთამ ზარათაშვილს ნახევარი ჩარგამაშენი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. (ჩმლგამაშენი) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 8 გამოძღვები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: ზემო ჩარგამაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილება) და 7 აყრილი ყმა, ქვემო ჩარგამაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამოძღვები და 1 ბოგანო ყმა.

798, 799. ჩარდახლუ—ჩარლახლუ—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, შავი საყდარის დასავლ., მწუნეთის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 161, 162. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 16 გამოძღვები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 11 გამოძღვები, 6 ბოგანო და 14 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ.ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

800. ჩაყლბუნე—სომხითში, შულაერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ბესტის სოფლის დასავლ.-სამხრ., ჯილიზას ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 38.

801. ჩახმახლო—ტაშირში (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 214); იხსენიება მე-**XVII** საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში; 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში სოფელზე ნათქვამია: „სულ აყრილი არის, ახლა აყრილა“.

802. ჩიკორიძის სოფელი—დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში—ყარაბულალში (იხ. § 53) 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ჩიკორიძე) და 3 გამომღები ყმა.

803. ჩინჩხუტი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, გორინჯუკის დასავლ.-სამხრ., სიქიშხანის ჩრდ. (რ); სიით 310. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილს ჩინჩხუტში ორი კოპლი ყმა. იხსენიება მე-**XVII** საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძე. II—174) ვახუშტი ყაფლანიშვილის საღაპოდ შეაწერეს 2 ცხვარი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მემამულე (დბანელი, აზნ. ხანდამაშვილები), 11 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (დბანელი, აზნ. ხანდამაშვილები), 2 უემო აზნ. (ხანდამაშვილები), 5 გამომღები 4 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

804. ჩიტალა—ჩიტალოში—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, თალას აღმ., ფირფუჯანის დასავლ. (რ); სიით 103. ჩიტალოში იხსენიება 1697 (სიძე. II—91), როგორც სომხითის სოფელი, მოსამზღვრე შამირზას სოფლისა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ციციშვილი, ყაფლანიშვილი მანუჩარ), 6 გამომღები, 1 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

805. ჩორთან—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ნადვალეთის დასავლ., წყლის ორმოს აღმ. (რ); სიით 117.

806. ჩორთან—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ბარდაძორის დასავლ. ჩრდ., შიდაკარის აღმ. (რ) სიით 11. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (იეგულაშვილები), 8 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. დასტ. (რკვ) იქ იყო ქორის ბუდე. რომელ ჩორთანს ეხება ეს ცნობები, გამოურკვეველია.

807. ჩოჩხობანი—შიჩჩოხობანი—ჩოჩხობანი—სომხითში, მამხუტის და ტალავერის ხეობებს შუა, ხოვარას სოფლ. აღმ., სოფ. ვასაკას სამხრ. (რ); სიით 59. 1651 წ. ღონდარ ეჯიბიშვილს მეფე უახლებს ნასოფლარ შიშხობანს (III—2). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (თუშმლიშვილები, მირზაშვილები) და 7 გამომღები ყმა.

808. ჩრდილის უბანი—თრიალეთში აბანოს ხევის საღინში, სარკინეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 479. იხსენიება 1719 წ. (სიძე. I—68), როგორც მესამზღვრე სოფ. მარიაშისა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (თუმანიშვილი მდივანი ოთარი, ბეგაშვილი), 7 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

809. ჩულუჩეთი—მტკვრის გაღმა მხარეს; სიით 673, დიდუბეს და ახალ სოფელ შუა (იხ § 55).

810. ჩხეკვი—ჩხეკი—ჩხეკვა—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ბოგვის ხევის პირდაპირ (რ); სიით 564. ჩხეკვა, რაც შეტდომა (იხ. § 60) იხს. 1671, 1756 (სიძე. I—316, 330) მებატონე გერმანოზისშვილები. სადედ. დასტ. (ს)

სადედოფლო-სოფელია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (საამი და ედრეშერი ბარათაშვილები), 3 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

811. ჩხიკეთა—ჩხიქეთა—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ბუქ-ლულეთის სამხრ., აბელიას აღმ. (რ); სიით 570. 1543 წ. ერგო ფარიშაბ ბარათაშვილს ნახევარი ჩხიკეთა და ბარგვისის ხევის ნასყიდი ზეარ (სიძე. I—305). იხსენიებიან მებატონეები: ყაფლანიშვილი სულხან და აფხაზი 1696 წ. (იქვე II—138), მანგლელი 1699 წ. (იქვე I—58). სააკაძე 1717 წ. (იქვე III—176), გოსტაშაბაშვილი 1733 წ. და 1725 (იქვე I—74, 75), საგინაშვილები 1733 წ. (იქვე I—79). იხსენიება მღვდელი, მამასახლისი (იქვე I—74, 75). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 13 მებატონე (მეფე, ქავთარაშვილი, საგინაშვილები, ყელ-გრძელი სააკაძე, აფხაზიშვილი, ყაფლანიშვილი ასლამაზ), 1 მემამულე (სამების ეკლესია), 1 უყმო აზნ. (ჯიმშიტაშვილი), 32 გამოძლები, 12 ბოგანო და 1 აყრი-ლი ყმა. გეოგრ. (გვ. 172) ჩხიკეთას სამხრ. სამების ეკლესია.

812. ციხანთა—წიხანთა—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, პა-ტივანის აღმ.-სამხრ., გულდარების ჩრდ. (რ); სიით 575.

813. ციხე ქვაბი—ყარაბულახში, ზურტაყეტის მარცხენა მხარეზე, ეგრი-სის სამხრ.-დასავლ., ჩამძვალას აღმ. (რ); სიით 443. იხსენიება მებატონეები: ფანიასვილები 1713 და 1735 წლ. (სიძე. II—266, 238), მერაბისშვილი 1713 წ. (იქვე II—266). ორბელიანი ელისბარი 1735 წ. (იქვე II—338).

814. ციხა—ალგეთში, ბოგვის ხევის, მარცხენა მხარეზე, წინეენახის სამ-ხრ.-აღმ. (რ); სიით 608. 1523 წ. ყორღანაშვილები ელდებოდენ ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ციხიას (ქორდ. ქრ. II—349). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდენ 13 მებატონე (შანავახანი, აზნ. ყორღანაშვილები, იეფანგულაშვილი), 1 მემამულე (აზნ. ყორღანაშვილი), 17 დანოუკიდებელი უყმო აზნაური (ყორღანაშვი-ლები, შაიკაშვილები), 12 გამოძლები და 9 ბოგანო ყმა.

815. ციხი სოფელი—სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, წერაქვის აღმ.-სამხრ., ჯანხოშის დასავლ. (რ); სიით 39. 1721 წლ. აღწ. ით-ვლებოდა 1 მებატონე (ჰუშა მესტოფა) და 3 გამოძლები ყმა.

816. ცოვრეთი—მცოვრეთი—ცხორეთი—ალგეთში, გულდარების ხევის მა-რჯვენა მხარეზე, სოფ. გულდარების აღმ., ღორისთავის სამხრ. (რ—ცხორეთი); სიით 620 ცხორეთი. იხსენიება 1536—1756 წლებში მებატონეები: 1536 წ. (საისტ. მ. 1724 წ. 1). იოთამ ბარათაშვილი, რომელსაც ერგო ნახევარი ცოვ-რეთი 15 კომლით და საუხუცესო, 1543—1756 წ. გერმანოზისშვილები (სიძე. I—305, 310, 313, 330, 416, 418, II—171 მძოვრეთი შეცდომით § 60); 1600 1612/59 წლ. (იქვე I—307, 308), როგორც მესამზღვრე სოფ. ხოპისისა; 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24), როგორც მღვდელი „ალგეთის გაღა“, 1543 (I—305), როგორც ნასოფლარი. 1643 წლ. წინეთ (I—418) გერმანოზისშვილებისათვის წაურთმევიათ, მეფე როსტომი უბრუნებს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მება-ტონე (გერმანოზისშვილები, ციციშვილი), 1 უყმო აზნ. 14 გამოძლები და 7 ბო-განო ყმა. დასტ. (სადედ. იზ.) ეღვა წინწყაროს სადედოფლო ხოდაბუნის შკა და ლეწვა. 1707 წ. სივ. (სიძე. II—171) ერთს ვარ-ში იხსენიება მცოვრეთი, მეორე-ში მძოვრეთი, რაც შეცდომაა, რადგან მცოვრეთი (იგივე ცოვრეთი) სხვა იყო

და მძოვრეთი სხვა ვახუშტის რუკაზე და სიაში ისინი ცალ-ცალკე სოფლებად არიან ნაჩვენები, აგრეთვე 1543 წლ. სიგ. (იქვე I—305), რომლითაც ფარიშატ ბარათაშვილს ერგო ცოვრეთი მთელი ნასოფლარი, მძოვრეთში კი მხოლოდ ერთი საკომლო.

817. ცორკუტი—ალგეთში—ქციის ხეობაში იხ. § 54. 1756 წ. (სიძვ. I—330) მებატონეები გერმანოზისშვილები. ეს არ შეიძლება იყოს სომხთის ზურკუტი—ტურკუტი, რადგან სომხთში გერმანოზისშვილებს ყმები არ ყოლიათ.

818. ცრიცა—ცარიცი—თრიალეთში, კობტა-კრიციას ხევებს შუა, კობახის ჩრდ. (რ); სიით 531. ედვა ყენის საფეშქაშო 12 მარჩილი (დასტ., სკბ). კრიცი სახასო სოფელია თრიალეთში, სამოურაო ბუხურა სააკაძისა (იქვე ზ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (საკაძე), 15 გამოძლები და 5 ბოგანო ყმა.

819. ცხენიკალა—ალგეთში, სიით 655, თხილოვანსა და არმანეთს შუა. (იხ. § 55).

820. ცხვარეთი—ცხოირეთი—თრიალეთში, ცხვარეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, რეხას დასავლ. (რ); სიით 533. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ეიციშვილი), 3 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

821. ცხვრისი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). 1721 წლ. აღწ. შოთაჯსებულია სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 124—138). ედვა წინწყაროს სადედოფლო ხოდაბუნის მომკა და გაღეწვა (სადედ. დასტ. იხ). 1523 წ. (გორდ. ქრ. II გვ. 349) ქავთარ ბარათაშვილისშვილებს ყავდათ ყმები. იხსენიებიან 1543—1740 წლებში მებატონეები: გერმანოზისშვილები 1543 წ. (სიძვ. I—305), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120), ზაზუნაშვილი 1720 წ. (იქვე II—71), ასლანიშვილი და აბულფათიშვილი 1740 (იქვე I—389). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (ქავთარაშვილი, ზაზუნაშვილი, თაყაშვილი, გერმანოზისშვილი, აბულფათისშვილი), 8 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა. ზემოხსენებულ გვარებს სამკვიდრო ყმები ყავდათ ამ ორ მხარეში.

822. ცხნაჩი—ქციის ხეობაში, ფიტარეთის ჩრდ., საკეცეს აღმ. (რ); 415 1524 წ. (გორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. იხს. 1688—1730 წლებში მებატონეები: გოსტაშაბაშვილები 1688 წ. (სიძვ. I—345), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120), ზაზუნაშვილები 1720—1729 წლ. (იქვე I—71, II—303), ყაფლანიშვილები 1727—1730 წლ. (იქვე II—293, 300), თაყაშვილები 1725, 1727 წლ. (იქვე II—278, 293), გურიელი 1730 წ. (იქვე II—307), იხსენიება ყაფლანიშვილის კარის მკედელი 1725 წლ. (იქვე II—278). 1713 წ. გოატაშაბაშვილებს ყავდათ 5 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ზაზუნაშვილები, გურიელი, თაყაშვილები), 14 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

823. ძეძვნარიაანი—ძეძვნარიანი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარცხენა მხარეზე, ძველი ქვეშის ჩრდილ., აკაურთაბ დასავლ. (რ); სიით 240. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 3 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

824. წავკისი—ალგეთში (იხ. § 47), სოლოლაკის ხევის შუა ტოტის მარცხენა მხარეზე, კოკრის აღმ., ტაბახმელას ჩრდ. (რ); სიით 594. 1776 წლ. წინეთ (ისტ. სბ. IV) გიორგი ბატონიშვილი სწორაქს მცხეთის ეკლესიას წივეკის, რომელიც ძვილათ ყოფილა შეწირული, მაგრამ შემდეგ ჩამოურთმევიათ. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (მეფე, ციციშვილები), 3 მკამულე (აზნ. ფრიდონაშვილი), 7 უყმო აზნ. (სალთაშიშვილი, გოლაბაბაშვილი), 39 გამომლები და 7 ბოგანო ყმა.

825. წაქვარი—წაქარი—სომხითში, მამხუტის ხევის სადინში, კატავეთის აღმ.-ჩრდ., ნაქალაქეის დასავლ. (რ); სიით 48. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 9 გამომლები ყმა.

826. წაკეგელცი—კოტრა წაკეგელცი—კოტრალაგელცი—წაგლკვი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის ჩრდილოეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, ლამიშის დასავლ. (რ); სიით 334. კოტრალაგელცი. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი კოტრაწეგელცი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხს. მე-XVII საუკ. საყფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა წაკეგელცში (წაგლკვი) 13 გამომლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომლები, 1 ბოგანო და 7 აყრილი ყმა.

827. წალკა—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ანტრაპის აღმ.-ჩრდ., კუკიას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 551. გეოგრ. (გვ. 160) წალკაში ეკლესია გუნბათიანი, კეთილნაშენი; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (წალკელი), 12 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა.

828. წარახჰური—წარაჰური—ალგეთში, თელეთების სამხრ., კუმისის აღმ. (რ); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 16 გამომლები და 4 ბოგანო ყმა.

829. წარბას უზანი—ყარაბულალში, ზურტაქეტის მარჯვენა მხარეზე, საქეს აღმ., ხახალჯვარის ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 450. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იარალაშვილები) და 2 გამომლები ყმა.

830. წარუკა—ტაშირში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ყარაბულალის ჩრდ.-დასავლ., სულეიმანის სოფლ. აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 175.

831. წარუკა—ტაშირში, აიღარბეგის ხეობაში, იენის აღმ., არდუზას დასავლ. (რ); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნოხარი, სამოურაო გივი მღივნისა.

832, 833. წერაქვი—სომხითში, გურულის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ოფრეთის ჩრდ., სოფ. გორუშის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 33, 34. იხს. 1689—1783 წლ. (სიძე. I—395, 54, 303, 106, 163) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 47 ყმა. 1783 წ. საბარათიანოს მებატონეები ამოწმებენ, რომ წერაქვი გოსტაშაბაშვილების სოფელია. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ციციშვილები), 30 გამომლები და 4 ბოგანო ყმა.

834. წვერი—სკვირეთში, ვერეს მარჯვენა მხარეზე, დრეს აღმ., კვესრთის დასავლ. (რ); სიით 670. გეოგრ. (გვ. 176) იხსენიება წვერის ციხე. 1635 წ (ისტ. სბ. IV) წვერელი მოვიცარი 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე

(ნამანგლელები-შვილები), 1 მემამულე (ანხ. რევიშვილი), 12 გამომღები და 2 ბოჯანო ყმა.

835. წითელი ეკლესია—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტანძიას სამხრ., სამაგარას ჩრდ. (რ); სიით 105. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 130. 131). რადგან მოთავსებულია დბანისის სოფლებს შუა (ან-გრევენის, თავუთის, ძველი ტანძია, სამაგარა), ამ აღწერით ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამისშვილები და შერმადინაშვილი), 6 გამომღები და 1 ბოჯანო ყმა. ამასვე უნდა გულისხმობდეს 1536 წ. სიგ. (საისტ. მ. 1924 წ. i), რომლითაც იოთამ ბარათაშვილს ერგო წითელი ეკლესია.

836. წითელი ეკლესია—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აკრავაშენის აღმ.-სამხრ. აზატქალაქის დასავლ. (რ); სიით 150.

837. წითელი ეკლესია—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ჯანბალას (ზანბალას) სამხრ., სულეიმანის სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 146. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) მიესაჯა ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირის სოფ. წითელი ეკლესია. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 2 ძროხა (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ერთი სოფელი, ითვლებოდა 17 გამომღები ყმა. ტაშირის ორივე წითელ ეკლესიას ეხება ეს ცნობები, თუ რომელ ერთს მათგანს, გამოურკვეველია. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: (გვ. 208, 211, ეფარდება სიის № 150 და 146) ითვლებოდა პირველში: 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 გამომღები ყმა, მეორეში: 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი შემოდგომაზედ“.

838. წითელი საყდარი—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარჯვენა მხარეზე, თოფრაცალას დასავლ.-სამხრ., სოფ. დემურას აღმ. (რ); სიით 435.

839. წინანაური—ქციის ხეობაში, ქციის მარცხენა მხარეზე, თხვინთბას დასავლ.-ჩრდ., წრაურთას აღმ. (რ); სიით 354. იხსენიება 1713/14 წლ. (I—303, 106) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ გაუყოფელი ყმები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 1 გამომღები და 1 ბოჯანო ყმა.

840. წინვენახი—ალგეთში, ბოგვის ხევის სადინში, სოფ. ციხიას დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 609. იხს. 1591—1792 წლ. მებატონეებად ნაჩვენებია: 1591 წ. (სიძვ. I—337) იოთანე ბარათაშვილი, გოსტაშაბაშვილების წინაპარი, 1688 წ. (იქვე II—120) მიქელაძე. გ. ლარაძის სიტყვით (იხ. 1792 წლ. სიგ. სიძვ. I—248) წინვენახი აოხრებული ყოფილა, მის აშენებას იგი მოსწრებია და ეს სოფელი ლარაძეების ყოფილა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ლარაძე, თაყაშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ზახუნაშვილი), 2 გამომღები, 1 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

841. წინწყარო—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, გოლთეთის აღმ., დურნუკის დასავლ. (რ); სიით 565. იხს. 1671—1801 წლებში მებატონეებად ნაჩვენებია: კათალიკოზი 1705 წ. (სიძვ. II—169), დარეჯან დედოფალი

1801 წ. (იქვე III—311). დარეჯან დედოფლის სიტყვით წინწყარო აოხრებული ყოფილა, იქაური 30 კომლი გლეხი დედოფალს კუკიაში დაუსახელებია. გეოგრ. მცირე ქალაქი (გვ. 178). ეღვა ყეენის საფეშქაშომ თუმანი, 3 აბაზი, იქ-ითვლებოდა 6 აზნ. დიარაშვილები, 97 გამომღები და 16 ბოგანო ყმა. (დასტ. სტბ). ეღვა აჯილლის ქერი 50 კოდი (იქვე, ი). სადღოფლო სოფელი, რომლის ხოდაბუნი უნდა მომკოს და გაღეწოს 23 სოფელმა (საღ. დასტ. იზ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 5 მემამულე (დიარაშვილები, 110 გამომღები და 34 ბოგანო ყმა

842. წიფლარი—აღუთში, —ქციის ხეობაში—თრიალეთში (იხ. § 59), 1721 წლ. აღწ. (გვ. 111) ითვლებოდა 1 მებატონე (მანგლელი) და 4 გამომღები ყმა ეს სოფელი ამ სამ მხარეში უნდა ყოფილიყო, რადგან მანგლელს ამითში ყავდა ყმები.

843. წიფორი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ხახალ-ჯავარის აღმ., სოფ. გეტის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 250. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გილაქიშვილი, ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (ყაითმაზაშვილები), 10 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში კიდევ 1 აყრილია ნაჩვენები.

844. წნელა ქარი—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. ლოქში (გვ. 223). ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები, 1 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა.

845. წნორი—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56), რადგან 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“ მუსეფარიანსა, ტანძიასა, კრეშსა და წიფორის შუა. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი წნორი, 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მემამულე (აზნ. მელვინეთხუცესი, მაქავარიანი, ულუ-ლიშვილი, როსტომაშვილი) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (აზნ. მაქავარიანი, გოგიტაშვილი, ფრანგიშვილი), 3 უკმო აზნ. (მაქავარიანი, ულულაშვილი, მკერელიშვილი) და 5 გამომღები ყმა.

846. წობა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, მენქალისის აღმ., ჯიგრაშენის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 392. 1721 წლ. აღწ. „დაბალში“ (გვ. 170), ითვლებოდა 4 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ზაალიშვილი, თარალა-შვილები), 4 მემამულე (სახლთხუცესი ფრიღონა, ბაგრატიშვილები, ველუაშვი-ლი), 5 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

847. წობა—წოფა—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ტეფურას ჩრდ., ჯილიზას აღმ. (რ); სიით 4. გეოგრ. (გვ. 142) მცირე ქალაქი 1730 წ. (სიძე. II—309). სომხითის მელიქი უგირაევს ყაფლანიშვილებს წობის ნახევარს.

848. წრაუტთა—წრაუთი—წრაუთი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, წინანაურის დასავლ., უკან დაღეთის აღმ. (რ); სიით 355. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი წარუთა და საუ-ხუცესო. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძე. II—174) მებატონე ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. წრაუტში ითვლებო-

და 1 მემამულე (მამასახლისი) და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ყაფლანიშვილები, იოთამისშვილები, შერმადინაშვილი), 1 მემამულე, 15 გამომღები, 2 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა.

849. წრიხი—ალგეთში, ზრბითის ხევის დასავლეთ ტოტის მარჯვენა მხარეზე, პატივანის აღმ. ჩრდ., ოშეთის ჩრდ. (რ); სიით 614. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (საგინაშვილები), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

850, 851. წულარულაშენი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ქვემო ბოლნისის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 73, 74. გეოგრ. (გვ. 146) წულარულაშენში მონასტერი გუნბათიანი, შვენიერად ნაშენი, „აწ უქმი“. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: წულარულაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 12 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა; ახალი წულარულაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 1 მემამულე (აზნ. ჩობანაშვილი), 6 გამომღები და 6 ბოგანო ყმა.

851-ა. წყალ გაღმა იეჩი—ტაშირში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი, სამოურაო გივი მდივნისა. იხ. ნასოფლარი 485.

852. წყაროხ თავი — დბანისის — ქციის ხეობებში — ტაშირში — ყარაბულალში (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ჩიკოიძე) და 3 გამომღები ყმა. 1703 წლ. სიგ. (სიძე, I—254) იხსენიება წყაროხ თავი სომხითის თალას სოფელში, მაგრამ ეს ადგილის სახელი უნდა იყოს.

853. წყაროხ სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, დევაგოზის დასავლ.-სამხრ., კირაკოზას სოფლის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 193. ყაიყულის წყაროხ სოფელი სამეფო სახასოა, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა.. (დასტ. ს.).

854. წყლამი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, შაქარას სოფ. დასავლ.-ჩრდ., უნდუშის სამხრ. (რ); სიით 91. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა. 1721 წლ. „ლოქში“; ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილსბი), 5 გამომღები, 2 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

855. წყლის ორმო—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ჩორთანას დასავლ., დამბლურის აღმ. (რ); სიით 116.

856. წყლულეთი — წრულეთი — სკვირეთში, ვერეს ხევის მარცხენა მხარეზე, ვანათის და ლევის აღმ., ახალ-დაბას დასავლ. (რ); სიით 668. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (რევიშვილები), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

857. ჰალიხ სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, სატანას სოფლ. აღმ., მერაბ აღას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 208.

858, 859. ჰალიხ სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, შიშტეფას აღმ., დელიყულიჯანის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 155, 156. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: პირველი ჰალიხ სოფელი (გვ. 212), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 16 აყრილი ყმა, მეორე ჰალიხ სოფელი, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 1 ბოგანო და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში პირველი.

ქალის სოფლის აყრილების შესახებ ნათქვანია; „აყრილი ზოგი ძველი და ზოგი ახალი“, მეორე ქალის სოფლისას — 3 შარშან, 4 ახლა.

860. **ქანდარაკი—ჯანდარაკი**—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, დარბაზის დასავლ., ხულის აღ. ჩრდ. (რ); სიით 327. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 190) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ნაოხარი.

861. **ქანდარი**—ალგეთში, შდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, მარაბდას აღმ., ბაგრატიას დასავლ. (რ); სიით 557: მებატონეებად ნაჩვენებია: გოსტაშაბა-შვილები 1688—1713 წ. (სიძე. I—345, 130, 303), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120), ქაიხოსროსშვილი 1670/92 წ. (იქვე. I—330), ზაზუნაშვილი 1720 წ. (იქვე I—71). 1713 წ. (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყაფდათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ნამანგლეღვიშვილები, ზაზუნაშვილი, აბულფათიშვილი), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

862. **ჭაობი**—ალგეთში (იხ. § 58). 1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი ჭიობი. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს პროფ. ივ. ჯავახიშვილის თანამედროვე რუკა, სადაც კოდას სამხრ. და მარაბდას ჩრდ., აღნიშნულია სოფ. ჭაობი.

863. **ჭაპალა**—სომხითში, ტალავერის ხევის ბოლოს, მის მარცხენა მხარეზე, ხატის სოფლ. აღმ., წივქარის დასავლ. (რ); სიით 61. იხს. გეოგრ. (გვ. 144) ჭაპალას ციხე. 1664, 1718 წლებში (სიძე II—379, 484) მებატონეები. სოლოლაშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (სოლოლაშვილები), 10 გამომღები და 4 ამოწყვეტილი ყმა.

864. **ჭიმშურა**—**ჯიმშურა**—სომხითში (იხ. § 56) სომხითის სოფელი ჯიმშურა იხსენიება დასტ. (რპე) და 1716 წლ სიგ. (სიძე. I—256). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 282 ჭიმშურა) ითვლებოდა 3 მებატონე (ურქმაზაშვილები), 4 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (ელიარაშვილები), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. დასტ. (რპე) იქ. ყოფილა ქორის ბუდე.

865. **ჭიპეკები**—სომხითში, (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 247). 1736 წ. უმტკიცებენ ავთანდილ შანშიაშვილს ჭიპეკს, რომლის შესახებ მას ქონია ძველი სიგელები (სიძე. II—344). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 1 მემამულე (ელიარაშვილები), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

866. **ჭიტები უკანა**—თრიალეთში, თურანის ხევის მარცხენა მხარეზე, ვარდის უბნის დასავლ. (რ); სიით 519. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ., რომლითაც უკანა ჭიტებში ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე (შიო მღვიმის მონასტერი), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

867. **ჭიტები დიდი**—თრიალეთში, თურანის ხევის მარცხენა მხარეზე, ახალდაბას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 520. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ., რომლითაც დიდ ჭიტებში ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე (შიო მღვიმის მონასტერი), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა. დასტ. (გვ) ორი სოფელი, ესამზღვრება უწყლოს და ტამალიას.

868. **ჭოკჯანი**—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ბორდაძორის აღმ., ყაზან გუნბათის სამხრ. (რ); სიით 8.

869. **კრეში** — დბანისის ხეობაში. გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. გეტის აღმ., ჯანაზიანის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 253. მებატონეებად იხსენიებიან: გერმანოზიშვილები და ყაფლანიშვილები 1634/58 (სიძე. II—96), იარალაშვილები 1685 წ. (იქვე II—115), ფარემუზაშვილი 1725 წ. (II—279), მოწმე 1690 წ. (იქვე I—359). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები) და 23 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (იარალაშვილები, ყაფლანიშვილები, ყაფლანიშვილი ერასტი), 5 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები), 3 უყმო აზნ. (დონდარაშვილები), 15 გამომღები და 23 ბოგანო ყმა.

870. **ჭუკა** — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარჯვენა მხარეზე, დოლბანდის დასავლ., ახატქალაქის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 143. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს. დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. **ჭუკში** (ჭუკში) ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 10 აყრილი ყმა. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). მიესაჯა ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირას ჭუკის სოფელი. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი მულუმისაგან“.

871. **ხანჯადახ სოფელი** — ხანდაზახ სოფელი — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყამიშის დასავლ., მოლა ყასუმის აღმ. (რ); სიით 142. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ოხერი. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში ნათქვამია: „სოფელი აყრილი დიდი ხნისა“.

872. **ხანძორიხი** — ხანძორიკი — სომხითში, შულავერდ წყალის მარჯვენა მხარეზე, ახანის (ასანის) დასავლ.-სამხრ., გოლის სოფლის აღმ. (რ); სიით 43. 1721 წლ. აღწ. ხანძორიკი (გვ. 277), ითვლებოდა 1 მებატონე (ალიხანაშვილი) და 1 გამომღები ყმა.

873. **ხანძორი** — ხანძორი — ტაშირში, ელიას სოფლ. აღმ., ქეთილაშენის დასავლ. (რ—§ 50); სიით ლოქში 340. 1721 წლ. აღწ. ლოქში ქეთილაშენის შემდეგ (გვ. 220). 1701/11 წლ. (იხ. § 53) აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (დბანელი) და 6 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (დბანელი), 9 გამომღები, 3 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარ-ით აყრილი 3. ია.

874. **ხანძუტი** — სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, მათიშის აღმ., ხუჯაბის დასავლ. (რ); სიით 95.

875. **ხატის სოფელი** — სომხითში, სარკინეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ვანათის აღმ., ჭაპალას დასავლ. (რ); სიით 70. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ხატის სოფელი (საისტ. მ. 1924 წ. 1).

876. **ხატის სოფელი** — ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ხოზიას სოფლის აღმ., შანაზარას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 181. ხატის სოფელი სახასო, სამოურაო ოთარ მდიენისა (დასტ. ს).

877. **ხახლაჯვარი** — ახალჯვარი — ყარაბულალში, ზურტაქეტის მარჯვენა მხარეზე, წარბას უბნის სამხრ., საქეს აღმ. (რ); სიით 451. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იარალაშვილები), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

878. ხახალაგვარი—დბანისის ხეობაში, გეტის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ბაქრანის აღმ.-სამხრ., წიფორის დასავლ. (რ); სიით 249.

879, 880. ხველრა—თრიალეთში, ხველრამის ხევის ორივე ნაპირზე, მაჩეთას დასავლ., ბეენოს სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 542, 543.

881. ხეკორდი—ალგეთში, დვალთას ხევის მარცხენა მხარეზე, მოლავის სამხრ., კველთას აღმ. (რ); სიით 622. 1682 წ. (ისტ. სბ. IV) დარჩა სამართალში ტფილელს ალგეთის პირზე ხეკორძის ბოლოს სასაღვთის მიწა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

882. ხიალუ მერაბას ელის სოფელი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 66 კომლი (დასტ. ნდ).

883. ხიდის ყური—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“ მუხრანას და ალბაბალუს შემდეგ. (გვ. 175) ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 11 აყრილი ყმა.

884. ხიზუას სოფელი—ყარაბულალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ნაოხარი.

885. ხინძორთალა—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“ (იხ. გვ. 168) ქერესა, წიფორსა, ქვემო თალას და ავაზანს შუა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. ყაით-მაზაშვილები) და 4 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები), 4 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

886. ხინძორკუტი—ხინძორკუტი—სომხითში, ტალავერის ხევის მარცხენა მხარეზე, ისაკუას სოფლ. ჩრდ., ხოვარას სოფლის სამხრ. (რ); სიით 65. დასტ. (რკე) იქ (ხინძორვარას) ყოფილა ქორის ბუდე. ედვა კოკორზე ტკბილის ასაზინდად 1 ულაყი (იქვე კ). 1702 წ. (სიძე. II—398) ლუარსაბ ყაფლანიშვილი ყიდულობს ხინძორკუტში სამი დღის მიწას. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ხავრაშვილები ურდუბეგისშვილი, მანუჩარ ყაფლანიშვილი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

887. ხოვარას სოფელი—ხავარაძორი—სომხითში, ტალავერის ხევის მარცხენა მხარეზე, გილაგდჭვის სამხრ., ხინძორკუტის ჩრდ. (რ); სიით 64. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 287) ითვლებოდა 2 მებატონე (მანთაშაშვილები) და 11 გამომღები ყმა.

888. ხოზეთი—ალგეთში, მანგლისის აღმ., მოხისის სამხრ. (რ); სიით 643 ალგეთში კველთასა და მოხისის შუა. ამ სოფელს უნდა ეხებოდეს 1523 წლ. სიგ. (ქორდ. II—გვ. 349), რომლითაც ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ყაყდათ ყმები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (საამი და ელაშერ ბარათაშვილები, კანქაშვილი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

889. ხოზიას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ბეგის სოფლ. ჩრდ., ფარემუზას სოფლ. სამხრ. (რ); სიით 183.

890. **ხოჩეთი**—**ხოჩეთი**—**თრიალეთში**, (იხ. § 57). **ზემო ხოჩეთი** ემე-
ზობლება **თრიალეთში** სოფ. **თეზს** (დასტ. ავ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8
მებატარე (გლურჯიძეები), 1 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (შანშიაშვილი), 9 გა-
მომღები და 2 ბოგანო ყმა.

891. **ხოძიხი**—**ხოფიხი**—**ალგეთში**, მდ. **ალგეთის მარჯვენა მხარეზე**, **აბრა-
მეთის დასავლ.**, **გუდარების აღმ.**, **აბელიას ჩრდ.** (რ); სიით 571. იხს. 1610'
1612/19, 1725 წლ. (სიძვ. I—307, 308, 74) **გუდარების მონასტერი**. 1721 წლ-
აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (საგინაშვილები), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

892. **ხოფორნია**—**სომხითში**, **დებედას მარცხენა მხარეზე**, **ხვარაკეტის აღმ.**,
მელიქაშენის დასავლ. (რ); სიით 1. **გეოგრ.** (გვ. 242) იქ იყო **გუნბათიანი ეკ-
ლესია**.

893. **ხორაკერტი**—**ქარატაკი**—**სომხითში**, **შულავერის ხევის მარჯვენა მხა-
რეზე**, **ზუკრუტის აღმ.**-**ჩრდ.**, **პარაფისის დასავლ.** (რ); სიით 46. 1721 წლ. აღწ.
სომხითის ქარატაკში (გვ. 273) ითვლებოდა 2 მებატონე (**ზავრაშვილი**, **ველა-
შვილი**), 4 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

894. **ხოზრუჟი**—**ალგეთში**, **დეალთა-ლოლოვნის ხევის მარჯვენა მხარეზე**,
მოხისის აღმ., **მოლაღის ჩრდ.-დასავლ.** (რ); სიით 632. 1721 წ. (სიძვ. I—303).
გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 აზნ. (ყიფიანი) ყმით (?). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა
4 მებატონე (**გოსტაშაბაშვილი**, **ყორანაშვილი**, **ზაზუნაშვილი** და **თაყაშვილი**),
6 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

895. **ხოჩის სოფელი**—**სომხითში**, 1721 წლ. აღწ. (გვ. 284) ითვლებოდა
3 მებატონე (იეგულაშვილები), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

896. **ხოჩხეზი**—**ქციის ხეობაში**. **მენქალისის დასავლ.**, **კლდეისის ჩრდ.-აღმ.**,
(რ); სიით 420. 1543 წ. (სიძვ. I—305) **ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს** ნასოფლარი
ხოჩხეზი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (**ყარაბუღახიშვილი**) და 2 გა-
მომღები ყმა.

897. **ხოხმელი**—**სომხითში**. (იხ. § 56). 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 39.) **ბორ-
ჩალოს რაიონში**. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 276) ითვლებოდა 2 მებატონე (**ალიხა-
ნაშვილები**), 13 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

898. **ხული**—**დბანისის ხეობაში**, **ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე**, **ქანდა-
რაკის დასავლ.-სამხრ.**, **ალუმბრუს აღმ.** (რ); სიით 328. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924
წ. 1), **ერგო იოთამ ბარათაშვილს** სოფ. **ხული**. იხს. მე-XVII საუკ. **საყაფლანი-
შვილოს დავთარში**. 1707 წ. (სიძვ. II—174) მებატონე **ყფლანიშვილები**. 1701
/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 10 გამომღები და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ.
ითვლებოდა 1 მებატონე (**ყაფლანიშვილები**), 4 გამომღები, 2 ბოგანო და 4 აყ-
რილი ყმა.

899. **ხუნანი**—**ყიზ ყალა**—**მტკვრის ციხე**—**ქციის ხეობაში**, მდ. **ქციის მარც-
ხენა მხარეზე**, **მის და მტკვრის შესართავს შუა** (რ—**კახეთის**); სიით 344 **ყიზყა-
ლა**. **გეოგრ.** (გვ. 168) **აგრე ეწოდების დაბის გამო**. **პირველად აგი ააშენა ქარ-
თლოსმა**, **ეწოდებოდა მტკვრის ციხე**, შემდეგ **ხუნანი**. **ფარნაოზ მეფემ** **საერის-
თაოდ** **გახადა**, **რადგან იყო ქალაქი და ციხე**. **ყრუს შემდეგ** **შოხბრდა**. **ხუნანში**

ფუნდუკებია და მეფე როსტომის მიერ აშენებული ქვიტკირის ხიდი. მეფე ვახტანგმა ნახილურიდან გაიყვანა ქციის რუ.

900. ხურუთი—ურუთი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, საბას აღმ., ზუკრუტის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით-100.

901. ხურუთის სოფელი—ხუსტა ოღლის სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, აშულის სოფლ. სამხრ., ფარჩუხლუს აღმ.-ჩრდ.- (რ—ხუსტა ოღლის სოფ.); სიით 214.

901-ა. ხუცის სოფელი—ყაიყულში (§ 42) სამოურაო ქეშალუ ხოჯასი (დასტ. ს).

902. ხუცის სოფელი—ხუცის ტამალია—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ბეშქენაშენის დასავლ.-სამხრ., ტამალიას ჩრდ. (რ); სიით 489. ინსენიება დასტ. (გვ).

903. ხუცის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, კარმიქარის აღმ., ყარაქილისას დასავლ. (რ); სიით 173. ინსენიება მე-*XVII* საუკუნე. საყფლანიშვილოს დაეთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ტაშირის ხუცის სოფელში (გვ. 218) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „4 შემოდგომაზე, 3 ახლა“.

904. ხუცის სოფელი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, მახალარაჯის სამხრ., ჯანხოშის ჩრდ. (რ); სიით 26. 1721 წლ. აღწ. სომხითის ხუცის სოფელში (გვ. 266) ითვლებოდა 1 მებატონე (კარის წინამძღვარი), 16 გამომღები და 3 ბოჯანო ყმა.

905, 906. ხუჯაბი—უჯაბი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ჯარმეჩის დასავლ., ხანძუტის აღმ. (რ—ერთი სოფელი); სიით უჯაბი 96. გეოგრაფი. ინსენიება ხუჯაბის მონასტერი (გვ. 146). 1721 წლ. აღწერით ორი სოფელი: ხუჯაბი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 5 მემამულე (მამასახლისი, აზნ. ელიერაშვილები), 8 გამომღები და 4 ბოჯანო ყმა, ხე მო. ხუჯაბი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 4 მემამულე (აზნ. ელიერაშვილები), 8 გამომღები და 3 ბოჯანო ყმა. დასტ. (რკვ) იქ ყოფილა ქორის ბუდე.

907. ჯაბარყელა—ჯაბა—ქციის ხეობაში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, შოშილეთის დასავლ.-ჩრდ., სოფ. ქციის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 366. 1634/-58 წ. (სიძე. II—96). ყაფლან ბარათაშვილი და გერმანოზისშვილები ცილობენ ჯაბარყელაზე (ჯაბა). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იარალაშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

907-ა. ჯავანშირი—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია § 54 და III ნაწილი, ითვლებოდა:

907-ბ. იბრეიმ შათირასი—1 თაბუნი, 10 კომლი ელი თარხანი (იქვე ნე)

907-გ. შამადა შათირასი—1 თაბუნი, 10 კომლი ელი თარხანი (იქვე).

908. ჯავანშირი თარხანი—1 თაბუნი, 90 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

909. ჯავანშიანი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მის და მამავერის შესართავთან, კიანეთის აღმ., ქვეშის დასავლ. (რ); სიით 236

მებატონეები ერასტი ყაფლანიშვილი და საჩინოშვილი 1709 წ. (სიძე. II—181). იოსებ ქანანაშვილის სიტყვით (იხ. 1814 წლ. სიგ. იქვე I—411) ჯავშანიანი მუდამ საქანანაშვილო იყო, მხოლოდ ბაქარ მეფის დროს ზურაბიშვილს ცოტა ხნით წაუტრთმევია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (აზნ. ქანანაშვილები, ყაფლანიშვილი თამაზ, ყაფლანიშვილი ყაფლან), 7 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (ქანანაშვილები) და 6 გამომღები ყმა.

910. ჯალღამი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აბულმაგის და ახალშენის აღმ., ქვეშის და კიანეთის დასავლ. (რ); სიით 273. მებატონეად იხსენიებოდა: ყაფლანიშვილები 1678—1704 წლ. (სიძე. I—49, 57, 60, II—168, 170), ბარათაშვილები 1643 (II—48). 1704 წ. (იქვე I—60) მეფე უბრუნებს სულხან ორბელიშვილს მისი დედის მზითვით ნაყიდ ჯალღამს და ლორისთავს, რომელიც ერეკლე მეფეს შაყულობიანის ერთგულობისათვის წაუტრთმევია. 1727 წ. (იქვე II—285) ესამზღვრება ახალშენს და მალნარს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 14 გამომღები ყმა.

911. ჯანაფაზიანი—ჯანაზიანი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, კრეშის აღმ.-სამხრ., ძველი ქვეშის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 239. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოსებ ბარათაშვილს ნახევარი ჯანაზიანი 9 კომლით და საუხუცესო. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძე. II—174) მებატონე ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მემამულე (ყოინიძეები, კვეთლიშვილი, ბელიაშვილი, ჩიკორიძე), 6 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (ყოინიძეები, კვეთლიშვილი, ნასყიდაშვილი), 1 უყმო აზნ. (ბელიაშვილი), 9 გამომღები, 3 ბოგანო, 2 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

912. ზემო ჯანბალჩა—ჯანბალჩა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ანატქალაქის დასავლ.-სამხრ., წითელი ეკლესიის ჩრდ. (რ); სიით 148. ზანბალჩა.

913. ქვემო ჯანბალჩა—ჯანბალჩა პატარა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ვატეხილი საყდარის აღმ., ფარჩუხლუს დასავლ.-ჩრდ., (რ); სიით 170. 1701/11 წლ. აღწ. ზემო ჯანბალჩაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 6 გამომღები ყმა. ქვემოში—11 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ზემო ჯანბალჩაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 8 აყრილი ყმა, პატარა (ქვემო) ჯანბალჩაში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 4 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარში აყრილების შესახებ ნათქვამია: ზემო ჯანბალჩაში: „აყრილი ახლა“, პატარა ჯანბალჩაში „აყრილი წლებანდელი“. რომელ ჯანბალჩას გულისხმობს მე XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი და 1707 წ. სიგელი (სიძე. II—174). გამოურკვეველია. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოთ შეაწერეს 2 ცხვარი.

914. ჯანდილი—ჯანდიარ—დბანისის ხეობაში, წარბას უბნის აღმ.-სამხრ., ქვაბუცანის დასავლ. (რ); სიით 303. გეოგრ. (გვ. 154) იხს. ჯანდიარის მონასტერი, ცარიელი.

915. ჯანხოში—სომხითში, გორულის მარცხენა მხარეზე, დალარას აღმ.—სამხრ., ხუცის სოფელს დასავლ. (რ.; სიით 30.

916, 917. ჯანხოში—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. გორუმის აღმ., ხუცის სოფლ. სამხრეთით (რ—ორი სოფელი); სიით 27, 28. რომელ ჯანხოშს გულისხმობს 1721 წლ. აღწ.—გამოურკვეველია. ამ აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ალიხანაშვილი, აღნიაშვილები), 4 დამოუკიდებელი აზნ. (აღნიაშვილები), 4 გამომღები და 1 აყრილი ყმა.

918, 919. ჯარშეჩი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ხუჯაბის აღმ., საბას დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 97, 98.

920. ჯაფარას ელის თაბუნი—იხ. ქაფანაქჩი.

921. ჯვარა—ღმანისი—ქციის ხეობაში, ბურვილის აღმ., დრიანეთის დასავლ.—სამხრ. (რ); სიით 396. იხ. თანამ. რუკა და 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 35-1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს კიტანთ ღმანისი. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში. 1756 წ. (ისტ. სბ. V) ნინოწმინდელი იხსნის ლუარსაბ ყარაბუღაძის შვილისაგან ღმანისელ გლენს და სწირავს ნინოწმინდას. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ყარაბუღაძის შვილი, გერმანოზიშვილები, ყაფლანიშვილები), 16 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. 1930 წლ. აღმ. დაყოფ. (გვ. 35) ღმანისი—ჯვარა აღბულალის რაიონშია.

922. ჯიგრაშენი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, გვაჩეთის დასავლ., დრიანეთის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 391. გ. ლარაძის სიტყვით (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძე. I—240) ჯიგრაშენი მის მამა-პაპათ მიუღიათ ჯილდოთ მეფეთაგან. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (აზნ. ქანანაშვილები), 2 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

922 ა. ჯიგრაშენი—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო დოლენჯიშვილისა (დასტ. სა). იხ. ბეთლემი § 42.

923. ჯილიზა—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ასანას სოფლ. აღმ.-ჩრდ., ჩაყლაპუნეს დასავლ.—სამხრ. (რ); სიით 41. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (თუმანიშვილი, ნასრიაშვილი, შანაზარაშვილი), 15 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

924. ჯონჯილი—სომხითში (§ 57). იხს. დასტ. (რპე), იქ ყოფილა ქორის ბუღე.

925. ჯურარი—ჯურჯორი—სომხითში (იხ. § 57). იხსენიება სომხითის მთის სოფლად, რომელიც „ახლა“ ბატონს უჭირავს (დასტ. რნც). ედვა კოჟორზე ტკბილის ასაზიდავად 1 ულაყი (იქვე პ). 1721 წლ. აღწ. „ლოქში“, ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილი, აფხაზიშვილი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. ყაფლანიშვილების მამული სჩანს „აყრილად“.

КВЕМО-КАРТЛИ И ЕЕ ОКРУГА

§ 39. Та провинция царства Картли-(Картлия—Карталинское царство), которая составляет предмет настоящего исследования, нами названа Квемо-Картли (Нижняя Картлия), хотя в первой половине XVIII стол. такое название встречается очень редко. Это название мы нашли только в сиели 1720 и 1749 годов, но за то в документах упоминается „Земо-Картли“ (Верхняя Картлия—геогр. Вахушти и Дастурл.) и „Шида Картли“ (Средняя Картлия—геогр. Вахушти), следовательно, была и „Квемо-Картли“. Это название мы встречаем в позднейших документах. „Сомхити и Сабаратиано, говорит перепись 1770 г., составляет Квемо-Картли“. Так же называет эту провинцию проф. И. Джавахишвили (Эконом. Истор. Грузии, кн. I стр. 300, 312 и пр.).

В первой же четверти XVIII стол., в большинстве случаев, эта провинция называется Сабараташвили, Сабаратиано, Сабаратианос Саспаспето (район армии Сабараташвили). Так она именуется и в географии Вахушти и на его картах, а равно и в переписи 1721 г. Такое название получила эта провинция потому, что значительная часть ее земель, дворян и крепостных принадлежали фамилии Бараташвили и выделенной из нее фамилии Каплишвили.

Что же касается Сомхити, Каикули, Мткврис-Гагма и территории Ели, где у Бзраташвили и Каплишвили или совсем не было крепостных, или их было очень мало, вхождение этих округов в Квемо-Картли устанавливается географией Вахушти, его списками деревень и картою и Дастурламали, а по переписи 1721 г. Сомхити и Мткврис-Гагма входят в район „Мецинаве Дроша“.

Наконец, округа Банбаки и Бердуджи, как ниже будет установлено, несомненно составляли части Квемо-Картли.

В Квемо-Картли входили следующие округа: Алгети, Банбаки, Бердуджи, Дбанисис-Хеоба, Триалети, Мткврис-Гагма с северною его частью Караиа (Караязи), Сквирети, Сомхити, Ташири с районом Лори, Кциис-Хеоба, Каикули, Карабулаги. За исключением Мткврис-Гагма, все остальные названия упоминаются в географии Вахушти и отчасти в его списках селений и на картах*).

В грузинском тексте приведены основания, почему особо выделен и так назван округ Мткврис-Гагма.

§ 60. На картах Вахушти границы вышеуказанных округов обозначены ясно, за исключением Банбаки, Бердуджи и Лори, которые между собою не разграничены и о которых ниже будет речь.

Округ Мткврис-Гагма разделен на две части, начиная от Сарвана по прямой линии до Мравал-Цкаро.

Поименованы все округа за исключением Сквирети, Бердуджи, а из округа Мткврис-Гагма названа только южная часть—Карая (Караязи).

Что же касается списков селений, составленных Вахушти, там ясно названы округа Сомхити, Ташири, Каикули, Кциис-Хеоба, Триалети, Алгети (и их части), названий остальных округов нет, но за то поименованы их части (Хеоба и Хеви—ущелья).

Если мы сопоставим номенклатуру списков селений Вахушти с названиями округов, имеющимися в его же географии, получим, что в округах Квемо-Картли лежали:

В Алгети: 1) ущелье Алгети до Тифлиса, 2) ущелье Асурети, 3) район сел. Кожори (Коджори), 4) ущелье Богви, 5) ущелье Зрбити, 6) район сел. Горис-Тави, 7) район сел. Хекорди, 8) ущелье За, 9) район Лаква, 10) Манглиси и его район.

В Дманисис-Хеоба: 1) ущелье Машавери, 2) ущелье Казрети, 3) ущелье Квеша, 4) ущелье Баличи, 5) район сел. Кианети, 6) район горы Лукуни, 7) ущелье Пинезаури, 8) район Локи.

В Триалети (подразделений нет).

Мткврис-Гагма: район Дидубе.

В Сквирети: ущелье р. Вере.

В Сомхити: 1) ущелье Хожорниа, 2) ущелье Чочкани, 3) ущелье Шулавери, 4) район сел. Цакари, 5) район сел. Чапала, 6) ущелье Болниси.

Некоторые названия округов и районов установлены нами: названия округов—на основании географии и карты Вахушти, названия районов—по названию деревень, помещенных во главе данного района. Остальные имеются в списках Вахушти.

В Ташири (подразделений нет).

В Кциис-Хеоба: 1) район Кис-Кала, 2) ущелье Чивчива, 3) ущелье Ирага, 4) район гор, 5) район сел. Кипручи, 6) район сел. Питарети, 7) район сел. Курис-хеви.

В Каикули (подразделений нет).

В Карабулаги оно-же Зуртакети (подразделений нет).

Только необходимо иметь в виду, что вышепоименованные округа Квемо-Картли административных и юридических единиц, за исключением Банбак-Бердуджи и вероятно Лори, не представляли, а потому, как мы ниже увидим, в некоторых случаях деревни, лежащие на границах округов, в разных источниках присваиваются к разным округам.

II. Округа, не вошедшие в перепись 1721 г.

§ 41. Как было указано (§ 10), в переп. 1721 г., которая является главным источником этой работы, не помещены Каикули, Банбаки, Бердуджи, Лори и Ели. Поэтому необходимо исследовать населенные места этих округов по другим источникам. Кроме географии Вахушти, сведения по этому вопросу мы находим преимущественно: относительно Каикули—в Дастурл., на карте Вахушти и в Списке селений его же; относительно Банбаки, Бердуджи и Лори—на его карте, а относительно Ели—в Дастурламали и на карте Вахушти. Очень мало сведений относительно этих мест дают сигели и гуджари. Мы сейчас исследуем те сведения, которые заключаются в вышеупомянутых главных источниках; что же касается сигели и гуджари, их сведения будут указаны в самом списке деревень и населенных мест (§ 71)

К а и к у л и.

Деревни Каикули поименованы в Списках селений Вахушти, в Дастурл. и обозначены на карте Вахушти. В вар. Дастурл. Меликишвили после списка деревень Каикули, по словам Умикашвили, было свободное место, видно, что-то не доставало. Если Списки селений Вахушти и его же карта в этом отношении никаких разноречий не заключают, за то сведения их с одной стороны и сведения Дастурл. с другой слишком разнятся между собою, в особенности в наименовании деревень. По сравнению со Списками на карте Вахушти совершенно не значится дер. Сопели (без названия) и вместо Хурутис-сопели значится Хуста-Оглис-сопели.

С другой стороны между Дастурл. и Списками Вахушти следующие согласия и разноречия:

По Дастурл. в Каикули значится 36 деревень и 9 насоплари, всего 45 названий. После составления Дастурл. (1707—1709 г.) до составления Списков из одного насоплари (Коркора) образовались две деревни, так что по Спискам Вахушти согласно Дастурл. должно было быть 38 деревень, 8 насоплари, всего 46 наименований. В действительности помещены 39 деревень и 3 насоплари, всего 42 названий. Чем объясняется такое разноречие, неизвестно.

24 деревни и 3 насоплари, как в Дастурл., так и в Списках имеют одни и те же, или почти одни и те же названия. Таковы¹⁾: Ашугас-сопели,

¹⁾ Названия деревень и насопларц приводятся по Спискам Вахушти, в списках же, если есть разноречия, помещены названия по Дастурламали.

Бегис-сопели (Беккамти), Голи (Голис-сопели), Девагози (Дугазас-сопели), Дердзоглис-сопели (Дердзю), Динарзи (Динаризас-сопели), Тикматаши, Киракозас-сопели, Мелик-Бегис-сопели, Мерабагас-сопели (Селимас-сопели, в муравейнике Мерабага), 3 насоплари.

§ 42. Названия остальных 15 деревень по Спискам Вахушти и 13 деревень и 15 насоплари по Дагурл. настолько различны между собой, что согласовать их нет возможности. Деревни и насоплари следующие:

По Спискам Вахушти:

Алиханас-сопелч, Голи (вторая), Иолдаги, Киракозас-сопели (вторая), Мола-Абдулас-сопели, Мирис-сопели, Оксузи (вторая), Ревазас-сопели, Сопели, Паремузас-сопели (две дер.), Чалис-сопели, Хозиас-сопели, Хурутас-сопели.

По Дагурламали:

Бану (Мурав Ростом), Тапаласи (Паата), Маркарас-сопели (Дурмишхан), Мисирас-сопели (Мзечабук), Монатис-сопели (Пара), Саркисас-сопели (Гогибашвили), Пирмамадис сопели (Узбаши), Кази-сопели (сын Пирмамада), Калачис-сопели (Мамуда), Куручай (Капланишвили), Шеукерис-сопели (Азизашвили), Хуис-сопели (Кешалу-Ходжа), Джиграшени (Доленджишвили), Насопларен (Радиеба), Насоплари (Анаказ-оглы) и 3 Насоплари.

В этой работе мы руководствуемся Списками и картою Вахушти. В нашем списке деревень (§ 71) названия, имеющиеся в Списках и на картах Вахушти, занумерованы обычным порядком, остальные же названия, имеющиеся в Дагурл., если они не соответствуют Спискам и картам Вахушти, помечены за двойными номерами.

Банбаки, Бердуджи и Лори.

§ 43. Ни в географии Вахушти, ни на его карте эти три округа не разграничены. В Списках же деревень Вахушти деревни этих округов совершенно не значатся. В географии Вахушти описание их начинается с Бердуджи, затем переходит на Банбаки и Лори, затем на монастыри Бердуджи и, наконец, вновь на район Лори, Банбаки и их города. Таким образом, описание как округов так и их населения смешано. На карте Вахушти западная граница все трех округов начинается при соединении р. Дебеда с р. Кциа, идет вверх по течению р. Дебеда до Алпати и Санаини, обходит кругом местности этих монастырей, переходит на левую сторону р. Дебеда и идет по тем горам, которые служат водоразделом между Шулаверис-Цкали и притоками Поладаури с одной стороны, и притоками р. Дебеда с другой, затем по тем горам, которые служат водоразделом между притоками Таширис-Цкали, лежащими на восток и запад от крепости Лори, далее граница

идет на восток по р. Таширис-Цкали до ее соединения с Дебедой ¹⁾, затем на юг по р. Дебеда до того хребта, который делит притоки Таширис-Цкали от притоков р. Банбак и, наконец, на запад по этому хребту до хребта Абоци.

На карте Вахушти в этих границах помещены следующие города, местечки и деревни: Аго, Ардуза, Акори, Банбаки, Бердики (Бурдуджи), Боалса, Гатехили Хиди, Лоре, Уцуни, Шидакари. К ним нужно присоединить: Ахпати, 2 Санаини, Башбеуки и Вартапетас-сопели, из коих первые трое на карте Вахушти помещены в границах Сомхити, а Вартапетас-сопели значится только в сигели 1693 и 1792 г.г.

Кроме того Башбеуки и Санаини и по Спискам селений Вахушти указаны в границах Сомхити.

Что Ахпати, Санаини и Вартапетас-сопели находились не в Сомхити, а в округе Бердуджи подтверждается тем, что Ахпати и Санаини по географии Вахушти помещены в границах Банбак-Бердуджи. Деревня Ахпати, как лежащая на правой стороне р. Дебеда, как указывают сиг. 1693 и 1792 г.г., принадлежала владельцу Борчало. Царь Картли ее от него отобрал и передал Зурабишвили. Дер. Вартапетас-сопели по тем же сигели, лежащая в соседстве Ахпати, тоже принадлежала Зурабишвили и, как таковая, входила в округ Бердуджи. Что же касается Башбеуки, она, как увидим ниже, лежала между населенными деревнями Лорийского района и потому входила в состав Ташири.

Отнесение этих деревень по некоторым трудам Вахушти к Сомхити объясняется, очевидно, тем, что монастыри Ахпати и Санаини находились в руках армян; деревня же Башбеуки, Санаини, Ахпати, Вартапети принадлежали владельцам армянам—Аргуташвили, Зурабишвили. При этом все эти деревни находились на границе между Сомхити и Бердуджи (см. § 40).

Необходимо еще принять во внимание, что в переписи 1721 г., те деревни Ташири, которые не входили в Лорийский район (§ 44), а также деревни Сомхити, почти все обозначены. Если бы вышепоименованные деревни входили в состав Сомхити или в Сабараташвилос Ташири, часть их, по крайней мере, была бы помещена в этой переписи 1721 г.

§ 44. Необходимо только выяснить: 1) какова была граница между Банбаки и Бердуджи, 2) к какому округу принадлежал Лорийский район и 3) какие деревни входили в эти три части.

По историч. карте проф. Ив. Джавахишвили восточная граница Банбаки и юго-западная Бердуджи шла по тем горам, которые делают притоки Дебеды, лежащие на восток от р. Карпи (Гарпи), до хребта Бердуджи. На-

¹⁾ Граница по р. Таширис-Цкали до ее соединения с р. Дебеда принята по карте Вахушти, хотя возможно в действительности граница шла от вышеуказанных приговов Таширис-Цкали по прямой линии до хребта Банбаки и потом по этому хребту на восток до р. Дебеда.

ченная граница — естественная и потому должна быть принята. В виду этого в округе Банбаки остается одно населенное место, а именно гор-анбаки.

Для выяснения границ Лорийского района необходимо помнить, что округ Бердуджи не переходил на левую сторону р. Дебеда. Поэтому все те деревни, которые на карте Вахушти помещены на левой стороне р. Дебеда и которые отграничены как от Сомхити, так и от Ташири, необходимо признать за Лорийским районом. В этих границах указаны: Шидакари, Акори, Аго, Ардуза, Уцуни Боиалса, Лоре. Границы этой территории выявлены выше. К числу этих деревень нужно добавить: 1) Башбеуки, которая по карте Вахушти помещена в границах Сомхити, но которая в действительности лежала в середине Лорийского района между его несомненными деревнями: Боиалса и Ардуза (см. истор. карт. проф. Ив. Джавахишвили) и 2) Баркадара (см. ниже, в этом же §).

Следовательно, из поименованных выше 16 деревень в округе Бердуджи лежали гор. Бердики и дер. Гатехили-Хили. К ним нужно добавить Ахпати, 2 Санаини и Вартапетис-сопели, которые лежали на правой стороне р. Дебеда и которые поэтому территориально принадлежали к округу Бердуджи.

Если мы обведем границы вышеуказанных деревень Лорийского района по истор. карте проф. Ив. Джавахишвили и картам Русского генерального штаба, получим, что Лорийский район граничил с сев. с Сомхити, с вост. Сомхити и Бердуджи и юго-запад. Ташири. Так как округ Бердуджи не переходил на левую сторону р. Дебеда, Лорийский район необходимо причислить или к Ташири или к Сомхити. Будет более правильно, если этот район причислим к округу Ташири, как это устанавливает сигели 1657 г., где речь идет о двух частях Ташири: Сабаратишвиле и Салоро (Лорийского ханства). „Между Авдаром и Баркадаром, говорится там, караванная дорога, что проходит направо от этой дороги—Сабаратиано, а налево остается Баркадара, он принадлежит Салоро. Выше дороги Канлуджи—Сабараташвиле, на что смотрит гора Лигвари—Сомхити, а остальное—Лори и пусть никто не оспаривает“. Ни на карте Вахушти, ни в других нами рассмотренных документах местоположения указанных Авдара, Баркадари, караванной и Канлуджи дорог не значатся. Но за то Баркадара упоминается в Дастурл., как селение лежащее в Дидарбегис-Хесба, т. е. в Ташири и в сигели 1703/9 г., как насоплари Ташири. Поэтому ясно, что Лорийский район значился в составе Ташири.

Как было уже указано, Банбаки и Бердуджи составляли одно ханство и Лорийский район отдельную единицу и перепись их не производилась совместно с переписью царства. Этим объясняется, что хотя Ташири в 1721 г. и был переписан, но та его часть, которая составляла Лорийский район, в перепись не была включена.

Территория Ели.

§ 45. В третьей части настоящего труда, а именно в статистике население Квемо-Картли будет установлено, что по сведениям Дастурл. население ели проживало в 76 табунах. В это число не входили ели округов Бердуджи и Банбаки. Из числа табунов, указанных в Дастурл. на картах и в Списках деревень Вахушти, помещены только некоторые, а именно:

- В Кциис-Хеоба: Алавари—1 таб., Надждадини—2 табуна.
- „ Алгети: Амирхаслу—1 таб., Сарвани—1 таб., Чалаблу—1 таб.
- „ Мткварис-Гагма: Демурчи Асанлу—6 таб.
- „ Дбанисис-Хеоба: Насиблу—1 табун.
- „ Сомхити: Дургаи Мирасан—2 таб.

Всего 15 таб.

По исторической и современной картам проф. Ив. Джавахишвили и по административному делению Грузии 1930 г. возможно восстановить следующие деревни и табуны ели, которые упоминаются в Дастурламали.

В Кциис-Хеоба: Арухлу на вост. от Ратевани в Люксембургском районе—2 таб.; Калагири на вост. от Арухлу—1 таб.

В Мткварис-Гагма—на границе Алгети, Капанакчи на берегу Мтквари, на вост. Баидари, в Тифлиссском районе—6 таб.; Косалу—1 таб.

В Сомхити—Сараджлу на сев.-зап. от Шулавери в Люксембургском районе—1 таб. Кешалу на зап. Мирасани (там же)—2 таб.; всего 13 таб.

Таким образом, из 76 табунов ели, которые поименованы в Дастурл., местонахождения только 28 таб. можно считать более или менее установленными, а именно из этих 28 табунов лежали в Алгети 3, в Кциис-Хеоба—6, Мткварис-Гагма—13, в Сомхити—5, в Дбанисис-Хеоба—1.

Нужно думать, что и остальные табуны находились в перечисленных округах (кроме быть может Дбанисис-Хеоба) и в Банбаки и Бердуджи. Последние округа необходимо иметь в виду, согласно географии Вахушти (стр. 138); невнесенные же в Дастурл. населения ели Банбаки-Бердуджи объясняется тем, что эти округа составляли отдельное ханство и его перепись, очевидно, производилась отдельно как от переписи царства, так и от переписи ели, проживающих в Картли (§ 10).

В географии Вахушти имеются два сведения, когда поселились кочующие народы (ели) в Квемо-Картли. „Когда победил Шах-Абаз царя Георгия, привел ели Борчало, поселил здесь и потому (местность) называется Борчало“ (стр. 138). Это сведение относится к первому десятилетию XVII ст. „Ниже Нахидури по обоим берегам Кциис живут ели магометане, обложенные царскими податями и воинскою повинностью, Баидарского Султана поставил шах Сефи от Алаваара вплоть до Надждадина и Еклесиа—Назарасопели“. Последнее сведение относится к тридцатым годам того же стол.

Так как не имеется сведений, чтобы раньше этого в Квемо-Картли были кочующие народы (ели), ясно, что те ели, о которых говорится в источниках XVIII ст. (Дастурл., геогр. карты и Списки селений Вахушти), составляют часть потомков тех ели, которые были поселены Шах-Абазом и Шах Сефи.

Вместе с тем ясно, что с момента поселения в первой четверти XVII ст. до начала XVIII ст. т. е. приблизительно за 70—100 л., эти народы перешли отведенные им в начале границы и овладели новыми землями. На запад они перешли в Сомхити, дошли до Шулаверы. Одно поселение перешло даже в Дбанисис-Хеоба. Но в особенности они устремились на север в Кцинис-Хеоба, Алгети и на восток. Тут они перешли через р. Куру в Мтквис-Гагма, в земли Карая и на юго-вост. от Лило. Этим они заняли лучшие пастбищные места и где были проведены оросительные каналы.

Кроме того на картах и в Списках селений Вахушти обозначены следующие деревни и „оба“ ели, которые ясно в Дастурлам. не указаны, но которые, надо думать, входили в перепись, произведенную Мдиванбегом (Даст. гл. 54, см. III часть).

В Алгети: Багратиса—2 оба, Сакалутни—2 оба, Саганлуги—1 оба, без названия 2 оба, Гвинчроби—4 оба.

В Кцинис-Хеоба: Баидари (на Каналах)—7 оба, Султнис оба—21 оба.

В Мтквис-Гагма: Лочинис-Хеви—1 оба.

В Сомхити: Алагачи—20 оба, Молис-оба—1 оба, Кулареби—6 оба. Всего 67 оба.

На картах и в списках селений Вахушти поселения ели обозначены под названием оба. Ясно не видно, чему больше оно соответствует, всему табуну или какой либо части его (см. III часть).

В нашем списке деревень (§ 71) названия ели приводятся по Дастурм.; названия ели, имеющиеся в Списках или на картах Вахушти, если они не соответствуют Дастур., обозначены двойными номерами.

III. Границы Квемо-Картли.

§ 46. Северная граница—с этой стороны Квемо-Картли граничил район четвертой армии Карталинского царства и Кахети (Кахетия). Граница началась от соединения хребтов Бакулиани и Тори, где берет начало р. Кциа, шла на вост. по хребтам Тори и Эрджевани до горы Кле-Кари и по хребту Дид-Гори до его соединения с хребтом Схалнари. Затем на север по тому же хребту Дид-Гори, до соединения его с хребтами Сатовле и Схалдиди. Отсюда граница шла на восток по хребту Схалдиди, обходила с запада дер. Ахалдаба и Тхиловна и горами Цавкиси и Шиндиси подходила к Мтквари. Отсюда граница шла на север по Мтквари до Хев-Дэмари (р. Авчала), затем на восток по Хев Дэмари, на юго-восток по горам и с севера Квиткирис Лило поворачивала на юг.

Восточная граница—с этой стороны Квемо-Картли граничили Кахети и Казахи и граница начиналась на севере от Квиткирис Лило, поворачивала на юго-восток, перерезывала Лочинис-Хеви и по хребту Самагара и горе Чадивари подходила к Мравал-Цкаро. Отсюда граница шла по хребту Давида-Гареджи до Мцаре-Цкали. Эта граница разделяла притоки Мтквари от притоков Иорис-Цкали. Отсюда граница шла на запад по Мцаре-Цкали до ее соединения с Мтквари. Затем граница шла на сев. по Мтквари до ее соединения с р. Кциа при Гатехили-Хиди. Далее граница поворачивала на юг по хребту Мцире-Бердуджи до его соединения с хребтом Эривани. Эта граница разделяла притоки Дебеды от притоков Акстачура и Инджда.

Южная граница—с этой стороны Кв.-Картли граничили Казахи, Сомхити и Карси. Граница начиналась от соединения хребтов Бердуджи и Эривани, шла на запад по хребту Эривани до соединения его сперва с хребтом Абоци, затем до соединения с хребтом Агабаби. Восточная часть хребта Эривани служила водоразделом между притоками р.р. Дебеда и Банбаки с одной стороны и притоками р. Арези с другой; западная же часть этого хребта, начиная с хребта Абоци до хребта Агабаби, не служила водоразделом так как р. Арези (Арпачай) и его верхние притоки имели начало севернее, в Каикули.

Западная граница—с этой стороны Квемо-Картли граничили Карси и Джавахети. Граница начиналась от соединения хребтов Эривани и Агабаби, шла на сев. по хребту Агабаби до соединения его с хребтом Ниалис-Кури. Затем на восток по хребту Ниалис-Кури, обходила с южной стороны Ташаганис-Тба и подходила к хребту Болולי. Отсюда граница шла по хребту Болולי на сев. до того пункта, который делит притоки Машавери и Таши-

рис-Цкали от притоков озера Сагамос-Тба. Затем граница шла на сев, перерезывала Панаварис-Тба, обходила с востока Самсарис-Мта, с зап. Тбис-Курис тба и подступала к хребту Бакулиани, откуда берет начало р. Кциа. Эта граница служила водоразделом между притоками Каикудис-Цкали (Ар-гачай), Таширис-Цкали, Машавери, Зуртакети и Кциа с одной стороны и притоками Палакациос-Тба, Ташаганис-Тба, Сагамос-Тба и Джавахетис-Мтквари с другой.

§ 47. Намеченной нами северо-восточной границе Квемо-Картли противоречат данные некоторых истичников:

1. В переписи „Мецинаве Дроша“ 1721 г. помещены несколько деревень того района, который лежит на правой стороне Дигомис-Цкали, на север хребта Схалдиди и деревень Ахал-Даба и Шиндиси (Цодорети, Феврети¹⁾, Лиси, Цавкиси, Мцкнети). Что этот район принадлежал району четвертой армии, а не „Мецинаве Дроша“, это устанавливается: 1) картою Вахушти (№ 105/12), где линия, разграничивающая районы армий—красная—проведена именно от соединения хребтов Дид-Гори, Сатовлис и Схалдиди по хребту Схалдиди, затем на запад от Ахалдаба и наконец по горам Цавкиси и Шиндиси до Мтквари, 2) Списком деревень, составленным Вахушти, где вышеназванные деревни (за исключением Цавкиси) помещены в нумерации деревень четвертой армии (см. стр. 471 № 1, 4, 7, 11), 3) географией Вахушти, где южная граница района четвертой армии обозначена следующим образом: гора Крцаниси, гора Шиндиси, гора Мцкнети и севернее Сквирети до Схалдиди и от Схалдиди до горы Дидгори, гора Ерикали и пр.

Что руководствоваться только переписью 1721 г. невозможно, это устанавливается тем, что в той же переписи имеется случай, когда крестьяне деревень, несомненно принадлежащих району четвертой армии, помещены в район „Мецинаве Дроша“, именно, дер. Карели (по Списку Вахушти стр. 473 № 126 район Дзамис-Хеви). Туда, оказывается, переселились из Башинджаги (деревни Квемо-Картли) крепостные царицы.

Возможно, что в отношении воинской повинности и царских податей крестьяне сел. Башинджаги, переселившиеся в сел. Карели, считались за „Мецинаве Дроша“, но в территориальном отношении они проживали в районе четвертой армии. Возможно, что в таком же положении находились крестьяне указанных выше 4 деревень (за исключением Цавкиси), но этот вопрос касается больше порядка отбывания воинской повинности и платежа податей, чем исчисления населения и владения.

2. По карте Вахушти деревни Цавкиси, Крцаниси (около Тифлиса) и Пациси помещены в районе четвертой армии. В списке деревень Вахушти все эти три деревни значатся в Алгети, в районе Кожори²⁾.

¹⁾ Деревня Беврети на карте Вахушти указана на левой стороне Дигомис-Цкали: в действительности она лежит на правой ее стороне (см. Истор. карту проф. Ив. Джавахишвили и карту Русского Генер. штаба).

²⁾ Цавкиси по переписи 1721 г. помещена в районе „Мецинаве Дроша“.

Из этих деревень только Цавкиси можно считать входящей в состав Квемо-Картли, т. к. она лежала на границе районов первой и четвертой армий, на юге от тех гор, которые служат водоразделом двух южных ветвей Сололакис-Хеви. Крцаниси и Пациси лежат на сев. от этих гор и потому должны считаться входящими в район четвертой армии.

3. На той же карте Вахушти линия, разграничивающая районы передовой и четвертой армий—красная—от Шиндисиди идет по р. Мтквари не на север, а на юг до Сарвана и отсюда по прямой линии на вост. до Мравал-Цкаро. Таким образом, вся та часть Мткварис-Гагма, которая лежит на север от Сарван-Мравал-Цкаро и которая включает Дидубе, Лило, Навтлуг, Гомелаури и Лочинис-Хеви, остается вне пределов Квемо-Картли.

Что эта местность составляла часть Квемо-Картли—это устанавливается: 1) переписью 1721 г., где все перечисленные деревни поименованы, как деревни Мецинаве Дроша, 2) списком деревень Вахушти, где они помещены в числе деревень Квемо-Картли (см. прил. § 20 №№ 674—682) и 3) географией Вахушти, где сказано, что в Гардабани, в части военного округа Сабараташвилло, входят между прочим и Лило.

§ 48. Кроме того необходимо выяснить положение округов Банбаки и Бердуджи, т. е. входили ли они в состав Кв.-Картли, вернее сказать—входили ли эти два округа в состав Карталинского царства, ибо при положительном решении последнего вопроса само собою разрешается и первый вопрос, так как Банбаки и Бердуджи, как лежащие на юго-восточной границе Картли (Карталиния), могли входить в состав только Квемо-Картли

Относительно этой области сведения Вахушти слишком туманны: „Граница Картли, говорит он,—р. Бердуджи. Начнем описание отсюда... Аджикала впервые выстроил Якуб-Хан и затем шах Абаз, когда победил царя Георгия, привел ели Борчалу, поселил тут, поэтому она (область) называется Борчалу. Восточный берег р. Бердуджи в руках Борчалу, западный берег в руках Картли до Хунани. Мцире-Бердуджис-Мта лежит на сев. и на юг и подходит к Эривнис-Мта. Восточная сторона этой горы принадлежит Рани, западная сторона Бердуджи. Это старое эриставство Хунани имело своего эристава, которого теперь называют ханом. Гардабани граничит Мтквари и по направлению Хунани Восточная Мцире-Бердуджис-Мта“.

Из этих сведений устанавливается, что на восточной стороне реки Бердуджи жили борчалинцы, на западе лежала Карталиния, на восток от Мцире-Бердуджис-Мта лежала Рани, на запад Борчало. Следовательно, Борчало лежала между р. Бердуджи и Мцире-Бердуджис-Мта. Необходимо заметить, что в старину как в других странах, так и в Грузии границами обозначались не реки, а разделяющие их горы. Поэтому когда Вахушти говорит, что граница Картли, служит р. Бердуджи, нужно полагать, что он подразумевает под этим выражением не русло реки, а бассейн ее и ее притоков.

Затем раньше Бердуджи составлял часть эриставства Хунани, которое было одною из провинции Карталинского царства и она имела своего эристава, во времена Вахушти называемого ханом. Что Борчало (оно же Бердуджи) имело своего хана, это устанавливается и историческими документами (см. вышепривед. сигели за №№ 365 и 366—§). Но из них же усматривается, что этот хан и это ханство были подданными царя Картли. Деревни Ахпати и Вартапетис-сопели, которые лежат на восточной стороне р. Бердуджи т. е. в Борчало, царь отобрал от владельца Борчало и передал Палуна-беку Зурабишвили. В 1693 г. спор Аргуташвили и Зурабашвили относительно этих двух деревень тоже был разрешен царем Картли в пользу Зурабишвили.

Это же подтверждается краткими статистическими данными по Картли и Кахети 1770 года, которые посланы царем Ираклием русскому правительству и где Банбаки и Бердуджи показаны как владение царя. „Борчало и Банбаки составляет одно цельное ханство“, говорится в них, „жители этих округов во множестве рассеяны по другим провинциям, теперь там 2500 (дымов) с армянами“.

Наконец, что это было так, а именно, что Банбак и Бердуджи входили в состав Картли, это подтверждается картою самого Вахушти, где границею царства Картли обозначена не р. Бердуджи, а Бердуджис-Мта и вся местность Борчало включена в район Квемо-Картли.

§ 49. Чтобы представить себе, какую территорию занимала провинция Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст., необходимо вышеуказанные границы сравнить с географическою картою издания Русского генер. штаба. Не нужно только забывать то, что мы уже говорили, что в старину границы, как государств и областей, так даже мелких территориальных единиц, шли по естественным линиям, в большинстве случаев по горным хребтам. Поэтому там, где в документах и на картах XVIII ст. неясно, какие пункты обозначены границами—мы на современных картах должны проходить по водораздельным горам и горными хребтам.

Если мы, по документам и картам XVIII ст., проследим карты генерального штаба, границы Квемо Картли представляются в следующем виде:

Северная граница—начиналась с горы Чарели (Бакулианис Мта¹) на зап. от устья р. Храм (р. Киа), на границе Ахалкалакского и Горийского уездов, шла на сев.-вост. по тем горам (Торис-Мта), которые делят притоки р. Храма от притоков Шави Цкали и Гуджаретис Цкали до горы Садаткнари. Затем по границе Горийского и Борчалинского уездов (хребтами Тори и Эрджевани) до горы Джамджами. Отсюда по хребту Триалетских гор. (по хребту Эрджевани) до хребта Кадикия (Клде Кари). Затем по границе Горийского и Тифлисского уездов до соединения хребтов Кадикия и Свцхениси

¹) В скобках указаны названия, обозначенные на документах и картах XVIII ст.: вне скобок—названия русских карт.

(Дид Гори), откуда ведет начало западная самая большая ветвь р. Дигомис-Цкали. Затем граница переходила в Тифлисский уезд, шла на юго-восток по тем горам, которые делят притоки Дигомис-Цкали от притоков р. Вере, проходила между утесом Катнари и дер. Нахширис-гора и подходила к р. Вере около зимовника Дид-Вели. Отсюда граница шла по р. Вере на запад до монастыря Бетани. От этого монастыря граница поворачивала на восток, проходила с юга мимо Ахалдаба и горами Цавкиси и Шиндиси упиралась в р. Куру (Мтквари) при церкви Циранавори. Отсюда граница шла на север вверх по течению р. Куры до р. Авчалка (Хев-Дэмари), затем на юго-восток сперва по этой реке Авчалке, наконец, по горам до М. Лило (Квиткирис Лило).

Восточная граница начиналась в Тифлисском уезде на сев. от М. Лило (Квиткирис Лило) у горы Каливетиси, обходила с вост. Большое Лило (Магали-Лило), перерезывала Сацхенисис-Хеви (Починис-Хеви) и железнодорожную линию у ст. Вазиани, обходила гору Самгор (Самагарас-Мта) с зап., проходила по горе Амартула и горам Такатарвин-Баши, хребту Тетри-Удабно (Давид-Гареджис-Мта) и переходила в Казахский уезд около парехи Иаладжахиси и подступала к Легвис-Цкалис-Мта (Мцире-Цкали). По реке, вытекающей из этой горы, граница шла до Куры Мтквари при дер. Крахеке-самани. Затем шла на сев. по Куру до соединения ее с р. Храм (р. Кциа при Гатехили-Хиди), на границе Казахского и Борчалинского уездов. Затем граница поворачивала на юг по границе Казахского и Борчалинского уездов по тому хребту (Бердуджис-Мцире Мта), который служит водоразделом между притоками р. Дебеда-чая (р. Бердуджи) и притоками р.р. Аксипара, Инджиа и Акстафа (Акстапура) до горы Геджалу, на границе Борчалинского и Александропольского уездов. Отсюда граница шла на юг в Александропольском уезде по тем горам, которые делят воды р. Акстафа от вод р. Гарпи (Карпи) до горы Халхалы на границе Александропольского и Новобаязетского уездов.

Южная граница:—начиналась от горы Халхалы на границе Александропольского и Новобаязетского уездов, шла на зап. по тем горам (Эриванские горы), которые служат водоразделом между притоками рр. Дебеда-чая, Гарпи и Банбак с одной стороны и притоками Аракса с другой до горы Декеташд. Отсюда граница переходила в Александропольский уезд и шла по горам, разделяющим те же воды до дер. Дираклияр, затем поворачивала на сев., проходила мимо дер. Хаджи-Назар Жели и Джанжур, перерезывала железнодорожную линию при Агкилиси и подходила к горе Есаули. Затем шла на зап. по этому хребту Есаули до границы Александропольского уезда и Карсской области при сел. Джелаб-Кечути, переходила в Карсскую область и от этой деревни на запад почти по прямой линии перерезывала р. Караканчай, обходила с сев. озеро Чаир-Гел, с юга Малые горы Агабаби и подступала к границе Карсской и Ардаганской областей на восток от озера

Чалдыр Гел (Палакацио). Вся эта южная граница соответствует географии и карте Вахушти, насколько там значатся Эриванские горы, т. е. те горы, которые разделяли притоки р. Дебеды от притоков р. Аракса и насколько по карте Вахушти в Кайкули брали начало притоки Аракса.

Западная граница—начиналась на вост. от Чалдыр-Гел (Палакацио) на границе Карсской и Ардаганской областей, шла на сев.-восток по этой границе до горы Учтипаляр (Нали-Курис-Мта) на границе Карсской и Ардаганской областей и Ахалкалакского уезда. Отсюда граница шла на восток по той же границе до горы Оксюз-Даг, затем по границе Ахалкалакского и Александропольского уездов, обходила с юга озеро Мадатапинское (Ташагани) до горы Леили-Даг, на границе Ахалкалакского, Александропольского и Борчалинского уездов. Затем граница шла на сев. по границе Борчалинского и Ахалкалакского уездов до горы Агрикари (хребет Болולי), переходила в Ахалкалакский уезд, шла на сев.-зап., перерезывала пополам озеро Топаравани (Панавари) и подходила с вост. к горе Самсари, на границе Ахалкалакского и Борчалинского уездов, отсюда граница вновь переходила в Ахалкалакский уезд на сев.-зап., обходила с зап. озеро Табис-Шури (Тбис-Кури) на вост. от дер. Божано и подступала к горе Чарели (Бакулианис-Мта) на зап. от устья р. Храм (Кциа), на границе Ахалкалакского и Горийского уездов, откуда начиналась северная граница.

Таким образом, в первой четверти XVIII ст. Квемо-Картли заключала в себе:

1) Тифлиссский уезд за исключением тех территорий, которые лежат: 1) на север от водораздела между р. Вере и Дигоми, 2) на север от р. Авчалки и Малого Лило и 3) на восток от остальных Лило, Самгорской горы и хребта Тетри Удабно.

2) Весь Борчалинский уезд.

3) Участок западной половины Казахского уезда, начиная с Левгис-Цкали по прямой линии до р. Куры при сел. Крахе-Кесамани.

4) Северную часть Александропольского уезда от гор, которые делят притоки р. Банбак от притоков р. Акстафа и Аракса.

5) Северную часть Карсской области, начиная приблизительно с сел. Джелаб-Кечути на запад по прямой линии до пункта, лежащего на восток Чалдыр-Гел, на границе Ардаганской и Карсской областей и отсюда до горы Оксюз-Даг.

6) Два участка восточной половины Ахалкалакского уезда: 1) начиная от горы Агракари по сев.-зап. линии, перерезывая озеро Тапараван пополам до горы Самсар и 2) начиная с той же горы Самсар по сев.-зап. линии, обходя Табис-Шури с запада до горы Чарели.

7) Один участок южной половины Горийского уезда, начиная с горы Чарели по тем горам, которые делят притоки р. Храм от притоков Шави-Цкали и р. Гуджарети до горы Садаткнари.

IV. Местоположение деревень и населенных мест Квемо-Картли первой четверти XVIII стол.

§ 50. При определении местоположения деревень и населенных пунктов, главным источником необходимо признать географические карты Вахушти. Дефекты и ошибки этих карт могут быть исправлены на основании Списков деревень того же Вахушти, переписи 1721 г. и других документов. В этих случаях большею частью возможно указать только округ, а в некоторых случаях возможно только ту или другую деревню относить к нескольким округам. По сравнению с исторической картой проф. Ив. Джавахишвили карта царевича Вахушти содержит весьма много мелких разноречий. Напр. дер. Ардуса (Лорийского района) по карте Вахушти лежит на сев.-вост. дер. Боиалса и сев.-зап. дер. Башбеуки. По карте же Джавахишвили Ардуса лежит на вост. от Башбеуки и Боиалса, что, должно быть, более соответствует действительности. Мы такие разногласия не отмечали.

На карте Вахушти не обозначены даже такие деревни, которые значатся в пер. 1721 г. и в других документах и население которых по тому времени представляется значительным, напр. Ванки, Епископссис-сопели, Карасавари, Патара-Каракилиса, Коша-Килиса, Шави-Сакдари Дбанисис-Хеоба, Цхвириси, Хидис Кури и др.

Неправильности карты царевича Вахушти касаются в особенности двух случаев: деревень, лежащих на границе Ташири и Дбанисис-Хеоба, Бердуджи и Сомхити. На картах Вахушти в границах Ташири включены: Моруты, Удуши, Хандзориси, Елиас-сопели, Иалгузи, Кедис еклесиа, Мисхана, Кетилашени и Урути. По Спискам же деревень Вахушти все эти деревни помещены в „Локи“. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Ташири помещены только Хандзориси, Кетилашени и Урути, остальные показаны в Дбанисис-Хеоба. Эти деревни необходимо расположить по карте Джавахишвили, т. к. все они, за исключением упомянутых трех деревень, лежали по берегам р. Пинезаури и ее притоков. Пинезаури же и ее притоки целиком имеют течение в Дбанисис-Хеоба. В границах Сомхити на карте Вахушти помещены Ахпати и Санаини, вероятно потому, что тамошние монастыри находились в руках армян, в действительности лежали в Бердуджи (§ 43).

§ 51. Остальные источники не указывают подробно местоположение деревень и населенных мест. Они только помогают и то не всегда, при определении того, какие деревни и какие населенные пункты в каком округе дежали. Из этих источников Списки Вахушти имеют весьма большое значе-

ние, хотя и там многие деревни пропущены. В этих списках совершенно отсутствует население Банбаки, Бердуджи и Карая и обозначено весьма мало деревень и табунов ели. С другой стороны в них почти без пропуска помещены все те деревни, которые помещены в переп. 1721 г.

§ 52. Относительно местоположения населенных пунктов много сведений дает и переп. 1721 г. Как было уже упомянуто (§ 10), в ней Квемо-Картли делится на Царское и Царицыно Сабараташвило, Сомхити и Царское Ташири. Последние два названия принадлежат округам и потому там помещенные деревни необходимо причислить к этим округам. Царское и Царицыно Сабараташвило касаются всех округов Квемо-Картли, а потому местоположение деревень, помещенных в этих отделах переписи, необходимо выяснить на основании других документов.

Общие имения Сакаплианишвило помещены в Дабали, Локи, Дбанисис-Хеоба, Карабулаги и Ташири. Дбанисис-Хеоба, Карабулаги и Ташири—отдельные округа, а потому значащиеся по переп. 1721 г. в них деревни необходимо признать за ними, кроме дер. Марабда, которая лежала в Алгети, но в переписи Сакаплианишвило 1721 г. помещена в Дбанисис-Хеоба.

В „Дабали“ помещены 39 деревень, отсюда 1 дер. в Алгети (Чхиквта), 24 дер. в Кциис-Хеоба, 10 дер. в Дбанисис-Хеоба; местоположение 4 деревень (Соджниано, Тала-Квемо, Хидис-Кури и Хиндзортала) не известно. Если не принять во внимание дер. Чхиквта (окр. Алгети), где Асламаз Каплианишвили имел приобретенных „по купле“ крепостных, выходит, что „Дабали“ Сакаплианишвило подразумевал Кциис-Хеоба и часть Дбанисис-Хеоба, а потому перечисленные выше 4 деревни нужно причислить к этим двум округам. „Локи“, т. е. хребет Локи проходил по границе Дбанисис-Хеоба, Ташири и Сомхити. В Локи Сакаплианишвило, по переп. 1721 г. всего 21 деревня. Из них 7 дерев. Дбанисис-Хеоба, 3 Ташири, 4 Сомхити, относительно 3 деревень (Бахчалара, Гула-сопели и Тагдани) имеются сведения в переп. 1701/11 г. (см. § 53). О остальных 4 деревнях (Базитала, Сала малеки, Шужбуни и Цела-Кари) никаких данных нет ни на картах Вахушти, ни в других документах, а потому эти 4 деревни должны быть причислены упомянутым выше двум округам, так как в Сомхити, как видно (см. III часть), у Каплианишвили наследственных крестьян было весьма незначительное количество.

Из тех деревень, где проживали купленные и наследственные крестьяне отдельных Каплианишвили, местонахождение не выяснено: Топракала—Каихосро, Луарсаба и Отара Каплианишвили. Эта деревня должна быть причислена Дбанисис-Хеоба и Карабулаги, где были деревни под тем же названием; Косахпери-Ерасти Каплианишвили—Кциис-Хеоба, Дбанисис-Хеоба, Карабулаги, Сомхити, где Каплианишвили покупали крепостных; Липи Реваза и Тамаза Каплианишвили—Карабулаги, Кциис-Хеоба, где были деревни под этим названием. Липи были и в Триалети, но туда Каплианишвили не вхо-

дили. Татары Мамука и Каихосро Каплианишвили—Кциис-Хеоба, Дбанисис-Хеоба, так как эти поселения помещены в Дабали.

§ 53. По переписи 1701/11 г. за Каплианишвили значатся крепостные в 120 деревнях. Из этих деревень на картах Вахушти обозначены не все. Поэтому необходимо выявить их местоположение. Нужно иметь в виду, что в этой переписи все крепостные (как общего владения „сахасо“, так и „сатавиставо“) расположены в следующем порядке: сперва идут деревни Карабулаги и живущие в них крестьяне, затем Дбанисис-Хеоба, затем Сомхити и, наконец, Ташири¹⁾. Деревни Кциис-Хеоба, где проживали „сахасо“ крепостные Каплианишвили, помещены между теми деревнями, где проживали крепостные подвластных владельцев.

Руководствуясь этими соображениями, а равно сведениями других²⁾ источников, мы причислили:

Дбанисис-Хеоба: Агундаре, Гула-сопели, Дамбути (стр. 322), Нарна-сопели, Шави-Сакдари (стр. 311), Топракала, Вардис-Убани (стр. 352), Микнети (стр. 335), Шави-Сакдари (стр. 360), Ацуги (стр. 346) и Ундуши (стр. 360).

Ташири: Микнети (стр. 308), Сакире, Шави Сакдари (стр. 327), Акос-сопели, Хандзориси.

Карабулаги: Саркинети (стр. 298), Вардис-Убани (стр. 299).

Дбанисис-Хеоба—Ташири: Тагдани, Шинбери, Бахчалари.

Дбанисис-Хеоба—Карабулаги: Толу.

Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба—Ташири—Карабулаги: Чикоридзис-сопели и Цикарос-тави.

§ 54. В документах Госташавили местоположение следующих деревень не выявлено: по сигели 1724 г. Дбаги, 1441 и 1724 г.г. Накурдеви.

В 1913 г. Госташавили имели угодья и крепостных в 36 деревнях. Из них в Алгети—в 25 деревнях, в Кциа—7, Триалети—1, в Сквирети—3, в Сомхити—2. Невыявлено местоположение 1 деревни (Порхалиси). По переписи 1721 г. они имели крепостных в 33 деревнях, из них в Алгети в 21 деревне, в Кциис-Хеоба—6, в Триалети—1, в Сквирети—3, в Сомхити—2.

Из этого видно, что Госташавили имели крепостных в особенности в Алгети и Кциис-Хеоба. Поэтому вышеперечисленные деревни (Порхалиси, Дбаги, Накурдеви) необходимо причислить к этим округам.

¹⁾ Этот порядок не соблюден в двух случаях: перечень крепостных „сатавиставо“ Луарсаба Каплианишвили начинается с деревень Дбанисис-Хеоба, затем идет деревня Толу, затем деревни Карабулаги, Дбанисис-Хеоба и Ташири. Крепостные „сатавиставо“ Папуа Каплианишвили деревни Бошис-сопели, Дбанисис-Хеоба помещены после крепостных деревень Ташири.

²⁾ В грузинском тексте приведены по каждой деревне те основания, по которым они причислены к тому или другому округу.

В документах Германозишвили не выявлены местоположения следующих деревень: Важта-Хеви по сигели 1696/1700 г.

По переписи 1721 г. Германозишвили имели крепостных в 22 деревнях. Из них 9 деревень—в Алгети, 5—в Кциис-Хеоба, 2—в Триалети, 2—Карабулаги и по 1 в Сквирети и в Дбанисис-Хеоба. Не выявлено местоположение 2 деревень (Цхврисы и Коиа).

В 1756 г. у Германозишвили были крепостные в 18 деревнях; из них 8 деревень— в Алгети, 2—в Кциис-Хеоба, 2 в Карабулаги, в Триалети, Сквирети и Дбанисис-Хеоба по одной. Не выявлено местоположение 3 деревень (Цоркути, Пирмицети и Квантасгиси—(Кокатгиси).

Из этого видно, что крепостные Германозишвили проживали преимущественно в Алгети и Кциис-Хеоба, а потому вышепоименованные деревни (Квантасгиси, Важта-Хеви, Цоркути, Пирмицети, Цхврисы, Коиа) должны быть причислены к этим двум округам.

В 1792 г. крепостные Зурабишвили проживали в 25 деревнях. Из них 10 дер. в Дбанисис-Хеоба, 6 в Кциис-Хеоба, и 3 в Бердуджи. По этим данным деревни, местоположение которых не выявлено (Аджири, Вардис-Цнаро, Карпетис-Хеви, Кахмахути, Нилоца, Нобиси) должны быть причислены в Дбанисис-Хеоба и Кциис-Хеоба.

§ 55. Остальные деревни, которые не значатся на картах Вахушти, причислены:

I. На основании Списков деревень Вахушти:

Алгети: Гудели, Козманашени, Цхени-Кала.

Мтиврис-Гагма: Ахали-сопели, Чугурети.

Триалети: Кисиа.

§ 56. II. На основании переписи 1721 г.:

Алгети: Гунанети.

Ташири: Атаклуа, Каракилиса Патара, Кошакилиса, Чахмахлу, Цкал-Гагма Иечи,

Дбанисис-Хеоба: Бошис-сопели, Гогарчлу, Маква, Паатас сопели, Саручамас-сопели, Керемдара, Каджилухи—третье, Шави-сакдари, Земо-Чаргамашени, Квемо-Чаргамашени, Цнори.

Мтиврис-Гагма: Ахал-Чухури.

Сомхити: Гозалас сопели, Деларарас-сопели, Джурари, Епископозис-сопели, Вакерани, Шамирзас-сопели. Ванки, Татозас-сопели, Туманашени, Карасавори, Мираша, Сагарвела, Сяймонас-сопели, Сосни, Тандзути, Трацу, Уранга, Пишуас-сопели, Картули-сопели, Карис-сопели, Кара-сопели, Шаншис-сопели, Шушеги, Чипекеби, Чимшура, Хорис-сопели, Хохмели.

Кциис-Хеоба: Катнари.

Карабулаги: Курциками, Муси-Кала-Патара, Мухати-Шамбианиса, Орта-шуа, Сабахлис Карабулаги, Хизуас-сопели.

§ 57. III. По данным Да стур ламали:

Триалети: Гелази, Ерджевани, Насоплари-Патара, Хоирети, Зеулистанн.

Сомхити: Варахори, Джонджили, Джураи.

Ташири: Зараканди, Сутокулани, Баркадара.

Мтиврис-Гагма: Саакас Лило.

Наикули: 5 Насоплари.

Алгети—Кцис-Хеоба—Карабулаги: Дарубанди.

Алгети—Дбанисис-Хеоба—Кцис-Хеоба: Шаркари.

§ 58. IV. По данным остальных документов:

Триалети: Карцахи.

Наикули: Бетлеми.

Дбанисис-Хеоба: Бертакари, Магнари.

Бердуджи: Вартагетис-сопели.

Кцис-Хеоба: Арухлу.

Алгети: Вархунала, Кезети, Кохнари, Кацабани, Чаоби.

Сивирети: Ведзиси.

Ташри: Мичнакари, Баркадара.

§ 59. V. На основании того, в каком преимущественно округе имели крестьян собственники-владельцы этих деревень:

Алгети: Млаше, Монастери.

Сомхити: Тохкилиса.

Алгети—Кцис-Хеоба: Абано-Дзвели, Папис Гора.

Алгети—Карабулаги: Тхинлара.

Алгети—Карабулаги—Дбанисис-Хеоба—Кцис-Хеоба: Копанети.

Триалети: Карушети.

Карабулаги—Кцис-Хеоба: Липи.

Алгети—Триалети: Мтленави, Сакорне, Насагури.

Алгети—Карабулаги—Кцис-Хеоба: Пицуги.

Алгети—Триалети—Кцис-Хеоба: Циплари.

V. Названия деревень и остальных населенных мест.

§ 60. Наименование деревень в разных источниках неодинаково. Нередко у одного и того же автора в одном сочинении деревня носит одно название, в другом—другое. Есть случаи, что даже в одном и том же сочинении деревня носит в разных местах разные названия. Для уяснения следующих частей нашего труда мы нашли нужным ввести однообразную транскрипцию. Преимущество отдано Спискам деревень царевича Вахушти (§ 20).

Разнообразие названий одних и тех же деревень можно разделить на следующие группы:

1) В некоторых случаях оно представляет из себя простую ошибку.

§ 61. II) В некоторых случаях деревни, как видно, действительно имели два и больше названий.

§ 62. III) В некоторых случаях названия настолько различны, что не представляется возможным установить, имели ли они два названия, или одно из них искаженное.

§ 63. IV) В некоторых случаях названия деревень сильно искажены.

§ 64. V) В некоторых случаях деревни имели одно название, но изменения в них допущены или по свойствам грузинского, армянского и таттарского языков, или путем подмены одной или нескольких букв такими буквами, которые не изменяют характера названий.

§ 65. VI) В некоторых случаях названия изменены, но так слабо, что легко их возстановить.

В грузинском тексте приведены подробно все эти разноречия, причем относительно разноречий, указанных в первых пяти пунктах, указаны и источники, в которых имеются эти разноречия.

Тут же мы приводим названия деревень по II, III и V пунктам, пропуская названия по I, IV и VI пунктам (явно ошибочные, искаженные и легко возстановляемые).

По II группе. (§ 61) ¹⁾.

Ахали-сопели—Кезети.

Бузургулахи—Бузчай.

Багратис-Лило—Багратиса.

Вардис-Убани—Вардис-Чала в Кцисхеоба.

Бегканти—Бегисопели.

Гачиани—Санадиро-Калаки—Каосиани—Аркевани.

Боацори—Бовацори—Ханбоадзори—Боцхори.

Горули—Горуми.

Бостан-Калаки—Нагеби—Рустави.

¹⁾ Прямая нами транскрипция помещается последнюю.

Гулаури—Гулгули.
 Дарбази — Дарбаз - Чала — Дарбаз-тала.
 Диақвнис-Ква—Миндақари — Мичнақари.
 Дманиси—Дбаниси в Дбанисис-Хеоба.
 Дманиси—Джвара в Кциис-Хеоба.
 Джиграшени—Бетлеми в Каиқули.
 Джоджохети —Еклесиа.
 Едоти —Ердони—Ердоти, Ердо.
 Клонети —Кноле.
 Џқокатгиси —Квантасгиси.
 Котрагагегци —Катрацекегегци—Цэкегегци.
 Кохри—Кохнари.
 Каратаки—Хоракерти в Сомхити.
 Керандени —Керанда—Керемдара.
 Казанчи—Казан-Гунбати.
 Каитмазянт-Миджа —Миджа.
 Куркута—Соганлуги.
 Леки—Калақлари.
 Ломта-Гора—Марнеули.
 Мариамни—Мариами в Триалети.
 Мариамни—Мариами Патара в Алгети.

Мола Кишлаги—Кишлаги—Кишлари.
 Мтқврис-Цихе—Кизкала—Хунани.
 Мухис-цихе—Мусикала.
 Мцоврети—Цхорети—Цоврети.
 Оманис-Хеви—Лочинис-Хеви.
 Оскеричас-сопели—Окромчедлис-сопели—Оскипара.
 Палукай—Палуиа—Палуа.
 Парцихе—Парцихиси.
 Самадаант-Карака—Пазант-Карака—Карака.
 Селимас-сопели—Мерабагас-сопели.
 Узариани Дзели—Карукумрти.
 Торнети —Стонети—Саторнети—Сатванети.
 Хинзорики—Хидзориси.
 Хуста-оглис-сопели—Хурутис-сопели в Каиқули.
 Хуцис-Тамалиа —Хуцис-сопели в Триалети.
 Царици—Црици.
 Шавни—Шазта.
 Шермазанас-сопели—Шамирзас-сопели.
 Шмбуну—Шумбуну в Локи.
 Шунбуну—Шумбуну.

По III группе (§ 62).

Амоти—Ахоти в Алгети.
 Веркетили —Велкетили.
 Гелас-сопели —Елиас-сопели.
 Гогис-сопели—Голис-сопели в Сомхити.
 Гваловна—Головна.
 Джандири—Джандиди.
 Дугазас-сопели—Девагози.

Караджлу—Сараджлу.
 Карманлу—Парманлу.
 Квенадари—Керемдара.
 Халаджвари—Хахаладжвари.
 Хиндзори—Хандзори в Таширк.
 Цхоирети —Цхварети.
 Шамиани—Шамирани.
 Шарқари—Шақарас-сопели в Сомхити.

По V группе (§ 64).

Абулмуки—Абулмаги.
 Алазибеуки—Агзибеуки.
 Амирхасанлу—Амирхаслу.
 Атуци—Ацуги в Сомхити.

Бодзора—Бовадзори.
 Валаверзи—Вагаверси—Вагавери.
 Гдалашени—Кетилашени.
 Гелдигни—Гелдиггени—Гелдиглани.

Гулабаба—Гула-сопели.
Джаг-дарики—Чандараки.
Джимшура—Чимшура.
Дигмашени—Диламашени.
Долбанди—Долбандлу.
Каракиглиси—Каракалиса—Караки-
лиса.
Келу—Келути.
Лавагавашени—Лаклакашени.
Манавери—Манаверди—Манакерти.
Мачкатага—Мачкатела.
Миджари—Миджа.
Мугалу—Муганлу.

Норашени—Лорашени.
Таладани—Тагдани.
Тезуми—Тези.
Тегу—Телу.
Тела—Талис-сопели в Сомхити.
Тхвинтбиси—Тхвинтба.
Уджаби—Худжаби.
Хоша Герма—Коша-Герма.
Хваракети—Хоракерти.
Хаварадзори—Ховарас-сопели.
Ширчапати—Сирчапети.
Шилчобани—Чоччобани.

VI. Количество одноименных деревень одного и того же округа.

§ 66. В наших источниках очень много одноименных населенных мест — одного и того же округа обозначены как деревни. Чтобы выяснить, действительно ли считались эти места деревнями, или они составляли части одной деревни, необходимо руководствоваться главным образом картами и Списками селений Вахушти, т. е. только эти два источника представляются более или менее полными. Но и в них много непонятных и подлежащих выяснению вопросов. На карте, напр., некоторые такие места показаны рядом, как соседние, другие отстоят друг от друга, т. е. между одноименными пунктами помещены другие пункты и деревни. Если отстоящие друг от друга места можно признать отдельными деревнями, то относительно соседних пунктов этого сказать не всегда можно. Напр., Кумиси на карте показан двумя соседними деревнями. В Списках же эта деревня помещена под одним номером. Необходимо выяснить, считалась ли дер. Кумиси одной деревней или их было две. В Списках деревень Вахушти тоже самое положение. Сакавре и Абано (Триалети) помещены за двумя последовательными номерами каждая, а на карте они показаны за одним номером.

Перепись 1721 г. имела бы большее значение для этой цели, если бы она заключала в себе все населенные места Квемо-Картли и то, что есть, было бы указано определеннее. Тагути, Церакви, напр., по карте и по Спискам деревень Вахушти значатся каждая, как две деревни, а в переп. 1721 г. в обоих указаны только по 4 владельца-собственника, но не обозначено, крепостные этих 4 владельцев проживали в двух Тагути и двух Церакви, или в одной Тагути и в одной Церакви.

Сведения остальных источников по этому вопросу весьма незначительны и они значения не имеют.

При составлении нижепомещенного списка мы руководствовались следующими соображениями:

1. Населенные места, количество коих обозначено одинаково во всех трех источниках, приняты в этом количестве. Эти деревни в список (§ 67) не внесены.
2. Места, количество коих по переп. 1721 г. явно превышает количество, указанное на карте и в Списках Вахушти, приняты согласно переп. 1721 г.
3. Места, количество коих одинаково на карте и в Списках, но по

переп. 1721 г. количество их явно не указано (обозначены только владельцы-собственники), приняты согласно карте и Спискам Вахушти.

4. Места, количество коих одинаково на карте и в Списках, но по переп. 1721 г. оно меньше, приняты согласно карте и Спискам Вахушти.

5. Места, кои на карте отстоят друг от друга (не соседние), но в списках обозначены, как одно, приняты согласно карте Вахушти.

6. Места, кои на карте указаны в количестве одном, а в Списках они обозначены двумя последовательными номерами, приняты согласно карте Вахушти.

7. Дер. Гета и Кумиси, которые на карте показаны каждая, как две соседние деревни, а в Списках каждая из них означена под одним номером, приняты как одни деревни.

8. Телетеби, которые на карте значатся как две деревни, в Списках у них стоят 4 последовательных номера, а в переп. 1721 г. обозначены только крепостные двух владельцев-собственников, приняты за две деревни.

§ 67. На этом основании приняты:

1) За одну деревню: Абано Триалети, Башбеуки, Гета, Кумиси, Сакавре.

2) За две деревни: Андика, Аркевани, Ацуги Сомхити, Баба, Бешкенашени, Дарбази Дбанисис-Хеоба Дарбази-Сомхити, Дбаниси, Гварджила, Егриси, Вардис-Убани Дбанисис-Хеоба, Васакаси, Тагути, Телетеби, Карукугмрти, Киракозас-сопели Сомхити, Липеби Кциис-Хеоба, Мерекана, Монастери Дбанисис-Хеоба, Мусикала, Нахидури, Палуа, Реха, Саба, Сабате, Самехрео, Самсониа, Санани, Салийле, Саркинети Сомхити, Тамалиа Триалети, Урцевани, Головна, Кадрикули, Каламшиани, Каракилиса, Шави-Сакдари Дбанисис-Хеоба, Шумбуни Дбанисис-Хеоба—Ташири, Чаргамашени, Чардахлу, Чортани, Царуки, Церакви, Худжаби.

3) За три деревни: Агумбру, Карака, Липеби Триалети, Тандзиа, Карабулаги-Карабулаги, Каджилухи, Шесакари, Джанхоши¹⁾.

¹⁾ В грузинском тексте подробно указаны основания, почему те или другие деревни отнесены к той или другой группе.

VII. Деревни и местности Квемо-Картли, которые не упоминаются в источниках 1700—1750 г. ¹⁾

§ 68. Авдара, Джилга—в Ташири; упоминаются в сигели 1657 г., как лежащие в Ташири. На современ. карте проф. Ив. Джавахишвили на запад от Локис-Цкали и на юг от Каранлиса обозначена дер. Джигли.

Амза, Априамас-сопели, Оскеванас-сопели, Цналташуа—в Дбанисис-Хеоба—Ташири—Кциис-Хеоба—Карабулаги, упоминаются в огиси Сакалланишвило XVII стол. (§ 9).

Армани—в Ташири. Упоминается в описи Сакалланишвило XVII ст. На современной карте проф. Ив. Джавахишвили на зап. от Джалал-оглы лежит деревня Армениси.

Баргвис-Хеви, Калигени—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1543 г., там проживали крепостные, принадлежащие Германозашвили (§ 54).

Баралети. Упоминается в гурджари 1687 г. как вновь восстановленная деревня Каталикосом Николозом. Но в виду неясности в тексте, не представляется возможным установить, относятся ли эти сведения к Баралети, лежащей в провинции Самухрано, или деревня под таким названием существовала в Триалети.

Грдзели, Зварети, Мере, Насмерала-Земо, Турис-Убани, Укана-Шавни—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1676/84 и 1690 г. Мере и Укана-Шавни кроме того упоминается в сигели 1591 г. Там проживали крепостные, принадлежащие Госташабашвили (§ 54).

Долани, Медалети, Сахевни, Шеветила—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1442.

Сольгаант-Земо. Упоминается в сигели 1778 г., местоположение не выявлено.

Левисубани, Тандрулаи, Сулгедиани, Сулуги, Узема, Каескerti, Казанарашвилис-сопели, Караша—в Ташири—Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба—Карабулаги, упоминаются в сигели 1536 г.

Сануде—в Алгети, упоминается в сигели 1619 г.

Урхнали, Цлепи-Диди—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1441 г. рядом с сел. Накурдеви (§ 54).

Вадза—в Кциис-Хеоба, упоминается в сигели 1652 г., когда царь Ростом жалует Панука Арешивили нажари Вадза

¹⁾ В грузинском тексте даны подробные разъяснения тех оснований, по которым для другой деревни отнесена к тому или другому округу Квемо-Картли.

VIII. Порядок составления списков деревень и населенных мест (§ 71).

§ 69. Предлагаемый список деревень и остальных населенных мест Квемо-Картли (§ 71) составлен на основании рассмотренных нами старых источников с теми исправлениями, которые приведены в следующих параграфах, а именно:

- 1) Количество одноименных деревень одного и того же округа согласно §§ 66, 67.
- 2) Наименование округов и деревень, согласно §§ 39, 61, 62, 64.
- 3) Местоположение деревень, согласно §§ 50—59.
- 4) Даты сигели-гуджари, согласно §§ 21, 22.
- 5) Наименование деревень Каикули, согласно §§ 41, 42.
- 6) Наименование и местоположение поселений ели, согласно § 45.
- 7) Местоположение деревень Банбаки, Бердуджи и Лори, согласно §§ 43, 44.
- 8) В список не внесены те деревни, которые значатся в переписи 1721 г., но которые по нашему мнению не входили в Квемо-Картли (§ 47 п. 1, 2).

§ 70. Кроме того необходимо заметить следующее:

1) В список не внесены также деревни и местности Квемо-Картли, которые не упоминаются в источниках 1700—1750 г.г. (§ 68), так как нет оснований предполагать, что они существовали в первой четверти XVIII ст.

Исключение депущено по отношению к деревням Зурабишвили по сигели 1792 г.: Аджири, Нобиси, Нилоца, Карпетис-Хеви, Кахмахути, Вардис-Цкаро.

Но, как видно из текста этого документа, как эти деревни так и остальные, значащиеся в нем, приобретены Зурабишвили с давних времен.

2) В источниках 1700—1750 г.г. указаны местности, которые ясно не видно, представляли ли они деревни, или нет, таковы:

Дбаги, Магнари, Млаше, Папис-гора, Пирмицети, Цоркути, Чаоба, Геллази, Нарини, Панавари, Шаори, Надарбазеви.

3) Несколько деревень Квемо-Картли носят одно и тоже название. Напр., Абаио называется три деревни, Акопас сопели—две деревни, Дарбази—четыре деревни. Эти деревни в большинстве случаев не картах Вахушти обозначены отдельно, но в остальных документах не указано, к какой из этих деревень относятся их сведения. Насколько возможно было и, конечно, приблизительно, мы отнесли те или другие сведения к той или другой де-

ревне или на основании владения или на основании соседства с другими деревнями или по другим соображениям. Все эти сведения приведены в самом списке (§ 71) хотя, повторяем, весьма легко может случиться, что когда появится больше документов, некоторые из наших соображений окажутся неправильными.

4) Статистические сведения о населении и владении каждой деревни приведены из переписи „Мецинаве Дроша“ 1721 г. и переп. Сакаплианишвило 1701/11 г.. (см. III часть).

5). В список внесены сведения из двух источников, по которым возможно определить, насколько состоятельна была та или другая деревня, а именно: из Дастурламали сведения о том, сколько кеенис сапешкашо (персидского налога) уплачивала та или другая деревня (см. IV ч.) и из сигели 1707 г., сколько скота должна была привести та или другая деревня на поминки Вахушти Каплианишвили. Так как вообще последний сбор был определен в 1 корову на деревню или фамилию, то в списке количество скота обозначено только в том случае, когда оно больше или меньше общего размера.

6) По переп. 1701/11 г. обозначены только владельцы—отдельные Каплианишвили, которым были предоставлены „сатавиставо“ крепостные, т. к. все дворяне и остальные крестьяне оставались в общем владении всей фамилии Каплианишвили (см. §§ 14, 17, 18).

В русском тексте списка после порядковых номеров поставлены в скобках номера по грузинскому тексту для того, чтобы желающие просмотреть текст ссылками на источники могли бы последние найти.

IX. Деревни и прочие населенные места Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст.¹⁾

§ 71. 1. (1) Абано—в Триалети, на правой стороне Абанос-Хеви, на зап. Баба, на вост. Ахалкалаки (К—одна деревня); Сп.—две деревни 477.478. Эту деревню, вероятно, подразумевает перепись 1721 г., так как значащиеся в этой переписи владельцы Барата, Росеб и Отиа Бегашвили, не имели крепостных на правой стороне р. Кциа, где лежала другая деревня под тем же названием. По переписи 1721 г. в ней значатся 3 владельца (Бегашвили), 7 податных и 3 богано.

2. (2) Абано—в Кциис-Хеоба, в устье Поцхверианис-Хеви, на вост. Мтацминда, на зап. Поцхвериани (К); Сп. 412. Эту деревню, вероятно, подразумевает перепись 1721 г. (стр. 173), где она помещена в „Дабали“, рядом с Поцхвериани, как владение Капланишвили. По этой переписи значатся 1 владелец (Капланишвили), 2 подвластных владельца (Дв. Гоголашвили), 2 дв. укмо, 2 податных и 3 богано. В 1536 г. достался Иотаму Бараташвили дв. Джаниашвили с 4 дымами крепостных. По переп. 1701/11 г. значатся 4 подвластных владельца (Гоголадзе) и 3 податных. Упоминается в 1707 г. владелец Капланишвили.

3. (3) Абано-Дзевели—в Алгети—Кциис-Хеоба (см. § 59). В переп. 1721 г. помещен в Царицыно Сабараташвили и в ней значится 3 владельца (Нодар Супраджи, Манучар Кавтарашвили, Бежан Абулматисшвили), 3 податных и 1 богано.

4. (4) Абелла—в Кциис-Хеоба, на зап. Чхиквта, на вост. Ецо (К); Сп. 379. Упоминается в сиг. в 1580—1756 г.г., владельцами значатся: в 1580 г. Саакадзе, с 1653—1756 г.г. Германозашвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили), 1 дв. укмо и 5 податных.

5. (5) Абраки—в Ташири, между р.р. Дебеда и Банбаки, на юг Таширис-Цкали, на вост. Лори (К).

6. (6) Абрамети—в Алгети, на юг соединения рек Алгети и Амливис-Хеви (К); Сп. 618. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Шаликашвили Назири Едишерѣ, Сачиношвили Парсадан и Усупбегшвили Кайхосро) и 6

¹⁾ В этом списке, в целях сокращения владельцами названы владельцы-гобс-сеньяки, подвластными владельцами—подчиненные им дворяне, перизы и другие лица, в свою очередь имеющие крепостных. Означают: К—карты царевича Вахушты, Сп—Списки деревень его же; Капанишвили—всю фамилию Капланишвили, §§—§§—настоящ. труд.

податных. В 1736 г. Амилгабар Госташабашвили покупает у Кайхосро Усупбегишвили и Луарсаба Германозашвили участки земель.

7. (7) Абулмаги—в Дбанисис-Хеоба, при соединении р.р. Машавери и Хинцис-Хеви (К); Сп. 275. В геогр. Вахушти значится как местечко, где доставали бронзу (стр. 154). По переп. 1721 г. значится 9 владельцев (Доленджишвили Иотам, Капланишвили Реваз и Сагинашвили) и 20 податных. Упоминается в 1727 г. как соседняя деревня Магнари, Джалдами и Мусепариани.

8. (10) Авазана—в Кциис-Хеоба, на правой стороне Ирагас-Хеви, на зап. Бурвили, на вост. Куджаети (К); Сп. 394. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Авазана с 6 крепостными, имение Важинаури, саухуцесо и половина пацари. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII стол. По переп. 1701/11 г. значатся 9 податных. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Иотамашвили, Шермадинашвили, Капланишвили) и 10 податных.

9. (11) Авазани-Липиса—в Кциис-Хеоба, на левой стороне р. Ирагас-Хеви, при соединении двух его ветвей, на север Ирага и Липи (К); Сп. 386. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Ходжашвили), 2 податных и 1 богано. Крепостных Капланишвили мы приписали к Авазана, лежащей на правой стороне р. Ирага, крепостных Ходжашвили—к Авазани, лежащей по левой стороне той же реки, хотя безусловных документов на это не имеется.

10. (12) Авенджуки—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери на зап. Миджа, на сев.-вост. Кадрикули (К); Ст. 284. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. По переписи 1701/11 г. значится 1 подвластный владелец (Сакварелидзе). В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили Авенджуки, Дзвели-Дбаниси и Каратаки должны были поставить 1 корову. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 податной и 1 богано.

11. (13) Авлади—в Триалети, на левой стороне Авладис-Хеви, на вост. Божано, на юг. Лошо (К); Сп. 540. По Дастурл. Авлади—царская деревня, моурав Мдиваанбег (Ерасти Капланишвили). Персидский налог вимался 12 марчили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 10 податных и 2 богано.

11¹. (49¹) Агаматис ели—упоминается только в Дастурл. Его местонахождение, а равно количество населения, не выявлено.

12. (50) Агбаллу, Алибаллу в Кциис-Хеоба, по правой стороне р. Кциана зап. Насиблу, на сев. Мухрани (К); Сп. перед 216—1 оба. Упоминается в 1707 г. как деревня Капланишвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвал. владелец (Молишвили-Абдулка), 20 податных и 1 акрили. Это татарская деревня, но не ели, так как помещена в переписи 1721 г. (§ 10).

13. (8) Агвданети—в Алгети, при устьи Двалта-Головнис-Хеви (К); Сп. 631. Упоминается с 1626 года, как деревня Госташабашвили, лежащая у подножья горы Дид-Гора. В 1713 г. Госташабашвили там имели 10 податных и 12 выселившихся крепостных (акрили). По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили), 1 подвл. владелец, 3 податных и 1 богано.

14. (51) Агеги—в Сомхити, по левой стороне Шулаверис-Хеоба, на юг Джантоши, на сев.-вост. Велети (К); Сп. 35. По Дастурл. Агеги, принадлежала царю. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Назири Осеп), 6 податных и 3 богано.

15. (52) Агзбеуки—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на юг Шави-Сакдари, на сев. Чалис-Сопели (К); Сп. 158. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. в 1707 г. как владение Каплианишвили. По переп. 1701/11 г.г. значатся 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 податных и 8 акрыли. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрыли теперь“.

16. (9) Аго—в Ташири, Лорийского района (§ 14), на левой стороне р. Дебеда, на зап. Акори (К).

17. (53) Агташи—в Ташири, на юг Валата, на сев.-вос. Оски-пара (К); Сп. 130. По Дастурл. персидский налог уплачивала 5 миналтунни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 6 податных и 2 богано.

18. (54) Агумбру—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Гелдигилани, на зап. Хули (К); Сп. 329. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII стол. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 податных, 4 богано и 10 акрыли. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили.

19. (55) Агумбру—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на сев.-вост. Ормозани, на юго-зап. Севагеджи и Кадрикули (К); Сп. 289.

20. (56) Агумбру—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на юг Шушаги, на сев. Болориванты (К); Сп. 263.

21. (57) Агундаре—в Дбанисис-Хеоба (§ 53). По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 9 податных.

22. (81) Аджи-Алиас табун ели, см. Капанакчи.

23. (82) Аджи-Мамадас табун ели, см. Капанакчи.

24. (83) Аджи-Шепиас табун ели, см. Капанакчи.

25. (84) Аджири—в Дбанисис-Хеоба—Кцирис-Хеоба (§ 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Аджири принадлежала Зурабишвили.

26. (85) Аджи-Сулухис табун „особого рода“ ели, см. Ерти-ригис-ели.

27 (14) Азат-Клани—в Ташири, на юг Чука, на сев. Джанбагча (К); Сп. 149. По переп. 1701/11 г.г., значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 3 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных и 7 акрыли. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13); „акрыли човые“.

28. (15) Азбуахи—в Ташири, на юг-вост. Карахлиса, на сев. Мдиван-бегис-сопели (К); Сп. 166. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 4 податных, 1 богано и 3 акрилы. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрилы новые“.

29. (16) Азики—в Алгети, на левой стороне Ламвис-Хеви, на зап. Ердо (К); Сп. 651. В 1523—1713 г.г. владелец Бараташвили-Госташабашвили. В 1654 г. сел. наохари. В 1713 г. у Госташабашвили было там 8 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Амилгабар Госташабашвили), 4 податных и 2 богано.

30 (18) Аидарбеги—в Ташири, на юго-вост. Уцути, на сев. Кобери, (К); Сп. 123. По Дастурл. Аидарбеги царская сахасо устроенная деревня, переидский налог уплачивала 19 миналтуни, упоминаются в 1703—1735 г.г. моуравы Каплинишвили-Георгашвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 36 податных и 6 богано.

31. (19) Анавати—в Сомхити, между Мамхутис-Хеви и Талаверис-Хеви, на юг Чочхобани (К); Сп. 60. Упоминается в 1702 году. По переписи 1721 г. значатся 5 владельцев (Иегулашвили), 17 податных, 1 богано.

32. (23) Акаурта—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на зап. Дисвели, на вост. Дзедзварнани (К); Сп. 222. В 1536 г. достались Истаму Бараташвили половина Акаурта с 32 крепостными, саухцесо и половина бахчи. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Долонджишвили-Иотамишвили, Шермадинашвили), 1 подв. владелец (Шино-Буши), 24 податных и 3 богано. По геогр. Вахушти в Акаурта много каменных зданий.

33. (22) Акопас-сопели—в Ташири, на вост. Учкилиса (К); Сп. 152. В 1657 г. досталась по суду Каплану Бараташвили Акопас-сопели в Ташири. Эту деревню подразумевает переписи 1701/11 г.г. (§ 53), т. к. в Сомхити, где находилась деревня под тем же названием, у Каплинишвили наследственных крепостных было очень мало (§ 52). По переписи 1701/11 г. владелец (Каплинишвили Ерасти), 1 подвластный владелец (дв. Ростомашвили) и 24 податных. По переписи 1721 г. в Акопас-сопели Ташири значатся 1 владелец (Каплинишвили), 13 податных и 14 акрилы. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрилы 6 осенью, остальные теперь“.

34. (23) Акопас-сопели—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на зап. Самсониа, на вост. Читала (К); Сп. 105.

35. (21) Анори—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стороне Дебѳа, на сев.-запад Шидакар (К).

36. (24) Акравашени—в Ташири, на сев. Акопас-сопели (К); Сп. 151. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамишвили и Шермадинашвили), 3 податных и 2 богано.

37. (25) Ануриси—в Сквирети, на правой стороне Верес-Хеви, на сев. вост. Бетениа, на юго-запад Ахалдаба (К); Сп. 664. В 1543—1756 г.г. владельцы Госташабашвили и Германозшвили, в 1713 г. Госташабашвили имел

там 7 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Госташабшвили, Германозишвили, Корганишвили), 8 податных и 2 богано.

38. (26) Алавари, поселение ели—в Кичис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на юго-вост. Париши, на зап. Султнис-оба (К-деревня); Сп. пред 344—1 оба. По Дастурл. значатся 1 табун, 72 дыма ели: ланчбары там селяли 80 тагари рису. По геогр. Вахушти ниже Алавари до Наджабадина жили ели с Султаном Бандари, которого поставил Шах Сефи.

39. (27) Алаверди—Молла-оглы табун ели, см. § 45 и III часть; по Дастурл. там значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

39¹. (2¹) Алагачи—в Сомхити. Сп. пред I—20 оба. По геогр. Вахушти поселение ели ниже Хожорниа и крепости Цопа до р. Кциа. Население занималось земледелием. Оно, вероятно, входило в перепись, произведенную Мдиванбегом (см. III часть).

40. (28) Али-Оглы-Мамадас табун ели тархани. См. Муганлу.

41. (29) Алиханас-сопели—в Каикули, на левой стороне устья р. Каикулис-Цкали, на юг. Тикматаши и на сев.-зап. Саакас-сопели (К); Сп. 184.

41¹. (29¹) Амир-Амадлу—поселение ели. См. § 45 и III часть. Там проживали:

1 табун Пирмамада—80 дымов ели.

1 табун его же—5 дымов ели тархани.

1 табун Мола-Исмаила—5 дымов ели тархани.

42. (30) Амир-Хаслу, поселение ели—в Алгети, на зап. Чалаблу, на юго-вост. Багатиса (К-деревня); Сп. перед 552—1 оба. По Дастурл. там были два канала: Кор-архи, где проживали 12 ланчбары и Канди-Моллас архи. В Амир-Хаслу значится 1 табун Молла Абдулашвили и Кади-Мола, 98 дымов ели.

43. (31) Амливи—в Алгети, на Амливис-Хеви, на зап. Сагирашони, на сев. Абрамети (К); Сп. 617. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели там крепостных. С 1591 г. владельцы Госташабшвили. В 1658 г. Папуна Госташабшвили имел там дворец. В 1713 г. Госташабшвили владели 14 крепостными. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилгабар Госташабшвили), 7 податных и 2 богано.

43¹. (31¹) Анализ-Оглис насоплари—в Каикули. Упомянуется только в Дастурл. (§ 42).

44. (32) Анализ-Оглис-табун ели, см. § 45 и III часть. По Дастурл. значатся 1 табун, 40 дымов ели тархани.

45. (33) Ангревани—в Дбанисис-Хеоба, между левою ветвью Пиназаури и Машавери, на зап. Дбаниси, на сев.-зап. Лаклакашени (К); Сп. 313. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили в сел. Ангревани 10 крепостных. По переп. 1723 г. значатся 1 владелец (Иотанишвили), 1 податной, и 1 богано.

46. (34) Андина—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Кркини, на юг—Шавгоми

(К); Сп. 261. По Дастурл. Андика в „руках“ царя. По переп. 1721 года значатся 1 владелец (Отар Каплинишвили), 1 дв. укмо, 9 податных и 9 акрили.

47. (35) Андика-Земо—в Дбакисис-Хеоба, на юг Андика (К). По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Отар Каплинишвили), 2 податных, 2 богано и 5 акрили.

48. (37) Андрапи Земо—в Триалети, на правой стороне Ховгрмис-Хеви и Андрапис-Хеви (К); Сп. 547. По Дастурл. Андрапи царская сахасо деревня. моурав Сардар; персидский налог уплачивала 18 марчили. Упомянется в 1707 году. По переписи 1721 года значатся 1 владелец (царь), 17 податных и 2 богано.

49. (38) Андрапи-Квемо—в Триалети, при соединении Андрапис-Хеви и реки Кциа, на правой стороне Андрапис-Хеви (К); Сп. 548. По Дастурл. персидский налог уплачивала 9 марчили. По переписи 1721 года значатся 1 владелец (царь), 8 податных и 1 богано.

Сведения о населении Земо и Квемо Андрапи распределены нами по их географическому положению.

50. (36) Андриа—в Кциис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на восток Кара, на запад Кцила (К); Сп. 351. В 1591—1756 г.г. владельцы Госташабашвили, Германозишвили. В 1713 году Госташабашвили имели там 12 крепостных. По переписи 1721 года значатся 11 владельцев (Госташабашвили, Такашвили, Намангпелевишвили, Кавтарашвили, Германозишвили, дв. Мерабишвили, Нодар Супраджи, Отар Каплинишвили), 1 подвластный владелец, 23 податных и 5 богано.

51. (39) Ардас-Убани—в Алгети, на левой стороне Богвис-Хеви, на запад Энагетис-Ахалшени, на юг Богви (К); Сп. 606. По сигели 1701 года из Энагети в Ардасубани шла большая дорога (Шара). По переписи 1721 года значатся 3 владельца (царь Бакар-Шанквас-Хан, Корганашвили), 1 подвластный владелец (Корганашвили), 3 податных и 1 богано.

52. (40) Ардуза—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стороне Дебеда, на юг Монастыря Кобери (К).

53, 54. (42, 43). Ариевани, Гачиани—в Сомхити, на правой стороне р. Кциа, на восток Дургаи, на зап. Молис-оба (К—две деревни); Сп. 67, 68. По георгаф. Вахушти Аркауни—Гачиани—Санадири-Калаки—Каосиани—местечко с большими постройками, лежало на запад Хунани и на сев. Чапала. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 3 податных.

55. (41) Арманети—в Алгети, при соединении Сакаврис-Хеви с р. Алгети (К); Сп. 656.

55¹. (41¹) Арухлу, поселение ели—в Кциис-Хеоба, на вост. Ратевани (совр. К—деревня). По адм. дел. 1930 г. в Люксембургском районе (стр. 52). По Дастурл. значились 2 табуна ели тарханы: Ахверда—40 дымов и Мамада—20 дымов (см. § 45 и III часть).

56. (44) Арцивани—в Триалети, при соединении Кох-Црицис-Хеви с

р. Кциа, на левой стор. Кох-Црисис-Хеви (К); Сп. 529. В 1457 г. царь жалует Самтависской церкви имение Арцивани между Самехрео и Гвел-Пареха. По Дастурл. Арцивани царская сахасо деревня, моурав Отар Мдивани, персидский налог уплачивала 4 марчили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 5 податных. По географ. Вахушти там же в Тезис-Хеви монастырь св. Абибо.

57. (45) Асанас-сопели—в Сомхити, на правой стор. Шулавер-Цкали, на юг Джилизи и на сев.-вост. Хандзориси (К); Сп. 42.

58. (46) Асанлу-Молла-Мамадас табун ели—см. Дамурчи Асанлу.

59. (47) Аслана Парошнис—табун Дабнеули ели, см. Дабнеули ели.

60. (48) Асурети—в Алгети, посреди соединения Асуретис-Цкали и Гобнис-Хеви (К); Сп. 580. По сиг. 1665 г. Асурети наследственное имение Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иессе и Каихосро Сологашвили), 9 податных и 2 богано. В 1723 году царь жалует Амилгабару Госташабашвили имение Иессе и Елизбара Сологашвили в Асурети.

61. (17) Атаклуа—в Ташири (§ 56). По переп. 1721 г. в Айдар-Бегис-Хеоба царская наохари насоплари, моурав—Гиви Мдивани.

62. (49) Атамети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Клдеисис-Хеви, на зап. Куджавти (К); Сп. 417. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Бегашвили), 2 податных и 1 богано.

63. (64) Ахалдаба—в Триалети, на правой стороне Бешкенашенис-Хеви, на юго-вост. Вардис-Убани, на зап. Кноле (К); Сп. 517. В 1699 г. деревня отнесена к пастве Манглоли. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Гочашвили, Туркистанишвили), 20 податных и 11 богано.

64. (67) Ахалкалаки—в Триалети, на правой стороне р. Кциа, на вост. Едзани, на сев. Надвалети (К); Сп. 481. В 1676—1717/24 г.г. моуравами Ахалкалаки назначались Германозашвили „как то было при ваших (Германозашвили) предках“. По геогр. Вахушти ниже Ахалкалаки в р. Кциа впадает Абанос Хеви. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь Бакар-Шанавас-Хан), 10 податных и 3 богано.

65. (65) Ахал-сопели—в Мтквис-Гагма. (§ 55). По Сп. 676, помещена между Чугурети и Лило.

66. (66) Ахал-Убани—в Кциис-Хеоба, на левой стороне Ирагас-Хеви, на сев. Пиргебули, на юг Крепа (К); Сп. 382. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили Оман), 1 подвл. владелец (дв. Рчеулишвили), 1 податной и 1 богано.

67. (68) Ахалшени—в Триалети, на правой стор. восточной ветви Бешкенашенис-Хеви, на сев. Киркита, на юго-вост. Гогат-Гверди (К); Сп. 502. Упоминается в 1687 г., как заселенная Каталикосом Николозом Амिलाхори.

68. (69) Ахалшени—в Алгети, на правой стороне Лаквис-Цкали, на вост. За, на зап. Пативани (К); Сп. 637. Эту деревню подразумевают сиггли 1543 и 1591 г.г. (владельцы Германозишвили и Госташабашвили), так как они

помещены с деревнями Алгети, в первом документе между За и Сабузари, а во втором рядом с Азики.

69. (72) Ахалшени — в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Абулмаги, на зап. Джалдаи (К); Сп. 274. В 1727/30 г.г. владельцы Ерасти Каплианишвили и Ревешвили. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Ревешвили, Кавтарашвили, Такашвили, Абулпативили, Канчалашвили); 11 податных, 3 богано и 1 амоцкеетили. К какой Ахалшени относятся сягели 1688 г. и 1720 г.г., не выявлено. В первом из них владелец Микеладзе, во втором — Заунашвили.

70. (70) Ахалшени Енагетис — в Алгети, на левой стороне Асуретис-Хеви, на вост. Ардас-Убани, на зап. Асурети (К); Сп. 579. Упоминаются в 1523 и 1701 г.г. владельцы: царь и Бараташвили. В 1713 г. Госташабашвили имели там 3 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (царь, Госташабашвили, Саам и Едишери Бараташвили, Кавтарашвили, Такашвили, Корганашвили, Шаликашвили Назири Едишери), 8 податных и 1 богано.

71. (71) Ахалшени-Самгеретис — в Кияис Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на вост. Самгерети, на зап. Крепа (К); Сп. 399. В 1580 и 1643 г.г. упоминаются владельцы Саакадзе. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Цицишвили, Мухелишвили, Доленджишвили, Кавтарашвили), 1 подвластный владелец, 11 податных и 4 богано.

72. (73) Ахал-Чухури в Мткварис-Гагма (§ 56). По переп. 1721 г. помещена в Царском Сабараташвиле между Квиткирис-Лило и Дидубе; значатся 1 владелец (царь), 6 податных и 2 богано.

73. (74) Ахвердис-табуни, ели тархани. См. Арухлу.

74. (75) Ахариси — в Алгети, на правой стороне Лаквис-Хеви, на вост. Сабузари, на зап. Кобала (К); Сп. 635.

75. (77) Ахота — в Трилетети, на юго зап. Мохиси и Кле-Карис-Сихе (К); Сп. 515. По адм. дел. 1930 г. (стр. 55) „Архоти“.

76. (78) Ахота — в Сомхити, на зап. Шуа-Болниса (К); Сп. 83. В 1447 г. царь укрепляет за Мцхетской церковью Ахота в Сомхити. Возможно, эту деревню имеет в виду сиегели 1630 года, т. к. Долмаза, которому пожалована деревня под этим названием, армянское имя. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Болнели) и 9 податных.

77. (76) Ахоти — в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на сев. запад Арманети (К); Сп. 663. В 1552 г. царь жалует Мцхетской церковью дворец в сел. Ахоти, „лежащем за р. Алгети“.

78. (79) Ахпати — в Бердуджи (см. геогр. Вахушти и § 44), на правой стор. р. Дебеда, на восток Сананин (К). На карте Вахушти Ахпати пунктиром включен в границы Сомхити, очевидно, потому, что тамошний монастырь находился в руках армян. По геогр. Вахушти, там добывали селитру. В 1691 г. Ахпати пожалована Папунабегу (Зурабшвили). В 1963 г. в спо

ре с Аргуташвили сады Ахпати оставлены за Ревазбегом Зурабишвили. В 1752 году Ахпати утверждена за Зурабом Зурабишвили, как приобретенная его дедом Зурабом-Сардаром. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Ахпати—деревня Зурабишвили.

79. (80) Ахтала—в Сомхити, на левой стороне Дебеда, на вост. Ацути (К); Сп. 5. По геогр Вахушти монастырь Ахтала раньше назывался церковью Агараки, находится ниже Чочкани.

80. (63) Ацупи—в Алгети, между Ошетис-Хеви и Эрбитис-Хеви, на вост. Гарклопи, на зап. Эрбити (К); Сп. 612. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Тулашвили), 6 податных, 3 богано и 1 амоцкветили.

81. (61) Ацуги—в Сомхити, на левой стор. Чочканис-Хеви, на вост. Барнакари, на сев. Чортана (К); Сп. 12.

82. (67) Ацуги—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на восток Самсониа, на сев. Борис-сопели (К); Сп. 108. В 1623 г. насоплари Ацути в Сомхити пожалована Мамасакелису Шуа Болниси. В 1702 г. владелец Урдубегасшвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Шаншиашвили), 4 податных и 3 богано. Сведения сигели и переписи 1721 г. отнесены нами к этой Ацути, хотя безусловных оснований на это не имеется.

83. (60) Ацути—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Лорашени, на вост. Дарбази (К); Сп. 325. По переписи 1701/11 г.г. значатся 1 подвластный владелец (Свимон Зитви) и 8 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 податных, 4 богано и 4 акрили.

84. (59) Ача—в Ташири, на левой стороне Таширис Цкали, на сев. Сарукала, на запад Боалса (К); по переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня—наохари насоплари, моурав Гиви Мдивани.

85. (58) Ашугас-сопели—в Каикули, на правой стороне Каикулис-Цкали, на вост. Киракозас сопели, на сев. Хуста-Оглис сопели (К); Сп. 214. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Нуриа.

86, 87. (86, 87) Бабиа—в Триалети, на левой стороне Абанос Хеви, на вост. Абано, на сев. Атамети (К—две деревни); Сп. 475, 476. В 1543 году досталась Паришату Бараташвили Диди Бабиа и насоплари Бабиа. По переп. 1721 г. значится 3 владельца (Германозишвили) и 4 податных.

88. (88) Бабилашени—в Дбанисис Хеоба, на правой стороне Казретис-Хеви, на сев. Бучукунети, на юг—Монастери (К); Сп. 233. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 1 податной и 3 богано. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Бабилашени принадлежала Зурабишвили.

89. (89) Багранети—в Алгети, на правой стороне Асуретис-Хеви, на юг Енагети и сев. Ахалшени, на зап. Мухати и Бэрбало (К); Сп. 578.

89¹. (89¹) Багралис-Лило—Баграгиса—поселение ели—в Алгети, на ле-

вой стороне р. Алгети, на юго-вост. Гвинчроби, на зап.—Сакалтутни и Башинджахи (К); Сп. перед 552—2 оба. См. § 45.

90. (90) Багратис-Лило — в Мткврис-Гагма, на юго вост. Кодис-Лило, на запад Шавробис Лило (К); Сп. в числе 5 Лило 577—631. По переп. 1721 г. значатся 1 влад-лец (Шанаваз-Хан—царь Бакар) и 13 податных.

91. (91) Б дечи в Сомхити, на левой стороне Дебеда, на зап. Чочкани, на вост. Бордадзори (К); Сп. 9.

92. (92) Базитала—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переп. 1721 года в Локи; там значится 1 владелец (Каплианишвили), деревня акрили. Относительно акрили в вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „тут проживало 3 дыма“.

92¹. (92¹) Баидари, поселение ели—в Кциис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на вост. Султнис-оба, на зап. Надждабини (К -8 оба); по Сп. на „Чаналах“—пред 344—7 оба. По геогр. Вахушти—ст Алавера до Надждабини—Еклесиа—Назарас-сопели Шах-Сефи поселил ели и посадил Султана Баидари.

93. (93) Бакрани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Гетис-Цкали, на зап. Дамгало, на вост. Квабевари (К); Сп. 248.

94. (94) Балахаури — в Кциис Хеоба, на зап. Ирдасубани, на вост. Мирташени (К); Сп. 258. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Балахаури с 13 крепостными и саухцесо. В 1707 г. на поминование Вахушти Каплианишвили Балахаури и Кцила обязаны были доставить 1 корову. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII стол. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (свящ. Рамаз), 1 дв. укмо (Киколашвили) и 1 податной. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (дв. Коконашвили) и 3 податных.

95. (95) Баличи—в Дбанисис-Хе ба, по правой стороне Баличис-Хеви, при соединении ее с Машавери (К); Сп. 254. По переп. 1721 г. зна ат.я 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 1 подвл. владелец (дв. Сеситашвили), 21 податных и 8 богано. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Баличи—деревня Зурабишвили. По словам Кананова, в 1814 году, Баличи—деревня Кананашвили.

96. (96) Банбаки—в Банбаки (§ 44), на левой стороне р. Банбаки, на юг Чала—дер. Ташири (К). По геогр. Вахушти Банбаки—небольшой горд. 96¹, (46¹) Бано—в Кайкули (§ 42). По Дастурл. Бано—царская сахасо-деревня, моурав Ростом.

97. (101) Бардзими—в Триалети, на юго-вост. Тбискури, на сев. Панаварис-тба (К).

98, 99. (97, 98) Барети—в Триалети, на сев.-зап. озера Б̄арети (К—две деревни); Сп. 505, 506. Упоминается в Дастурл.

100. (100) Барнадара—в Ташири, в Лорийском районе (§§ 44, 57, 58). Упоминается в 1657 году как деревня, входящая в район Лори. По Дастурл.

Баркадара ца ская сахасо устроенная деревня в Аидарбегис-Хеоба, моурав Дарга-Кули. В 1703/9 г. царица Вахтанг жалует Гиви Мдивани моуравство насоплари Баркадара в Ташири.

101. (99) Барналари—в Сомхити, на зап. Ахтала, на сев.-вост. Учкис-лиса (К); Сп. 13.

102. (102) Башбеуки—в Ташири, в Лорийском районе (§§ 44, 57, 58), на левой стороне Дебеда, на вост. монастыря Кобери, на сев. Уцуни (К—одна деревня); Сп — две деревни Аргуташвили 18, 19.

103. (103) Башиджахи—в Алгети, на сев. Чалаблу, на юг Сакалтутни (К); Сп. 553. По переписи 1721 г. значатся 1 владделец (Амилахори), 4 податных и 8 богано. По сведениям той же переписи из Башиджахи переселилось в Карели (вне Квемо-Карели) 40 податных, принадлежащих царице.

104. (104) Бахчалари — в Дбанисис Хеоба-Ташири (§ 52). В переписи 1721 года она помещена в Локу. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владделец (Каплианишвили Папуа) и 8 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владделец (Каплианишвили), 3 податных, 2 богано и 4 акрили.

105. (105) Бахчалари—в Карбулаги, на правой стороне Зуртакети, на сев.-вост. Ормошени, на юго-запад Бостлари (К); Сп. 453. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Ярапашвили), 4 податных и 1 богано.

106. (106) Бегис-сопели—в Каикули, на правой стороне Каикулис-Цкали, на сев. зап. Мераб-агас-сопели (К); Сп 207. По Дагурл. царская сахасо-деревня, моурав—Гиви Мдивани.

107. (109) Бердики—в Бердуджи, на правой стороне Дебеда, на юго-вост. Ахпати (К). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Бердики, лежащая в районе Ахпати, принадлежала Зурабишвили.

108. (110) Бердини—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на юго-запад Болнисис (К); Сп. 86. По геогр. Вахушти, там была сильно укрепленная крепость. В 1658 и 1697 г.г. за Така Туманишвили утверждается Бердики в Болнисис-Хеви, по соседству с насоплари Шамирзас. По переписи 1721 г. значатся 9 владельцев (Туманишвили), 15 податных и 7 богано.

109. (112) Берикали—в Кцис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на сев.-запад Сенеби, на вост. Тандзиса (К); Сп. 363. По геогр. Вахушти крепость Берикали расположена ниже крепости Улуты (Хуруты) на неприступной скале.

110. (111) Беранари—в Дбанисис-Хеоба (§ 58). По переписи 1721 г. помещена в царском Сабараташвиле. По адм. дел. 1930 г. Бертакари в Люксембургском районе (стр. 54). В 1709 г. Эрасти Каплианишвили покупает у Теймурза Сачиношвили—Бертакари. По переписи 1721 г. значатся 5 владельцев (Кананашвили, Капланашвили Тамаз, Капланашвили Каплан) и 5 податных. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., деревня принадлежала Зурабишвили. По словам Иосифа Кананова в 1814 г., деревня принадлежала Кананашвили.

111. (113) Бестис-сопели—в Сомхити, на правой стороне Шулаверис-Хеви, на сев. Чаклапуне, на юго зап. Велети (К); Сп. 37.

112. (107) Бетениа—в Сквирети, на правой стороне Верес-Хеви, на вост. Квасети, на зап. Акуриси (К); Сп. 665. По геогр. Вахушти, там был монастырь. В 1523 г. владельцы—сыновья Кавтара Бараташвили. В 1543 г. достались Паришату Бараташвили в Бетениа имения 3 крепостных и эквадри (часовня). Из имения умершего Дурмишхана Палаван-Хосрошвили пожаловано по одному крестьянину в 1688 г. Палуне Госташабашвили, в 1720 г. Заалу Заунашвили и из имения Кайхосро Наманглелевишвили 3 крепостных Ростому Наманглелевишвили. В 1713 г. Госташабашвили имели там 3 крепостных и две усыпальницы. По переписи 1721 г. значатся 6 владельцев (Госташабашвили, Нодар Супраджи, Саам и Елишер-Бараташвили, Наманглелевишвили, Заунашвили, Такашвили), 16 податных и 4 богано. В 1756 году Германозишвили там имели крепостных.

113. (108) Бетлеми—в Каикули (§ 58). В 1692 г. Моуравом Бетлеми в Каикули был назначен Иесе Доленджишвили, а раньше моуравами были Насриашвили и Мадн-оглы Ахмед. Возможно, что упомянутая в Дастанурл. деревня Джиграшени Каикули то же самое, что Бетлеми, т. к. моуравом в Джиграшени указан Доленджишвили.

114, 115. (114, 115) Бешкенашени—в Триалети, по обоим сторонам Бешкенашенис-Хеви, на сев.-восток Хуцис сопели, на юго зап. Самадло (К—обе деревни); Сп. две деревни 491, 492. По геогр. Вахушти лежит на запад Баретского озера. По Дастанурл. две деревни: Земо и Квемо-Бешкенашени. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 4 подвал, владельцев (дв. Рчеулишвили), 12 податных и 3 богано.

116. (116) Биртвиси—в Алгети, на правой стор. Зрбит-Ошетис Хеви, на юг-вост. Садзелиси, на сев. Бужгулети (К). По геогр. Вахушти крепость Биртвиси выстроена на скале. Ея защитой служит крепость Парцихе. В 1513 г. Госташабашвили имели там дворец.

117. (118) Бовадзори—Бодзора—в Сомхити, на левой стор. Голадаури, на юг Ахота и Тала, на сев. Бердики (К); Сп. 84. В 1536 г. досталось Иотаму Бараташвили сел. Бодзора в Сомхити. Эту деревню, должно быть, подразумевает перепись 1721 г., по коей значатся 1 владелец (Шермадинашвили), 1 подвал, владелец (дв. Тушмилишвили), 3 дв. укио и 1 податной, т. к. Тушмилишвили имели крепостных только в Сомхити.

118. (117) Богви—в Алгети, на правой стор. Богвис-Хеви, на вост. Зрбити (К); Сп. 607. Упомят. в 1729 г. По переписи 1721 г. значатся 9 владельцев (Загинашвили), 17 податных и 8 богано. По словам Ларадзе в 1792 г., он имел там два виноградника.

119. (131) Богранети—в Алгети, между Головнис-Хеви и Двалтас-Хеви, на юго-запад Головна, на вост. Агванети (К); Сп. 626.

120. (124) Божано—в Триалети, на левой стор. р. Кцид, на зап. Авла-

ди, на вост. Сапитнахчо (К); Сп. 538, по Дагурл. Божано царская сахасо деревня, моурав Мдиванбег; персидский налог уплачивала 9 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 12 податных, 3 богано.

121. (119) Болниси—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стороне Дебеда, на зап. монастыря Дзели-Чешмарити, на сев. Лори (К). По истор. карте проф. Джавахишвили там же в Ташири.

121^а. (11^а) Болниси—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, три деревни: Земо Болниси на сев.-вост. Бердики, на зап. Сахундари (К); Сп. 73, Квемо-Болниси на сев. восток Шори-соели, на зап. Ванати (К); Сп. 77; Шуа-Болниси на вост. Ахота и Тапа, на зап. Цугругашони (К); Сп. 76. В источниках эти деревни не всегда ясно раграничены.

Под общим названием Болниси упоминается в географии Вахушти, как небольшой город, в Дагурл. как царская сахасо деревня. Упоминается в сигели 1611—1737 г.г.

122. (120) Болниси-Земо упоминается в 1677—1736 г.г. Собственниками виноградников указаны: Капланишвили в 1677, 1736 г.г., Закумишвили в 1677 г., Шаншиашвили в 1670, 1693 г.г., Долмазашвили в 1716 г., Болнели в 1670, 1693 г.г., Елизбашвили в 1716 г. В 1716 г. там значатся мамасахлиси и деканози. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Болнели, Капланишвили Манучар, Уркмазашвили), 17 податных и 2 богано.

123 (121) Болниси Квемо. Упоминаются в 1675—1736 г.г. свидетели, мамасахлиси, моурав, нацвали, хасадари. По переп. 1701/11 г. значатся 2 поддел. владельца (дв. Ростомашвили) и 5 податных. По переп. 1721 г. значатся 14 владельцев (царь, лица, получившие царских сахасо крепостных: мдивани Отар, Биртвела, Туманишвили Заал, Глурджидзе, Гарсеванишвили, Карбудахшвили, Коркота, Сачиношвили, Насриашвили, Сумбата, Шаликашвили Назара Едишери), 8 поддел. владельцев (дв. Чилашвили, Хечикашвили, Мамасахлиси Реваза, дв. Регашишвили), 13 дв. укмо (Джандиерашвили), 82 податных и 33 богано. По Дагурл. Квемо-Болниси обязана была доставлять для царских конюшен 60 код ячменя и на перевозку виноградного сула в Кожори 50 лошадей; персидский налог уплачивала 3 тумани. По числу отданных населению на разведение курь, там считалось 70 дымов-крестьян.

124. (122) Болниси-Шуа упоминается в 1623—1737 годах. Владельцами земельных участков и виноградников указаны: Дбанели—в 1665 г., Капланишвили—в 1675—1737 г.г., Шемазашвили—в 1679, 1698 г.г. Урдубегашвили—в 1692 г., Бегашвили—в 1736 году, Сулейманишвили—в 1735 г., Мамасахлиси Пинеза—в 1674 г., Кумахасшвили Баиндура—в 1675 г., Айрапеташвили—в 1737 г. По переп. 1721 г. значатся 14 владельцев (царица, Болнели, Капланишвили Луарсаб, Капланишвили-Георгисшвили, лица, получившие царских сахасо крестьян: Гарсеванишвили, Неписашвили, Абулашвили, Коркота, Гуртели, Дурмишхан, Сагинашвили, мдивани: Сулхан, Омань,

Бегтабега), 8 подвл. владельцев (Дзегелашвили, Манташашвили, Пинеязшвили, Мкералишвили, Греулишвили), 2 дв. укмо, 58 податных и 36 богано. По Дастурл. Шуа-Болниси царицино селение, персидский налог уплачивало 3 тумани.

125. (123) Болориванти—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Баличис-Хеви, на сев. Кипручи, на юг Агумбру (К); Сп. 265. По переп. 1701/11 г, значится 1 владел. (Каплишвили Мамука) и 3 податных. По переп. 1721 г. в Локи, значатся 1 владелец (Каплишвили), 5 податных, 2 богано и 4 акрили.

126. (125) Борбала—в Алгети, на левой стороне Гоубнис-Хеви, на вост. Енагети, на зап. Кода (К); Сп. 581.

127. (126) Бордадзори—в Сомхити, на левой стороне Дебеда, на зап. Бадеки, на юго-вост. Чортана (К); Сп. 10.

128. (127) Борис-сопели—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на юг Ацути, на сев. Дарбази (К); Сп. 109. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Шаншиашвили), 3 податных и 3 богано.

129. (128) Борцвис-Джвари—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на сев. Манглиси, на вост. Земо-Одзиси и на юго-зап. Мохиси (К); Сп. 645. В 1170 г. царь Георгий возобновил Шно-Мгвимскому монастырю в Манглисис-Хеви Борцвис Джвари, которую раньше отнял (у монастыря) Липарити, и которую вернул дед Георгия—царь Давид. В 1626 г. пожалована Саакадзе дер. Борцвис-Джвари, выморочное имение Еламадату. По переп. 1721 г., значатся 1 владелец (Канчашвили) и 3 податных.

130. (129) Бослеви—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Цители-Еклесиа, на сев.-зап. Каратаки (К); Сп. 301. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Бослеби. Упоминается в описи Сакаплишвили XVII стол. В 1707 г. на поименование Вахушти Каплишвили Бослеби обязана была доставить 2 коровы. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплишвили), 1 подвл. владелец (Огузашвили), 15 податных и 3 богано.

131. (130) Бостлари—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на вост. Ипнари, на зап. Тандзиа (К); Сп. 452.

132. (133) Боацоти—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на вост. Ликурети, на юго-зап. Куджаети (К); Сп. 407. Упоминается в описи Сакаплишвили XVII стол. По переп. 1701/11 г. значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплишвили) и 6 податных.

133. (134) Боацори, Бовацзори—Хонбоадзори—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Аидарбегги и Кизил-Зиарати, на вост. Каракала (К); Сп. 151. По Дастурл. Боацори в Аидарбегис-Хеоба царская устроенная деревня, персидский налог уплачивала 2 марчила. Вероятно, эту деревню подразумевает сигели 1536 г., по которому досталась Иотаму Бараташвили половина Ханбоадзори. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 4 по-

датных и 1 богамо. Сведения 1536 года отнесены нами к этой деревне, так как Бодзори (Бовадзори) Сомхити в этом документе показан особо.

134. (132) Бошис-сопели—в Дбанисис Хеоба (§ 56). По переп. 1701/11 г. значатся 1/2 владельца (Каплианишвили Папуа) и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня охери.

135. (135) Брмис-табуни ели (см. § 45 и III). По Дастурл. значатся 1 табун, 6 дымов ели тархани.

136. (137) Бужгулети—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на зап. Тбиси, на юго-восток Абрамети (К); Сп. 572. Владельцами указаны: Бараташвили в 1642 г., Микеладзе в 1688 г., Зазунашвили в 1720 г., Такашвили в 1728 г., Гуртели в 1736 г. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Зазунашвили), 1 податной и 1 акрилли.

137. (136) Бузчай—Бузург Булахи—в Ташири, на юго-восток Лажвзрди и Мисхана, на сев. Катирули (К). По Дастурл. в Аидарбегис-Хеоба, царская сахасо деревня, моурав Дарга-Кули. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня наохари, моурав Гиви Мдивани.

138. (138) Бурвили—в Кциис-Хеоба, на правой стороне Ирагас-Хеви, на юго-запад Джвари, на вост. Авазани (К); Сп. 395. По переп. 1701/11 г. (Беркили) значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили) и 10 податных.

139. (139) Бучунети—Бучунети—в Дбанисис-Хеоба, при устье Казретис-Хеви, на юг Бабилашени, на вост. Агумбру и Шамирани (К); Сп. 234.

140. (250) Вагавери—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на сев.-вост. Гатехили-Сақдари, на юго-зап. Азбулахи (К); Сп. 169. Упоминается в описи Сакаплианишвилло XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 2 владельца (Каплианишвили Луарсаб, Каплианишвили), 1 подвл. владелец (дв. Гулаизашвили Бежан) и 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных и 9 акрилли. В вар. переп. 1721 г. об акрилли сказано: „4 акрилли прошлого года, 5 нынешняго“.

141. (235) Ванта-Хеви—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминается в 1692/1700 г.г., владельцы Германозишвили.

142. (226) Ваце—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на юго-вост. Пативани, на сев.-зап. Ошети (К); Сп. 576. В 1591—1713 г.г. владелец Госташабашвили. Упоминается в 1699 и 1703 г.г. В 1713 г. Госташабашвили имели 9 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Госташабашвили, Такашвили), 6 податных и 1 богамо

143. (227) Вакерани—насплари Шачирза—в Сомхити, в соседстве Шамирзас сопели (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Манучар), 1 податной и 2 акрилли.

— 144 (228) Валдови—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Диламашени, на зап. Дбанисис Цихе (К); Сп. 277.

145. (229) Валдови—в Дбанисис Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Тнуси, на зап. Вардисубани (К); Сп. 293.

146. (230) Ванети—в Сомхити, между Саркинетис-Хеви и Поладаури, на зап. Хатис-сопели, на вост. Цугругашени (К); Сп. 69.

147. (231) Ванети—в Сквирети, на левой стор. р. Вере, на зап. Гвеви, на юго восток Шавта (К); Сп. 67. По геогр. Вахушти на сев. Цверис-Цихе. Эту деревню, очевидно, имеет в виду переп. 1721 г., т. к. она помещена между деревнями Сквирети и Алгети; в Алгети же деревни под таким названием не было. По переп. 1721 г. значатся 1 владеец (Корганашвили), 4 податных, 1 богано.

148. (232) Ванети—в Кциис-Хеоба, на левой стороне Чивчива, на юг Крепа, на сев.-запад Укан-Дагети (К); Сп. 375. Надо думать, эту деревню имеет в виду сиг. 1792 г., в котором Свимон Зурабишвили удостоверяет принадлежность дер. Ванети Зурабишвили, т. к. ни в Сквирети, ни в Сомхити, где находились деревни под тем же названием, у Зурабишвили крепостных не было.

149. (233) Вани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Баличис-Хеви, на сев. Шавгоми (К); Сп. 258. Упоминается в 1700 и 1738 г.г., как соседняя деревня Джалдами и Горинджуки. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили дер. Ванта с 6 крепостными. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Чачикашвили) и 12 податных. По переп. 1711 г. значатся 1 владеец (Капланишвили), 5 подвластных владельцев (дв. Чачикашвили), 6 податных, 4 богано и 3 амцкветили.

150. (234) Вани по переписи 1721 г. в Сомхетии (см. § 56). Упоминаются владельцы в 1543—1676 г.г. Германозишвили, в 1713—1749 г.г. Госташабашвили. В 1713 г. Госташабашвили имели 4 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 18 владельцев (Капланишвили Отар, Аликулихан—царевич Иессе, царевич Свимон, Госташабашвили, Шаликашвили, Туманишвили, Алиханашвили, Шакулишвили, Иегулашвили), 2 независимых дв. укмо (Шакулишвили), 1 подвл. влад, 21 податных, 5 богано и 1 акрили.

151. (236) Варахори—в Сомхити (§ 57). Упоминается только в Дагуря, как деревня Сомхити.

152. (246) Вардзагара—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне левого безымянного притока Пинезаури, на вост. Молла-Маскуди, на зап. Лаклакашени (К); Сп. 314. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили на правой стороне правого притока Машавери. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половчина Вардзагари с 31 льмом крестьян и сауццесо. Упоминается в описи Сакапланишвили в XVII ст. В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили обязана была доставить 3 коровы. По переп. 1711/11 г. значатся 4 подвл. владельца (Лорели Тертера, Закашвили, Сологашвили Зэлиа, дв. Джаниашвили), 47 податных и 8 богано. По переп. 1711 г. значатся 1

владелец (Каплианишвили), 3 подвал, владельца (Закашвили, дв. Джаниашвили, Шерамашвили), 24 податных, 3 боганы и 6 акрилы.

153. (237) Вардисубани — в Триалети, между Туранис-Хеви и Бешкенашени-Хеви, на вост. Читсби, на сев. зап. Ахал-Даба (К); Сп. 518. По Да-стурл. царская сахасо деревня, моурав Гиви мдивани, лежит в соседстве Бешкенашени и Тамалиа. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 2 податных, 2 богано. Эти сведения отнесены к Вардисубани Триалети, т. к. они помещены среди сведений о деревнях Триалети

154, 155. (238, 239) Вардисубани — в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на зап. Абулмаги, на вост. Валдови (К); Сп. 276. Упомянуется в описи Сакаплианишвилло XVII ст. По переписи 1701/11 г. значатся 8 подвал, владелец. (Автандилишвили) и 19 податных. По переписи 1721 г. в „Дабали“, две деревни: Вардисубани и Второй Вардис Убани. В Вардисубани значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 подвал, владельцев (дв. Автандилишвили), 8 податных и 10 богано. Во Второй Вардисубани значатся 1 владелец (Каплианишвили), 8 податных, 1 богано и 4 акрилы.

156, 157. (240, 241) Вардис-Убани — в Карабулаги, на левой стор. Зур-та-кеги, на юго-зап. Цихе Кваби, на сев.-вост. Шесакари (К — две деревни); Сп. 441, 442. Упомянуется в описи Сакаплианишвилло XVII стол. вместе с деревнями Карабулаги. В 1707 году владелец Каплианишвили. По переписи 1701/11 г. значатся 14 податных. По переписи 1721 г. значатся две деревни: Диди и Патара-Вардисубани. В Диди-Вардисубани 1 владелец (Каплианишвили), 11 податных и 1 акрилы, В Патара-Вардисубани 1 владелец (Каплианишвили) и 2 податных.

158. (242) Вардис-Циаро — в Дбанисис-Хеоба — Кциис-Хеоба (см. § 54). Упомянуется среди деревень Зурабишвили в сиг. 1792.

159. (243) Вардис-Чала — в Кциис-Хеоба, на правой стор. р. Кциа, на юг Модимнахе, на сев.-зап. Липаритис-Убани (К); Сп. 370. По геогр. Вахушти ниже Модимнахе, выше Кддисис-Хеви имеется Вардисубанская церковь.

160. (244) Вартапетис-сопели — в Бердуджи (§§ 43, 51, 58). По сигели 1693 г. эта деревня лежит в соседстве Ахпати, она досталась Ревал-беку Зурабишвили при споре с Аргуташвили, т. к. оказалось, что царь, отобрав ее от владельца Борчало, передал Зурабишвили. По словам Свимона Зурабишвили в 1792 г., Зурабишвили имели там 2 крестьянские надела (сакомло), а обслуживала их (Зурабишвили) вся деревня.

161. (245) Вартеванас-сопели — в Карабулаги, на левой стороне Сапликис-Циали, на сев. дер. Карабулаги, на юг Демура (К); Сп. 462. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных и 2 акрилы.

162. (247) Вирхуна-Гарисиса — в Кциис-Хеоба, на сев.-вост. Гариси, на зап. Самеба (К); упоминается в 1699 году, как лежащая „по ту сторону р. Алгети“. По адм. дел. 1930 г. (стр. 35) в Амбулакском районе. В 1713 г.

Госташибашвили имели 1 дв. с 2 крепостными. По переписи 1721 г. значатся 14 владельцев (Госташибашвили, двор. Арешивили), 1 подв. владелец (дв. Арешивили), 20 дв. укомо (Арешивили), 11 податных и 8 богамо.

163. (248) Васана-сопели — Васакиси — в Сомхити, между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на сев.-зап. Голис-сопели, на юг Киракозас-сопели (К); Сп. 56.

164. (279) Васана сопели — в Сомхити, между западною ветвью Мамхутис-Хеви и Талаверис-Хеви, на юг Самеба, на сев. Чочхобани (К); Сп. 58. По переписи 1721 г. значатся 5 владельцев (Иегулашвили), 7 податных и 2 амоцкветили. Не выявлено, какую из этих Васана сопели подразумевает перепись 1721 г.

165. (251) Вашловани — в Алгети, на правой стороне Гуделис-Хеви, на вост. Ертиси, на зап. Кумиси (К); Сп. 58. В 1558 и 1661 г.г. упоминаются свидетели из этой деревни.

166. (257) Ведзиси — в Схвирети. В источниках местоположение не указано. По адм. дел. 1930 г. в районе Дигоми (стр. 58). Упоминаются в 1677/81 г. свидетели из этой деревни. В 1756 г. владельцы Германозишвили. По переписи 1721 г. значатся 8 владельцев (царь, Цицишвили, Туманишвили, Сологашвили), 2 подв. владельцев (дв. Харшиладзе), 2 дв. укомо (Аргуташвили), 32 податных и 5 богамо.

167. (252) Велати — в Ташири, на юг Мисхана, на сев. Агташи (К); Сп. 131. Персидский налог уплачивала 3 миналтуни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 10 податных и 2 богамо.

168. (253) Велеги — в Сомхити, на правой стороне Шулаверис-Цкали, на сев.-вост. Бестис-сопели, на юго-зап. Агеги (К); Сп. 36. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Далалашвили), 7 податных и 2 богамо.

166. (254) Вели-Хан-оглы Вели — табун ели (§ 45 и III часть). По Да-стурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархани.

170. (255) Велкетили — в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на зап. Самтредо, на вост. Коранта (К); Сп. 219. В 1447/59 г. соседняя деревня Коранта, Самшвилде, Самтредо. В 1587 г. Ераджи Бараташвили жертвует Мцхетской церкви насоплари Велкетили.

171. (256) Верхнала — по сиг. 1610 г. в Алгети, у горы Бедена. В 1630—1756 г.г. владельцы Германозишвили. В 1662 г. царь Шанаваз-Хан обменял с Дондаром 7 крепостных в Сахундара на Верхнала. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили), 2 подв. владельца (дв. Окропиришвили), 7 податных и 4 богамо.

172, 173. (705, 706) Гамши — в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Пинезаури, на вост. Цакегеци и на зап. Гелдигилани (К — две деревни); Сп. 332, 333.

174. (707) Гардлупи — в Алгети, на правой стороне правой ветви Эрбитис-Хеви, на вост. Двалта (К); Сп. 613.

175. (140) Гариси — в Кциис Хеоба, на левой стор. р. Чивчива, на юг Ецо, на сев. Укан-Дагети (К); Сп. 376. Упомянется в 1650 и 1699 г.г. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Сулейманишвили, Автандил Супраджи, Абашишвили Давид, Саами и Едишер Бараташвили, Наманглеловишвили), 1 дв. укмо (Саркисашвили), 13 податных, 2 богано. По Дастурл. Гариси обязана была обрабатывать царинины пахоты в Цинцкаро.

176. (141) Гарилупи — в Триалети, на левой стороне Бешкенашеис-Хеви, на зап. Сабозкуро, на юг Бешкенашени (К); Сп. 490. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Туркистанишвили), 5 податных, 1 богано и 1 амоцкветили.

177. (142) Гатехили-Сакдари — в Ташири, на юг Кармикари, на зап. Тахилбитмаза (К); Сп. 171. Упомянется в описи Сакаплианишвили XVII ст. В 1707 г. д-решня Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 12 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 податных, 2 богано и 3 акрили. В вар. переп. 1721 г. акрили 5, причем сказано: „2 в прошлом году, 3 в этом“.

178. (143) Гатехили-Хиди — в Бердуджи (§ 44), на правой стор. р. Кциа, на юг Кизкала-Хунчи (К). По Дастурл. царская сахасо деревня, персидский налог уплачивала 6 тумани. Обязана была держать в чистоте существовавший так Караван-Сарай, принимать проезжающих.

179. (148) Гварджила — в Карабулаги, на левой стороне Второй Сапиклис-Цкали, на юго-вост. Цители-Сакдари, на зап. Шесакари (К); Сп. 437.

180. (149) Гварджила — в Карабулаги, на правой стороне Сапиклис-Цкали, на сев.-зап. Демура, на вост. Сапикле (К); Сп. 465. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Луарсаб) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных и 1 акрили.

К какому Гварджила относятся сведения обеих переписей, не выявлено.

181. (147) Гварети — в Кциис-Хеоба, на правой стороне восточной ветви р. Ирага, на вост. Джиграшени, на юг Карака (К); Сп. 387. В 1523 г. у сыновей Кавтара Бараташвили были крепостные. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Туманишвили Отар идивани, Сулейманишвили), 4 податных и 3 богано.

182. (708) Гвечи — в Сквирети, на левой стороне Верес-Хеви, между р. Вере и Гелискарис-Хеви, на вост. Ванати (К); Сп. 669. В 1696 г. царь Георгий возвращает Аслану Ментришвили Гвешских крестьян, которых царь Ерекле отнял у него во время „Орианоба“ (двоевластия) и передал Тулашвили. По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Тулашвили), 5 податных, 5 богано и 1 амоцкветили.

183. (150) Гвел-Пареха — в Триалети, на левой стороне р. Кциа, на вост. Арцивани, на зап. Пареха (К); Сп. 527. В 1457 году царь Георгий возобновляет Самтависскому монастырю Гвел-Пареха. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан — Царь Бакар), 8 податных и 2 богано.

184. (151) Гьяна—в Кциис-Хеоба, на правой стороне р. Ирага, на вост. Камарети и Липи, на зап. Самгерети (К); Сп. 403. По геогр. Вахушти около Гьяна монастырь. По словам Смимона Зурабшвили в 1792 г. Гьяна деревня Зурабшвили. По словам Иосифа Кананова в 1814 году, Гьяна принадлежала Кананашвили.

185. (709) Гвинчроби—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на зап. Сарвани, на вост. Марабда (К); Сп. 558.

185¹. (709¹) Гвинчроби—табун ели (§ 45 и III часть); Сп. перед 552—4 оба.

186. (152) Гвиргвинети—в Триалети, на правой стороне Карцахис-Цкали, на вост. Тала, на зап. Модимнахе (К); Сп. 467. По истор. карте проф. Джавахишвили в Карабулаги, на левой стороне Сапиклис Цкали. В 1543 г.: половина Гвиргвинети досталась Паришату Бараташвили.

187. (144) Гелазы—по Достурл. в Триалети, в соседстве Кукиа и Самехрео § 57).

188. (145) Гелдигилани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Пинезаури, на вост. Гамиши, на зап. Агуибру (К); Сп. 330. Упомянется в 1536—1721 г.г. Владельцы Каплианишвили, подөл. владелец Мачавариани. В 1536 году досталась Итamu Бараташвили половина Гелдигилани. По переп. 1701/11 г, значатся 1 подвластный владелец (Мачавариани) и 18 податных. По переп. 1721 г. значатся: 1 владелец (Каплианишвили), 1 подөл. владелец (Мачавариани), 3 податных и 1 акрили.

189. (146) Гета—в Дбаниси-Хеоба, на правой стороне Гетис-Хеви, на юго вост. Циפורи, на зап. Чреши (К—две деревни); Сп. 252.

190. (153) Гилагдаги—в Сомхити, на правой стороне Талаверис Хеви, на юг. Талавери, на сев. Хиндзоркути (К); Сп. 63. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Завришвили), 11 податных, 13 богано, 1 акрили и 1 амоцкветили.

191. (155) Гогарчлу—по переп. 1721 г. в Дбанисис-Хеви. В 1536 г. половина Гогарчлу досталась Итamu Бараташвили. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ераст) и 5 податных. По переп. 1721 года значатся 1 владелец (Каплианишвили), 12 податных, 3 богано и 6 акрили.

192. (154) Гогат Гверди—в Триалети, между двумя ветвями Бешкенашеис Хеви, на вост. Кедис-сопели (К); Сп. 501. В 1552 г. царь Луарсаб жалует Гогат-Гверди Мухетской церкви. В 1699 г. сел. Гогат-Гверди отнесено к пастве Мангтели.

193. (156) Годак-При—табун ели (§ 45 и III часть) по Достурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархани.

194. (157) Гозалас-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 4 податных.

195, 196. (159, 160) Голис-сопели—в Каикули две деревни: одна на юг,

другая на вост. Голис-Тба (К—две деревни); Сп. 201, 202. По Дастурл. Голис сопели царская сахасо деревня, моурав Отар Капланишвили.

197. (161) Голис-сопели Гогис-сопели—в Ссмхити, на левой стороне Шулаверис-Хеви, на зап. Хандзориси, на юго-запад Опрети (К); Сп. 47. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Давиташвили) и 8 податных. В 1784 г. упоминаются владельцы Осела Корганашвили и Елизбар Давиташвили.

168. (711) Головна, она же Квемо Головна—в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на вост. Котиши, на зап. Марнеули (К); Сп. 560. Упоминаются владельцы Госташабашвили в 1591—1789 г.г. В 1591 году пожалован Иоане Бараташвили насоплари Головна; в 1659 году Папуне Госташабашвили возвращают его наследственное имение Головна, половину которого на короткое время захватил Корхмазашвили. В 1713 году Госташабашвили имели там 1 двор и 24 крепостных. В 1779—1889 г.г. у Госташабашвили оспаривает границы Капланишвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили), 9 податных и 1 богано.

199. (710) Головна, оно же Земо-Головна—в Алгети, на правой стороне Головнис Хеви, на сев.-вост. Багранети, на зап. Мамис-Даба (К); Сп. 627. Упоминается в 1580 и 1635 г.г., владение Тбилели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тбилели), 3 дв. укмо и 12 податных.

200. (158) Голтети—в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на вост. Сацурбле, на зап. Цинцкаро (К); Сп. 566. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Автандил Супраджи, Абашишвили Давид), 2 дв. укмо, 7 податных и 2 богано.

201. (162) Гомарети-Диди—в Карабулаги, на левой стороне Зуртакети, на сев.-вост. Урцевани, на зап. Кватетри (К); Сп. 428. По Дастурл. Гомарети царицyno селение, персидский налог взимался 32 марчили. Для содержания царской конюшни обязано было доставлять 30 код ячменя. По геогр. Вахушти Диди-Гомарети—местечко в роде маленького города, лежит при соеднении Зуртакети со Вторым Сапиклис-Цкали. В 1536 г. достались Иотаме Бараташвили в Гомарети 16 крепостных. Возможно, что это сведение относится в Дзвели-Гомарети (см. ниже). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 1 подвл. владелец (церковь Атоци), 37 податных и 11 богано.

202. (163) Гомарети-Дзвели или Патгра—в Карабулаги, на левой стороне Дзвели Гомаретис Хеви, на вост. от Ниацари (К); Сп. 421. По Дастурл. Дзвели-Гомарети царицyno селение; упоминается в 1713—1735 г.г., значатся священник, мамасахлиси. В 1718 г. моуравство Дзвели Гомарети пожаловано Асламазу Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица) и 6 податных. По сиг. 1763 г. оба Гомарети лежат в соседстве Диди-Егриси.

203. (712) Гомелаури—в Иткврис Гама, на сев.-зап. Навтлуги, на юго-восток Тифлиса (К; Сп после 6-2.

204. (164) Горинджуни—в Дбанисис Хеоба, между Пинезаури и Баличис-Хеви, на вост. Дбаниси (К); Сп. 309. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Туркестанишвили), 13 податных и 2 богано. В 1738 г. Деметре Каплианишвили покупает у Годерза Туркестанишвили имение в Горинджуки в соседстве Учан Гори и Вани.

205. (713) Горис-Тави—в Алгети, на левой стороне Гударехис Хеви, на зап. Садзелиси, на сев.-вост. Гударехи (К); Сп. 619. Упоминается владение Германозишвили в 1543—1670 г.г. и Саакадзе в 1643 г. В 1543 г. насоплари, в 1653г. в соседстве Гударехи, в 1699 г. лежит „за р. Алгети“. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Чкеидзе) и 8 податных.

206. (714) Горис-Тави—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Казретис-Хеви, на сев. Испани, на зап. Саберети (К); Сп. 228. Упоминается в 1678—1706 г.г. Владельцы: Каплианишвили в 1678—1706 г.г., Бараташвили в 1689/1696 г.г., Тамазашвили в 1678/96 г. в 1704 г. возвращают Сулхану Орбелашвили купленные на приданное его матери Джалдани и Горис-Тави, которые отобрал у него царь Ерекле. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти), 1 подвласт. владелец (дв. Чикондзе) и 2 податных.

207. (165) Горуни-Диди—Горули—в Сомхити, на правой стороне Горулис-Хеви, на вост. Церакви, на зап. Джанхоши (К); Сп. 29. Как усматривается из карты Вахушти, там был дворец владельца. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Меликишвили), 5 подвл. владельцев (Абазашвили, Одишелидзе, Машаташвили), 2 дв. укмо, 32 податных и 1 богано.

208. (166) Горуни-Патара, Горули-Патара—в Сомхити, между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на юг Куддо, на сев. Киракозас-сопели (К); Сп. 54. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Мелик Сомхити Леван и Каплианишвили Зураб Супраджи), 1 дв. укмо, 6 податных и 2 богано. Горуни-Диди по переписи 1721 г. мы называем деревню, лежащую на берегу Горулис-Хеви, Горуни-Патара—деревню, лежащую по берегу Мамхутис-Хеви, хотя безусловных данных для этого нет.

209. (715) Губани—в Алгети, на правой стороне Губнис-Хеви, на сев. зап. Тагнагети (К); Сп. 585. Упоминается в 1552—1736 г. В 1552 г. лежит по „ту сторону р. Алгети“, что неправильно, если направление идет из Тифлиса. Владельцы указаны: Храм Спасителя в 1552 г. и Херхеулидзе в 1622 г. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сологашвил), 2 подвластных владельца (дв. Кристеснашвили), 1 дв. укмо, 29 податных и 13 богано. В 1736 г. упоминается священник.

210. (167) Гугути—в Дбанисис Хеоба, на правой стороне Пинезаури, на вост. Лорашеки, на зап. Шунбуни (К); Сп. 323. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных, 1 богано и 3 акрили.

211. (168) Гударехи—в Алгети, на левой стороне Гударехис-Хеви, ан юго-зап. Горис-Тави, на сев.-вост. от Надарбазеви (К); Сп. 621. По геогр. Вахушти в Гударехи был монастырь, а выше его была крепость. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Гударехи и саухуцесо. В 1543—1712/14 г.г. владельцы Германозишвили. В 1610—16 2/59 г.г. Цари Луарсаб и Теймураз жалуют Гударехскому монастырю имения. В 1712/14 г. Германозишвили выделили своему брату в Гударехи 7 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили) и 6 податных.

212. (169) Гудели—в Алгети, в районе Коли (§ 55); Сп. 599, между Табахмела и Кумиси. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Сологашвили), 7 податных, 1 богано, 2 акрили и 1 амоцкветили.

213. (170) Губаба—в Дбанисис Хеоба (§ 53). По переп. 1721 г. помещен в Лэжи. По переп. 1701/11 г. значатся 2 податных. По переп. 1721 г. значатся: 1 владелец (Каплианишвили), 2 податных и 4 акрили.

214. (171) Гулгули—в Дбанисис Хеоба, между двумя ветвями Гетис-Цкали, на вост. Дарбази, на зап. Ицриа (К); Ст. 244. В 1536 году достались Иотаму Бараташвили половина Гулгули с 3 крепостными и дв. Джаниашвили с 6 крепостными. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамисшвили, Шермадинашвили), 5 дв. укмо (Джаниашвили) и 4 податных.

215. (172) ултап—в Алгети, при соединении р.р. Алгети и Мтквари, на правой стороне р. Алгети (К); Сп. перед 552.

216. (173) Гунавети—в Алгети (§ 56). По переп. 1721 г. помещена между сел. Алгети: Амливи, Путреви, Ерко, Ердо и Азики. В 1713 г. у Госташабашвили имения и дв. Махвиладзе остались не разделенными. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили) и 2 податных.

216¹ (173¹). Дабнеули-ели—поселение ели (см. § 45 и III часть). По Да-стурл. табуны Дабнеули ели принадлежали: Отару Мдивани, Меитару, Бежану Шаншиашвили, Мдиван-бегу, Исе, бывшему крепостному Мустафы, Шихи, Аслану Парешу. Дабнеули ели приблизительно заключало в себе 240 дымов.

217. (183) Дагари—в Сомхити, на левой стороне Горулис-Хеви, на зап. Джанхоши, на юг Кармикари (К); Сп. 31. По сиг. 1784 г. Кайхосро Цицишвили во времена Надир Шаха (в 30-х годах XVIII ст.) приобрел Дагари, но потом Рочикашвили (Шаликашвили) вернули себе обратно.

218. (184) Дагети-Лиди—в Кциис-Хеоба, на левой стороне Чивчива, на сев. Тапани, на юго-вост. Укан Дагети (К); Сп. 373. По переп. 1721 г. значатся 10 владельцев (Цицишвили), 1 дв. укмо, 30 податных и 13 богано.

219. (185) Дагет-Укана—в Кциис-Хеоба, на левой стороне Чивчива, на юго-вост. Ванати, на зап. Цраурта (К); Сп. 374. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Тбилели, Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Абашивили Давид), 2 подвал. владельца (дв. Яхтунашвили), 4 дв. укмо (дв. Яхтунашвили) и 8 податных. В 1727/30 г. Ерасти Каплианишвили имел там купленное имения. В 1736 г. был спор между Тбилели и Мерабисшвили (Кор-

ганашвили) об одном крепостном в Укан-Дагети. По Дастурл. Укан-Дагети лежит в царицыно Сабараташвило.

220. (174) Дамблути—в дбанисис-Хеоба, на левой стороне Баличис-Хеви, на юг Тандэна, на сев. Монастери (К) Сп. 270. Надо думать, что эту деревню подразумевает переп. 1701/11 г., т. к. она там помещена между селениями Дбанисис-Хеоба: Лаклакашени и Болоркванти. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Мамука) и 5 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (Бучкишвили), 9 податных, 2 богано и 8 акрили.

221. (175) Дамблути—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на вост. Орга-Шуа, на зап. Цклис-Ормо (К); Сп. 115. По Дастурл. Дамблути Сомхити „теперь в руках царя“. Для провоза виноградного сусла в Кожори представляла 1 лошадь. По переписи 1721 г. помещена в Сомхити, где владельцем значится Завришвили и в Локи, где владельцем—Капланишвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Завришвили и Капланишвили), 6 податных, 5 богано и 6 акрили; Дамблути Капланишвили в Дбанисис-Хеоба показан отдельно (см. выше); ясно, вторичное обозначение Дамблути Капланишвили относится к Дамблути Сомхити.

222. (176) Дамгало—в Дбанисис-Хеоба, между двумя ветвями Гетис-Хеви, на зап. Тандэна, на вост. Бакрана (К); Сп. 247. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Яралашвили), 2 податных и 1 богано.

223. (177) Дарбази—в Дбанисис-Хеоба, между двумя ветвями Гетис-Хеви, на юго-восток Саванети, на сев. Чреши (К); Сп. 245.

224. (178) Дарбази—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Пинезаури; на восток Чандараки, на зап. Ацуги (К); Сп. 326. По переп. 1721 г. в Дарбази Дбанисис-Хеоба значится 6 владельцев (Яралашвили, Капланишвили, Отар, Карабудахишвили, Капланишвили), 1 подвл. владелец (дв. Капланишвили), 2 дв. укмо, 17 податных, 7 богано и 2 акрили. Упоминается в сиг. 1634/38 г. и в описи Сакапланишвило XVIII ст. владельцы Капланишвили. Какой Дарбази Дбанисис-Хеоба относятся все эти сведения, не выявлено.

225. (179) Дарбази—в Сомхити, на правой стороне Поладаури, на юго-вост. Земо-Болниса (К); Сп. 78. Надо думать, что эта деревня имеется в виду в сиг. 1785 г. коим свидетельствуется, что имение Елиарашвили не в Болнисах, а в Дарбази, т. к. именно эта Дарбази была в соседстве Болниса.

226. (180) Дарбази—в Сомхити, на левой стороне западной ветви Мамхутис-Хеви, на юго зап. Махмути, на вост. Самеба (К); Сп. 52. Владельцы упоминаются: в 1651 г. Еджибишвили. В 1626—1653/8 г.г. Туманишвили. В 1780/83 г. Каталикос. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца: Туманишвили мдивани Гиви, Туманишвили-Такашвили Заал) и 2 податных, но к какой Дарбази относятся все эти сведения—к Поладаурскому или Мамхутскому, не выявлено.

227. (181) Дарбаз-Тала, Дарбазчала, Дарбази — в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на юго-вост. Борис-сопели, на зап. Саба (К); Сп. 110. Упоминается в описи Сакаплинишвило XVII стол. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Дарбазчала с 3 дымами крепостных, главный дворец, половина Чинас-Чала и саухуцесо. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владлец (Каплинишвили Папуа) и 16 податных. По переп. 1721 г. в Дарбазтала в Локи, значатся 1 владлец (Каплинишвили), 4 податных, 1 богамо и 15 акрили.

228. (182) Дарубанди — Кциис Хеоба — Алгети — Карабулаги (см. § 57). По Дастурл. на ней лежала повинность ловить рыбу (на царский стол). По словам Георгия Ларадзе, Дарубанди приобрели Ларадзе от царя, как награду.

229. (188) Дбаги — в Алгети — Кциис-Хеоба (см. § 54). В 1724 г. Амилгабар Госташабшвили покупает участок в Дбаги от Петре Хунашвили.

229^а. (185^а) Дбаниси — Дманиси — в Дбанисис-Хеоба, на вост. соединения Машавери с Пинезаури (К); Сп. 299. По геогр. Вахушти название получил от местечек (даба). Буга-Турок там поселил осетин. С тех пор был городом крепостью. Царь Свимон передал туркам. Потом был разорен. Было много построек. Каплинишвили ремонтировали крепость для защиты. Там же большая церковь. По сиг. 1730 г. Дбаниси достался Орбели Каплинишвили (Вахтангу Мдиванбегу) с дворцом, и бывшею крепостью. Орбели там выстроил дом, а Сулхан Каплинишвили там справлял свадьбу. Там же построил дом Папуа Георгишвили-Каплинишвили, против чего заявил спор Ерасти Каплинишвили и судом Дбаниси остался за Ерасти. Последний выстроил там дом и крепость. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Дбаниси с 65 крепостными (из них 31 татар), саухуцесо, половина усыпальницы, Хандамашвили с его усадьбою и половина таможенного дохода. На ломинование Вахушти Каплинишвили Дбаниси-Дзвели, Авенджуки и Миджа должны были доставить одну корову. По переп. 1701/11 г. значатся 2 владельца (Каплинишвили Папуа, Каплинишвили) и 2 подвл. владельца (Дбанели, Сакварелидзе) и 9 податных. По переп. 1721 г. две деревни, в обеих владельцы Каплинишвили:

230. (186) Дбанисис-Цихе — значатся 1 подвл. владельца. (Дбанели, 1 двукмо и 1 податной.

231. (187) Дбаниси-Дзвели — упоминается в описи Сакаплинишвило XVIII ст. По переп. 1721 г. значатся 5 податных, 1 богамо и 3 акрили.

232. (197) Двалта — в Алгети, на левой стороне Двалтас-Хеви, на вост. Мблავи (К); Сп. 624. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. В 1543 г. достался Паришату Германозишвили насоплари Двалта. В 1591—1780 г.г. владельцы Госташабшвили. В 1591 г. Иоанн Бараташвили пожалованы в Двалта 3 крепостных. В 1713 г. Госташабшвили имели 2 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Такашвили, Саам и Едишер Бараташвили, Кавтарашвили, Госташабшвили), 2 подвл. владельца и 8 податных.

233. (189) Девагози—в Каикули, на левой стороне Каикулис-Цкали, на юге Ревазас-сопели, на сев.-вост. Цкарос-сопели (К); Сп. 194. По Да-стурл. Девагози, Дугазас-сопели— царская сахасо деревня в Каикули, мо-урав Мола Абдулашвили.

234. (196) Дөгцнуги—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на вост. Урути, на зап. Орта-Шуа (К); Сп. 113. По Да-стурл. там содержалось ястре-биное гнездо. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Луар-саб) и 5 податных.

235. (190) Деларарас-сопели. По переп. 1721 г. в Сомхити (§ 56). По этой переписи значится 1 владелец (Мелик Сомхити Леван) и 2 податных.

236. (191) Деликулиджан-Земо—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на юг. Земо-Чалис-сопели, на сев. Квемо-Деликулиджани (К); Сп. 153. По переп. 1701/11 г. значатся 4 подвласт. владельца (Кохнашвили, Меранашвили, Джаншашвили) и 16 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 податных, 2 богано и 9 акрили. В вар. переп. 1721 г. относительно акрили сказано: „некоторые этого года, некоторые прошлого“.

237. (192) Деликулиджани-Квемо—в Ташири, на левой стороне Таши-рис-Цкали, на зап Сулейманас-сопели, на вост. Квемо-Чалас-сопели (К); Сп. 154. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Луарсаб) и 24 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), 13 податных, 5 богано и 10 акрили. В вар. переп. 1721 г. относительно акри-ли сказано „новые“.

В 1657 г. досталось Каплану Бараташвили по суду сел. Деликулиджан в Ташири. По сиг. 1707 г. владелец Капланишвили. Возможно, что сигели 1657—1707 г.г. относятся к обоим Деликулиджани.

238. (193) Демурас-сопели—в Карабулаги, на левой стороне Сапилис-Цкали, на вост. Саникле, на сев. Вартеванас-сопели (К); Сп. 464. По переп. 1701/11 г. значится 1 владелец (Капланишвили Ерасти) и 4 податных. По Такайшвили (Арх. экскур. III, стр. 53) деревня лежит близь Гомарети и те-перь называется „Демурбулахи“.

238¹. (193¹) Демурчи-Асанлу—поселение ели—в Мткврис-Гагма, в Ка-рая, на юго-вост. Хунани (КК деревни Юзбаши и Шарападина). Сп. после 682—120—оба. По геогр. Вахушти вниз по Карая, на берегу Мтквари (Ку-ры) живут ели Демурчи-Асанлу, богатые скотом. Там значились (§ 45 и III часть):

- 1) Юзбашис—1 табун ели, 376 дымов.
- 2) Шарападинас—1 табун ели, 122 дыма.
- 3) Мола-Абдула-Касумаси—1 табун ели тархани, 40 дымов.
- 4) Асанлу Мола-Мамадаси—1 табун ели тархани, 10 дымов.

239. (194) Дөрдзи-оглы-Халилас—1 табун ели (см. 45 и III часть). По Да-стурл. значились 120 дымов ели тархани.

240. (195) Дөрдзи-оглис-сопели—Дөрдзю — в Каикули, на правой стороне ветви Каикулис-Цкали, на юго-зап. Сатанас-сопели и на зап. Насоллари (К); Сп. 205. По Дагурл. Дөрдзю царская сахасо деревня, моурав. Халила.

241. (907) Джабаркела-- в Кциис-Хеоба, на правой стороне Зуртакети, на сев.-зап. Шошилети, на юго-вост. Кциа (К); Ст. 366. В 1634/58 г. спор между Капланом Бараташвили и Германозишвили о Джабаркела. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Яралашвили) и 2 податных.

241¹. (907¹) Джаваншири—поселение ели см. § 45 и III часть. По Дагурл. значатся:

242. (908) Джаваншири тархани—1 табун, 90 дымов ели.

242¹. (907²) Ибрейма-Шатири—1 табун, 10 дымов ели тархани.

242². (907³) Мамада-Шатира—1 табун, 10 дымов ели тархани.

243. (909) Джавшаниани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Гетис-Хеви, при ее соединении с Машавери, на вост. Кианети, на зап. Квеша (К); Сп. 236. В 1709 г. владельцы Ерасти Капланишвили и Сачиношвили. По словам Кананашвили в 1814 г., Джавшаниани всегда принадлежала Кананашвили, только во времена царя Бакара Зурабишвили на некоторое время отобрали ее у них. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (дв. Кананашвили, Тамаз Капланишвили, Каплан Капланишвили), 7 независимых дв. укио (Кананашвили) и 6 податных.

244. (910) Джалдами—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Абулмаги и Ахалшени, на зап. Кианети и Квеша (К); Сп. 273. Упоминаются владельцы Бараташвили в 1643 г., Капланишвили в 1678—1704 г. В 1704 г. царь возвращает Сулхану Орбелишвили Джалдами и Горисшави, которые были приобретены на приданное его матери и которые отобрал у него царь Ерекле за его приверженность Шакули-Хану. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Капланишвили) и 14 податных.

245. (211) Джанавазиани—Джаназиани в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Гетис-Хеви, на юго вост. Чреши, на сев.-зап. Дзвели-Квеша (К); Сп. 239. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Джанавазиани с 9 дымами крестьян и саухусесо. Упоминаются в описи Сакапланишвили. XVII ст. В 1707 и, владельцы Капланишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 6 подвдл. владельцев (Коиридзе, Кавглишвили, Бегашвили, Чикоридзе), 6 податных и 3 богано. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 4 подвдл. владельца (Коиридзе, Кавглишвили, Наскидашвили), 1 дв. укио (Белнашвили), 9 податных, 3 богано, 2 акрили и 1 амоцкветили.

246. (912) Джанбагча—Земо-Джанбагча—в Ташири, на левой стороне Таширис Цкали, на юго-зап. Азат-Калаки, на сев. Цители-Еклесиа (К); Сп. 148.

247. (913) Джанбагча, Квемо-Джанбагча-Патара—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на вост. Гатехили-Сахдари, на зап. Парчухлу (К);

Сп. 170. По переп. 1701/11 г. значатся в Земо-Джанбагча 1 владелец (Каплишвили Папуа) и 6 податных, в Квемо Джанбагча—11 податных. По переп. 1721 г. в Земо-Джанбагча значатся 1 владелец (Каплишвили), 8 податных и 8 акрилы, в Патара (Квемо) Джанбагча значатся 1 владелец (Каплишвили), 3 податных и 4 акрилы. По вар. 1721 г. об акрылях в Земо-Джанбагча сказано (§ 13): „акрилы теперь“, об акрылях в Квемо-Джанбагча сказано: „нынешнего года“. Упоминается в описи Сакаплишвили XVII ст.

В 1707 г. на поминковании Вахушти Каплишвили должна была привести двух баранов, но к какому Джанбагча относится это сведение, неизвестно.

248. (914) Джандиди—в Дбанисис-Хеоба, на юго-вост. Царбас-убани, на зап. Квабевани (К); Сп. 303. По геогр. Вахушти Джандидский монастырь лустовал.

249. (915) Джанхоши—в Сомхити, на левой стор. Горулис-Хеви, на вост. Дагара, на зап. Хуцис-сопели (К); Сп. 30.

250, 251. (916, 917) Джанхоши—в Сомхити, на правой стороне Шулаверис-Цкали, на вост. Горуми, на юг Хуцис-сопели (К—две деревни); Сп. 27 и 28. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Алиханишвили, Агнишвили), 4 независимых дв. укмо (Агнишвили), 4 податных и 1 акрыль. Неизвестно, к какому Джанхоши относятся сведения переп. 1721 г.

252. (920) Джанара—табун ели, см. Капанакчи.

253, 254. (918, 919) Джармечи—в Сомхити, по правой стор. Поладаури, на вост. Худжаби, на зап. Саба (К—две деревни); Сп. 97, 98.

255. (921) Джгара-Дманиси—в Кцинс-Хеоба, на вост. Бурвили, на юго-зап. Дрианети (К); Сп. 396. См. Совр. К. и Адм. распр. 1930 г. стр. 35. В 1543 г. досталось Паришату Бараташвили Читаант Дманиси. Упоминается в описи Сакаплишвили XVII ст. В 1756 г. Ниноцминдели выкупает одного Дманисского крестьянина у Карабудахшвили и жертвует монастырю Ниноцминда. По переп. 1701/11 г. значатся 8 податных. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Карабудахшвили, Германозишвили, Каплишвили), 16 податных и 1 богано.

256. (922) Джиграшени—в Кцинс-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Гварети, на сев.-вост. Дрианети (К); Сп. 391. По словам Ларадзе в 1792 г., Джиграшени его предки получили от царя в награду. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Кананашвили), 2 податных и 3 богано.

256¹. (922¹) Джиграшени—по Дастурл. в Каикули, царская сахасо деревня, моурав Доленджишвили, см. Бетлеми.

257. (923) Джиллиза—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на сев.-вост. Асанас-сопели, на юго-зап. Чаклапуне (К); Сп. 41. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Туманишвили, Насришвили, Шаназ-врашвили), 15 податных и 4 богано.

258. (924) Джонджили—по Дагурл. в Сомхити (см. § 47), там держала ястребиное гнездо.

259. (925) Джурари—по Дагурл. в Сомхити (см. § 57), в горах; деревня значитса, как находящаяся „теперь в руках царя“. На ней лежала повинность выставять 1 лошадь для перевозки виноградного сусла в Кожери. По переп. 1721 г. в Локи, значатса 2 владельца (Каплианишвили, Апахизишвили), 4 податных и 1 богано. Имение Каплианишвили значитса, как акрили.

260. (823) Дзедзварнани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Гетес-Хеви, на сев. Дзепели Квеша, на зап. Акаурта (К); Сп. 240. По переп. 1721 г. значатса 1 владелец (Луарсаб Каплианишвили) и 3 податных.

261. (198) Диа—в Кциис-Хеоба, на юг соединения р.р. Ирага и Кциа (К); Сп. 364. По переп. 1721 г. значатса 4 владельца (Нодар и Автандил Супраджи, Абашишвили, Каплианишвили Реваз), 1 подвл. владелец, 9 податных и 3 богано.

262. (199) Дчдэба—в Алгети, на левой стороне Асуретис-Хеви, на юг Сагориси, на сев. Кикети (К); Сп. 591. Упоминаются в 1558—1749 г.г. владельцы Госташабашвили. В 1591 г. пожалован Иоану Бараташвили в Дедэба 1 дым крестьянина. В 1713. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переп. 1721 г. значатса 10 владельцев (Госташабашвили, Такашвили, Бегашвили, Зазунашвили, Абулпатншвили, Херхеулидзе), 11 податных, 2 богано и 2 амоцкветили.

263. (200) Дидубе—в Мткврис-Гагма, на вост. Лиси и Тхиловна, на зап. Квиткирис-Лило (К); Сп. 674. Персидский налог взималса 8 миналтуни, 14 шаури. По переп. 1721 г. значатса 2 владельца (царь, Гилакишвили), 23 податных и 3 богано.

264. (201) Диламашени, Дигмашени—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Машавери, на вост. Тевре, на зап. Валдови (К); Сп. 297. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Диламашени с 6 дымами крепостных и саухуцесо. По переп. 1701/11 г. упоминаются 6 подвл. владельцев (Сахлтухуцеси Робини, Сакварелидзе, дв. Тер-Давита, Тертерашвили) и 10 податных. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. и в сиг. 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1721 г. значатса 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных и 1 богано.

265. (202) Динаризас-сопели, Динарази—в Каикули, на левой стороне Каикулис-Цкали, на сев. Пенджаркути, на вост. Хустаоглис-сопели (К); Сп. 178. По Дагурл. Динаризас-сопели—царская сахасо деревня, моурав Абединашвили.

266. (203) Дисвели—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Акаурта, на зап. Самтрело (К); Сп. 221. Упоминается в 1447/59 г., как соседняя деревня Коранта.

266¹ (203¹) Дманиси см. Джвара.

267. (204) Долбандлу — в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Палуиа, на сев. Паталас-сопели (←); Сп. 136. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Муша Мустафа), 35 податных и 5 богано.

268. (205) Дре — в Сквирети, на правой стороне Верес-Хеви, на зап. Цвери (K); Сп. 672. По переп. 1721 г. значится 2 владельца (Сологашвили), 6 податных и 1 богано.

269. (206) Дрианети — в Кциис-Хеоба по правой стор. 'Ирагас-Хеви', на вост. Бурвили, на зап. Дж-грашени (K); Сп. 397. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвластных владельца (церковь, Багратисвили) и 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплишвили), 2 подв. владельцев (дв. Багратишвили), 7 податных, 5 богано и 3 акрили.

270, 271. (208, 209) Дургая—Мираган — в Сомхити, поселение ели, на правой стор. Машавери, на зап. Аркевани (K); Сп. после 72—Миразан-Дургаиан—2 оба. По Дастурл. в Дургана-Мирасан значатся 2 табуна, 65 дымов ели (см. § 45 и III часть).

272. (207) Дурнуки — в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на вост. Чхекви, на зап. Котиши (K); Сп. 563. По Дастурл. персидский налог взимался 12 миалтуни, на отвоз сула на Кожори должна была выставить 10 лошадей. Упоминается в сиг. 1705 г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Кирманис-Хан), 1 дв. укмо (Арешивили), 30 податных и 6 богано.

273, 274. (210, 211) Егриси — в Карабулаги, на левой стор. Зуртанети, на юг Ревашени, на сев.-вост. Цихе-Кваби (K—две деревни); Сп. 444, 445. В 1687—1801 владельцы Ларадзе, в 1727 г. владельцы Пааташвили. В 1792 и 1801 г.г. упоминается Диди-Егриси. По словам Г. Ларадзе в 1792 г., в Диди-Егриси прежде проживало 100 дымов. По Дастурл. от Цихе-Кваби до Диди-Егриси шло Тифлиское шоссе. Вторая деревня называлась Па-та-ра-Егриси. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Ларадзе, Нодар Супраджи, Кайхосро Каплишвили), 11 податных и 6 богано. Не выявлено, касаются ли сведения переп. 1721 г. одного Диди-Егриси, или обих Егриси.

275. (225) Едзани — в Триалети, на правой стор. р. Кциа, на зап. Ахалкалаки, на вост. Тамалиа (K); Сп. 484. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурач Ратишвили; персидский налог взимался 14 марчили. В 1591 г. пожаловано Иоане Бараташвили насоплари Едзани. По сиг. 1707 г. из Унарнани, на Едзани шла большая триалетская дорога. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 19 податных и 5 богано.

276. (212) Екласна — в Кциис-Хеоба, на левой стор. канала царя Вахтанга, на сев. Султнис оба, на юго-зап. Марнеули (K); Сп. 345. По геогр. Вахушти там добывали из земли селитру. По Дастурл. персидский налог взимался 1 туман. На отвоз сула в Кожори выставлял 8 лошадей. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 3 дв. укмо, 10 податных и 10 богано.

277. (213) Елиас-сопели — в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинеау-

ря, на восток Ундуши (К—в Ташири, что неправильно, см. § 30); Сп. в Локх 339. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Елиас-сопели. Упомян. в описи Сакаплинишвилу XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 3 подвл. влад., 11 податных, 2 богано и 5 акрили.

278. (214) Елпа—в Алгети, на сев.-вост. Цинвенахи и юго-зап. Кикети (К); Сп. 589. Упоминаются владельцы: Госташабшвили в 1591—1713 г.г., Такалатонани и Такашвили в 1733 г. В 1713 г. Госташабшвили имели там 8 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Госташабшвили, Нодар Супраджи, Наманглелевишвили, Зазунашвили, Гуриели, Такашвили, Истамишвили), 10 податных, 1 богано и 2 акрили.

279. (215) Енагети—в Алгети, на правой стор. Асуретис-Хеви, на юго-вост. Ардасубани, на сев.-зап. Багранети (К); Сп. 605. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели там дворец и крепостных. Владельцами значатся: в 1543—1756 г. Германозишвили, (имели 8 крестьянских наделов), в 1658—1713 г. Госташабшвили (в 1713 г. имели 4 крепостных), в 1664 г. Мерабисшвили-Корганашвили, в 1701 г. Така Бараташвили, в 1710 г. Абашишвили, в 1712 г. Настоятель Иосеб Габашвили, в 1733 г. Мустафабег. По переп. 1721 г. значатся 15 владельцев (царь, Шаликашвили Назири Едишери, Госташабшвили, Такашвили, Гилакишвили, Корганашвили, Нодар Супраджи, Саам и Едишер Бараташвили, Наманглелевишвили, Зазунашвили, Германозишвили, Канчашвили), 1 дв. укмо (Садунашвили), 27 податных и 5 богано.

280. (216) Епископ-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Карис-Цинамдзгвари—настоятель дворцовой церкви) и 14 податных.

281. (217) Ерани—в Триалети, на левой стор. Еранис-Хеви, на зап. Турани (К); Сп. 521. По Дастурл. Ерани насоплари, в соседстве Црицы, Пареха и Кохаджи. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 4 податных и 2 богано.

282 (218) Ергентала—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на юг Шибишвела, на юго-вост. Тандэна (К); Сп. 269. В 1756 г. Германозишвили имели там крепостных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Германозишвили, Каплинишвили), 7 податных, 2 богано и 4 акрили.

283. (222) Ерджовени—в Триалети (§ 57), вероятно, на юг от Ерджеванис-мта. По Дастурл. насоплари.

284. (219) Ердо—в Алгети, на правой стор. Алгети, на юг Манглиси, на сев. Путреви (К); Сп. 649. В 1591—1713/14 г.г. владельцы Госташабшвили. В 1591 г. насоплари. В 1713 г. у Госташабшвили там крепостные были разделены, а деревня оставалась неразделенною. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабшвили) и 2 податных.

284¹. (219¹) Ерти-ригис или („Особого рода“ или—кузнецов)—см. § 45

и III часть. По Дастурл. там значились: 1) табуи Аджи-Сулухи, 25 дымов и 2) табуи Мола Ханверди, 12 дымов.

285. (220) Ертиси—в Алгети, между Гуделисис-Хеви и Гоубнис-Хеви, на юг Тагнагети, на сев.-зап. Вашловани (К); Сп. 583. Владельцами упоминаются; в 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили, 1543 г. Паришат Гермаинозишвили, в 1591—1713 г. Госташибашвили, в 1688 г. Микеладзе. В 1713 г. Госташибашвили имели там 3 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 10 владельцев (Госташибашвили, Туркисташвили, Кавтарашвили, Абулпативили, Капланишвили Реваз), 14 податных и 5 богано.

286. (221) Ерпо—в Алгети, на левой стор. Лаквис-Хеви, на вост. Пуревани (К); Сп. 641. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели там крепостных. В 1591—1808 г.г. владельцы Госташибашвили. В 1713 г. Госташибашвили имели 7 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Госташибашвили, Заунашвили, Такашвили), 6 податных и 1 богано.

287. (224) Ецо—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Чивчива, на юг. Ткемларе, на зап. Абелиа (К); Сп. 380. В 1720 г. пожалованы Заалу Заунашвили 2 крепостных—доля его дяди Дурмишхана. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Автандил Супраджи и Абашишвили) и 2 податных.

288. (224) Ешвис-Ццаро—в Алгети, между двумя ветвями Асуретис-Хеви, на зап. Тагнагети, на сев.-вост. Богви (К); Сп. 587. В 1513 сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Такашвили, Сачиношвили) и 6 податных.

289. (526) Жангири—в Сомхити, на юго-вост. Зукрути, на зап. Барнакари (К); Сп. 15.

290. (258) За—в Алгети, на правой стороне Лаквис-Хеви, на зап. Пативани (К); Сп. 638. В 1543—1756 г.г. значатся владельцы Гермаинозишвили. По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Намангелевишвили, Кавтарашвили, Гермаинозишвили, Канчашвили), 18 податных и 4 богано.

291. (259) Зариаманди—в Ташири (§ 57). По Дастурл. устроенная (?) деревня в Айдарбегис-Хеоба, моурав Отар Мдивани.

292. (260) Зеулистанн—в Карабулаги. на юго-зап. Урцевани, на сев. Топракала (К); Сп. 431. Эту деревню, вероятно, имеет в виду перепись 1721 г., т. к. указанный в ней владелец Автандил Супраджи в Триалети, где находилась другая деревня того же названия, крепостных не имел. По этой переписи значится 1 владелец (Автандил Супраджи), 1 дв. укмо (Бежуашвили), 8 податных и 2 богано. Эту же деревню имеют в виду сиг. 1727 и 1735 г.г., т. к. обозначенный в них Бачашвили Георгий значится в переп. 1721 г.

293. (261) Зеулистанн—в Триалети. По Дастурл. насоллари, владение царя. В 1723 г. пожалована Госташибашвили Амилгабару дер. Зеулистанн в Триалети, которая раньше находилась у Автандила Коркота.

294. (262) Зрбити—в Алгети, на правой стор. восточной ветви Зрбитис-Хеви, на зап. Богви, на вост. Дцупи (К); Сп. 611. В 1696 г. царь Еремле

утверждает за Меитришвили в Зрбити виноградник в награду за преданность во время междоусобия (т. е. во время борьбы Ерекле с Георгием). По переп. 1771 г. значатся 9 владельцев (Туласшвили), 15 податных, 1 богано и 2 амоцветили.

295. (263) Зукрути— в Сомхити, при устьи Поладаури, на юго-вост. Урути, на зап. Барнакари (К); Сп. 120.

296. (298) Иалгузи— в Дбанисис-Хеоба (§ 50), на правой стор. притока Пинезаури, на вост. Мисхана, на зап. Ундуши (К— в Ташири, что ошибка § 50); Сп. в Локи 337. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба. В 1536 г. досталось Иотаму Бараташвили сел. Иалгузи. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 12 податных. По переп. 1721 г. в Дбанисис-Хеоба, значатся 1 владелец (Каплианишвили), 8 податных и 3 акрили.

297. (299) Иашол-Бош-оглы-Амадас—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун 5 дымов ели тархани.

298. (301) Ибреим-Халил-оглы с братьями—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

299. (300) Ибреим-Шатари—табун ели, см. Джаваншири.

300. (302) Ивддолгли— в Каикули, на сев.-вост. Тикма-Таши, на зап. Голис-тба (К); Сп. 203.

301. (303) Иенгичахи— в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев. Камиши, на юго-зап. Полуна (К); Сп. 144. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст.; в 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 12 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили) и 6 податных.

302. (304) Иечи— в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Царука, на юго-вост. Аидарбеги (К); Сп. 126. По Дастурл. Иечи устроенная царская сахасо деревня, в Аидарбегис-Хеоба; персидский налог уплачивала 6 абазн.

303. (305) Иолчи-оглы /санас—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 30 дымов ели тархани: Как ланчбары, уплачивал махту и др. подати.

303¹. (305¹) Иолчишвили—табун-ели (§ 45 и III часть). Упоминается в Дастурл., но количество населения не указано. Надо думать, что они входили в ели, описанное Мдиванбегом.

304. (311) Ипнари— в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юг Саче, на сев. Напалатеви (К); Сп. 448. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Нодар и Автандил Супраджи) и 5 податных.

305. (312) Ипноби— в Кцнис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. ИрдаSUBани и Мирташени, на вост. Сенеби (К); Сп. 361. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили в Ипноби 9 дымов крепостных. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По пе-

реп. 1701/11 г. значатся 4 подвластных владельца (Наморадзе, Блордзели, Базиеришвили), 5 податных и 3 богано; по переписи, 1721 г. значатся 3 владельца (Каплианишвили, Каплианишвили Луарсаб), 1 подв. владелец (Базиеришвили), 18 податных, 4 богано и 1 амоцветили. В вар. переписи, 1721 г. богано 3.

306. (306) Ирага—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на юг Авазани, на зап. Куштис-уб.ни (К); Сп. 398. В 1634/58 владельцы Бараташвили, 1717 г. Карабудахишвили и Зурабишвили. По словам Г. Ларадзе в 1792 г., дер. Ирага пожалована Ларадзе царем Луарсабом в награду. По словам Симона Зурабишвили в 1792 г., Ирага принадлежит Зурабишвили. По словам Иосифа Кананашвили в 1814 г., Ирага принадлежала княгине Мариами (?). По переписи, 1721 г. значатся 6 владельцев (Заалишвили, Яралашвили, Карабудахишвили), 3 подв. владельца (дв. Кулиашвили), 2 дв. укмо (Кулиашвили), 5 податных и 5 богано.

307. (307) Ирдадубани—в Кциис-Хеоба, на правой стор. р. Кци, на вост. Ипноби, на зап. Мирташени (К); Сп. 360. В 1536 г. достался Иотаму Бараташвили дв. Чачикашвили с насоллара Ирдадубани. По переписи, 1721 г. значатся 7 владельцев (Сагинашвили), 7 податных, 2 богано и 1 амоцветили.

308. (308) Исаниас-сопели—в Сомхити, на левой стор. устья Талаверис-Хеви (К); Сп. 66.

309. (309) Исас табун али—см. Дабнеули ели.

310. (310) Испиаи—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Казретис-Хеви, на юг Гористави, на зап. Ушевани (К); Сп. 229. В 1690—1792 г.г. владельцы Зурабишвили, лежит в соседстве Болниси, Казрети, Горис-Тави. Зурабишвили покупают участки земель в 1690 г. от Манучара Вахуштисшвили, в 1725 г. от Паремузашвили и в 1741 г. от Яралашвили.

311. (313) Ицриа—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. восточной ветви Гетис-Цкали, на сев. Дзедзвარიани, на зап. Топракала Сенеби (К); Сп. 242.

312. (677) Кагариани—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Вани, на юго-вост. Чинчури (К); Сп. 256. Упоминается в 1738, 1792 г.г. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., деревня принадлежала Зурабишвили. По переписи, 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Зурабишвили, Заалишвили), 2 подв. влад. (дв. Черкезишвили), 6 дв. укмо (Кагарашвили) и 2 богано.

312¹. (736¹) Наджилухи—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Манакерти, на сев.-вост. Авенджуки (К—одна деревня); Сп. 283. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переписи, 1701/11 г. две деревни: Каджилахи, где значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 7 податных и Земод-Каджилухи, где значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 5 податных. По переписи, 1721 г. три деревни.

313. (737) Наджилухи-Земо—значатся 1 влад. (Каплианишвили), 6 податных и 6 акрили.

314. (738). Каджилухи третьё—значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 2 акричи.

315. (739) Каджилухи-Квемо—значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 5 акрили. Квемо или Третье Каджилухи переп. 1721 г. соответствует ли Каджилухи переп. 1701/11 г., не выявлено.

316, 317. (716, 717) Кадрикули—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Машавери, на сев.-вост. Севагегци, на юго-зап. Миджа и Авенджуки (К—две деревни); Сп. 291, 292. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Кадрикули и Аванхеви с горою и долиною. В 1707 г. на поминование Вахушти Капланишвили Кадрикули и Миджа обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Зараспашвили) и 5 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), 2 подвл. владельца (Зараспашвили), 3 податных, 3 богано и 1 амоцветили.

318, 319, (718, 719) Казан-Гунбати—Казанчи—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на юг Ахтала, на сев. Чочкани (К—две деревни). Сп. 6, 7.

320. (720) Казанчи—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали; на сев. Хатис-сопели, на юго-вост. Хозиан-сопели (К); Сп. 191. По геогр. Вахушти Казанчи незначительный город. По Дастурл.—царская сахасо деревня, моурав Беспаз Сагинашвили.

321. (721) Казахи—поселение ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 25 дымов ели.

321¹. (721¹) Казис-сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Пирмамадасшвили.

322. (314) Казрети—в Дбанисис-Хеви, на левой стор. Казретис-Хеви, на сев. Квирацховели, на юго-зап. Испини (К); Сп. 230. В 1741 г. в соседстве с Испини. По словам Зурабишвили в 1792 г., Казрети принадлежала Зурабишвили. По словам Иосифа Кананашвили в 1814 г., Казрети принадлежала княгине Мариаме (?). По переп. 1721 г. в Казрети и Монастери значатся (см.) 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 2 дв. укмо (Мдивнишвилл), 12 податных и 2 богано.

323. (678) Найхосрос-Татреби—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. помещены в „Дабали“. Значатся 1 владелец (Капланишвили Кайхосро), 4 податных и 4 акрили.

324. (679) Калаклари—Падар-алиас табун ели (§ 45 III часть). По Дастурл. там значатся 1 табун, 12 дымов ели; брали в аренду участок земли в 9 тагари пахания.

325, 326. (723, 734) Калашиани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Тнуси, на вост. Тамалиа (К); Сп. две деревни 279, 280. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Папуа) и 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 податных, 1 богано, 4 акрили и 2 амоцветили.

326¹ (724¹) Калачис-сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мамуда.

327. (315) Камарети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Ирага, на вост. Цхнари (К); Сп. 405. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., за исключением 1 крепостного дв. Чачикашвили, вся деревня принадлежала Зурабишвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Зваляшвили, Зурабишвили, настоятель Питарети), 9 податных и 2 богано.

328. (725) Камарлу—поселение ели (§ 45 III часть). По Дастурл. поселение было поручено Мдиванбегу. Там значились 1 табун, 10 дымов ели.

329. (726) Kamiши—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев.-зап. Кирхбулагн, на юго-вост. Мола-Касума (К); Сп. 140. В 1536 г. доставляла Иотаму Бараташвили половина Kamiши. По переп. 1701/11 г. значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных, 7 акрили.

330. (727) Kamiши второй—Земо-Камиши—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Азат-Калаки, на зап. Долбанди (К); Сп. 141. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся в Земо-Камиши 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных, 6 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили осенью 6 дымов“.

330¹. (532¹) Каналы (Рубэзе)—в Кциис-Хеоба. По Сп. перед 344, значатся 7 оба (см. § 45 и III часть).

330². (682¹) Калананчи—поселение ели. См. § 45 и III ч. По Дастурл. там значились:

- 1) Аджн-Алиа, 1 табун 14 дымов ели.
- 2) Аджн-Мамада, 1 табун 18 дымов ели.
- 3) Аджн-Шепи, 1 табун 45 дымов ели тархани.
- 4) Пата, 1 табун 68 дымов ели.
- 5) Пата, 1 табун 8 дымов ели Заргарн.
- 5) 1 Джапара, 1 табун 44 дымов ели.

331. (316) Кара—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кцна, на зап. Андриа, на вост. Мугути (К); Сп. 352. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Кавтарашвили) и 4 податных.

331¹. (721¹) Карабулагн—в Карабулагн, на обоих берегах Сапиклес-Цкали, на юго-вост. Вартевана, на сев.-зап. Мухрана (К—три деревни); Сп. 461, 462. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили на левой стор. Аркналис-Цкали. По переп. 1701/11 г. и переп. 1721 г. три деревни. По геогр. Вахушти местечко. По переп. 1701/11 г. значатся:

в Карабулагн—1 владелец (Каплианишвили Мамука), 2 подвд. владельца (Гургенашвили) и 10 податных;

в Земо-Карабулагн—1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 7 податных; в Земо Карабулагн (свободное место):

По переп. 1721 г. значатся:

332. (728) в Земо-Карабулаги—3 податных и 8 акрили.

333. (730) в Сасахлис-Карабулаги—2 податных и 6 акрили.

334. (729) в Квемо-Карабулаги—7 податных и 7 акрили.

Владелец во всех Карабулаги 1 (Каплианишвили). Надо думать, что Карабулаги переп. 1701/11 г., где значатся 10 податных, и Сасахлис Карабулаги переп. 1721 г., где значатся 2 податных и 6 акрили, одно и то же селение.

335. (731) Карабулаги—в Ташири, на правой стор. Таширис-Цкали, на зап. Лори, на юго вост. Царука (К); Сп. 170.

336. (732) Кара-Демурчи—Мола-Ханверди—поселение ели (§ 45 и III часть) по Дастурл. значатся 1 табун, 21 дым ели.

337, 338. 339. (318, 319, 320) Карака—в Кцнис-Хеоба, на левой стор. Ирагас Хеви, на сев.-зап. Гварети, на вост. Менкалиси (К); Сп. 388, 389, 390. В 1543 г. Паришату Германозишвили достались две деревни: Самалаант-Карака и Пазант-Карака. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Карабудахвиши и Шемазашвили), 4 дв. укмо (Шемазашвили), 3 податных и 3 богано.

340. (736) Каракала—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкал, на вост. Отурбулахи, на зап. Боцхори (К); Сп. 127. По Дастурл. Квемо (Нижняя) Каракала, устроенная (?) сахасо деревня, в Аидарбегис-Хеоба, моурав Иесе. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), деревня насоплари наохари.

341. (734) Каракилиса—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Хуцис сопели, на сев.-зап. Азбулаги (К); Сп. 172. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Каракилиса. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука), 2 подвл. владельца и 32 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили). 10 податных, 6 богано и 6 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано: (§ 13): „акрили 9 в позапрошлом году, 11 новые“.

342. (735) Каракилиса-Патара—в Ташири (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных и 10 акрили. В вар. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили новые“.

343. (680) Каратаки—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, сев. Каламшиани, на юг Бослеби (К); Сп. 300. Упомянется в описи Сахаплианишвило XVII ст. В 1723 г. владельцы Каплианишвили. На поминование Вахушти Каплианишвили в 1707 г. Каратаки, Авенджуки и Дзвели-Дбаниси обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1721 г. в Каратаки значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных и 1 акрили.

344. (317) Карасавори—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Тушмелишвили), 10 податных и 2 богано.

345. (733) Кара-сопели (§ 50)—в Сомхити. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Аликулихан—царевича Иесе), 3 податных и 2 богано.

346. (682) Карис-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Аликули-Хан—царевич Иесе), 5 податных и 1 богано.

347. (321) Карминари—в Сомхити, между Шулаверис-Цкали и Мамхутис-Хеви, на юг Шатикас-сопели, на сев. Дагара (К); Сп. 32. По переп. 1721 г. в Карминари-Сомхити значатся 1 владелец (Адибегашвили) и 8 податных.

348. (322) Карминари—в Ташири, на сев. Гатехили-Сакдари, на зап. Хуцис-сопели (К); Сп. 174.

349. (323) Карпетис-Хеви—в Дбанисис и Кциис-Хеоба (см. § 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Карпетис-Хеви принадлежал Зурабишвили.

350. (681) Картули сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. в Сомхити. Там значатся 1 владелец (Давид), 2 податных и 1 богано.

351, 352. (324, 325) Карунгмар-и, Давели-Узариани—в Триалети, на левой стор. Карцахис-Хеви, на зап. Надвалети, на сев. Тала (К—две деревни); Сп. 470, 471. Упомянется в 1707, 1708 и 1719 г.г. в соседстве Узариани, Карцахи, Андрапи. Была разорена, но восстановлена царевичем Вахтангом, и пожертвована Натлисмцемели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Натлисмцемели) и 5 податных.

353. (326) Карушети—в Триалети (§ 59). По переп. 1721 г. помещена в царском Сабараташвилло между деревнями Триалети: Црици и Пареха. Владельцы, указанные в этой переписи (Саакадзе), имели крепостных только в Триалети. По этой переп. значатся 3 владельца (Саакадзе), 3 податных и 1 богано.

354. (327) Карцахи—в Триалети (§ 58). По Дастурл. Карцахи царская сахасо деревня, моурав Гилахшвили; персидский налог уплачивала 5 марчили. Упомянется в 1707—1719 г. в соседстве Узариани. В 1719 г. царь Бакар пожаловал ее Натлисмцемели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Натлисмцемели), 6 податных и 4 богано.

355. (328) Катавети—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев. Мухрани, на юго-зап. Шулаверя (К); Сп. 457. В 1707 г. на поминовение Вахушти Каплишвили обязана была доставить 1 барана. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Гулаизашвили) и 4 податных. По переп. 1721 г. в Катавети значатся 1 владелец (Каплишвили), 1 подвл. владелец (Гулаизашвили) и 3 податных.

Сведения обонх переписей отнесены к Катавети-Карабулаги т. к., в Сомхити, где тоже была деревня под этим названием, Каплишвили наследственных крепостных имели очень мало.

356. (329) Катавети—в Сомхити, на правой стор. Мамхутис-Хеви, на юго-вост. Цакари, на зап. Шулаверя (К); Сп. 49. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори), 4 дв. укмо (Ашугашвили), 15 податных и 1 богано.

357. (722) Катирлу—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев.-зап. Иечи, на вост. Велати (К); Сп. 125. По Дастурл. устроенная царская

сахасо деревня в Аидарбегис-Хеоба; персидский налог уплачивала 6 миналтунн. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 15 податных и 3 богано.

358. (330) Катнари—в Кциис-Хеоба (§ 56), т. к. в переп. 1721 г. помещен в „Дабали“ между деревнями Кциис Хеоба: Питарети и Агбабалу. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (дв. Гамкрелидзе) и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Капланишвили, Капланишвили Каплан), 1 подвл. владелец (Ревазисшвили), 2 податных и 3 богано.

359. (331) Кахмхути—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (см. § 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., деревня принадлежала Зурабишвили.

360. (683) Кацабани—в Алгети (§ 58), в соседстве Марабда. В 1543 г. досталась Паршату Бараташвили насоплари Марабда с Кацабани. В 1692—1700 г. владельцы Германозишвили.

361. (691) Квабевани—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Бакрана и устья Гетис-Хеви, на вост. Джандиди (К); Сп. 302. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Квабевани с 16 дымами крестьян и саухцесо. Упомянется в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Капланишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 8 податных и 2 акрили.

362. (334) Квантасгиси—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 55). В 1543 г. досталась Паришату Германозишвили насоплари Квантасгиси. В 1756 г. владение Германозишвили.

363. (692) Кватетрисы—в Карабулаги, на зап. Схалнари, на вост. Диди-Гомарети (К); Сп. 427. Упомянутся владельцы: Госташабашвили в 1688 г., Зазунашвили в 1720, 1736 г.г., Такашвили в 1732 г., Капланишвили в 1732, 1736 г.г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Такашвили) и 1 податной.

364. (335) Квелта—в Алгети, на правой стор. Квелтас-Хеви, на юго-вост. Манглиси, на зап. Хекорди (К); Сп. 642. Упомянется в 1699 г. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сачиношвили, Такашвили, Зазунашвили), 5 податных и 3 богано.

365. (336) Квесети—в Сквирети, на правой стор. Верес-Хеви, на вост. Цвери, на зап. Бетениа (К). По адм. дел. 1930 г. в Тифлисск. районе (стр. 59). В 1543 г. владельцы Германозишвили, в 1591—1713 г.г. владельцы Госташабашвили. В 1713 г. у Госташабашвили был 1 крепостной. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Госташабашвили, Кавтарашвили, Германозишвили), 10 податных и 1 богано.

366. (693) Квешы—в Дбанисис-Хеоба, на левом берегу Машавери, на зап. Ратевани, на вост. Джавшаниани (К); Сп. 235. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 15 податных и 4 богано.

367. (694) Квешы-Давели—в Дбанисис-Хеоба при впадении в Гетис-Хеви его левого притока на юг Дзедзвარიани, на сев. Квешы (К); Сп. 237. Кве-

ши было почетное хорошо устроенное село Абулсатаридзе, его разорили агаряне (см. сиг. 1433 г.). В 1468 г. Квеша подарил Захарию Джавахишвили, т. к. оно было пожаловано его предкам еще царицею Тамарою. Во времена Абдул-бега Г. Ларадзе оставался в Квеша с 40 людьми и держал сторону Теймураза и Ирачлия (сиг. 1792 г.).

368. (337) Квирацховели—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Казретис-Хеви, на вост. Кркони, на юго-зап. дер. Монастери (К); Сп. 232. В 1654 г. в соседстве Головна и Тавигргвала. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Заалишвили и Зурабишвили) и 2 податных. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Квирацховели принадлежала Зурабишвили.

369. (338) Квирикети—в Карабулаги, при устье Дзвели-Гомаретис-Хеви, на сев. Диди-Гомарети, на зап. Сакуриси (К). В 1543 г. Паришату Германозишвили досталась половина Квирикети. По географии Вахушти в Квирикети церковь св. Квирике.

370. (695) Квтикирис-Лило—в Мткварис-Гагма, на сев.-вост. Тбилелис-Лило (К); Сп. в числе 5 Лило 677—681. По Дагурл. уплачивала персидский налог 6 миналтуни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 1 подв. владелец (настоятель монастыря), 7 податных и 1 богано.

371. (685) Кедис-Еклесиа—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Пинезаури, на зап. Мисхана (К—в Ташири § 50); Сп. 355 в Локи. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Кедис-Еклесиа. По переписи 1701/11 г. значатся 1 подв. владелец и 10 податных. По переписи 1721 г. значатся (в Дбанисис-Хеоба) 1 владелец (Каплианишвили), 2 подв. владельца, 8 податных, 1 богано и 4 акрили.

372. (685) Кедис-сепели—в Триалети, на южной стор. Эрджеванис-мта, на вост. Липи, на зап. Гогат-Гверди (К); Сп. 500.

373. (332) Кезети, оно же Ахали-сепели—в Алгети (§ 58). По адм. дел. 1930 г. в Манглиском районе (стр. 54). По переписи 1721 г. помещена между деревнями Алгети, значатся 1 владелец (Мангтели), 4 податных и 1 богано.

374. (687) Келути, Келу—в Ташири, на вост. Палуна, на сев. Долбанди (К); Сп. 137.

375. (333) Керата—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на сев. Парापиси, на юг Хандзориси (К); Сп. 44. По переписи 1721 г. значатся 7 владельцев (царь, Велашвили, Шаназаришвили), 16 податных и 5 богано.

376. (687) Керемдара—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Керандени. По переписи 1701/11 г. значатся 2 подв. владельца (Кохиашвили) и 3 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных и 5 акрили.

377. (786) Кетилашени—в Ташири (§ 50), на вост. Хандзориси, на юг Урути (К); по Сп. 341 в Локи. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили

половина Кетилашени. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных и 3 акрилы.

378, 379. (689, 590) Кешалу—ели в Сомхити (см. § 45 и III часть), в соседстве Дургаи-Мирасан. По адм. дел. 1930 г. (стр. 39) в Борчалинском районе. По Дастурл. там значатся 2 табуна Коджа: 1) 24 дыма ели податных и 2) 20 дымов ели тархани.

380. (339) Кианети—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Джалдами, на зап. Квеша (К); Сп. 272. По словам Иос. Кананашивили в 1814 г., Кианети принадлежит княгине Мариами. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 1 подв. владелец (дв. Баиндурашвили), 2 дв. укмо (Кулиашвили), 6 податных и 2 богано.

381. (740) Кизил-Зиарати—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юго-зап. Иечи, на сев. Ача (К); Сп. 122. По Дастурл. устроенная сахасо деревня, в Аидарбегис-Хеоба, моурав Гиви мдивани; персидский налог уплачивала 2 миналтуни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 13 податных и 2 богано.

382. (340) Кикети—в Алгети, на правой стор. Асуретис-Хеви, на юг Дидеба, на сев. мон. Кабени (К); Сп. 590. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Австандил Супраджи, Абашишвили Давид) и 10 податных.

383. (341) Кипручи—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на сев. Тандэи, на юг Болоркванти (К); Сп. 267. По переписи 1721 г. в Локи, значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных и 5 акрилы.

384. (342) Кипручи—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Диа, на вост. Подхвериани (К); Сп. 409. Эту деревню имеют в виду сиг. 1707 г. и опись Сакаплианишвило XVII ст., т. к. в обоих документах эта деревня помещена между деревнями Кциис-Хеоба. Кроме того Дзабилашвили и Чомахишвили, которые указаны в них, по переписи 1701/11 и 1721 г.г. значатся жителями этой же деревни. По переписи 1701/11 г. там значатся 5 подв. владельца (Чомахишвили, Дзабилашвили, Деканозишвили) и 6 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 дв. укмо (Мкервлишвили, Чомахишвили), 6 податных, 1 богано и 1 акрилы.

385. (343) Киранозас-сопели—в Сомхити между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на юг. Горуми, на сев. Васака (К); Сп. 55.

386. (344) Киранозас-сопели—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на юго-вост. Лурджи Ванки, на зап. Шамирзас-сопели (К); Сп. 88. В 1697 г. в соседстве с Шамирзас насоплари. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (дв. Ешагашвили), 1 независимый дв. укмо (Ешагашвили) и 3 податных.

Не выяснено, к какой Киранозас-сопели Сомхити относятся сведения переписи 1721 г., Поладаури или Мамхути.

387. (345) Киракзас-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Цкарос-сопели, на сев.-вост. Казанчи (К); Сп. 192.

388. (346) Киракозас-сопели—в Каикупи, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юг Мола-Абдулас-сопели, на сев.-зап. Хуста оглис-сопели (К); Сп. 213. По Дастурл. дарская сахасо деревня, моурав Манучар Капланишвили. Не выяснено, к какому Киракозас-сопели Каикупи относятся сведения Дастурл.

389. (347) Кирикта.—в Триалети, на левой стор. восточной ветви Бешкенашенис-Хеви, на зап. Лурджи-Саклари, на вост. Ахалшени (К); Сп. 503.

390. (741) Кирхбулаги—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Отурбулаги, на юго-вост. Камиши (К); 134. По Дастурл. устроенная (?) сахасо деревня в Аидарбегис-Хеоба, моурав Отар мдивани. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 2 податных и 1 богано.

391. (348) Кисиа—в Триалети (§ 55). Сп. 474, помещена между деревнями Триалети: Надвалети и Бабаи.

392. (742) Кишлари, Кишлаги—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машаваери, на зап. Таогамара, на вост. Саберети (К); Сп. 225. Упоминается в 1800/10 г. владелец Бараташвили, которому возобновляет купчую Рчеулидзе. По словам царевны Дареджан в 1801 г., незначительную деревню Молә-Кишлари устроила она и поселила там 6 дымов крестьян. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (царевич Свимон, Капланишвили-Гиоргишвили), 3 подвл. владельца (Рчеулишвили), 11 податных и богано.

393. (349) Клдеси—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Клдесис-Хеви, на вост. Бабаи, на сев. Куджаети (К); Сп. 419. В 1543 г. досталась Паршату Германозишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Карабудахишвили), 5 податных и 2 богано.

394, 395. (350, 351) Кноле, Клонети—в Триалети, между ветвями Бешкенашенис-Хеви, на зап. Киркита, на юг Гогат-Гверди (К—две деревни); Сп. 495, 496.

396. (352) Кобала—в Алгети, на правой стор. Лаквис-Хеви, на зап. Ваке, на сев.-вост. Ахврисы (К); Сп. 634. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Зазунашвили Бежан, Такашвили Деметре) и 2 податных.

396¹. (747¹) Коджа—2 табуна ели, см. Кесалу.

397 (353) Кода—в Алгети, при устье Кодис-Цкали, на вост. Борбало (К); Сп. между 581 и 582.

398. (354) Кодис-Лило—в Мткврис-Гагма, на юг Тбилелис-Лило, на сев. Багратис-Лило (К); Сп. в числе 677—681. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тпилели), 5 податных и 1 богано. См. Лило.

399. (358) Кожори—в Алгети, при устье южной ветви Сололакис-Хеви, на зап. Цавкиси, на сев.-вост. Сагориси (К); Сп. 573. По геогр. Вахушти, на юг от крепости Кожори Азеули царь Ростом начал строить дворец; закончили цари Георгий и Вахтаг. Летом там проживали цари. Католикос Николоз Амилахори там построил дворец и дворцовую церковь. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 5 податных.

400. (355) Козманашени—в Алгети (§ 55). Сп. 658, помещен между деревнями Алгети: Арманети, Мацунара, Шарabetи и Сакавре.

401. (356) Кона—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). В 1543 г. досталась Паришату Германозишвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Германозишвили) и 2 податных.

402. (697) Колагери, селение ели—в Кциис-Хеоба, на вост. Арухло (см. совр. к.). В 1696 г. моуравство Колагери и Нахидури пожаловано Папуа Орбелишвили. По словам царевны Дареджан в 1801 г., Колагери сто лет тому назад было разорено, царь Ираклий жаловал многим, но устроить не могли. Затем пожаловал Дареджан, которая с чужих краев привела людей и поселила 55 дымов. По Дастурл. значатся 1 табун 24 дыма ели. С § 45 и III часть,

403. (357) Копанети—в Кциис-Хеоба—Дбанисис-Хеоба—Алгети—Карабулаги (§ 59). По переп. 1721 г. помещен в царском Сабараташвиле, там значатся 2 владельца (Яралашвили) и 2 податных.

404. (743) Коранта—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на юг Дисвели, ва вост. Ратевани (К); Сп. 220. По геогр. Вахушти там была церковь с крестом св. Георгия. В 1447/59, 1466/72 г.г. Качибайдзе жертвуют Мцхетской церкви деревню Коранта. В 1529 г. Абашишвили возобновляет пожертвованную Мцхетской церкви деревню Коранта, которая вымерла. В 1687 г. католикос Амилахори Николоз' устраиает в Коранта хороший полвал.

405, 406. (744, 745) Коркора—в Каикули, на вост. Голис-сопели, на сез.-вост. Оксузи (К—две деревни); Сп. 199, 200. По Дастурл. царская сахасо неустроенная нассплари.

407. (698) Косалу—поселение ели Отара мдивани в Мткврис-Гагиа. См. адм. дел. 1930 г. стр. 60. По Дастурл. значатся 1 табун, 6 дымов ели см. § 45 и III ч.

408. (699) Косахпери—в Дбанисис-Хеоба — Кциис-Хеоба — Карабулаги Сомхити (§ 52). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Каплишвили) и 2 податных.

409. (696) Котиши—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на вост. Дурнуки, на зап. Головна (К); Сп. 562. Упоминается владение Госташабашвили в 1591—1789 г.г. В 1591 г. насоплари. В 1713 г. Госташабашвили имели 4 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили), 2 податных, 1 богано. В 1779—1789 г.г. у Госташабашвили оспаривает границы Каплишвили.

410. (359) Кохаджи—в Триалети, на правой стор. Кохтас-Хеви, на юго-вост. Реха, на сев. Тези (К); Сп. 530. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 10 податных и 2 богано. По Дастурл. в соседстве Гриси и Пареха.

411. (360) Кохари—в Алгети (§ 58). Упоминается в 1591 г. В 1662 г.

насоплари, владелец Гостшабашвили. Возможно, эта деревня обозначена в адм. дел. 1930 г. в Манглисском райзоне, под названием Гохнара (стр. 55).

412. (361) Кохта—в Триалети, на левой стор. р. Алгети, на сев.-вост. Тамалиа, на зап. Мариами (К); Сп. 483. В 1543 г. досталась Паришату Германозишвили насоплари Кохта. В 1756 г. Германозишвили имели крепостных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Германозишвили) и 3 податных.

413. (746) Коша-Герма—в Алгети, на вост. Обис-Цихе, на сев.-зап. Гвинчроби (К); Сп. 559. В 1688 г. пожаловано Иесе Германозишвили иоуравство над Аха:калаки, Тамалиа в Триалети и Коша-Герма.

414. (747) Коша-Килиса—по переп. 1721 г. в Ташири § 56). По словам царевны Дареджан в 1801 г., эту деревню ей пожаловал царь Ираклий. Она привела из чужих краев 62 дыма татар и поселила там. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти), 2 подвл. владельца (Хандамашвили) и 27 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 податных, 3 богано и 16 акрили. Во вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13); „акрили 10 теперь, 6 осенью“.

415. (362) Крепа—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на сев. Ванати, на юг Куштис-убани (К); Сп. 383. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили Крепа с 20 дымами крепостных и Чалис-Цихе. Упоминается в 1699 г. По Дастурл. Крепа обязана была обрабатывать в Цинцкаро царьцину пашню. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамашвили и Шермадинашвили), 10 податных и 1 богано.

416. (363) Крioni—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на зап. Квирацховели, на вост. Шавгоми (К); Сп. 260. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Тамаз), 6 податных, 2 богано, 1 акрили и 1 амоцветили.

417. (364) Крцаниси—в Кциис-Хеоба, между Чивчива и Ирагас-Хеви, на сев.-зап. Самшвилде* (К); Сп. 372. По Дастурл. Крцаниси Самшвилде уплакивал персидского налога 6 марчили. Надо думать, что эту деревню имеет в виду сиг. 1608 г., по которому городскому Амирт-Амиру Геергию Саакадзе пожалована в Сабаратиано дер. Крцаниси. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Хосроханашвили, Сулейманисшвили, Бурдиашвили), 19 податных и 4 богано. Данные переп. 1721 г. относятся к Крцаниси-Самшвилде, т. к. они помещены везде с данными Самшвилде.

418. (702) Куджази—в Кциис-Хеоба, на вост. Атамети, на юго-зап. Клдеиси (К); Сп. 418. В 1543 г. досталась Паришату Бараташвили насоплави Куджаети.

419. (750) Куджур-оглис—табун ели тархани см. Сару-Сапунчи.

420. (848) Кудро—в Сомхити, между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на сев. Горуми, на юг Мамхути (К); Сп. 53. По сиг. 1651 г. Кудро Сомхити раньше была разорена, восстановлена Елжибшвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Тушмлишвили, Мирзашвили), 8 податных и 3 боган о

421. (365) Кумиа—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на зап. Сабате, на вост. Самехрео (К); Сп. 523. По Дастурл. в соседстве Самехрео; персидский налог уплачивала 2 марчили.

421¹ (748¹) Кулареби—в Сомхити, по обоим стор. Шулаверис-Хеви, при соединении ее с р. Кциа (К); Сп. перед 20—6 оба. В геогр. Вахушти упоминается местность Кулареби. Ее, вероятно, имеет в виду Дастурл., где значится поселение Ланчбари в конце Шулавери. См. § 45 и III часть.

422. (366) Кумиси—в Алгети, на правой стор. Гуделисис-Хеви, на сев.-вост. Кожорис-Цихе (К); Сп. 600. По геогр. Вахушти Кумиси большое местечко. Упоминается в 1619—1718 г.г., владельцы Сологашвили. В 1697 г. Сакуашвили покупает у Амирбокашвили участок Ходашени. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (царица, Сологашвили), 1 подвл. владелец (Диванишвили), 4 укмо дв., 38 податных, 7 богано и 1 акрили.

423. (749) Курис-Хеви—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Клдеисис-Хеви, на вост. Модимнахе (К); Сп. 416. В 1513 г. досталась Паришату Бараташвили половина Курис-Хеви.

424. (700) Курт-Кала—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Агташи, на зап. Аидарбеги (К); Сп. 128. По Дастурл. Курт-Кала устроенная деревня в Аидарбегис-Хеоба, моурав Азиз-оглы Мамадасшвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), деревня наохари.

424¹. (749¹) Куручай—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар Капланишвили.

425. (367) Курцинами—в Карабулаги (§ 55). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 7 податных, 1 богано и 3 акрили.

426. (368) Куштис-убани—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на юг Авазани, на сев. Ванати (К); Сп. 384.

427. (701) Кучат-убани—в Триалети, на правой стор. Карцахис-Хеви, на зап. Тала, на юго-вост. Карукугмрти (К); Сп. 469. По ист. карте проф. Ив. Джэвахишвили в Карабулаги. Эту деревню, вероятно, имеет в виду сиг. 1543 г., по которому Паришату Бараташвили досталась Кучат-Монастери.

428. (703) Кциа—в Кциис-Хеоба, при соединении Зуртакети с р. Кциа, на левой стор. Зуртакети (К); Сп. 368. В 1727 г. упоминается деканози. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Кавтарашвили), 1 подвл. владелец (церковь), 17 податных и 1 богано. По геогр. Вахушти местечко.

429. (704) Кцила—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на вост. Андриа, на зап. Тавмргвала (К); Сп. 350. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Кциа. Упоминается в описи Сакапланишвили XVII ст. В 1707 г. на поминовении Вахушти Капланишвили Кцила и Балахаури обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), деревня акрили.

430. (371) Ламварди—в Ташири, на зап. Бузчая, на сев.-вост. Мисхана, на вост. Телу (К). По Дастурл. устроенная царская сахасо деревня, мо-

урав Гиви мдивани, персидского налога уплачивала 3 марчили, 2 шаури. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня наохари, моураа Гиви мдивани.

431. (369) Лаква—в Алгети, на левой стор. Лаквис-Хеви, (К); Сп. между 638 и 639.

432. (370) Лакланашени, Лавагавашени—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. безымянного притока Пинезаури, на вост. Вардзагара, на зап. Сикишхани (К); Сп. 312. По переп. 1701/11 г. значится 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 14 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплианишвили), 8 податных, 1 богано и 4 акрили.

432¹ (370¹) Ланчбари—си. Алавари, Амирхаслу, Иолчишвили, Наджабадини, Пата, Парманлу, Калаклари, Подар Алиа, Шулавери, Чалаблу. Население Ланчбари входило в перепись, произведенную Мдиванбегом (см. III часть). По Дастурл. значится 182 дыма Ланчбари, которые сеяли 438 тагари, 30 чанахи рису.

433. (379) Ликурети—в Кциис-Хеоба, между Ирагас-Хеви и Клдеисис-Хеви, на вост. Куджаети, на зап. Джвара (К); Сп. 408. В 1634/58 спор об участках в Ликурети между Каплианишвили и Германозишвили. Упоминается в 1690 и 1725 г.г. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Ликурети, за исключением двух крепостных Яралашвили, принадлежал Зурабишвили. По переп. 1701/11 г. значится 1 подвл. владелец (церковь) и 1 податной. По переп. 1721 г. значится 8 владельцев (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили, Яралашвили, Карабудахишвили), 19 податных и 2 богано.

433¹. (371¹) Лило—в Мтквис-Гагма. На карте Вахушти обозначены: Багратис, Тбилелис, Кодис, Квиткирис, Шаробис-Лило и Лило (К). В Дастурл. упоминается Магали Лило на границе двух царств (Картли и Кахетии и Саакас-Лило. Сп. показаны 5 Лило без названия 677—681. По переп. 1721 г. значится Багратис, Кодис, Квиткирис и Шаробис-Лило. Магали-Лило (Дастурл.) и Лило (К) должно быть одно и то же. Саакас-Лило не значится ни на К, ни в Сп. Вахушти.

434. (372) Липаритие-убани—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на вост. Дзвели-Гомарети (К); Сп. 369. В геогр. Вахушти упоминается Липаритис монастырь. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Иотамишвили) и 1 податной.

435. (373) Липи—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев.-вост. Шулавери, на юго-зап. Напалатеви (К); Сп. 455.

436. (374) Липи—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Гвиана, на вост. Камарети (К); Сп. 404.

437. (375) Липи—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Тхемлара, на юго-вост. Самгерети (К); Сп. 386.

437¹. (375¹) Липи—в Кциис-Хеоба—Карабулаги. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. В 1699 г. значится, как лежащая

по эту сторону р. Алгети⁴. По переп. 1721 г. значится 4 владельца (Ярлашвили Росеб, Вахтанг, Кипланишвили Тамаз, Капланишвили Роваз), 3 поддл. владельца (дв. Тертерашвили), 16 податных и 1 богано. В 1774 г. Сахлхуцеси Давид покупает у Ешикагас-баши Ярали наследственную дер. Лили с мельницею.

437². (375²) Липи—в Триалети—на правой стор. устья западной ветви Бешкенашенис-Хеви, на зап. дер. Кциа, на сев.-вост. Вардис-убани (К—3 деревни); Сп. 497, 498, 499. По переп. 1721 г. 3 деревни:

438. (376) Липеби—1 владелец (царь), 5 податных и 3 богано.

439. (377) Липеби—Нучишвили—1 владелец (царь), 4 податных и 2 богано.

440. (370) Липи—1 владелец (Гочашвили), 3 податных и 4 богано.

441. (380) Лорашени, Норашени—в Дбанисис-Хеоба на правой стор. Пинезаури, на вост. Ацуги, на зап. Гугуги (К); Сп. 324. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили деревня Лорашени. По 1701/11 г. значатся 7 повл. владельцев (Хандамашвили) и 15 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплишвили), 4 поддл. владельца (Хандамашвили), 3 податных и 2 богано.

442. (381) Лоре—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стор. Дебеда при ее соединении с Таширис-Цкали (К). По исторической карте проф. И. Джавахишвили на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Дебеда, на юг Боалса. По геогр. Вахушти крепость и город между двумя реками на скале. В 1681 г. царь Ростов выселил оттуда Еджибишвили и поселил в Сомхити. По сиг. 1691 г. селение Лорис-Ахпати пожаловано Папуна-бегу Зурабашвили. В 1781 г. Макашвили назначен моуравом над Лорийскими крестьянами, живущими в Авлабаре и Лорийскими дворянами, живущими в Тифлисе.

443. (382) Лошо—в Триалети, между Авладис-Хеви и Андрапис Хеви, на зап. Квемо-Анрапи, на сев.-вост. Божано (К); Сп. 539. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мдиванбег; персидский налог уплачивала 2 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Цалкели), 4 податных и 1 богано.

443¹. (382¹) Лочинис-Хеви, Оманис Хеви—в Мткварис-Гагма, на юг Навтлуги, (К); Сп. после 682—1 оба.

444. (383) Лурджи-Вани—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на сев. Пирлиджана, на юг Самцеврисис (К); Сп. 87. В 1697 г. в соседстве с Шамирзас-насплари. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Завришвили), 3 податных и 2 богано.

445. (384) Лурджи-Саидари—в Триалети, на вост. Киркита, на зап. Сакатме (К); Сп. 504.

446. (401) Магали-Лило—в Мткварис-Гагма (К—Лило). По Дастурл. лежит на границе Кахети и Картли.

447. (402) Мигнари—в Дбанисис-Хеоба (§ 58). По сиг. 1727 г. в соседстве Джалдами. Мусепариани, Абулмаги.

448. (386) Мава - в Дбанисис-Хеоба (§ 56). В 1718 г. владелец Каплинишвили, подвл. владелец дв. Мачавариани Парсадан. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (дв. Адам Мачавариани) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 1 подвл. владелец (дв. Мачавариани Парсадан), 1 податной и 1 богано.

449. (387) Мамадас табун ели, см. Арухлу.

450. (388) Мамадас табун Заргари ели (см. § 35 III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 5 дымов ели тархани.

451. (385) Мамадис-Шагирис табун ели, см. Джаваншир.

452. (390) Мамис-Даба—в Алгети, при устьи Двалтас-Хеви, на сев.-вост. Голозна (К); Сп. 28. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сологашвили), 1 податной и 1 богано.

453. (391) Мамунас-Титреби—в Дбанисис-Хеоба—Кциис Хеоба (см. § 52). По переп. 1721 г. значатся в „Дасали“, 1 владелец (Каплачишвили Мамука), 5 податных и 8 акрили.

454. (392) Мамхути—в Сомхити, между двумя ветвями Махмутис-Хеви, на сев. Кудро (К); Сп. 51. В 1651 г. царь Ростом подтверждает сигели Дондара Еджубишвили на купленные участки земли. В 1654 г. Бидзине Сологашвили пожаловано насоплари Масрути, лежащее между обоими ветвями Махмутис-Хеви. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Аликулихан—царевич Иесе), 12 податных и 1 богано.

455. (393) Манаерти—в Дбанисис-Хеоба, по левой стор. Машавери, на зап. Тамала, на вост. Каджилухи (К); Сп. 282. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Манаерти с 22 дымами крепостных, саухуцесо и дворец. Упоминается в описи Сакаплинишвили XVII ст. В 1707 г. на поминовение Вахушти Каплинишвили обязана была доставить 2 коров. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (Татозашвили и Греули) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 3 подвл. владельца (Татозашвили, Джаншашвили), 12 податных, 5 богано и 2 акрили.

456. (395) Манвелас-сопели—в Сомхити, у подошвы Локис-Мта, на юг Талис-сопели, на сев.-вост. Лажварди (К); Сп. 102.

457. (394) Манглиси—в Алгети, между Мжаисис-Хеви и Квелтас-Хеви, на сев. Ердо, на юг Тхиловна (К); Сп. 646. Упоминается в 1653—1718 г.г. в соседстве Гударехи, Гррис-Тави, обонх Одзиси, Квелта. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Манглели) и 27 податных.

458. (396) Марабда—в Алгети, на вост. Асуретис-Хеви, на зап. Чандари (К); Сп. 561. В 1536 г. досталось Иотаму Бараташвили Марабда с двумя дымами крепостных. В 1543—1775 г.г. владельцы Германозишвили; в 1543 г. насоплари. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (дв. Чачикашвили) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Гер-

манозишвили, Каплианишвили), 2 подв. владельца (дв. Чачикашвили), 12 податных, 5 богано и 1 акрили. Крепостные подвластного дворянина Чачикашвили в Марабда в переписи 1721 г. помещены в Дбанисис-Хеоба (Сп. 179), что является ошибкой (§ 11), т. к. Марабда находилась в Алгети, по терминологии переписи в „Дабали“.

459. (397) Мариами-Патара—в Алгети, на левой стор. Лаквис-Хеви, на юг Сакриси, на зап. Ерцо (К); Сп. 639. Эту деревню, надо думать, имеет в виду сиг. 1543, по которому насоплари Патара-Мариами досталась Паришату Бараташвили, т. к. вторая деревня под тем же названием Мариами, принадлежащая Госташабашвили, лежала в Триалети.

460. (398) Мариами—в Триалети, на левой стороне р. Кциа, на юг Гарклопи, на сев.-зап. Абано (К); Сп. 482. В 1719 г. в соседстве Чрдилис-Убани—владелец Госташабашвили. В 1591 г. пожалована Иоану Бараташвили половина Мариами; в 1693 г. царь освободил Папуна Госташабашвили от податей насоплари Мариами в Триалети. В 1713 г. Госташабашвили имели 18 податных. По переп. 1721 г. значатся—1 владелец (Госташабашвили), 8 податных и 3 богано.

460¹. (399¹) Маркарас-сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Дурмишхан.

461. (399) Марнеули—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на сев.-зап. Топракала, на вост. Головна (К); Сп. 556. По геогр. Вахушти там были остатки бывшей крепости, а в расщелинах произрастал березняк. В 1706 г. в соседстве Головна. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан-царь Бакар), 38 податных и 20 богано.

462. (400) Масхудлу—табун оли Отара Мдивани (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 9 дымов.

463. (385) Матиши—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Шаинис-сопели, на зап. Хидзоркути (К); Сп. 94. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Садуха) и 6 податных.

464. (407) Махагараджи-Земо—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Хеви, на сев.-зап. Хуцис-сопели. на вост. Дагара (К); Сп. 24. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори), 1 подв. владелец, 6 податных и 1 богано.

465. (408) Махагараджи-Квемо—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Хеви, на сев. Хуцис-сопели, на юг. Накалакеви (К); Сп. 25. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори), 1 дв. укмо (Кананашвили) и 12 податных.

466. (405) Мацевани—в Алгети, на вост. Самеба, на зап. Голгети и Цинцаро (К); Сп. 567. В 1669 г. упоминается Мацеванис-Хеви. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (царь, Сагинашвили, Келгрдзели-Саакадзе, Апазишвили), 1 дв. укмо (Ходжашвили), 9 податных, 1 богано и 1 акрили.

467. (406) Мацунара—в Алгети, на левой стор. Сакаврис-Хеви, на сев.-зап. Мангли (К); Сп. 657.

468. (403) Мачвта—в Триалети, на левой стор. Хев-Грма, на вост. Божано и дер. Хев-Грма, на зап. Олтиси (К); Сп. 541. По Дагурл. царская сахасо деревня в Триалети, моурав Сардар; персидский налог уплачивала 8 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 3 податных.

469. (404) Мачнатела—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев. Саче (К); Сп. 446. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Абулашвили) и 1 податной.

470. (463) Мдзвретети—в Кцинс-Хеоба, на вост. Орташуа, на юг Чхиквта, на зап. Цинцкаро (К); Сп. 378. В 1543 г. достался Паришату Бараташвили 1 крепостной. В 1713 г. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переписи 1721 г. значатся 6 владельцев (Госташабашвили, Саам и Едишер Бараташвили, Наманглелевишвили, Зазунашвили, Германозишвили, Канчашвили), 1 дв. умко (Бабуадзе) и 5 податных. В источниках Мдзвретети и Цовретети (Мцовретети) часто смешиваются.

471. (409) Мдиванбегис-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Азбулаги, на вост. Каринкари (К); Сп. 165. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 податных и 5 богано. В вар. переп. 1721 г. об акрили (§ 13) сказано „акрили теперь“.

472. (410) Мдиванбегис-Дабнеули ели—см. Дабнеули ели.

473. (412) Монтарис-Дабнеули ели—см. Дабнеули ели.

474. (414) Меликашени—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на зап. Тетури, на вост. Хожорниа (К); Сп. 2.

475. (413) Мелик-Бегис-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на зап. Ортлу, на вост. Паремузас-сопели (К); Сп. 188. По Дагурл. царская сахасо деревня в Триалети, моурав Манучар Каплианишвили.

476. (415) Меккалиси—в Кцинс-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви при ее устьи, на зап. Цоба (К); Сп. 393. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Бегашвили) и 3 податных.

477. (416) Мераб-Агас-сопели, Селимас-сопели—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на зап. Мола-Абдулас-сопели, на вост. Сатанас-сопели (К); Сп. 209. По Дагурл. Селимас-сопели царская сахасо деревня, моурав Мераб-ага.

478, 479. (417, 418) Мореана—в Триалети, на вост. Квемо-Андрани, на зап. Цалка (К—две деревни); Сп. 549, 550. По Дагурл. в соседстве Квемо-Бешкенашени и Андрапи. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан—царь Бакар) и 12 податных.

480. (411) Метревани—в Триалети, на вост. Сабозуру, на юго-зап. Саброшле (К); Сп. 509. Упоминается в 1678 г., когда царь Георгий жертвует Метревани Манглисской церкви. В 1688 г. Мангели устанавливает

для Метревани размер податей и повинностей. По Дастурл. из Метревани на Самадло шла Тифлисская дорога. По переп. 1721 г. значатся 1 владельца (Манглели), 3 податных и 1 богано.

481. (451) Мжависи—в Алгети, на правой стор. Мжависи-Хеви, на зап. Манглиси (К); Сп. 652. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Нодар Супраджи, Абашивили Давид), 2 податных и 2 богано.

482. (428) Миджа, Миджа Каитмазиант—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на зап. Текенани, на вост. Земо-Миджа (К); Сп. 293. В 1536 г. достались Иотаму Барагашвили 17 крепостных (татар) в Миджа. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. на поминовение Вахушти Каплианишвили Миджа и Кадрикули обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1721 г. значатся 1 владельца (Каплианишвили), 6 подвал. владельцев (Кайтмазашвили), 5 податных, 3 богано, 5 акрили и 1 амоцкветили. Данные 1536 г. и XVII ст. мы отнесли к этой Мидже, хотя безусловных оснований на это не имеется.

483. (429) Миджа, Миджа-Земо—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Авенджуки, на зап. Миджа-Кайтмазиант (К); Сп. 294. В 1707 г. на поминовение Вахушти Каплианишвили Миджа и Кайтмазиант-Миджа обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1701/11 г. значатся 13 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владельца (Каплианишвили), 1 дв. акрили, 5 податных, 1 богано, 1 амоцкветили. На поминовение Вахушти (Каплианишвили) Миджа упоминается два раза, очевидно, тут ошибка.

483¹. (420¹) Мирасан—поселение ели, см. Дургаи-Мирасан.

484. (421) Мираша—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Меликишвили и Каплианишвили Луарсаб), 7 податных и 2 акрили.

485. (422) Мирза-оглы-Мустафа—табун ели (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

486. (423) Мирис-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикули-Цкали, на юго-вост. Шаназарас-сопели, на сев. Динариза (К); Сп. 179.

487. (424) Мирташени—в Кийис-Хеоба, на правой стор. р. Кциа, на зап. Нахидури и Балахаури, на вост. Ипноби и Ирдадубани (К) Сп. 359. В 1536 г. достались Истаму Бараташвили 11 крепостных, дв. Чачикашвили с 9 дымами крепостных, земли и таможенный сбор. В 1651 г. возобновляют Дондару Еджибишвили в начале Талаверис-Хеви Мирташени, которую они получили раньше в награду. По переп. 1701/11 значатся 2 подвал. владельца (дв. Чачикашвили) и 22 податных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Шермадинашвили, Каплианишвили), 5 подвал. владельцев (дв. Чачикашвили), 17 податных 7 богано и 5 акрили. В вар. переп. 1721 г. после описи дер. Мирташени сказано: „тут же, что досталось Шермадинашвили“... перечислено 8 дымов крестьян (см. § 13).

487¹. (424¹) Мисирис-сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мзечабуки (Каплианишвили). См. § 42.

488. (425) Михана—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Кедис-Еклесиа, на зап. Иалгузи (К—в Ташири); Сп. в Локи 336. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба (см. § 50).

489. (426) Михана—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Келути, на юго-зап. Лажварди (К); Сп. 132. По геогр. Вахушти в Михана Ташири добывалось много медных металлов, также добывался камень красный, весьма блестящий и чистый.

490. (427) Мичнакари—в Ташири. По переп. 1721 г. в Локи, значатся 1 владелец (Каплинишвили), 3 податных, 2 богано и 4 акрили. В 1657 г. царь Ростом утверждает за Капланом Бараташвили деревню в Ташири, по армянски Миндакари, оно же Диаквис-Ква.

491. (430) Млаше—в Алгети (§ 59). В 1728 г. Амилгабар Госташабашвили покупает у Сагинашвили участок земли.

492. (448) Мокриси—в Алгети, при устье Двалтас-Хеви, на вост. Земодзиси, на сев.-зап. Мамис-Даба (К); Сп. 630. По сиг. 1635 г. во времена Лала-Паши Ардазиндашвили получили от царя Свимона Мокриси. В 1654 г. Мераб Корганашвили покупает у Иоване Апхазя крепостного, который снялся в Сатванети и поселился в Мокриси.

493. (438) Молави—в Алгети, на правой стор. Двалтас-Хеви, на зап. Двалта (К); Сп. 623. В 1583—1743 г.г. владелец Госташабашвили. В 1713 г. Госташабашвили имели там 1 дв. (Бердзенишвили) с крепостным. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Госташабашвили, Зазунашвили), 2 подв. владельца (Бердзенишвили, Кипиани) 2 податных и 1 богано.

494. (431) Молла-Абдула-Касумас—табун ели, см. Демурчи-Асанлу.

495. (432) Молла-Илиас—табун тархани ели, см. Надждадини.

496. (434) Молла-Абдулас-сопели—в Каикули, на правой стор. Каикулис Цкали, на вост. Мерабагас сопели, на зап. Ташнорпи (К); Сп. 210.

497. (436) Молла-Абдуласшвили-Мамада—табун ели (§ 45 III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 25 дымов ели тархани.

498. (437) Молла-Баба-оглы Абду-Касумас—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 10 дымов ели тархани.

499. (433) Молла-Исмаилас—табун ели, см. Амир-Амадлу.

500. (440) Молла-Касумас-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Дели-Кулиджаи, на зап. Кмиши (К); Сп. 147. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили Папуа) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 6 податных и 8 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано: „акрили теперь“.

501. (439) Молла-Масхуди-сопели—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. безимянного притока Пинезаури, на вост. Паранджуки, на зап. Вардзагара (К); Сп. 315. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Масхудлу. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 5 податных, 2 богано и 12 акрили.

502. (435) Молла-Пирмамадас—табун ели тархани, см. Амир-Амадлу.

503. (441) Молла-Ханверди—„особого рода“ табун ели, см. „Ерти ригис ели“.

503¹. (441¹) Молис-оба—в Сомхити, на правой стор. р. Кциа, на юго-зап. Кулареби, на вост. Аркевани (К); Сп. между 19 и 20—1 оба. См. § 45 и III часть.

504. (442) Монастери—в Дбанисис-Хеоба, на юго-вост. Казрети, на сев. Бабилашени (К); Сп. 231. По переп. 1721 г. ее население соединено с населением Казрети. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., эта деревня принадлежала Зурабишвили.

505, 506. (444, 445) Монастери—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви—две деревни: одна—на вост. Самгерети, на зап. Ахалшени (К); Сп. 400; другая—на вост. Хурутис-Цихе, на зап. Ахалубани (К); Сп. 401. Та из них, которая лежала между Самгерети и Ахалшени, называлась Самгеретис-Монастери. По переп. 1721 г. в Самгеретис-Монастери значатся 1 владелец (Цицишвили) и 2 податных.

507. (446) Монастери—в Алгети (§ 59). Упоминается в сиг. 1723 г. и в переп. 1721 г. По сиг. 1723 г. Кайхосро Госташабшвили пожалована доля Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Сологашвили), 29 податных и 8 богано.

508. (443) Монастери—в Дбанисис-Хеоба, при устьи Баличис-Хеви, на юг Дамблути (К).

508¹. (441²) Монатис-сопелн—в Кайкули (§ 42). По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Пара.

509. (447) Мурути, Мурути—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. безмян. притока Пинезаури, на юг Урути, на сев. Кетилашени (К—Ташири, что неправильно, § 50); По Сп. Лохи 342. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба. По переп. 1721 г. в Дбанисис-Хеоба, значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 5 акрилы.

510. (449) Мохиси—в Триалети, на зап. Клдекарис-Цихе (К); Сп. 516.

511. (450) Мохиси—в Алгети, на левой стор. Квелтетис-Хеви, на зап. Хорбуки, на вост. Тхиловна (К); Сп. 644. В 1524 г. царь Давид-Дамиане жертвует Мцхетской церкви дер. Мохиси.

512. (419) Мта-Цминда—в Кциис-Хеоба, при устьи Поцхверианис-Хеви, на зап. Абано, на юго-вост. Шошилети (К); Сп. 413. В 1633/58 г. спор между Капланом с одной стороны, Палуна и Паата Бараташвили—с другой о Мта-Цминда. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Яралашвили) и 3 податных.

513. (420) Мтленави—в Алгети—Триалети (§ 59). По переп. 1721 г. помещено в царском Сабараташвиле. По этой переписи значатся 1 владелец (Амилахори) и 2 податных.

513¹. (458¹) Муганлу—поселение ели (см. § 45 и III часть). По Да-

стурл. значатся: 1) Сеид-Касума-Али-ага—1 табун, 62 дымов ели и 2) Али-оглы Мамада—1 табун, 10 дымов ели тархани.

514. (452) Мугути—в Кциис-Леоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Кара, на вост. Тапани (К); Сп. 356. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили Мугути с 10 крепостными и дв. Чачикашвили с 6 дымами крестьян. Упомянуется в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1694 и 1707 г.г. владельцы Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Чачикашвили) и 22 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 подвл. владельцев (дв. Чачикашвили), 23 податных, 7 богано и 2 амоцкветили.

515. (453) Мусапөрчани—в Дбанисис-Хеоба, на юг Джаназани, на сев. Джавшаниани (К); Сп. 238. Упомянуется в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. на поминование Вахушти Каплианишвили крестьяне Мусалериани обязаны были доставить одного барана. В 1727 г. в соседстве Ахалшени, Магнари и Джалдами. По переп. 1701/11 г. значатся 9 подвл. владельцев (Сахлхуцеси Робин, Хандамашвили, Сакварелидзе, Габадидзе), 16 податных и 7 богано. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 подвл. владельцев (Доратешвили, Хандамашвили, Уганалзе), 27 податных, 5 богано и 1 амоцкветили.

516. (454) Муси-Нала, Мухис-Циха—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юг Сарехвела, на юго-зап. Саркиети (К). По геогр. Вахушти крепость высокая, высокими скалами огражденная. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 6 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 8 податных и 4 акрили.

517. (455) Муси-Нала-Патара—в Карабулаги (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных и 2 акрили.

518. (456) Мустафи бывшего крепостного—табун Дабнеули ели. См. Дабнеули ели.

519. (457) Мустафи табун ели, см. Сару-Сапунчи.

520. (458) Мутависи—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на юг Сикишхани, на сев.-вост. Сугечани (К); Сп. 319. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 3 дыма крепостных. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Кохиашвили) и 12 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 податных и 3 акрили.

521 (459) Мухати—в Алгети, на левой стор. Асуретис-Хеви, на юг Борбало (К); Сп. 577. По историч. карте проф. Ив. Джавахишвили Мухат-Гверди. В 1558 г. Иесе покупает у Туристана Мухати в границах Солагаант-Земо, Марабда, Тагнагети. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Туркитанишвили), 7 податных и 8 богано.

522. (460) Мухати-Шамбианис—в Карабулаги (§ 56). По переп. 1721 г. в Карабулаги, значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 податных и 9 акрили.

523. (461) Мухрана—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на зап. Насиблу, на вост. Цкнета (К); Сп. 216. Упомянется в описи Сакаплианишвилло XVII ст., а также в 1653 и 1707 г.г., владельцы Каплианишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 податных и 8 акрили. Эти данные мы отнесли к Мухрана Дбанисис-Хеоба, т. к. они помещены в „Дабали“, т. е. (§ 11) Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба, а в Кциис-Хеоба Мухрана не было.

524. (462) Мухрана—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, против соединения ее с Сапиклис-Цкали (К); Сп. 458.

525. (464) Мцкнети, Цкнети—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Чардахлу, на вост. Мливан Бегис-сопели (К); Сп. 164. Упомянется в описи Сакаплианишвилло XVII ст. и в 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся в Цкнетах 13 податных. По переп. 1721 г. в Мцкнети Ташири значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных, 2 богано и 6 акрили. В вар переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили в эту зиму“.

526. (465) Мцкнети—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Самтрело, на зап. Мухрани (К); Сп. 217. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Чачикашвили) и 16 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня акрили. Эти сведения отнесли мы к Дбанисис-Хеоба, т. к. помещены в „Дабали“, т. е. в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба, а в Кциис-Хеоба деревни под названием Мцкнети не было. Кроме двух Мцкнети (Дбанисис-Хеоба и Ташири) в переп. 1721 г. помещены 17 податных и 3 богано 3-х владельцев (Цицишвили) в Мцкнети. Т. к. Цицишвили ни в Ташири, ни в Дбанисис-Хеоба крестьян не имели, поэтому указанных крестьян мы относим к жителям Мцкнети района 4 армии (см. § 47).

527. (472) Натлуги—в Мткярис-Гагма, на правой стор. Лочинис-Хеви, на вост. Хатиса и Телети (К); Сп. 682. По геогр. Вахушти там имеется выход нефти, по берегу Куры, но в виду близости реки, мало добывается.

528. (466) Надарбазеви—в Кцис Хеоба, на вост. Авазани, юго-зап. Гударехи (К); Сп. между 381 и 387. Упомянется в описи Сакаплианишвилло XVII ст. По геогр. Вахушти в Надарбазеви имеется место бывшего дворца царицы Тамары.

529. (467) Надвалети—в Триалети, на правой стор. р. Кциа, при соединении ее с Карцахис-Хеви (К); Сп. 473. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан), 4 податных и 2 богано.

530, 531. (468, 469) Надвалети—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на зап. Зуртакети, на юг Джармечи (К—две деревни); Сп. 118, 119. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. По переп. 1721 г. две деревни: 1) Земо-Надвалети—значатся 2 владельца (Тушмлишвили) и 2 податных; 2) Надвалети—2 владельца (Тушмлишвили), 9 податных

и 4 богано. Еще значится Кеемо-Надвалети, но, очевидно, по ошибке, т. к. против этой деревни сказано: „нет“.

532. (494) Надждадини—поселение ели (§ 45 и III часть)—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на вост. Байдари, на зап. Хумани-Киз-Кала (К); Сп. перед 344—1 оба. По Дастурл. значатся: 1 табун, 106 дымов ели и 1 табун Молла Али, 10 дымов ели тархани. Там сеяли 130 тагари и 10 чанахи рису. По геогр. Вахушти ниже Алавари до Надждадини и Еклесиа—Назарас-сопели живут ели Султана-Байдари, которых поселил Шах-Сефи.

533. (470) Назарас-сопели—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на юго вост. Топракала, на зап. Гултапа (К); Сп. 554. По геогр. Вахушти ниже Алавара до Надждадини и Еклесиа—Назарас-сопели живут ели Султана-Байдари, которых поселил там Шах-Сефи. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Вахушти) и 20 податных.

534. (471) Назарлу—поселение ели Усеина, должно быть в соседстве с Назарас-сопели в Алгети (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 46 дымов ели.

535. (487) Накалакеви—в Карабулаги, на левой стор. Зуртакети, на юго-вост. Ревашени, на зап. Джабаркела (К); Сп. 424. В 1543 г. достался Парришату Бараташвили насплари Накалакеви. В 1727 г. упоминается священник. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Заалишвили, Капланишвили Отар), 4 податных и 1 богано. Эти сведения 1721 г. мы отнесли к Накалакеви-Карабулахи, т. к. Накалакеви-Сомхити показан в переп. отдельно, как владение царевича Вахушти.

536. (488) Накалакеви—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкаля, на сев.-вост. Шулавери (К); Сп. 20. По геогр. Вахушти в Накалакеви, в конце Шулавери, были весьма большие постройки и громадный родник. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Вахушти), 10 податных и 3 богано.

537. (489) Накурдеви—в Алгети—Кциис-Хеоба (см. § 54). В 1451 г. владелец (батони) Барата жалует Бужгулашвили Накурдеви по соседству Уртхнала и Диди-Цлепи. В 1724 г. Амилгабар Госташабашвили покупает у дочери Манучара Кавтарашвили в Накурдеви один крестьянский дым.

538. (473) Налиби—в Триалети, на юго-зап. Мохиси, на сев.-вост. Чамдзврала (К); Сп. 514.

539. (474) Напалатеви—в Карабулаги, по правой стор. Зуртакети, на вост. Липи, на сев.-зап. Оромашени (К); Сп. 449. В 1774 г. Сахлткудес Давид покупает у Ярали-Напалатеви с винными кувшинами, водою и мельницею.

540. (476) Нариаи—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на сев.-вост. Тбис-Кури, на юго-зап. Цхварети (К); Сп. после 551.

541. (475) Нариа-сопели—в Дбанисис-Хеоба (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 5 податных. В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили

обязана была доставить 2 баранов. Эту деревню нельзя смешивать с Нарьяни-Триалети, т. к. Каплинишвили в Триалети крепостных не имели.

542. (477) Насагури—в Триалети и Алгети (см. § 59). По переп. 1721 г. помещена в царском Сабараташвиле, значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан) и 2 податных.

543. (478) Насиблу—госеление ели в Дбанисис-Хеоба, между р.р. Кциа и Машавери (К); Сп. перед 216. По Дастурл. значатся 1 табун, 27 дымов ели, из них 16 базирери. См. § 45 и III часть.

543¹, (478¹) Насоплари—в Каикули. По Дастурл. в Каикули, кроме Коркора (§§ 41), которая потом устроилась в две деревни, было еще 8 насоплари. Из них Анакиз-оглы и Рдзиеби в этом списке помещены отдельно. 6 же насоплари были расположены вокруг озера (Голи). В Сп. Вахушти обозначены только 3 (544, 545, 546); об остальных см. ниже (546², ³, ³).

544. (479) Насоплари—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Алиханас-сопели, на зап. Саакас-сопели (К); Сп. после 183 перед Алиханас-сопели.

545. (480) Насоплари—в Каикули, на юго-вост. Дердзи-Оглис сопели, на сев.-зап. Киракозас-сопели (К); Сп. после 215.

546. (481) Насоплари—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на юг Ташкорпи, на сев.-вост. Ашугас-сопели (К—только знак насоплари без названия); Сп. после 215.

546¹, ², ³. (481¹, ², ³) Насоплари 3—в Каикули (Дастурл.).

547, 548, 549. (482, 483, 484) Насоплари 3—в Ташири; Сп. после 132.

550. (486) Насоплари-Патара—в Триалети; по Дастурл. на границе Сабечдаво и Барети см. § 57.

551. (485) Насоплари—в Ташири. Пр Сп. после 126.

552, 553. (490, 491) Нахидури—в Кциис-Хеоба, по обоим берегам р. Кциа, на зап. Париэи, на вост. Балахаури (К—две деревни); Сп. 347, 348. Упоминается в описи Сакаплинишвиле XVII ст. В 1654 г. в соседстве Тавмирвала. В 1696 г. моуравство царицыной деревни Нахидури пожаловано Папуа Орбелишвили. По Дастурл. Гамога (по сию сторону) Нахидури царицына деревня, уплачивала персидского налога 4 миналтуни. По геогр. Вахушти ниже Нахидури живут ели. По переп. 1721 г. значатся (вероятно, в обоих деревнях) 5 владельцев (царевич Свимон, царевич Вахушти, Гилякишвили, Карчихашвили, царьца), 27 податных и 7 богано. Указаны 2-ое старшин.

554, 555. (492, 493) Нахширис-Гора—в Сквирети, на левой стор. Верес-Хеви, на сев.-вост. Цклулети (К—две деревни). Сп. 666, 667. По переп. 1721 г. значатся в обоих (Земо и Квемо) Нахширис-Гора 1 владельца (Саам и Едишер Бараташвили) и 7 податных. Отдельно в Квемо-Нахширис-Гора значатся 1 владелец (Тархнишвили), 4 подвал. владельца (дв. Гетанасшвили), 2 податных и 1 богано.

556. (495) Ниацари — в Карабулаги, на левой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на вост. Сакуриси, на зап. Дзвели-Гомарети (К); Сп. 422. В 1720 и 1736 г.г. владельцы Зазунашвили, в 1732 г. Такашвили, в 1736 г. Каплишвили. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Гуриели, Зазунашвили, Такашвили), 6 податных и 1 богано.

557. (496) Нилюца — в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (см. § 54). По слов. Зурабишвили в 1792 г., эта деревня принадлежит Зурабишвили.

558. (497) Небиси — в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба, (см. § 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., эта деревня принадлежит Зурабишвили.

559. (498) Нугзарас-сопели — в Сомхити, на правой стор. восточной ветви Мамхутис-Хеви, на юго-зап. Катавети, на вост. Мамхути (К); Сп. 50. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 5 податных.

560. (499) Нури-Агас — табун ели (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

560¹. (499¹) Оба 2 — в Алгети, поселение ели (§ 45 и III часть), на сев. Сарвани, на юго-вост. озера Кумиси (К).

561. (517) Одзиси-Земо — в Алгети, на сев.-зап. Борцвис-Джвари (К); Сп. 647. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Тархнишвили, Туманишвили мдивани Отар, Такашвили, Саами и Едишери Бараташвили) и 11 податных.

562. (518) Одзиси-Квемо — в Алгети, на юго-зап. Борцвис-Джвари, на вост. Шарабети (К); Сп. 648. По переп. 1721 г. значатся 2 владелец (Туманишвили мдивани Отар, Тархнишвили Луарсаб), 13 податных и 4 богано Одзиси, где проживали крепостные Луарсаба Тархнишвили, мы приняли за Квемо-Одзиси, хотя безусловных оснований для этого нет. Одзиси Квемо-Картли упоминается в 1699 г.; что касается сведений 1588, 1663, 1690 и 1712 г.г., где упоминаются владельцы Саакадзе, джавахишвили и царевич Свимона, неизвестно, относятся ли они к Одзиси, Квемо-Картли и к какому из них, или они относятся к Одзиси района 3-ей армии (см. географ. Вахушти, стр. 216).

563, 564. (514, 515). Оксузи — в Каикული, на юго-зап. Коркора, на сев. Ортлу (К — две деревни); Сп. 197, 198. По Дастурл. Оксузи — царская сахасо деревня, моурав Отар Каплишвили.

565. (502) Олтиси-Земо, Олтиси-Диди — в Триалети, на левой стор. Андрапис-Хеви, на сев.-зап. Тетри-Цкаро (К); Сп. 545. По Дастурл. Олтиси царская сахасо деревня в Триалети, моурав Зураб Тархнишвили; персидский налог уплачивала 6 марчли. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили Оман), 6 податных и 2 богано. Олтиси-Диди мы назвали Олтиси-Земо как по количеству населения, так и по уплачиваемому персидскому налогу.

566. (503) Олтиси-Квемо, Олтиси-Патара — в Триалети, на правой стор. Хев-Грма-Хеви, на вост. Мачвта (К); Сп. 546. В 1644 г. моуравом Олтиси

был назначен Паата Джавахишвили. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Палавандишвили, персидский налог уплачивала 4 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Авалишвили) и 3 податных.

567. (513) Опрети—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на юг Церакви, на сев. Джилиза (К); Сп. 40. По Дастурл. Опрети целиком царицно селение; персидский налог уплачивало 12 миналтуни, ячмень для царской конюшни доставляла 30 коди. По геогр. Вахушти незначительный город и крепость ниже Горулис-Хеви. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 18 податных и 2 богано.

568, 569. (509, 510) Ормозани, Орозмани—в Дбанисис-Хеоба, по обоим берегам южной безимьянной ветви Машавери, на зап. озера Ормозани (К—две деревни); Сп. 287; 288. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили Квемо-Ормозани и половина Земо-Ормозани. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 4 подвл. владельца (Дбанели, Мамасакхлиси, Далаки-циригльник), 33 податных, 2 богано и 2 акрили. По переп. 1721 г.—две деревни; в обоих значатся—1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (Дбанели), 12 податных, 9 богано, 1 акрили и 7 амоцкветили.

570. (511) Ормошени—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на вост. Липи и Накалакеви, на зап. Бахчалари (К); Сп. 454. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Яралашвили), 7 податных и 3 богано.

571. (512) Оскерчачас-сопели, Оскипара, Окромчедлис-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Патала, на юго-зап. Агташи (К); Сп. 129. Упоминаются в описи Сакаплианишвило в XVII ст. По Дастурл. Окромчедлис-сопели уплачивала персидского налога 4 миналтуни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 9 податных и 3 богано.

572. (504) Орта-Шуа—в Кциис-Хеоба, на вост. Гариси, на зап. Мдзоврети, на юг Абелиа (К); Сп. 377. В 1656 г. спор о границах между жителями Гариси и дворянами Барата. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Наманглелевишвили), 1 укмо дв. (Бакашвили), 1 подвл. владелец, 4 податных и 1 богано. Эти сведения мы отнесли к Орта-Шуа Кциис-Хеоба, т. к. в Сомхити и Карабулаги, где были деревни под этим же названием, Намаглелевишвили крепостных не имели.

573. (505) Орта-Шуа—в Карабулаги (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 податных и 5 акрили.

574. (506) Орта-Шуа—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Дамбути, на вост. Дегцнуги (К); Сп. 114. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Гилякишвили) и 9 податных.

575, 576. (507, 508) Ортлу—в Каикули, на вост. Мелик-бегис-сопели, на зап. Цкарос-сопели (К—две деревни); Сп. 189, 190. По Дастурл. Ортлу—две устроенные деревни в Каикули: Земо-Ортлу—моурав Пирмамада,

К вейо-Ортлу—моурав Беспаз Сагинашвили. Эти деревни, вероятно, имеет в виду скг. 1692 г., по которой деревня Ортлу отдана в моуравство Ахмада-Мамед-оглы, вместо деревни Бетлеми в Каикули.

577. (500) Отара мдиванис табун.—Дабнеули ели, см. Дабнеули ели.

578. (501) Отур-Булахи—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Кирхбулахи, на зап. Каракалә (К); Сп. 133. По Дастурл. Отур-Булахи устроенное (или неустроенное?) селение в Айдарбегис-Хеоба, моурав Дарга-Кули. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня наохари-на-соплари.

579. (516) Ошеи—в Алгети, на правой стор. Ошетис-Хеви, на сев. Амливи, на зап. Орбетис-Цихе (К); Сп. 616. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Абашишвили Давид, дв. Мерабисшвили Гуарсаб) и 7 податных.

580. (519) Паатас сопели—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1721 г. в Дбанисис Хеоба, значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (дв. Сакварелидзе). 1 богано.

580¹. (648¹) Пазар-Алиас табун—ланчбари в Калаклари (см. Ланчбари и III часть) Сеял на Каналах (см. 330¹) 9 тагаров рису.

581. (653) Палакари-Малиа—табун ели (§ 45, III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 16 дымов ели.

582. (652) Паланати-Амирхана—поселение ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. поселение поручено Али-Яла оглы-Усейну, значатся 1 табун, 52 дыма ели.

583, 584. (520, 521) Палуна—в Ташири, на левой стор. Таширис Цкали, на юг Телу, на сев.-зап. Келути, на вост. Иенгиахи (К); Сп. 138. По Дастурл. персидский налог уплачивала 6 миналтуки. По переп. 1711 г.—две деревни, значатся 1 владелец (царь), 15 податных и 2 богано.

585. (654) Панавари, Паравани—в Триалетч, на сев.-вост. озера Панавари (К); Сп. после 551. В геогр. Вахушти упоминается озеро Панавари.

586. (655) Панос-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на зап. Шаназарас-сопели, на вост. Хозиас-сопели (К); Сп. 182. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар Каплианишвили.

587. (522) Папис-Гора—в Алгети—Кциис-Хеоба (см. § 59). В 1671 г. Папуна Госташабашвили меняет крепостных Енагети и участок земли в 5 дгиури (дгиури—участок земли в 1 день паханья) в Папис-Гора на имение Така Асланбегшвили в Тбиси. В 1701 г. царь Назаралихан покупает у Така Бараташвили около Папис-Гора участок земли в 4 дгиури.

588. (656) Паранджуки—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. левого притока Пинезаури, на зап. Мола-Масхуди, на юг Миджа (К); Сп. 318. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Паранджуки. Упоминается в 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 6 подвл. владельцев, дв. (Автандилишвили) и 24 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 вла-

делец (Каплианишвили), 6 подвл. владальцев (дв. Автандилишвили), 5 податных, 3 богано, 2 акрили и 1 амоцкветили.

589. (523) Парापиси—в Сомхити, на правой стор. Шулаварис-Цкали, на сев.-вост. Хоракерти, на юг Керата (К); Сп. 45. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шаназарашвили), 1 податной и 1 богано.

590, 591. (657, 658) Паремузас-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Саакас-сопели, на зап. Ортлу (К—одна деревня); Сп. две деревни 186, 187.

592. (659) Парехи—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на вост. Арцивани, на зап. Цалка и Самехрео (К); Сп. 526 в соседстве Гвел-Пареха. По Дастурл. одна из них называлась Земо-Пареха. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Саакадзе), 11 податных и 6 богано.

593. (660) Паризи—в Кцис-Хеоба, на левой стор. канала царя Вахтанга, на юго-вост. Нахидури, на сев.-зап. Алавари (К); Сп. 346. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Вахушти), 6 податных и 2 богано.

593¹. (661) Парманлу—Карманлу—табун ели Индо на Нагеби в Мтквис-Гама (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 55 дымов ланчбари ели.

594. (662) Парчухлу—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Джанбагча, на юго-зап. Шиштепа (К); Сп. 167. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. На поминовение Вахушти Каплианишвили обязана была доставить 2 баранов. По переп. 1701/11 г. значатся 4 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплианишвили), деревня акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили с давних пор“.

595. (662¹) Палчухлу-Перцхлу—в Каикули (§ 47), на правой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Хусти-Оглис-сопели, на зап. Пенджаркути (К); Сп. 215. По Дастурл. Перцхлу—царская сахара деревня, моурав Паремуз Сагиншвили.

- 596. (663) Парцхиси, Парцixe—в Алгети, на левой стор. р. Алгети, между Богвис-Хеви и Сагирашенис-Хеви, на сев. Голтети (К); Сп. 574. По геогр. Вахушти Парцхиси считалась защитой (крепости) Биртвиси. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Абашишвили Давид), 1 подвл. владелец, 8 податных и 1 богано.

597. (649) Паталас-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Долбанди, на сев.-вост. Камиши (К); Сп. 135. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 1 податной.

597¹. (651¹) Патис—табун ели. См. § 45 и III часть. По Дастурл. значатся 1 табун, 3 дыма ланчбари.

598. (650) Патис—табун ели. См. Капанакчи.

599. (651) Патис—табун ели Заргари. См. Капанакчи.

600. (524) Пативани—в Алгети, при соединении Лаквис-Цкали и р. Алгети, на правой стор. Лаквис-Цкали (К); Сп. 633. В 1728 г. Иессе Гости-

шабашвили покупает у Мамад-Ага Испиашвили в Пативани две трети двorca и участок земли *), которые Испиа-Ага приобрел покупкой от Деметре Такашвили. По сиг. 1733 г. Медиашвили купил во времена владычества татар от Кайхосро Такашвили наследственное имение Пативани, две трети которого Деметре Такашвили раньше продал Иессе Асланбегшвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Такашвили) и 2 податных.

601. (664) Петхайнис-Андики—в Сомхити (Даст. 186): там содержалось ястребиное гнездо, эту же деревню, вероятно, имеет в виду 157 гл. Дастурл., где сказано, что горные деревни Сомхити Андика, Дамблути и Джуарари ныне находятся „во владении царя“ и перечислены их подати.

602. (665) Понджарнути—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юг Динаризи, на вост. Парчухлу (К); Сп. 177. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Амир-оглы-Али-Кули.

603. (666) Пирмамадас—табун ели, см. Амир-Амадлу.

604. (667) Пирмамадас—табун ели (§ 45 и 45 III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

604¹ (667¹) Пирмамадас-сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Узбаши.

605. (525) Пирмицети—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). Упоминается в 1756 г. владелец Германозишвили.

606. (668) Пирлиджани—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на вост. Читала, на зап. Акопас-сопели (К); Сп. 104. Упоминается в 1716 г. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Урмазашвили) и 8 податных. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо.

607. (669) Питарети—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на юг Цхнари, на сев. Поцхвернани (К); Сп. 414. В геогр. Вахушти упоминается Питаретский монастырь. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 4 дыма крестьян. Упоминаются владельцы Германозишвили в 1692/700 г., Каплианишвили в 1639/58—1736 г.г. и в описи Сакаплианишвили XVII ст., в 1727—1736 г.г. Настоятель Питаретского монастыря и Деканози в 1727—1736 г.г.; Заунашвили в 1732—1736 г.г., царевна Елена в 1736 г. По переп. 1791/11 г. значатся 6 подвл. владельцев (Настоятель, Деканози, Шидшвили, Китоашвили, Химиашвили, Мгреули), 36 податных, 2 богано и 1 акрили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (Настоятель), 16 податных и 3 богано.

608. (672) Пицуги—в Алгети—Кциис-Хеоба—Карабулаги (§ 59). По переп. 1721 г. помещена в Царицyno Сабараташвилo; значатся 2 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи), 1 податной, 1 богано и 1 амоцкветили.

609. (671) Пичхиси—в Алгети, на сев. Мамис-Даба, на сев.-вост. Мо-

*) В подлиннике: „мамулит“, что может означать и „с виноградником“.

криси (К); Сп. 629. В 1551 г. царевич Рамаз жертвует Тифлисскому Сиону Пичхиси, разоренную казаками. По сиг. 1635 г. во времена Лалашви Ардазднишвили снялись с Лиси-Дагма, пришли хизанами и приобрели Пичхиси. В 1635 г. был спор между Ардазднишвили и Тбилели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тбилели), 2 податных и 3 богано.

610. (670) Пишуас-сопели—по переп. 1721 г. в Сомхити (§ 56); там значатся 1 владелец (Меликишвили), 1 подвл. владелец и 3 податных.

611. (673) Порналиом—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). Упоминаются в 1676—1727 г.г. владельцы Госташабшвили. В 1713 г. Госташабшвили имели там ходабуни.

612, 613. (674, 675) Поцхвериани—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Поцхверианис-Хеви, на вост. Абано, на зап. Кипручи (К—две деревни); Сп. 410, 411. Упоминается в описи Сакаплишвили XVII ст. На поминовение Вахушти Каплишвили обязана была доставить 2 коров. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Сахлгхцеси Робин) и 1 податной. По переп. 1721 г. значатся в Земо-Поцхвериани 1 владелец (Каплишвили), 7 податных, 3 богано и 1 акрили; в Квемо-Поцхвериани 1 владелец (Каплишвили), 2 дв. укмо (Боциашвили), 10 податных, 3 богано и 2 амочветили.

614. (676) Пугрови-Пугровани—в Алгети, между р. Алгети и Лалквис-Хеви, на зап. Ерцо, на сев.-вост. Лакви (К); Сп. 640. Упоминается в 1591 и 1713 г.г. владельцы Госташабшвили. В 1713 г. Госташабшвили имели 3 дыма крепостных. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Госташабшвили, Кавтарашвили, Зазунашвили, Гуриели, Такашвили), 7 податных и 1 богано.

615. (528) Рапакети—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кцис, на сев.-зап. Камарети, на юго-вост. Боцоети (К); Сп. 406. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Рапакети принадлежит Зурабишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Заалишвили) и 3 богано.

616. (527) Ратевани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на сев.-зап. Коранта, на вост. Квеша (К); Сп. 223. Упоминается в 1447/59 г. В 1468 г. владелец Джавахишвили; В 1746 г. владелец Кавтарашвили. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Ратевани с 11 дымами крестьян. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Кавтарашвили, Иотамишвили, Шерцадинашвили), 18 податных и 7 богано.

616¹. (633¹) Рдзиебис-Насоплари—по Дастурл. в Каикули (§ 42).

617. (529) Ревазас-сопели—в Каикули, на сев. Девагози, на вост. Ортулу (К) Сп. 195.

618. (530) Ревашени—в Карабулаги, между Дзвели-Гомаретис-Хеви и Зуртакети, на вост. Схалнари, на зап. Накалакеви (К); Сп. 425. Владельцы: Германозишвили в 1543—1756 г.г., Каплишвили в 1702 г. По словам Г. Ларадзе в 1792 г., Ларадзе имели два ходабуни в начале Ревашени.

По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили, Капланишвили Реваз), 1 дв. укмо и 4 податных.

619, 620. (531, 532) Реха—в Триалети, на левой стор. Сапонаурис-Хеви, на юго-зап. Црици, на сев.-зап. Кохаджи (К—две деревни); Сп. 534, 535. По перел. 1721 г. значатся (вероятно в обоих) 3 владельца (Цицишвили), 19 податных, 4 богано и 3 мамасаллиса.

621. (533) Рустави, Бостан-Налаки, Нагеби—в Мткврис-Гагма, на сев. Сакалутни (К). Упоминается в 1722 г. По геогр. Вахушти город и крепость начала строить жена Картлоса. Царь Трдат построил прекрасную церковь, а Горгаслан посадил епископа. При нашествии Берка-Кеени он был разорен и в первой половине XVIII ст. находился в разорении. Царь Эрекле построил дворец (в конце XVII ст.), который разрушен Вахтангом. Ланчбани Индо сеяли там 80 тагаров рису.

622. (534) Саакас-сопели—в Каиккули, на левой стор. Каиккулис-Цкали, на юго-вост. Алиханас-сопели, на сев.-зап. Паремузас-сопели (К); Сп. 185. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Алихана.

623. (536) Саба—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на вост. Дарбази, на зап. Урути (К); Сп. 111.

624. (537) Саба, Сабас-сопели—в Сомхити, по правой стор. Поладаури, на зап. Хурути, на вост. Джармечи (К); Сп. 99. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шаназарашвили) и 5 податных. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. К какой дер. Саба эти сведения относятся, не выяснено.

625, 626. (538, 539) Сабате—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, между Еран-Туранис-Хеви и Бешкенашенис-Хеви, на вост. Кукиа, на сев.-зап. Едзани (К—две деревни); Сп. 487, 488. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мухелашвили; персидский налог уплачивала 10 марчили; одна из этих деревень называлась „Патара“. По геогр. Вахушти выше Сабате Цалкинская церковь. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Мухелишвили и Туркистанишвили), 17 податных, 7 богано, 2 мамасаллиси.

627. (540) Саберети—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Гористави, на сев. Ушевани, на зап. Кишлари (К); Сп. 226.

628. (541) Сабечдави—в Триалети, на левой стор. восточной ветви Бешкенашенис-Хеви, на юго-вост. Квемо-Кноле, на сев. Самадло (К); Сп. 494. Дастурл. в соседстве Барети и Кноле. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили), 9 податных и 2 богано.

629. (542) Сабозкуро—в Триалети, на юг озера Барети, на зап. Метревани (К); Сп. 508.

630. (543) Саброцле—в Триалети, на юго-вост. озера Барети, на зап. Метревани (К); Сп. 510.

631. (544) Сабузари—в Алгети, на правой стор. Лаквис-Цкали, на зап. Ахвриси, на юго-вост. За (К); Сп. 636. В 1543 г. достался Паришату Бараташвили в Квемо-Сабузари 1 крепостной. По переп. 1721 г. значатся 5

владельцев (Саам и Елишери Бараташвили, Кавтарашвили, Германозишвили) и 5 податных.

632. (545) Саванлу—поселение ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значится 1 табул, 18 дымов ели.

633. (546) Саванети—Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Гетис-Цкали, на вост. Дамгало, на зап. Дарбази (К) Сп.; 246. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Яралашвили, Карабудахишвили), 13 податных и 4 богано.

634. (586) Сагарвела—По переп. 1721 г. в Сомхити (§ 56). Там значатся 2 владельца (Алиханашвили), 3 податных и 1 богано.

635. (587) Сагирашени—в Алгети, на левой стор. Сагирашенис-Хеви, на вост. Амливи, на сев. Парцихе (К); Сп. 610. Упоминается в 1694 и 1724 г.г. владелец Ростом Бараташвили, которому были пожалованы крестьяне, раньше принадлежавшие Кайхосро Супраджи, первый раз—6 дымов, второй раз—5 дымов. Упоминается в 1729 г.—свидетель священник. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Намангелевишвили), 22 податных и 4 богано.

636. (588) Сагориси—в Алгети, при устье Асуретис-Хеви, на сев. Дибеба, на юго-зап. Кожори (К); Сп. 592. Владельцы указаны в 1622 г. Херхеулидзе, в 1655 и 1697 г. Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Сологашвили), 9 податных и 1 богано.

636¹. (544¹) Садедопло ели (царицены ели).—По царицыному Дастурл. район от Нахидури до Джеваншири—царицыно владение. Установлен только размер полатей, падающих на дым, но количество населения не выявлено.

637. (595) Саджнано—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. помещено в „Дабали“, значится 1 владелец (Каплианишвили), деревня—насоплари.

638. (589) Сакавре—в Алгети, на правой стор. Сакаврис-Хеви, на зап. Шарабети, на сев.-вост. Угудети (К—одна деревня); Сп.—две деревни 660, 661.

638¹. (589¹) Сакалутни—в Алгети, на сев. Чачалаблу и Башинджахи (К); Сп, перед 552--2 оба. По геогр. Вахушти на вост. от горы Иалгуджа. В 1718 г. половина одной трети Сакалутни пожалована Асламазу Сологашвили.

639, 640. (548, 549) Сакарисеби—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Кечутис-Хеви, при соединении ее с Машавери (К—одна деревня); Сп. две деревни 285, 286. В 1536 г. Иотаму Бараташвили досталась половина Сакариси. По переп. 1701/11 г. значатся (вероятно в обоих) 2 владельца (Каплианишвили, Луарсаб Каплианишвили), 1 подвл. владелец (дв. Автандилашвили Иагана), 24 податных и 2 богано. По переп. 1721 г. в обоих Сакариси значатся 1 владелец (Каплианишвили), 14 податных и 5 акрили. В вар. переп. 1721 г. об акрили сказано; „новые“.

641. (535) Саанас-Лило—в Мткврис-Гагма (§ 57). По Дастурл. (помещен между Дидубе и Квиткирис-Лило), персидский налог уплачивала 9 абазн.

642, 643. (584, 585) Сакаме—в Триалети, на юг Чамдэврала, на сев.-зап. Саброцле (К—две деревни); Сп. 511, 512.

644. (550) Санаце—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Кциис-Хеоба, на зап. Цхнари, на вост. Курис-Хеви (К); Сп. 367. Упоминаются владельцы: в 1720 г. Зазунашвили, в 1725 г. Такашвили, в 1728—32 г.г. Србелишвили, Такашвили, Зазунашвили, Гуриели. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Зазунашвили, Гуриели, Такашвили), 4 податных и 1 богаго.

645. (551) Сакире—в Ташири (§ 53). В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили головина Сакире и саухуцесо. По переп. 1701/11 г. значатся 2 владельца (Капланишвили Луарсаб и Мамука) и 12 податных.

646. (590) Саорна—в Триалети—в Алгети (§ 59). По переп. 1721 г. помещено в царском Сабараташвило. По этой переп. значатся 1 владелец (Амилахори) и 2 податных.

647. (552) Сакриси—в Алгети, между р. Алгети и Лаквис-Хеви, на вост. Азики, на зап. Путреви (К); Сп. 650.

648. (553) Сакуриси—в Карабулаги, на левой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на зап. Ниацири, на вост. Квирикети (К); Сп. 423.

649. (554) Саламалехи—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переп. 1721 г. в Локи. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили)—деревня акрили. В вар. переп. 1721 г. об акрили сказано: „там проживало 3 дыма“.

650. (555) Самагара—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на юго-зап. Каратаки, на вост. Шиндлари (К); Сп. 306. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Самагара. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамишвили, Шермадинашвили), 3 податных и 3 богаго.

651. (556) Самадло—в Триалети, на левой стор. Бешкенашенис-Хеви, на юг Сабечдави, на зап. озеро Барети (К); Сп. 493. По геогр. Вахушти Самадло лежит на северной границе округа Алгети. По Дастурл. от Метревани к Самадло шла городская (Тифлисская) дорога. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили), 4 податных и 1 богаго.

652. (557) Самачвети—в Алгети, на левой стор. Асуретис-Хеви, на вост. Богви, на зап. Тагнагети (К); Сп. 586. Упоминается в 1661—1665 г.г. в соседстве Асурети, в 1784—1789 г.г. как владение Яралашвили. Царь Ираклий на поминовение Ярала Яралашвили жертвует монастырю Натлис-Мцемели третью долю имения Яралашвили в Самачвети. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Яралашвили), 1 подвл. владелец (дв. Егриселашвили), 17 податных и 16 богаго.

653. (565) Самгерети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Куштис-убани, на вост. Липч (К); Сп. 402. Упоминаются в 1580 г. и 1643 г. владельцы Саакадзе. По переп. 1721 г. значатся 10 владельцев

(Цицишвили, Шаликашвили Назири Едишери, Мусхелншвили, Доленджишвили, Манглели, Кавтарашвили), 42 податных и 7, богано.

654. (558) Самеба—в Сомхити, между Талаверис-Хеви и Мамхутис-Хеви, на зап. Кудро, на сев. Чочхобани (К); Сп. 57.

655. (559) Самеба—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Сацурбели, на юго-вост. Чхиквта (К); Сп. 569.

656, 657. (560, 561) Самехрво—в Триалети, на левой стор. р. Кциа на вост. Парехи, на зап. Кукиа (К—две деревни); Сп. 524, 525. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар мдивани; персидский налог уплачивала 11 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 13 податных и 5 богано.

658, 659. (562, 563) Самсониа—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Ацуги, на вост. Акопас-сопели (К—две деревни); Сп. 106, 107. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шаншиашвили), 1 податной и 1 богано.

660. (564) Самтрело—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Мцкнети, на вост. Коранта и Велкетили (К); Сп. 218. По геогр. Вахушти у Самтрело на Машавери был устроен каменный мост о 7-ми пролетах. Этот мост указан и на карте Вахушти. Упоминаются владельцы: в 1718—1730 г.г. Капланишвили, в 1718 г. Саам и Едишер Бараташвили, в 1736 г. царевич Георгий, в 1729 г. Зазунашвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Капланишвили), 2 податных и 8 акрили.

661. (567) Самцвриса—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Бердики, на сев. Лурджи-Ванки (К); Сп. 85. Упоминаются в 1670—1716 г.г. владельцы Шаншиашвили и Иагикашвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Шанаваз-Хан, Шаншиашвили), 32 податных и 9 богано.

662. (566) Самшвилде—оно же Орбети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Чивчива, на зап. Тапани, на юго-вост. Крцаниси (К); Сп. 371. Упоминается в 1466/72 и 1587 г.г. в соседстве Велкетили. По Дастурл. в соседстве лежит Самшвилдис-Крцаниси; персидский налог уплачивала 6 абазы. По геогр. Вахушти Самшвилде, оно же Орбети, построен царем Парнавазом, был городом Эристава до царя Свимона, стены из больших камней. Церковь выстроил Мирдат, разорил Темур. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Хосроханишвили, Сулейманишвили, Бурдиашвили), 22 податных и 6 богано.

663, 664. (568, 569) Санани—в Еердуджи, на правой стор. Дебеда, на зап. Ахпати (К—одна деревня); Сп. две деревни 16, 17. Владельцы Аргуташвили. На карте Вахушти помещена в границах Сомхити, очевидно, потому, что как деревня, так и церковь (геогр. Вахушти, стр. 138) принадлежали армянам.

665. (570) Сапанахчо—в Триалети, на правой стор. р. Кциа, напротив Сапонаурис-Хеви и Цхваретис-Хеви (К); Сп. 537.

666. (582) Сапикле—в Карабулаги, на левой стор. Сапиклис-Хеви, на зап. Гварджила, на вост. Пундуки (К); Сп. 466.

667. (583) Сапикле—в Карабулаги, на левой стор. второй Сапиклис-Хеви, на юго-вост. Цители-Сакдари, на сев.-зап. Шесакари (К); Сп. 436. По переписи 1721 г. в Сапикле значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 податных, 8 акрилы. Неизвестно, к какому Сапикле это сведение относится.

668. (571) Сапонари—в Триалети, на левой стор Сапонаурис-Хеви, на сев.-вост. Цхварети (К); Сп. 532. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Цицишвили), 5 податных и 1 богано.

669. (573) Сараджлу—Караджлу—поселение ели Эмина (§ 45 и III часть)—в Сомхити, на сев.-зап. Шулавери (совр. карта Сарачло). По Да-стурл. значатся 1 табун, 94 дыма ели.

670. (574) Сарвани, поселение ели (§ 45 и III часть)—в Алгети, на вост. Гвинчроби, на сев. Сакалтнутни (К); Сп. перед 552.—1 оба. По Да-стурл. значатся 1 табун, 43 дыма ели. В 1802 г. моурав Датиа Гостаба-швили.

671. (572) Сарехвела—в Карабулаги, на левой стор. Зуртакети, на зап. Саркинети (К); Сп. 460. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Луарсаби), 1 подвдл. владелец (Греули Кацна) и 4 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных и 6 богано.

672. (575) Саркинети—в Триалети, при устье Абанос-Хеви, на сев.-вост. Чрдилис-Убани, на зап. Хорхеби (К); Сп. 480. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Карабудахишвили), 4 податных, 1 богано. Эти сведения мы отнесли к Саркинети—Триалети, так как Карабудахишвили в Карабулаги, где имелась деревня под тем же названием, крепостных не имели, а в Сомхити, где тоже имелась также деревня, имели только „отданных“ (га-цемули) из царских сахасо крепостных (см. IV часть).

673. (576) Саркинети—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юго-зап. Мухрани, на вост. Сарехвела (К); Сп. 459. В 1543 г. досталась Паришату Бараташвили насоплари Саркинети. В 1634/58 г. спор между Капланом Бараташвили и Пааты и Папуна Германозишвили о насоплари Саркинети. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переписи 1701/11 г. значатся 3 подвдл. владельца (Дбанели, Деканозишвили) и 16 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвдл. владелец (Бучкиашвили), 7 податных, 2 богано и 4 акрилы. Сведения XVII ст. и переписи 1701/11 и 1721 г.г. мы отнесли к Саркинети Карабулаги, т. к. Каплианишвили в Триалети, где была деревня под тем же названием, крестьян не имели, а в Сомхити, где тоже была такая же деревня, наследственных крепостных, видимо, не имели.

674, 675. (577, 578) Саркинети—в Сомхити, на левой стор. Саркинети-Хеви, на вост. Дарбази и Сахундара, на зап. Гилагдаш (К—две деревни); Сп. 71, 72. По переписи 1721 г. значатся (вероятно в обоих) 1 владелец.

(Аликулихан), 4 подвл. владельца Шалагашвили, Махвиладзе) 4 дв. укмо (Шалагашвили, Нанашвили); 13 податных и 1 богано.

675¹. (580¹) Сарнисас-сопели—в Каиккули (§ 42). По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Гогибашвили.

676. (579) Сарукала—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Ача, на сев. Лоре (К). По Дастурл. неустроенная деревня в Айдарбегис-Хеоба, моурав Отар мдивани. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), деревня наохари.

676¹. (578¹) Сару-Сапунчи—поселение ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. 2 табуна ели: 1) Мустафа—1 табун, 93 дыма ели, 2) Куджур-оглы, 1 табун, 20 дымов ели тархани.

677. (580) Саручамас-сопели—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец, 5 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплианишвили), деревня охери.

678. (581) Сатанас-сопели—в Канкули, на правой стор. Качкулис-Цкали, на сев.-вост. Дердзи-оглис-сопели, на юго-зап. Бегис-сопели (К); Сп. 206. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Везири.

679. (547) Сатванети—в Алгети, на правой стор. Двалтас-Хеви, на юг Богракети, на сев.-вост. Хорбуки (К); Сп. 625. Упомянуты в 1635 г. свидетели из Сатванети, в 1654 г. владелец Апхазы, в 1717 г. пожалованы Саакадзе 2 дыма крестьян, бывших крепостных Сагинашвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Саакадзе-Келгрдзели, Апхазышвили, Манглели), 8 податных и 1 богано,

680, 681. (593, 594) Сахундари—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Дарбази, на зап. Саркинету (К—одна деревня). Сп. две деревни 79, 80. В 1662 г. царь обменивает у Дондара (Шаншиашвили?) в Сахундари 6 податных и 2 богано на имение Верхнала. В 1716 г. Долмашишвили покупает у Мирзашвили в Квемо-Сахундари виноградник до границы Самцевриси. По переп. 1721 г.—две деревни; значатся в Квемо-Сахундари 4 владельца (Шаншиашвили), 9 независимых дв. укмо (Шаншиашвили), 13 податных и 6 богано; в Патара-Сахундари 5 владельцев (Шаншиашвили) и 9 богано.

682. (591) Сацурбле—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Мачеваки, на юго-вост. Чхиквта (К); Сп. 568. По переп. 1721 г. значатся владелец (Сагинашвили-Паремузашвили), 1 подвл. владелец (церковь), 2 податных и 1 богано.

683. (592) Саче—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев.-вост. Ипнари, на юг Накалакеви (К); Сп. 447. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Абуласшвили), 10 податных и 3 богано.

684. (599) Свимонас-сопели—по переп. 1721 г. в Сомхити (§ 56), значатся 1 владелец (Амилахори) и 6 податных.

685. (596) Сөвагѣтци—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Агумбру, на юго-зап. Кадиркули (К); Сп. 290.

686. (597) Сөнд-Касум-Али-Ага—табун ели тархани; см. Муганлу.

687. (598) Сөнеби—в Кциис-Хеоба, на правой стор. р. Кциа, на юго-вост. Бѣрикалиц, на зап. Ипнари, на сев. Топракала (К); Сп. 362. Упомянется владелец Топракалас-Сенеби Каплан Бараташвили в 1670 г. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Яралашвили), 1 подвѣл. владелец (Янда-рашвили), 1 податной и 2 богано.

688. (601) Смишхани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на сев. Мутависи, на юг Чинчури (К); Сп. 311. В 1536 г. достались Ю-таму Бараташвили и Сикийшхани 7 дымов крестьян. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Луарсаб Капланишвили), 1 податной и 1 акрили.

689. (600) Сирчапети—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Шави-Сакдари, на зап. Учкилиса (К); Сп. 160. В 1657 г. Каплиану Бараташвили принадлежало в Ташири сел. Сирчапети. Упомянется в описи Сакапланишвило ХVІІ ст. По переп. 1701/11 г. значатся 18 податных. На поминование Вахушти Капланишвили обязана была доставить 2 коров. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 4 податных, 3 богано и 6 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано: „акрили часть старых, часть новых“.

689¹. (605¹) Соганлуги, Курукта (§ 45, III часть)—в Алгети на берегу Мтквари (К); Сп. перед 552—1 оба. Упомянется в геогр. Вахушти как пастбище, весьма плодородное.

690. (603) Сопели—в Дбанисис-Хеоба, на зап. дер. Гета, на вост. Ци-нори (К); Сп. 251.

691. (604) Сопели—в Каикули, на зап. Квемо-Оксузи, на сев. Мелик-бегис-сопели (К); Сп. 196.

692. (605) Сопели—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Гелдигилани, на вост. Гамиши (К); Сп. 331.

692¹. (640¹) Сопели безимьянные—кроме тех трех деревень, которые в Сп. Вахушти обозначены просто „Сопели“ („деревня“ без особого названия) и которые в этом списке значатся за №№ 690, 691, 692, на карте Вахушти еще нанесены только знаками деревень без всякого названия:

692². (642²) 1)—в Бердуджи, на юг Ахпати и Санаина. Эта деревня нами принята за вторую деревню Санаина.

693. (641¹)²)—в Ташири, на юго-зап. Бузчая и на вост. Мисхана.

694. (602) Сосни—в Соихити (§ 56). По Дастурл. там содержали ястреб-бинное гнездѣ. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (дв. Шаншашвили), 3 податных и 4 богано.

695. (606) Срвани—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 56 дымов ели.

696. (607) Сугечани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на

юг Мутависи, на сев.-вост. Таракашени (К); Сп. 320. Упомятается в описи Сакаплианишвили XVII ст. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 3 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных, 2 богано и 6 акрили.

697. (609) Сулейманис-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Мола-Касумас-сопели, на вост. Деликулиджани (К); Сп. 145. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных, 2 богано и 6 акрили. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): «акрили в этом году».

697¹. (609¹) Султнис-Оба—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Бандари, на вост. Алавари (К); Сп. перед 344—21 оба.

698. (608) Сутопулани—в Ташири (§ 57), ниже Отур-Булахи в Аидар-бегис-Хеоба, устроенная царская деревня, моурав Хидираси (Дастурл.).

699. (610) Схалнари—в Карабулаги, на правой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на вост. Кватетрисы, на зап. Ревашени (К); Сп. 426. В 1543—1756 г.г. владельцы Германозишвили. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили), 4 податных и 2 богано.

700. (611) Табахмела—в Алгети, на правой стор. южной ветви Сололакис-Хеви, на юго зап. Шиндиси, на вост. Сагориси (К); Сп. 598. Упоминаются владельцы: Сологашвили в 1646, 1697 и 1701 г.г., Мцхетская церковь в 1695 г. и Долмазишвили в 1698 г. По переписи 1721 г. значатся 6 владельцев (царица, Сологашвили), 19 податных и 1 богано.

701. (267) Тавдиани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на зап. Баличи, на сев. Вани (К); Сп. 255. В 1692 г. царь Георгий обещает Демурашвили, когда он, Георгий, вернет себе царство, за услуги в Имеретии и Самцхе, пожаловать Царицyno Тавдиани. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Тавдиани—деревня Зурабишвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 1 подв. владелец (Тавдишвили), 1 податной и 1 богано.

702. (268) Тавмргвала—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Нахидури, на вост. Кцила (К); Сп. 349. В 1654 г. значится в соседстве Нахидури.

703. (264) Тагамара—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Кишлзри, на юг. Коранта (К); Сп. 224.

704. (621) Тагдани—в Дбанисис-Хеоба-Ташири (§ 53). По переписи 1721 г. в Локи. По переписи 1771/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Луарсаб), 1 подв. владелец (Биртвелисшвили) и 3 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных, 2 богано и 2 акрили.

705. (612) Тагнагети—в Алгети, на левой стор. Гоубнис-Хеви, на юго-вост. Гоубани, на сев. Ертиси (К); Сп. 584. Упоминаются владельцы Сологашвили в 1558 и 1661 г.г. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Сологашвили), 1 подв. владелец (дв. Туриашвили), 2 дв. укмо (Туриашвили), 12 податных и 10 богано.

706, 707. (265, 266) Тагути—в Дбанисис-Хеоба, по правой стор. лево-го безымянного притока Пинезаури, на вост. Мола-Масхуди (К—две деревни); Сп. 316, 317. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Квемо-Тагути. Упоминается в описи Сакаплиншвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 8 подвл. владельцев (Дбанели, Хандамашвили), 13 податных и 1 богано. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Иотамишвили, Шермадинашвили, царь, Каплиншвили), 10 подвл. владельцев (Дбанели, Хандамашвили), 15 податных, 12 богано и 6 акрили.

708. (270) Танви—в Алгети, на левой стор. устья Амливис-Хеви (К); Сп. 615. В 1523 г. владельцы сыновья Кавтара Бараташвили, в 1591 г. пожалован Иоану Бараташвили 1 крестьянский дым, в 1716—1736 г.г. владелец Усупбегашвили, 1629—1745 г.г. Госташабашвили. В 1713 г. у Госташабашвили был 1 крепостной. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Госташабашвили, Такашвили, Усупбегашвили, Сзам и Едишер Бараташвили), 7 податных и 2 богано.

709. (271) Тала—в Триалети, на правой стор. Карцазис-Хеви, на вост. Кучат-Убани, на зап. Гвиргвинети (К); Сп. 468. По историч. карте проф. Джавахишвили в Карабулаги. В 1543 г. досталась Паришату Бараташвили половина Тала. Это сведение относится к Тала Триалети, т. к. в Сомхити, где были деревни под тем же названием, Германозишвили крепостных не имели.

710. (272) Тала—в Сомхити, на зап. Шуа-Болниси (К); Сп. 82.

711. (613) Талавери—в Сомхити, на левой стор. Талаверис-Хеви, на вост. Саркинети, на зап. Самеба (К); Сп. 62. Упоминаются владельцы: Сологашвили в 1630 г., Дондар Еджибисшвили в 1651 г., царевич Мириани в 1802 г. В 1802 г. за постройку в Талавери в течение 3 лет наложено на Капанакчи Джамат 22 тумани, 3 миналтуни в год. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Гурджи-Ревазишвили), 25 податных, 10 богано и 10 акрили.

712. (273) Тала-Квемо—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. в „Дабали“ и там значатся 1 владелец (Каплиншвили), 1 подвл. владелец (дв. Кайтмазашвили Рамаза) и 1 податной. Это сведение не может относиться к Тала Триалети или Талис-сопели Сомхити, т. к. в „Дабали“ переп. 1721 г. ни Триалети, ни Сомхити не входили.

713. (274) Талс-сопели—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на сев. Мавнелас-сопели, на зап. Читала (К); Сп. 101. Возможно, эту деревню имеет в виду сиг. 1703 г., по которому при Цкарос-тави Тели, на границе Самцеврисы и Квемо-Болниси, Шаншашвили-Долмазашвили покупает у Уагикашвили участок земли в 6 дгуири. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Болнели), 4 податных и 1 богано.

714. (614) Тамалиа—в Триалети, на правой стор. Бешкенашенис-Хеви, на вост. Сабате, на зап. Кохта (К); Сп. 486.

715. (615) Тамалиа, Ахалкаланис-Тамалиа—в Триалети, на правой стор.

р. Кшиа, напротив Еран-Туранис-Хеви, на зап. Едзани, на вост. Цалка (К); Сп. 485.

Тамалиа Триалети упоминается в 1676—1717/24 г.г., моуравами называются Гермачозишвили. В Дастурл. значатся Тамалиа, Патара-Тамалиа. Упоминается также Хуцис-Тамалиа—царская сахасо деревня, моурав Ратишвили. Составляют ли они отдельные деревни, или это прозвища указанных на карте и в Сп. Вахушти деревень—не выявлено. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Шанаваз-Хан, Корганашвили), 17 податных и 2 богано. Относятся ли эти сведения пер. 1721 г. к обоим Тамалиа, или к одной из них, не выявлено.

716. (616) Тамалиа, Тамала—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машаверн, на вост. Манакерти, на зап. Каламшнани (К); Сп. 281. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Тамала. Упоминается в описи Сакаплианишвили XVII ст. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Сахлткучеси Робин) и 16 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 подвластных владельца (Дораташвили), 13 податных и 3 богано.

717. (617) Тандзиа—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Берикали, на вост. Дамгало (К); Сп. 304. Эту деревню должно быть имеет в виду геогр. Вахушти, где сказано, что там много каменных зданий, т. к. там же говорится о близком к этой Тандзиа районе Лукуни и о лежащих в этом районе деревнях Самтредо, Дисвели и Акурта.

718. (618) Тандзиа—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Балчис-Хеви, на юг Кипручи, на зап. Ергентала (К); Сп. 268.

719. (619) Тандзиа—в Дбанисис Хеоба, на зап. Халал-Джвари, на юг Чители-Еклесиа (К); Сп. 243. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Тандзиа. В 1707 г. владелец Каплианишвили.

По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Гулаизашвили), 1 укмо дв. и 13 податных. В переп. 1721 г. помещены две деревни Тандзиа, где значатся: 1) в Тандзиа 1 владелец (Каплианишвили), 2 подвл. владельца (дв. Гулаизашвили), 2 дв. укмо и 39 податных; 2) в Дэвели-Тандзиа 2 владельца (Иотамишвили, Шермадинашвили), 2 податных и 1 богано; не выявлено, к какому Тандзиа относятся все эти сведения. Можно только сказать, что сведения 1536 г. и переп. 1721 г. о Дэвели-Тандзиа относятся к одной и той же деревне, т. к. в 1536 г. значится владелец Иотам Бараташвили, а в 1721 г. владельцами являются его потомки Иотамишвили и Шермадинашвили (см. Словарь-указатель).

720. (620) Тандзуги—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Шаншиашвили), 2 податных и 1 богано.

720¹. (275²) Тапаласи—в Каикюли. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Паата.

721. (276). Тапани—в Кцянис-Хеоба, на вост. Чивчивас-Хеви, на зап.

Мугути (К); Сп. 357. В 1523 г. значатся владельцы сыновья Кавтара Бараташвили; в 1543 г. Паришату Германозишвили достался 1 крепостной. В 1684—1694 г.г. Капланишвили покупали у Такашвили и Бараташвили виноградники и погреб (марани). В 1713 г. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Госташабашвили, Капланишвили: Асламаз, Тамаз и Ерасти, Саам и Едишер Бараташвили, Иотамишвили, Германозишвили, Канчашвили, Капланишвили), 1 подөл. владелец дв. Ревншвили, 12 податных и 2 богано.

722. (275) Таранашени—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури на вост. Шунбуни, на зап. Сугечани (К); Сп. 321.

722¹. (275¹) Тархани ели—§ 45 и III часть. По Дастурл. царь мог их или освободить от податей, или нет. Приблизительно количество их было 776 дымов. См. табуны Алаверды-Мола-оглы, Амир-Амадлу Мола Исмаила, Амир-Амадлу Мола Пирмамада, Анакиз-оглы Аджи-Муса, Арухлу Ахверда, Арухлу Ханмамеда, Брма, Годакпри, Демурчи Асанлу Мамада, Демурчи Мола-Абдул-Касума, Дердзи-оглы-Халила, Вели-Хан-оглы Вели, Иашол-Бош-оглы-Амада, Ибреим-Халил-оглы с братьями, Иолчи-оглы-Асана, Мамади-Заргари, Мирза-оглы-Мустафа, Мола-Абдулашвили-Мамада, Мола-Баба-оглы Абдул-Касум, Муганлу Али-оглы Мамада, Надждадини (Набадинлу) Мола-Али, Нури-ага, Сару-Сапунчи Куджур-оглы, Узбаши, Пирмамада, Капанакчи Аджишепи, Кешалу Коджа, Шавела Пареши, Шаманат-оглы Ахверда, Шарападина-ага, Джаваншири-Шатири-Ибреима, Джаваншири-Шатири-Мамада.

723. (269) Татозас-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. помещена в Сомхити; значатся 1 владелец (Амилахори) и 3 податных.

724. (277) Тахил-Битмази—в Ташири, на вост. Гатехили-Сакдари и Джанбагча, на зап. Парчухлу (К); Сп. 168. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), деревня охери.

725. (622) Ташнорпи—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Мераб-агас-сопели, на зап. Мирис-сопели (К); Сп. 211. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав брат Везири.

726. (278) Тбилелис-Лило—в Мткврис-Гагна, на юг Квиткирис-Лило, на сев. Кодис-Лило (К); см. Лило.

727. (623) Тбиси—в Алгети, на правой стор. Сагирашенис-Хеви, на юг Биртвиси, на вост. Сажеба (К); Сп. 573. Упоминается в геогр. Вахушти. Владельцами указаны; Германозишвили в 1523—1756 г.г., Госташабашвили в 1591—1713 г.г., Микеладзе в 1688 г., Усупбегашвили в 1692 г., Такашвили в 1728 г. В 1713 г. Госташабашвили имели 10 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 12 владельцев (Госташабашвили, Сачиношвили, Саам и Едишери Бараташвили, Наманглелевишвили, Кавтарашвили, Гурнели, Германозишвили, Абулпатишвили), 16 податных, 5 богано, 1 амцкветили.

728. (279) Тевре—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на

вост. Миджа и Текенани, на зап. Диламашени (К); Сп. 296. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Тевре.

729. (280) Тэзи—в Триалети, между Цхварет-Сапонаурис-Хеви и Кох-Црицис-Хеви, на зап. Аршивани, на юго-вост. Реха (К); Сп. 536. В 1692 г. царская сахасо деревня пожалована Паремуза Джавахишвили. По Дастурл. персидский налог уплачивала 16 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владделец (невестка царя), 21 податной и 7 богано.

730. (283) Тененани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на зап. Тевре, на вост. Миджа (К); Сп. 295. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владделец (Млудонашвили) и 2 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владделец (Капланишвили), 1 податной и 8 акрили.

731, 732. (284, 285), Телетоби—в Алгети, одна на сев.-зап., другая на сев.-вост. Царахпури, на вост. Кумиси (К—2 деревни); Сп. 4 деревни 601, 602, 603, 604. Упоминается в 1609, 1697, 1755 г.г. как соседняя деревня Крцаниси, владделец Амилахори. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Мухран-Батони, Амилахори), 1 подвл. владделец, 19 податных и 4 богано. По геогр. Вахушти там церковь Св. Георгия.

733. (286) Телу, Тегу—в Ташири, на сев. Палуна, на зап. Мисхана (К); Сп. 139. По Дастурл. персидский налог уплачивала 4 миналтуни, 18 щаури. По переп. 1721 г. значатся 1 владделец (царь), 12 податных и 2 богано.

734. (624) Телури—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на вост. Меликашени, на юг Цопа (К); Сп. 3.

735. (281) Тетри-сопели—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Хеви, на сев. Махагараджи, на юг Шулавери (К); Сп. 23. По сиг. 1784 г. во времена Надир-Шаха Кайхосро Цицишвили приобрел царскую сахасо деревню Тетри-сопели, но потом он от нее отказался. По Дастурл. персидский налог уплачивал вместе с Шулавери 3 тумана. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (царь, Шаликашвили Назири Едишери), 1 дв. укмо, 13 податных и богано.

736. (282) Тетри-Ццаро—в Триалети, на правой стор. Андрапис-Хеви, на зап. Узариани, на вост. Хев-Грма (К); Сп. 544. По Дастурл. Тетри-сопели—царская сахасо деревня, моурав Зураб Тархнишвили; персидский налог уплачивала 8 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владделец (Гараканидзе) и 10 податных.

737. (287) Тинматаши—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Ццали, на юго-зал. Иелдоги, на сев. Алиханас-сопели (К); Сп. 204. По Дастурл. Тинматаши—царская сахасо деревня, моурав Шарападин.

738. (628) Твемлара—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Чивчивас-Хеви, на зап. Абелиа, на юго-вост. Надарбазеви (К); Сп. 381.

739. (625) Тнуси—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Вандови, на вост. Каламшиани (К); Сп. 278. В 1536 г. досталась Иотаму

Бараташвили подовина Тнуси. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 податных, 2 богано, 3 акрили и 1 амоцкветили.

740. (626) Толу—в Дбанисис-Хеоба—Карабулаги (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Луарсаб) и 15 податных.

741. (288) Топракала—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Назарас-сопели, на вост. Марнеули (К); Сп. 555.

742. (289) Топракала—в Карабулаги, на сев. Сапикле, на юг Зеули-стани (К); Сп. 432. Эту Топракала, очевидно, имеет в виду переп. 1721 г. (стр. 113 и 115), т. к. помещена между деревнями Карабулаги и Кциис-Хеоба, а последней деревни под таким названием не было. По этой переписи значатся 2 владельца (Нодар и Автандил Супраджи) и 3 податных. Упоминается в 1727 г.

743. (290) Топракала—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. восточной ветви Гетис-Цкали, на вост. Ицриа, на юго-зап. Сенеби (К); Сп. 241. В 1670 г. по суду присуждена Каплану Бараташвили от Папуна и Шанше Виршели Топракала Сенеби. Эту Топракала, надо думать, имеет в виду переп. 1721 г. (стр. 23, 57, 60, 104), так как помещена в первых трех случаях между деревнями Дбанисис-Хеоба и Кциис-Хеоба, в последнем случае (стр. 164) в „Дабали“, т. е. в тех же Дбанисис-Хеоба и Кциис-Хеоба. В Кциис же Хеоба Топракала не было. Ясно, что эти сведения относятся к Топракала Дбанисис-Хеоба. По этой переписи значатся 4 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили Зураб, Зурабишвили Бежан, Каплианишвили), 1 подвл. владелец (Осиашвили Бери), 1 дв. укмо, 8 податных и 4 богано. Эти сведения нельзя отнести и к Топракала Алгети, так как у Каплианишвили в Алгети крепостных не было, за исключением приобретенных покупкой Асламаза Каплианишвили в Чкихвта и дв. Каплианишвили Чачикашвили в Марабда. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Мегвинет-хуцеси), 1 укмо дв. (Мегвинет-хуцеси) и 1 податной.

743¹. (290¹) Топракала—в Алгети—Карабулаги—в Дбанисис-Хеоба. По переп. 1721 г. в этой Топракала проживали крепостные, приобретенные покупкой отдельными Каплианишвили, ее нужно отнести ко всем перечисленным выше округам—Алгети—Карабулаги и Дбанисис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. в ней значатся 3 владельца (Каплианишвили: Кайхосро, Отари, Луарсаб), 1 подвл. владелец (Тавелашвили Георгий), 2 податных, 3 богано, По вар. переп. 1721 г. податных—2, богано—2.

744. (291) Тохкилиса—в Сомхити (§ 29). В 1713 г. Теймураз Меликашвили Сомхити отдает жоуравство Тохкилиса Гиви Мдивани.

745. (627) Трацу—в Сомхити (§ 57). По переп. 1721 г. в Сомхити. Там значатся 1 владелец (Амилахори) и 3 податных.

746. (292) Туманашви—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Али-Кули-Хан-царевич Иесе), 1 дв. укмо (Джишнташвили) и 5 податных.

747. (293) Турани—в Триалети, на правой стор. Туранис-Хеви, на зап. Ахаддаба, на вост. Ерани (К); Сп. 522. По Дастурл. царская насплари, в соседстве Црици, Парехи, Кохаджи и Ерани.

748. (294) Тхвинтба—в Кцинс-Хеоба, на юго-вост. Цинанаури, на сев. Тавиргвала (К); Сп. 353. Упоминается в 1671—1713 г. как часть Тбиси, владеец Госташабшвили, у которых в 1713 г. она осталась неразделенною.

749. (295) Тхилнара—в Алгети—Карабулагі (§ 59). По словам Г. Ларадзе в 1792 г., Тхилнара Ларадзе получили от царя Лурсаба в награду.

750, 751. (296, 297) Тхиловна—в Алгети, на обеих стор. Мжависис-Хеви, на сев.-зап. Манглиси, на юго-вост. Шарabetи (К—две деревни); Сп. 653, 654.

752. (629) Угудети—в Алгети, по левой стор. р. Алгети, на юго-зап. Сакавре, на юго-вост. Клде-Кари (К); Сп. 662 в районе Манглиси. В 1699 г. Каталикос предоставляет пастве Манглели Угудети, лежащую по ту сторону р. Алгети, что неправильно, если направление шло из Тифлиса. По переп. 1721 г. значатся (в Триалети, что неправильно) 2 владельца (Гочашвили, Манглели), 8 податных и 3 богано.

753. (630) Узбаши—табун ели—в Мткврис-Гагма, в Карая, на юг Ша-рападина (КК), см. Демурчи Асанлу.

754. (631) Узбашис—табун ели тархани (§ 45 и III часть). По Дастурл. значится 1 табун, 30 дымов ели тархани.

755. (632) Узариани—в Триалети, при устьи Карцахис-Хеви, на вост. Тетри-Цкаро, на зап. Квирикети (К); Сп. 472. Согласно сиг. 1707, 1719 г. г. разоренную деревню Узариани вновь выстроил царь Вахтанг и пожертвовал Натлис-Мцемели. По переп. 1721 г. значится 1 владеец (Натлис-Мцемели) и 4 податных.

756. (633) Укан-Гори—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на юг Баличи, на сев.-вост. Вани (К); Сп. 257. В 1536 г. достался Иотаму Бараташвили в Укан-Гори 1 крестьянский дым. Упоминаются в 1738 г. владельцы: Заза Туркистанишвили, Димитри Капланишвили. По переп. 1721 г. значится 6 владельцев (Туркистанишвили), 10 податных и 1 богано.

757. (634) Ундуши, Удуши—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Иалгузи, на зап. Елиас-сопели (К—в Ташири, что—неправильно, см. § 50); Сп. в Локи 338. По истор. карте проф. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба. По переп. 1721 г. в Локи и там значится 1 владеец (Капланишвили), деревня акрили. По переп. 1701/11 г.—1 подвл. влад., 5 податных.

758. (635) Ундуши—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на сев.-зап. Цколами, на вост. Шамирзас (Шермазанас) сопели (К); Сп. 90.

759. (636) Уранга—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значится 2 владельца (Давид, Мгалоблишвили), 3 податных и 2 богано.

760. (637) Урути—в Ташири, на сев. Мурути, на зап. Монастери и Дамблуті (К); Сп. в Локи 343. По Дастурл. Урути устроенная царская сахасо

деревни в Айдарбегис-Хеоба, моурав Гиви мдивани; персидский налог уплачивала 7 миналтуни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 9 податных.

761. (638) Урути—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Дегцнути, на вост. Дарбази и Саба (К); Сп. 112. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Луарсаб Каплианишвили) и 3 податных.

762, 763. (639, 640) Урцевани—в Карабулаги, по правой стор. Второй Сапиклис-Цкали, на сев.-вост. Зеулистанн, на юго-зап. Диди-Гомарети (К—две деревни); Сп. 429, 430. По Дастурл. персидский налог уплачивала 9 марчили. Упомянуется в 1707—1735 г.г.; как соседняя деревня Узнарнани. В 1718 г. пожаловано моуравство на Урцевани и Гомарети Асламазу Сологашвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 11 податных и 3 богано.

764. (642) Усеймас-сопели—в Карабулаги, на левой стор. Второй Сапиклис-Цкали, на вост. Гварджила, на зап. Топракала (К); Сп. 434. По переписи 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Сахлхуцеси Робин) и 12 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (Дораташвили) и 5 податных.

765. (648) Уцкло—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, между Кохаджи-Црицис-Хеви и Еран-Туранис-Хеви, на юго-вост. Црици, на сев. Парехи (К); Сп. 528. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили), 4 податных и 2 богано.

766. (647) Уцунн—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стор. Дебеда, на вост. Дзели-Чешмарити, на юг. Башбеуки (К).

767. (646) Уцуги—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев. Айдарбеги, на юго-зап. Катирулу (К); Сп. 124.

768. (644) Учникиса—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Акопас-Сопели. на вост. Сирчапети (К); Сп. 157.

769. (645) Учникиса—в Сомхити, при устьи Поладаури, на вост. Жангири, на зап. Барнакари (К); Сп. 14. По истор. карте проф. Джавахишвили—при устьи Шулаверис-Цкали.

770. (643) Ушевани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Казретис-Хеви, на вост. Испинани, на юго-зап. Саберети (К); Сп. 227. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Абулпатишвили, Луарсаб Каплианишвили), 4 дв. укмо, 10 податных.

771. (872) Хандзориси—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на юг Асанас-сопели, на вост. Голис-сопели (К); Сп. 43. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Алиханашвили) и 1 податной.

772. (873) Хандзори—в Ташири, на вост. Елиас-сопели, на зап. Кетилашени—§ 50 (К); по Сп. в Локи 340. По переписи 1721 г. в Локи. По переписи 1701/11 г. значатся 1 подвластный владелец (Дбанели) и 6 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвластный вла-

делец (Дбанели), 9 податных, 3 богано и 1 акрили. В вар. переп. 1721 г. (§ 13) акрили 3.

773. (874) Хандзүти—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Матиши, на зап. Худжаби, (К); Сп. 95.

774. (871) Ханзадас-сопели, Хандазас-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Камиши, на вост. Мола-Касума (К); Сп. 142. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня охери. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „деревня акрили с давних пор“.

775. (875) Хатис сопели—в Сомхити, на левой стор. Саркинетис-Хеви, на вост. Ванати, на зап. Чапала (К); Сп. 70. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Хатис-сопели.

776. (876) Хатис-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Хозиас-сопели, на зап. Шаназарас-сопели (К); Сп. 181. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар мдивани.

777. (877) Хахал-Дмвари—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юг Царбас-убани, на вост. Саче (К); Сп. 451. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Яралашвили), 3 податных и 2 богано.

778. (878) Хахал-Дмвари—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Гетис-Цкали, на юго-вост. Бакранэ, на зап. Ципори (К) Сп. 249.

779, 780. (879, 880) Хев-Грма—в Триалети, по обоим берегам Хевтрмис-Хеви, на зап. Мачвта, на юг Божано (К—2 деревни); Сп. 542, 543.

781. (881) Хекорди—в Алгети, на правой стор. Двалтас-Хеви, на юг Молави, на вост. Квелта (К); Сп. 622. Упоминается владение Тбилели в 1682 г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тбилели), 6 податных и 1 богано. В 1682 г. остался по суду за Тбилели участок земли в Хекордзи.

782. (882) Хиалу-Мераб-Ага—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 68 дымов ели.

783. (883) Хидис-Кури—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. помещен в „Дабали“ после Мухрана и Агбабалу. По этой переписи значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 податных и 11 акрили.

784. (884) Хизуас-сопели—в Карабулаги (§ 52). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня наохари.

785. (886) Хиндзоркути—в Сомхити, на левой стор. Талаверис-Хеви, на сев. Исакуас-сопели, на юг Ховарас-сопели (К); Сп. 65. По Дастурл. на ней лежала повинность выставлять для провоза сусла на Кожори одну лошадь. В 1702 г. Луарсаб Каплианишвили покупает в Хиндзоркути участок на 3 дня пахания. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Заврашвили, Урдубега-Манучар Каплианишвили), 5 податных и 1 богано.

786. (885) Хиндзортала—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По п. 1721 г. в „Дабали“ между Чреши, Ципори, Квемо-Тала, Авазани. По 01/11 г. значатся 1 подвластный владелец (дв. Каитмазишвили) и 4.

податных. По переп. 1721 г.—1 владелец (Каплианишвили), 4 подвл. владельца (дв. Кайтмазашвили), 4 податных и 3 богано.

787. (887) Ховарас-сопели, Ховарадзори—в Сомхити, на левой стороне Талаверис-Хеви, на юг Гилагдаги, на сев. Химдзоркути (К); Сп. 64. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Манташашвили) и 11 податных.

788. (892) Хожорниа—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на вост. Хваракети, на зап. Меликашени (К); Сп. 1. По геогр. Вахушти там была церковь с куполом.

789. (888) Хозети—в Алгети, на вост. Манглиси, на юг Мохиси (К); Сп. 643, между Квелта и Мохиси. В 1523 г. сыновья Кавгара Бараташвили имели там крепостных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Саами и Едишер Бараташвили, Канчашвили), 5 податных и 1 богано.

790. (889) Хозиас-сопели—в Канкули, на левой стор. Канкулис-Цкали, на сев. Бегис-сопели, на юг Паремузас-сопели (К); Сп. 183.

791. (890) Хорвети—в Триалети (§ 57). По Дастурл. в соседстве с Те-зи. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Глурджидзе), 1 незав. укмо дв. (Шаншиашвили), 9 податных и 2 богано.

792. (891) Хописи, Холи—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Абрамети, на вост. Гударехи, на сев. Абелиа (К); Сп. 571. Упомянуется, владелец Гударехский монастырь в 1610 г., 1612/19 и 1725 г.г. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Сагинашвили), 6 податных, 1 богано.

793. (893) Хоранерти—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали на сев.-вост. Зукрути; на юго зап. Парापиси (К); Сп. 46. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Заврашвили, Велашвили), 4 податных и 4 богано.

794. (894) Хорбуи—в Алгети, на правой стор. Двалта-Головнис-Хеви, на вост. Мохиси, на сев.-зап. Молави (К); Сп. 632. В 1713 г. Госташабашвили имели 1 двор. (Кипиани) с крепостным. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Госташабашвили, Корганашвили, Зазунашвили, Такашвили), 6 податных и 4 богано.

795. (895) Хорис-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. в Сомхити, значатся 3 владельца (Иегулашвили), 4 податных и 1 богано.

796. (896) Хорхеби—в Кциис-Хеоба, на зап. Менкалиси, на сев.-вост. Клдеиси (К); Сп. 420. В 1543 г. досталось Паришату Бараташвили насоплари Хорхеби. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Карабудахишвили) и 2 податных.

797. (897) Хохмели—в Сомхити (§ 56). По адм. дел. 1930 г. в Борчалинском районе (стр. 39). По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Алиханашаили), 13 податных и 4 богано.

798; 799. (905, 906) Худжаби—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на зап. Джармечи, на вост. Хандзуги (К—одна деревня); Сп. 96. По геогр. Вахушти упоминается монастырь Худжаби. По переп. 1721 г. две деревни: Худжаби, где значатся 5 подвластных владельцев (Мамасахлиси, дв. Елима-

рашвили), 8 податных и 4 богано; Зем о-Худжаби, где значатся 4 подвл. владельца (дв. Елиарашвили), 8 податных, 3 богано. В обоих деревнях 1 владелец (царица).

800. (898) Хули—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на юго-зап. Чандараки, на вост. Агумбу (К); Сп. 328. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили деревня Хули. Упомянется в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 10 податных и 5 акрили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных, 2 богано и 4 акрили.

801. (899) Хунани, оно же Мтиврис-Цихе, оно же Низил-Кала—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, при ее соединении с р. Мтквари (КК); Сп. 344. По геогр. Вахушти выстроена Картлосом. Царь Парнаоз его сделал резиденцией Эристави, так как был город и крепость. После Кру (глухой арабский завоеватель Мурван) разорен. В Хунани пундуки (гостинницы) и построенный царем Ростомом каменный мост. Царь Вахтанг провел из Нахидури канал.

802. (900) Хурути, Урути—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Саба, на сев.-зап. Зукрути (К); Сп. 100.

803. (901) Хурутис-сопели—Хуста-огли-сопели—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на юг Ашугас-сопели, на сев.-вост. Парчухлу (К); Сп. 214.

804. (902) Хуцис-сопели—в Триалети, на правой стор. Бешкенашенис-Хеви, на юго-зап. Бешкенашени, на сев. Тамалиа (К); Сп. 489. Упомянется в Дагурл.

804¹. (901¹) Хуцис-сопели—в Каикули (§ 42). По Дагурл., царская сахасо деревня моурав Кешалу-Ходжа.

805. (903) Хуцис-сопели—в Тәшири, на левой стороне Таширис-Цкали, на вост. Каринкари, на зап. Каракилиса (К); Сп. 173. Упомянется в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных и 7 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили 4 осенью, 3 теперь“.

806. (904) Хуцис-сопели—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на юг Махагараджи, на сев. Джанхоши (К); Сп. 26. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Настоятель Дворцовой церкви—Карис Цинамдзгвари), 16 податных и 3 богано.

807. (824) Цавкиси—в Алгети (§ 47), на правой стор. серединной ветви Сололакис-Хеви, на вост. Кожори, на сев. Табахмела (К); Сп. 594. До 1676 г. царевич Георгий жертвует Мцхетской церкви Цавкиси, которая была пожертвована в старину, но которую потом отобрали. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (царь, Цицишвили), 3 подвл. владельца (дв. Гридона-

швили), 7 дв. укмо (Салташишвили, Голобашвили), 39 податных и 7 богано.

808. (825) Цавиари—в Сомхити, при устьи Мамхутис-Хеви, на сев.-вост. Катаветы, на зап. Накалакеви (К); Сп. 48. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 9 податных.

809. (826) Цакегегци—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. северной ветви Пинезаури (К); Сп. 334. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Цакегегци. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 13 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных, 1 богано и 7 акрилы.

810. (827) Цалка—в Триалети, на правой стор. р. Кциа, на сев.-вост. Андрапи, на юго-зап. Кукиа (К); Сп. 551. По геогр. Вахушти в Цалка церковь с куполом, хорошо построенная. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Цалкели), 12 податных и 1 богано.

811. (828) Царахпури—в Алгети, на юг Телети, на вост. Кумиси (К). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 16 податных и 4 богано.

812. (829) Царбас-Убани—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на вост. Саче, на сев.-вост. Хahal-Джвари (К); Сп. 450. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Яралашвили) и 2 податных.

813. (830) Царуна—в Ташири, на левой стор. Дебеда, на сев.-зап. Карабулаги, на юго-вост. Сулейманас-сопели (К); Сп. 175.

814. (831) Царуна—в Ташири, в Айдарбегис-Хеоба на вост. Иечи, на зап. Ардуза (К). По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревни наохари, моурав—Гиви мдивани.

815. (834) Цвери—в Оквирети, на правой стор. Верес-Хеви, на вост. Дре, на зап. Квесети (К); Сп. 670. В геогр. Вахушти упоминается крепость Цвери. Упомян. в 1635 г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Наманглелвишвили), 1 подвластный владелец (дв. Ревিশвили), 12 податных и 1 богано.

816, 817. (832, 833) Церакви—в Сомхити, на правой стор. Горулис-Хеви, на сев. Опрети, на зап. Горуми (К—две деревни); Сп. 33, 34. Владелец Госташабашвили в 1689—1783 г.г., в 1713 г. они имели там 47 крепостных. В 1783 г. владельцы Сабаратиано удостоверили, что Церакви—деревня Госташабашвили. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Госташабашвили, Цицишвили), 30 податных и 4 богано.

818. (839) Цинанаури—в Кцинис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на сев.-зап. Тхвинтба, на вост. Цраурта (К); Сп. 354. Владельцы Госташабашвили в 1713 и 1714 г.г. В 1713 г. Госташабашвили имели неразделенных крепостных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили), 1 податной и 1 богано.

819. (840) Цин-Вонахи—в Алгети, при устьи Богвис-Хеви, на сев.-вост.

Цихиа (К); Сп. 609. Упоминаются владельцы: Иоане Бараташвили в 1591 г., Микеладзе в 1688 г. По словам Ларадзе в 1792 г., Цин-Венахи была разорена, была затем устроена и принадлежала Ларадзе. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Госташабашвили, Ларадзе, Такашвили, Саам и Едишерри Бараташвили, Зазунашвили), 2 податных, 1 акрили и 1 амоцкветили.

820. (841) Цин-Цкаро—в Алгети, на правой стор. Алгети, на вост. Голтети, на зап. Дурнуки. (К); Сп. 565. В 1705 г. владелец Каталикос. По словам царицы Дареджаны в 1801 г., Цин-Цкаро принадлежит ей, была разорена и она переселила оттуда в Кукиа 30 дымов крестьян. По геогр. Вахушти Цин-Цкаро—незначительный город. По Дастурл. персидский налог уплачивал 6 тумани, 3 абазы; там было 6 подвл. владельцев (Диарашвили), 97 податных и 16 богано. Должна была доставлять для царской конюшни 50 коди ячменя. Царицыно ходабунни в Цинцкаро должны были обрабатывать 23 деревни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 5 подвл. владельцев (Диарашвили), 110 податных и 34 богано.

821. (842) Циплари—в Алгети—Кцнис-Хеоба—Триалети (§ 59). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Манглели) и 4 податных.

822. (843) Ципори—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Гетис-Хеви, на вост. Хахал-Джвари, на сев.-зап. Гета (К); Сп. 250. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Кайтмазашвили) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Гилакишвили, Каплианишвили), 4 подвл. владельца (дв. Кайтмазашвили), 10 податных и 5 богано. По вар. переп. 1721 г. (§ 13) показан акрили 1.

823. (812) Циранта—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на юго-вост. Пативани, на сев. Гударехи (К); Сп. 575.

824. (835) Цители-Еклесиа—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на юг Тандэна, на сев. Самагара (К); Сп. 305. Эту деревню имеет в виду сиг. 1536 г., по которому Иотаму Бараташвили досталась Цители-Еклесиа. Эту же деревню должно быть имеет в виду переп. 1721 г., так как помещена между деревнями Дбанисис-Хеоба. По этой переп. значатся 2 владельца (Иотамашвили, Шармадинашвили), 6 податных, 1 богано.

825. (836) Цители-Еклесиа—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Ахравадени, на сев. Азат-Калаки (К); Сп. 150.

826. (837) Цители-Еклесиа—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юго-вост. Джанбагча, на сев. Сулейманас-сопели (К); Сп. 146. В 1657 г. присуждена Каплану Бараташвили Цители-Еклесиа Ташири.

Цители-Еклесиа упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. На поминовение Вахушти Каплианишвили в 1707 г. Цители-Еклесиа обязано была доставить 2 коров. По переп. 1701/11 г. одна деревня, значитися 17 податных. К какой Цители-Еклесиа относятся эти сведения, не выявлено. По переп. 1721 г. две деревни: в одной значатся 1 податной, во второй

6 податных и 5 акрили, В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили осенью“. В обоих деревнях владелец Каплианишвили.

827. (838) Цители-Сандари—в Карабулаги, на правой стор. второй Сапклис-Цкали, на юго-зап. Топракала, на вост. Демурас-сопели (К); Сп. 435.

828. (813) Цихе-Кваби—в Карабулаги, на левой стор. Зуртакети, на юго-зап. Егриси, на вост. Чамдзврала (К); Сп. 443. Упоминаются владельцы Паниашвили в 1713 и 1735 г.г., Мерабишвили в 1713 г., Орбелиани в 1735 г. По сиг. 1763 г. из Цихе-Кваби шла городская (Тифлисская) дорога.

829. (815) Цихиа—в Алгети, на лев. стор. Богвис-Хеви, на юго-вост. Цинвенахи (К); Со. 608. В 1523 г. Корганашвили оспаривали у сыновей Кавтара Бараташвили Цихиа. По переп. 1721 г. значатся 13 владельцев (Шаанаваз-Хан, дв. Корганашвили, Ивангулашвили), 1 подвл. владелец (дв. Корганашвили), 17 независ. дв. укмо (Корганашвили, Шаикашвили), 12 податных и 9 богано.

830. (815) Цихис-сопели—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на юго-вост. Церакви, на зап. Джанхоши (К); Сп. 39. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Муша-Мустапа) и 3 податных.

831. (852) Цкарос-Тави—в Дбаниси-Хеобѣ—Кциис-Хеоба—Ташири—Карабулаги (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Чикоидзе) и 3 податных.

832. (853) Цкарос-сопели—в Каикули; на левой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Девагози, на сев.-вост. Киракозас-сопели (К); Сп. 193. По Да-стурл. царская сахасо деревня, моурав Отар Каплианишвили.

833. (854) Цклами—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на сев.-зап. Шакарас-сопели, на юг Ундуши (К); Сп. 91. Упомянется в описи Са-каплианишвиле XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся в Локи 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных, 2 богано и 3 акрили.

834. (855) Цклис-Ормо—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Чортана, на вост. Дамблуты (К); Со. 116.

835. (856) Цклелети—в Сквирети, на правой стор. Верес-Хеви, на вост. Ванати и Гвеви, на зап. Ахалдаба (К); Сп. 668. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Ревিশвили), 6 податных и 1 богано.

836. (844) Ццела-Кари—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переп. 1721 г. в Локи значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 податных, 1 богано и 5 акрили.

837. (845) Ццори—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1721 г. помещена в „Дабали“ между Мусапериани, Тандаи; Чреша и Ципори. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Ццори. По переп. 1701/11 г. значатся 5 подвластных владельцев (дв. Мегвинетуцеси, Мачавариани, Угулишвили, Ростомашвили) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 вла-

делец (Капланишвили), 4 подвл. владельца (дв. Мачавариани, Гогиташвили, Прангишвили), 3 дв. укмо (Мачавариани, Угулишвили, Мкервлишвили) и 5 податных.

838. (846) Цоба—в Кциис-Хеоба, по левой стор. Ирагас-Хеви, на вост. Менкалси, на сев.-зап. Джиграшени (К); Сп. 392. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Капланишвили, Згалишвили, Яралашвили), 4 подвл. владельца (Сахлхуцеси Придона, Багратишвили, Велуашвили), 6 податных и 3 богано.

839. (847) Цоба—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на сев. Тепури, на вост. Джилиза (К); Сп. 4. В 1730 г. Мелик Сомхити закладывает Капланишвили половину Цоба. По геогр. Вахушти Цоба—незначительная крепость.

840. (816) Цоврети, Цхорети—в Алгети, на правой стор. Гударехис-Хеви, на вост. Гударехи, на юг Горис-Тави (К); Сп. 620. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Цоврети с 15 дымами крестьян и саухуцесо. Упоминаются владельцы Германозишвили в 1543—1756 г.г. В 1610—1659 г.г. лежит в соседстве Хопи по ту сторону р. Алгети. В 1543 г. Насоплари. В 1643 г. царь Ростов возвращает Германозишвили Цоврети, которая у них была раньше отнята. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Германозишвили, Цицишвили), 1 дв. укмо, 14 податных и 7 богано. По Дастурл. Цоврети обязана была обрабатывать царицыно ходабуни в Цин-Цкаро.

841. (817) Цоркүти—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). В 1756 г. владельцы Германозишвили.

842. (848) Цраурта—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Цинанаури, на вост. Укан-Дагети (К); Сп. 355. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Цраурта и саухуцесо. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 подвл. владелец (Мамасалхиси) и 5 податных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Капланишвили, Иотамишвили, Шермадинашвили), 1 подвл. владелец, 16 податных, 1 богано и 5 акрили. В 1707 г. владелец Капланишвили.

843. (849) Цриси—в Алгети, на правой стор. западной ветви Эрбитис-Хеви, на сев.-вост. Пативани, на сев. Ошети (К); Сп. 614. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сагинашвили), 4 податных и 2 богано.

844. (818) Црици—в Триалети, между Кохтас-Хеви и Црицис-Хеви на сев. Кохаджи (К); Сп. 531. По Дастурл. Црици царская деревня, моурав Бахуга Саакадзе; персидский налог уплачивал 12 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Саакадзе), 15 податных и 5 богано.

845, 846. (850, 851) Цугругашени—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Болниси (К—две деревни); Сп. 73, 74. По геогр. Вахушти в Цугругашени монастырь с куполом, прекрасно выстроенный, недействующий. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII г. По переп. 1721 г. две деревни: Цугругашени, где значатся 12 податных и 1 богано и Аха-

ли-Цугругашени, где значатся 1 подвластный владелец (дв. Чобагашвили), 6 податных и 6 богамо. Владелец в обоих деревнях—Свимон царевич.

847. (819). Цхоми-Кала—в Алгети (§ 55). По Сп. в Алгети 655, между Тхиловна и Арманети.

848. (820) Цхварети—в Триалети, на правой стор. Цхваретис-Хеви, на зап. Реха (К); Сп. 533. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Цицишвили), 3 податных и 2 богамо.

849. (821) Цхврисы—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). По переп. 1721 г. помещена в Царицыном Сабараташвилло. По Дастурл. обязана была обрабатывать царицыно ходабуни в Цинцкаро. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. Упоминаются владельцы: Германозишвили—в 1543 г., Микеладзе—в 1688 г., Заунашвили—в 1720 г., Асланишвили и Абулпатисшвили—в 1740 г. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Кавтарашвили, Заунашвили, Такашвили, Германозишвили, Абулпатисшвили), 8 податных и 2 богамо.

850. (822) Цхнари—в Кциис-Хеоба, на сев. Питарети, на вост. Сакеце (К); Сп. 415. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. Упоминаются владельцы: Госташабашвили в 1688 и 1713 г.г., Микеладзе в 1688 г., Заунашвили в 1720 и 1729 г.г., Капланишвили в 1727 и 1728 г.г., Такашвили в 1725, 1727 г.г., Гуриели—в 1730 г., священник Филипп—в 1725 г. В 1713 г. Госташабашвили имели 5 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Госташабашвили, Заунашвили, Гуриели, Такашвили), 14 податных и 1 богамо.

851. (800) Чаклапуне—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на юго-зап. Бестис-сопели, на сев.-вост. Джилиза (К); Сп. 38.

852. (793) Чалаблу—в Алгети, поселение ели, на берегу р. Мтквари, на юго вост. Башинджахи, на сев. Гултапа (К); Сп. перед 552—1 оба. По Дастурл. значатся 1 табун, 94 дыма ели, тут сеяли 94 тагаря и 20 чанахи рису.

853. (857) Чалас-сопели—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Сатанас-сопели, на зап. Мераб Агас-сопели (К); Сп. 208.

854, 855. (858, 859) Чалис-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Шиштепа, на зап. Деликулиджани (К—две деревни); Сп. 155, 156. По переп. 1721 г. две деревни: в первой Чалис-сопели значатся 1 владелец (Капланишвили), 8 податных и 16 акрилы,—во второй—1 владелец (Капланишвили), 3 податных, 1 богамо и 7 акрилы. По вар. переп. 1721 г. относительно акрилы первой Чалис-сопели сказано (§ 13): „некоторые древние, некоторые новые“; относительно акрилы второй деревни (там же) сказано: „3 в прошлом году, 4 теперь“.

856. (794) Чамдзврала—в Триалети, на левой стороне Бешканашенис-Хеви, на сев.-вост. Киркита, на юго-зап. Налиби (К); Сп. 513.

857. (795) Чамдзврала—в Карабулаги, на юг Диди-Гомзрети, на вост Топракала (К); Со. 433.

858. (860) Чандарани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Дарбази, на юго-вост. Хули (К); Сп. 327. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня наохари.

859. (861) Чандари—в Алгети, на левой стор. р. Алгети, на вост. Марабда, на зап. Багратиса (К); Сп. 557. Владелец Госташабашвили в 1688—1713 г.г., Микеладзе в 1688 г., Кайхосрошвили в 1675/92 г., Зазунашвили в 1720 г. В 1713 г. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Наманглеловшвили, Зазунашвили, Абулпатишвили), 3 податных и 1 богано.

860. (662) Чаоби—в Алгети (§ 58). В 1543 г. досталось Паришату Бараташвили насоплари Чаоби. Эту деревню; надо думать подразумевает современная карта проф. Ив. Джавахишвили, где на юг Кода и на сев. Марабда обозначена дер. Чаоби.

861. (863) Чапала—в Сомхити, на левой стороне Чапалас-Хеви, на вост. Хатис-сопели, на зап. Цавкари (К); Сп. 61. Упоминается в геогр. Вахушти крепость Чапала. В 1664 и 1718 г.г. владельцы Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сологашвили), 10 податных и 4 амоцкветили.

862, 863. (796, 797) Чаргамашени—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1721 г. в Дбанисис-Хеоба. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Чаргамашени. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Луарсаб) и 8 податных. По переп. 1721 г. две деревни: Зе-мо-Чаргамашени, где значатся 7 акрили и Кве-мо-Чаргамашени, где значатся 3 податных и 1 богано. В обеих Чаргамашени по переп. 1721 г. 1 владелец (Каплианишвили).

864, 865. (798, 799) Чардахлу—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Шави-Сакдари, на вост. Мцхнети (К—две деревни); Сп. 161, 162. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 16 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 11 податных, 6 богано и 14 акрили. Об акрили в вар. переп. 1721 г. (§ 13) сказано: „новые“.

866. (801) Чакмахлу—в Ташири (§ 56). Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 6 податных. По переп. 1721 г. значатся: 1 владелец (Каплианишвили), деревня акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „теперь совсем акрили“.

867. (892) Чикоридзис-сопели—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба—Ташири—Карабулаги (§ 53). По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 подвл. владелец (Чикоридзе) и 3 податных.

868. (864) Чимшура—в Сомхити (§ 56). По Дастурл. там содержалось гнездо ястреба. Упоминается в 1716 г. По переп. 1721 г. значатся 3 вла-

дельца (Укрмазашвили), 4 независ. дв. укмо (Елиарашвили), 5 податных и 1 богано.

869. (803) Чинчхури — в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на юго-зап. Горинджуки, на сев. Сикишхани (К); Сп. 310. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 2 дыма крепостных. Упоминается в описи Сакаплианишвили XVII ст. В 1707 г. на поминование Вахушти Каплианишвили деревня обязана была доставить двух баранов. По переп. 1701/11 г. значатся 5 подвл. владельцев (Дбанели, дв. Хандамашвили), 1 укмо дв., 11 податных и 1 богано. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 подвл. владельца (Дбанели, дв. Хандамашвили), 2 дв. укмо (Хандамашвили) 5 податных, 4 богано и 1 амоцкветили.

870. (865) Чипекеби — в Сомхити (§ 58). В 1736 г. утверждено за Автандилом Шаншиашвили Чипеки, относительно которого у него имелись старые сургели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 1 подвл. владелец (Елиарашвили), 2 податных и 1 богано.

871. (804) Читала — в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на вост. Тала, на зап. Пирпиджани (К); Сп. 103. В 1697 г. в соседстве Шамирзасопели. По переп. 1721 г. 2 владельца (Цицишвили, Манучар Каплианишвили), 6 податных, 1 богано и 1 акрили.

872. (866) Читеби-Укана — в Триалети, на левой стор. Туранис-Хеви, на зап. Вардис-убани (К); Сп. :19. Эту деревню, надо думать, подразумевает переп. 1721 г., по которой в Укана-Читеби значатся 1 владелец (Амилахори), 1 подвл. владелец (Шиомгвимский монастырь), 3 податных и 2 богано.

873. (867) Читеби-Диди — в Триалети, на левой стор. Туранис-Хеви, на юго-зап. Ахалдаба (К); Сп. 520. По переп. 1721 г. в Диди-Читеби значатся 1 владелец (Амилахори), 1 подвл. владелец (Шиомгвимский монастырь), 10 податных и 2 богано. По Дастурл. две деревни в соседстве Уцкло и Тамалиа.

874. (805) Чортани — в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Надвалети, на вост. Цкпис-Ормо (К); Сп. 117.

875. (806) Чортани — в Сомхити — на левой стор. Дебеда, на сев.-зап. Бардадзори, на вост. Шидакари (К); Сп. 11. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Иегулашвили), 8 податных и 1 богано. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. К какой дер. Чортани относятся эти сведения, не выявлено.

876. (868) Чочкани — в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на вост. Бардадзори, на юг Казан Гунбати (К); Сп. 8.

877. (807) Чочхобани — в Сомхити, между Мамхутис-Хеви и Талаверис-Хеви, на вост. Ховарас-сопели, на юг Васака (К); Сп. 59. В 1651 г. царь возобновляет Дондару Еджибишвили насоплари Шишхобани. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Тушмлишвили, Мирзашвили) и 7 податных.

878. (808) Чрдилис-убани — в Триалети, при устье Абанос-Хеви, на юго-зап. Саркинети (К); Сп. 479. В 1719 г. в соседстве Марнами. По переп.

1721 г. значатся 2 владельца (Туманишвили мдивани Отар, Бегашвили), 7 податных и 2 богано.

879. (869) Чреши—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Гетис-Цкали, на юго-вост. Гета, на сев.-вост. Джаназиани (К); Сп. 253. Упоминается в 1690 г. Владельцы Германозишвили и Капланишвили—в 1634/58 г., Яралашвили—в 1685 г., Паремузашвили—в 1725 г. По переп. 1701/11 г. значатся 5 подвл. владельца (Кайтмазашвили) и 23 податных. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Яралашвили, Капланишвили, Ерасти Капланишвили), 5 подвл. владельцев (Кайтмазашвили), 3 дв. укмо, 15 податных и 23 богано.

880. (809) Чугурети—в Мтквис-Гагма (§ 55). По Сп. 675 между Дидубе и Ахал-сопели.

881. (870) Чука—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Долбанди, на сев.-вост. Азат-Калаки (К); Сп. 143. Упоминается в описи Сакапланишвили XVII ст. В 1657 г. присуждено Каплану Бараташвили Чукис-сопели. По переп. 1701/11 г. значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 10 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили Мугумом“.

882. (810) Чхкви—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, против Богвис-Хеви (К); Сп. 564. Упоминаются в 1671, 1756 г.г. владельцы Германозишвили. По Дастурл. царицына деревня. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Саами и Едишери Бараташвили), 3 податных и 3 богано.

883. (811) Чхиквта—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на юг Бужгулети, на вост. Абелиа (К); Сп. 570. В 1543 г. достались Паришату Бараташвили половина Чхиквта и купленный в Баргвисис-Хеви виноградник. Упоминаются владельцы: Сулхан Капланишвили и Апхази в 1696 г., Манглели—в 1699 г., Саакадзе—в 1717 г., Госташабашвили—в 1725 и 1733 г.г., Сагинашвили—в 1733 г. По переп. 1721/11 г. значатся 13 владельцев (царь, Кавтарашвили, Сагинашвили, Келгрдзели-Саакадзе, Апхазишвили, Асламаз Капланишвили), 1 подвл. владелец (церковь Троицы) 1 дв. укмо (Джимшиташвили), 32 податных, 12 богано и 1 акрили.

884. (751) Шавгоми—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на сев.-зап. Кркони, на юг Вани (К); Сп. 259. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Шавгоми с 5 дымами крестьян. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамишвили, Шармадинашвили), 2 податных и 2 богано.

885. (752) Шавела-Парешис—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархань.

886, 887. (755, 756) Шави-Сандари—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Луарсаб), 1 подвл. владелец (Греули) и 17 податных. По переп. 1721 г. две деревни: в одной (стр. 187) значатся 1 владелец (Капланишвили), 7 податных, 6 богано и 2 акрили; во второй (стр. 195)—1 владелец (Капланишвили), деревня охери.

888. (754) Шави-Сандари—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали,

на сев.-зап. Агзибеуки, на вост. Шиштепа (К); Сп. 159. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Шави-Сакдари. По переписи 1601/11 г. (§ 53) значатся 1 владелец (Каплианишвили Папуа) и 29 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных, 12 акрилы. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрилы новые“.

889. (757) Шавробис-Лило — в Мткварис-Гагма, на юг Лило (Магали-Лило), на вост. Багратис-Лило (К); Сп. между Лило 677—681. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Тбилели), 15 податных и 2 богано.

890. (753) Шавта — в Сквирети, между Верес-Хеви и Геласкарис-Хеви, на сев.-зап. Взнати (К); Сп. 673. По гуджари 1635 г. во времена Лала-паша Ардазданисшвили пришли хизанами и от царя Свимона получили Шавни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Корганашвили), 4 податных и 2 богано.

891. (759) Шаинис-сопели — в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Шакарас-сопели, на зап. Матиши (К); Сп. 93.

892. (760) Шаманат-оглы-Ахверда — табун ели (§ 45 и III часть). По Да-стурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархани.

893. (761) Шамирани — Шамиани — в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Балчис-Хеви, на сев. Шибишвели, на юг Кркони (К); Сп. 264. По словам Свимона Зурабишвили в 1792 г., Шамиани — деревня Зурабишвили.

894. (771) Шанарас-сопели — в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на зап. Шаинис-сопели, на юго-вост. Цклами (К); Сп. 92. В 1778 г. владелец Елиарашвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 5 подв. влад. (дв. Елиарашвили), 20 податных и 1 богано.

895. (762) Шамирзас-сопели, Шармазанас сопели — в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Лурджи-Ванки и Киракозас-сопели, на зап. Ундуши (К); Сп. 89. В 1697 г. Гиви мдивани покупает у Мелика Сомхити Камарбекисшвили насоплари Шамирза в границах: Киракозас-сопели, Лурджи-Ванки, Читалози, Бердики. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Ману-чар Каплианишвили), 1 дв. укмо (Джэмаридзе), 3 податных и 3 акрилы.

896. (763) Шаназарас-сопели — в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Панос-сопели, на сев.-зап. Мирис-сопели (К); Сп. 180. По Да-стурл. царская сахасо деревня, моурав сын Сардара Рамаз.

897. (764) Шаншиашвили Божана — табун Дабнеули ели. См. Дабнеули ели.

898. (765) Шанши-сопели — в Сомхити (§ 56). По переписи 1721 г. в Сомхити. Значатся 2 владельца (дв. Шаншиашвили), 3 податных и 1 богано.

899. (766) Шаори — в Триалети, на сев.-зап. озера Панавари, на сев.-вост. Бардзими (К); Сп. после 551.

900. (767). Шарабети — в Алгети, между Сакаврис-Хеви и Мжависис-Хеви, на вост. Сакавре, на зап. Квемо-Одзиси (К); Сп. 659.

901. (769) Шарападини — табун ели (§ 45 и III часть) в Мткварис-Гагма,

на юго-вост. Хунани (КК). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

902. (768) Шарападни — табун ели. См. Демурчи Асанлу.

903. (770) Шарнари — в Алгети — Кциис-Хеоба — Дбанисис-Хеоба (§ 57). По Дастурл. на нее лежала повинность обрабатывать царицyno самехрео в Нахидури.

904. (758) Шатикас-сопели — в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на сев Кармикари, на вост. Нугзарис-сопели (К); Сп. 22. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 4 подвл. владельца, 5 дв. укмо (Агаджанашвили, Хуцишвили), 8 податных и 5 богано.

905, 906, 907. (772, 773, 774) Шесакари — в Карабулаги, на левой стор. второй Сапиклес-Цкали, на юго-вост. Цители-Сакдари, на зап. Липи (К — три деревни); Сп. 438, 439, 440. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. одна деревня, значится 9 податных. По переп. 1721 г. две деревни: Шесакари — значатся 1 подвл. владелец (дв. Велуашвили), 8 податных, 1 богано и 1 акрили; Патара-Шесакари — значатся 2 податных. В обоих деревнях 1 владелец (Каплианишвили).

907^а. (774^а) Шеуерис-сопели — в Каикули (§ 42). По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Азизашвили.

908. (775) Шибишвела — в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на сев. Ергентала; на юг Шамирани (К); Сп. 266. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тамаз Каплианишвили), 8 податных, 6 богано и 2 акрили.

909. (776) Шида-Кари — в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стор. Дебеда, на сев. Ахпати, на юго-вост. Акори (К).

910. (777) Шинбери — в Дбанисис-Хеоба — Ташири (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 3 податных.

911. (778) Шиндиси — в Алгети, на правой стор. Сололакис-Хеви, на сев.-вост. Табахмела, на юго-вост. Цавкиси (К); Сп. 597. В 1695 г. царь возобновляет пожалование Мцхетской церкви Шиндиси между Крцаниси и Табахмела. В 1701 г. царь возобновляет Шиошу Сологашвили крестьян и имение в Табахмела и Шиндиси. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сологашвили, Зубиташвили), 5 податных и 1 богано.

912, 913. (779, 780) Шиндлари — в Дбанисис-Хеоба на левой стор. Машавери, на сев. Манакерти, на зап. Самагара (К — две деревни); Сп. 307, 308. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Квемо-Шиндлари. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1634/58 г. спор Каплана Бараташвили с Папуна и Наата Бараташвили. В 1706 г. удельное (сауплискуло) имение царевны Анаханум. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец, 35 податных и 8 богано. По переп. 1721 г. значатся в Карабулаги (что неправильно § 11) две деревни, 1 владелец (Каплианишвили), 23 податных и 10 акрили.

914 (782) Шихнас, табуи Дабнеули ели. См. Дабнеули ели.

915. (781) Шиштепа—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев.-вост Парчухлу, на зап. Агзибеуки (К); Сп. 163. В 1657 г. присуждено Каплану Бараташвили Шиштепа Ташири. Упомянется в описи Сакаплиншвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплиншвили Ерасти) и 13 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплиншвили), 9 податных и 9 акрили. Об акрили в вар. переп. 1721 г. сказано: „теперь акрили“.

916. (783) Шунбуни—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Гугути, на зап. Таракашени (К); Сп. 322. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплиншвили), 2 податных, 2 богано и 1 акрили.

917. (784) Шори—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на сев.-зап. Шуа-Болниси, на юго-зап. Квемо-Болниси (К); Сп. 81. По переп. 1721 г. значатся 1 влад. (Яралашвили) и 5 податных.

918. (785) Шошилети—в Кцинс-Хеоба, на правой стор. Зуртакети, на вост. Джабаркела, на сев.-зап. Абано (К); Сп. 365. Упомянется в 1704—1726 г.г. владелец Сулхан Орбелиани с отцом, братьями, которые получили эту деревню в награду от царя Георгия Шанаваз-Хана. В 1726 г. царь Вахтанг утверждает за Каргаретели подаренную ему Сулханом Орбелиани деревню Шошилети и освобождает ст. повинностей. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Каплиншвили), 1 дв. укмо (дв. Каргаретели Тамаза), 6 податных и 2 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано: „новый акрили Иладзе и Папуа“.

919. (786) Шуа-сопели—в Триалети, на левой стор. Башкенашенис-Хеви, на юго-зап. озера Барети (К); Сп. 507.

920. (787) Шулавери—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юго-зап. Липи, на сев.-вост. Катавети (К); Сп. 456. Упомянется в 1707 г. владелец Каплиншвили. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Кайтмазашвили) и 11 податных. По переп. 1721 значатся 1 владелец (Каплиншвили), 1 подвл. владелец (дв. Кайтмазашвили), 3 податных, 1 богано и 6 акрили.

921. (788) Шулавери—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на сев.-зап. Тетри-сопели, на юго-вост. Катавети (К); Сп. 21. По геогр. Вахушти большое местечко, значительные строения, выше него крепость. По Дастурл. Шулавери и Тетри-сопели уплачивали персидский налог 3 тумани; в конце Шулавери значились 12 дымов ели ланчбари, сеяли $11\frac{1}{2}$, тагари рису. В 1651 г. владелец Еджибишвили. В 1724 г. моуравом Шулавери назначен Амилгабар Госташабашвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 2 подвл. владельца, 43 податных и 9 богано.

922, 923. (789, 790) Шмбунн, Шумбунн—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переп. 1721 г. в Локи значатся 2 деревни, одна из них акри-

ли, во второй значатся 4 податных, 1 богано и 7 акрили. В обоих деревнях один владелец (Капланишвили). В вар. переп. 1721 г., о первой деревне сказано: „акрили деревня Новая Шумбуни“.

924. (791) Шушеги—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на сев. Агумбу, на юг Шавгоми (К); Сп. 262. Упоминается в описи Са-капланишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Греули Кациа) и 8 податных.

925. (792) Шушеги—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. в Сомхити; значатся 1 владелец (Давид), 4 податных и 3 богано.

უმთავრესი უბედობები

§§ 24—33-ის (გვ. 93—178) სათაურში ბოგანოს ქვეშ აყრილი არის მოქცეული, როგორც მისი ნაწილი, მაშინ როდესაც აყრილები იყვნენ როგორც ბოგანოთაგან, ისე გამოძლებთაგან. ამიტომ მათ ცალკე საკუთარი სვეტი უნდა ქონდეს იმავე §-ში და იმავე გვერდებზე.

ტექსტში იმ მებატონეების საკუთარი ყმები, რომლებსაც მემამულეებიც ყავდათ, აღნიშნულია როგორც „სახასო“, მაშინ როდესაც სახასოდ იწოდებოდნენ მხოლოდ დიდი გვარის განუყოფელი და აგრეთვე მეფის და დედოფლის მამულები და ყმები. ასეთი დიდი გვარი 1721 წლ. აღწერაში მხოლოდ ყაფლანიშვილებია. ამიტომ ყველა დანარჩენი (მეფის, დედოფლის და ყაფლანიშვილების გვარის გამოკლებით) მებატონეების სახასოდ წოდებული ყმები უნდა აღინიშნონ, როგორც საკუთარი (იხ. § 23).

§§ 26—33 და 37-ის (გვ. 138—156, 216—234 საყაფლანიშვილო) სათაურში ბოგანო გაყოფილია კომლებად და მოლაშქრედ; ამგვარი გაყოფა პირობითია, რადგან საყაფლანიშვილოში იხმარება „თავი“ და არა მოლაშქრე (§§ 17, 23).

და ბ ე კ დ ი ლ ი ა :	უ ნ დ ა ი ყ ო ს :
გვ. სტრ.	
7—37	ასტრონომი (1600—1732)
9—22	(მესამე სვეტში) თაფლზე ორი ფული, მატყლზე
13—9	VI—საუკუნის
13—32	მზა სოფელი
15—18	სრული არის. ეს შეიძლება
18—38	1921 წლ. აღწერის ვარიანტი
20—40	ყაფლანიშვილების როგორც სახასო, ისე მათი მემამულეების ყმების ნაწილი
22—8	აღწერაში სულ 10 სოფლის
26—26	ოთხსავე შტოს, გარდა საერთო
27—4	როგორც 1721 წლ. აღწერაში, ეპიტეტი
27—26	263 კომლი ბოგანო, 598 კომლი აყრილი
	ასტრონომი (1660—1732 წ.)
	თაფლზე ორი ფული, ნალ-ლურსმანის და რკინის საპალნეზე ორი ფული, მატყლზე
	VI—XVII საუკუნის
	ამზა სოფელი
	სრული არ არის. ეს შეიძლება
	1721 წლ. აღწერის ვარიანტი
	ყაფლანიშვილების სახასო ყმების ნაწილი
	აღწერაში სულ 120 სოფლის
	ოთხსავე შტოს სახასოდან, გარდა საერთო როგორც 1721 წლ. აღწერაში (გარდა სარედაქციო ერთი შეცდომისა, იხ. გვ. 86), ეპიტეტი.
	263 კომლი ბოგანო, 698 კომლი აყრილი

დაბეჭდილია:	უნდა იყოს:
გვ. სტრ.	
27—32 ხელნაწერი № 1658	ხელნაწერი 1648
53—42 ნასოფლარი 3	ნასოფლარი 1
63—8 დათარიღებულია 1781	დათარიღებულია 1681
64—11 საქ. სიძვ. I № 130	საქ. სიძვ. I № 294
64—13 (იქვე 3) და ბერს (იქვე № 4) დათარიღებულია.	(იქვე № 3) დათარიღებულია.
66—31 1683 წ. ამიტომ ეს სიგელი უნდა მიეკუთვნოს 1673 წ.	1683 წ. მეორეს მხრით მოხსენებულია გიორგი მეფე, რომლის მეფობა დაიწყო 1677, ამიტომ ეს სიგელი უნდა მიეკუთვნოს 1677—1681 წლ.
66—41 დათარიღებულია 1695—1703	დათარიღებულია 1692—1703
69—1 შვილი ყაფლანისა, ცოცხლად არ სჩანს	შვილი ყაფლანისა ცოცხლად სჩანს 1684—1695 წლ. (სიძვ. II—73, 145, ქრ. II გვ. 507, 508) და იგი ცოცხლად არ სჩანს
71—16 ლორისთავი, ჯალღამე 49/1678	ლორისთავი, ჯალღამე, ქვეში 49/1678
72—31 ანდრია, გრძელი, ზემო ნასკირალა 129/1676/84	ანდრია, ამლივი, გრძელი, ზემონასკირალა 129/1676/84
75—10 ლოლოვნა 341—1654	ლოლოვნა, კვირაცხოველი, ნახიდური 341—1654
76—47 ვეძისი 74—1673	ვეძისი 74—1677/81
77—28 აზიკი 157—1702	გამოსატოვებელია
78—18 შუა ბოლნისი 211—1675/1712	შუა ბოლნისი, ქვემო ბოლნისი 211—1675/1712
78—21/22 გამოსატოვებელია	შუა ბოლნისი 215—1675
78—49/50 გამოსატოვებელია	მაწევანი 315—1669
79—10 ნიაწარი, ქვათეთრი 346—1736	ნიაწარი, ქვათეთრი, ფიტარეთი 346—1736
79—24/25 გამოსატოვებელია	ახოთა 367—1630
79—40 ხინძორკუტი 398—1702	ხინძორკუტი, აკანათი, აცუტი 398—1702
79—46/47 გამოსატოვებელია	ლორე 505—1781
79—48 მისივე ტ. II	მისივე ტ. III
79—49 მამხუტა, ყუღდო	ლორე, მამხუტა, ყუღდო
80—17 ფოხქილისა, თოხქილისა 424—1713	თოხქილისა 424—1713
81—10 სახვეენი, შეხეტილა 63—1552	სახვეენი, ლოუბანი, შეხეტილა 63—1552
81—24 ახალშენი, ბარაღეთი, დარბაზი 66—1687	ახალშენი, დარბაზი 66—1687

დაბეჭდილია:	უნდა იყოს:
გვ. სტრ.	
83—14 ხანძორის სოფ. (ხანზოაძო-რი)ა	ხანძორის სოფელი, ბოცხორი (ხანზოაძორი)
83—18 (მესამე სვეტში) 349—1529	349—1523
85—28 მეზატონების ყმები, ანუ ეგრედ წოდებული სახასო და შემამულეების	მეზატონების ყმები და შემამულეების
85—30 სახასო ყმები განირჩეოდენ	დიდი გეარის განუყოველი, აგრეთვე მეფის და დედოფლის ყმები იწოდებოდენ „სახასოდ“. სახასო ყმები განირჩეოდენ
88—3 აღწერის ყველა გამოანგარიშება	თვით აღწერაში მოყვანილი გამოანგარიშება
119—13 შალიკაშვილები	აზნ. შალიკაშვილები
124—9 აზნ. რევაზიშვილები	აზნ. რევიშვილები
126—20 ზანუნაშვილი გიორგი აყრილი —, ამოწვეტილი 1	ზანუნაშვილი გიორგი აყრილი 1, ამოწვეტილი—
126—22 წინეენახი აყრილი—, ამოწვეტილი 1	წინეენახი აყრილი 1, ამოწვეტილი—
139—20 (მეხუთე სვეტში) მუგუთი ბოგანო—	მუგუთი ბოგანო 1
151—12 ჯანბალჩა ზემო—გამომღები კომლი 7, თავი 8	ჯანბალჩა ზემო—გამომღები კომლი 8, თავი 9
152—4/6 მათი მემამულე ტერ გრიქოლა ზემო ჯანბალჩა	სამივე სტრიქონი გამოსატოვებელია
183—27 იხსენებთან 1717 წლ. სიგელში (სიძე. I—67)	იხსენებთან 1689 წლ. სიგელში (სიძე. III № 64)
190—22 ჩვენ ის ჩავთვალეთ ყაფლანიშვილების საერთო ყმების ჯამში	გამოსატოვებელია
190—40 ნამდვილათ კი აყრილი 3-ია	ნამდვილათ კი აყრილი 3-ია, ველუაშვილი ჩავთვალეთ აზნაურად, როგორც იგი იხსენ. 201 გვ.
193—4 ხანდამაშვილი იორამ, აზნაურად ჩავთვალეთ	ხანდამაშვილი იორამ, მანთაშა და ასლანა აზნაურებად ჩავთვალეთ
194—40, დედ—ში—მემამულე ტერ-გრიქოლას (ბოლომდე)... გამომღებ უმად ჩავთვალეთ	ყველა ეს 4 სტრიქონი გამოსატოვებელია
215—17 მუგუთი (მწყნეთი) 335	მუგუთი 335

და ბ ე კ დ ი ლ ი ა :	უ ნ დ ა ი ყ ო ს :
გ ს ტ რ .	
222—11 კატავეთი თავი 3	კატავეთი თავი 8
239—27 მისი ჩრდილოეთის ნაწილით	მისი სამხრეთის ნაწილით
244—27 დანომრილია აგრეთვე (ბოლომდე) ორმაგი ნომრებით	გამოსატოვებელია
245—34 (გეოგრ. გვ. 138) ბაშბეუკის და სანაინის სოფლები სომეხ მებატონეებს არღუთაშვილებს	(გეოგრ. გვ. 138) ახპატი, ვართაპეტის, ბაშბეუკის და სანაინის სოფლები სომეხ მებატონეებს ზურაბიშვილებს და არღუთაშვილებს
247—11 არ ხდებოდა სომხეთის აღწერასთან	არ ხდებოდა სამეფოს აღწერასთან
248—5 ალგეთის და მტკერის გაღმის საზღვარზე	მტკერის გაღმა, ალგეთის საზღვარზე
249—19 სულთნის 2 ობა	სულთნის 21 ობა
251—26 №№ 1—4—11	№№ 1—4—7—11
261—18 ქციის ხეობას: ხუცის უბანი (ქვიჭივას რაიონი 384)	გამოსატოვებელია
261—29 ჩახმახლუ (214)	ჩახმახლუ (214), წყალგაღმა იეჩი
264—31 საყაფლანიშვილოს 1701/11 (§§ 24—33); ცალკე სოფლები	საყაფლანიშვილოს აღწერა 1701/11-წლ. (§§ 24—33); 1721 წ.—1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროისა; ცალკე სოფლები.
265—40 მეორე ვარიანტი	გამოსატოვებელია
272—10 კუმისი, რომელიც რუკაზე	კუმისი, გეტა, კუმტის უბანი, რომელიც რუკაზე
272—17/18 გამოტოვებულია	10. ქვემო სახუნდარი (გვ. 273), სადაც მხოლოდ 9 დამოუკიდებელი უყმო აზნაურებია ნაჩვენები, ჩვენ მივათვალეთ სახუნდარს (იხ. § 71)
275—8/9 გამოტოვებულია	თანდრულალი—დბანისის და ქციის ხეობები, ტაშირი, ყარაბულალი, იხ. ლევის უბანი.
277—32 მლაშე, ნაქურდევნი, პაპის გორა	მლაშე, პაპის გორა
278—31 დანარჩენი ყმები შეადგენდენ ყაფლანიშვილებს საერთო საკუთრებას (იხ. §§ 14, 17, 18)	დანარჩენი ყმები დატოვებული იყვნენ ყველა ყაფლანიშვილების საერთო გამგებლობაში (§§ 14, 17, 18)
281—31 23 გამომღები	24 გამომღები
283—17 დასტურალ (რნც) უჭირავს მეფეს	გამოსატოვებელია

დ ა ბ ე ქ დ ი ლ ი ა :	უ ნ დ ა ი ე ო ს :
გვ. სტრ.	
283—29 22 გამომღები	23 გამომღები
285—1 19 გამომღები	21 გამომღები
285—5 5 გამომღები	6 გამომღები
285—30 დბანისის და ქციის ხეობებში	დბანისის ხეობაში
286—20 არც თრიალეთის და არც	არც თრიალეთის და არც ვერეზე მღე-
სკვირეთის ალგეთის გაღმა	ბარე ალგეთის გაღმა
286—22 თრიალეთისას, ვიდრე სკვი-	თრიალეთისას, ვიდრე ვერეზე მღებარე,
რეთისას, რადგან სკვირეთის	რადგან უქანასკნელი ახლოსაა
ახალდაბა ახლოსაა	
292—42 81 გამომღები	82 გამომღები
299—4 უდრიდა 240 კომლს	უდრიდა 232 კომლს
300—25 მე-XVII საუკ.	მე XVIII საუკ.
305—14 ყორღანაშვილები, როინაშვი-	ყორღანაშვილები, ნოდარ სუფრაჯი
ლი, ნოდარ სუფრაჯი	
305—33 ითვლებოდა 2 მებატონე	ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბა-
(გოსტაშაბაშვილი, ყაფლანი-	შვილი)
შვილი)	
309—5 24 გამომღები	25 გამომღები
309—32 სიით 231	სიით 131
311—42 სიით 82. 1721 წლ. აღწ. ით-	სიით 82. დანარჩენი სიტყვები გამო-
ვლებოდა 1 მებატონე (ბოლ-	სატოვებელია
ნელი), 4 გამომღები და 1 ბო-	
განო უმა	
313—1 (აზნ. რევიშვილი)	(აზნ. რევიშვილი)
313—26 თეთრი სოფელი სამეფო	თეთრი წყარო სამეფო
314—21 2 უყმო აზნ. (მელვინეთხუ-	1 უყმო აზნ. (მელვინეთხუცესი)
ცესი)	
314—33 ცნობები ცალკე ყაფლანი-	ცნობებით ამ თოფრაყალაში ცხოვრო-
შვილების მიერ ნაყიდი ყმე-	ბდენ ცალკე ყაფლანიშვილების მიერ
ბის შესახებ (გვ. 224, 226)	ნაყიდი ყმები (გვ. 224, 226), იგი
უნდა	უნდა
314—40 ბოგანო 3	ბოგანო 2
319—34 14 გამომღები	10 გამომღები
321—40 სიით 260. იხსენიება 1699	სიით 260. 1721 წლ.
(ხაზ. გუჯარ. 24). 1721 წლ.	
322 42 ქვითყირის და შავრობის	ქვითყირის, შავრობის ლილო და ლილო
ლილო	
324—24 5 მარჩილი	2 მარჩილი

და ბ ე კ დ ი ლ ი ა :	უნ და ი ყ ო ს :
გვ. სტრ.	
<p>325—5 III ნაწილი</p> <p>325—14 1554 ბიძინა სოლოლაშვილს</p> <p>325—28 ისტ. საბ. IV, ხაზ.</p> <p>326—14 ყავდათ 19 გამოშვები</p> <p>329—36 (ბერძნიშვილი) 2 ყმით</p> <p>331—33 26 გამოშვები, 6 ბოგანო</p> <p>334—18 ქციის მარჯვენა მხარეზე</p> <p>334—31 რუკაზე და სიგელებში მხოლოდ</p> <p>336—1 344-ის წინ 2 ობა</p> <p>341—10 აღმ., დბანისის დასავლ.</p> <p>341—24 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები)</p> <p>342—30 560. სამეხრეო</p> <p>343—1 1718 წ სიძე II—176, 483) გიორგი ბატონიშვილი, ყაფლანიშვილები, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები. 1729 (იქვე—303) ზაზუნაშვილი და ყაფლანიშვილები. 1736 (იქვე 342) გიორგი ბატონიშვილი და ყაფლანიშვილები.</p> <p>343—14 და 1582</p> <p>343—24 29 გამოშვები და 12 ბოგანო ყმები. ყოლიათ მხოლოდ 3 სოფელში</p> <p>345—1 581. სარქისას სოფელი</p> <p>345—3 581-ა. სატანას სოფელი</p> <p>347—36 (იქვე II-487)</p> <p>348—3 ხევის მარჯვენა მხარეზე</p> <p>348—7 მინალთუნი. 1721 წლ.</p> <p>348—14 1676—1717/2</p> <p>348—41 ითვლებოდა 3 მემამულე (აზნ. გულაიხაშვილი) და</p> <p>350—4 (ამილახორი), 1 მემამულე (ქარუმიძე) და 3 გამოშვები ეს ცნობა დბანისის უნდუშს მიეკუთვნით, რადგან სომხი თის სოფელი უნდუში ცალკეა გამოყოფილი</p>	<p>III ნაწილი). იხ. ჯავახიშვილი</p> <p>1654 ბიძინა სოლოლაშვილის</p> <p>ისტ. საბ. IV—1678, ხაზ.</p> <p>ყავდათ 18 გამოშვები</p> <p>(ბერძნიშვილი) ყმით</p> <p>27 გამოშვები, 5 ბოგანო</p> <p>ქციის მარცხენა მხარეზე</p> <p>რუკაზე და სიგელებში მხოლოდ</p> <p>344-ის წინ 1 ობა</p> <p>აღმ., დარბაზის დასავლ.</p> <p>2 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ყაფლანიშვილი ლუარსაბ)</p> <p>560, 561. სამეხრეო</p> <p>1718—30. (სიძე II—176, 483) ყაფლანიშვილები, 1718 (იქვე 483) ბარათაშვილები, 1729 (იქვე 303) ზაზუნაშვილები, 1736 (იქვე—342) გიორგი ბატონიშვილი.</p> <p>და 1587</p> <p>32 გამოშვები და 9 ბოგანო ყმა ყმები, როგორც ეტყობა, არ ყოლიათ</p> <p>580 ა. სარქისას სოფელი</p> <p>581. სატანას სოფელი</p> <p>(სიძე. II—487)</p> <p>ხევის მარცხენა მხარეზე</p> <p>მინალთუნი წელიწადში. 1721 წლ.</p> <p>1675—1717/24</p> <p>ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. გულაიხაშვილი), 1 უყმო აზნ. და (ამილახორი) და 3 გამოშვები</p> <p>გამოსატოვებელია.</p>

დაბეკდილია:	უნდა იყოს:
გვ. სტრ.	
352— თავში გამოტოვებულია	648-ა. ფადარ აღიას ლანჩბარის თაბუნი ქლაქლარში, თესდა რუებზე 9 .თა- ლარ ბრინჯს (იხ. 532-ა).
352—7 (დაქტ. პდ.) თესდა რუზე 9 თალარ ბრინჯს	(დასტ. პდ.)დანარჩენი გამოსატოვებელია.
356—13 1536 წ. ერგო	1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო
356—25 ვახუშტი ბარათაშვილი	ვახუშტი ბატონიშვილი
359—4 თამაზაშვილი 1706	თამაზაშვილი 1678/96
360—20 ითვლებოდა მეორე ყამიშში 7 გამომღები	ითვლებოდა მეორე ყამიშში 1 მებატონ- ნი (ყაფლანიშვილები), 7 გამომღები
361—28 5 გამომღებ ყმა. 1721 წლ.	5 გამომღები ყმა. ორივეში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა). 1721 წლ.
362—320 ყოშა ქილისა, ყაშა ქილისა (იხ. § 56..)	ყოშა ქილისა, ყაშა ქილისა ტაშირში (იხ. § 56)
363—39 გაღმა მხარეს, მალალი ლილოს სამხრ.	გაღმა მხარეს, ლილოს (მალალი ლილოს) სამხრ.
365—3 მებატონე ელიარაშვილი	მებატონე (თუ შემამულე?) ელიარაშვილი
366—14 ჩრდ. თალას დასავლ.	ჩრდ., ქვემო ბოლნისის დასავლ.
368—14 ხანდამაშვილები), 11 გამომ- ღები	ხანდამაშვილები), 1 უყუმო აზნ., 11 გამომ- ღები
369—8 (იქვე II—I—74, 75	(იქვე I—74, 79)
369—19 (იქვე 338)	(იქვე II-338). 1763 წლ. სიგ. (იქვე I—246) ციხე-ქვაბიდან მიდიოდა საქლაქო გზა.
369—34 1600	1610.
370—29 1524 (ეროდ. ქრ. II	1523 (ეროდ. ქრ. II
370—32 1727—1730	1727, 1728
372—41 იხს. 1671—1801 წლებში მე- ბატონეებად	იხს. 1671 წ. (სიძე I—316). მებატონ- ეებად
373—34 5 გამომღები, 4 ბოგანო ყმა	6 გამომღები, 3 ბოგანო ყმა
373—36 მცირე ქლაქი	მცირე ციხე
374—3 15 გამომღები, 2 ბოგანო	16 გამომღები, 1 ბოგანო
375—9 1670/92 (სიძე I—330)	1675/92 (სიძე I—130)
375—17 ტალავერის ხევის ბოლოს, მის მარცხენა	ქაპალის ხევის მარცხენა
376—10 ტაშირის წყალის მარჯვენა მხარეზე	ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე
377—11 თაბუნი, 66 კომლი	თაბუნი, 68 კომლი
378—17 1721 წ (სიძე. I—303)	1713 წ. (სიძე. I—303)

ГЛАВНЕЙШИЕ ОШИБКИ и ОПЕЧАТКИ

В заголовке §§ 24—33 (стр. 93—178) акриси помещен под богано, как подразделение последнего. Между тем акриси были и из податных, а потому они должны иметь самостоятельный столбец.

В тех же параграфах и на тех же страницах в тексте собственные крепостные тех владельцев, которые имели и подвластных владельцев, обозначены как „сахасо“. Между тем „сахасо“ назывались перазделенные именные и крестьяне крупных помещичьих родов, также именные и крепостные царя и царцы (§ 23). В переписи 1721 г. таким родом показан только род Каплагиншивили. Поэтому крепостные всех остальных (за исключением крепостных царя, царцы и Каплагиншивили) владельцев должны быть обозначены, как собственные.

В заголовках §§ 26—31, 37 (стр. 138—156, 216—234 Сакалагиншивило) богано делится на дымы и молашкре. Деление условное, т. к. в Сакалагиншивило по обоим переписям эпичета „молашкре“ нет и вместо него есть—„глава“ (§ 23).

Н а п е ч а т а н о :	С л е д у е т :
Стр. Строка	—
32—18 Обозначены без заголовков	обозначены без заголовков
41—41 Владения и в Сакалагиншивило. Кроме того	владения, а в Сакалагиншивило часть, касающаяся фамилии Каплагиншивили. Кроме того
43— 1 богано (малоземельные)	богано (малоземельные) <i>Прим.</i> Подходящего слова для перевода не находим; „малоземельный“ поставлен нами условно, см. словарь-указатель (в IV части этой работы)
43— 4 акриси (разоренные)	акриси (разоренные, спявшиеся, переселившиеся. См. словарь-указатель (в IV части этой работы)
44—28 „Сахасо“ (принадлежащие непосредственно владельцу) крепостные	„Сахасо“ крепостные
44—82 Часть, как „сахасо“ крепостных, так крепостных подвластных владельцев Каплагиншивили	часть „сахасо“ крепостных Каплагиншивили
46—11 году 598 сапалне (около 21 пуда), а в 1700 г. 879 сапалне	году 598 сапалне (сапалне около 21 пуда), а в 1700 г. 789 сапалне
47—29 в переис. 1721 г.	В переис. Сакалагиншивило 1721 г.
53—42 Насонлари 3	Насонлари 1
71—15 49/1678 Гористави, Джалдами	49/1678 Гористави, Джалдами, Квеша

Напечатано:	С л е д у е т :
Стр. Строка	
72—31 129/1676/84. Андриа, Грдзели	129/1678 84. Андриа, Амзлви, Грдзели
75—9 84/1654, Головна	84/1654. Головна, Квирацковели, Нахидури
76—48 74/1673. Велзиси	74/1677/81. Велзиси
77—28 157/1702, Авки	Исключить
78—14 211/1675/1712. Шуа-Болииси	211/1675/1712, Шуа-Болииси, Квемо-Бо-
	лииси
78—17/18 пропущен	215/1675. Шуа-Болииси
78—42/43 пропущен	315/1669. Мадзевани
79—10 846/1736. Ницари, Кватетри	346/1736. Ницари, Кватетри Питарети
79—22/23 пропущен	367 1630. Ахота
79—38 898/1702. Хвидзоркути	389/1702 Хвидзоркути, Аманати, Ацуги
79—44/49 пропущен	505/1781. Лоре
79—47 2/1651. Мамхуты, Кудро	2/1651. Лоре, Мамхуты, Кудро
80—17 424/1713. Тохкхлиса	424/1713. Тохкхлиса
81—10 63/1552 Сахвевни, Шехветила	63/1552. Сахвевни, Гоубаки, Шехветила
81—22 53/1676 г. Цавкиси (до 1676) Маг- глиси, Метревли	53/1676. Цавкиси. (до 1676 года) 59/1678. Магглиси, Метревани
81—24 66/1687. Ахалшени, Барзетли, Дар- базн	66/1687. Ахалшени, Дарбазн
83—5 179—1536. Хандзорис-сопели, Ха- тис-сопели	Хандзорис-сопели, Бодхори, Хатис-сопели
83—10 349/1529. Азиян	349/1529. Азиян
89—30 Крепостные же делились на „са- хасо“, т. е. на принадлежащих	Крепостные же делились на принадлежа- щих
90—24 Мольшкре (военно-обязанный)	Мольшкре (условно—военнообязанный). См.
	IV ч. словарь-указатель
119—15 (Трет. столб.) дв. Шалкнашвили	Двор. Шапкнашвили
124—11 (Трет. столб.) Ревашшвили	Двор. Ревашшвили)
126—20 Заунашвили Георгий акрили, — амоцветили 1	Заунашвили Георгий: акрили 1, амоцве- тили—
126—22 Цивенахи: акрили—, амоцвети- ли 1	Цивенахи: акрили 1, амоцветили—
139—20 Мугути: богано дым—	Мугути: богано дым—1
151—1 Джаббагча-Земо: дымов 7, глав 8.	Джаббагча Земо: дымов 8, глав 9
152—6/9 Их подвластный владетель, Тер Грикола, Земо-Джаббагча	Исключать
204—14 упоминаются в сигели 1717 г.	упоминаются в сгг. 1689
206—26 Хандамашвили Иорам, мы его обозначили	Хандамашвили Иорам, Мантша, Аслам, мы их обозначили
383—28 Мткварис-Гагма с северной его частью Карап	Мткварис-Гагма с южной его частью Карап
393—32 Двум округам—так как	двум округам Дбанисис-Хева и Таширв, так как

Напечатано:	С л о д у е т:
Стр. Строка	
398—38 Причислена Дбанпис-Хсоба и Карабузати	Причислена Алгети, Дбанпис-Хсоба и Карабузати
406—10 Гета и Кумиси, которые	Гета, Кумиси, Купитис-Убаи, которые
411—40 20 податных	21 податных
415— 1 По Дагтурл. Андика „в руках царя“	Исключить
425—41 Переп. 1711 г.	Перопись 1721 г.
426— 2 24 податных	25 податных
492—29 Заключало в себе 240 дымов	Заключало в себе 232 дыма
462— 8 2 богано	7 богано
464—30 Тетри-солеси — царская	Тетри-Цикаро — царская
491—42 На сев.-вост.	На сев.-зап.

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

	83.
პირველი ნაწილი. წყაროები	1—27
შესავალი..	1
წყაროები	3
I. ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფია	3
II. ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიასთან დართული ქვემო-ქართლის სოფლების სია	4
III. ვახუშტი ბატონიშვილის რუკები	5
IV. დასტურლამალი	7
V. სიგელ-გუჯრები	12
VI. XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი	13
VII. 1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროშისა	14
VIII. 1721 წლ. აღწერის ვარიანტი	18
IX. 1701/11 წლის აღწერა საყაფლანიშვილოსი	20
დამატებანი	49—236
I. ქვემო-ქართლის სოფლების და სხვა დასახლებული ადგილების სიები, რომლებიც დართული აქვს ვახუშტი ბატონიშვილის საქართველოს გეოგრაფიას	51
II. სია დაბეჭდილ სიგელ-გუჯრებისა, რომლებშიც მოხსენებული არიან ქვემო-ქართლის სოფლები და სხვა დასახლებული ადგილები	63
განმარტება 63, სიგელი-გუჯრების სია 71	
III. 1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროშისა	85—202
განმარტება—85, მეწინავე დროშის მოსახლეობის და მფლობელობის სტატისტიკური ცნობები—93, სამეფო საბარათაშვილო—93, სადედოფლო საბარათაშვილო—120, საყაფლანიშვილო—138, სომხითი—137, ტაშირი—178, შენიშვნები 1721 წლ. აღწერ. შესახებ 179	
IV. 1701/11 წლ. საყაფლანიშვილოს აღწერა	210—235
განმარტება—210, სია ყმებისა, რომელთაც „თავი“ არ უხვით—214 საყაფლანიშვილოს მოსახლეობის და მფლობელობის სტატისტიკური ცნობები—216, შენიშვნები 1701 წლ. აღწ. შესახებ—235	
მეორე ნაწილი. საგეოგრაფიო ცნობები	237—381
I. ქვემო-ქართლის სახელწოდება და მისი მხარეები	239
II. 1721 წლ. აღწერიდან გამოტოვებული მხარეები	242—249
ყაყული—242, ბანაკი, ბერდუჯი და ლარის რაიონი 244 ელის ტერიტორია 247	

	გვ.
III. ქვემო-ქართლის საზღვრები	250
IV. სოფლების და დასახლებული ადგილების მდებარეობა	257
V. სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სახელწოდება	264
VI. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების სოფლების რაოდენობა	271
VII. ქვემო-ქართლის სოფლები და ადგილები, რომლებიც არ არიან მოხსენებული 1700—1750 წლების საბუთებში	274
VIII. სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სიის შედგენის წესი	277
IX. ქვემო-ქართლის მე-VXII საუკუნის პირველი მეოთხედის სოფლები და სხვა დასახლებული ადგილები (სია)	279-381
უმთავრესი შეცდომები	503

განზრახული იყო ამ პირველი წიგნისთვის დაგვერთო ვახუშტი ბატონი-შვილის რუკა, რომელზედაც არის ლაპარაკი §—5-ში, და რომელიც იხსენიება §§ 46, 66, 71 და სხვებში. ვაგრამ ჯერჯერობით ეს არ მოხერხდა. ვიმედოვნებთ, რომ ამ განზრახვის შესრულება შეგვეძლება მეორე წიგნში.